

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TARIK BUĞRA'NIN GENÇLİĞİM EYVAH ROMANINDA
ZARF TÜMLECİNİ OLUŞTURAN KELİME GRUPLARI

SABRİ MURATCAN KANDEMİR

DANIŞMAN
PROF. DR. SALİM KÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2022

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak savunduğum “*Tarık BuĐra’nın GençliĐim Eyvah Romanında Zarf Tümlecini Oluřturan Kelime Grupları*” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yaparak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/ 06/ 2022

Sabri Muratcan KANDEMİR
19530100018

TEZ KABUL SAYFASI

SABRİ MURATCAN KANDEMİR tarafından hazırlanan “TARIK BUĞRA’NIN GENÇLİĞİM EYVAH ROMANINDA ZARF TÖMLECİNİ OLUŞTURAN KELİME GRUPLARI” başlıklı bu çalışma, 01.06.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan PROF. DR. SALİM KÜÇÜK
ORDU ÜNİVERSİTESİ / FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Üye PROF. DR. KÂZİM KÖKTEKİN
ORDU ÜNİVERSİTESİ / FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Üye PROF. DR. HAKAN ÖZDEMİR
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ / FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

ÖN SÖZ

Canlı bir iletişim aracı ve kültür aktarıcısı olan dil, günden güne değişmekte ve gelişmektedir. Bu bağlamda bir toplumda konuşulan dilin özelliklerinin ve inceliklerinin iyi bir şekilde tespit edilmesi, o dilin daha verimli kullanılması ve kültürel öğelerin kuşaktan kuşağa tam ve doğru olarak aktarılmasında önemli rol oynar.

Kelimeler, rastgele değil belli bir kurala göre bir araya gelerek cümleleri oluşturur. Dil bilimin alt dallarından biri olan söz dizimi (sentaks) de cümlelerde yer alan kelimelerin birbirleri arasındaki ilişkileri, kelime gruplarını, cümlelerdeki öge dizilişlerini ve cümlelerin birbirlerine bağlanma şekillerini konu edinir.

“Tarık Buğra’nın Gençliğim Eyvah Romanında Zarf Tümlecini Oluşturan Kelime Grupları” adını taşıyan bu çalışmadaki amaç, uçsuz bucaksız bir deniz olan Türkolojiye bir su damlası misali katkıda bulunmak, Türkiye Türkçesinde *“zarf tümleci”* ve *“kelime grupları”* ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutmaktır.

Tarık Buğra, gazeteci kimliğinin yanı sıra edebiyatımızda iz bırakmış önemli yazarlarımızdan biridir. Yazarın *Gençliğim Eyvah* romanının henüz yüksek lisans ya da doktora tezi çalışmalarında doğrudan doğruya işlenmemesi, Tarık Buğra’nın bu eserle ilgili olarak bizzat *“En önemli romanım”* (Buğra, 2020, Arka Kapak Yazısından) demesi ve romandaki cümlelerden yola çıkarak zarf tümlecini oluşturan kelime grupları hakkında yeterli miktarda malzemenin ortaya çıkacağını düşünmemiz, bu eserin seçilmesinde etkili olmuştur.

Lisansüstü eğitimim boyunca hoşgörüsünü ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Salim KÜÇÜK’e, sosyal medya üzerinden sorduğum soruları içtenlikle cevaplayan değerli hocam Prof. Dr. Leylâ KARAHAN’a, sabrından dolayı eşim Zekiye KANDEMİR’e, zamanından çaldığım ve aramıza yeni katılan sevgili kızım Ayça’ ya ve üzerimdeki emekleri ölçülemez annem Müşerref KANDEMİR ile babam Yusuf KANDEMİR’e teşekkür ederim.

Sabri Muratcan KANDEMİR

ORDU- 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar DİZİNİ.....	xvi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT.....	xviii
KISALTMALAR.....	xix
Örneklerin Alındığı Eser Kısaltmaları.....	xix
Terim Kısaltmaları ve Diğer Kısaltmalar.....	xx
GİRİŞ.....	1
1. Problem Durumu.....	1
2. Amaç.....	1
3. Önem.....	1
4. Sınırlılıklar.....	2
5. Yöntem.....	3
5. 1. Araştırmanın Modeli.....	4
5. 2. Evren ve Örneklem.....	4
5. 3. Verilerin Toplanması.....	4
5. 4. Verilerin Çözümlemesi.....	5
1. YAZAR VE ESER HAKKINDA.....	6
1. 1. Tarık Buğra'nın Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri.....	6
1. 1. 1. Hayatı.....	6
1. 1. 2. Edebî Kişiliği.....	10
1. 1. 3. Eserleri.....	12
1. 1. 3. 1. Romanları.....	12
1. 1. 3. 2. Hikâyeleri.....	13
1. 1. 3. 3. Oyunları.....	13
1. 1. 3. 4. Denemeleri.....	13
1. 1. 3. 5. Röportajı.....	14
1. 2. Gençliğim Eyvah Romanı.....	14
1. 2. 1. Romanın Konusu.....	14
1. 2. 2. Romanın Ana Fikri.....	14
1. 2. 3. Romanın Dil ve Üslûp Özellikleri.....	15
1. 2. 4. Zaman.....	16

1. 2. 5. Mekânlar.....	16
1. 2. 6. Kişiler.....	17
1. 2. 6. 1. Başkarakter.....	17
1. 2. 6. 2. Norm Karakterler.....	17
1. 2. 6. 3. Kart Karakterler.....	18
1. 2. 6. 4. Fon Karakterler.....	19
1. 2. 7. Olay Örgüsü.....	19
1. 2. 8. Romanın Özeti.....	21
2. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ZARF TÜMLECİ.....	24
2. 1. Zarf Tümleci Kavramı.....	24
2. 2. Zarf Tümlecinin Özellikleri.....	27
2. 3. Zarf Tümleci Bağlamında Kullanılan Farklı Terimler.....	34
3. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE KELİME GRUPLARI.....	37
3. 1. Kelime Grubunun Tanımı.....	37
3. 2. Kelime Gruplarının Özellikleri.....	38
3. 3. Kelime Grupları.....	41
3. 3. 1. İsim Tamlaması.....	41
3. 3. 2. Sıfat Tamlaması.....	45
3. 3. 3. İsim-Fiil Grubu.....	49
3. 3. 4. Sıfat-Fiil Grubu.....	50
3. 3. 5. Zarf-Fiil Grubu.....	52
3. 3. 6. Sayı Grubu.....	55
3. 3. 7. Ünlem Grubu.....	56
3. 3. 8. Unvan Grubu.....	58
3. 3. 9. Birleşik İsim Grubu.....	59
3. 3. 10. Birleşik Fiil.....	60
3. 3. 10. 1. Bir Hareketi Karşıllayan Birleşik Fiiller.....	61
3. 3. 10. 1. 1. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller.....	61
3. 3. 10. 1. 2. Diğer (Asıl) Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller.....	63
3. 3. 10. 2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller.....	63
3. 3. 11. Tekrar Grubu.....	65
3. 3. 12. Edat Grubu.....	67
3. 3. 13. Bağlama Grubu.....	70
3. 3. 14. Kısaltma Grupları.....	72
3. 3. 14. 1. Yönelme Grubu.....	74

3. 3. 14. 2. Bulunma Grubu.....	74
3. 3. 14. 3. Uzaklaşma Grubu.....	74
3. 3. 14. 4. İsnat Grubu.....	74
3. 3. 14. 5. Yükleme Grubu.....	75
3. 3. 14. 6. Vasıta Grubu.....	75
3. 3. 14. 7. Eşitlik Grubu.....	75
3. 3. 14. 8. Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Taşıyan Kısaltma Grupları.....	75
3. 3. 14. 9. İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları....	76
3. 3. 14. 10. İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları..	76
3. 3. 14. 11. Farklı Yapılardaki Kısaltma Grupları.....	76
4. BULGULAR.....	77
4. 1. Gençliğim Eyvah Romanında Zarf Tümlecini Oluşturan Kelime Grupları.....	77
4. 1. 1. İSİM TAMLAMASI YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	77
4. 1. 1. 1. Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	77
4. 1. 1. 1. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	77
4. 1. 1. 1. 2. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	78
4. 1. 1. 1. 3. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	78
4. 1. 1. 1. 4. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	79
4. 1. 1. 1. 4. 1. Tamlananı Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	79
4. 1. 1. 1. 4. 2. Tamlananı Niteleme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	81
4. 1. 1. 1. 5. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	81
4. 1. 1. 2. Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	81
4. 1. 1. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	81
4. 1. 1. 2. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	83
4. 1. 1. 2. 3. Tamlayanı Sayı Grubundan Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	83

4. 1. 1. 2. 4. Tamlayanı Bağlama Grubundan Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	83
4. 1. 2. SIFAT TAMLAMASI YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	83
4. 1. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	83
4. 1. 2. 1. 1. Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	83
4. 1. 2. 1. 1. 1. İşaret Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	84
4. 1. 2. 1. 1. 2. Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	87
4. 1. 2. 1. 1. 2. 1. Asıl Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	87
4. 1. 2. 1. 1. 2. 2. Sıra Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	88
4. 1. 2. 1. 1. 2. 3. Kesir Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	89
4. 1. 2. 1. 1. 3. Soru Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	89
4. 1. 2. 1. 1. 4. Belirsizlik Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	90
4. 1. 2. 1. 2. Niteleme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	95
4. 1. 2. 1. 3. Tamlayanı Sıfat ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	99
4. 1. 2. 1. 3. 1. Tamlayanı “Çok” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlamaları.....	99
4. 1. 2. 1. 3. 2. Tamlayanı “Daha” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	99
4. 1. 2. 1. 3. 3. Tamlayanı “En” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	100
4. 1. 2. 1. 3. 4. Tamlayanı “Oldukça” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101
4. 1. 2. 1. 3. 5. Tamlayanı “Pek” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101
4. 1. 2. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101
4. 1. 2. 2. 1. Tamlayanı Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101

4. 1. 2. 2. 1. 1. Tamlayanı İşaret Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101
4. 1. 2. 2. 1. 2. Tamlayanı Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	101
4. 1. 2. 2. 1. 3. Tamlayanı Soru Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	103
4. 1. 2. 2. 1. 4. Tamlayanı Belirsizlik Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	103
4. 1. 2. 2. 1. 5. Tamlayanı “+dAn” Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	104
4. 1. 2. 3. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	105
4. 1. 2. 3. 1. Tamlayanı -AcAk Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	105
4. 1. 2. 3. 2. Tamlayanı -An Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	105
4. 1. 2. 3. 3. Tamlayanı -DIk/ -DUk Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	105
4. 1. 2. 4. Tamlayanı Tekrar Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	110
4. 1. 2. 4. 1. Tamlayanı Eş veya Yakın Anlamalı Olan Tekrar Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	110
4. 1. 2. 5. Tamlayanı Edat Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	111
4. 1. 2. 6. Tamlayanı Sayı Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	112
4. 1. 2. 7. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunduran Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	112
4. 1. 2. 8. Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	113
4. 1. 2. 9. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	113
4. 1. 2. 10. Tamlananı Sayı Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	115

4. 1. 2. 11. Tamlayanı Sıfat Yapan +ki Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	116
4. 1. 2. 12. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş, Tamlananı Belirsizlik Sıfatı ile Oluşturulmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	116
4. 1. 2. 13. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş, Tamlananı Bağlama Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	116
4. 1. 2. 14. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşmuş, Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri..	116
4. 1. 2. 15. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	117
4. 1. 3. İSİM-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	117
4. 1. 3. 1. -İş/ -Uş İsim-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş İsim-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	117
4. 1. 4. SIFAT-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	117
4. 1. 4. 1. -DİK/ -DUK Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	117
4. 1. 4. 2. -mİş/ -mUş Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	118
4. 1. 5. ZARF-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	118
4. 1. 5. 1. -A Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	118
4. 1. 5. 2. -AlI Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	118
4. 1. 5. 3. -ArAk Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	119
4. 1. 5. 4. -cAsInA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	133
4. 1. 5. 5. -DİKçA/ -DUKçA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	134
4. 1. 5. 6. -ken Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	135
4. 1. 5. 7. -mAcAsInA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	150
4. 1. 5. 8. -mAdAn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	151
4. 1. 5. 9. -mAksIzIn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	157

4. 1. 5. 10. -IncA/ -UncA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	158
4. 1. 5. 11. -Ip/ -Up Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	166
4. 1. 5. 12. -sA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	168
4. 1. 5. 13. -A...-A Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	183
4. 1. 5. 14. ...-DI -mI/ ...-DU -mU Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	185
4. 1. 5. 15. ...-Ip ...-ArAk/ ...-Up ...-ArAk Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	186
4. 1. 5. 16. -r...-mAz Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	187
4. 1. 5. 17. -...sA -...sIn/ -...sA -...sUn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf Tümleçleri.....	188
4. 1. 5. 18. Zarf-Fiil Eki Almadığı Halde Zarf-Fiil İşleviyle Kullanılan Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	189
4. 1. 5. 19. Zarf-Fiil Grubundan Kalıplaşmış Sözlere Oluşan Zarf Tümleçleri.....	191
4. 1. 6. TEKRAR GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	191
4. 1. 6. 1. Ögeleri Aynı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	191
4. 1. 6. 2. Ögeleri Eş veya Yakın Anlamlı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	199
4. 1. 6. 3. Ögeleri Zıt Anlamlı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	200
4. 1. 6. 4. Sıfat Tamlamalarıyla Oluşan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	200
4. 1. 6. 5. -r... -mAz Zarf-Fiil Ekli Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	200
4. 1. 7. EDAT GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	201
4. 1. 7. 1. İsim Ögesi Tek Kelimededen Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	201
4. 1. 7. 1. 1. “Adıma/Adına” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	201
4. 1. 7. 1. 2. “Bakıma” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	201
4. 1. 7. 1. 3. “Berî” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	201

4. 1. 7. 1. 4. “Birden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	202
4. 1. 7. 1. 5. “Boyunca” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	202
4. 1. 7. 1. 6. “Diye” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	203
4. 1. 7. 1. 7. “Doğru” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	206
4. 1. 7. 1. 8. “Gibi” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	208
4. 1. 7. 1. 9. “Göre” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	213
4. 1. 7. 1. 10. “Halde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	214
4. 1. 7. 1. 11. “İçin” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	214
4. 1. 7. 1. 12. “İle”, “-İA”, “-(y)İA” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	218
4. 1. 7. 1. 13. “Kadar” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	227
4. 1. 7. 1. 14. “Karşı” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	229
4. 1. 7. 1. 15. “Karşılık” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	229
4. 1. 7. 1. 16. “Ölçüsünde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	229
4. 1. 7. 1. 17. “Öte” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	229
4. 1. 7. 1. 18. “Rağmen” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	229
4. 1. 7. 1. 19. “Sırada” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	230
4. 1. 7. 1. 20. “Şekilde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	230
4. 1. 7. 1. 21. “Üzerine” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	230
4. 1. 7. 1. 22. “Yerde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	231
4. 1. 7. 1. 23. “Yerine” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	231

4. 1. 7. 1. 24. “Yüzden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	231
4. 1. 7. 1. 25. “Yüzünden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	231
4. 1. 7. 2. İsim Ögesi Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	232
4. 1. 7. 3. İsim Ögesi Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	239
4. 1. 7. 4. İsim Ögesi Sıfat Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	245
4. 1. 7. 5. İsim Ögesi İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	291
4. 1. 7. 5. 1. İsim Ögesi -mA İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	292
4. 1. 7. 5. 2. İsim Ögesi -mAk İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	292
4. 1. 7. 5. 3. İsim Ögesi -Iş/ -Uş İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	302
4. 1. 7. 6. İsim Ögesi Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	302
4. 1. 7. 6. 1. İsim Ögesi -AcAk Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	302
4. 1. 7. 6. 2. İsim Ögesi -An Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	304
4. 1. 7. 6. 3. İsim Ögesi -Ar/ -(I)r/ -(U)r/ -r Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	305
4. 1. 7. 6. 4. İsim Ögesi -DIk/ -DUk Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	308
4. 1. 7. 6. 5. İsim Ögesi -mIş/ -mUş Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	314
4. 1. 7. 7. İsim Ögesi Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	315
4. 1. 7. 7. 1. İsim Ögesi -DIktAn/ -DUktAn Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	315
4. 1. 7. 7. 2. İsim Ögesi -IncA/ -UncA Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	316
4. 1. 7. 7. 3. İsim Ögesi -sA Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	316
4. 1. 7. 8. İsim Ögesi Ünlem Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	316

4. 1. 7. 9. İsim Ögesi Birleşik Fiilden Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	317
4. 1. 7. 10. İsim Ögesi Birleşik İsim Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	317
4. 1. 7. 11. İsim Ögesi Tekrar Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	317
4. 1. 7. 12. İsim Ögesi Edat Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	317
4. 1. 7. 13. İsim Ögesi Bağlama Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	320
4. 1. 7. 14. İsim Ögesi Kısaltma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	325
4. 1. 7. 14. 1. İsim Ögesi Yönelme Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	325
4. 1. 7. 14. 2. İsim Ögesi Bulunma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	325
4. 1. 7. 14. 3. İsim Ögesi Uzaklaşma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	326
4. 1. 7. 15. Yapısında Birden Fazla İsim Ögesi Bulunan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	326
4. 1. 7. 16. İsim Ögesi Cümleden Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	330
4. 1. 8. BAĞLAMA GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	343
4. 1. 8. 1. Bağlama Edatı Tek Kelimededen Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	343
4. 1. 8. 1. 1. “Ama” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	343
4. 1. 8. 1. 2. “Değil” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	343
4. 1. 8. 1. 3. “Hatta” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	343
4. 1. 8. 1. 4. “Ve” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	344
4. 1. 8. 1. 5. “Veya” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	355
4. 1. 8. 2. Bağlama Edatı İki Kelimededen Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	356
4. 1. 8. 2. 1. “...DA ...DA” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri.....	356

4. 1. 8. 2. 2. “Değil De” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	357
4. 1. 8. 2. 3. “Hem De” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	357
4. 1. 8. 2. 4. “Kâh Kâh” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	357
4. 1. 8. 2. 5. “Ya Da” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	358
4. 1. 8. 2. 6. “Ya... Ya Da...” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu.....	358
4. 1. 9. BİRLEŞİK FİİL YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ.....	358
4. 1. 9. 1. “Bir Hareketi Karşılıyan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	360
4. 1. 9. 1. 1. “Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	360
4. 1. 9. 1. 1. 1. Et- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	360
4. 1. 9. 1. 1. 2. Ol- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	360
4. 1. 9. 1. 1. 3. Yap- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	364
4. 1. 9. 1. 2. “Diğer (Asıl) Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	364
4. 1. 9. 2. “Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	367
4. 1. 9. 2. 1. “Tezlik Fiili” İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	367
4. 1. 9. 2. 2. “-mAsInA çalış-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	367
4. 1. 9. 2. 3. “-mAyA çalış-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	367
4. 1. 9. 2. 4. “-mAyA yanaş-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri.....	367
4. 1. 10. KISALTMA GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ... 368	
4. 1. 10. 1. Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	368
4. 1. 10. 1. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	368
4. 1. 10. 1. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	368

4. 1. 10. 1. 3. Tamlayanı Birden Fazla Olan Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	368
4. 1. 10. 1. 4. Tamlayanı İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	368
4. 1. 10. 2. Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	369
4. 1. 10. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimeden Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	369
4. 1. 10. 2. 2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	370
4. 1. 10. 2. 3. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	370
4. 1. 10. 2. 4. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	372
4. 1. 10. 2. 5. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	372
4. 1. 10. 3. Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	373
4. 1. 10. 3. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimeden Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	373
4. 1. 10. 3. 2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	375
4. 1. 10. 3. 3. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	375
4. 1. 10. 3. 4. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	375
4. 1. 10. 3. 5. Tamlayanı İsim-Fiil Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	379
4. 1. 10. 3. 6. Tamlayanı Zarf-Fiil Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	379
4. 1. 10. 3. 7. Tamlayanı Bağlama Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	385
4. 1. 10. 3. 8. Tamlayanı Birleşik Fiilden Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	386
4. 1. 10. 3. 9. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	386
4. 1. 10. 3. 10. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	387
4. 1. 10. 3. 11. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	387

4. 1. 10. 3. 12. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Edat Grubu Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	388
4. 1. 10. 3. 13. Tamlayanı Zarf-Fiil Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	388
4. 1. 10. 3. 14. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	388
4. 1. 10. 3. 15. Yapısında Birden Fazla Tamlayan ve Tamlanan Bulunan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	388
4. 1. 10. 4. İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 4. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 4. 2. Tamlananı Tekrar Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 4. 3. Tamlananı Yönelme Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 4. 4. Tamlananı Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 5. Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 5. 1. Tamlayanı Edat Grubundan Oluşmuş Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 5. 2. Tamlayanı Edat Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	389
4. 1. 10. 5. 3. Tamlananı Edat Grubu, Tamlananı İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Olan Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	390
4. 1. 10. 6. Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	390
4. 1. 10. 6. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	390
4. 1. 10. 7. İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	391
4. 1. 10. 7. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	391
4. 1. 10. 8. İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	392
4. 1. 10. 8. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	392

4. 1. 10. 8. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	393
4. 1. 10. 8. 3. Tamlananı İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubundan Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	393
4. 1. 10. 8. 4. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtili İsim Tamlaması Olan İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	393
4. 1. 10. 9. Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	393
4. 1. 10. 9. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimeden Oluşmuş Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	393
4. 1. 10. 9. 2. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunan Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri.....	394
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	395
KAYNAKÇA.....	402
ÖZGEÇMİŞ.....	405

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmacıların Zarf Tümlerini Kastederek Yaptıkları Tanımlara Göre Zarf Tümlerinin Cümleye Kattığı Anlamlar	26
Tablo 2. Zarf Tümleri Bağlamında Kullanılan Farklı Terimler	35
Tablo 3. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyvah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleri Sayıları.....	399
Tablo 4. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyvah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleri Sayıları ve Yüzdeleri	401

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyvah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleri Sayılarının Yüzdeleri	400
---	-----

ÖZET

TARIK BUĞRA’NIN *GENÇLİĞİM EYVAH* ROMANINDA ZARF TÜMLECİNİ OLUŞTURAN KELİME GRUPLARI

Dört bölümden oluşan bu tez çalışmasında Tarık Buğra’nın *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan ilk kelime gruplarının belirlenmesi amaçlandı.

Çalışmanın birinci bölümünde Tarık Buğra ve *Gençliğim Eyvah* romanı hakkında bilgi verildi. İkinci bölümde zarf tümleci kavramı ele alındı. Bu bölümde farklı araştırmacıların zarf tümleci kavramına ait tanımlarına yer verildi. Zarf tümlecinin özellikleri, *Gençliğim Eyvah* romanı ve söz dizimi kitaplarından alınan örnek cümlelerle pekiştirildi. İhtiyaç olması durumunda özgün örnekler de sunuldu. Sonrasında bu tanımlar ve zarf tümlecinin özelliklerinden hareket edilerek zarf tümleciyle ilgili özgün bir tanımlama yapıldı. Üçüncü bölümde Türkiye Türkçesindeki kelime grupları sıralandı. Bu kelime gruplarının özellikleri yine aynı tür kaynaklardan alınan örnek cümlelerle belirlendi. Kelime gruplarının tasnifi ve isimleri hususunda Leylâ Karahan’ın “Türkçede Söz Dizimi” adlı eseri esas kaynak olarak kullanıldı. Dördüncü bölümde ise zarf tümlecini oluşturan kelime grupları, yapı ve anlama dikkat edilerek incelendi. Zarf tümlecini oluşturan kelime grupları önce ana başlıklara ayrıldı. Daha sonra bu kelime grupları da kendi içerisinde tasnif edildi.

İncelemeler sonucunda romandaki 2.932 zarf tümlecinin kelime grubu yapısında olduğu tespit edildi. Romanda zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarının: “isim tamlaması, sıfat tamlaması, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, birleşik fiil, kısaltma grubu” olmak üzere on tür olduğu saptandı. “Unvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu” kelime gruplarının ise romanda zarf tümlecini oluşturmadığı görüldü. Elde edilen bulgular sayısal verilere döküldü, şekil ve tablolarla somutlaştırıldı.

Anahtar Kelimeler: Söz dizimi, kelime grupları, zarf tümleci, Tarık Buğra, *Gençliğim Eyvah*.

ABSTRACT

WORD GROUPS THAT MAKE UP THE ADVERBIAL COMPLEMENT IN TARIK BUĞRA'S *GENÇLİĞİM EYVAH* NOVEL

In this thesis, which consists of four parts, it is aimed to determine the first word groups that form the adverbial clause in Tarık Buğra's novel "Gençliğim Eyvah".

It was given information about Tarık Buğra's novel "Gençliğim Eyvah" in the first part of the study. In the second part, the term of adverbial clauses was discussed. In this section, it was given definitions of the term adverbial clauses by different researchers. The features of the adverb clause were reinforced with example sentences taken from the novel *Gençliğim Eyvah* and syntax books. Original examples were also presented in case of need. Then, based on these definitions and the properties of the adverbial clause it was made an authentic definition of the adverbial clause. The word groups in Turkish are listed in the third part. The characteristics of these word groups were determined with sample sentences taken from the same sources. Leylâ Karahan's "Türkçede Söz Dizimi" was used as the main source for the classification and names of word groups. In the fourth chapter, the word groups that form the adverbial clause were examined by paying attention to the structure and meaning. First of all, the word groups that form the adverbial clause were first divided into main headings. Later, these word groups were classified within themselves.

As a result of the examinations, it was determined that 2.932 adverbial clauses in the novel are in the word group structure. It was determined that there are ten types of word groups that make up the adverb clause in the novel: "noun phrase, adjective phrase, noun-verb group, adjective-verb group, adverb-verb group, repetition group, preposition group, linking group, compound verb, abbreviation group". It was observed that the word groups "title group, compound noun group, exclamation group, number group" does not form the adverbial clause in the novel. The findings were expressed into numerical data and concretized with figures and tables.

Keywords: Syntax, word groups, adverbial clause, Tarık Buğra, *Gençliğim Eyvah*.

KISALTMALAR

Örneklerin Alındığı Eser Kısaltmaları

- AB** : Sevinç Çokum, *Ağustos Böceği*, Cönk Yayınları, İstanbul, 1989.
- BDE** : Cemil Meriç, *Bir Dünya Eşiğinde* (10. baskı), İletişim Yayınları, İstanbul, 2007.
- BM** : Kürşat Başar, *Başucumda Müzik*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2003.
- BŞ** : Ahmet Hamdi Tanpınar, *Beş Şehir, 1000 Temel Eser*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969.
- GA** : Abdülkadir Hayber, *Günortasında Arakesme*, Ankara, 1986.
- GE** : Tarık Buğra, *Gençliğim Eyvah*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2020.
- HD** : Faruk Nafiz Çamlıbel, *Han Duvarları, 1000 Temel Eser*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969.
- KDA** : Emine Işınsu, *Kaf Dağının Ardında*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1988.
- SH** : Ömer Seyfettin, *Seçme Hikâyeler*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970.
- SS** : Sait Faik Abasıyanık, *Bütün Eserleri- I Semaver, Sarnıç*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 1999.
- STE** : Cahit Sıtkı Tarancı, *Seçmeler, 1000 Temel Eser*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.
- Ş** : Necip Fazıl Kısakürek, *Şiirlerim*, Fatih Yayınları, İstanbul, 1969.
- ŞİBÖ** : Coşkun Ertepinar, *Şiir İkliminde Bir Ömür*, Tekışık Matbaası, Ankara, 1995.
- Y** : Peyami Safa, *Yalnızız*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1997.
- YB** : Ümit Yaşar Oğuzcan, *Yalan Bitti*, Sander Yayınları, İstanbul, 1975.

Terim Kısaltmaları ve Diğer Kısaltmalar

akt	: aktaran
aö	: asıl öge
be	: bağlama edatı
bln	: belirtili nesne
bsn	: belirtisiz nesne
cdö	: cümle dışı öge
çe	: çekim edatı
dt	: dolaylı tümleş
f	: fiil
i	: isim
KÖ	: kendi örneğim
ö	: özne
s	: sıfat
s.	: sayfa
ss.	: sayfalar
tn	: tamlanan
ty	: tamlanan
vb.	: ve benzeri
y	: yüklem
yö	: yardımcı öge
zfe	: zarf-fiil eki
zt	: zarf tümleci

GİRİŞ

1. Problem Durumu

Zarf tümleci, cümlenin bir ögesi olarak yüklemi durum, miktar, neden, zaman vb. açılardan tamamlar. Bu öge, tek kelimedenden oluşabileceği gibi birden çok kelimedenden de oluşabilir. Böylece zarf tümleci kelime grubundan oluşmuş olur. Buna göre bu çalışmada “Söz diziminde hangi kelime grupları zarf tümlecini oluşturabilir?” sorusuna çözüm aranacaktır.

Probleme çözüm bulmak için Türkiye Türkçesinde söz dizimini konu edinen çeşitli kaynaklar taranacak, zarf tümleci ve kelime grupları ile ilgili özellikler belirlenecek, ardından da Tarık Buğra'nın *Gençliğim Eyvah* romanındaki cümlelerde zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarının hangileri olduğu saptanacaktır. Romanda hangi kelime gruplarının zarf tümlecini oluşturabildiği ve bu kelime gruplarının zarf tümleci olarak kullanılma oranı, istatistik ve tablo yardımıyla somutlaştırılacaktır.

2. Amaç

Türkiye Türkçesi kapsamında meydana getirilen bu çalışmanın amaçları şunlardır:

- *Gençliğim Eyvah* romanına ve yazar Tarık Buğra'nın dil ve üslûbuna hâkim olmak,
- Zarf tümlecini tanımlamak,
- Zarf tümlecinin özellikleri hakkında bilgi vermek,
- Zarf tümleci bağlamındaki farklı adlandırmaları tespit etmek,
- Kelime grupları ve bunların özelliklerini belirlemek,
- *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan ilk kelime gruplarını bulmak ve bu kelime gruplarının romanda zarf tümleci olarak kullanılma oranını belirlemek.

3. Önem

Çalışma, Türkiye Türkçesinde zarf tümleci görevinde kullanılan kelime gruplarının belirlenmesine katkı sunması açısından Türkiye Türkçesi söz dizimi çalışmalarına katkıda bulunacaktır.

4. Sınırlılıklar

Bu çalışmada cümlenin yardımcı öğelerinden zarf tümleci ele alınmış ve çalışma, Tarık Buğra'nın *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan ilk kelime gruplarıyla sınırlandırılmıştır.

Gençliğim Eyvah, ilk kez 1979'da Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanmıştır ancak bu çalışmada söz konusu kitabın yine aynı yayınevi tarafından 2020 yılında yayımlanmış 26. baskısı incelenmiştir.

Ünlemler, ünlem grupları, hitaplar, ara söz ve ara cümleler ile cümleler arasında bağlama görevi gören bağlama edatları cümle dışı öge olarak kabul edildiği için bu yapılar değerlendirmeye alınmamıştır.

Romanda noktalamadan kaynaklı olarak iki virgöl arasında yer alan ancak anlam ve işlev olarak ara söz veya ara cümle özelliği göstermeyip zarf tümleci görevinde kullanılan kelime gruplarına sık rastlanmıştır. Çalışmada bu özelliği gösteren yapılar çözümlenmiş ve zarf tümleci olarak değerlendirmeye alınmıştır. Örneğin, *İhtiyar, o ilk gün, kâğıdın üzerine bir yirmi beş kuruşluk -büyücek bir para- koymuştu.* (GE/ s. 77) Ayrıca, literatürde noktalama işaretleri arasında sayılmayan ancak eserde sıkça kullanılan “**yan yana iki nokta**” işaretinden sonra devam eden kelime gruplarından zarf tümleci özelliği gösteren yapılar da çalışmaya dâhil edilmiştir. Örneğin, “Deha -mutlak sıfır gibi- mutlak bencilliktir” derdi.. *öteden beri.* (GE/ s. 32)

Çekim özelliği barındıran isimler (*bakıma, birlikte* vb.) çekim edatı olarak kullanıldığından bu özelliğe sahip isimlerin oluşturduğu kelime grupları *edat grubu* olarak çözümlenmiştir.

Zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarından yalnızca ilk kelime grupları dikkate alınmış, ikincil ve diğer kelime grupları incelenmemiştir.

Kelime grubu tasniflerinde tamlayan ve tamlanan kısımlarının birer sözcükten meydana geldiği kelime gruplarında *tek sözcük* ifadesine yer verilmiş fakat sadece tamlayanın veya tamlananın tek sözcükten oluşması durumunda bu kısımların tek sözcükten oluştuğu belirtilmemiştir.

Aynı kelimelerden oluşan ve zarf tümleci görevinde kullanılan herhangi bir kelime grubu *Gençliğim Eyvah* romanında birden fazla yerde geçiyorsa bu

cümlelerden yalnızca birine yer verilmiş, tekrarlanmış örneklerin sadece sayfa numarası belirtilmiştir. Örneğin: “**Bir yudum içti.**” (GE/ s. 202) cümlesindeki zarf tümleci “**bir yudum**” kelime grubudur. Bu kelime grubunun zarf tümleci görevinde kullanılmasına romanda dört kez rastlanmıştır: **Bir yudum içti.** (GE/ s. 202), (GE/ s. 257), (GE/ s. 262), (GE/ s. 335)

Bir cümle içinde aynı kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşan kelime gruplarından birden fazla zarf tümleci varsa gereksiz tekrara düşmemek adına bu kelime gruplarının yalnızca ilki tahlil edilmiştir. Örneğin: “**Bu taklidle küçümser, bu taklidle küçültür, bu taklidle söverdi (...)**” (GE/ s. 9)

bu taklid (i) / ile (çe): edat grubu

5. Yöntem

Çalışmada öncelikle incelenen eser ve eserin yazarı hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye Türkçesi söz dizimi ile ilgili kaynaklar vasıtasıyla zarf tümlecinin tanımı, zarf tümlecinin özellikleri, zarf tümlecini kasteden farklı adlar sunulmuştur. Ardından alt başlıklar halinde sıralanan kelime grupları hakkında tanımlamalar yapılmış, bunların özellikleri ve yapıları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Son olarak ise Tarık Buğra'nın *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan ilk kelime grupları tespit edilerek bu kelime grupları sınıflandırılmış, zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarının eserdeki kullanım oranı tablo üzerinde sayısal ifadelerle gösterilmiştir.

Kelime gruplarının tanımları, özellikleri ve çeşitleri hususunda esas kaynak olarak Leylâ Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* adlı kitabına bağlı kalınmakla birlikte Türkiye Türkçesi söz dizimini ilgilendiren kitap, makale vb. diğer çalışmalar da göz önünde bulundurulmuştur. *Kelime grupları ve zarf tümleci* hususu açıklanırken bunlarla ilgili özellikleri örnekleyen kelime gruplarının veya cümlelerin alındığı eserler, yay ayrıç içinde kısaltma ifadeleriyle gösterilmiştir. Bu amaçla mümkün olduğu kadar çalışmamızın ana malzemesi olan *Gençliğim Eyvah* romanından örnekler vermeye çalışılmıştır. Kaynakçanın çok fazla şişirilmemesi adına örnek kelime gruplarının ve cümlelerin alındığı diğer eserler “kaynakça”da değil “kısaltmalar” bölümünde verilmiştir. Herhangi bir eserden alınmayan, bizzat tarafımızdan oluşturulan örnekler ise KÖ (kendi örneğim)

şeklinde belirtilmiştir. Uzun olan örnekler, yay ayaç içinde üç nokta kullanılarak kısaltılmıştır.

“İle” edatının eklendiği kelimeye bitişik yazılmış hâli olan “+LA” ve “+(y)LA” ile oluşan yapılar da edat grubu olarak kabul edilmiştir ve bu tür örnekler, tahlil edilirken ayrı şekliyle belirtilmiştir. Örneğin:

Bunlarla çileden çıkıyor, kuduruyordu. (GE/ s. 38)

bunlar (i) / ile (çe): edat grubu

Birleşik fiillerin belirlenmesinde TDK'nin genel ağ adresinde bulunan *Güncel Türkçe Sözlük*'ten yararlanılmıştır.

5. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Türkiye Türkçesi söz dizimi ile ilgili kaynaklardaki teorik bilgiler taranmış, bununla birlikte kendi gözlem ve yorumlarımız da yansıtılmış ve oluşan son durum ışığında değerlendirmeler yapılmıştır.

Araştırmanın teorik yapısı, Türkiye Türkçesi söz dizimiyle ilgili kitap, dergi, makale, yüksek lisans veya doktora tezi, bildiri vb. kaynaklar yardımıyla düzenlenmiştir. Bu amaçla öncelikle *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümleçlerini oluşturan ilk kelime grupları bulunmuş, sonra bu kelime gruplarının sayıları belirlenmiş, kelime grupları tasnif edilmiş ve zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarının kullanım oranı istatistiksel olarak tabloda gösterilmiştir.

5. 2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye Türkçesinde söz dizimini ilgilendiren kitap, dergi, makale, bildiri, yüksek lisans, doktora tezi vb. çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklem ise Tarık Buğra'nın *Gençliğim Eyvah* romanıdır. Çalışmanın “Bulgular” bölümü, bu romandaki cümlelerin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

5. 3. Verilerin Toplanması

Veriler, tarama yöntemi kullanılarak Türkiye Türkçesinin söz dizimi ile ilgili yazılı kaynakların incelenmesiyle elde edilmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan iki temel kavram olan “kelime grubu” ve “zarf tümlecisi” ile ilgili önemli görülen veriler, unutulmaması ve istendiği zaman kolayca bulunması için tarama esnasında fişlenmiştir.

5. 4. Verilerin Çözümlemesi

Ulaşılan kaynaklardan toplanan verilerden yararlanılarak *Gençliğim Eyvah* romanında bulunan zarf tümleçli cümleler tespit edilmiş ve bu cümlelerde zarf tümleçlerini oluşturan ilk kelime grupları tasnif edilmiştir. Romandaki zarf tümleçlerini oluşturan kelime gruplarının sayıları ve hangi oranda kullanıldıkları hususu, çalışmanın sonunda verilen tablo yardımıyla sayısal verilere dökülmüştür.

1. YAZAR VE ESER HAKKINDA

1. 1. Tarık Buğra'nın Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri

1. 1. 1. Hayatı

Edebiyatımızda Tarık Buğra olarak tanınmasına rağmen asıl adı Süleyman Tarık Buğra olan yazar, Konya iline bağlı Akşehir'de 2 Eylül 1918'de doğmuştur. Babası Erzurumlu Mehmet Nâzım, annesi Akşehirli Tahiroğullarından Nâzike Hanım'dır (Ayvazoğlu, 2020, s. 19).

Buğra'nın babası ağır ceza reisi olup siyaset ve edebiyatla uğraşan, Akşehir'in tanınmış kişilerindedir. Annesi ise okuması yazması olmayan, muhafazakâr, klasik bir Anadolu kadınıdır (Tekin, 2018, s. 11).

Baba Mehmet Nâzım, hukuk fakültesini bitirdikten sonra Pirimzâdelerin kızıyla evlenir. Evlendikten sonra da Mehmet Nâzım'ın ilk tayin yeri olan Gönen'e giderler. Burada iki kızları olur. Otuz sekiz yaşında Akşehir'e ağır ceza reisi olarak tekrar geri dönen Mehmet Nâzım, kısa bir süre sonra eşini kaybeder. İkinci ve son eşi olacak Nâzike Hanım ile evlenir. Bu sırada Mehmet Nâzım'ın ilk eşinden olma kızları altı ve dört yaşındadır (Bulut, 2014, s. 14). Küçük Süleyman Tarık, hayata gözlerini açtığı anda kendisini anne ve babasıyla beraber iki de üvey ablası karşılayacaktır. Tarık Buğra'dan sonra dört kız kardeşi daha olmuştur ancak bu kız kardeşlerden biri dört yaşına basmadan vefat etmiştir (Bulut, 2014, s. 15).

Buğra'nın zeki ve girişken bir insan olacağı, çocukluğundan itibaren kendini belli etmeye başlamıştır. Osmanlıca'yı daha okula gitmeden çözmüş, ablalarıyla beraber okuma çalışmaları yapmıştır. İlk okuma denemelerini Tevfik Fikret'in *Rûbâb-ı Şikeste* adlı eserinde yapmış ve altı yaşında okuma yazmayı öğrenmiştir (Burcu Yılmaz, 2005, s. 3).

İlkokulda *Çocuk Dünyası* dergisinin ödüllü bir bulmacasını çözmüş ve dergiye göndermiştir. Bu yarışmayı kazanmasından dolayı kendisine Halide Edip Adivar, Falih Rıfkı Atay, Reşat Nuri Güntekin ve Ruşen Eşref Üneydin'a ait eserlerden bazıları bu dergi tarafından hediye edilmiştir. Bu hediyeler, çocukluk döneminde Tarık Buğra'nın edebiyata karşı tutumunu olumlu yönde etkilemiştir (Bulut, 2014, s. 16).

Buğra, ilk ve ortaokulu doğum yeri olan Akşehir'de bitirmiştir. İstanbul'da yatılı olarak başladığı liseyi Konya'da tamamlamıştır. Henüz beşinci sınıfta

sınıf arkadaşlarını isyana teşvik etmiş ve bu yüzden cezalandırılmıştır. Yedinci sınıfta öğretmenine âşık olmuş ve onu sınıfın içinde ağlatmıştır. Lisede de bunlar gibi vukuatları bulunmaktadır (Bulut, 2014, s. 16). Buğra, bu hareketli ve başkaldırabilen kişiliğini daha sonra eserlerindeki karakterlere de yansıtacaktır.

Buğra'nın kitaplarla tanışmasını sağlayan ilk kişinin babası olduğu söylenebilir. Şüphesiz, babasının iyi öğrenim görmüş biri olması ve okumayı sevmesi de bunda önemli bir etkidir. Hatta babası İstanbul'dan trenle gelen gazeteleri Akşehir'de sürekli olarak takip etmiştir (Sökmen, 2020, s. 117). Bunun yanında Buğra'nın ortaokuldaki Türkçe öğretmeni Rıfkı Melûl Meriç de onun üzerinde edebî yönden bir etki bırakmıştır. Tarık Buğra'ya sanatı, edebiyatı sevdirmiş; onun farklı yazarları ve kaynakları okumasına vesile olmuş; böylece Buğra'nın olaylara ve olgulara karşı ufkunun genişlemesini sağlamıştır (Tekin, 2018, s. 12). Bir insanın farklı türdeki kitapları, farklı üsluptaki yazarları okuması onun düşünce ve hayal dünyasını geliştirmektedir. Buğra'daki durum da tam olarak böyle olmuştur.

Notları çok iyi olduğu için liseyi bitirdikten sonra sınava girmeden İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmış ancak buradaki derslerinde başarılı olamamıştır. Bir süre sonra Hukuk Fakültesine girmiş, aynı şekilde bu okuldan da ayrılmıştır. Daha sonra bir arkadaşının teşvik etmesiyle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girmiştir. Dört yıl sonra bu okuldan da mezun olamadan okulla ilişkisini kesmiştir (Bulut, 2014, s. 18).

Edebiyat Fakültesinde bir süre okumasının kazançlı tarafı Mehmet Kaplan, Kasım Küfrevî ve Ahmet Hamdi Tanpınar ile tanışması ve onlarla kurduğu güçlü bağ olmuştur. Bu üç okuldan da ayrılmasının temel sebebi edebiyata, yazarlığa karşı duyduğu bağlılıktır (Bulut, 2014, s. 18). Bunun dışında babasının ağır ceza reisliğinin verdiği etkiyle Buğra'nın her şeyi körü körüne kabul etmeyen, sorgulayıcı bir kişiliğe sahip olmasının ve o dönemlerde maddî sıkıntılar yaşammasının da bu ayrılmalarda etkisinin olduğu söylenebilir.

Düşünüldüğünde bir insanın üç önemli fakülteyi bırakıp hayallerinin peşinden gitmesi kolay kolay yapılabilecek bir şey değildir. Buğra; meslek, kariyer, statü gibi kazanımları elinin tersiyle itip kendi hayat pusulasının gösterdiği yöne doğru kararlı şekilde ilerlemiştir.

Buğra'nın hareketli okul yaşamına benzer şekilde vatani görevi süresince de sakin durduğu söylenemez. "Askerliği sırasınca bıyıklarını kesmediği için on bir kez sürgün cezası alan Buğra, terhis olduğunda maddi sıkıntı içindedir." (Bulut, 2014, s. 18). Askerlikten sonra tekrar İstanbul'a gelir ancak ekonomik çöküntü içindedir. "Askerlik arkadaşı Ahmet Ateş'in önerisiyle yeniden üniversiteye, Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'ne kaydını yaptıran Buğra, aynı zamanda bir başka askerlik arkadaşı Halit Tanyeli'nin aracılığıyla Şişli Terakki Lisesi'nde bulunduğu 'muallim muavinliği' görevinden elde ettiği para ile geçimini kıt kanaat sağlamaya çalışır." (Tekin, 2018, ss. 13-14). Böylece geçici de olsa öğretmenlik mesleğini icra etmiş olur.

İstanbul Beyazıt'ta, sanatla ve edebiyatla uğraşan kesimin uğrak yeri olan, adeta bir edebiyat okulu görevi gören meşhur 'Küllük' denen bir kahvehane bulunmaktaydı. Burası, her yaştan sanatçıların, akademisyen ve öğretmenlerin uğrak yeri idi. Şiir, roman ve birçok alanla ilgili sohbetler bu kahvehanede yapılırdı. Buğra; tıp, edebiyat ya da hukuk fakültesini tamamlamak yerine bu meşhur "sanat okulu" nun öğrencisi olarak hayatına devam etmiştir. "İstanbul'da geçirdiği ilk günlerde hocası Rıfık Melûl Meriç'le yeniden karşılaşması, onun aracılığıyla dönemin en önemli edebiyat ve kültür mekânlarından biri olan Küllük'ü tanınması; nihayet burada Yahya Kemal, A. H. Tanpınar, Mükrimin Halil İnanç, Mahmut Kemal İnal, Fuat Köprülü gibi bilim adamı ve edebiyatçılarla tanışması, Buğra'nın hayatını ve hayattan beklentisini değiştirmiştir." (Tekin, 2018, s. 12). Küllük'ün edebî atmosferinden kendini alamayan Buğra, yönünü tamamen edebiyata çevirmiştir. Artık Küllük onun okulu, Küllük'teki sanatçılar da onun öğretmeni gibidir.

Buğra için Küllük, sadece sanatın, edebiyatın konuşulduğu bir kahvehane değil, aynı zamanda içinde kalacağı sıcak bir yuva ve hayatını sürdürmesi için bir ekmek teknesidir. Çünkü Buğra burada hikâyeler yazarak borçlarını ödeme imkânı bulmuştur (Sökmen, 2020, s. 118).

Gazete ve dergi, Buğra'nın hayatında önemli bir yer tutar. Fikir, gözlem ve eserlerini paylaşmak ve biraz da geçimini sürdürmek için gazete ve dergiye yönelir. 1940'lı yıllarda yazdığı hikâyeler ona ekonomik anlamda getiri sağlamıştır. Bu hikâyeler sayesinde dergi ve gazetelerin sahipleriyle tanışma

fırsatı bulmuştur. Bu tanışmalar, ona İstanbul basınında yer alma şansını getirmiştir. (Sökmen, 2020, s. 122). Tarık Buğra; Ahmet Mithat Efendi, Peyami Safa gibi hem yazar hem de gazeteci olma yolunda ilerlemiş ve bunu da başarmıştır.

Buğra, gazeteciliğe ilk adımını Milliyet'te atmıştır. Abdi İpekçi, Reşat Ekrem Koçu ve Peyami Safa ile mesai arkadaşlığı yapmıştır. Bir ara *Çınaraltı* dergisinde *Yalnızların Romanı* adlı eseri tefrika edilmeye başlansa da romanın yarısına gelindiğinde dergi kapanmıştır. Daha sonra *Milliyet* gazetesi, köşesinde Buğra'nın fıkraları için yer ayırmıştır. Hatta Buğra, *Siyah Kehribar* ve *Aşk Esirleri* isimli romanlarını da kendine ait olan sayfalarda tefrika şeklinde yayınlamıştır (Bulut, 2014, s. 19). Böylece Buğra, *Milliyet* gazetesinde hem yazdığı eserleri tefrika şeklinde yayınlama hem de bir fıkra yazarı olarak fikirlerini okurlarla paylaşabilme imkânı bulmuştur.

Buğra bir ara gazete ve dergi çıkarmak istese de bunda uzun soluklu bir başarı sağlayamamıştır. Ayvazoğlu (2020, s. 23) Tarık Buğra'nın 1949 yılında Akşehir'de babasıyla birlikte *Nasreddin Hoca* gazetesini çıkardığını ve bir ara Talat Tekin'le birlikte *Zeytin Dalı* adlı bir edebiyat, sanat ve fikir dergisi çıkarmaya kalkıştığını ancak bu dergiyi okkayla satmak zorunda kaldıklarını ve bu yüzden derginin ilk sayısının, aynı zamanda derginin son sayısı olduğunu belirtmektedir.

Gazetecilikte bir ara hayal kırıklığı yaşasa da Buğra'nın gazetecilik macerası daha sonra başarıya doğru uzun bir yolculuğa dönüşmüştür. Buğra, *Milliyet*, *Yeni Gün*, *Vatan*, *Hadiselere Tercüman*, *Yeni İstanbul*, *Türkiye Spor Gazetesi*, *Yol*, *Halka ve Olaylara Tercüman* gazetelerinde genel yayın müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü, spor sayfası sorumlusu, neşriyat müdürlüğü ve yazarlık gibi farklı görevlerde bulunmuştur (Fedai, 2018, ss. 221-222).

“Gazetecilik mesleğini, geçinmek için yaptığı bir hamallık ve yazarlığa ihanet olarak değerlendiren Buğra, sağlık sebepleriyle emekliliğini istedikten sonra Tercüman gazetesinden 13 Mayıs 1976 tarihinde ‘*Son Merhaba*’ başlıklı yazısıyla okuyucularına veda eder.” (Burcu Yılmaz, 2005, ss. 7-8). Aradan on bir yıl geçtikten sonra *Türkiye* gazetesinde yazmaya başlar. *Türkiye* gazetesinde şöyle bir yazı geçmektedir: “Her hafta ‘*Pazar Sohbeti*’ başlığıyla sayfalarımızda

makalesi neşredilen Buğra, 1987 yılından 1993'e kadar bugün bile taze kalan fikirler sundu..." ("Türkiye' nin Kültür Ocağı", 2020). Buğra'nın bu gazetede ki yazarlığı, vefatına birkaç ay kalana kadar devam etmiştir.

Buğra'nın özel hayatına bakıldığında, iki evlilik yaptığı görülmektedir. İlkini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde tanıdığı Jale Baysal ile 1950'de, ikincisini ise hikâye yazarlarımızdan biri olan Hatice Bilen ile yapmıştır. Buğra'nın bu evliliklerin ilkinden, yani Jale Baysal' dan bir kızı olmuştur (Burcu Yılmaz, 2005, s. 5).

Gençliğinden beri yazmakla, fikirler üretip paylaşmakla uğraşan Buğra'nın sağlık durumunda 1993 yılının son aylarına yaklaşırken olumsuzluklar meydana gelir. Yatağa düşer ve kanser olduğu öğrenilir. 26 Şubat 1994'te hayatını kaybeder. İki gün sonra Karacaahmet Mezarlığı'nda annesinin yanına defnedilir (Burcu Yılmaz, 2005, s. 8).

1. 1. 2. Edebî Kişiliği

İlk romanını yirmi iki yaşında yazan Buğra'nın edebî zevki, ilk olarak ailesinde başlayıp gelişmeye başlar. Anne ve babasının Tarık Buğra'nın edebî kişiliğine önemli etkisi olmuştur. Mehmet Nâzım'ın zengin kitaplığındaki klasikler ve annesinin evde Mevlana'dan, Yunus Emre'den ilahiler ve şiirler okuması Buğra'ya sanattaki o estetik duyguyu aşlamıştır (Burcu Yılmaz, 2005, s. 22).

Çocukluk yıllarının Millî Mücadele Dönemi'ne denk gelmesi, onun edebî kişiliğinin oluşmasında etkili olmuştur. 1918'de doğan şair, çocukluğunda çevresindeki bu mücadele ortamına şahitlik etmiştir. Bundan dolayı da eserlerini oluştururken çocukken gözlemediği olaylardan, mekânlardan ve karakterlerden de beslenmiştir. Örneğin, *Küçük Ağa* romanında millî mücadele yıllarına Akşehir'in penceresinden bakarak Kuvayimillîye'nin zor şartlar altında verdiği Kurtuluş Savaşı sınavını anlatmıştır.

Yazarın, eserlerinde yalnızca tanık olduğu olayları değil tarihsel konuları da işlediği görülmektedir. Örneğin, *Osmancık*'ta Osman Bey'in Türk tarih sahnesine çıkışını ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu anlatmıştır.

İlkokul, ortaokul ve lise yıllarında Buğra'nın öğretmenleri ona ilham vermiş ve onu yönlendirmiştir. Burada özellikle İstanbul Erkek Lisesindeki öğretmeni Hakkı Süha Gezgin'le yaşadığı olay ilginçtir. Buğra, yazdıklarıyla ilk başlarda hocasının gözüne girmeyi başarmıştır. Çevresi tarafından daha fazla beğenilmek ve ilgi görmek için başka bir yazısında oldukça fazla sayıda Arapça, Farsça kelimelerle ve tamlamalarla dolu, ağdalı bir dil kullanmıştır. Bunun üzerine Öğretmen Hakkı Süha Gezgin, Buğra'ya “Arapça isteyen Arabistan'a; Acemce isteyen Acemistan'a; Frenkçe isteyen Frengistan'a, bize Türkî lazım Türkî lazım...” (Karabay ve Ergüzel, 2018, s. 257) diyerek sert çıkmıştır. Bu olay Buğra' da şok etkisi yaratmış, sade bir Türkçe ile yazma konusunda kendine gelmesini ve eserlerinde kullanacağı dil konusunda etkili bir ders almasını sağlamıştır. TRT arşivindeki bir videoda (“Tarık Buğra Neden Yazar Olmak İstedî”, 1986) Buğra, Hakkı Süha Gezgin ile yaşadığı bu olayı “tokat” olarak nitelendirmektedir. Buğra'nın oldukça sade bir dil kullanmasında bu “tokat” ın büyük etkisi olduğu söylenebilir. Bugün yazarın en eski eserlerinden biri bile okunsa eserde kullanılan kelimelerin rahatlıkla anlaşılabilir nitelikte olduğu görülebilir.

Buğra'nın İstanbul'da edebiyat fakültesinde okuduğu sırada hocalığını yapan Mehmet Kaplan, *Zeytin Dalı* dergisinde yayınlamak için Buğra'dan bir hikâye yazmasını ister. Buğra da ilk hikâyesi olan *Kekik Kokusu*'nu yazar. Mehmet Kaplan bu hikâyeyi hiç beğenmez, hatta Buğra'nın hikâye yazamayacağını söyler. Bu şok, Buğra'yı daha da çok hırslandırır ve aynı günün akşamı bir lisede nöbet tuttuğu bir gece *Oğlumuz* adlı bir hikâye yazar. Bu hikâyesini *Cumhuriyet* gazetesinin açtığı bir yarışmaya yollar ve yarışmada ikinci olur (Ayvazoğlu, 2020, ss. 22-23).

Lisedeki hocası Hakkı Süha Gezgin ve üniversitedeki hocası Mehmet Kaplan' la yaşadığı ufak anlaşmazlıklar, Buğra'yı kamçılayan, onun yazmaya olan hırsını artıran olaylar olarak kalmıştır.

Buğra, “Sanat sanat içindir.” anlayışına bağlı olmakla birlikte bu anlayışa bağlı olmanın toplumdan tamamen uzaklaşmak anlamına gelmeyeceği görüşündedir. Eserlerini hem sanatın gereklerini yerine getirmeye çalışarak hem de toplumun fertlerine faydalı olma amacı güderek yazmıştır. *Düşman Kazanmak*

Sanatı kitabında sanatla ilgili görüşünü açıkça belirtmektedir: “Sanatın topluma en yararlı tutumu sanat için oluncadır. Sanatçı bu tutumda da toplumun, insanın dertleriyle, problemleri ile ilgilenecek, onun elinde de neşter olacak. Ama peşin hükümlere ve bilhassa bir doktrine, bir politik tutuma angaje olarak değil... Bağımsızlığını, sanatın ve sanatçı yeteneklerinin hükümlerini koruyarak... Bir propaganda, bir misyon ödevlisi ve görevlisi olmadan.” (Buğra, 2002, s. 135, akt, Yürek, 2018, s. 210).

Buğra, eserlerinde konu yelpazesini geniş tutmuştur. “Onun sanatı tamamen kendine özgüdür ve eserlerinde insanlık sevgisi, insan psikolojisi, insanın iç dünyası, hüznün, aşk, yalnızlık, dostluk, merhamet, köy, doğa ve kendi hayatı önemli bir yer tutar. (...) Dünyaya sanatçı kimliğiyle bakmak gerektiğini savunan yazar, eserlerinde günlük hayatta karşımıza çıkacak her türlü konuyu yazmıştır.” (Cuylan, 2020, s. 75).

Buğra'nın edebî kişiliğinde Küllük önemli bir yere sahiptir. “Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Hancı Tanpınar, Nurullah Ataç, İbnülemin Mahmut Kemal İnal, Mustafa Şekip Tunç, Peyami Safa, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Hâlet Çelebi, Abidin Dino, Sait Faik Abasıyanık, Faruk Nafiz Çamlıbel, Orhan Veli Kanık, Cahit Sıtkı Tarancı; Küllük' te görülen ve mekânın bir edebiyat mahfiline dönüşmesini sağlayan yüzlerce isimden sadece birkaçıdır.” (Tonga, 2018, ss. 161-162). Buğra'nın içinde bulunduğu bu ortam, onu edebî yönden beslemiştir.

Yazar başarılı bir romancı, hikâyeci ve gazetecidir. Türk edebiyatına değerli eserler bırakmıştır. Farklı türlerde eserler yazmasına rağmen özellikle romanlarıyla ünlenmiştir. Buğra, kalemını gerek edebiyatta gerekse gazetecilikte yoğun olarak kullanmış; bilgi, fikir ve tecrübelerini insanlığın hizmetine sunmuş bir devlet sanatçısıdır. Dolayısıyla fikirleri ve eserleriyle Türk edebiyatındaki önemli isimlerden biridir.

1. 1. 3. Eserleri

Tarık Buğra'nın eserlerini ilk basım yılına göre şöyle sıralamak mümkündür:

1. 1. 3. 1. Romanları

- Siyah Kehribar (1954)
- Küçük Ağa (1963)

- Küçük Ağa Ankara'da (1966)¹
- Firavun İmanı (1976)
- İbiş'in Rüyası (1970)
- Gençliğim Eyvah (1979)
- Dönemeçte (1980)
- Yağmur Beklerken (1981)
- Yalnızlar (1981)
- Dünyanın En Pis Sokağı (1989)
- Osmancık (1983) (Öztürk, 2008, ss. 11-94).

1. 1. 3. 2. Hikâyeleri

- Oğlumuz (1949)
- Yarın Diye Bir Şey Yoktur (1952) (Bulut, 2014)
- İki Uyku Arasında (1954)
- Hikâyeler (1964)²
- Hikâyeler (1969)³ (Karataş, 2019, s. 122).

1. 1. 3. 3. Oyunları

- Ayakta Durmak İstiyorum (1966)
- Yüzlerce Çiçek Birden Açtı (1979)
- Akümülatörlü Radyo / Dört Yumruk (1979)
- İbiş' in Rüyası (1982)
- Güneş ve Aslan (1988)
- Sıfırdan Doruğa - Patron (1988) (Burcu Yılmaz, 2005).
- Bir Ben Vardır Benden İçeri (2020)
- Patron (2020)⁴
- Zafer Gaye Değildir (2020)

1. 1. 3. 4. Denemeleri

- Gençlik Türküsü (1964)

¹ Bu eser, 1966' da tek başına basılmıştır. 1970' ten sonra ise *Küçük Ağa* romanı ile beraber basılmıştır (Öztürk, 2008, ss. 7-8).

² Eserde ilk 3 hikâye kitabından seçmeler ve bunlardan başka 5 farklı hikâye vardır (Karataş, 2019).

³ Eserde ilk dört hikâye kitabında bulunmayan 10 hikâyeyeyle beraber toplamda 39 hikâye vardır (Karataş, 2019).

⁴ Bu eser, 1988' de *Sıfırdan Doruğa- Patron* adıyla yayınlanan kitaptaki iki eserden birinin (*Patron*) tek başına yayınlanmış halidir.

- Düşman Kazanmak Sanatı (1979)
- Bu Çağın Adı (1990)
- Politika Dışı (1992) (Bulut, 2014)

1. 1. 3. 5. Röportajı

- Gagaringrad- Moskova Notları (1962)⁵ (Polat, 2019, s. 40).

1. 2. Gençliğim Eyvah Romanı

1. 2. 1. Romanın Konusu

Gençliğim Eyvah romanı, Tarık Buğra'nın ilk kez 1979'da kitap olarak yayınladığı ve "en önemli romanım" (Buğra, 2020, Arka Kapak Yazısından) diye nitelendirdiği eseridir. Romanda 1970'li yıllarda Türkiye' de oluşan kaos ortamı ve bu ortamın arkasındaki gizli güç anlatılmaktadır. İnsanlara -özellikle de gençlere- birtakım güzellikler (mevki, bolluk içinde yaşama vb.) lütfeden bu gizli güç, gençlerin zaaflarını kullanarak onları kendi tuzağına çekmektedir. Gizli gücü temsil eden ve devletin her türlü kurumlarına sızan bir profesör olan İhtiyar karakteri, gençleri piyon olarak kullanır, toplumu oluşturan unsurlar arasında fitne çıkarır. 12 Eylül'den önceki kamplaşmaları ve çatışmaları da barındıran bu romanda İhtiyar'ın amacı her türlü düzene karşı çıkıp toplumsal birliği ve devlet düzenini yıkmak, anarşi ortamını ülkeye tamamen yaymaktır.

1. 2. 2. Romanın Ana Fikri

Devlet düşmanları tarafından genç nesillerimizin akılları çelinmekte, toplumumuz şahsi çıkarlar ve ideolojiler uğruna birbirine düşürülmeye çalışılmaktadır. İpotek altına alınmış, yıkanmış beyinlere sahip olan bir toplum kaostan kurtulamaz ve gelişemez. Bu yüzden gençlerimizin öncelikle kendi benliklerini hissetmeleri, hiçbir kalıba girmeden bağımsız düşüncelerin farkına varabilmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde gençlerimiz derin devletin esiri olacak, toplumumuz büyük buhranlar yaşayacak ve devletimiz çöküşe sürüklenecektir. Bunlara izin vermemek için Türk gençlerinin kirli oyunlardan uzak durarak her şeyden önce mutlaka "birey" olması gerekmektedir. Aksi takdirde gençliğe yazık olacaktır.

---

⁵ Buğra, bir spor gazetesinde yazarlık yaptığı sırada maç izlemek üzere yurt dışına gitmiştir. Norveç, Almanya ve Rusya' daki gözlemlerini röportaj haline getirmiştir (Polat, 2019, s. 40).

1. 2. 3. Romanın Dil ve Üslûp Özellikleri

Romanda oldukça anlaşılır ve duru bir Türkçe kullanılmıştır. Eser, soyut bir konu işlemesine rağmen kolaylıkla anlaşılabilir bir özelliğe sahiptir. Öte yandan Buğra'nın eserin büyük bir kısmında kısa cümleler kullanması romana akıcılık katarak romanın sürükleyici olmasına katkı sağlamıştır ancak yazarın sıkça başvurduğu ara söz ve ara cümleler, romandaki akıcılığı önemli ölçüde azaltmıştır.

Cümle yapısı olarak bakıldığında ise romanda devrik cümlelere sıkça rastlanmaktadır. Yazar, devrik cümleleri kullanarak anlatımını tekdüzelikten kurtarıp samimi bir konuşma havasına ve şiir diline yaklaştırmıştır.

Romanda ön plandaki karakterler olan İhtiyar, Delikanlı ve Güliz'in birbirleriyle konuştukları diyaloglardan sıkça yararlanılmış olup bu kişilerle ilgili olarak yer yer geriye dönüşler yapılmıştır. Okuyucu, yazarın yaptığı geriye dönüşler sayesinde roman kahramanlarının kişisel özellikleri ve daha önce yaşadıkları olaylar hakkında bilgi sahibi olabilmıştır.

Betimlemeler açısından esere bakıldığında romandaki karakterlerin (özellikle İhtiyar, Delikanlı, Güliz) fiziksel ve ruhsal olarak ayrıntılı şekilde anlatıldığı görülmektedir. İhtiyar karakteri uzun boylu, sıska, sapkın, şeytanî ve kişiliği bozuk bir karakterdir. İhtiyar'ın iç dünyasının okuyucuya yansıtılması için bu karakterle ilgili ruhsal betimlemelere fiziksel betimlemelere göre daha çok ağırlık verilmiştir. Delikanlı karakteri yakışıklı, bağımsızlığına düşkün, hemencecik köpürebilen, hırslarının esiri olabilen biri olarak yansıtılmıştır. Güliz ise alımlı, iyi eğitim görmüş, her yönden İhtiyar'a bağlı, çaresiz bir ruh hâli içinde betimlenmektedir.

Buğra, *Gençliğim Eyvah* romanını tek bir başlık altında kurgulamamıştır, bölümlere ayırmayı tercih etmiştir. On bölümden oluşan romanda birinci bölümden önce dört ayrı başlık verilmiştir. Bu başlıklar altında verilen bilgiler, okuyucuyu romana hazırlamaktadır. Eserde birinci bölümden önceki dört başlık şunlardır:

- Son'un Başlangıcında (Buğra, 2020, s. 8)
- Köşk (Buğra, 2020, s. 9)
- Dile benden ne dilerse (Buğra, 2020, s. 12)

- İhtiyar'ın işleri (Buğra, 2020, s. 32)

Eserdeki on bölümün başlıkları ise şunlardır:

- **Birinci Bölüm:** İhtiyar (Buğra, 2020, s. 34)
- **İkinci Bölüm:** Güliz Dönemi (Buğra, 2020, s. 74)
- **Üçüncü Bölüm:** Delikanlı (Buğra, 2020, s. 94)
- **Dördüncü Bölüm:** Örümcek (Buğra, 2020, s. 123)
- **Beşinci Bölüm:** Aşka dâvet (Buğra, 2020, s. 135)
- **Altıncı Bölüm:** Kırkıncı Oda (Buğra, 2020, s. 173)
- **Yedinci Bölüm:** Oynamadan önce... (Buğra, 2020, s. 213)
- **Sekizinci Bölüm:** Bedel (Buğra, 2020, s. 264)
- **Dokuzuncu Bölüm:** Taş sürmek (Buğra, 2020, s. 283)
- **Onuncu Bölüm:** Anahtarı nerede? (Buğra, 2020, s. 329)

1. 2. 4. Zaman

Romandaki olaylar, 1970'li yıllarda ülkemizde yaşanan kaos döneminde geçmektedir. Eserin genelindeki zaman 12 Mart 1971'deki muhtıradan önce gitgide artan karmaşa halinin, ideolojik çatışmaların, öğrenci olaylarının görüldüğü zamanlardır.

Buğra, eserin içinde geriye dönüşler yaparak İhtiyar karakterinin geçmişteki yaşamı hakkında da bilgi vermiştir. Bunu yaparken de eserdeki zamanı Cumhuriyet, I. Dünya Savaşı, hatta Meşrutiyet yıllarına dek götürmüştür.

1. 2. 5. Mekânlar

Olaylar İstanbul'da geçmektedir. Eserdeki ana mekân, İhtiyar'ın oldukça yüksek bir yerde bulunan, "Boğaziçi'nin Anadolu yakasında, küçük bir koya kırk metre kadar yukarıdan bakan" (Buğra, 2020, s. 9) köşküdür. İhtiyar, ülkeyle ve gençlikle ilgili tüm sinsi planlarını adeta bir karargâh olarak kullandığı bu köşkte yapmaktadır. İkinci önemli mekân ise İhtiyar'ın tuzağa düşürdüğü insanlarla düzenli olarak buluşup sohbet(!) ettiği, L şeklinde salonu olan bir lokantadır. İhtiyar, propagandalarını burada yaparak gençlerin beyinlerini yıkamaktadır. Eserdeki diğer mekânlardan biri Güliz' in gizli olan evidir. Güliz, Delikanlı'yı İhtiyar'dan korumak için bir süre burada saklamıştır. Başka bir ana tanıklık eden mekân ise üniversite amfisidir. Burası, üniversitede hoca olan İhtiyar ile aynı

okulda öğrenci olan Delikanlı'nın tanıştığı mekândır. İhtiyar, üniversitede ders verdiği sırada Delikanlı'yı burada keşfetmiştir.

1. 2. 6. Kişiler

Romandaki olaylar asıl olarak İhtiyar-Delikanlı-Güliz üçlüsü arasında geçmektedir. Diğer kişiler (Filinta Delikanlı, Felsefe Öğretmeni, Doçent) romanda oldukça az yer tutmakla birlikte bunların olaylar karşısında önemli etkileri yoktur.

1. 2. 6. 1. Başkarakter

Romandaki aslî kişiye başkarakter denir. Romandaki olaylar, İhtiyar karakteri ekseninde gerçekleşmektedir. Bu yüzden *Gençliğim Eyvah* romanının başkarakteri İhtiyar'dır.

İhtiyar: Asıl adı romanda verilmemiştir. Tam bir devlet düşmanıdır. Darülfünun'da çalışan bir profesördür ve babası Osmanlı'nın tanınmış şeyhlerindedir. Sıksa bir vücuda sahiptir ve uzun boyludur. Duygulara değer vermez hatta sevgi, saygı, vatan, millet, aile gibi değerlerle dalga geçer. Eşini, gözünü bile kırpmadan zehirleyerek öldürmüştür. İnsanlara tepeden bakar ve onları “diksürüngenler” olarak niteler. Her türlü düzene karşıdır. Meşrutiyet Dönemi'nde bizzat suikast planlayıp uygular. Devletin tüm önemli kurumlarında adamları vardır. Ömrünü, toplumda suni bir çatışma ortamı oluşturarak devleti yıkmaya adanmıştır. Bunun için gençlerin zaaflarını, tecrübesizliklerini kullanır ve onları kendi safına çeker. İhtiyar karakteri için eserde “şeytan, mefisto, iblis” (Buğra, 2020, s. 12) gibi yakıştırmalar yapılmıştır.

1. 2. 6. 2. Norm Karakterler

Norm karakterler başkarakterin yerini pekiştiren, başkaraktere ait özellikleri daha da belirginleştiren yardımcı ve tamamlayıcı unsurlardır. Norm karakterler, bunu yaparken başkarakterin önüne geçmezler (Çopur, 2014, s. 88). “Norm karakterin görevi zıtlık yaratmak ya da okuyucuda rahatlatma etkisi vermek olsa da asıl görevi roman başkişisinin eksikliklerini vermektir.” (Gülyüz, 2021, s. 318) *Gençliğim Eyvah* romanındaki başkarakter olan İhtiyar'ı tamamlayan, onun özelliklerini daha da belirginleştiren ancak onun önüne geçmeyen karakterler Delikanlı ve Güliz'dir.

Delikanlı: Asıl adı Raşit'tir. Anadolu'dan Darülfünun'a öğrenci olarak gelmiştir. Genç, yakışıklı ve dinamiktir. Altta kalmayı sevmeyen, hırslı bir yapıya

sahiptir. Üniversite öğrenciliği zamanında ekonomik olarak çok zorluk çekmiştir. Askerlik görevini yaptıktan sonra tekrar İstanbul'a dönmüş ancak sefil hayatı yine devam etmiştir. Delikanlı'nın bu zor durumunu bir fırsata çeviren İhtiyar, önceden ağına düşürdüğü başka bir genç olan Güliz'i yem olarak kullanır ve Delikanlı'yı ağına düşürür. Delikanlı, gerçeğin farkına sonradan varır.

Güliz: Asıl adı Sıdika'dır. İnmeli bir babası; veremli, alkol ve erkek delisi bir annesi vardır. Tuttuğunu koparan, kavgacı, dayak yemekten korkmayan ve ağzı bozuk bir kızdır. Küçük yaşlardan itibaren kartlara yazı yazarak gemilerdeki masaların üzerine bırakıp yardım toplamaya çalışır. İhtiyar, onu bir gemi yolculuğu sırasında tanır. Onu bir şekilde ağına düşürür. Güliz, güzel bir eğitim görür. Birkaç dili iyi derecede öğrenir. Zamanı geldiğinde İhtiyar'ın gözünde sadece bir "kız" olmaktan çok gençleri kandırarak kendi safına çekmekte kullandığı güçlü bir "koz" hâline dönüşür.

1. 2. 6. 3. Kart Karakterler

"Romanda kart karakter sadece bir özelliğin, tek boyutun sembolüdür. Bu karakterler bir boyutlu şekilde sunulurlar ve tek boyutlarını himaye ederler. Bu özellikleri de değişmez. Her zaman, her yerde davranış biçimleri aynıdır ve aynı konuşmaları yaparlar. Yapısal olarak okuyucuya kolaylık sağlamaktadır. Bu karakterler tek boyutta olduğu için değişime kapalıdır." (Güleryüz, 2021, s. 318). Buna göre *Gençliğim Eyvah* romanındaki kart karakterler Doçent, Felsefe Öğretmeni, Filinta Delikanlı, Güliz'in Annesi, İhtiyar'ın Bacanağı, İhtiyar'ın Karısı, Teyzem Oğlu Mim Topbaş'tır.

Doçent: Kumara düşkün biridir. İhtiyar'ın ilk adamlarındandır. Üniversitedeki işinden ayrılmıştır. İstanbul'un en lüks kumarhanesini yönetmektedir.

Felsefe Öğretmeni: İhtiyar tarafından Delikanlı'nın a'dan z'ye bütün yönlerinin öğrenilmesi için görevlendirilmiş adamdır. Delikanlı'nın bütün yönleri hakkında araştırma yapmış ve İhtiyar'a sık sık rapor vermiştir.

Filinta Delikanlı: İhtiyar'ın Delikanlı'yı (Raşit) lokantaya düşürmek için kullandığı adamdır. Delikanlı'yla yemeğine bir iddiaya girer ve kaybeder. Böylece Delikanlı, İhtiyar'ın beyin yıkama mekânı olan lokantaya farkında olmadan düşer.

Güliz' in Annesi: Güliz'i hiç mutlu etmemiştir. Erkeklere ve alkole zaafı vardır.

İhtiyar' ın Bacanağı: Muhbirlik yapmayı seven ve kıskanç biridir. İhtiyar'ın planlı bir eylemde bulunacağı zaman onu ihbar eder. İhtiyar'ın her şeyini (karısını bile) kıskanmaktadır.

İhtiyar' ın Karısı: İyi niyetli biridir. Zor da olsa İhtiyar'ı idamdan kurtarır ancak duygusal bağların, işlerinde engel olacağını düşünen İhtiyar tarafından zehirlenmekten kurtulamaz.

Teyzem Oğlu Mim Topbaş : Asıl adı Mustafa'dır. Piyade üsteğmendir. İstanbul' a bir görev icabı kısa süreliğine gelir. Bu sırada Delikanlı'nın ekonomik durumunun kötü olduğunu, öğrenimini zor ilerlettiğini görür. Esas görev yeri olan Pınarbaşı'na Delikanlı'yı da alıp gider ve ona bir süre destek olur.

1. 2. 6. 4. Fon Karakterler

Romandaki olayların gidişatına önemli bir etkisi olmayan, eser boyunca adları en az geçen karakterlerdir. Bu yüzden okuyucu tarafından hatırlanmaları zordur. “Bir nevi dekoratif olarak kullanılmaktadır. Bazı durumlarda romandaki olayların oluşumunu anlamak için bir koro görevi üstlenirler. Daha çok roman başkahramanının sosyal bir hayatının olduğunu somut olarak vermek için fon karakterlere ihtiyaç duyulur.” (Güleryüz, 2021, s. 319). *Gençliğim Eyvah*'taki fon karakterler Garson, Sağır ve Dilsiz Uşak'tır.

Garson: İhtiyar'ın gençleri tuzağa düşürdüğü Lokanta'da çalışmaktadır.

Sağır ve Dilsiz Uşak: İhtiyar'ın Köşk'ünde çalışmaktadır.

1. 2. 7. Olay Örgüsü

Birinci Olay: İhtiyar'ın İttihat ve Terakki Fırkası'nın üç üyesine suikast girişiminde bulunması.

İkinci Olay: Bacanağının İhtiyar'ı ihbar etmesi ve İhtiyar'ın, eşi sayesinde idamdan kurtulması.

Üçüncü Olay: İhtiyar'ın, eşini zehirleyerek öldürmesi ve planlarını uygulayabilmek için bağımsızlığa kavuşması.

Dördüncü Olay: İhtiyar'ın hep bilinmez kalarak üniversite, basın, iş ve devlet hayatının önemli noktalarını ele geçirmesi, buralara kendi adamlarını yerleştirmesi.

Beşinci Olay: Delikanlı'nın üniversite öğrenimi için Darülfunun'a gelmesi ve burada hocalık yapan İhtiyar'la tanışması.

Altıncı Olay: Raşit'in Darülfunun'dan ayrılıp askere gitmesi.

Yedinci Olay: Raşit'in üç yıllık askerlikten sonra tekrar İstanbul'a dönmesi ve muallim muavinliğine başlaması.

Sekizinci Olay: Felsefe Öğretmeni'nin Raşit'i bir rastlantı sonucu görmesi ve bunu hemen İhtiyar'a bildirmesi.

Dokuzuncu Olay: İhtiyar'ın, adamlarına emir vermesi ve düzenlenen bir oyunla Raşit'in lokantaya düşmesi.

Onuncu Olay: İhtiyar'ın Güliz'i Delikanlı'yla tanıştırap onu kendine âşık etmesi için görevlendirmesi.

On Birinci Olay: Güliz'in Delikanlı'ya gerçekten âşık olması ve İhtiyar'dan aldığı görevi Delikanlı'ya anlatması.

On İkinci Olay: Delikanlı ile Güliz'in birbirine daha çok bağlanması ve İhtiyar'dan habersiz sık sık görüşmeleri.

On Üçüncü Olay: İhtiyar'ın Delikanlı'yı denemek, kıskandırmak için Doçent'le Güliz'i yakınlaştırması ve Delikanlı-Güliz aşkında sallantılar yaşanması.

On Dördüncü Olay: Delikanlı'nın Güliz'e olan güvenini yitirmesi ve emeklilikle ölüm (intihar) arasında tercihte bulunup ölümü tercih etmesi.

On Beşinci Olay: İhtiyar'ın Delikanlı'yı son bir bombalama görevi için ikna etmesi.

On Altıncı Olay: Delikanlı'nın bombalama görevine gitmeden önce gizlice Güliz'le görüşmesi ve tartışarak ayrılmaları.

On Yedinci Olay: Delikanlı'nın bombalama görevinde hedef saptırıp Konsolosluk yerine Gazino'yu bombalaması.

On Sekizinci Olay: Delikanlı'nın intihar etmek ile İhtiyar'ı öldürmek arasında kalması ve İhtiyar'ı öldürmeye karar vermesi.

On Dokuzuncu Olay: Güliz'in Delikanlı'yı gizli bir eve çağırması ve Delikanlı'nın güvenini tam olarak kazanması.

Yirminci Olay: Güliz'in Delikanlı'yı eve saklaması, İhtiyar'ı zehirlenmek için bağ evine gitmesi, İhtiyar'ın ıhlamur çayına zehir koyması.

Yirmi Birinci Olay: Delikanlı'nın Güliz'i merak etmesi ve bir tabanca alıp İhtiyar'ı öldürmek için bağ evine gitmesi.

Yirmi İkinci Olay: Zehirlendiğini anlayan İhtiyar'ın Güliz'i vurması ve Delikanlı'nın buna yetişememesi.

Yirmi Üçüncü Olay: İhtiyar'ın son bir hamleyle Delikanlı'yı diz kapağından yaraladıktan sonra ölmesi.

Yirmi Dördüncü Olay: Delikanlı'nın cenaze merasimine katılması, yaşadıklarından duyduğu pişmanlık ve üzüntü.

1. 2. 8. Romanın Özeti

Çevresi tarafından saygı duyulan bir şeyhin oğlu olan İhtiyar, çocukluğundan itibaren iyi bir eğitim alır. Aynı zamanda oldukça zekidir ve yabancı dil konusunda da başarılıdır. Darülfunun'da okur. Başlarda sıradan bir insan gibi olsa da evlendikten sonra tamamen değişir. Kendini bütün insanların, bütün değerlerin üstünde görür. Ülkede kaos çıkarmayı, anarşiyi topluma yaymayı kendine amaç edinir.

İhtiyar, İkinci Meşrutiyet Dönemi'nde İttihat ve Terakki'nin üyelerine suikast planlar ama uygulamada başarısız olur. Bacanağı onu ihbar eder. Onu idam edilmekten karısı zar zor kurtarır. İhtiyar, karısının bu yardımına rağmen karısını bile kendine engel olarak görür ve onu zehirleyerek öldürür. Bu noktadan sonra İhtiyar, giderek canileşen bir ruh halini alır. Adeta bir şeytan gibi kandırdığı gençleri kendi kirli oyunlarına ortak eder. Gençlerin zaaflarını kullanarak onlara iş, makam, saygınlık, para gibi lütuflar verir. Böylece gençleri kendi ağına çeker.

Darülfunun'da sözde hocalık yapan İhtiyar'ın öğrencisi olan Delikanlı, derslerdeki zekice soruları ve yorumlarıyla İhtiyar'ın dikkatini çeker. Bir müddet

sonra Delikanlı, derslere gelmemeye başlar. İhtiyar, onun derslere gelmesini dört gözle bekler. Bu süre zarfında Delikanlı, 3 yıl süren askerliğini yapar. Askerden dönünce öğretmenlik görevine başlar. İhtiyar'ın adamlarından biri olan Felsefe Öğretmeni, Delikanlı'yı okuldaki bir olay sayesinde görür ve bunu hemen İhtiyar'a haber verir. İhtiyar, o sırada emekli olmuştur. Adamlarına Delikanlı'nın her türlü yönden araştırılmasını emreder. Delikanlı'nın huyunu suyunu, nelerden hoşlandığını, nelerden hoşlanmadığını iyice öğrendikten sonra onu kendi ağına düşürmek için birkaç genci görevlendirir. Delikanlı'nın Lokanta'ya düşürülmesini ister. Birgün Delikanlı dışarıda otururken bir arkadaş grubunun halkaları çubuğa geçirme oyunu oynadığını ve çok eğlendiğini görür. İhtiyar'ın önceden ayarladığı bu grup, bir şekilde Delikanlı'yı da bu oyuna dâhil eder. Yemeğine iddiaya girilir ve iddiayı Delikanlı kazanır. Böylece Delikanlı, İhtiyar'ın "Lokanta" tuzağına düşmüş olur.

Delikanlı, bir gazetede musahhah (düzeltmen) olarak işe başlar. Onu yalancı bir oyunla kandıran gençlerden biri olan Filinta Delikanlı, Delikanlı'ya emeklilik yıl dönümünü kutlayacak İhtiyar'ın Lokanta'da bizzat ziyafet vereceğini söyler. Delikanlı'yı da bu ziyafete davet eder. Delikanlı zamanla Lokanta'ya iyice alışır. Orada İhtiyar'la ve İhtiyar'ın adamlarıyla sürekli sohbet halindedir. Hatta İhtiyar, Delikanlı'nın çalıştığı gazetede -ki bu işe girme olayını da İhtiyar önceden ayarlamıştır- güya daha çok para kazanmasını sağlar. İhtiyar, bunun gibi sözde yardımlar, sözde iyilikler yaparak Delikanlı'nın güvenini kazanır.

İhtiyar'ın Delikanlı'yı ağına düşürmede kullandığı Güliz, bir resim galerisinde Delikanlı ile tanışır ve Delikanlı ile Güliz, bu olaydan sonra daha da yakınlık kurarlar. Güliz, Delikanlı'yı kendine bağlar ve İhtiyar'ın emrini yerine getirmiş olur. Bir süre sonra Güliz, Delikanlı'dan çok etkilenmeye başlar ve ona gerçekten âşık olur. Her şeyi itiraf ederek İhtiyar'ın Delikanlı hakkındaki kötü planlarını Delikanlı'ya açıklar. Bu noktadan sonra Delikanlı ile Güliz, İhtiyar'dan gizli olarak görüşmeye devam ederler. İhtiyar, kendisine ihanet edenleri hiç tereddüt etmeden ortadan kaldırdığı için Delikanlı ile Güliz mecburen İhtiyar ile çalışmayı sürdürür.

İhtiyar, Delikanlı'nın Güliz'i gerçekten sevip sevmediğini tespit etmek, onu denemek için Güliz ile Doçent'i birbirine yakınlaştırır. Bu yakınlaşmayı ciddi

zanneden Delikanlı, Güliz'in sevgisinden şüphe duyar. Delikanlı, Güliz'e karşı artık eskisi gibi içten değildir. Bu durumdan ve İhtiyar'ın kirli oyunlarından bıkan Delikanlı, emeklilik ile ölüm (intihar) arasında tercih yaparak ölümü seçer. Bunu İhtiyar'a bildirir ancak İhtiyar, son bir görevi yerine getirmesi için Delikanlı'yı ikna eder. Buna göre Delikanlı, bir konsolosluğu bombalayacaktır. Güliz ile Delikanlı, bu son görevi tamamlama zamanı gelmeden önce gizlice buluşurlar. Delikanlı, bu buluşmada Güliz'in onu gerçekten sevdiğine inanmıştır. İhtiyar'ı öldürmek için plan yaparlar. Bu plana göre Güliz, İhtiyar'ı -daha önceki görevlerde İhtiyar'ın kendisine öğretti gibi- renksiz, kokusuz ve tatsız bir zehir kullanarak öldürecektir. Güliz, Delikanlı'ya kendisinin işi halledeceğini söyler ve Delikanlı'nın bu iş bitene kadar kesinlikle evden ayrılmaması gerektiğini sıkıca tembihler. Güliz, İhtiyar'ın yanına gider ve hiçbir şey olmamış gibi davranır, İhtiyar'a şirin görünür. İhtiyar, Güliz'den ıhlamur kaynatmasını ister. Bu, Güliz için bir fırsattır. Güliz, yanında getirdiği zehri ıhlamura ekler. Bu olaylar yaşanırken Delikanlı evdedir ve merak içindedir. İhtiyar'ın Güliz'e kötü bir şey yapabileceği ihtimalini düşünür. Bu merak, Delikanlı'yı da İhtiyar'ın yanına sürükler. Delikanlı gelene kadar Güliz, İhtiyar'a zehirli ıhlamuru içirmiştir. Zehir etkisini gösterince İhtiyar neler olup bittiğini anlar. Güliz ile İhtiyar göz göze gelirler. İhtiyar, bir hamleyle tabancasını çıkarıp odadan kaçmak üzere olan Güliz'i vurur. Delikanlı da o sırada odaya gelir. Güliz ölmüştür, İhtiyar da ölmek üzeredir. İhtiyar, tabancasını zar zor tekrar ateşler ve Delikanlı'yı diz kapağından yaralar. Artık gücü kalmayan İhtiyar da oracıkta ölür. Bu olay, düzenlenen yalan raporlar sayesinde basit bir kaza olarak kayıtlara geçer. İhtiyar ve Güliz, aynı cenaze merasiminde toprağa verilirler. Delikanlı ise cenazeye katılmakla yetinir.

2. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ZARF TÜMLECİ

2. 1. Zarf Tümleci Kavramı

Bugüne kadar farklı tasniflerle karşılaşılsa da cümleyi oluşturan ögeler birçok araştırmacı tarafından *temel ögeler* ve *yardımcı ögeler* (Aktan, 2016, s. 84; Ediskun, 2017, s. 328; Gencan, 1979, s. 76; Karaağaç, 2017, s. 223) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel eğilime göre bu ögelerden *yüklem* ve *özne* temel ögeler; *zarf tümleci*, *dolaylı tümleş* ve *nesne* ise yardımcı ögeler grubuna dâhil edilmektedir. *Zarf tümleci* kavramına araştırmacılar tarafından verilen farklı isimler olmakla birlikte bu kavram kastedilerek yapılan tanımlamalar da vardır.

Genel ağda yer alan *Güncel Türkçe Sözlük*' te “Yüklemi anlam açısından belirten, niteleyen kelime grubu.” (Güncel Türkçe Sözlük, 2021) olarak tanımlanmıştır.

Leylâ Karahan “Zaman, tarz, sebep, miktar, yön, vasıta ve şart bildirerek yüklemi tamamlayan cümle ögesi” (Karahan, 2020, s. 32) olarak tanımlamıştır.

Tahir Nejat Gencan, zarf tümleçlerinin yüklemi anlamını çeşitli yönlerden sağlamlaşmasını, belirginleştirmesini göz önünde bulundurarak “Yüklemleri berkiten sözcük” (Gencan, 1979, s. 109) şeklinde tanımlamıştır.

Kaya Bilgegil, bu ögenin kelime veya kelime grubu şeklinde oluşabileceğine dikkat çekmiştir. Bu ögeyi yüklemi zaman, durum, derece veya ölçü anlamıyla tamamlayan kelimeler ya da kelime grupları olarak nitelendirmiştir (Bilgegil, 1984, s. 43).

Mehmet Hengirmen, bu ögeyi yüklemde anlatılanı zaman, yer, yön, durum ve nicelik yönünden tamamlamaya yarayan kelimeler olarak tanımlamıştır (Hengirmen, 2006, s. 340).

Muharrem Ergin ise daha sınırlı ve kısa tanımlamayla fiildeki şartı ve zamanı gösteren öge olarak belirtmiştir (Ergin, 2012, s. 400).

Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli, zarf tümlecinin yüklemi zaman, yer, yön, durum, miktar, tarz, araç vb. yönlerden tamamlayan öge olduğunu dile getirmiştir (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 143).

Bilal Aktan, bu ögenin yüklemi zaman, yer, yön, durum, miktar, sebep, araç vb. özelliklerle tamamlayan öge olduğunu belirtmiştir (Aktan, 2016, s. 103).

Haydar Ediskun'a göre bu öge; yüklemi zaman, yer, yön, durum, tarz, nicelik yönünden tamamlamaktadır (Ediskun, 2017, s. 360).

Günay Karaağaç, bu ögenin cümleye yön, zaman, tarz, sebep, miktar, vasıta, şart gibi anlamlar yüklediğini, bu sayede yüklemdeki anlamı çeşitli açılardan tamamladığını vurgulamıştır (Karaağaç, 2017, s. 235).

Tahsin Banguoğlu da Kaya Bilgegil gibi bu ögenin kelime veya kelime grubu şeklinde oluşabilen bir öge olduğunu dile getirerek cümleye hâl ve şart anlamları kattığından bahsetmiştir (Banguoğlu, 2019, s. 530).

Tuncay Böler ise zarf tümlecinin cümleye zaman, tarz, durum, sebep, biçim, yer, yön, araç, miktar, ölçü ve şart anlamlarını katan bir öge olduğundan bahsederek zarf tümlecinin yüklemde verilen mesajı tamamlama, sınırlama ya da sağlamlaştırma işlevini vurgulamıştır (Böler, 2019, s. 54).

Zeynep Korkmaz da Kaya Bilgegil ve Tahsin Banguoğlu gibi bu ögenin kelime ya da kelime grubundan meydana gelebileceğini dile getirmiştir. Cümleye kattığı anlamlar içinse zaman, tarz, ölçü, yer, yön, vb. anlamları sıralamış; zarf tümlecinin yüklemdeki anlamı belirginleştiren ve sınırlandıran bir öge olduğunu ifade etmiştir (Korkmaz, 2019, s. 259).

Görüldüğü üzere zarf tümleci, cümleye farklı anlamlar katabilmektedir. Tablo 1'de araştırmacıların zarf tümlecini kastederek yaptıkları tanımlara göre zarf tümlecinin cümleye kattığı anlamlar sıralanmış, hangi araştırmacının tanımlamasında hangi anlamların yer aldığı “•” işaretiyle belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmacıların Zarf Tümllecini Kastederek Yaptıkları Tanımlara Göre Zarf Tümllecinin Cümleye Kattığı Anlamlar

Anlamlar	Araştırmacılar										
	(Bilgegil, 1984)	(Hengirmen, 2006)	(Ergin, 2012)	(Özkan ve Sevinçli, 2013)	(Aktan, 2016)	(Ediskun, 2017)	(Karaağaç, 2017)	(Banguoğlu, 2019)	(Böler, 2019)	(Korkmaz, 2019)	(Karahan, 2020)
1. Araç / Vasıta				•	•		•		•		•
2. Biçim /Tarz				•		•	•		•	•	•
3. Derece/ Miktar/ Nicelik / Ölçü	•	•		•	•	•	•		•	•	•
4. Durum / Hâl	•	•		•	•	•		•	•		
5. Şart			•				•	•	•		•
6. Sebep					•		•		•		•
7. Yer		•		•	•	•			•	•	
8. Yön		•		•	•	•	•		•	•	•
9. Zaman	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•

Tablo 1’de görüldüğü üzere bu tabloda adı geçen araştırmacılar, zarf tümllecinin tanımını yaparken zarf tümllecinin cümleye kattığı anlamlar arasında en fazla *zaman* anlamını dile getirmişlerdir. Buna göre 11 araştırmacının 10’u, zarf tümllecini tanımlarken bu ögenin cümleye *zaman* anlamı kattığını belirtmiştir. Yine aynı tabloda 4 defa geçen *sebep* anlamı ise araştırmacıların tanımlarında en az geçen anlam olarak dikkati çekmektedir.

Zarf tümleci kavramıyla ilgili farklı araştırmacılar tarafından yapılan tanımlamalar birbirine oldukça benzemektedir. Bu araştırmacılar arasında yalnızca Tuncay Böler (2019) tanımlamasında tablodaki tüm anlamlara yer vermiştir. Bütün bu bilgiler ışığında zarf tümleci “kelime veya kelime grubu

şeklinde oluşarak cümlelerin anlamını amaç, biçim, durum, miktar, sebep, şart, vasıta, yön, zaman vb. açılardan tamamlayan, berraklaştıran öge” olarak tanımlanabilir.

2. 2. Zarf Tümlecinin Özellikleri

İncelenen kaynaklardan yola çıkılarak zarf tümlecinin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Zarf tümleci; yüklemdeki anlamı amaç, biçim, derece, durum, sebep, şart, vasıta, yön ve zaman bildirerek tamamlar.

Bir leşi görmemek için başını çevirmişti sanki. (amaç) (GE/ s. 29)

Öteki taraf ise -Darülfünun Emîni (Rektör) başta- ünvanlarını ve nüfuzlarını kaçırmamak için çırpınmaktadır. (amaç) (GE/ s. 57)

Pek güzel anlamıştı Güliz; anladı o da. (derece) (GE/ s. 176)

Bütün bunlar beni hiç ilgilendirmiyor. (derece) (GE/ s. 191)

Teğmen, askerlere hiç yakışmayan bir biçimde çıkıp gitti. (durum) (GE/ s. 32)

Pervasız bir gülüşle bardağı da aldı (...) (durum) (GE/ s. 192)

Kesin olarak kararlaştıkları için, kızı, verdiği iki telefon numarasının dışında, hiç bir yerde aramadı. (sebep) (GE/ s. 187)

Ortalık ancak onun yüzünden kızışabilir. (sebep) (GE/ s. 54)

Dokuz Tanrı bir araya gelip dokuz nesil deneseler kallesin senin gibisini gönderemezler dünyaya. (şart) (GE/ s. 22)

Bir aksilik olursa, bize yetecek zamanın sonunda ellerine boş bir kart geçecek. (şart) (GE/ s. 21)

Takma dişlerini diliyle şıkırdattı. (vasıta) (GE/ s. 21)

Delikanlı girmede içeri. (yön) (GE/ s. 378)

Elini tepsiye doğru uzatmıştı. (yön) (GE/ s. 335)

Evet; onu dinlerken ya deli diyecek, yahut da korkudan irkilecektiniz.
(zaman) (GE/ s. 11)

Bitirdiği zaman bir söz söyleyecek gücü kalmamıştı. (zaman) (GE/ s. 46)

- “-sA” şart ekli ifade, “şart” anlamı taşıyıp yüklemi nitelediğinde zarf tümleci olur ancak “istek” anlamı taşıyan “-sA” şart ekli ifadelerin kendisi yüklem olarak görev yapar (Böler, 2019, ss. 61-62).

Ciddiyeti kalmayacak böyle giderse. (zarf tümleci) (GE/ s. 278)

Bu güzel günler hemen geçmese. (yüklem) (KÖ)

- Zarf tümleci cümle içerisinde tek bir kelimedenden oluşabileceği gibi zarf-fiil grubu, edat grubu, sıfat tamlaması tekrar grubu gibi kelime gruplarından da oluşabilir (Böler, 2019, s. 61). Özellikle tekrar grupları, edat grupları, kısaltma grupları, bağlama grubu, sayı grupları, isim ve sıfat tamlamaları zarf tümleci görevinde kullanılabilen kelime gruplarıdır (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 145). Zarf-fiil grubu da cümlede zarf tümleci olarak kullanılır. (Karahana, 2020, s. 35).

İhtiyar dalgın dalgın mırıldandı. (tekrar grubu) (GE/ s. 24)

Kurşunlar gerçi vızır vızır yağıyordu; ama kediye bir şey olacağı yoktu, belliydi bu. (tekrar grubu) (GE/ s. 319)

İhtiyar’ a göre Delikanlı Güliz’ e sırlıslıkla âşıkta. (edat grubu) (GE/ s. 20)

Delikanlı meraklanıverdi, elinde olmadan ona doğru eğildi. (edat grubu)
(GE/ s. 193)

Sesi bütün bunlara uygun çıkıyor. [kısaltma grubu (yönelme grubu)] (GE/ s. 375)

Bunların hemen hemen hepsi de fakültelerde, yüksek okullarda okuyan gençlerdi ve haftada bir gün nöbet tutarlardı. (bulunma grubu) (GE/ s. 74)

Beride, darağacının gölgesinde geçirdiği günler karısını kendisinden çok sarsmıştı. [kısaltma grubu (uzaklaşma grubu)] (GE/ s. 41)

Bu dünyadan herkesle dargın gitti. [kısaltma grubu (vasıta grubu)] (KÖ)

Sıcak toprağın üstünde ayak yalın koşular. [kısaltma grubu (isnat grubu)] (KÖ)

Delikanlı donuk donuk ve uzun uzun baktı ona. (bağlama grubu) (GE/ s. 174)

İnsan, olgunlaşmaya başladığını otuz beşte anlıyor. (sayı grubu) (KÖ)

Gerçekten de, elli şu kadar yıldır Türkiye'nin olay dönemlerinde, sayısız kurumların, kuruluşların, grupların ve nesil kümelerinin yön vericileri, elebaşları bu ağa takılmıştır (...) (belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 220)

Cumartesi günleri okula gitmiyorum. (belirtisiz isim tamlaması) (KÖ)

Bir gün, Delikanlı bir bilim adamını övmeye girişmişti. (sıfat tamlaması) (GE/ s. 45)

Her yudumda gözleri yumuluyordu. (sıfat tamlaması) (GE/ s. 191)

Birinci Dünya Savaşı yaklaşırken, İhtiyar çiçeği burnunda bir Darülfünun -üniversite- mezunu idi. (zarf-fiil grubu) (GE/ s. 34)

Hole bakmasına bile zaman bırakmadan kapıyı çekti. (zarf-fiil grubu) (GE/ s. 198)

- Zarf tümleçleri cümlede genellikle zorunlu öge olmaz ancak bazı cümlelerde nadir de olsa zorunlu öge olduğu görülebilir (Karahana, 2020, s. 32).

Işıkları henüz yanmamış o caddede Ahmet'le karşılaştım. (zorunlu öge) (KÖ)

Delikanlı boynunu uzatarak okudu: Kaya Yılmaz. (yardımcı öge) (GE/ s. 16)

- İsimler ek almadan ya da yön, eşitlik, vasıta hâli eki ve birtakım hâl ekleriyle; fiiller ise zarf-fiil ekleriyle cümlede zarf tümleci olarak görev alırlar (Karahana, 2020, s. 33). İsimlere gelen hâl eklerinden

bazıları günümüzde kalıplaşma eğilimindedir ve bunlar hâl eki işlevinden çok yapım eki işlevi görmektedir (Böler, 2019, s. 57). Kalıplaşan bu hâl ekleri; cümleye amaç, zaman, tarz vb. anlamlar katar.

*Bu çakmağı kendi sigaranı yakmak için **hiç** yakmayacaksın.* (eksiz) (GE/ s. 17)

*Kapıcı söylene söylene **içeri** giriyordu.* (yön gösterme ekli) (SS'den Karahan, 2020, 33).

*Delikanlı artık **iyice** dağılmıştı: Yenik, bütün gücünü tüketmiş ve horlanmış!* (eşitlik ekli) (GE/ s. 14)

*Bir parça akli olan da bunu **kolayca** anlar.* (eşitlik ekli) (GE/ s. 246)

*Ve **bütün gücüyle** yüklendi (...)* (vasıta ekli) (GE/ s. 22)

Pöh böyle bir malzemeye yaptıklarımınla nasıl övünebilirim? (vasıta ekli) (GE/ s. 252)

O mariz canlılığı ile, fırt diye Delikanlı' nın önüne geliveriyor; eğiliyor ve kokusuyla onu yeniden sindiriyor. (vasıta ekli/vasıta ekli/ uzaklaşma ekli) (GE/ s. 246)

***Çoktan** anladım bunu.* (uzaklaşma ekli) (GE/ s. 25)

*İstedığınız zaman **benimle konuşmaya** gelebilirsiniz, Raşit Efendi oğlum.* (yönelme ekli) (GE/ s. 97)

***Yüksek görüş ve hükümlerinizi dinlemeye** gelmedim.* (yönelme ekli) (GE/ s. 264)

*Güliz' i keşfettiği için **daha o günlerde** övünmeye başlamıştı.* (bulunma ekli) (GE/ s. 85)

***Sinirlenince** İhtiyar' ın sesi büsbütün incelir.* (zarf-fiil ekli) (GE/ s. 7)

*Hepsi de aynı işdir; hepsi de **o içgüdüden yararlanılarak** elde edilir!* (zarf-fiil ekli) (GE/ s. 266)

- Cümlede aynı veya farklı türden birden fazla zarf tümleci bulunabilir. Farklı türden zarf tümleçlerinin bir arada bulunduğu bir cümlede, zaman bildiren zarf tümleci çoğunlukla diğer zarf tümleçlerinden önce gelir. Yüklem anlamını miktar açısından tamamlayan zarf tümleçleri ise yüklem hemen önünde bulunur (Aktan, 2016, s. 104; Karahan, 2020, s. 33).

Ölgün yaz denizini seyrederken, bu ezayı ruhu pençeleyen bir kuvvetle hissettim. (zaman / vasıta) (GA'dan Karahan, 2020, 33).

Bir aksilik olursa, / bize yetecek zamanın sonunda ellerine boş bir kart geçecek. (şart / zaman) (GE/ s. 21)

Çok sürmedi ama. (miktar) (GE/ s. 21)

- Zarf tümleci, kendinden önce gelen başka bir zarf tümlecinin açıklayıcısı olabilir (Aktan, 2016, s. 105; Böler, 2019, s. 60; Karahan, 2020, s. 35).

Balkan harbinin sonunda, / iki felâketli muharebe arasındaki o kısa, azaplı soluk alma yılının başında, babamın memur bulunduğu kısa bir şark sancağından dönüyorduk. (BŞ'den Karahan, 2020, 35).

- Birbiri ardına sıralanan cümlelerde zarf tümleci ortak öge olabilir (Aktan, 2016, s. 105; Böler, 2019, s. 60; Karahan, 2020, s. 35; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 147).

Hep fikir sordu, fikirlerle ilgilendi; fikirleri uygulayan tek kişi oldu. (GE/ s. 63)

Çiçek onu besleye besleye elma olacak, olgunlaşacaktı. (GE/ s. 80)

- Bazı cümlelerde zarf tümleci, anlam açısından özneyi de içinde barındırabilir (Ünal, 2017, s. 18). “Tarafından” kelimesiyle oluşmuş bir edat grubu veya +cA eki almış bir isim, bazı kullanımlarda bu duruma örnek oluşturabilir. Bu şekilde oluşan cümlelerde yüklem edilgen ve geçişsiz olur. Bu tür yapılarda yüklem bildirdiği işi

yapanı bildirmekten çok “işin yapılma biçimi/tarzi” ön plana çıkmaktadır. Bütün bu özelliklere sahip olan kelime veya kelime grubu, cümlede zarf tümleci olarak görev alır.

*Halılar **temizlikçi tarafından** yıkandı.* (Ünal, 2017, s. 18)

*Budala sahibi kodesi boylarken, gazete el değiştiriyor, **seçilmiş ve görevlendirilmiş bir ekip tarafından** satın alınıyordu.* (GE/ s. 56)

*İlimizdeki fen liseleri, **ortaokuldaki öğrencilerimizce** ziyaret edildi.* (KÖ)

- Cümlede zarf tümlecini bulmak için yükleme *ne zaman, nasıl, ne ile, kiminle, hangi şartlarda, kim tarafından, niçin, ne kadar, hangi yöne* gibi sorular sorulur (Böler, 2019, s. 54; Karahan, 2020, s. 36).

*İhtiyar, bu yasağı, **onun deli danalar gibi dört dönerek bulduğu borç para ile alınmış Birinci paketinden ilk sigarayı yakarken** koymuştu.* (ne zaman) (GE/ s. 17)

*Ve, Delikanlı, **o gece bir otelde kaldı.*** (ne zaman) (GE/ s. 114)

*İhtiyar onu **bir acayip yaratığı inceler gibi dinlemişti.*** (nasıl) (GE/ s. 18)

***Aynı sözleri söyleyerek** kendi kadehini de **bir dikişte** bitirdi.* (nasıl/ nasıl) (GE/ s. 113)

*Masa da **ıçkilerin ve mezelerin en alâları ile** donatıldı.* (ne ile) (GE/ s. 112)

*Ne işin var senin **tabancayla, dinamitle, bombayla, ha?*** (ne ile/ ne ile/ ne ile) (GE/ s. 19)

*Delikanlı dört yıl kadar önce -ki o zaman ancak yirmi ikisinde, yirmi üçünde idi- **bir kadınla tanışmıştı.*** (kiminle) (GE/ s. 111)

*Arkadaşları bile karıştırmıştır; Raşit' i **Reşit'le.*** (kiminle) (GE/ s. 108)

***Beni iyi dinledinse** kurtulabilirsin.* (hangi şartlarda) (GE/ s. 31)

*Misafirler **düğün sahibi tarafından** karşılandı.* (kim tarafından) (KÖ)

*Ağaçta mahsur kalan kedi **mahalle esnafı tarafından** kurtarıldı.* (kim tarafından) (KÖ)

Ve, İhtiyar, bütün ömrü boyunca bu malzemededen, Devleti çökertmek için yararlandı. (niçin) (GE/ s. 48)

Delikanlı, bu yüzden istedi Sırat Köprüsü' nün üstünde sınav vermeyi. (niçin) (GE/ s. 20-21)

Bu mendeburlar değerli idiler ve dürüsttüler; halk da onları çok seviyordu ve çok sayıyordu. (ne kadar / ne kadar) (GE/ s. 51)

Acaba, İhtiyar da bu müziği, bütün ömründe bir kerecik olsun duymuş muydu? (ne kadar) (GE/ s. 13)

Çınarlar, duvarlar, insanlar, sollanan arabalar geriye doğru devriliyor ve susuyordu. (hangi yöne) (GE/ s. 151)

Filinta onu, kapıda yaşlı bir adama ve iki kurt köpeğine teslim ederek, Beykoz'a doğru gazladı. (hangi yöne) (GE/ s. 188)

- Pekiştirmeler, zarf tümleci olarak kullanılabilir.

Raşit düpedüz ağladı. (GE/ s. 100)

Düpedüz yalvarıyordu İhtiyar. (GE/ s. 263)

Kuru temizlemeci, elbiseleri tertemiz teslim etti. (KÖ)

- Bazı cümlelerde kimi kısa ifadelerin tek başına yargı bildirme özelliğini kaybettiği, zarflaştığı görülür (Korkmaz, 2009, s. 490). Yargı bildirmeyen ancak cümle görünüşünde olan bu tür yapılar, zarf tümleci olarak görev yapar.

Aradan uzun yıllar geçecek, aynı soru daha birçok kafayı kurcalayacak, ama İhtiyar'ın işleri ne kadar büyürse büyüsün, / çevresi ne kadar genişlerse genişlesin, / adamları ne kadar çoğalırca çoğalsın, hep cevapsız kalacaktır. (GE/ s. 37)

Ve zerre kadar korkmamaktadır; çünkü, o, aynı konuda, konu ne kadar çetrefil, ne kadar karmaşık olursa olsun, ancak bir kere yanılabilceğine inanmıştır. (GE/ s. 43)

Gün gelir yaşanmağa degecek zaman biter.

İnsanda güç tükenir, şeref biter şan biter. (YB'den Korkmaz, 2009, 491).

2. 3. Zarf Tümleci Bağlamında Kullanılan Farklı Terimler

Terimler; bir bilim, sanat, spor dalına ya da belli bir mesleğe özgü olan müstakil kelimelerdir. Türkçede dil bilgisi ve dil bilimi çalışan dilciler arasında pek çok terimde birlik olmadığı bilinmektedir. Bunlara örnek olarak *zarf-fiil/ bağ-fiil, yüklem/ yargı, dolaylı tümleç/ yer tamlayıcısı, cümle dışı unsur/ bağımsız tümleç, sıfat/ ön ad, uzaklaşma/ ablatif* vb. birçok terim gösterilebilir. Türkçede dil bilimi alanındaki terimler ile ilgili çalışma yapan Hacı Ömer Karpuz, bu alandaki 541 ana terimin sadece 254'ünün tek terimle karşılandığını, bu tek terimle karşılama oranının yaklaşık %47'ye denk geldiğini tespit etmiştir (Karpuz, 2006, s. 1287).

Dil öğrenirken ya da öğretirken kullandığımız kavramların yarıdan fazlasını tek bir terimle ifade edememek, terim karmaşasına ve eğitim sürecinde aksamalara sebep olmaktadır. Aslında aynı konuyu öğrenmelerine rağmen ilköğretimde öğrenim gören bireyin öğrendiği terimlerle ortaöğretimde ve yükseköğretimde öğrenim görenlerin öğrendiği terimler birbirinden farklı olabilmektedir. Örneğin, MEB'in 8. sınıflar için hazırladığı "Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Ders Kitabı"nda *yer tamlayıcısı* (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2021) olarak geçen bu söz dizimi terimi; 11. sınıflar için yine MEB tarafından hazırlanan "Türk Dili ve Edebiyatı" ders kitabında *dolaylı tümleç* (İ. Yücel, Türkyılmaz ve Sağır, 2021) olarak geçmektedir. Aynı konu, yükseköğretimde yararlanılan bazı kaynaklarda *yer tamlayıcısı* (Aktan, 2016; Ergin, 2012; Karaağaç, 2017; Karahan, 2020; Özkan ve Sevinçli, 2013) bazı kaynaklarda ise *dolaylı tümleç* (Böler, 2019; Ediskun, 2017) olarak geçmektedir.

Sözün özü, dil bilgisi ve dil biliminde yer alan terimler mümkün olduğu kadar tek isimle ifade edilmelidir. Bu terim kargaşasının önüne geçmek ve terimlerin derli toplu olarak bir araya toplanması için Zeynep Korkmaz'ın hazırladığı *Gramer Terimleri Sözlüğü*⁶ (Korkmaz, 1992) ve Vecihe Hatiboğlu tarafından hazırlanan *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü* (Hatiboğlu, 1978) gibi eserlerle birlikte bu konuda epeyce bir yol alınmıştır. Yine bu konuyla ilgili olarak

⁶ Bu eserin 1992'de yapılan ilk baskısı "Gramer Terimleri Sözlüğü" ismiyle yayınlanmıştır. Eserin daha sonraki baskıları ise "Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü" olarak yayınlanmıştır.

Türk Dil Kurumu tarafından 5 Haziran 2015'te *Dil Bilimi ve Dil Bilgisi Terimlerinin Sorunları Sempozyumu* düzenlenmiştir. Terim sorununa çözüm bulunması için hâlen Türk Dil Kurumu tarafından bu konuda bilimsel toplantılar düzenlenmekte ve konu, araştırmacılar tarafından tartışılmaktadır. Bilimsel çalışmalarda *terim sorunu* konusuna daha fazla zaman ayrılması, bu sorunun çözülmesine katkı sağlayabilir.

Doğrudan veya dolaylı olarak Türkiye Türkçesi söz dizimini konu edinen çalışmalarda *zarf tümleci* kavramı, araştırmacılar tarafından farklı terimlerle ifade edilmiştir. Bu terimler, Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Zarf Tümleci Bağlamında Kullanılan Farklı Terimler

Terimler	Araştırmacı
belirteç tümleci	(Gencan, 1979)
belirteç (zarf) tümleci	(Hengirmen, 2006)
zarf	(Ergin, 2012) (Özkan ve Sevinçli, 2013) (Aktan, 2016) (Karaağaç, 2017) (Karahan, 2020) (Korkmaz, 2019)
zarflama	(Banguoğlu, 2019)
zarf tümleci	(Delice, 2003) (Demir ve Yılmaz, 2014) (Ediskun, 2017) (Böler, 2019)

Tablo 2'de görüldüğü üzere *zarf tümleci*, araştırmacılar tarafından başka terimlerle de ifade edilmiştir. Yine aynı tabloya göre bu terimler arasında en çok kullanılanı *zarftır*. *Zarf*, Arapçadan dilimize girmiş olup araştırmacılar tarafından hem *kelime türleri* hem de *cümlenin öğeleri* başlığı altında incelenebilen bir dil

bilgisi terimidir. Hem kelime türü hem de cümle ögesi başlığı altında aynı isimle incelenen başka bir dil bilgisi terimi bulunmamaktadır. Örneğin, *isim* bir kelime türü olmakla beraber cümle ögesi değildir. Cümlelerin ögeleri bağlamında cümle içinde herhangi bir öge için “Bu ögeyi oluşturan kelime türü isimdir.” yorumu yapılabilir ancak o ögeye *isim* denilemez.

Caner Kerimoğlu, cümlelerin ögeleri ile ilgili çalışmasında asıl sorunun cümle ögesi ve kelime türlerinin karıştırılması olduğunu belirtmiştir. Söz konusu ögeye *zarf tümleci* veya *zarf tamlayıcısı* isminin verilerek *kelime türü-cümle ögesi* ayrımını sağlayabileceğimizi dile getirmiştir (Kerimoğlu, 2019, s. 206).

Hacı İbrahim Delice, meseleye *gramer kategorisi* açısından bakarak “Kelime türü olarak isim ve sıfat ayrımı yapılabiliyorsa, bu kelime türlerinin yüklemi tamamlama biçimleri de aynı düşünülmelidir. İsimlerin yüklemi tamamlama biçimleri özne, nesne ve dolaylı tümleç; zarf olan biçimbirimlerin oluşturduğu öge de zarf tümleci olarak kendinden daha küçük gramer kategorisi ile çelişmeksizin ayrılmalıdır.” (Delice, 2003, s. 301) şeklinde görüş bildirmiştir. O hâlde *zarf* kelime türlerinden, *zarf tümleci* ise cümle ögelerinden birisi olarak ele alınmalıdır.

Sonuç olarak dilin özelliklerini ve inceliklerini öğrenmede zorluk çıkaracak ve akademik çalışmalarda düzensizlik yaratacak uygulamalardan kaçınılmalıdır. Terimlerin gereksiz yere çoğaltılması ve terim kargaşası, bu noktada Türkçenin eğitimi ve öğretimine katkıda bulunmamaktadır. Bu yüzden cümlelerin ögelerine isim verilirken *kelime türü- cümle ögesi* farkının göz önünde bulundurulması gereklidir. Dolayısıyla *zarf* teriminin iki farklı konu başlığı altında aynı isimle incelenmesinin doğru olmadığı kanaatindeyiz. Türkçe söz dizimindeki genel düzen olan *özne-tümleç-yüklem* sıralamasındaki *tümleç* teriminden de yola çıkarak bu ögeye *zarf tümleci* ismini vermek yerinde olacaktır.

3. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE KELİME GRUPLARI

Zarf tümlecinin tek kelimedenden oluşabildiği gibi kelime grubu yapısında da olabileceğini zarf tümlecinin özelliklerini açıklarken belirtmiştik. Cümlelerin herhangi bir ögesini doğru şekilde bulabilmek için kelime grupları konusuna hâkim olmak gereklidir. Bu yüzden çalışmamızda *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarını belirlemeden önce kelime grupları hakkında bilgi verilecektir.

3. 1. Kelime Grubunun Tanımı

Dilde kavramlar, varlıklar ve varlıkların hareketleri bazen tek kelimeyle tam olarak ifade edilemez. Bu durumda bu tek kelimeye yapı ve anlam açısından ilişkili olan başka kelime veya kelimeler ilave edilir. Böylece *kelime grubu* ortaya çıkmış olur.

“*Kelime grubu*, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelemek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş kelimelerden oluşan yargısız dil birimidir.” (Karahana, 2020, s. 39)

Kelime grupları, tek kelimeyle ifade edilebilen kavramları daha ayrıntılı belirtmek ya da tek kelimeyle tam olarak ifade edilemeyen kavramları daha fazla kelime kullanarak karşılamak için kullanılırlar (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 14).

Kelime grupları için *kelime öbekleri*, *söz öbekleri*, *sözcük öbekleri*, *belirtme öbekleri*, *söz grupları*, *sözcük grupları*, *belirtme grupları*, *yargısız anlatımlar* gibi terimler de kullanılmıştır. Korkmaz’ın hazırladığı sözlükte *kelime öbekleri* (Korkmaz, 2019, s. 174), *söz grubu* ve *sözcük öbeği* (Korkmaz, 2019, s. 218) maddelerinin açıklaması verilmemiş, bu maddeler “*bk. (bakınız) kelime grubu*” şeklinde gösterilerek okuyucu *kelime grupları* maddesine yönlendirilmiştir. Bu durum, akademik anlamda *kelime gurubu* teriminin daha işlek kullanıldığını ve daha çok benimsendiğini göstermektedir. Sonuç olarak söz konusu kavramın ifade edilmesi için Korkmaz’ın hazırladığı sözlükte geçen ve açıklanan *kelime grubu* (Korkmaz, 2019, s. 174) teriminin kullanılması, terim birliğini sağlamak adına yerinde bir uygulama olacaktır.

3. 2. Kelime Gruplarının Özellikleri

- Yargı bildirmezler (Karahan, 2020, s. 39). Bundan dolayı cümle değeri taşımazlar.

Başını ona çevirerek tekrarladı (...) (zarf-fiil grubu) (GE/ s. 8)

Elindeki kimlik kartını uzattı İhtiyar (...) (sıfat tamlaması) (GE/ s. 21)

Ömrünün tek ve büyük duygu oyunu bitmişti. (belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 32)

- Asıl öge (belirtilen, tamlanan, tabi olunan) ve yardımcı öge (tamlayan, belirten, tabi olan) olmak üzere iki ögeden oluşur. Çoğunlukla başta yardımcı öge, sonda asıl öge bulunur (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 14). Birleşik fiil ve edat gruplarında ise asıl öge başta, yardımcı öge sonda yer alır (Karahan, 2020, s. 40).

Bir aksilik olursa, bize yetecek zamanın sonunda ellerine boş bir kart geçecek. (belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 21)

bize yetecek zamanın (yö) / sonu (aö)

Ve böyle çatışmalarda zaman, İhtiyar için iki yönlü çalışır (...) (sıfat tamlaması) (GE/ s. 7)

böyle (yö) / çatışmalar (aö)

Derin derin göğüs geçirdi. (birleşik fiil) (GE/ s. 26)

göğüs (yö) / geçir- (aö)

Onlar bugün için nasıl bir değer ve önem taşırlar? (edat grubu) (GE/ s. 10)

bugün (aö) / için (yö)

- Grubu oluşturan kelimeler yer değiştirebilir. Bu duruma özellikle günlük konuşmalarda ve şiir dilinde daha sık rastlanır (Karahan, 2020, s. 40).

Ben vermişim kararımı; temizletecektim seni. (karar ver-: birleşik fiil) (GE/ s. 26)

Sırtına Sakarya'nın Türk tarihi vurulur. (Sakarya'nın sırtı: belirtili isim tamlaması) (Ş' den Karahan, 2020: 40).

- İçerdiği kelimelerin oluşturduğu birlikten dolayı tek tek değil bir bütün hâlinde ele alınıp tek kelimeymiş gibi muamele görürler. Çekime girdiklerinde sona gelen ek, bütün grubun eki olur (Aktan, 2016, s. 4; Ergin, 2012, s. 374; Karahan, 2020, s. 41). Kelime grupları, söz diziminde isim, sıfat, zarf ve fiil olarak yer alırlar (Karahan, 2020, s. 40).

Kıyamet kopsa değiştirilemeyecek hükmün sesiydi bu. (isim) (GE/ s. 25)

Takma dişlerini diliyle şıkırdattı. (sıfat) (GE/ s. 21)

Başını ona çevirerek tekrarladı. (zarf) (GE/ s. 8)

Meydan okuyordu. (fiil) (GE/ s. 8)

- İçerdiği kelimeler arasında yapı ve anlam olarak bütünlük bulunur. Bu bütünlük, özellikle de anlam yönünden kendisini belli eder (Ergin, 2012, s. 374).

Olmasa, koskoca memlekette olup bitenler, dönüp dolaşıp sende düğümlenmezdi. (GE/ s. 23)

İstediği bilgileri hafta geçmeden getirdiler ona (...) (GE/ s. 80)

- Cümlelerin herhangi bir ögesi ya da bir parçası olarak yer alırlar (Ergin, 2012, s. 376). Cümle dışı öge olarak da yer alabilirler.

İhtiyar'ın sağ yanağı seyirmeye başlamıştır. (özne: belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 8)

Zaten onları, ayrıntıları ile bilemeyiz de. (zarf tümleci: edat grubu) (GE/ s. 10)

Hamle et ya kâfir! (cümle dışı öge: ünlem grubu) (GE/ s. 105)

- En az üç kelimedenden oluşan kelime gruplarında iç içe girmiş ve birbirini tamamlayan başka kelime grupları da yer alabilir (Aktan, 2016, s. 6; Karaağaç, 2017, s. 161; Karahan, 2020, s. 41).

Kopkoyu / bir hüzn (GE/ s. 33) sıfat tamlamasında birinci öge olan “*kopkoyu*” kelime grubu değildir. İkinci öge olan “*bir hüzn*” ise sıfat tamlamasından oluşmuştur.

elli bin / kuyu resmi (GE/ s. 18) bütünüyle düşünüldüğünde sıfat tamlamasıdır. Bu kelime grubunda birinci öge olan “*elli bin*” sıfat tamlamasından, ikinci öge olan “*kuyu resmi*” ise belirtisiz isim tamlamasından oluşmuştur.

- Vurgulanan kelime, kelime gruplarına göre değişebilmekle birlikte baştaki, sondaki veya sondan bir önceki kelime vurgulanabilir (Aktan, 2016, s. 7; Karaağaç, 2017, s. 161; Karahan, 2020, s. 41; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 17). Hatta kelime gruplarının bazılarında bütün kelimeler aynı düzeyde vurgulanabilir (Karahan, 2020, s. 41).

Çengelköy ile Kanlıca arasındaki kıyı yolunun peşpeşe gelen dönemeçlerinden birisinde, yamaçta açılmış elli iki basamaklı bir taş merdivenle çıkılırdı. (GE/ s. 9)

(elli iki: sayı grubu)

(Bu kelime grubunda vurgulanan kelime, sondaki kelime olan “*iki*” dir.)

Bu sefer el çantasını gözden geçiriyordu. (GE/ s. 21)

(bu sefer: sıfat tamlaması)

(Bu kelime grubunda vurgulanan kelime, baştaki kelime olan “*bu*” dur.)

Yumuşacık ve içten, sürdürdü konuşmasını. (GE/ s. 23)

(yumuşacık ve içten: bağlama grubu)

(Bu kelime grubunda vurgu, “yumuşacık” ve “içten” kelimelerindedir. dedir.

- Fiilimsi gruplarındaki fiilimsiler, yüklem kabul edilir. Fiilin verdiği anlam, cümleyi öğelerine ayırırken izlenen yolda olduğu gibi özne, nesne, zarf tümleci ve dolaylı tümleç öğeleriyle tamamlanır. Fiilimsi grupları da diğer kelime grupları gibi yargı bildirmezler ve bundan dolayı cümle sayılmazlar (Karahan, 2020, s. 41).

elindeki tabancaya (dt) / *yanık yanık* (zt) / *bakarak* (y) (GE/ s. 8)

sen (ö) / *o kadar* (zt) / *romantik olmasaydın* (y) (GE/ s. 15)

3. 3. Kelime Grupları

3. 3. 1. İsim Tamlaması

İki veya daha çok isimden oluşabilmekle birlikte yapı olarak iki isim ögesinden meydana gelen, oluşumu iyelik ekine dayanan kelime grubudur. Özellikleri şunlardır:

- Birinci ögenin ikinci ögeyle bağlantısı zamirlerde ekle sağlanmakla birlikte isimlerde bu bağlantı ekli de olabilir eksiz de. Ancak tamlamanın ikinci ögesi her zaman iyelik eki alır (Karahan, 2020, s. 42; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 20).

isim ögesi (ilgi hâl ekli veya eksiz) (birinci öge) (tamlayan)	+	isim ögesi (iyelik ekli) (ikinci öge) (tamlanan)	= isim tamlaması
--	---	--	-------------------------

İhtiyar'ın / *sesi* (birinci ögesi ilgi hâl ekli) (GE/ s. 7, 23)

onun / *bir yerleri* (birinci ögesi zamirden oluşan, ilgi hâl ekli) (GE/ s. 16)

devre / *arası* (birinci ögesi eksiz) (GE/ s. 16)

- Asıl öge, sonda bulunur. Birinci ögeye *tamlayan*, ikinci ögeye *tamlanan* denir (Ediskun, 2017, s. 114; Ergin, 2012, s. 381; Karahan, 2020, s. 42; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 20).

zaaf (ty) / *noktaları* (tn) (GE/ s. 17)

dilinin (ty) / *ucu* (tn) (GE/ s. 7)

- Tamlayanı ilgi hâl eki alan isim tamlamasına *belirtili isim tamlaması*, tamlayanında ilgi hâl eki bulunmayan isim tamlamasına *belirtisiz isim tamlaması* denir. Belirtisiz olan, genel anlamda bir nesneyi, bir kavramı işaret eder (Karahan, 2020, ss. 43-44).

dişlerinin (ty) / *arası* (tn) (belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 8)
Raşit'in (ty) / *gömleği* (tn) (belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 100)
pathıcan (ty) / *rengi* (tn) (belirtisiz isim tamlaması) (GE/ s. 28)
eşek (ty) / *yükü* (tn) (belirtisiz isim tamlaması) (GE/ s. 30)

- Belirtili isim tamlamasında tamlayan ile tamlanan yer değiştirebilir (Böler, 2019, s. 77; Karahan, 2020, s. 43; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 24).

Sinirleri nasıl da berbattı zavallının! (zavallının sinirleri) (GE/ s. 42)
Aklın ermez senin böyle işlere. (senin aklın) (GE/ s. 19)
Sesi titriyordu Delikanlı'nın (Delikanlı'nın sesi) (GE/ s. 200)

- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ile tamlanan yer değiştiremez (Ünal, 2017, s. 63). Bu tamlamada tamlayan-tamlanan ilişkisi güçlüdür. Bu yüzden bu ögelerin arasına başka bir öge giremez (Karahan, 2020, s. 44).

rehber telefonu değil, *telefon* (ty) / *rehberi* (tn) (KÖ)
*çamaşır yeni makinesi*⁷ değil, *yeni* (ty) / *çamaşır makinesi* (tn) (KÖ)
Konya eski milletvekili değil, *eski* (ty) / *Konya milletvekili* (tn) (Karahan, 2020, s. 45)

- Belirtili isim tamlamasında ögeler arasında başka ögeler de bulunabilir (Böler, 2019, s. 76; Karahan, 2020, s. 43; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 27).

Nitekim, böyle bir bağlantı bir tek insanın bile aklından geçmedi (...) (bir tek insanın aklı) (GE/ s. 48)

Diş gıcırdatmanın bile korkusu vardı. (diş gıcırdatmanın korkusu) (GE/ s. 53)

---

⁷ Özellikle yazılı basında bu tür yanlışlıklara (*Maliye yeni Bakanı, Giresunspor eski Başkanı* vb.) rastlanabilir. Bu örnekte olduğu gibi belirtisiz isim tamlaması kuran “*çamaşır makinesi*” kelime grubunda grubu oluşturan ögeler arasına başka öge giremeyeceği için **yeni** sıfatı, belirtisiz isim tamlamasından önce getirilmelidir. Aksi bir sıralama, yanlış bir kullanım olur.

- İsim tamlaması, farklı bir isim tamlamasının tamlayanı veya tamlananı olarak görev yapabilir (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 21). Bu tür yapılarda üç isim ögesinin bulunduğu yorumu yapılmamalıdır (Karahana, 2020, s. 44) ve bu tür tamlamalar, zincirleme bir tamlama gibi düşünülmemelidir (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 21).

idam sehpararının (ty) / *gölgesi* (tn)   (*idam sehpararı*)   (GE/ s. 53)

Güliz Döneminin (ty) / *başlangıcı* (tn)   (*Güliz Dönemi*)   (GE/ s. 75)

gençliğinin (ty) / *hovardalık rakamları* (tn) (*hovardalık rakamları*) (GE/ s. 107)

İhtiyar'ın (ty) / *sağ yanağı* (tn)   (*sağ yanağı*)   (GE/ s. 8)

sınıf defterinin renginin (ty) / *tonu* (tn)   (*sınıf defterinin rengi*) (KÖ)

- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan, cümleden meydana gelebilir (Karahana, 2020, s. 45).

“Ha, sen misin? Geç otur.” (ty) / *dedikleri de* (tn) *az olmuyordu.* (GE/ s. 131)

“Kiralıktır.” (ty) *levhası* (tn) (SH'den Karahana, 2020: 45).

- İsim tamlamalarını oluşturan yapıyı değiştirip onlardan belirtili olanları belirtisiz, belirtisiz olanları belirtili hâle dönüştürmek her zaman mümkün olmayabilir. Buradaki değişebilirliği belirleyen husus, tamlamadaki ögelerin anlam bağlantısıdır (Karahana, 2020, s. 45).

“mutfak / kapısı” (KÖ) belirtisiz isim tamlamasının, kullanıma göre **“mutfağın / kapısı”** belirtili isim tamlamasına dönüşmesinde bir sakınca yoktur.

“cep / telefonu” (KÖ) belirtisiz isim tamlamasında ise ögeler arasındaki anlam bağlantısı güçlü olduğu için bu kelime grubu **“cebin / telefonu”** belirtili isim tamlamasına dönüştürülemez, böyle bir kullanım yanlış olur.

- Bir isim tamlamasında tamlanan olarak kullanılan diğeri bir isim tamlaması, kendi iyelik ekini almaz, tamlamanın bütününe uygun iyelik ekini alır (Karahana, 2020, s. 45).

okul / dergisi (KÖ) → *bizim / okul dergimiz*

su topu (KÖ) → *onların / su topları*

araba boyası (KÖ) → *onun / araba boyası* (Bu örnekteki tamlamaların ikisi de aynı iyelik ekini almıştır.)

- Tamlanan ögesi sıfat-fiil veya sıfat-fiil grubundan oluşan isim tamlamalarında tamlayan ögesi çoğunlukla ilgi hâl ekli olur (Karahana, 2020, s. 46).

İhtiyar'ın / hatırladığı (GE/ s. 8)

romanın / gerektirdiği (GE/ s. 11)

- Tamlanan ögesi sıfat-fiilden ya da sıfat-fiil grubundan oluşan isim tamlamalarında tamlananın bazı ögeleri yer değiştirebilir (Karahana, 2020, s. 46).

bu gerçek ve yüksek kültürü bugünkü okulların veremediği (Y'den Karahana, 2020, 46). [*bugünkü okulların (ty) / bu gerçek ve yüksek kültürü veremediği (tn)*]

o değerli ve unutulmaz anları başka birinin yaşatamadığı (KÖ) [*başka birinin (ty) / o değerli ve unutulmaz anları yaşatamadığı (tn)*]

- İsim tamlamasında tamlayan ve tamlanan ögeleri, kelime grubundan oluşabilir (Karahana, 2020, s. 46).

Gedikpaşa'daki pansiyonunun (ty) / *kirası* (tn) (tamlayan: sıfat tamlaması) (GE/ s. 98)

kafasının ve gönlünün (ty) / *derinlikleri* (tn) (tamlayan: bağlama grubu) (GE/ s. 82)

en arka sıranın (ty) / *en sonu* (tn) (tamlayan ve tamlanan: sıfat tamlaması)
(GE/ s. 95)

- İsim tamlamasında tamlayan ve tamlanan olarak kullanılan birden fazla öge bulunabilir (Karahan, 2020, s. 47).

sotelerin (ty), *ızgaraların* (ty), *fırınların* (ty), *kebabların* (ty) / *isimleri*
(tn) (GE/ s. 98)

o hırsın (ty) / *hası* (tn), *hakikisi* (tn) (GE/ s. 24)

İttihat ve Terakki Fırkası'nın (ty) / *üç başı* (tn), *üç lideri* (tn) (GE/ s. 35)

- İsim tamlaması, cümlede isim, sıfat ve zarf işlevi görür (Karahan, 2020, s. 47).

Bu sefer el çantasını gözden geçiriyordu. (isim) (GE/ s. 21)

el yazması eserler (sıfat) (Karahan, 2020, s. 48)

Bütün aile, pazar günleri bir araya gelirdi. (zarf) (Karahan, 2020, s. 48)

- Belirtili isim tamlamasında grubu oluşturan iki ögede de aynı miktarda vurgu olur. Buna karşılık belirtisiz isim tamlamalarında sadece birinci öge vurgulanır (Ergin, 2012, s. 384; Karaağaç, 2017, s. 213; Karahan, 2020, s. 48).

Güliz'in (ty) / *resmi* (tn) (her iki öge de vurgulu) (GE/ s. 9)

masanın (ty) / *ucu* (tn) (her iki öge de vurgulu) (GE/ s. 25)

basın (ty) / *terminolojisi* (tn) (sadece birinci öge vurgulu) (GE/ s. 10)

renk (ty) / *cümbüşü* (tn) (sadece birinci öge vurgulu) (GE/ s. 25)

3. 3. 2. Sıfat Tamlaması

Bir sıfat ögesinin bir isim ögesini nitelediği ya da belirttiği kelime grubuna *sıfat tamlaması* denir.

sıfat ögesi (birinci öge)	+	isim ögesi (ikinci öge)	=	sıfat tamlaması
------------------------------	---	----------------------------	---	-----------------

(tamlayan)	(tamlanan)
(niteleyen)	(nitelenen)
(belirten)	(belirtilen)

taş (ty) / *merdiven* (tn) (GE/ s. 9)

bu (ty) / *donukluk* (tn) (GE/ s. 29)

Sıfat tamlamasının özellikleri şunlardır:

- İsim ögesi asıl ögedir ve bu öge kelime grubunun sonunda bulunur. Sıfat ögesi ise yardımcı ögedir ve kelime grubunun başında bulunur. Sıfat ögesi, isimden önce gelerek isim ögesini tamamlar. Sıfat ögesi tamlayan, isim ögesi tamlanan olarak görev yapar. Tamlayanla tamlanan eksiz olarak bir araya gelir. İki öge de kelime grubu olmayı sağlayacak bir ek almaz (Ergin, 2012, s. 380; Karahan, 2020, s. 49).

o (ty) / *zaman* (tn) (GE/ s. 10)

bir (ty) / *imparatorluk* (tn) (GE/ s. 17)

- Tamlayanı sıfat-fiilden veya sıfat-fiil grubundan oluşan sıfat tamlamalarında nitelenen isim, hareket içeren bir nitelikle tamamlanır (Karahan, 2020, s. 49).

bıraktığı (ty) / *sözcük* (tn) (GE/ s. 18)

İhtiyar'a atılan (ty) / *tek kazık* (tn) (GE/ s. 20)

gelen (ty) / *misafir* (tn) (KÖ)

- Sıfat tamlamasında ögelerden biri veya tamamı kelime grubundan oluşabilir (Böler, 2019, s. 86; Karahan, 2020, s. 50).

Suadiye' deki (ty) / **banka soygunu** (tn) (tamlanan: belirtisiz isim tamlaması) (GE/ s. 16)

elli bin (ty) / **kuyu resmi** (tn) (tamlayan: sıfat tamlaması, tamlanan: belirtisiz isim tamlaması) (GE/ s. 18)

bir yığın (ty) / ***budala*** (tn) (tamlayan: sıfat tamlaması) (GE/ s. 28)

- Bu tamlamada birden fazla sıfat ögesi ya da birden fazla isim ögesi bulunabilir (Böler, 2019, s. 85; Ediskun, 2017, s. 145; Karahan, 2020, ss. 50-51).

dikkatin büzdüğü, çizgi çizgi yaptığı / ***dudaklar*** (GE/ s. 16)

hep kötü haberler veren, olacak kötülükleri bilen, ancak bunlarla keyiflenen / ***cadaloz*** (GE/ s. 16)

- Bazı yapılarda sıfat tamlaması, başka bir sıfat tamlamasının oluşumunda sıfat ya da isim ögesi olarak yer alabilir (Karahan, 2020, s. 51; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 39).

küçük / ***bir şaka*** (GE/ s. 11) sıfat tamlamasındaki isim ögesi “*bir şaka*” sıfat tamlamasıdır ancak “*bir şaka*” sıfat tamlaması, tüm kelime grubunun (*küçük bir şaka*) isim ögesini oluşturmaktadır. Tamlamadaki ilk öge olan “*küçük*” ise sıfat ögesi olarak yer almaktadır.

yarım saatlik / ***iş*** (KÖ) sıfat tamlamasındaki sıfat ögesi “*yarım saatlik*” sıfat tamlamasıdır ancak “*yarım saatlik*”, sıfat tamlaması, tüm kelime grubunun (*yarım saatlik iş*) sıfat ögesini oluşturmaktadır. Tamlamadaki ikinci öge olan “*iş*” ise isim ögesi olarak yer almaktadır.

- Bir eşyanın ham maddesini bildiren tamlamalar, sıfat tamlaması kurar (Ediskun, 2017, s. 145; Karahan, 2020, s. 52).

bakır çivi (GE/ s. 95)

demir kapı (Karahan, 2020, s. 52)

gümüş saat (KÖ)

- Sıfat ve zarflardaki anlamı miktar ve derece yönüyle tamamlayan zarfların oluşturdukları kelime grupları da birer sıfat tamlaması olur (Karaağaç, 2017, s. 220; Karahan, 2020, s. 52).

en pis (GE/ s. 48)

çok sakın (KÖ)

daha masum (KÖ)

- Bazı birleşik kelimeler de sıfat tamlaması yapısındadır (Karahana, 2020, s. 52; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 40).

Akdeniz (Karahana, 2020, s. 52)

başkomutan (KÖ)

karaciğer (KÖ)

sivri biber (KÖ)

- Tamlamayı oluşturan sıfat ve isim ögesi arasında “*da*” edatı ve “*-mi*” soru eki bulunabilir (Karahana, 2020, s. 52).

Gelirken iki de ekmek al. (iki ekmek) (KÖ)

Güzel mi elma bunlar? (güzel elma) (KÖ)

- Sıfat tamlaması, cümlede isim, sıfat ve zarf işlevi görür (Böler, 2019, s. 86; Karahana, 2020, s. 52).

Bu çakmağı kendi sigaranı yakmak için yakmayacaksın. (isim) (GE/ s. 17)

Bin yıllık mağara, ziyaretçilere açılacaktı. (sıfat) (KÖ)

Aynada gözgöze geldiler ve bir süre baktılar; boksun yeni bir raundu başlayacak gibiydi. (zarf) (GE/ s. 17)

- Sıfat tamlamasında vurgu sıfat ögesindedir (Böler, 2019, s. 87; Ediskun, 2017, s. 146; Karahana, 2020, s. 53).

köse çene (GE/ s. 29)

her zaman (GE/ s. 35)

berbat olan sinirler (GE/ s. 41)

3. 3. 3. İsim-Fiil Grubu

İsim-fiil ve bu isim-fiille ilişkili kelime veya kelimelerden oluşan kelime grubudur.

tamlayan ögesi / ögeleri	+	isim-fiil	=	isim-fiil grubu
(birinci öge)		(ikinci öge)		
(tamlayan)		(tamlanan)		

İsim-fiil grubunun özellikleri şunlardır:

- İsim-fiil ekleri olan -mA, -mAk, ve -Iş ekleriyle oluşturulur. Bu gruptaki ana öge, isim-fiildir ve bu öge çoğunlukla sonda yer alır. İsim-fiilin anlamı, cümlenin ögeleri sayesinde tamamlanır. Bu kelime grubundaki isim-fiil yüklem olur ancak yargı taşımaz (Karahan, 2020, s. 55).

dişe dokunur bir eser (bsn) / **yazma** (y) (GE/ s. 45)

ölümden (dt) / **korkmamak** (y) (GE/ s. 22)

ülkede olup bitenleri (bln) / *bütün ayrıntıları ile ve düzmece, ama akla yakın belgelerle* (zt) / **aktarmak** (y) (GE/ s. 67)

- İsim-fiil, isim-fiil grubunu oluşturan ortak öge olabilir (Karahan, 2020, s. 56). Bu sıralı yapıda isim-fiil en sonda bulunur (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 84).

neşeli (soluyuş), *kendinden memnun* (soluyuş), **canlı soluyuş** (GE/ s. 103)

öğrenciyi (bilgilendirmek), **veliyi bilgilendirmek** (KÖ)

- Özellikle şiirde ve günlük konuşmalarda isim-fiil, kelime grubunun sonunda yer almayabilir (Karahan, 2020, s. 56; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 83).

*Seni istikbal için önce **gelmek** cihana,*

*Ve başkasından **almak** sonra geliş müjdeni.* (HD'den Karahan, 2020, 56).

*Senden önce **varmak** İstanbul'a (İstanbul'a senden önce varmak) (KÖ)*

- İsim-fiil grubu, söz diziminde isim işlevi görür (Karahan, 2020, s. 56; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 84).

*Üstüne üstüne vardı: **Büsbütün öfkelenmek, kafasını büsbütün karıştırmak** istiyordu. (GE/ s. 28)*

*Elinde değildi **onları düşünmek!** (GE/ s. 39)*

- İsim-fiil grubunda hareket bildiren isimden önceki öge vurgulanır (Böler, 2019, s. 177; Karahan, 2020, s. 57).

*Başardı da **onu** dinlememeyi. (GE/ s. 183)*

*Ve benim işim **yeni yeni sersemlikler** türetmek, **mevcut sersemlikleri** de üretmektir. (GE/ s. 194)*

3.3.4. Sıfat-Fiil Grubu

Sıfat-fiil ve bu sıfat-fiille ilişkili kelime veya kelimelerden oluşan kelime grubudur.

tamlayan ögesi / ögeleri	+	sıfat-fiil	=	sıfat-fiil grubu
(birinci öge)		(ikinci öge)		
(tamlayan)		(tamlanan)		

Sıfat-fiil grubunun özellikleri şunlardır:

- Sıfat-fiil ekleri olan -AcAk, -An, -Ar, -AsI, -DIk, -DUk, -mAz, -mİş, -mUş, -(I)r, -(U)r, -r ekleri, bu grubun tamlanan ögesinin oluşmasını sağlar (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 86).
- Esas öge olan sıfat-fiil, çoğunlukla grubun sonunda bulunur. Bu kelime grubundaki sıfat-fiil yüklem olur ancak yargı taşımaz (Karahan, 2020, s. 53).

İhtiyar'ın dosyası diye (zt) *anılan* (y) (*belgeler*) (GE/ s. 10)
mucizeyi (bln) / *andıran* (y) (*bir imkân*) (GE/ s. 12)

- Özellikle şiirde ve günlük konuşmalarda sıfat-fiil, kelime grubunun sonunda yer almayabilir (Karahan, 2020, s. 54; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 87).

Kimse bilmez nasıl özlediğimi

Küçük şehirdeki dostlarımı (*küçük şehirdeki dostlarımı nasıl özlediğimi*)
(ŞİBÖ'den Karahan, 2020, 40).

Var mı giden köye? (*Köye giden var mı?*) (KÖ)

- Sıfat-fiil grubunda özne sık kullanılmaz, sıfat-fiil grubunda özne olursa bu özne iyelik eki alır (Karahan, 2020, s. 54).

bütün hayalleri / yıkılmış (*insanlar*) (Karahan, 2020, s. 54)

sokakları / yıkanmış (*şehir*) (KÖ)

otu / biçilmiş (*arazi*) (KÖ)

- Sıfat-fiil, sıfat-fiil grubunu oluşturan ortak öge olabilir, bu durumda sıfat-fiil bir kere yazılır (Karahan, 2020, s. 54).

tiyatroya sık sık (giden), sinemaya da ara sıra giden (*gençler*) (Karahan, 2020, s. 54)

vatanını (seven), milletini seven (*kişiler*) (KÖ)

- Sıfat-fiil grubu, söz diziminde isim, sıfat ve zarf işlevi görür (Aktan, 2016, s. 66; Karahan, 2020, s. 54).

Gözgöze idiler ve belli ki, o da neden öfkelendiği bilinsin istiyordu. (isim)
(GE)

Güliz' le beraberliklerini daha da sıklaştırmayı kurduğu günler (sıfat)
(GE/ s. 161)

çeriye doğru açılan vadi (sıfat) (GE/ s. 155)

Paketleri yüklenmiş yürüyor. (zarf) (KÖ)

- Vurgu, sıfat-fiilden önceki ögededir (Böler, 2019, s. 180; Ergin, 2012, s. 396; Karahan, 2020, s. 55; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 89).

çok eskiden seyrettiği (bir sahne) (GE/ s. 177)

yolda kalmış (göz) (Karahan, 2020, s. 54)

aniden çıkmış (yangın) (KÖ)

3. 3. 5. Zarf-Fiil Grubu

Zarf-fiil ve bu zarf-fiille ilişkili kelime veya kelimelerden oluşan kelime grubudur.

tamlayan ögesi / ögeleri	+	zarf-fiil	=	zarf-fiil grubu
(birinci öge)		(ikinci öge)		
(tamlayan)		(tamlanan)		

Zarf-fiil grubunun özellikleri şunlardır:

- Zarf-fiil ekleri olan “-AlI, -ArAk, -DİkçA/-DUkçA, -IncA/UncA, -Ip/Up, -ken” ve diğer bazı ekler bu grubun tamlanan ögesinin oluşmasını sağlar, (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 96).

Delikanlı da, onu aynadan kollayarak konuştu. (GE/ s. 24)

Ama İhtiyar, gülüşünü daha bir pekiştirerek dedi diyeceğini. (GE/ s. 13)

Beklediği karşı saldırı gelmeyince, Delikanlı büsbütün yayıldı. (GE/ s. 28)

Böylece de, İhtiyar’ın kendisi gibi İhtiyar’ın Köşkü de bilinmezliğini koruyup gitti. (GE/ s. 10)

Suikasti kotarmaya çalışırken öyle ateşli bir kıskırtmacı kesilmişti ki, bırakırsa, yâni razı olsa çevresinde Namık Kemal’i bastırabilirdi. (GE/ s. 35-36)

- Esas öge olan zarf-fiil, çoğunlukla grubun sonunda bulunur. Buradaki zarf-fiil, yüklem görevi yaparak özne, nesne, dolaylı tümleç ve zarf tümleci ögeleriyle ilişki kurar (Karahana, 2020, s. 57).

felsefesini (bln) / *bularak* (y) (GE/ s. 41)

dört gün (zt) / *arka arkaya* (zt) / *alınıp* (y) (GE/ s. 41)

- Sıfat-fiiller bazen hâl eki olarak cümlede zarf tümleci olarak kullanılır. Bu yapılar da zarf-fiil grubunu oluşturur (Karahana, 2020, s. 58).

İhtiyar işte bu çeteci ve hergelelere katlanamıyor; onları düşündükçe çileden çıkıyor, kuduruyordu. (GE/ s. 39)

Sudur, akar kendi bildiğince. (STE'den Karahana, 2020, 58).

Yollar kapandığından gideceğimiz yere ulaşamadık. (KÖ)

- “-r... mAz” , “-DI mI” ve “DI... -AlI” ve bunlara benzer yapılar da zarf-fiil grubudur (Böler, 2019, s. 185; Karahana, 2020, s. 58).

Gerçi, daha İstanbul'a ayak basar basmaz kuruntular ve zanlar dünyasında büyük çatlaklar açılmıştı(...) (GE/s. 63)

İstedim mi görünmez oluveririm(...) (GE/s. 49)

Bu şehre geldim geleli bir piknik yeri görmedim. (KÖ)

- Özellikle şiirlerde kullanılan zarf-fiiller, zarf-fiil grubunun sonunda yer almayabilir (Karahana, 2020, s. 58). Günlük konuşmalarda da aynı durum geçerlidir.

Birazcık baksa kendisine, eni konu güzel, çekici, sağlıklı olacak. (birazcık kendisine baksa) (GE/s. 81)

Herkesin ayağı toprağa basardı açınca kapısını. (kapısını açınca) (ŞİBÖ'den Karahana, 2020, 58).

Çıkacakken dışarı elektrikler kesildi. (dışarı çıkacakken) (KÖ)

- Zarf-fiil grubu, söz diziminde zaman, tarz, sebep, şart, bağlama, karşılaştırma gibi fonksiyonlarla zarf görevi görür (Karahana, 2020, s. 59).

Budala ev sahibi kodesi boylarken, gazete el değiştiriyor, seçilmiş ve görevlendirilmiş bir ekip tarafından satın alınıyordu. (GE/ s. 56)

Ve, İhtiyar hep bilinmez kalarak, üniversite, basın, iş ve Devlet hayatının köşebaşlarını ele geçirdi. (GE/ s. 67)

Kendimi bildim bileli Kadıköy'den Köprü'ye, Köprü'den Kadıköy'e taşınır dururum. (GE/ s. 76)

Lokantaya gider gitmez / hemen birilerini bulup anlatmalı. (GE/ s. 76)

- Zarf-fiil grubu, cümlelerin yüklemi olabilir (Aktan, 2016, s. 70; Karahana, 2020, s. 59).

Älemde gündüz gönlümüze işkencedir;

Bence bayram ufukta gün bitince dir. (STE'den Karahana, 2020, 59).

Talihimin değiştiği an, seni tanıyıncaydı. (KÖ)

- Peş peşe gelen zarf-fiil gruplarında, grubu meydana getiren ek veya kelime, son grupta bulunur. (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 95).

şimsek çakar(ken), gök gürleri(ken), yağmur yağarken kutsal kitaplar okunmaz. (BDE'den Özkan ve Sevinçli, 2013, 95).

Onca iş yoluna koyulur(ken), hepsi tek tek halledilirken, o sadece izliyordu. (KÖ)

- Bazı durumlarda zarf-fiil yazılmasa da o kelime grubunun zarf-fiil yapısında olduğu görölmektedir.

Sırmalı resmî kavuğunu çıkararak başına mütevazı ibadet külâhını geçirmiş olan ak sakallı bey, تنها odasında seccadesine oturmuş, boynu bükük "Yasin" okurken dışarıda mahzun ve belirsiz bir yağmur sepeliyor(du). (SH'den Karahana, 2020, 126).

seccadesine (dt) / oturmuş (olarak, oturup) (y): zarf-fiil grubu

- Vurgu, zarf-fiilden önceki ögededir (Aktan, 2016, s. 69; Böler, 2019, s. 187; Ergin, 2012, s. 396; Karahan, 2020, s. 59; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 96).

Delikanlı boynunu uzatarak okudu: Kaya Yılmaz. (GE/ s. 16)

Bütün bunları on beş dakika geçmeden öğrenmiş bulunuyordu. (GE/ s. 123)

3. 3. 6. Sayı Grubu

“Basamak sistemine göre sıralanmış sayı isimleri topluluğudur.” (Karahan, 2020, s. 72).

büyük sayı ismi	+	küçük sayı ismi	=	sayı grubu
(birinci öge)		(ikinci öge)		

Sayı grubunun özellikleri şunlardır:

- Sayı grubunu oluşturan ögeler (sayı isimleri) basamak sistemi esas alınarak sıralanır. Küçük olan sayı sonda yer alır. Grubu oluşturan ögeler ek almadan bir araya gelir ve ayrı yazılır (Karahan, 2020, s. 72).

yirmi iki (GE/ s. 106, 107)

altmış beş (GE/ s. 123)

on altı (GE/ s. 126)

- Kelime grubu durumundaki sayılar, sıfat tamlaması ya da sayı grubu yapısındadır. Çoğunlukla ana sayılar sıfat tamlamasını, ara sayılar ise sayı grubunu oluşturur. Vurgu, sıfat tamlamasında başta, sayı grubunda sondadır (Karahan, 2020, s. 72).

bir milyar (sıfat tamlaması) (GE/ s. 45)

doksan dokuz bin yedi yüz seksen üç (sayı grubu) (GE/ s. 194)

- Sayı grubunu oluşturan yapıda milyona kadar iki öge bulunur. Milyonlu sayılar üç, milyarlı sayılar dört ögelidir. Her öge kendi içerisinde sayı

grubu, sıfat tamlaması veya bir kelimedenden meydana gelebilir (Aktan, 2016, s. 54; Karahan, 2020, s. 72).

bir milyon / yedi yüz / otuz altı: sayı grubu (GE/ s. 325)

bir milyon: sıfat tamlaması

yedi yüz: sıfat tamlaması

otuz altı: sayı grubu

bir milyar / sekiz yüz elli milyon / üç yüz seksen yedi bin / dokuz yüz yetmiş bir: sayı grubu (GE/ s. 45)

bir milyar: sıfat tamlaması

sekiz yüz elli milyon: sıfat tamlaması

üç yüz seksen yedi bin: sıfat tamlaması

dokuz yüz yetmiş bir: sayı grubu

dokuz yüz yetmiş: sayı grubu

dokuz yüz: sıfat tamlaması

- Sayı grubu, söz diziminde isim veya sıfat işlevi görmektedir (Karahana, 2020, s. 73).

Yaş **kırk beş** mi, **altmış beş** mi, belli değil. (isim, isim) (GE/ s. 123)

İki yüz metre kadar ötede, bir mavi Doç'ta idiler. (sıfat) (GE/ s. 292)

- Gruptaki vurgu, küçük sayı ismindedir (Aktan, 2016, s. 55; Ergin, 2012, s. 391; Karahan, 2020, s. 73).

yirmi **iki** (GE/ s. 107)

doksan **dokuz** (GE/ s. 97, 132, 293)

3. 3. 7. Ünlem Grubu

Ünlem türündeki bir kelime ile bir isim ögesinden oluşan kelime grubudur.

ünlem + isim ögesi = ünlem grubu

Ünlem grubunun özellikleri şunlardır:

- Ünlem türündeki kelime başta, isim ögesi ise sonda yer alır. Ünlem ve isim ögesi ek almadan bir araya gelir (Aktan, 2016, s. 55; Böler, 2019, s. 123; Karaağaç, 2017, s. 188; Karahan, 2020, s. 70; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 99).

a kardeşim (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 99)

hey kardeş (KÖ)

- İsim ögesini oluşturan yapı, kelime grubundan da meydana gelebilir (Böler, 2019, s. 125; Karahan, 2020, s. 71; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 100).

heey, keskin nişancı (isim ögesi: sıfat tamlaması) (GE/ s. 124)

ey / bu güzel dünyanın sahibi (isim ögesi: belirtili isim tamlaması) (KÖ)

- Ünlem grubunu oluşturan yapıda birden çok isim ögesi bulunabilir (Aktan, 2016, s. 56; Böler, 2019, s. 127; Karahan, 2020, s. 71).

ey / dipsiz berraklık, ulvî mahkeme (Ş'den Karahan, 2020, 71).

a / canım, en değerlim (KÖ)

- Cümledeki kuruluşa katılmayan ve hitaplarda kullanılan bu grup, cümle dışı öge olarak incelenir. Ayrıca bu grup, cümledeki herhangi bir kısımda yer alabilir (Aktan, 2016, s. 56; Karahan, 2020, s. 71; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 101).

Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin? (Ş'den Karahan, 2020, 71).

Benim sizden değerli neyim var, ey ailem! (KÖ)

- Gruptaki vurgu, ünlem ögesindedir (Aktan, 2016, s. 56; Böler, 2019, s. 127; Karahan, 2020, s. 71; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 102).

ah deli (GE/ s. 203)

bre oğlum (KÖ)

3. 3. 8. Unvan Grubu

Bir kişi ismi ve bir unvan ya da akrabalık ismiyle oluşan kelime grubudur.

kişi ismi + unvan ya da akrabalık ismi = unvan grubu

Unvan grubunun özellikleri şunlardır:

- Unvan gruplarında kişi ismi başta, unvan ya da akrabalık bildiren isim sonda yer alır. Bu iki öge, ek almadan birleşir (Ergin, 2012, s. 389; Karahan, 2020, s. 68).

Şekip Ağa (GE/ s. 83)

Reşit Bey (GE/ s. 178, 196)

- Bu grupta kişi ismi, birleşik bir isimden meydana gelebilir (Böler, 2019, s. 134; Karahan, 2020, s. 68).

Halide Nusret Hanımefendi (Karahan, 2020, s. 68)

Refik Can Bey (KÖ)

- Unvan grupları söz diziminde isim olarak kullanılırlar (Böler, 2019, s. 136; Karaağaç, 2017, s. 204; Karahan, 2020, s. 68).

Perviz Efendi cevap vermedi. (SH'den Karahan, 2020, 68).

Mehmet Bey, yağmuru fark edince hemen bir şemsiye kaptı. (KÖ)

- İlk ögesi unvan ya da akrabalık isminden meydana gelen kelime grupları unvan grubu değil, birleşik isimdir. Vurgu, birleşik isimlerde sondaki; unvan gruplarında ise baştaki ögededir (Karahan, 2020, s. 69).

Delibozuk Bekir (GE/ s. 21, 99, 114)

Sultan Orhan (Karahan, 2020, s. 69)

İnek Şaban (KÖ)

3. 3. 9. Birleşik İsim Grubu

“Bir kimseye özel ad olmak üzere iki veya daha fazla ismin bir araya gelerek oluşturduğu söz öbeğine birleşik ad öbeği denir.” (Karaağaç, 2017, s. 203).

isim + isim + ... = birleşik isim grubu

Birleşik isim grubunun özellikleri şunlardır:

- Birleşik isim grubu, en az iki kelimedenden oluşan kişi isimleriyle oluşur. Grubu oluşturan isimler, eksiz şekilde bir araya gelir (Aktan, 2016, s. 26; Karaağaç, 2017, s. 203; Karahan, 2020, s. 69; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 42).

Kaya Yılmaz (GE/ s. 16, 290)

Hasan Sabbah (GE/ s. 215)

- Bazen ikinci ögesi özel isim olan sıfat tamlamaları, bir şahsa ad olarak kullanılabilir. Bu durumda sıfat tamlaması, birleşik isim grubuna dönüşür (Böler, 2019, s. 129; Karahan, 2020, s. 69).

Tokluların Mahmut (GE/ s. 287)

Taşçuların Râziye (GE/ s. 287)

- Birleşik isimler büyük çoğunlukla özel isimlerden meydana gelir. Bazen özel isim gibi kullanılan cins isimlerden de birleşik isim oluşturulabilir (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 42).

Miralay Ferit (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 42)

Yarbay Mustafa Kemal (KÖ)

- Bu kelime grubunda tamlayan-tamlanan ilişkisi yoktur. Yapıyı oluşturan her öge, müstakil özelliğe sahiptir (Karaağaç, 2017, s. 161).

Ahmet Hâşim (GE/ s. 143)

Yahya Kemâl (GE/ s. 146)

- “Birleşik kelimelerle, birleşik isimleri birbirine karıştırmamak gerekir. Birleşik kelimeler, yeni bir kavramı karşılamak üzere birden çok kelimenin anlamca kaynaşmasından meydana gelir. Ayakkabı, sivrisinek, açık göz, hanımelî vb. Birleşik isim, bir şahsa ad olan ve birden çok ismin meydana getirdiği kelime grubudur. Faruk Nafiz, Mehmet Emin Yurdakul, Kemal Tahir, Orhan Veli vb.” (Özkan ve Sevinçli, 2013, ss. 42-43).
- Birleşik isim grubu, söz diziminde isim olarak görev alır (Aktan, 2016, s. 26; Böler, 2019, s. 130; Karaağaç, 2017, s. 204; Karahan, 2020, s. 70; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 43).

Hih.. ne ilgisi var onunla bu sevginin, yâni.. çağdaş değerlendirmeler ile Ahmet Hâşim'i sevmenin, ha? (GE/ s. 143)

Serbest Fırka gümbürtüsü.. dil ve tarih cümbüşleri ve, derken, en büyük engelimin, yâni gerçekten değerli diyebileceğim Mustafa Kemal'in ölümüüü.. (GE/ s. 353)

- Bu kelime grubunda vurgu, son ögededir (Böler, 2019, s. 131; Ergin, 2012, s. 385; Karaağaç, 2017, s. 204; Karahan, 2020, s. 70; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 43).

Yunus Emre (GE/ s. 321)

Tarık Buğra (KÖ)

3. 3. 10. Birleşik Fiil

“Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur. Bu işlevlerinden dolayı birleşik fiiller, “bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” olmak üzere iki grupta incelenebilir.” (Karahan, 2020, s. 73).

3. 3. 10. 1. Bir Hareketi Karşıllayan Birleşik Fiiller

Bir isim ögesi ile bir fiil ögesinin birleşmesiyle oluşur. Buradaki fiil ögesini oluşturan, ana yardımcı fiil veya sözlükteki anlamından farklı anlamda kullanılan başka bir fiildir.

3. 3. 10. 1. 1. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

Bir isim ögesiyle “et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-” yardımcı fiillerinin bir araya gelmesiyle oluşur. Grubun asıl ögesi (isim ögesi) başta, yardımcı fiil sonda bulunur. (Karahan, 2020, s. 73).

isim ögesi + yardımcı fiil = ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiil
(et-, ol- vb.)

Ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin özellikleri şunlardır:

- Bu yardımcı fiillerden “et-”, “ol-”, “yap-” ve “bulun-” yardımcı fiilleri, sık kullanılanlar arasında olmakla birlikte “kıl-” ve “eyle-” fiilleri diğer yardımcı fiillere nazaran daha az işleklığe sahiptir (Böler, 2019, s. 148; Karahan, 2020, s. 74).

Bir sigara yakmak üzere olduğunu da, ancak, İhtiyar; “at o sigarayı” dedikten sonra fark etti. (GE/ s. 17)

Ama, Delikanlı, cevap beklemeden, makineli tüfek gibi devam etti (...) (GE/ s. 22)

Rahatsız etmeyeyim. (GE/ s. 127)

Uzmanı olduğu bilim, bu konuda kendisine yardımcı oluyordu. (GE/ s. 43)

İş ortamında huzuru hâkim kılalım. (KÖ)

- Yalnız olarak kullanılmayan ya da kullanıldıkları zaman esas biçimlerini kaybeden birtakım isimler, yardımcı fiile bitiştilerle yazılır (Karahan, 2020, s. 74).

Lokanta sahnelemesinden çok önce, daha Raşit'in haberini aldığı gün İhtiyar emretti (...) (GE/ s. 110)

- “Bu birleşik fiillerin isim unsuru, bir sıfat-fiil olabilir. Sıfat-fiil, “*ol-*” ve “*bulun-*” yardımcı fiilleriyle birleşir. *ol-*” un sıfat-fiillerle kurduğu birleşik fiillerde; *-miş* ekli sıfat-fiiller, bitmiş, tamamlanmış bir hareketi, *-(I)r / -Ar* ekli sıfat-fiiller devam etmekte olan bir hareketi; *-AcAk* ekli sıfat-fiiller, niyet hâlinde ifade edilen bir hareketi; sıfat-fiil görevinde de kullanılabilen *-yor* ekli sıfat-fiiller ise, yakın geçmişte ortaya çıkan tamamlanmış veya devam etmekte olan bir hareketi karşılar.” (Karahan, 2020, ss. 74-75).

Bütün bunları on beş dakika geçmeden öğrenmiş bulunuyordu. (GE/ s. 123)

Ses gelmez oldu bahçelerden. (STE'den Karahan, 2020, 75).

- Ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerde isim unsuru birden fazla ögeden oluşabilir (Karahan, 2020, s. 75).

Rüzgar fazlaca estiğinde kalın giyinin; rahatsız, hasta olmayın. (KÖ)

Öğrenciyi başarılarından dolayı takdir, tebrik ettik. (KÖ)

- Bazen yardımcı fiiller, yardımcı fiil işlevinden çıkıp esas fiil konumuna gelebilir. (Böler, 2019, s. 151).

Ben ettim sen etme. (Böler, 2019, s. 151)

Seni köyde görenler olmuş. (KÖ)

- Bu birleşik fiillerde isim unsurunu kelime grubu oluşturabilir (Karahan, 2020, s. 75).

Şimdi o da aynı oyunu oynuyordu: Anlayışsızlığa şaşırılmışlık! (isim unsuru: sıfat tamlaması) (GE/ s. 122)

Birden arkamızda garip bir fısıltıyı andıran bir hışırtı duyar gibi olduk. isim unsuru: edat grubu) (GA'dan Karahan, 2020, 75).

3. 3. 10. 1. 2. Diğer (Asıl) Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

- Bu tür birleşik fiillerde yardımcı fiillerin yerini asıl fiiller alır. Birleşik fiili oluşturan yapıdaki kelimelerden biri ya da tamamı sözlük anlamını kaybeder veya deyim hâline gelir.

İhtiyar kulak kesilmişti. (GE/ s. 24)

Yutkunurken de cevap verdi. (GE/ s. 326)

- İsim ögesi, isim çekim eki alabilir (Karahana, 2020, s. 76).

Bu sefer el çantasını gözden geçiriyordu. (GE/ s. 21)

Misafirlere hemen ikramda bulunduk. (KÖ)

- Bu tür birleşik fiilin isim ögesine eklenen kelime veya kelimeler, birleşik fiilin isim ögesini genişletebilir (Yılmaz, 2019, s. 80).

Bütün bunlar kendisine anlatılınca kızın kılı bile kıpırdamadı (...) (GE/ s. 83)

Ve bu aldanişın cezasını, ötekiyle ölçülmeyecek kadar ciddi bir tekme daha yiyerek ödedi. (GE/ s. 276)

- Gruptaki vurgu, birinci ögededir (Karahana, 2020, s. 77).

Ve, karşısındakilerin tartışmaları çabuk bıraktıklarına da dikkat etmedi. (GE/ s. 126)

Söyleyiniz patrona, teşrif etsinler. (GE/ s. 129)

3. 3. 10. 2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller

“Bu yapıda kurulan birleşik fiiller “-A, -I, -U” bazen de “-Ip” zarf-fiillerine *bil-, ver-, gel-, gör-, kal-, dur-, yaz-, koy-,* yarı yardımcı fiillerinin gelmesi ve her iki fiilin kaynaşması, birleşmesi ile meydana gelir.” (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 77).

fiil + zarf-fiil eki+ yardımcı fiil = birleşik fiil

şaş + a + kal- = **şaşakal-** (Korkmaz, 2009, s. 138)

hatırla + (y)ı + ver- = **hatırlayiver-** (GE/ s. 8)

- Bu birleşik fiillerde yardımcı fiiller, asıl fiillere beklenmezlik, devamlılık, ihtimal, tezlik, yaklaşma, yeterlik gibi anlamlar katar (Karahan, 2020, s. 77).

*Gözleri -sanki- bu İstanbul, bu Boğaz baharının büyüüyle **yumulup gitmişti.*** (devamlılık) (GE/ s. 133)

Raşit'in o hasta yanı kudurmuştu; kendini kontrol diye bir şey artık yoktu.

*Hatta **saldırabilirdi.*** (ihtimal) (GE/ s. 138),

*Ama kız, bir pasta kırıntısıyla oynayıp durduğu çatalını tabağa **atıverdi.***

(tezlik) (GE/ s. 142)

*Ve, Raşit, o büyü içerisinde, belki de o büyü yüzünden, **düşünebiliyordu** da (...)* (yeterlik) (GE/ s. 145)

- Bazen birleşik fiili oluşturan yapıdaki birinci öge, kip eki alır. Böyle bir durumda kip eki, zarf-fiil eki yerine kullanılmış olur (Karahan, 2020, s. 78).

Bir çınar altında geçer her gecem

***Konuşur dururum** orda rüzgârla.* (HD'den Karahan, 2020, 78).

*Çocuk, evin etrafında **koştu durdu.*** (KÖ)

- Bu tür birleşik fiillerde birinci öge, kelime grubundan meydana gelebilir (Karahan, 2020, s. 79).

*Maviliğin büyüdüğünü ve yaklaştığını yarım yamalak **fark ede / biliyordu.***

(birinci öge: birleşik fiil) (Y'den Karahan, 2020, 79).

*Arabayı kaldırıma **park ede/ biliyor.*** (birinci öge: birleşik fiil) (KÖ)

- Bu kelime grubundaki vurgu, birinci ögededir (Karahan, 2020, s. 79). Esas anlamı zarf-fiil taşır (Banguoğlu, 2019, s. 488).

yürüyedurmak (Banguoğlu, 2019, s. 488)

öleyazmak (Banguoğlu, 2019, s. 488)

bakakalmak (KÖ)

- “başla-, çalış-, iste-” gibi aslında yardımcı fiil olmayan bazı fiiller, “-mAyA başla-, -mAk iste-, -mAyA çalış-” kalıpları içinde yardımcı fiil olarak da kullanılır ve birlikte kullanıldığı hareket isimlerini tasvir eder.” (Karahan, 2020, s. 79).

Sert adımlarla kapının önünde gezinmeğe başladı. (SH'den Karahan, 2020, 79).

Artık Güliz'i düşünmek istemiyordu. (GE/ s. 321)

Beyninin bütün gücüyle, kararının gerekçesini düzenlemeye çalışıyordu. (GE)

Toparlanmaya çalışıyordu. (GE/ s. 288)

3. 3. 11. Tekrar Grubu

Aynı görevi gören iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan kelime grubudur. Anlatıma güç kazandırmak ve anlatımı daha etkili kılmak için tekrar grubuna başvurulur.

Tekrar grubunun özellikleri şunlardır:

- Grubu oluşturan kelimelerin hem şekil hem de anlam olarak birbirleriyle ilgisi vardır (Karahan, 2020, s. 60).

Onların yüzünden yiyecek içecek taşıtları doğru dürüst / gidip gelemiyor. (GE/ s. 140)

Çamurlara bata çıka yürüdü. (KDA'dan Karahan, 2020, 62).

- Tekrar gruplarını oluşturan kelimeler çoğunlukla ayrı yazılır. Bitişik yazılan tekrar grupları da vardır.

Ve elindeki tabancaya yanık yanık bakarak ekliyor. (GE/ s. 8)

İhtiyar, şimdi artık lekelenen, buruşan, yazıları yer yer okunamaz hale gelen bu kartların ilk günlerini hatırlıyordu. (GE/ s. 77)

*Hava, **gütgide** ısınıyor. (KÖ)*

*Hayallerim **altüst** oldu. (KÖ)*

- Tekrar gruplarını oluşturan kelimelerin arasına noktalama işareti gelmez (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 44).

*İşte şimdi de **kesik kesik** üç tıslamayı andıran aynı gülüş. (GE/ s. 9)*

*Raşit zaten **peşin peşin** saygıya mahkûm! (GE/ s. 76)*

- Bu kelime grubunda esas öge, yardımcı öge farkı yoktur. Her iki ögenin de tekrar grubuna katkısı eşittir (Böler, 2019, s. 91).

*Bu küçümencik kız **beş altı** yaşlarında bir şeydi. (GE/ s. 77)*

*Gemi Haydarpaşa dalgakıranından **çıkır çıkmaz** ufaldı, ufaldı, fındık kabuğuna döndü. (GE/ s. 75)*

- Bağlama ve çekim edatlarından başka tüm kelime türleriyle tekrar grubu oluşturulabilir. Ünlemler de tekrar grubu oluşturmaya müsait kelime türleri arasında yer alır (Karahana, 2020, s. 61).

ah vah (Karahana, 2020, s. 61)

*“**Vah vah!**” diye acıdı zavallı hayvana. (KÖ)*

- Tekrar grubunu oluşturan ögeler, çekim eki alabilir (Karahana, 2020, s. 61; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 51).

*Dediklerime **harfi harfine** uyacaksın. (GE/ s. 31)*

*Hedef bir düzen bile değil, **doğrudan doğruya** devlet idi. (GE/ s. 66)*

*Ne için, nerede, neye karşı, kimlerle **omuz omuza** ve kimlerle **diş dişe, gırtlak gırtlığa?** (GE/ s. 94)*

- Tekrar gruplarını oluşturan ögeler arasında anlam ve ses olarak bir ahenk bulunur. Bu yüzden bu kelime grubunu oluşturan ögelerin yeri değiştirilemez.

Beş altı dakika sonra da patron masalarının yanında, ayakta ve garsondan çok daha emir kulu idi. (“beş altı” yerine “altı beş” kullanılamaz.) (GE/ s. 129)

Konuyu sen de iyi kötü biliyorsun. (“iyi kötü” yerine “kötü iyi” kullanılamaz) (KÖ)

- Bu kelime grubu, söz diziminde isim, sıfat, zarf ve fiil olarak yer alır (Böler, 2019, s. 94; Karahan, 2020, s. 61).

Köşkün varlığı bile belli belirsizdi. (isim) (GE/ s. 74)

Hiç birimizin görmediği bir yıldız gibi pırıl pırıl, bir tek elma. (sıfat) (GE/ s. 79)

Çiçek, onu besleye besleye elma olacak, olgunlaşacaktı. (zarf) (GE/ s. 80)

Raşit’e gelince, bu işi hemen aynı gece unutup gitmişti o. (GE/ s. 126)

- Tekrar grubunda sadece birinci ya da ikinci kelime vurgulanmaz, her kelime kendi vurgusuna sahiptir (Böler, 2019, s. 101; Karaağaç, 2017, s. 199; Karahan, 2020, s. 62).

Olmasa, koskoca memlekette olup bitenler, dönüp dolaşıp sende düğümlemezdi. (GE/ s. 23)

Anlamsızdan öte, saçma sapan, uyduruk, zevksiz çizgiler ve renkler. (GE/ s. 137)

3. 3. 12. Edat Grubu

“Bir isim ile çekim edatından oluşan kelime grubuna *edat grubu* denir.”

(Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 60).

isim ögesi + çekim edatı = edat grubu

Edat grubunun özellikleri şunlardır:

- Grubun ilk ögesini isim ögesi, ikinci ögesini ise çekim edatı oluşturur (Aktan, 2016, s. 33; Karahan, 2020, s. 63; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 60).

Senin için hazırlıyorum. (GE/ s. 16)

*Varlığını da, yeteneklerini de **arkadaşları ile** paylaşmıştır.* (GE/ s. 34)

- Edat gruplarında dilimizin söz diziminin genel yapısından farklı olarak asıl öge başta bulunur (Böler, 2019, s. 111).

*Daha bir değişen, büsbütün vahşileşen donukluğunun ardından patlayan bu gösterilere dayanmak **erkekler** (aö) / **için** (yö) gerçekten zordu.* (GE/ s. 86)

- Ögelerin bir araya gelmesi, isim ögesine ve edatın çeşidine göre değişmekle birlikte ekli ya da eksiz şekilde gerçekleşebilir. (Karahana, 2020, s. 63; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 60).

*Gözleri, birden, **cam gibi** parlayıverdi.* (eksiz) (GE/ s. 33)

*İhtiyar'ın nikâhı da **buna göre** parlak oldu ve hemen ardından da, “deli bu adam.. zirdeli” dedirten işlerinden ilkinde girişti.* (-A ekli) (GE/ s. 34)

- Edat ögesi isim çekim eki almış edat grupları, isim görevinde kullanılır (Aktan, 2016, s. 34; Karahan, 2020, s. 63).

Ben onun gibisini ömrümde görmedim. (Aktan, 2016, s. 34).

Kitap okumak gibisi yok. (KÖ)

- Edat grubunda çekim edatı olarak yer alabilen “ile”, isim ögesinden ayrı (ile) veya isim ögesine bitişik +(y)la olarak yazılabilir.

*Zaten onları, ayrıntılarını **ile** bilemeyiz de.* (ayrı) (GE/ s. 10)

Onlarla yaşamıştı o. (bitişik) (GE/ s. 12)

- Bu kelime grubunda isim ögesi, kelime grubundan oluşabilir (Aktan, 2016, s. 34; Böler, 2019, s. 119; Karahan, 2020, s. 63; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 60).

Sahneye çıkmak küçüldüştü onun anlayışına göre. (isim ögesi: belirtili isim tamlaması) (GE/ s. 59)

İhtiyar, bu anlayışla fena halde sarsıldı; allak bullak oldu. (isim ögesi: sıfat tamlaması) (GE/ s. 63)

- Cümleler, edat gruplarında isim ögesini oluşturabilir (Böler, 2019, s. 121; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 63).

İhtiyar, artık “Güliz benim bütün ömrümde zerresine leke düşürmediğim, zırnık tâviz vermediğim bağımsızlığımın yeni bir garantisi oldu” / diye düşünmektedir. (GE/ s. 88)

“Okuyun onları bana” / diye atıldı. (GE/ s. 117)

- Edat gruplarında isim ögesi, birden fazla olabilir (Aktan, 2016, s. 35; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 63).

Hatta böyle sürprizlere kendisi ayak veriyor, İhtiyar’ı konuşturuyor, coşturuyor, dalgasını geçmek, onu öfkelenmek için. (GE/ s. 241)

dalgasını geçmek, (i) / onu öfkelenmek (i)/ için (çe): edat grubu

Pırl pırl çizmeleri, nişanları ve gıcır gıcır elbiseleri / ile (AB’den Özkan ve Sevinçli, 2013, 63).

Beni çileden çıkarmak, / küçük düşürmek / için (Aİ’ den Özkan ve Sevinçli, 2013: 63).

- İsim ögesi zarf-fiilden veya zarf-fiil grubundan oluşan edat grupları da mevcuttur (Karahan, 2020, s. 64).

Babam şehirden çikalı / beri somurtmuştu. (zarf-fiil grubu: babam şehirden çikalı) (SS’den Karahan, 2020, 64).

Eve varıncaya / dek konuştu. (zarf-fiil grubu: eve varıncaya) (KÖ)

- Edat grupları söz diziminde sıfat, zarf ve isim işlevi üstlenir. Bu kelime grubu, cümleye zaman, yön, durum, benzetme, neden, miktar vb. anlamlar katar (Karahan, 2020, s. 64).

Şimdi, İhtiyar' a raporunu verdikten sonra, Araba vapurunda, spor Şevrole' sinde düşünüyordu. (zarf) (GE/ s. 149)

O, savaşta arslan gibi kardeşini kaybetti (sıfat) (Karahana, 2020, s. 64)

Arkadaşlarım da buna göredir benim. (isim) (GE/ s. 141)

Delikanlı donmuş gibiydi. (isim) (GE/ s. 181)

- Edat gruplarında vurgulanan öge, isim ögesidir (Aktan, 2016, s. 36; Böler, 2019, s. 122; Karahan, 2020, s. 64; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 65).

Onlar bugün için nasıl bir değer ve önem taşırlar? (GE/ s. 10)

Herkes karşı saygılı davrandı; herkesin saydığı tek kişi oldu. (GE/ s. 63)

3. 3. 13. Bağlama Grubu

En az iki isim ögesinin bağlama edatıyla (ama, fakat, ve, veya, yahut, veyahut, ile, ilâ, hatta, ya... ya, ne... ne, hem... hem vb.) birbirine bağlanmasıyla oluşan kelime grubudur.

isim ögesi + bağlama edatı + isim ögesi = bağlama grubu

Bağlama grubunun özellikleri şunlardır:

- İsim ögeleri, gruptaki yapıda eşit olarak dağılır. Yani bu gruptaki isim ögeleri arasında esas öge-yardımcı öge, öncelik-sonralık diye bir ayrım yoktur (Böler, 2019, s. 102).

Fırsat yoksa bulurdu, icad ederdi kalleşçe ve acımasız. (GE/ s. 39)

Öfke ve kin psikozlaştırıyor, bu psikozla Türkiye sar'a nöbetleri geçiriyordu. (GE/ s. 72)

Kendini geliştirmek için mutlaka kitap ya da dergi okumalısın. (KÖ)

- Grubu oluşturan ögeler, kelime veya kelime grubu yapısında olabilir (Böler, 2019, s. 105; Ergin, 2012, s. 380; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 103).

Yumuşacık ve içten, sürdürdü konuşmasını. (isim ögeleri: kelime / kelime) (GE/ s. 23)

Arkasında kocaman bir meyve ve sebze bahçesi ile küçük bir koru vardı.
(isim ögeleri: sıfat tamlaması / sıfat tamlaması) (GE/ s. 9)

Dilerse, atlarına da uyduruk bir ad veya kendi adını koyabilir. (isim
öğeleri: sıfat tamlaması / sıfat tamlaması) (GE/ s. 53)

*İhtiyar, “Devleti Devlet eliyle yıpratma hareketi” için, kendi söyleyişi ile
“Serbest Fırka gümbürtüsü ile dil ve tarih cümbüşleri”nden, en ufak fire
vermeden yararlandı.* (isim ögeleri: belirtisiz isim tamlaması / belirtisiz
isim tamlaması) (GE/ s. 69)

- Üç veya daha fazla isim ögesinin birbirine bağlanması söz konusu olduğunda “ve” bağlama edatı, genellikle son isim ögesinin hemen öncesinde kullanılır (Karahana, 2020, s. 65; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 104). Bazen -özellikle edebî eserlerde- bu durumun dışına çıkılabilir.

okumak, anlamak ve uygulamak (Karahana, 2020, s. 65)

düz, sağlam ve geniş tahta (KÖ)

Şöhret ve servet ve itibar ve iktidar! (GE/ s. 44)

- Bağlama edatlarından biri olan “ile” bağlama edatı, bağlama grubu oluşturulurken kelime veya ek şekliyle kullanılabilir (Karahana, 2020, s. 66).

Daha demincek Şekip ağanın bostanından dosmatesle biber doldurdu donuna. (ek şeklinde) (GE/ s. 83)

İstavrit ile hamsi bu yıl bol görünüyor. (kelime şeklinde) (KÖ)

- Bu kelime grubunda yer alan ögelerin arasına başka ögeler de girebilir (Böler, 2019, s. 108).

*Hünkâr’ın ne hâlinde ne sesinde ne de imza atarken **ellerinde** bir emare yoktu.* (bağlama grubunun arasına “imza atarken” zarf-fül grubu girmiş)
(HZU’ dan Böler, 2019, s. 108).

Okula başlarken pantolon, gömlek hatta zorunlu olarak kravat alacaklar.
(bağlama grubunun arasına “zorunlu olarak” zarf-fiil grubu girmiş.)
(KÖ)

- Bu kelime grubu, söz diziminde isim, sıfat veya zarf işlevi görür (Böler, 2019, s. 108; Karahan, 2020, s. 67; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 105).

Ana alkol ve erkek delisi. (isim) (GE/ s. 80)

Ne sarı ne beyaz otomobiller hoşuma gider. (sıfat) (KÖ)

Delikanlı bir süre ve hiç kuşkusuz o kadının yardımıyla beyler gibi yaşadı. (zarf) (GE/ s. 113-114)

- Bağlama gruplarında vurgu, her ögenin kendisindedir (Aktan, 2016, s. 56; Böler, 2019, s. 110; Ergin, 2012, s. 380; Karahan, 2020, s. 68).

Onların peşinden iki milyon iki yüz seksen iki iftira ve yalan dolan sökün ediyordu. (GE/ s. 72)

Bazı pastaların hamuruna şeker ile tuz ilave edilir. (KÖ)

3. 3. 14. Kısaltma Grupları

“Kısaltma grupları, iyelik veya hâl eki almış bir isimle başka bir ismin oluşturduğu kelime grubudur. Bu gruplar, bazı kelime grupları ile cümlelerin kısalması veya kalıplaşması neticesinde ortaya çıkmıştır.” (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 107). Bu bakımından grupları, ortaya çıkış süreci açısından *en az çaba kanunu* ile de açıklanabilir çünkü bu kelime grubunda kavramları daha kolay yoldan ve mümkün olduğu kadar az sözcükle anlatmak amaçlanır.

iyelik veya hâl eki almış bir isim	+	isim	=	kısaltma grubu
belirten	+	belirtilen	=	kısaltma grubu
tamlayan	+	tamlanan	=	kısaltma grubu

Kısaltma grubunun özellikleri şunlardır:

- Kısaltma grupları büyük çoğunlukla isim-fiil, sıfat-fiil ya da zarf-fiil gruplarından kısalarak oluşmakla birlikte bu grupların bazıları artık kalıplaşmıştır (Karahana, 2020, s. 79).

insanlara baskı (yapmak) (isim-fiil grubundan kısalma) (GE/ s. 67)

konaktan bozma (olan) (sıfat-fiil grubundan kısalma) (GE/ s. 124)

başı açık (olarak) (zarf-fiil grubundan kısalma) (Karahana, 2020, s. 79)

- Kısaltma gruplarında birinci öge belirten, ikinci öge belirtilendir (Yılmaz, 2019, s. 83). Kısaltma gruplarında tamlayan-tamlanan ilişkisi vardır. Belirten öge tamlayan, belirtilen öge ise tamlanandır.

yüzde (belirten/ tamlayan) / *yüz* (belirtilen/ tamlanan) (GE/ s. 88)

ondan (belirten/tamlayan) / *iyi* (belirtilen/ tamlanan) (GE/ s. 342)

- Kısaltma gruplarını oluşturan yapıda birden fazla öge olabilir.

geleneklere, / göreneklere aykırı (bir tek davranış) (GE/ s. 34)

anadan, / babadan ayrı (çocuk) (KÖ)

- Kısaltma gruplarını oluşturan ögeler tek kelime ya da kelime grubu yapısında olabilir (Aktan, 2016, s. 71; Karahana, 2020, s. 80; Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 107).

yaşama hakkına / saldırı (birinci öge: belirtisiz isim tamlaması) (GE/ s. 38)

bütün ömründe / bir kerecik (birinci öge: belirtisiz isim tamlaması, ikinci öge: sıfat tamlaması) (GE/ s. 13)

- Kısaltma grupları, söz diziminde isim, sıfat veya zarf işleviyle kullanılır (Aktan, 2016, s. 71; Karahana, 2020, s. 80).

Öyle ya; itibarı müderrislerden üstündü. (isim) (GE/ s. 36)

Kırk paralık zekâya açık bir başarı! (sıfat) (GE/ s. 48)

Akşama yakın buluşacağız. (zarf) (KÖ)

- Kısaltma gruplarındaki ögeler, eksiz de olabilir (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 107).

baş açık (eksiz) (KÖ)

dile kolay (-A ekli) (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 107)

- “Bazı kısaltma grupları tamamen kuralsız bir şekilde ortaya çıkmış ve kalıplaşmıştır: *günaydın, el ele, ileri marş, baş üstüne vb.*” (Aktan, 2016, s. 70).

3. 3. 14. 1.Yönelme Grubu

Birinci ögesi yönelme hâl eki alan kısaltma grubudur.

Kendisinin de öğrendiği gerçek ne olursa olsun, akla yatkını da bu idi.

(GE/ s. 41)

Zayıf iktidar ve düzenlere en verimli muhalefet dalkavukluktur. (GE/ s.

65)

3. 3. 14. 2. Bulunma Grubu

Birinci ögesi yönelme hâl eki alan kısaltma grubudur.

Yani milyonda bir de mi yok kurtulma şansım? (GE/ s. 23)

İnsan, arada bir bir şeyler okur. (GE/ s. 104)

3. 3. 14. 3. Uzaklaşma Grubu

Birinci ögesi uzaklaşma hâl eki alan kısaltma grubudur.

Ve, neşeli, kendisinden memnun, canlı soluyuşlar arasında soruyor (...)

(GE/ s. 103)

Keyiften dört köşe. (GE/ s. 137)

3. 3. 14. 4. İsnat Grubu

Sıfatların isimden sonra gelmesiyle oluşan kısaltma grubudur. Bu yönüyle isnat grupları “ters çevrilmiş bir sıfat tamlaması” (Özkan ve Sevinçli, 2013, s. 109) görünümündedir. Birinci öge isnat olunan öge, ikinci öge ise isnat edilen

ögedir. Birinci öge yalın hâlde olabileceği gibi iyelik eki de alabilir. İkinci öge ise hâl eki alabilir ya da sıfat-fiilden oluşabilir.

Dudakları kısık, gülüyordu. (GE/ s. 215)

Yakası derili, kahverengi haki bir ceket giymişti. (BM'den Özkan ve Sevinçli, 2013, 110)

Bahçeden çıktığında ayakları çamurluydu. (KÖ)

3. 3. 14. 5. Yükleme Grubu

Birinci ögesi yükleme hâl eki alan kısaltma grubudur.

Ve bu gidişleri babasının mezarını ziyaret içinmiş gibi gösterdi. (GE/ s. 64)

Raşit'in o hasta yanı kudurmuştu; kendini kontrol diye bir şey artık yoktu. (GE/ s. 138)

3. 3. 14. 6. Vasıta Grubu

Birinci ögesi vasıta hâl eki alan kısaltma grubudur.

Yığınla vakit benim için değil. (GE/ s. 31)

Annesiyle dargın gitti. (Karahana, 2020, s. 83)

3. 3. 14. 7. Eşitlik Grubu

Birinci ögesi eşitlik hâl eki alan kısaltma grubudur.

Oradan kendimce önemli bulduğum birkaç paragrafı aynen defterime geçirdim. (KDA'dan Aktan, 2016, 78).

Herkesçe malum konuyu şimdi dile getirdi. (KÖ)

Uzaktan da görülebilen düşman askerleri, sayıca üstündü. (KÖ)

3. 3. 14. 8. Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Taşıyan Kısaltma Grupları

Birinci ögesi uzaklaşma hâl eki, ikinci ögesi yönelme hâl eki alan kısaltma grubudur.

Güliz iyiden iyiye telâşlandı (...) (GE/ s. 175)

İhtiyar'ın saatlarını inceden inceye düşündü. (GE/ s. 361)

3. 3. 14. 9. İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları

Birinci ögesi yalın hâlde bulunan, ikinci ögesi yönelme hâl eki alan kısaltma grubudur.

Hele aç karnına içilirse (...) (GE/ s. 182)

O zaman da ışıklar yarı yarıya söndürülür, kocaman bir “L” çizen salon büsbütün sınırsızlaşır. (GE/ s. 221)

3. 3. 14. 10. İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları

Birinci ögesi yalın hâlde bulunan, ikinci ögesi bulunma hâl eki alan kısaltma grubudur.

Delikanlı, sigara dudaklarında, kibrit yanıyor, baktı bir şey anlamadan. (GE/ s. 180)

sigara (i) / dudaklarında (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

İhtiyar, iri eli köpeğin başında; -“Akıllıca incelenirse” diye başladı (...) (GE/ s. 250)

iri eli (i) / köpeğin başında (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

3. 3. 14. 11. Farklı Yapılardaki Kısaltma Grupları

Farklı yapılarda rastlayabileceğimiz kısaltma grupları da bulunmaktadır.

Ama aldığım bütün kötü notlarla övünmüşümdür.. kendi kendime. (GE/ s. 25)

Kendi kendine söylemişti bunu İhtiyar. (GE/ s. 216)

kendi (i) / kendine (i): farklı yapılardaki kısaltma grubu

bana göre güzel sözler, anne gibi şefkatli bir hanım (Karahan, 2020, s. 84)

4. BULGULAR

4. 1. *Gençliğim Eyvah* Romanında Zarf Tümlecini Oluşturan Kelime Grupları

Tarik Buğra' nın *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan kelime grupları, bu bölümde ilgili başlıklar altında tasnif edilmiştir. Kelime gruplarının tasnifinde Leylâ Karahan' ın *Türkçede Söz Dizimi* (2020) eserinde kullandığı kelime grubu tasnifi esas alınmakla birlikte tasniflendirme esnasında bazı ufak tefek değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, Karahan (2020)'in eserindeki “*UNSURLARI YAKIN ANLAMLI TEKRAR GRUPLARI*” yerine “*ÖGELERİ EŞ VEYA YAKIN ANLAMLI OLAN TEKRAR GRUBU*” kullanılmıştır.

Söz dizimindeki genel kural olarak aynı cümlede farklı türden nesne bulunmaz ancak incelenen eserdeki bazı cümlelerde hem belirtili hem de belirtisiz nesne olabileceği tereddütüne düşüldüğü için bu hususu danışmak amacıyla Prof. Dr. Leylâ Karahan' a sosyal medya yoluyla ulaşılmıştır. Karahan ile yapılan görüşmede iki örnek cümle üzerinden yola çıkılarak belirtili ve belirtisiz nesnenin aynı cümlede yer almasının mümkün olamayacağı kanaatine varılmıştır. (Prof. Dr. Leylâ Karahan, kişisel görüşme, 11 Kasım 2021).

Türkçenin aynı cümlede iki farklı türden nesneye olanak tanımadığı hususu (Aktan, 2016, s. 99; Baydar, 2018, s. 131) farklı araştırmacılar tarafından da dile getirilmiştir. Bu bağlamda düşünüldüğünde aşağıdaki örnek cümledeki altı çizili ögeler belirtisiz nesne değil zarf tümlecidir.

Üzerinde tartışılan örnek cümle şunlardır:

1. Örnek Cümle: *Seni hırsız sandım.* (KÖ)

seni : belirtili nesne

hırsız (olarak): zarf tümleci

4. 1. 1. İSİM TAMLAMASI YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 1. 1. Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 1. 1. 1. Tamlayanı ve Tamlanamı Tek Kelimedenden Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bir seferinde de, arakçılığını önleyen bir adamı gözetlemiş, onun peşinden, her zamanki gibi yanık yanık bağırarak kahveye girmiş ve; “Donumu vermiyor.. na bu herif” demişti. (GE/ s. 82)

onun (ty) / peşi (tn): belirtili isim tamlaması

Sadece.. iyi dinle beni.. gecenin bitiminde, dağılırken, seninle, kimseyi kuşkulandırmadan, kimsenin ruhu duymadan buluşmak için nasıl bir oyun düzenleyebilirim diye beynimi muncıklayıp duruyorum. (GE/ s. 203)

gecenin (ty) / bitimi (tn): belirtili isim tamlaması

O da ayaklarının ucunda yürüdü. (GE/ s. 378)

ayaklarının (ty) / ucu (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 2. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Getirdiler 1958 yılının güzünde. (GE/ s. 83)

1958 yılının (ty) / güzü (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 3. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bir aksilik olursa, bize yetecek zamanın sonunda ellerine boş bir kart geçecek. (GE/ s. 21)

bize yetecek zamanın (ty) / sonu (tn): belirtili isim tamlaması

Bu sesin ardından -çünkü- açıklama gelirdi (...) (GE/ s. 25)

bu sesin (ty) / ardı (tn): belirtili isim tamlaması

Öteki enayilerin aksine, ve, onların anladığı biçimdeki yardım' ın olamazlığına inanırdı. (GE/ s. 35)

öteki enayilerin (ty) / aksi (tn): belirtili isim tamlaması

Ve genç kadının dürüstlüğünde, her şey gibi, hastalık da açıkça ortaya çıkmıştı (...) (GE/ s. 41)

genç kadının (ty) / dürüstlüğü (tn): belirtili isim tamlaması

İhtiyar, bu üç aralardan birisinin arefesinde, şeyhlik bölgesine gitmek zorunda kaldı.. ve gitti. (GE/ s. 41)

bu üç aralardan birisinin (ty) / arefesi (tn): belirtili isim tamlaması

(..) eğitimleri, paradoksları, aforizmaları ve ateistliği ile, ciddiye alınmayan, hatta şaklabanlıkla hoşsohbetlik arasında sallanan bir ün sağlamış, zekâsı hin oğlu hin, kumar ve sefahat düşkününü bir felsefe öğretmeninin denetiminde, sekiz sosyolog, hukukçu, iktisatçı ve edebiyatçı tarafından yapılır. (GE/ s. 75)

eğitimleri, paradoksları, aforizmaları ve ateistliği ile, ciddiye alınmayan, hatta şaklabanlıkla hoşsohbetlik arasında sallanan bir ün sağlamış, zekâsı hin oğlu hin, kumar ve sefahat düşkününü bir felsefe öğretmenin (ty) / denetimi (tn): belirtili isim tamlaması

Raşit, bu akşam sohbetlerinin başlangıcında, saygılı, hayran ve İhtiyar'ın -bilgisinden hiç değil- görmüş geçirmişliğinden tortulaşan ve dalgacı üslûbu ile büsbütün çekicilik kazanan görüşlerinden bir şeyler kapmaya teşne bir dinleyici idi. (GE/ s. 131)

bu akşam sohbetlerinin (ty) / başlangıcı (tn): belirtili isim tamlaması

Raşit -birden bire- mûcize şehrin ikindisinde, mûcizeler ırmağı hâline gelen Boğaz'ın bu hâlinde, karşısındaki kızın, Güliz'in kendisini sevebileceğini de.. sevdiğini de düşündü. (GE/ s. 146)

mûcize şehrin (ty) / ikindisi (tn): belirtili isim tamlaması

*Ne yapabileceğini, ne yapması gerektiğini düşündü ve hemen **bu uyanışın** akşamında Lokanta'ya gitti. (GE/ s. 255)*

bu uyanışın (ty) / akşamı (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 4. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 1. 1. 4. 1. Tamlananı Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 1. 1. 4. 1. 1. Tamlananı Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Devlet içinde Devlet olmuş, bu örgütünü de Türkiye'nin dört döneminde, her dönemde bir parça daha güçlendirerek, sürdürmüştü. (GE/ s. 38)

Türkiye'nin (ty) / dört dönemi (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 4. 1. 2. Tamlananı Belirsizlik Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Nitekim, konunun her açılışında, üç değil, yedi başlı canavara saldıracakmış gibi kıvılcımlanan gözlerle ve, her aşırı öfkelenişinde olduğu gibi şaşılacak kadar incelen sesiyle; “Henüz görmedi dünya beni değiştirecek olayı” demiştir. (GE/ s. 50)

konunun (ty) / her açılışı (tn): belirtili isim tamlaması

İhtiyar, onda bir başka şeye de mim koymuştu: Adının her soruluşunda kız, özel bir çabuklukla “Güliz” diyor ve bunu söylerken derin bir haz duyuyordu. (GE/ s. 85)

adının (ty) / her soruluşu (tn): belirlili isim tamlaması

Raşit de onun her nüktesinde biraz daha sinirleniyor. (GE/ s. 95)

onun (ty) / her nüktesi (tn): belirtili isim tamlaması

O adam, konuşmanın bir yerinde de alay ede ede, ya da söver gibi, iki mısra okumuştü. (GE/ s. 320)

konuşmanın (ty) / bir yeri (tn): belirtili isim tamlaması

Kadın, Sıdika'nın her rastlayışında, hikâyenin burasına gelince, “pis mendebur”la yetinmez, hırsını o kadarla alamaz ve, “ne olacak, kominis işte..partiye bilem girmiş.. evlâttan eyalden ona ne” diyor, öyle adamları “tutup bacağından cart diye ayırmayan hükümet”e de ağzına ne gelirse verip veriştiriyordu. (GE/ s. 356)

Sıdika'nın (ty) / her rastlayışı (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 4. 2. Tamlananı Niteleme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar bu dönemi mesleğinin altın çağı saymış ve meyvelerinden uzun yıllar yararlandığına inanmıştır. (GE/ s. 61)

mesleğinin (ty) / altın çağı (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 1. 5. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtili İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar' a gelince, o, kendisini, bu işin tarih boyunca çoğu zaman sahipsiz kalmış “şeref kürsüsü”nün -daha o yaşlarda- rakipsiz adayı saymıştı (...) (GE/ s. 36)

bu işin tarih boyunca çoğu zaman sahipsiz kalmış “şeref kürsüsü”nün (ty) / rakipsiz adayı (tn): belirtili isim tamlaması

Raşit -birden bire- mûcize şehrin ikindisinde, mûcizeler ırmağı hâline gelen Boğaz'ın bu hâlinde, karşısındaki kızın, Güliz'in kendisini sevebileceğini de.. sevdiğini de düşündü. (GE/ s. 146)

mûcizeler ırmağı hâline gelen Boğaz'ın (ty) / bu hâli (tn): belirtili isim tamlaması

4. 1. 1. 2. Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 1. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, bu yorumla, daha gençlik yıllarında, türlü alanların meselâ politikanın, basının, ticaretin, edebiyat ve sanatın, üne para' ya sandalyaya aşerenlerini tanımaya koyuldu. (GE/ s. 43)

gençlik (ty) / yılları (tn): belirtisiz isim tamlaması

Darülfünun imkânları içinde ne kadar olabilirse o kadar bilgili, özellikle de dürüst yâni “bilim kavramına ulaşmış” müderrisler, reform gereği sepetlendi, liselere, ortaokullara gönderildi veya emekli yapıldı, istifaya zorlandı. (GE/ s. 59)

reform (ty) / gereği (tn): belirtisiz isim tamlaması

Çirkef yöneticiler de arkalaniyor, **el altundan** kışkırtılıyor, sonra da, yetki çevrelerinde yemedik nane bırakmayan bu “hergeleler”, “başkentteki daha büyük hergeleler”ce övdürtülüp ödüllendiriliyordu. (GE/ s. 68)

el (ty) / altı (tn): belirtisiz isim tamlaması

Bu örgüt de, kendi deyişi ile, “**demokrasi gereği**” kurulmuştur (...) (GE/ s. 74)

demokrasi (ty) / gereği (tn): belirtisiz isim tamlaması

Sırf ilk derstir diye ve işinden atılmayı göze alarak, **açılış günü** fakülteye gitti (...) (GE/ s. 95)

açılış (ty) / günü (tn): belirtisiz isim tamlaması

Askerlik süresinde derlenir toplanır, kaldığı yerden daha sağlam, başlardı. (GE/ s. 101)

askerlik (ty) / süresi (tn): belirtisiz isim tamlaması

Cumartesi akşamları hep böyle olur. (GE/ s. 218)

cumartesi (ty) / akşamları (tn): belirtisiz isim tamlaması

Öğle yemeklerinde Perşembe Pazarı'nın, Eminönü'nün, Bâb-ı Âli'nin ve Bankalar Caddesi'nin ip cambazları ile kuyrukta bekler. (GE/ s. 220)

öğle (ty) / yemekleri (tn): belirtisiz isim tamlaması

Onlar, o söylediklerim parti kuruyor, Devlet gasbediyor ve Devlet gücünü kullanarak insanlarını **boğaz tokluğuna** çalıştırıyorlar; sonra da kârı.. vurgunu, yukarıdan aşağıya doğru azalan yüzdelerle paylaşıyorlar. (GE/ s. 267)

boğaz (ty) / tokluğu (tn): belirtisiz isim tamlaması

Ama **salı günü** on birde, Taşlığa, ilk çay içtiğimiz yere gel. (GE/ s. 282), (GE/ s. 282)

salı (ty) / günü (tn): belirtisiz isim tamlaması

Sonbaharda, **sonbahar akşamlarında** bulutların bir kirlenmişliği, küle, kömür tozuna bulanmışlığı vardır. (GE/ s. 314)

sonbahar (ty) / akşamları (tn): belirtisiz isim tamlaması

4. 1. 1. 2. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Söylediklerine göre, eski patron Bâb- Âlînin en iyi kitapçılarından birisiydi ve akıl almaz olaylar sonunda iflas etmişti. (GE/ s. 155)

akıl almaz olaylar (ty) / sonu (tn): belirtisiz isim tamlaması

İki hıçkırık arasında; -“Olmasın” diyebildi. (GE/ s. 176)

iki hıçkırık (ty) / arası (tn): belirtisiz isim tamlaması

Öyle olmasaydı, ben, 27 Mayıs sabahı geberir giderdim. (GE/ s. 193)

27 Mayıs (ty) / sabahı (tn): belirtisiz isim tamlaması

4. 1. 1. 2. 3. Tamlayanı Sayı Grubundan Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

1944 yılında doğmuşum. (GE/ s. 287)

1944 (bin dokuz yüz kırk dört) (ty) / yılı (tn): belirtisiz isim tamlaması

4. 1. 1. 2. 4. Tamlayanı Bağlama Grubundan Oluşmuş Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, Raşit'in istekleri ve bekleyişleri aksine, konuşmuyor, hiçbir konuda yargılarını veya yorumlarını açıklamıyor, bundan ustaca kaçıyor, onu büsbütün çileden çıkartan daha büyük bir ustalıkla da hep konuşturuyor, düşüncelerini, duygularını, yargı denemelerini söke söke alıyordu. (GE/ s. 131)

Raşit'in istekleri ve bekleyişleri (ty) / aksi (tn): belirtisiz isim tamlaması

İhtiyar: Lokanta ve Gazino akşamlarında Güliz'in yanına o doçenti de katar oldu.. hem de Güliz'e onun aşkına razı genç kız rolünü vererek! (GE/ s. 259)

Lokanta ve Gazino (ty) / akşamları (tn): belirtisiz isim tamlaması

4. 1. 2. SIFAT TAMLAMASI YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimedenden Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 1. 1. Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 1. 1. 1. İşaret Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 1. 1. 1. 1. “Böyle” Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve böyle çatışmalarda zaman, İhtiyar için iki yönlü çalışır (...) (GE/ s. 7)

böyle (s) / çatışmalar (i): sıfat tamlaması

Böyle durumlarda hep aynı olur, sesi, jestleri, mimikleri niyetine değil, duygularına ve asıl düşüncesine uygun düşerdi. (GE/ s. 205-206)

böyle (s) / durumlar (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 1. 2. “Bu” Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bu arada İhtiyar da dalga geçiyordu. (GE/ s. 14), (GE/ s. 45), (GE/ s. 61), (GE/ s. 63), (GE/ s. 67), (GE/ s. 73), (GE/ s. 98), (GE/ s. 102), (GE/ s. 115), (GE/ s. 180), (GE/ s. 191), (GE/ s. 297), (GE/ s. 370)

bu (s) / ara (i): sıfat tamlaması

Bu sefer el çantasını gözden geçiriyordu. (GE/ s. 21), (GE/ s. 23), (GE/ s. 27), (GE/ s. 79), (GE/ s. 115), (GE/ s. 144), (GE/ s. 163), (GE/ s. 167), (GE/ s. 236), (GE/ s. 250), (GE/ s. 263), (GE/ s. 275), (GE/ s. 296), (GE/ s. 335), (GE/ s. 345), (GE/ s. 355), (GE/ s. 380)

bu (s) / sefer (i): sıfat tamlaması

Sinirlenme sen; bu yaşta iyi değildir öfke, sinir, minir. (GE/ s. 22)

bu (s) / yaş (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, işte bu günlerde, Meclis'deki adamlarından birisine, önce, sade suya tirit muhalefet numaraları yaptırttı. (GE/ s. 53) , (GE/ s. 119)

bu (s) / günler (i): sıfat tamlaması

Bu vakitler -İsa'nın doğumundan iki yüz seksen yedi buçuk yıl önce- bir “iş”e bulaşmış, ama elleri fena halde yandıği için, köşe bucak, sinmiş. (GE/ s. 92)

bu (s) / vakitler (i): sıfat tamlaması

Bu sıralarda o, Bayezid ve Ali Emiri Kitaplığı'ndan bomboş hezeyanlara pek benzeyen planlarına, hesaplarına, kararlarına ve umutlarına dönmüş olurdu. (GE/ s. 98)

bu (s) / sıralar (i): sıfat tamlaması

Bu akşam âlem var.. tam bir ciümbüş olacak. (GE/ s. 124), (GE/ s. 175), (GE/ s. 176), (GE/ s. 197)

*Yalnızlığının ve inançsızlığının tek dayanağı gibi dört elle sarıldığı adama, şimdiye kadar **bu açıdan** hiç bakmamıştı.* (GE/ s. 185)

bu (s) / açt (i): sıfat tamlaması

*Tam **bu anda** İhtiyar soruverdi.* (GE/ s. 195)

bu (s) / an (i): sıfat tamlaması

***Bu durumda** örgütün elebaşları direnmek istiyor, Dayı'dan medet umuyorlardı.* (GE/ s. 227)

bu (s) / durum (i): sıfat tamlaması

***Bu saatlarda** Gazino'da iki, üç komi ya bulunur, ya bulunmazdı.* (GE/ s. 295)

bu (s) / saatlar (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 1. 3. “O” Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümlerleri

***O zaman da,** herhangi bir açıklamanın hiçbir yararı olamayacağı, tam tersine bir sürü sakınca doğurabileceği anlaşıldı.* (GE/ s. 10), (GE/ s. 13), (GE/ s. 34), (GE/ s. 39), (GE/ s. 47), (GE/ s. 39), (GE/ s. 51), (GE/ s. 64), (GE/ s. 67), (GE/ s. 82-83), (GE/ s. 87), (GE/ s. 98-99), (GE/ s. 113), (GE/ s. 128), (GE s. 129-130), (GE/ s. 131), (GE/ s. 148), (GE/ s. 151), (GE/ s. 159), (GE/ s. 167), (GE/ s. 167-168), (GE/ s. 191), (GE/ s. 197), (GE/ s. 198), (GE/ s. 198), (GE/ s. 204), (GE/ s. 204), (GE/ s. 205), (GE/ s. 211), (GE/ s. 219), (GE/ s. 221), (GE/ s. 227), (GE/ s. 249), (GE/ s. 255), (GE/ s. 282), (GE/ s. 300), (GE/ s. 301), (GE/ s. 314), (GE/ s. 333), (GE/ s. 335), (GE/ s. 338), (GE/ s. 339), (GE/ s. 350), (GE/ s. 351), (GE/ s. 360), (GE/ s. 366), (GE/ s. 380)

o (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Körpecik karısı o günlerde üç aylık gebe idi. (GE/ s. 10), (GE/ s. 35), (GE/ s. 85), (GE/ s. 89), (GE/ s. 89), (GE/ s. 99), (GE/ s. 270), (GE/ s. 311), (GE/ s. 315)

o (s) / günler (i): sıfat tamlaması

Bu işe gelince, İhtiyar, kendi söyleyişi ile, o toyluğunda, bu işi hayatının değil, hayatın en önemli işi sayıyordu. (GE/ s. 41)

o (s) / toyluk (i): sıfat tamlaması

Ve böylece, daha o yaşlarda ilkelerini oluşturmaya başlamıştı (...) (GE/ s. 65)

o (s) / yaşlar (i): sıfat tamlaması

Tohum işte o anda atılmış, mizaç şuurla antlaşmasını yapmıştı: Hedef düzen bile değil, doğrudan doğruya Devlet idi! (GE/ s. 66), (GE/ s. 189), (GE/ s. 284)

o (s) / an (i): sıfat tamlaması

O akşam, eve dönünce üşenmedi, toz bağlamış edebiyat kitaplarını alt üst etti; sonunda buldu ve okudu hikâyenin o bölümünü (...) (GE/ s. 79)

o (s) / akşam (i): sıfat tamlaması

Ama Raşit'in izini ancak o gün bulabilmişti. (GE/ s. 100), (GE/ s. 124)

o (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Ve, Delikanlı, o gece bir otelde kaldı. (GE/ s. 114), (GE/ s. 314)

o (s) / gece (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 1. 4. “Öyle” Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Troçki ise, öyle dönemlerde bu kozlarla, yâni şarlatanlıkla, kurnazlıkla, safsata ile, demagoji ile, meyvelerini Lenin'in ve Leninistlerin yediği akıl almaz başarılar sağlamıştır. (GE/ s. 250)

öyle (s) / dönemler (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 2. Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 1. 1. 2. 1. Asıl Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Ve, toparlanmaya çalışarak, **bir solukta** ekledi. (GE/ s. 139), (GE/ s. 305)*

bir (s) / soluk (i): sıfat tamlaması

*Ve böyle çatışmalarda zaman, İhtiyar için **iki yönlü** çalışır (...) (GE/ s. 7)*

iki (s) / yönlü (i): sıfat tamlaması

*(...) meğer **yedi aydır** bitirmenin yollarını -deli gibi- arar dururmuş (...) (GE/ s. 9), (GE/ s. 20)*

yedi (s) / ay (i): sıfat tamlaması

***Bir keresinde** İhtiyar' ın kendisi söylemişti; bu sesi önleyemiyorum diye. (GE/ s. 25), (GE/ s. 29), (GE/ s. 135), (GE/ s. 179), (GE/ s. 197)*

bir (s) / kere (i): sıfat tamlaması

*Ben geberip gitsem de etkileri en azından **iki nesil** önlenemez. (GE/ s. 57)*

iki (s) / nesil (i): sıfat tamlaması

***On gündür** orada duruyordu. (GE/ s. 98)*

on (s) / gün (i): sıfat tamlaması

*Bu sözler gece saat **on bire** kadar, belki, **seksen defa** tekrarlandı. (GE/ s. 100)*

seksen (s) / defa (i): sıfat tamlaması

***Beş gündür** İstanbul'da idi. (GE/ s. 100) (GE/ s. 161)*

beş (s) / gün (i): sıfat tamlaması

*Aynı sözleri söyleyerek kendi kadehini de **bir dikişte** bitirdi. (GE/ s. 113), (GE/ s. 220), (GE/ s. 326)*

bir (s) / dikiş (i): sıfat tamlaması

*Oldu işte.. **bir daha** içmeyeceğim.* (GE/ s. 192), (GE/ s. 348)

bir (s) / daha (i): sıfat tamlaması

Bir yudum içti. (GE/ s. 202), (GE/ s. 257), (GE/ s. 262), (GE/ s. 335)

bir (s) / yudum (i): sıfat tamlaması

*Tam bir çıldırmuş canlılığı idi bu; **bir hamlede** döndü, değerini öve öve bitiremediği hasır iskemlesini çekip aldı; Delikanlı'nın karşısına oturdu.* (GE/ s. 243), (GE/ s. 373)

bir (s) / hamle (i): sıfat tamlaması

*-“A! Onu düşünmek zorundayım.. ben göndermesem **bir yıl** bekler.. istemem.. çiftleşme mevsimi dışında her şey için ve her zaman.”* (GE/ s. 247)

bir (s) / yıl (i): sıfat tamlaması

*Sonra.. Delikanlı'nın kolları -ve dudakları- gevşeyince, sıyrıldı; **iki adım** açıldı.* (GE/ s. 329)

iki (s) / adım (i): sıfat tamlaması

*Kız, **bir doğruluğa** elini tuttu onun.* (GE/ s. 330)

bir (s) / doğruluş (i): sıfat tamlaması

***Bir defasında** o grubun yüzüne karşı, hem de elâlemin içinde; Çağdışı ispinoz kuşları” demişti.* (GE/ s. 359-360)

bir (s) / defa (i): sıfat tamlaması

***Bir an** durakladı (...)* (GE/ s. 378)

bir (s) / an (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 2. 2. Sıra Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Nitekim, biz de, **ilk konuşmalarımızda** Delikanlı' yı bir paronayak sanmıştık.* (GE/ s. 10-11)

ilk (s) / konuşmalar (i): sıfat tamlaması

Sen de çok düşündün durdun.. son aylarda; ayrılarak, kaçıp giderek.. veya beni temizleyerek. (GE/ s. 26)

son (s) / aylar (i): sıfat tamlaması

Oraya, ilk defa Güliz' le buluşmak için gitmişim. (GE/ s. 31), (GE/ s. 133), (GE/ s. 147), (GE/ s. 147), (GE/ s. 156-157), (GE/ s. 169), (GE/ s. 196-197), (GE/ s. 210), (GE/ s. 263)

ilk (s) / defa (i): sıfat tamlaması

Dinamit.. bomba.. tabanca; bunların ve bunları kullanmanın sefil küçüklüğünü İhtiyar, daha ilk girişiminde anladı: Ayaktakımının işiydi onları kullanmak! (GE/ s. 66)

ilk (s) / girişim (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, daha ilk karşılaşmada bu soruya bağlanmış ve düşünmüştü (...)
(GE/ s. 79)

ilk (s) / karşılaşma (i): sıfat tamlaması

- "Bu tarafa" diyor üçüncü defa.. kımıldamadan. (GE/ s. 370)

üçüncü (s) / defa (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 2. 3. Kesir Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Mezelerini, yemeklerini.. benim nasılsa, öyle.. istediği gibi, yarım porsiyon, / çeyrek porsiyon.. istediği gibi veriniz. (GE/ s. 129)

yarım (s) / porsiyon (i): sıfat tamlaması

çeyrek (s) / porsiyon (i): sıfat tamlaması

(...) yarım asırdır Türkiye'nizde tek başıma denebilecek kadar küçük bir ekiple ve sadakaya benzeyen çok küçük paylarla yapmak istiyorum. (GE/ s. 267)

yarım (s) / asır (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 3. Soru Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

En büyük övgüleri bile küçümseme sayar gibi, buna yeltenenleri nasıl payladığını kaç kere gördüm ben. (GE/ s. 23), (GE/ s. 181), (GE/ s. 229), (GE/ s. 249)

kaç (s) / kere (i): sıfat tamlaması

Sen ne zaman anlayacaksın ünlerin, kartvizitlerin beş para etmediğini? (GE/ s. 47), (GE/ s. 79), (GE/ s. 140)

ne (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Kaç gündür seni arıyoruz. (GE/ s. 124)

kaç (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Oooo.. benim lâcivert, pembelerimle ne güzel uyuştu! (GE/ s. 159), (GE/ s. 284)

ne (s) / güzel (i): sıfat tamlaması

İnsan beyni ne tuhaf çalışıyordu; böyle anlarda ortaya çıkan acayip bir bağımsızlığı vardı: işte, Delikanlı bambaşka konularda eşelenirken, kafası asıl konuyu hükme bağlayıp çıkmış bile. (GE/ s. 310)

ne (s) / tuhaf (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 1. 4. Belirsizlik Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Aynada gözgöze geldiler ve bir süre bakiştılar; boksun yeni bir raundu başlayacak gibiydi. (GE/ s. 17), (GE/ s. 132)

bir (s) / süre (i): sıfat tamlaması

Yanında ve evinde, her zaman en pahalı -ve elbette kaçak- sigaralar bulunacak, en değerli çakmakları olacak, ama Delikanlı bunları kendisi için hiçbir zaman kullanamayacaktı! (GE/ s. 17), (GE/ s. 36), (GE/ s. 66), (GE/ s. 66), (GE/ s. 90), (GE/ s. 240), (GE/ s. 364), (GE/ s. 371)

her (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Yanında ve evinde, her zaman en pahalı -ve elbette kaçak- sigaralar bulunacak, en değerli çakmakları olacak, ama Delikanlı bunları kendisi için

hiçbir zaman kullanamayacaktı! (GE/ s. 17), (GE/ s. 19), (GE/ s. 71), (GE/ s. 226), (GE/ s. 229), (GE/ s. 247), (GE/ s. 248), (GE/ s. 311), (GE/ s. 321)

hiçbir (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Hani milyonlarca yıldır, milyon kere milyon mendebur, soyum kurumasin, adım yaşasın diye evlenir; oğlum olsun diye çiftleşir ya? (GE/ s. 24), (GE/ s. 222), (GE/ s. 238), (GE/ s. 258)

miyonlarca (s) / yıl (i): sıfat tamlaması

*Sen, yanına birisini daha al ve peşini bırakma.. **bir an bile.*** (GE/ s. 32), (GE/ s. 47)

bir (s) / an (i): sıfat tamlaması

Bütün ömründe.. o, şaşılacak kadar uzun.. yaşadığı yıllarla anlatılamayacak kadar uzun ömründe hiç olmamıştı. (GE/ s. 33), (GE/ s. 76), (GE/ s. 231)

bütün (s) / ömür (i): sıfat tamlaması

Bir akşam, Roz Ruvar Birahânesi'nde avucunun içini masaya patlatarak: "Yardım insana ihanettir ve kendini beğenmişlerin ve kendini bir matah sananların ihanetidir" dediği zaman yirmi iki yaşında idi. (GE/ s. 35), (GE/ s. 102)

bir (s) / akşam (i): sıfat tamlaması

Bir seferinde; "Yerin dibine batsın vatan! Vatanmış! Aptal.. hâlâ kavrayamadınız yapacağınız işin büyüklüğünü" diye bağırmıştı, kızınca şaşılacak kadar incelen ve daha o yaşlarda bile cadaloz karıları andıran sesiyle. (GE/ s. 36), (GE/ s. 37), (GE/ s. 82), (GE/ s. 85), (GE/ s. 133), (GE/ s. 180), (GE/ s. 262), (GE/ s. 332), (GE/ s. 356) .

bir (s) / sefer (i): sıfat tamlaması

*İhtiyar da, hemen **her seferinde**, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle;*

“Aaaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine” diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. kartal dalar gibi. (GE/ s. 37), (GE/ s. 183)

her (s) / sefer (i): sıfat tamlaması

Bu konuda, **bir gün** Delikanlı'ya: “Korku! Ben! Ben korkacağım ha? Eveeet... ben mesleğime, felsefeme ve mizacıma bir gün bile ihanet metmedim... Eveeet.. korku, ben, ben korkacağım ha? Budalaaa.. evet; bu ihanetin yanında darağacı bana Tûba ağacı nın gölgesinden tatlı gelir” demiştir. (GE/ s. 43), (GE/ s. 45), (GE/ s. 85), (GE/ s. 114), (GE/ s. 124), (GE/ s. 163), (GE/ s. 185), (GE/ s. 211), (GE/ s. 218), (GE/ s. 229), (GE/ s. 233), (GE/ s. 285), (GE/ s. 349)

bir (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Ama bunun için dişe dokunur bir eser yazması gerekiyor, o da **bir türlü** beceremiyordu. (GE/ s. 45-46), (GE/ s. 84), (GE/ s. 104), (GE/ s. 165), (GE/ s. 168), (GE/ s. 185), (GE/ s. 202), (GE/ s. 235), (GE/ s. 240), (GE/ s. 275), (GE/ s. 359), (GE/ s. 364)

bir (s) / türlü (i): sıfat tamlaması

Çünkü **çoğu zaman**.. evet ve maalesef çoğu zaman, ben mendebur bir menacer gibi iş gördüm ve ortaya, meselâ; yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıktı? benzeri bir münazara konusu atmaktan başka bir şey yapamadım. (GE/ s. 47), (GE/ s. 225)

çoğu (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Ama bir yandan gençlik onuru, bir yandan da kendilerine bol bol verilen umutlar onları bu masum sırlarına mahkûm kılıyor, **her adımda / biraz daha** bataklığa sürüklüyordu. (GE/ s. 52)

her (s) / adım (i): sıfat tamlaması

biraz (s) / daha (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, onlara, **bir toplantıda** “Övreka” diye sevinç nâraları attırdı (...) (GE/ s. 57)

bir (s) / toplantı (i): sıfat tamlaması

*Köşkün dört bir yanında, dışarıdan, iyice yaklaşılsa bile pek sefil görünen, gerçekte her çeşit konforları sağlanmış ahır ve depo benzeri binalarda, **her saat**, en azından bir düzine nöbetçi bulunuyordu. (GE/ s. 74)*

her (s) / saat (i): sıfat tamlaması

Yıllar önce okumuştun onu. (GE/ s. 79)

yıllar (s) / önce (i): sıfat tamlaması

*Raşit de onun her nüktesinde **biraz daha** sinirleniyor. (GE/ s. 95), (GE/ s. 181), (GE/ s. 191), (GE/ s. 342)*

biraz (s) / daha (i): sıfat tamlaması

*Kızlar ona **bir başka** bakıyor, bir başka güllüyor ve söylediklerini bir başka edâ ile söylüyor. (GE/ s. 96)*

bir (s) / başka (i): sıfat tamlaması

***Biraz sonra** masaya bir adam geldi. (GE/ s. 129), (GE/ s. 175)*

biraz (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*Gerçi İhtiyar, **çoğu kere**, o masasına yaklaştığı zaman, kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış gibi bakıyor ve aynı eliyle, sinek kovarmış gibi selâmlayıp bir başka masaya selâmetliyordu; ama; “Ha, sen misin? Geç otur” dedikleri de az olmuyordu. (GE/ s. 131)*

çoğu (s) / kere (i): sıfat tamlaması

***Her anlayışında da** -yâni karşısında artık o yokken- öfkeden içi içini yiyordu. (GE/ s. 132)*

her (s) / anlayış (i): sıfat tamlaması

Az sonra Raşit onunla başbaşa idi. (GE/ s. 133), (GE/ s. 177), (GE/ s. 190), (GE/ s. 294), (GE/ s. 332), (GE/ s. 333), (GE/ s. 364), (GE/ s. 366)

az (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

***Birkaç kere** keklik avına çıkmışlardı. (GE/ s. 147)*

birkaç (s) / kere (i): sıfat tamlaması

Garson, **tam zamanında** geldi. (GE/ s. 183), (GE/ s. 240)

tam (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Çevirmekte serbest olduğu iki numarada ise **her arayışta**, bilmediği bir kadın çıktı karşısına. (GE/ s. 187)

her (s) / arayış (i): sıfat tamlaması

Her yudumda gözleri yumuluyordu. (GE/ s. 191)

her (s) / yudum (i): sıfat tamlaması

Öteki masaların en küçüğü altı kişi için hazırlanmıştı ve gazinonun müşterisi **bütün gece**, bunların ne kadarı dolu ise o kadarla kaldı. (GE/ s. 200), (GE/ s. 237),

bütün (s) / gece (i): sıfat tamlaması

Hiçbir zaman, hiçbir konuda, **hiçbir durumda** rol yapmayı düşünmedim; işe rol yapayım diye başlamadım. (GE/ s. 202)

hiçbir (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

hiçbir (s) / durum (i): sıfat tamlaması

Bir ara, alkışlar, ünlemeler ve kahkahalar da dindi. (GE/ s. 206)

bir (s) / ara (i): sıfat tamlaması

Birkaç saniye sürdü bu karşılıklı horozlanma. (GE/ s. 209), (GE/ s. 237)

birkaç (s) / saniye (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, arada bir ona bakıyor, **her bakışında** da bıyık altından -pis pis-gülüyordu.. mırıldanıp durduğu çocuk şarkısını kesmeden. (GE/ s. 213)

her (s) / bakış (i): sıfat tamlaması

Bir vakitler Lenin 'di. (GE/ s. 268)

bir (s) / vakitler (i): sıfat tamlaması

*Memleket ve millet sevgileri, eninde sonunda, isteseler de istemeseler de kavgaya bulaştıracaktır onları.. ve daima, **her dönemde** bulaştırmıştır da. (GE/ s. 274)*

her (s) / dönem (i): sıfat tamlaması

Her tekrarlayışında “hayır, göremeyeceğim onu” diyor ve bunu demek için gene tekrarlıyordu (GE/ s. 282)

her (s) / tekrarlayış (i): sıfat tamlaması

*Ve ölümü **her an** beklemektedir; çünkü o -ölüm- belki de şu tadına doyulmaz şampanyadadır. (GE/ s. 342)*

her (s) / an (i): sıfat tamlaması

*Hadi temizleyiniz onları, şöyle **bir güzelce**. (GE/ s. 373)*

bir (s) / güzelce (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 2. Niteleme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Ama söylediğine, bu kelimeyi söylediğine **aynı anda** pişman oluyor ve, kurtarabilirim umuduyla, çabucak açılıyor (...)* (GE/ s. 8), (GE/ s. 138), (GE/ s. 162), (GE/ s. 190), (GE/ s. 248), (GE/ s. 275), (GE/ s. 297), (GE/ s. 339), (GE/ s. 379)

aynı (s) / an (i): sıfat tamlaması

Oynaştıkları zamanlarda artık Sıdıka diyordu. (GE/ s. 14)

oynaştıkları (s) / zamanlar (i): sıfat tamlaması

*İntihar açıktı; çünkü olay, yola çıkan İhtiyar başta olmak üzere, evde kimse yokken olmuştu; kadıncağız **gencecik yaşta** kıymıştı canına.. bebeğine de!* (GE/ s. 42)

gencecik (s) / yaş (i): sıfat tamlaması

*Aynı **akşam**, İhtiyar, aynı korkunç tıslayışlarla eklemişti: Ne kadar ağladım.. nasıl yandım.. bilemezsin. (GE/ s. 42)*

aynı (s) / akşam (i): sıfat tamlaması

*Müderriş -profesör- olmak için can atan hebennekaları; dekanlık ve senato üyeliği için yemedik nane bırakmayacak etiket budalalarını; milyonluk davaların bilirkişiliğinden gelecek tomarlara veya yağlı danışmanlıklara ağızlarının suyu akan para deliklerini **kısa sürede** tanıdı. (GE/ s. 45), (GE/ s. 67)*

kısa (s) / süre (i): sıfat tamlaması

***Bitirdiği zaman** bir söz söyleyecek gücü kalmamıştı. (GE/ s. 45-46)*

bitirdiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*Bütün bunlar doğrudan doğruya yapılmadı ama... **sıklaştırdığı buluşmalarında**, yedire yedire.. sanki düşünce onunmuş gibi oldu. (GE/ s. 46)*

sıklaştırdığı (s) / buluşmalar (i): sıfat tamlaması

*Bazı yazılarda iktidar çevrelerinin saçmalıkları, haksızlıkları, gaddarlıkları, beceriksizlikleri **ters açılardan** övülüyor, göklere çıkarılıyor; hatta “niçin daha çok değil?” veya “niçin daha önceleri yapılmadı?” diye eleştiriliyordu. (GE/ s. 56)*

ters (s) / açılar (i): sıfat tamlaması

*İhtiyar da dişlerini, **hafif yollu** gösterdi. (GE/ s. 57)*

hafif (s) / yollu (i): sıfat tamlaması

*Yeni arkadaşlarının kendisindeki -ve babasındaki- gibi bir karakter yapısını sevmediklerini, sevmeyeceklerini, tam aksine, böyle bir yapıdan tiksindiklerini de **tez vakitte** fark etti. (GE/ s. 62)*

tez (s) / vakit (i): sıfat tamlaması

*İhtiyar, bu kavrayışla, çabucak toparlandı; davranışlarına çeki-düzen verdi; iyiliklerine iyilik, özverilerine özveri, dürüstlüklerine dürüstlük ve mertliklerine mertlik maskesini güzelce giydirdi; **kısa zamanda** -tıpkı babası gibi- çevresinde kendisini düşünmeyen, alçakgönüllü dertlerle dertlenen, varlığını yokluklarla paylaşan birisi olarak tanındı. (GE/ s. 62-63)*

kısa (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*Ve çalışmalarını **ters yönde** de sürdürüyordu (...)* (GE/ s. 68)

ters (s) / yön (i): sıfat tamlaması

Aynı gece vermişti kararını: Elma Çiçeği'nden yararlanacaktı: Elma Çiçeği'ni -içindeki kurt yumurtası yüzünden ve bu kurt ile- büyük bir koz yapabileceğini düşünüyor; “çok değil; oniki, onüç yıl sonra” diyordu. (GE/ s. 80)

aynı (s) / gece (i): sıfat tamlaması

İsteddiğiniz zaman benimle konuşmaya gelebilirsiniz, Raşit efendi oğlum. (GE/ s. 97)

istediğiniz (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Geçen yıl emekli oldu. (GE/ s. 106)

geçen (s) / yıl (i): sıfat tamlaması

*Ama Delikanlı'nın maddî durumu onu bile **uzun süre** karşılayamazdı.* (GE/ s. 115), (GE/ s. 156)

uzun (s) / süre (i): sıfat tamlaması

*Masadaki doçent, hemen **ertesı günü**; “E anlat bakalım” diyen İhtiyar'a, onun kendisinden ne beklediğini bildiği için, şöyle diyecekti.* (GE/ s. 126), (GE/ s. 312)

ertesı (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Gelecek rauntta gelmeyeceğim bu oyuna. (GE/ s. 132)

gelecek (s) / raunt (i): sıfat tamlaması

*Ve hemen **ertesı sabah**, yayınevinden, elindeki formları geri istediler.* (GE/ s. 134)

ertesı (s) / sabah (i): sıfat tamlaması

*Bu şey için.. yâni bu tablo için söyledikleriniz buradaki bütün şeyler veya bütün benzerleri için de aynen söylenebilir ve **söylendikleri zaman da** güzelliklerinden hiçbir şey eksilmez.. hiçbir şey değişmez.. yâni.. söylenmemişse eşit olurlar.* (GE/ s. 139)

söylendikleri (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Geldiğim zaman, o dazlak kafalı adamla birisinden konuşuyordunuz. (GE/ s. 195-196)

geldiğim (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Geçen bahar festivalde gördüm. (GE/ s. 235)

geçen (s) / bahar (i): sıfat tamlaması

Böyle anlarında İhtiyar'ı saldırmak için çırpınan, ama saldırmak için atıldıkça dört bir yanına örülmüş çelik tellere çarpan acayip bir canavara benzetiyor; hincin tadını çıkarıyor. (GE/ s. 241)

böyle (s) / anlar (i): sıfat tamlaması

Döndüğü zaman -istediği gibi- İhtiyar'la gözgöze geldiler. (GE/ s. 247)

döndüğü (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

(...) hepsinden de aynı ölçüde yararlanabilirim ben, toplum dediğiniz saçmayı yozlaştırmak ve soysuzlaştırmak için. (GE/ s. 273)

aynı (s) / ölçü (i): sıfat tamlaması

Yoklandığı günlerde ona, “çok kuvvetliyiz” demişler, “aramızda subaylar, generaller var” demişlerdi. (GE/ s. 307)

yoklandığı (s) / günler (i): sıfat tamlaması

Güliz geldi gözünün önüne.. aynı halde; o giden kız çocuğunun korkusuyla. (GE/ s. 313)

aynı (s) / hal (i): sıfat tamlaması

Duramam artık.. geldiği zaman masayı yağmalanmış bulacak. (GE/ s. 326)

geldiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Sonra, genç kızlığımda daha da koyulaştı bu zevk. (GE/ s. 335)

genç (s) / kızlık (i): sıfat tamlaması

Birden bire, küçük ve hızlı adımlarla, dans eder gibi.. tam öyle, mutfağa geçti. (GE/ s. 343)

tam (s) / öyle (i): sıfat tamlaması

Baktığı zaman da, sırasıyla, bacakların çözülüp gevşediğini, kolluktan sarkan pençenin çözüldüğünü ve -o korkunç, o İblis- başın omza doğru kaydığını görüyor. (GE/ s. 380)

baktığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 3. Tamlayanı Sıfat ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 1. 3. 1. Tamlayanı “Çok” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlamaları

Ama ötekileri ve İspanyolcayı çok iyi bilirim. (GE/ s. 144), (GE/ s. 352)

çok (s) / iyi (i): sıfat tamlaması

Dramın ne olduğunu insan çok geç anlıyor. (GE/ s. 231)

çok (s) / geç (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 3. 2. Tamlayanı “Daha” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ama daha önce, Güliz’ le buluşacaktı.. önemine yakışacak biçimde hesaplaşmak için. (GE/ s. 21)

daha (s) / önce (i): sıfat tamlaması

Bu sapık gurur, arkadaşlarını, öğretmenlerini.. daha sonraları da ticaret, bilim, edebiyat, sanat ünlülerini başarıyla küçümseyebiliyordu. (GE/ s. 38), (GE/ s. 64), (GE/ s. 130)

daha (s) / sonraları (i): sıfat tamlaması

Bu arada, Devlete ve bu kavrama bağlı olanlara daha haşin, / daha haksız davranılıyordu, bunun için de komplolar düzenleniyor, tuzaklar kuruluyor, yöre halkının aslını pek güzel anlayacağı iftiralar düzenlenip çamurlar atılıyordu. (GE/ s. 67)

daha (s) / haşin (i): sıfat tamlaması

daha (s) / haksız (i): sıfat tamlaması

Askerlik süresinde derlenir toplanır, kaldığı yerden **daha sağlam**, başlardı. (GE/ s. 101)

daha (s) / sağlam (i): sıfat tamlaması

Meğer öğrendikçe benim dünyamdan uzaklara gider, pimpirik amcasını **daha çok** yalnız bırakmış. (GE/ s. 230), (GE/ s. 276), (GE/ s. 342)

daha (s) / çok (i): sıfat tamlaması

Bu alınyazılarını **daha önceleri** görmüştü de gene anlayamamıştı türkünün -ve adamın- demek istediği gerçeği. (GE/ s. 316)

daha (s) / önceleri (i): sıfat tamlaması

Gözlerini yumdu ve bu karabasan hayâlini **daha net** gördü. (GE/ s. 326)

daha (s) / net (i): sıfat tamlaması

Daha hızlı koştu. (GE/ s. 378)

daha (s) / hızlı (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 3. 3. Tamlayanı “En” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Güliz, **en sonunda** başarmıştır ona gerçeği.. aslında, bu acayip yaratığı anlatabilmeyi.. Gazino'dan bir sonraki gece.. öfkelerle, hırçınlıklarla, didişmelerle.. ve gözyaşları ile Güliz, anlaşılması.. akıl dışını anlatmayı başarmıştır. (GE/ s. 238)

en (s) / son (i): sıfat tamlaması

“Son bir umutla, işe **en yakından**, gene dün'den koyuldu. (GE/ s. 304)

en (s) / yakından (i): sıfat tamlaması

Boğan, baltayla doğrayan, bıçaklayan, vuran.. **en çok da** zehirleyen kadınları düşünüyordu. (GE/ s. 360)

en (s) / çok (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 3. 4. Tamlayanı “Oldukça” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Raşit oldukça geç toparlanabildi ve ancak, ilk kadehler kaldırıldıktan sonra görmeye başladı. (GE/ s. 200)

oldukça (s) / geç (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 1. 3. 5. Tamlayanı “Pek” ile Derecelendirilmiş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Gerekli yasa çıkarılıverdi mi, bizimki de şıp diye öyle olacak zannı, pek güzel, uyandırılmaktadır. (GE/ s. 58), (GE/ s. 58), (GE/ s. 176), (GE/ s. 176), (GE/ s. 261), (GE/ s. 262), (GE/ s. 281)

pek (s) / güzel (i): sıfat tamlaması

O bir şey değil.. yâni, Güliz’e umursamazlıktan öte, pek “kibar”, pek “kardeşâne” davranıyor. (GE/ s. 87)

pek (s) / “kibar” (i): sıfat tamlaması

O bir şey değil.. yâni, Güliz’e umursamazlıktan öte, pek “kibar”, pek “kardeşâne” davranıyor. (GE/ s. 87)

pek (s) / “kardeşâne” (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 2. 1. Tamlayanı Belirtme Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 2. 1. 1. Tamlayanı İşaret Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Nitekim, öyle patlamalardan birisinde muallim muavinliğinden kovuldu. (GE/ s. 102)

öyle patlamalardan (s) / biri (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 2. 1. 2. Tamlayanı Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 2. 1. 2. 1. Tamlayanı Asıl Sayı Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Kırk beş dakika sonra.. son olarak.. buluşacaklardı... ilk buluştukları yerde. (GE/ s. 20)

kırk beş dakika (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*Aralarında hiç de seyrek olmayan bir durum tekrarlanıyordu: Karşılıklı bir küçültme -küçümseme değil, küçültme- yarışı **bir kere daha** başlıyordu. (...)* (GE/ s. 27), (GE/ s. 339)

bir kere (s) / daha (i): sıfat tamlaması

*Sadece, yirmibeşliği almak isteyen parmacıklar **bir parça daha** gerildi.. hepsi o kadar.* (GE/ s. 78)

bir parça (s) / daha (i): sıfat tamlaması

3 yıl sonra, cebinde terhis tezkeresi ve biriktirdiği servet, İstanbul'a döndüğü zaman Raşit'in -artık emekli bir pimpirik olan- İhtiyar'ın gözünde pek çekiciliği kalmamıştı. (GE/ s. 101)

3 (üç) yıl (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*Delikanlı kendisine, ancak **otuz altı saat sonra** gelebildi.* (GE/ s. 113)

otuz altı saat (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

***Bir yıl önce** -yarı görev gereği, yarı merak veya, belki de, itiraf edemediği bir tahrik- İhtiyar'ın bir türlü yola getiremediği deli-fişek bir yaşlı roman yazarı ile topu topu beş kere yattıktan sonra; “etin büyük sorunu” demeye başlamıştı.* (GE/ s. 160)

bir yıl (s) / önce (i): sıfat tamlaması

*Bu “ek iş” de **üç gün önce** belli olmuştu.* (GE/ s. 161)

üç gün (s) / önce (i): sıfat tamlaması

***Bir yudum daha** içti ve gene gülümsedi.* (GE/ s. 257)

bir yudum (s) / daha (i): sıfat tamlaması

Bir dakika sonra bulamayacaktın. (GE/ s. 321)

bir dakika (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

Ölüm haberi iki gün önce, yâni olaydan bir gün sonra verilmişti. (GE/ s. 382)

iki gün (s) / önce (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 2. 1. 3. Tamlayanı Soru Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Gemidekilerin hepsi de söyleyecekti bunu ve aynı cümle, kim bilir kaç milyon kere söylenmişti! (GE/ s. 76)

kaç milyon (s) / kere (i): sıfat tamlaması

Ne kadar da çok kullanılırdı bunlar. (GE/ s. 341), (GE/ s. 382)

ne kadar da (s) / çok (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 2. 1. 4. Tamlayanı Belirsizlik Sıfatıyla Oluşmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

O da bunun tadını çıkarttı ve ancak, üç, dört saniye sonra söyledi (...) (GE/ s. 24)

üç, dört saniye (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

Birbirimizden bir an önce kurtulmalıydık biz.. gururlarımızı koruyabilmek için. (GE/ s. 25)

bir an (s) / önce (i): sıfat tamlaması

Bu kitapların yardımıyla, kısa bir süre sonra, içinde erdem adına ne kalmışsa veya kalabilecekse, hepsinin de köküne kibrit suyu döküldü ve İhtiyar'ın bayağılığına bayıldığı o yaygın deyişle, tam bir "Melek yüzlü, mâsum görünümlü şeytan" olup çıktı. (GE/ s. 87)

kısa bir süre (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, birkaç yıl sonra, bu sahneyi hatırladıkları zaman, sadece gülmekle yetinmiş, ama çok şey düşünmüştü. (GE/ s. 96)

birkaç yıl (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

Beş altı ay sonra da patron masalarının yanında, ayakta ve garsondan çok daha emir kulu idi. (GE/ s. 129)

beş altı ay (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*“Bir dakika” diye dışarı fırladı, **beş on dakika sonra da**, elinde eski püskü bir iki buçuk liralıkla döndü. (GE/ s. 135), (GE/ s. 292)*

beş on dakika (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*Hatırlar mısın; daha **bir iki ay önce** sanki sen Ferhat’tın, para da Şirin. (GE/ s. 160)*

bir iki ay (s) / önce (i): sıfat tamlaması

*Nitekim, **bir süre sonra** oraya genç, daha kırkına basmamış, pervasız, atılgan, şeytana pabuçu ters giydirecek kadar kurnaz ve güçlü, kuvvetli birisi dadandı. (GE/ s. 225)*

bir süre (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

*Nitekim, **on, on beş dakika sonra** kendini tutamadı. (GE/ s. 255)*

on, on beş dakika (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

***Birkaç saniye sonra**, merdiven altındaki adam, elinde tabanca, giriş kapısına koşuyordu. (GE/ s. 377)*

birkaç saniye (s) / sonra (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 2. 1. 5. Tamlayanı “+dAn” Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*İhtiyar, **acayip şekilde içlendiği ve herkesden köşe bucak kaçarak Lokanta’ ya sığındığı akşamlardan birinde**, Delikanlı’ nın içini soğuk soğuk ürperten bir tıslayışla aynen şöyle demiştir: “Ne kadar da şanssızmış yavrucak! İlk aldığı hap benim hazırladığım olmuş. Oysa, **beş on gün daha yaşayabilirdi pekâlâ. Geride daha on güllaç vardı. Hâlâ saklarım onları”.** (GE/ s. 42)*

acayip şekilde içlendiği ve herkesden köşe bucak kaçarak Lokanta’ ya sığındığı akşamlardan (s) / biri (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 3. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 3. 1. Tamlayanı -AcAk Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kuvveti ve -çok daha önemlisi- kuvvetin kullanılmasını çocuk denilecek yaşlarda öğrenmişti. (GE/ s. 61)

çocuk denilecek (s) / yaşlar (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 3. 2. Tamlayanı -An Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Hatırladı Delikanlı: Suadiye’ deki banka soygunundan sonra çıkan çatışmada vurulmuştu. (GE/ s. 16)

Suadiye’ deki banka soygunundan sonra çıkan (s) / çatışma (i): sıfat tamlaması

“KENDİSİNİ bilime ve öğrencilere adanmış genç ve parlak müderris”, suikast olayı’nın hemen ardından gelen dönemde bir başka dümen daha çevirdi (...) (GE/ s. 52-53)

“KENDİSİNİ bilime ve öğrencilere adanmış genç ve parlak müderris”, suikast olayı’nın hemen ardından gelen (s) / dönem (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 3. 3. Tamlayanı -DİK/ -DUK Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Yeniden aynaya baktığı zaman orada İhtiyar’ ın gözleri artık yoktu (...) (GE/ s. 18)

yeniden aynaya baktığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

(...) Sen beni ancak sana boyun eğdiğim zaman temizletirsin. (GE/ s. 28)

sana boyun eğdiğim (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Bir akşam, Roz Ruvar Bira hânesi’nde avucunun içini masaya patlatarak: “Yardım insana ihanettir ve kendini beğenmişlerin ve kendini bir matah sananların ihanetidir” dediği zaman yirmi iki yaşında idi. (GE/ s. 35)

Roz Ruvar Birahânesi'nde avucunun içini masaya patlatarak: “Yardım insana ihanettir ve kendini beğenmişlerin ve kendini bir matah sananların ihanetidir” dediği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*Ben beceremezsem de, **geberip gittiğim zaman** bütün servetimi onun kurulmasına bırakacağım. (GE/ s. 44)*

geberip gittiğim (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*İhtiyar **bunu öğrendiği zaman** kudurdu, çileden çıktı, küplere bindi, niçin önleyemediler, nasıl önleyemezler diye adamlarına ateşler püskürdü; onlardan ikisini derhal unufak etti: Sahne'de ne işi vardı onun? (GE/ s. 59)*

bunu öğrendiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

***Babası onu** -Saray'ın emirden başka bir şey olmayan, sözde teveccüh ve iltifatına uyarak- **Paytaht'a, Galatasaray Sultanîsi'ne gönderdiği zaman** gençliğin eşiğinde idi. (GE/ s. 62)*

Babası onu Paytaht'a, Galatasaray Sultanîsi'ne gönderdiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*İhtiyar, **kederi yakaladığı zaman**; “Bak mendebura.. benden yaşlı” diye düşünmüştü: Bu kederi oluşturabilmek için bitmez tükenmez yıllar gerekirdi. (GE/ s. 62)*

kederi yakaladığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

***Minicik el uzandığı zaman da** çekmedi parmağını. (GE/ s. 78)*

minicik el uzandığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*Sonra.. Beyoğlu'nda Fişer'de, **sıra son kadehlerinin son yudumlarına geldiği zaman** konuştu; en zor işi yaptı. (GE/ s. 100)*

sıra son kadehlerinin son yudumlarına geldiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

*3 yıl sonra, cebinde terhis tezkeresi ve biriktirdiği servet, **İstanbul'a döndüğü zaman** Raşit'in -artık emekli bir pimpirik olan- İhtiyar'ın gözünde pek çekiciliği kalmamıştı. (GE/ s. 101)*

İstanbul'a döndüğü (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

İhtiyar'ın; "Bir akşam Lokanta'ya düşürün" dediği günlerde -onun için iğrenç pisliklerden başka bir şey olmayan- parasızlıkla, gene, burun burunaydı. (GE/ s. 102-103)

İhtiyar'ın; "Bir akşam Lokanta'ya düşürün" dediği (s) / günler (i): sıfat tamlaması

Lokanta sahnesinden çok önce, daha Raşit'in haberini aldığı gün İhtiyar emretti. (GE/ s. 110)

Raşit'in haberini aldığı (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Raşit Lokanta'ya gittiği zaman, ziyafetler için hazırlanmış masada sadece üç kişi vardı. (GE/ s. 124)

Raşit Lokanta'ya gittiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Gerçi İhtiyar, çoğu kere, o masasına yaklaştığı zaman, kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış gibi bakıyor ve aynı eliyle, sinek kovarmış gibi selâmlayıp bir başka masaya selâmetliyordu; ama; "Ha, sen misin? Geç otur" dedikleri de az olmuyordu. (GE/ s. 131)

o masasına yaklaştığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Arkadaş telefon ettiği zaman, Divan'daki bir çay randevusu için hazırlanmış, evden çıkmak üzereydi. (GE/ s. 149)

arkadaş telefon ettiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Büyükdere'den sonra, içeriye doğru açılan vâdiye saptıkları zaman yer değiştirdiler; direksiyona Raşit geçti. (GE/ s. 155)

içeriye doğru açılan vâdiye saptıkları (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Tuvaletten döndüğü zaman gördü Raşit. (GE/ s. 165)

tuvaletten döndüğü (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Ama, artık, haftada en az iki üç akşam Lokanta'da Delikanlı'yı; selâmlamak için masasına geldiği zaman, o kılı ve boğum boğum elini gözüne

siperlik yaparak; “Ooo.. sen misin? Böyle buyurmaz mısın? diye masasına oturtuyordu. (GE/ s. 180)

Delikanlı'yı; selâmlamak için masasına geldiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Anlamadığın yanını da **sinirlerin iyice yatıştığı zaman** söylerim. (GE/ s. 183)

sinirlerin iyice yatıştığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Canın istediği zaman da gel. (GE/ s. 195)

canın istediği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Arabadan indikleri zaman Raşit Güliz'in, günün son ışıklarıyla yıkanan karşı kıyılara doğru gerinerek derin derin nefes aldığını gördü. (GE/ s. 199)

arabadan indikleri (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Başbaşa kaldıkları zaman bunu söylemeye hazırlanıyordu ki, o: -“Hiç de başarılı değilim” diye başladı. (GE/ s. 204)

başbaşa kaldıkları (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Güliz, **iki içki bardağıyla geldiği zaman** heykele bakıyordu; dalga geçtiğini belli etmemeye çalışarak; -“Primitif” dedi. (GE/ s. 209)

iki içki bardağıyla geldiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Delikanlı Lokanta'dan üç gece önce gittiği zaman kızı bulamamıştı. (GE/ s. 229)

Lokanta'dan üç gece önce gittiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Bu duygunun farkına varıp üzerinde durmaya başladığı zaman iş işten geçmişti. (GE/ s. 259)

bu duygunun farkına varıp üzerinde durmaya başladığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Doçent ona döndüğü zaman da bir çizgisi bile değişmedi; hep böyle baktı Delikanlı'ya; “İhtiyar'dan başkası vız gelir” dercesine. (GE/ s. 261)

Doçent ona döndüğü (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Konuyu açtığı zaman bu kelimeyi belli bir aşağılama kastı ile söylemişti.. söver gibi.. ve, *İhtiyar*'ın bir "hayat kiralayıcısı" olduğunu, yüzüne vururcasına! (GE/ s. 265)

konuyu açtığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

O anda, *İhtiyar* "dönülmez noktaya geliyorsun" dediği zaman pat diye düşüvermişti içine *Güliz*'i görmek, *Güliz*'le hesaplaşmak ve.. *Sıdika* ile vedalaşmak arzusu. (GE/ s. 284)

İhtiyar "dönülmez noktaya geliyorsun" dediği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Yutmuşlardı peşindekiler; ancak ***Konsolosluğu buldukları zaman*** uyanacaklardı. (GE/ s. 292-293)

konsolosluğu buldukları (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Kıyıda, daha önce iki çocuğun oturduğu kanepeye yerleştiği zaman sular artık koyu lâciverti. (GE/ s. 297)

daha önce iki çocuğun oturduğu kanepeye yerleştiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Pençesine düştüğün zaman yanınızda olmak isterdim. (GE/ s. 330)

pençesine düştüğün (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Sıdika gece lâmbasını yaktığı zaman, Delikanlı, daha güzelini düşünemeyeceği bir yatak odası gördü. (GE/ s. 345)

Sıdika gece lâmbasını yaktığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Sıdika köprüye geldiği zaman iskelenin kapıları daha açılmamıştı. (GE/ s. 355)

Sıdika köprüye geldiği (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

İlk görüldüğü günlerde camekânı mamekânı, hatta tablası yoktu; simitlerini bir değneğe geçirirdi. (GE/ s. 355)

ilk görüldüğü (s) / günler (i): sıfat tamlaması

Kahvenin son yudumlarını içip de sigarasını yaktığı zaman her şey uysaldı. (GE/ s. 362)

Kahvenin son yudumlarını içip de sigarasını yaktığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

Kapıya vardığı zaman, girişteki kulübeden iri yarı iki adam çıktı. (GE/ s. 369)

kapıya vardığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

İmam efendi cenaze namazına çağırdığı zaman, tabutların arkasında beş on “yabancı” gitti. (GE/ s. 383)

imam efendi cenaze namazına çağırdığı (s) / zaman (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 4. Tamlayanı Tekrar Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 2. 4. 1. Tamlayanı Eş veya Yakın Anımlı Olan Tekrar Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Meğer İblis, üç beş saniyecik olsun boş durmaz, onun adına, onun için çalışmış (...) (GE/ s. 33)

üç beş (s) / saniyecik (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, acayip şekilde içlendiği ve herkesden köşe bucak kaçarak Lokanta'ya sığındığı akşamlardan birinde, Delikanlı'nın içini soğuk soğuk ürperten bir tıslayıyla aynen şöyle demiştir: “Ne kadar da şanssızmış yavrucak! İlk aldığı hap benim hazırladığım olmuş. Oysa, beş on gün daha yaşayabilirdi pekâlâ. Geride daha on güllaç vardı. Hâlâ saklarım onları”. (GE/ s. 42)

beş on (s) / gün (i): sıfat tamlaması

Ona gelince, İhtiyar bu yolculuğu bütün ömründe, en çoğundan sekiz, on defa yapmıştı. (GE/ s. 76)

sekiz on (s) / defa (i): sıfat tamlaması

Takma dişler **bir, iki defa** takırıyor, sonra incecik dudaklar yumulup büsbütün kayboluyor, arkasından da dünyanın en kederli iç çekişi geliyor. (GE/ s. 242)

bir iki (s) / defa (i): sıfat tamlaması

Ceket yakasını -uzak yakın, herkesin, özellikle de İhtiyar'la, tâ oradan Güliz'ini gördüğü- tozları ve külleri atmak ister gibi **üç beş kere** fiskeledi. (GE/ s. 262)

üç beş (s) / kere (i): sıfat tamlaması

İçtiği İngiliz sigarası **üç beş çekişte** yarıyı bulmuştu; zaman için aldanişını da bu koyulaştırdı. (GE/ s. 370)

üç beş (s) / çekiş (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 5. Tamlayanı Edat Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Delikanlı, bu aşk hikâyesi için, **yedi ay kadar önce** “bitti” demişti. (GE/ s. 9)

yedi ay kadar (s) / önce (i): sıfat tamlaması

Delikanlı **dört yıl kadar önce** -ki o zaman yirmisinde, yirmi üçünde idi- bir kadınla tanışmıştı. (GE/ s. 11)

dört yıl kadar (s) / önce (i): sıfat tamlaması

Ve, İhtiyar' ı atlatmak -hiç abartmasız- onlara **ikinci bir aşk kadar sarıcı** geliyordu. (GE/ s. 20)

ikinci bir aşk kadar (s) / sarıcı (i): sıfat tamlaması

Hakkı yenilmişlerin dertli kırınlığını **o kadar ustaca** taklid etmişti ki, Delikanlı gülmeden yapamadı (...) (GE/ s. 23), (GE/ s. 44)

o kadar (s) / ustaca (i): sıfat tamlaması

Bir karakter **bu kadar ustaca** belirtilebilirdi. (GE/ s. 99)

bu kadar (s) / ustaca (i): sıfat tamlaması

Gözucuyla hırsızlama, baktı. (GE/ s. 152)

gözucu ile (s) / hırsızlama (i): sıfat tamlaması

Kediyi şaşılacak kadar güzel taklit ediyor ve kendisini daha da aşağılayabilsin diye daha da güzelleştirmeye çabalıyordu. (GE/ s. 169)

şaşılacak kadar (s) / güzel (i): sıfat tamlaması

Ve, her seferinde de İhtiyar o kadar içten konuşuyordu ki, kuşku önlenemez bir hâl almıştı. (GE/ s. 183)

o kadar (s) / içten (i): sıfat tamlaması

O kadar çok içmedim.. vallahi. (GE/ s. 331)

o kadar (s) / çok (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, beş yıl kadar önce salmıştı adamlarını alevî ve etnik gruplar taramasına. (GE/ s. 356)

beş yıl kadar (s) / önce (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 6. Tamlayanı Sayı Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ne var ki, dokuz ayrı konuda doksan dokuz tartışmayı sürdürebilirdi o, işte bu beş on sesle; çünkü her birinde doksan dokuz ton bulabiliyordu. (GE/ s. 132)

doksan dokuz (s) / ton (i): sıfat tamlaması

Demek İhtiyar gideli ancak on sekiz dakika olmuş; on sekiz yıl değil! (GE/ s. 228)

on sekiz (s) / dakika (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 7. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunduran Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bu yüz, kendisine.. kendilerine.. her şey, bütün şeylere doğru / bir ışık hızıyla yaklaşıyor, yaklaştıkça da, bütün ölçüleri aşan.. hiç bir ölçüye sığmayan bir şekilde büyüyordu. (GE/ s. 365)

bütün ölçüleri aşan (s) / hiç bir ölçüye sığmayan (s) / bir şekil (i): sıfat tamlaması

Ceviz, incir, badem, kiraz ve elma ağaçlarının ardında; asma kütükleri - kırbaçla düzene konulmuşlar gibi- yanyana ve arka arkaya, iki, üç yüz metre uzayıp gitmektedir. (GE/ s. 380)

iki (yüz) (s), / üç yüz (s) / metre (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 8. Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bir seferinde, bir bahar günü, bir vapur gezisinde yeni arkadaşları İhtiyar'ın vapurda olduğunu görüp pek şaşırdılar ve onu aralarına davet ettiler. (GE/ s. 133)

bir (s) / bahar günü (i): sıfat tamlaması

Bir seferinde, bir bahar günü, bir vapur gezisinde yeni arkadaşları İhtiyar'ın vapurda olduğunu görüp pek şaşırdılar ve onu aralarına davet ettiler. (GE/ s. 133)

bir (s) / vapur gezisi (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 9. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Oysa, tam bir buçuk yıl sevişmişlerdi onlar. (GE/ s. 20)

tam (s) / bir buçuk yıl (i): sıfat tamlaması

İdamdan kurtulup da -kendisinin değil- karısının sinirlerini dinlendirmek için yerleştikleri Göztepe'de, kayınpederinin koruluklar ve meyve bahçeleri ardında kaybolan köşkünde, enfes bir ilkbahar sabahında, genç ve hâmile karısı ondan avutucu sözler beklerken düşünüyordu o (...) (GE/ s. 66)

enfes (s) / bir ilkbahar sabahı (i): sıfat tamlaması

Çirkef yöneticiler de arkanıyor, el altından kışkırtılıyor, sonra da, yetki çevrelerinde yemedik nane bırakmayan bu “hergeleler”, “başkentteki daha büyük hergeleler”ce övdürtülüp ödüllendiriliyordu. (GE/ s. 68)

başkentteki (s) / daha büyük hergelelerce (i): sıfat tamlaması

Ama o kızılca kıyamette, geçmişleri, yâni Gazi Paşa'nın hükümetine karşı yaptıkları -haklı haksız, o mühim değil- çıkışlar sağlam deliller yerine geçti. (GE/ s. 51)

o (s) / kızılca kıyamet (i): sıfat tamlaması

İhtiyar, o ilk gün, kâğıdın üzerine bir yirmi beş kuruşluk -büyücek bir para- koymuştu. (GE/ s. 77)

o (s) / ilk gün (i): sıfat tamlaması

Güliz, kısa bir zamanda, oturup kalkmasını, çatal, bıçak tutmasını, bardak kullanmasını öğrendi. (GE/ s. 86)

kısa (s) / bir zaman (i): sıfat tamlaması

Bir boş vaktinizde gidin. (GE/ s. 157)

bir (s) / boş vakit (i): sıfat tamlaması

İhtiyar onu köşke henüz bir ikinci defa çağırmamıştı. (GE/ s. 180)

bir (s) / ikinci defa (i): sıfat tamlaması

Tam yaklaştıkları zaman Güliz: -“Kadehim.. lütfen” dedi. (GE/ s. 204)

tam (s) / yaklaştıkları zaman (i): sıfat tamlaması

Ve, hep bir ağızdan başlayıverdiler oynarken: “Helvacı, helva; şeker lokumdur helva” diye. (GE/ s. 206)

hep (s) / bir ağız (i): sıfat tamlaması

Bu örümcek ona, acayip bir şekilde -uzun, kalın, boğum boğum parmakları ile- kılı ve kızıl esmer ellerini düşündürüyor; bu ellerin mandalina dilimlerine veya karides kuyruklarına veya kadehe sarılışını düşündürüyor. (GE/ s. 214)

acayip (s) / bir şekil (i): sıfat tamlaması

(...) çünkü ben Türkiye'deki Marksistleri hiçbir zaman ciddî bir rakip saymadım. (GE/ s. 247)

ciddî (s) / bir rakip (i): sıfat tamlaması

Güliz'in yalan bakışları, yalan dudakları, yalan duruş, davranış ve söyleyişleri, ona karşı duyduğu arzuyu **tuhaf bir şekilde** körükliyor, kışkırtıyor, hırçınlaştırıyordu. (GE/ s. 260)

tuhaf (s) / bir şekil (i): sıfat tamlaması

Kristal bardağı, **abartmalı bir şekilde** kaldırdı, güneşe tuttu, keyifle sırttı. (GE/ s. 264)

abartmalı (s) / bir şekil (i): sıfat tamlaması

Kafası şimdi **bir başka biçimde** çalışıyordu. (GE/ s. 292)

bir (s) / başka biçim (i): sıfat tamlaması

Adamakıllı acıkmıştı ve açlık kafayı **bir başka türlü** çalıştırıyordu. (GE/ s. 318)

bir (s) / başka türlü (i): sıfat tamlaması

O kadar ki, bir seferinde, **eski bir tartışmalarında**; kuşkunun sebep olduğu bir atışmada, bir Holivut filmini hatırlamıştı. (GE/ s. 332)

eski (s) / bir tartışmalar (i): sıfat tamlaması

Kocaman bir yudum içti. (GE/ s. 337)

kocaman (s) / bir yudum (i): sıfat tamlaması

Kovan'ın kraliçesi **bütün bir mevsim** bütün bir kovan tarafından beslenir, bakılır ve o mucize vakit gelince de, bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güçle gökyüzüne doğru dikilir. (GE/ s. 347)

bütün (s) / bir mevsim (i): sıfat tamlaması

Bütün bir hafta konuşmalarını, hemen hemen sadece, Pazar tatilinde nereye gideceklerini kararlaştırmaya ve geçen pazarki gezintilerinin övgülerine, eleştirilerine bağlardı. (GE/ s. 359)

bütün (s) / bir hafta (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 10. Tamlananı Sayı Grubundan Oluşmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Ziyafet tam altı buçukta, kadehler kaldırılarak başladı. (GE/ s. 125)

tam (s) / altı buçuk (i): sıfat tamlaması

Delikanlı, tam yedi buçukta, Teşvikiye'de, Güliz'in kapısında. (GE/ s. 198)

tam (s) / yedi buçuk (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 11. Tamlayanı Sıfat Yapan +ki Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Güliz, en sonunda başarmıştır ona gerçeği.. aslında, bu acayip yaratığı anlatabilmeyi.. Gazino'dan bir sonraki gece.. öfkelerle, hırçınlıklarla, didişmelerle.. ve gözyaşları ile Güliz, anlaşılması.. akıl dışını anlatmayı başarmıştır. (GE/ s. 238)

Gazino'dan bir sonraki (s) / gece (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 12. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş, Tamlananı Belirsizlik Sıfatı ile Oluşturulmuş Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

O kadar ki, bir seferinde, eski bir tartışmalarında; kuşkunun sebep olduğu bir atışmada, bir Holivut filmini hatırlamıştı. (GE/ s. 332)

kuşkunun sebep olduğu (s) / bir atışma (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 13. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş, Tamlananı Bağlama Grubundan Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İşi bir başkaları -elbette mavi Doç'takiler- İhtiyar'ın istediği saat ve dakikada becermişti. (GE/ s. 298)

İhtiyar'ın istediği (s) / saat ve dakika (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 14. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubundan Oluşmuş, Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Teğmen, askerlere hiç yakışmayan bir biçimde çıkıp gitti. (GE/ s. 32)

askerlere hiç yakışmayan (s) / bir biçim (i): sıfat tamlaması

Bir seferinde.. gene bir sofraya sohbetinde.. baş başa kaldıkları bir akşam, kadehindeki son yudumu içeceği dakikayı, önündeki mandalina dilimlerini didikleye didikleye beklerken.. onda hiçbir zaman görülmeyen ve görülmeyecek olan bir hüznle gülümsemiş ve, gözleri hep kıllı, kalın, boğum boğum parmaklarında, Delikanlı' ya, bilinmez kaçınıcı defa sorduğu bu “neden” için şöyle demişti (...) (GE/ s. 37)

baş başa kaldıkları (s) / bir akşam (i): sıfat tamlaması

*Bütün bunlar olup biterken Kandilli sırtlarındaki köşkünü, İhtiyar **ancak FBI veya KGB'de görülebilecek bir biçimde**, bir haber alma ve savunma merkezi hâline getirdi.* (GE/ s. 74)

ancak FBI veya KGB'de görülebilecek (s) / bir biçim (i): sıfat tamlaması

*Ama kız, bir yıl kadar oluyor, **anası kafayı iyice bulduğu bir sırada**, ekmek bıçağını onun en olmayacak yerine doğru sallayıvermiş.* (GE/ s. 78)

anası iyice kafayı bulduğu (s) / bir sıra (i): sıfat tamlaması

4. 1. 2. 15. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan Sıfat Tamlaması Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Ve, **pek zarif bir şekilde** üstünü başını düşündürtmüştü.* (GE/ s. 157)

pek zarif (s) / bir şekil (i): sıfat tamlaması

4. 1. 3. İSİM-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 3. 1. -İş/ -Uş İsim-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş İsim-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kızı ikinci görüşünde.. on gün kadar sonra.. tam bir lira verdi. (GE/ s. 79)

kızı (bln) / ikinci (zt) / görüş (y): isim-fiil grubu

4. 1. 4. SIFAT-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 4. 1. -Dİk/ -DUk Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Ama söylediğine, **bu kelimeyi söylediğine** aynı anda pişman oluyor ve, kurtarabilirim umuduyla, çabucak açıklıyor (...)* (GE/ s. 8)

bu kelimeyi (bln) / söylediği (y): sıfat-fiil grubu

Sizi gördüğüme sevindim, Reşit Bey. (GE/ s. 178)

sizi (bln) / gördüğüm (y): sıfat-fiil grubu

4. 1. 4. 2. -mİş/ -mUş Sıfat-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Sıfat-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Meselenin çözümlendiğine inanmış görünüyordu. (GE/ s. 194)

meselenin çözümlendiğine (dt) / inanmış (y): sıfat-fiil grubu

4. 1. 5. ZARF-FİİL GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 5. 1. -A Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Tren dokuzu on beş geçe kalkıyor. (GE/ s. 101)

dokuzu (bln) / on beş (zt) / geçe (y): zarf-fiil grubu

Raşit de saat sekize yirmi kala, elinde pembe beje boyalı tahta bavulu, iskelede oldu. (GE/ s. 101)

saat (ö) / sekize (zt) / yirmi (zt) / kala (y): zarf-fiil grubu

Taksiden, oraya kırk, elli metre kala indi. (GE/ s. 369)

kırk, elli metre (ö) / kala (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 2. -All Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Allah!.. Dünya dünya olalı böyle cümbüş görmemiştir. (GE/ s. 72)

dünya (ö) / dünya (bsn) / olalı (y): zarf-fiil grubu

İşe, mesleğe gelince.. yanılmıyorsam, emekliliğe ayrılışınızın yıldönümünü kutlayalı epey oluyor. (GE/ s. 193)

emekliliğe ayrılışınızın yıldönümünü (bln) / kutlayalı (y): zarf-fiil grubu

Demek İhtiyar gideli ancak on sekiz dakika olmuş; onsekiz yıl değil! (GE/ s. 228)

İhtiyar (ö) / gideli (y): zarf-fiil grubu

Bana telefon edeli iki saat oldu. (GE/ s. 333)

bana (dt) / telefon edeli (y): zarf-fiil grubu

Adam içeri gideli on beş, yirmi dakika olmuştu. (GE/ s. 370)

adam (ö) / içeri (zt) / gideli (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 3. -ArAk Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Ve elindeki tabancaya yanık yanık bakarak ekliyor (...) (GE/ s. 8)

elindeki tabancaya (dt) / yanık yanık (zt) bakarak (y): zarf-fiil grubu

Başını ona çevirerek tekrarladı (...) (GE/ s. 8)

başını (bln) / ona (dt) / çevirerek (y): zarf-fiil grubu

Ama İhtiyar, gülüşünü daha bir pekiştirerek dedi diyeceğini (...) (GE/ s.

13)

gülüşünü (bln) / daha bir (zt) / pekiştirerek (y): zarf-fiil grubu

Delikanlı boynunu uzatarak okudu: Kaya Yılmaz. (GE/ s. 16)

boynunu (bln) / uzatarak (y): zarf-fiil grubu

Delikanlı da, onu aynadan kollayarak konuştu (...) (GE/ s. 24)

onu (bln) / aynadan (dt) / kollayarak (y): zarf-fiil grubu

Keyifle seyretti bunu Delikanlı.. keyfini belli etmemeye çalışarak. (GE/ s.

28)

keyfini (bln) / belli etmemeye çalışarak (y): zarf-fiil grubu

Burnundan gülerek sustu. (GE/ s. 30)

burnundan (dt) / gülerek (y): zarf-fiil grubu

Belki de son çayım olacak.. onu geçmiş güzel ve tatlı günlerimi hatırlayarak içeceğim.. hep Sıdika' yı düşünerek. (GE/ s. 31)

geçmiş güzel ve tatlı günlerimi (bln) / hatırlayarak (y): zarf-fiil grubu

Belki de son çayım olacak.. onu geçmiş güzel ve tatlı günlerimi hatırlayarak içeceğim.. hep Sıdika' yı düşünerek. (GE/ s. 31)

hep (zt) / Sıkıda' yı (bln) / düşünerek (y): zarf-fül grubu

Üniformasını göstererek sırtıyordu (...) (GE/ s. 32)

üniformasını (bln) / göstererek (y): zarf-fül grubu

Devlet içinde Devlet olmuş, bu örgütünü de Türkiye' nin dört döneminde, her dönemde bir parça daha güçlendirerek, sürdürmüştü. (GE/ s. 38)

her dönemde (zt) / bir parça daha (zt) / güçlendirerek (y): zarf-fül grubu

Bilerek, felsefesini bularak, asıl önemlisi de, girdisini, çıktısını, önünü arkasını düşünerek, ölçerek, biçerek yapmalıydı o her işini.. önemleri ölçüsünde. (GE/ s. 41)

felsefesini (bln) / bularak (y): zarf-fül grubu

girdisini, (bln) / çıktısını, (bln) / önünü arkasını düşünerek (y): zarf-fül grubu

Sadece tekniğini değiştirmiştir o: Hırsı büsbütün artarak! (GE/ s. 42)

hırsı (bln) / büsbütün (zt) / artarak (y): zarf-fül grubu

Bulduğu yeni teknik ile de övünürdü: "Benim işimin amatörlük dönemi yoktur" diyerek. (GE/ s. 43)

"Benim işimin amatörlük dönemi yoktur" (bsn) / diyerek (y): zarf-fül grubu

Sonra da -güya- dalar gider, "ancak dâhilerde rastlanabilir" dediği ama yapmacık mı yapmacık bir hüzne gömülerek mırıldanırdı (...) (GE/ s. 44)

"ancak dâhilerde rastlanabilir" dediği ama yapmacık mı yapmacık bir hüzne (dt) / gömülerek (y): zarf-fül grubu

Bu işe; devşirmeler'i düşünerek: "Osmanlı yapmış, ben niçin yapmayayım?" diye girmişti.. yaptı. (GE/ s. 52)

devşirmeler'i (bln) / düşünerek (y): zarf-fül grubu

Ama -gene de- asıl önemli olan bunlar değildir; çünkü İhtiyar, asıl sonuca iktidarı zıvanadan çıkartarak gitmektedir (...) (GE/ s. 54)

iktidarı (bln) / zıvanadan çıkartarak (y): zarf-fül grubu

Konuya, **“Darülfünun” adı enfes demagojilerle yerilerek** girilmekte, kontrolsüz ve sınırsız bir hayranlık duyulan Batıdaki üniversitelerin tüzüklerinden örnekler sıralanmaktadır. (GE/ s. 58)

“Darülfünun” adı (ö) / enfes demagojilerle (zt) / yerilerek (y): zarf-fül grubu

Deha eseri olan kalleşlik de burada oynanmaktadır; çünkü, birbirlerine hiç benzemeyen veya pek az benzeyen kuruluşlar; Sorbon’lar, Kembriç’ler, Okksford’lar, Kolombiya’lar, Haydelberg’ler, Upsala’lar, **her birinde pekâlâ bulunabilecek aksaklıklar atılarak**, en iyi yönleriyle bir bütün yapılmakta, model diye sunulmaktadır. (GE/ s. 58)

her birinde pekâlâ bulunabilecek aksaklıklar (ö) / atılarak (y): zarf-fül grubu

Ve, İhtiyar, **hep bilinmez kalarak**, üniversite, basın, iş ve Devlet hayatının köşebaşlarını ele geçirdi. (GE/ s. 67)

hep (zt) / bilinmez (zt) / kalarak (y): zarf-fül grubu

Gerçekten de, iki büyük muhalefet hareketini ve -kendi değerlendirilişi ile- iki iyi iktidar istidâdını, İhtiyar, **bu lâiklik ve irtica kozlarını inanılmaz bir ustalıkla kullanarak**, daha doğrusu, **her alandaki adamlarına kullandırarak/ bir isyan hareketi, / bir cumhuriyet ve çağdaşlaşma, uygarlaşma atılımına başkaldırı hareketi vererek** tepelettirmiş, sonuç olarak da, halkı devletinden soğutup kopartmıştır. (GE/ s. 68)

bu lâiklik ve irtica kozlarını (bln) / inanılmaz bir ustalıkla (zt) / kullanarak (y): zarf-fül grubu

her alandaki adamlarına (dt) / kullandırarak (y): zarf-fül grubu

bir isyan hareketi (bsn) / (vererek) (y): zarf-fül grubu

bir cumhuriyet ve çağdaşlaşma, uygarlaşma atılımına başkaldırı hareketi (bsn) / vererek (y): zarf-fül grubu

Üstelik, **İskeledeki tenhaliği, kulağına çalınan sözleri ve Haydarpaşa dalgakıranını aşan dalgaları düşünerek;** “Atla bir arabaya, budala, git, Üsküdar’dan geç” demiş, ama, “biraz heyecan” diye kendi kendisiyle dalga geçerek binmişti gemiye. (GE/ s. 76)

İskeledeki tenhaliği, (bln) / kulağına çalınan sözleri ve Haydarpaşa dalgakıranını aşan dalgaları (bln) / düşünerek (y): zarf-fül grubu

Üstelik, **İskeledeki tenhaliği, kulağına çalınan sözleri ve Haydarpaşa dalgakıranını aşan dalgaları düşünerek;** “Atla bir arabaya, budala, git, Üsküdar’dan geç” demiş, ama, “biraz heyecan” diye kendi kendisiyle dalga geçerek binmişti gemiye. (GE/ s. 76)

“biraz heyecan” diye (zt) / kendi kendisiyle (zt) / dalga geçerek (y): zarf-fül grubu

İhtiyar için çok çok önemliydi bu ve alttan alta, ilk ihtimâlin gerçekleşmesini istiyordu.. **“hoş, olmasa da benzetirim ben” diyerek.** (GE/ s. 82)

“hoş, olmasa da benzetirim ben” (bsn) / diyerek (y): zarf-fül grubu

Bir seferinde de, arakçılığını önleyen bir adamı gözetlemiş, onun peşinden, **her zamanki gibi yanık yanık bağırarak kahveye girmiş ve; “Donumu vermiyor.. na bu herif” demişti.** (GE/ s. 82)

her zamanki gibi (zt) / yanık yanık (zt) / bağırarak (y): zarf-fül grubu

İhtiyar onu, bu “hazin aşk mâcerası”ndan ve -sırça bir kavanoz gibi- “kalb kırılışı”ndan sonra, servet denilebilecek bir para ile, **açıkça hissettirerek,** bir avunup unutma, bir yaraları sarıp sarmalama gezisine, Paris’ten, Kopenhag’dan, Stokholm ve Oslo’ya kadar yedi büyük başkenti içine alan bir geziye göndermişti. (GE/ s. 88)

açıkça (zt) / hissettirerek (y): zarf-fül grubu

Ve, sonunda, yenilgiyi, gene keyifle, kabul ediyor ve **kendine göre, bir ilkokul öğretmenini andırmaya çalışarak:** -“Söyle yavrum” diyor. (GE/ s. 96)

kendine göre, (zt) / bir ilkokul öğretmenini (bln) / andırmaya çalışarak (y): zarf-fül grubu

İhtiyar da, sanki onların gülüşü yüzündenmiş gibi, sol elini gözlerine siperlik yaparak masalarına doğru baktı. (GE/ s. 98)

sol elini (bln) / gözlerine (dt) / siperlik yaparak (y): zarf-fül grubu

“Dur bakıim, dur bakıim” diyor ve bir çocuk sevincini taklit etmeye çalışarak parlıyor. (GE/ s. 108)

bir çocuk sevincini (bln) / taklit etmeye çalışarak (y): zarf-fül grubu

-“Keyfinize bakın, keyfinize bakın” diye -o kocaman, o kıllı ve kabar kabar- elini sallayarak, yalpalaya yalpalaya çekip gitti. (GE/ s. 109)

-“Keyfinize bakın, keyfinize bakın” diye (zt) / elini (bln) / sallayarak (y): zarf-fül grubu

Ve bundan sonra da onlarla olamayacağını düşünerek yanıyor. (GE/ s. 110)

bundan sonra da onlarla olamayacağını (bln) / düşünerek (y): zarf-fül grubu

“Lütfen” diyerek dosyaya uzandı. (GE/ s. 111)

“Lütfen” (bsn) / diyerek (y): zarf-fül grubu

Aynı sözleri söyleyerek kendi kadehini de bir dikişte bitirdi. (GE/ s. 113)

aynı sözleri (bln) / söyleyerek (y): zarf-fül grubu

Dahası, haftada en azından bir iki kere Bayezid'e iniyor, başka bir yerde değil, ama mutlaka Emir Mahir'de, yâni bir vakitler gecelediği öğrenci kahvesinin bitişiğindeki bu lüks lokantada öğle yemeği yiyor, sonra da, dişlerinin arasında kürdan, kahvesini içmek için, dünyaya çok yukarlardan bakarak, o kahveye geçiyordu. (GE/ s. 114)

dünyaya (dt) / çok yukarlardan (dt) / bakarak (y): zarf-fül grubu

Eve, yâni kadının apartmanına gitmiş, döküntülerin atıldığı küçük ve penceresiz odadan tahta bavulunu alarak, bir daha dönmek üzere ayrılmıştı. (GE/ s. 114)

döküntülerin atıldığı küçük ve penceresiz odadan (dt) / tahta bavulunu (bln) / alarak (y): zarf-fül grubu

Bir gün, nöbet arkadaşına, fazla üsteleyince; “bedava dostluklar gelmez bana” demiş, sonra da **ısıtır gibi gülerek** eklemiştir: “son münzeviyim ben.” (GE/ s. 119)

ısıtır gibi (zt) / gülerek (y): zarf-fül grubu

Patron -tam anlamıyla- etekleyip gittikten sonra da, iyi bir iş kotarmış bir bezirgan gibi, **ellerini uğuşturarak** -“Oldu işte” dedi Raşit’e. (GE/ s. 129)

ellerini (bln) / uğuşturarak (y): zarf-fül grubu

Ve, **gözlerini kısarak** ekledi. (GE/ s. 133)

gözlerini (bln) / kısarak (y): zarf-fül grubu

Kan beynine sıçradı; kafası bungunlaştı ve -hep elinde olmadan, farkına bile varmadan- **gözlerini** (yiyiverecekmiş gibi.. ateşler saçarak: çok sonra Güliz’in anlatımıdır bu) **açarak** dik dik ve ısrarla baktı kıza. (GE/ s. 138)

gözlerini (bln) / açarak (y): zarf-fül grubu

Böcek kabuğu rengindeki gözler **denizi aşarak** karşı korulara dalıp gitmişti. (GE/ s. 143)

denizi (bln) / aşarak (y): zarf-fül grubu

Ve **kelimenin üstüne basarak** ekledi. (GE/ s. 143)

kelimenin üstüne (dt) / basarak (y): zarf-fül grubu

Ve **İstanbul ikindisinin denizine bakarak** okumaya başlayıverdi. (GE/ s. 144)

İstanbul ikindisinin denizine (dt) / bakarak (y): zarf-fül grubu

İkinci çaylarını içiyorlardı; dünyanın en güzel ırmağına ve yamaçlarına karşı.. **Dünyanın en yaşlı çınarının altında.. en eski türküleri dinleyerek.** (GE/ s. 154)

Dünyanın en yaşlı çınarının altında (dt) / en eski türküleri (bln) / dinleyerek (y): zarf-fül grubu

*Ama üzerinde durmayı göze alamadı; kaçtı.. **Güliz'in hediyesi olan saata bakarak.** (GE/ s. 161)*

Güliz'in hediyesi olan saata (dt) / bakarak (y): zarf-fül grubu

*Güliz için de böyle olmalıydı bu; çünkü Güliz, aylarca önce "O Belde"yi okuyan Güliz'in o an çekilmiş resmi gibiydi: Raşit **ona doğru eğilerek**, kısık bir sesle okudu. (GE/ s. 163)*

ona doğru (zt) / eğilerek (y): zarf-fül grubu

*İçinde, daha sonraları; yâni dosya kapanırken veya kapandıktan sonra, bir şeyler kımıldayacak gibi olsa Güliz **onu hor görerek** sıyrılıp çıkabilirdi. (GE/ s. 168)*

onu (bln) / hor görerek (y): zarf-fül grubu

*İşi -gene- dalgaya almayı denedi ve **çok ünlü bir homoseksüel şarkıcıyı taklit ederek** mırıldandı. (GE/ s. 168)*

çok ünlü bir homoseksüel şarkıcıyı (bln) / taklit ederek (y): zarf-fül grubu

***Ayaklarını aşağıya sarkıtarak** oturdu. (GE/ s. 169)*

ayaklarını (bln) / aşağıya (dt) / sarkıtarak (y): zarf-fül grubu

***Kızı daha kuvvetle sıkarak** mırıldandı. (GE/ s. 176)*

kızı (bln) / daha kuvvet ile (zt) / sıkarak (y): zarf-fül grubu

*Ama, artık, haftada en az iki üç akşam Lokanta'da Delikanlı'yı; selâmlamak için masasına geldiği zaman, **o kılı ve boğum boğum elini gözüne siperlik yaparak**; "Ooo.. sen misin? Böyle buyurmaz mısın? diye masasına oturtuyordu. (GE/ s. 180)*

o kılı ve boğum boğum elini (bln) / gözüne (dt) / siperlik yaparak (y): zarf-fül grubu

Ama, İhtiyar, her zamanki gibi başını bir parça yana çevirerek seslendi.
(GE/ s. 184)

başını (bln) / bir parça (zt) / yana (dt) / çevirerek (y): zarf-fül grubu

Gerçekten de, söylenen yer ve saatte, Filinta onu, kapıda yaşlı bir adama ve iki kurt köpeğine teslim ederek, Beykoz'a doğru gazladı. (GE/ s. 188)

söylenen yer ve saatte (zt) / Filinta (ö) / onu (bln) / kapıda (dt) / yaşlı bir adama ve iki kurt köpeğine (dt) / teslim ederek (y): zarf-fül grubu

Güliz'e adıyla hitap ederek yol gösterdi. (GE/ s. 199)

adıyla (zt) / hitap ederek (y): zarf-fül grubu

Ve boynunu bükerek uzandı ona doğru. (GE/ s. 201)

boynunu (bln) / bükerek (y): zarf-fül grubu

Ve, sonra, korka korka, korkusunu da inandırarak fısıldadı. (GE/ s. 204)

korkusunu da (bln) / inandırarak (y): zarf-fül grubu

O zaman da sen, beni, evime bırakacak ve filmlerdeki centilmenler gibi, iyi geceler ve renkli rüyalar dileyerek basıp gidecektin. (GE/ s. 205)

iyi geceler ve renkli rüyalar (bsn) / dileyerek (y): zarf-fül grubu

Güliz, iki içki bardağıyla geldiği zaman heykele bakıyordu; dalga geçtiğini belli etmemeye çalışarak; - "Primitif" dedi. (GE/ s. 209)

dalga geçtiğini (bln) / belli etmemeye çalışarak (y): zarf-fül grubu

Ben, bu mendebur oyunu, kendisinden de yararlanarak sonuna yaklaştırdım. (GE/ s. 218)

kendisinden de (dt) / yararlanarak (y): zarf-fül grubu

İhtiyar ona bir küçümseme üfürüğü göndererek şöyle dedi: "Kim enayi? Yüzde elli kayba karşılık yüzde yüzlük garanti! Kim enayi?" (GE/ s. 225)

ona (dt) / bir küçümseme üfürüğü (bsn) / göndererek (y): zarf-fül grubu

Bildiği için de, bunlardan bir genci kullanarak iz sürdürttü; kurduğu kapana kadar. (GE/ s. 226)

bunlardan bir genci (bln) / kullanarak (y): zarf-fiil grubu

“Primitif olan.. hayata eşit olan işte bu seçim” diye düşündü.. gururla, büyüyerek, **herkesten ve her şeyden üstünleşerek.** (GE/ s. 235)

herkesten ve her şeyden (dt) / üstünleşerek (y): zarf-fiil grubu

Ama Güliz doğrulmuştur bile, **ona gülümseyerek.** (GE/ s. 235)

ona (dt) / gülümseyerek (y): zarf-fiil grubu

(...) onu, ruhu bile duymadan, başka dallar aramaya itişini anlatıyordu; **Delikanlı'yı kışkırtmaya, / çileden çıkartmaya çalışarak.** (GE/ s. 240)

Delikanlı'yı (bln) / kışkırtmaya (çalışarak) (y): zarf-fiil grubu

(Delikanlı'yı) (bln) / çileden çıkartmaya çalışarak (y): zarf-fiil grubu

(...) meselâ harf -alfabe- devrimi için, **Yunanistan'dan başlayarak, başta Rusya olmak üzere, Slav ülkelerini, Japonya'yı, Çin'i, İsrail'le ele alıyor, özellikle de Lenin ve Mao'nun üzerinde durarak soruyordu.** (GE/ s. 240)

Yunanistan'dan (dt) / başlayarak (y): zarf-fiil grubu

Ve aynı şeyi öteki devrimler ve ilkeler için de yapıyor, **kılık kıyafet devriminden geçerek işi “büyük devrimi”ne kadar vardıırıyordu.** (GE/ s. 240)

kılık kıyafet devriminden (dt) / geçerek (y): zarf-fiil grubu

(...) meselâ harf -alfabe- devrimi için, **Yunanistan'dan başlayarak, başta Rusya olmak üzere, Slav ülkelerini, Japonya'yı, Çin'i, İsrail'le ele alıyor, özellikle de Lenin ve Mao'nun üzerinde durarak soruyordu.** (GE/ s. 240)

özellikle de (zt) / Lenin ve Mao'nun üzerinde durarak (y): zarf-fiil grubu

Peki.. **aptallığıma sığınarak sorabilir miyim?** (GE/ s. 242)

aptallığıma (dt) / sığınarak (y): zarf-fiil grubu

Aklının ermediği ve eremeyeceği bir şey ile dalga geçmeye kalkışarak büsbütün zavallılaşıma. (GE/ s. 243)

aklının ermediği ve eremeyeceği bir şey ile (zt) / dalga geçmeye kalkışarak (y): zarf-fiil grubu

*Bir kere, yâni her şeyden önce.. sana daha önce de söylediğim gibi.. kendilerini pek akıllı sanan politikacılar ile onlardan da mendebur, çünkü onların emir kulu eğitimciler Atatürk'ünüzün bambaşka bir durumda bambaşka bir amaç ve kasıtlı yaptığı "Gençliğe Hitab"ını, sanki ben istemişim gibi, yoz **bir yoruma bağlayarak**, görev ve sorumluluk kavramlarından kopmuş, vatani kurtarmaktan, bunun için de tam bir paronayak titizliğiyle düşman aramaktan, kavga sebebi icad etmekten öte bir endişesi bulunmayan bir "gençlik" takdim etmişti bana. (GE/ s. 252)*

yoz bir yoruma (dt) / bağlayarak (y): zarf-fül grubu

*Bekliyor bunu söylemesini.. **midesinin şimdiden dönmeye başladığını hissederek**. (GE/ s. 256-257)*

midesinin şimdiden dönmeye başladığını (bln) / hissederek (y): zarf-fül grubu

*Bekliyor bunu.. **içkisine bir şeylerin karıştırıldığına -bu sefer- büsbütün inanarak**. (GE/ s. 257)*

içkisine bir şeylerin karıştırıldığına (dt) / bu sefer (cdö) / büsbütün (zt) / inanarak (y): zarf-fül grubu

*İhtiyar: Lokanta ve Gazino akşamlarında Güliz'in yanına o doçenti de katar oldu.. hem de **Güliz'e onun aşkına razı genç kız rolünü vererek!** (GE/ s. 259)*

Güliz'e (dt) /onun aşkına razı genç kız rolünü (bln) / vererek (y): zarf-fül grubu

*-**"İyi akşamlar.. keyfinize bakın"** diyerek yürüdü. (GE/ s. 261)*

*-**"İyi akşamlar.. keyfinize bakın"** (bsn) / diyerek (y): zarf-fül grubu*

*Artık aynadakileri dışardan görüyor, seyrediyordu.. dışardan.. **peşin yargılardan, zamlardan kurtulmuş olarak**; bağımsız ve hür bir kafayla! (GE/ s. 263)*

peşin yargılardan (dt) / zamlardan (dt) / kurtulmuş olarak (y): zarf-fül grubu

Canı sıkılmış ve bezgin görünmeye çalışarak kesti. (GE/ s. 264)

canı sıkılmış ve bezgin (zt) / görünmeye çalışarak (y): zarf-fül grubu

Hepsi de aynı işdir, hepsi de o içgüdüden yararlanılarak elde edilir! (GE/ s. 266)

o içgüdüden (dt) / yararlanılarak (y): zarf-fül grubu

Onlar, o söylediklerim parti kuruyor, Devlet gasbediyor ve Devlet gücünü kullanarak insanların boğaz tokluğuna çalıştırıyorlar; sonra da kârı.. vurgunu, yukarıdan aşağıya doğru azalan yüzdelere paylaşıyorlar. (GE/ s. 267)

Devlet gücünü (bln) / kullanarak (y): zarf-fül grubu

Bin kere dış gıcırdatan, “hayır, görmeyeceğim onu”lardan sonra, Delikanlı, işte elinde İhtiyar’ın hazırladığı çanta, / cebinde de gene aynı onun düzmececi Kaya Yılmaz şebekesi, Güliz’e gidiyordu.. İhtiyar’ın sesini ve söyleyişini, içinden taklide çalışarak, o çocuk davranışını söyleye söyleye. (GE/ s. 283)

İhtiyar’ın sesini ve söyleyişini içinden taklide (dt) / çalışarak (y): zarf-fül grubu

“Nefis bir gece.. enfes bir gece..” demek istemişti İhtiyar’la konuşmalarını düşünerek. (GE/ s. 288)

İhtiyar’la konuşmalarını (bln) / düşünerek (y): zarf-fül grubu

Sustu ama.. buruk bir gülümseyişle.. kızın da, Gazino’dan sonra nefisleşen geceyi hatırlamasını isteyerek. (GE/ s. 288)

kızın da, Gazino’dan sonra nefisleşen geceyi hatırlamasını (bln) / isteyerek (y): zarf-fül grubu

Garsonu çağırmak için havada salladığı sol yumruğuna bakarak gülümsüyordu. (GE/ s. 288)

garsonu çağırmak için havada salladığı sol yumruğuna (dt) / bakarak (y): zarf-fül grubu

Kız, bir hıçkırığın kelimeleri paramparça etmesini önlemek için çırpınarak: - “Kızma bana” diye tamamlayabildi. (GE/ s. 290)

bir hıçkırığın kelimeleri paramparça etmesini önlemek için (zt) / çırpınarak (y): zarf-fül grubu

Ve çantayı alarak yürüdü. (GE/ s. 291)

çantayı (bln) / alarak (y): zarf-fül grubu

Gül pembe avuçtan iki beşlik almış, sonra da çantaya daldırarak üç dört lira almıştı. (GE/ s. 292)

çantaya (dt) / daldırarak (y): zarf-fül grubu

Biliyordu bunu; ama gene de, İhtiyar’ı taklit ederek avuntu aradı. (GE/ s. 295)

İhtiyar’ı (bln) / taklit ederek (y): zarf-fül grubu

Gene insanı suçladı.. hem de düpedüz bağırarak. (GE/ s. 303)

düpedüz (zt) / bağırarak (y): zarf-fül grubu

Sesi öyle geldi ve öyle bastırdı şamatalarını, perde perde yükselerek. (GE/ s. 315)

perde perde (zt) / yükselerek (y): zarf-fül grubu

Kabza kavrar gibi kavradığı kadehini masasına usul usul dokundurarak tempo tutuyordu, vakarla, türküsüne. (GE/ s. 315)

kabza kavrar gibi kavradığı kadehini (bln) / masasına (dt) / usul usul (zt) / dokundurarak (y): zarf-fül grubu

Kız önce verir gibi oldu; ama birden dönerek salona yürüdü, pikabın yanındaki koltuğa gitti. (GE/ s. 330)

birden (zt) / dönerek (y): zarf-fül grubu

Anladı bunu ve, kızın saçlarındaki elini huşunetle iterek fırlayıp kalktı koltuktan. (GE/ s. 332)

kızın saçlarındaki elini (bln) / huşunetle (zt) / iterek (y): zarf-fül grubu

Başını çevirdi ve çocuğa, “öcü var” diyerek, öcüyü anlayacak gibi baktı.
(GE/ s. 333)

“öcü var” (bsn) / diyerek (y): zarf-fül grubu

Önleyemediği gülümseyişi dudaklarını ısrarak bastırdı; utanıyordu. (GE/ s. 334)

dudaklarını (bln) / ısrarak (y): zarf-fül grubu

Bunun için her istediğini seve seve ve bütün yeteneklerimi -seninle sevişirken nasılsa- şevkle, şevhetle, tutkuyla kullanarak.. kendimi bütün benliğimle vererek.. iş yapıyordum. (GE/ s. 336)

kendimi (bln) / bütün benliğimle (zt) / vererek (y): zarf-fül grubu

Uzun bir aradan sonra mırıldanarak ekledi. (GE/ s. 339)

uzun bir aradan sonra (zt) / mırıldanarak (y): zarf-fül grubu

Devrimden, devrimcilikten başka hiçbir şey övülmüyordu; her şey bunlara vurularak değerlendiriliyordu. (GE/ s. 340)

bunlara (dt) / vurularak (y): zarf-fül grubu

Sadece düşündü, acı acı.. dudaklarını kemirerek. (GE/ s. 355)

dudaklarını (bln) / kemirerek (y): zarf-fül grubu

Tabiatın ve mimarlığın iki mucizesi; iç içe sokakların ve meydanların keşmekeşinden, pisliğinden arınmış olarak, ancak uzaktan kavranabiliyordu.
(GE/ s. 358-359)

iç içe sokakların ve meydanların keşmekeşinden (dt) / pisliğinden (dt) / arınmış olarak (y): zarf-fül grubu

27 Mayıs, gerçi bana çok değerli zamanlar kaybettirdi; ama enayiler bana, ömrümde bulamadığım kadar elverişli bir ortam vererek borçlarını fazlasıyla ödediler. (GE/ s. 367)

ömrümde bulamadığım kadar elverişli bir ortam (bsn) / vererek (y): zarf-fül grubu

Onları, ben.. ilerencilik, Atatürkçülük, özgürlük, bağımsızlık, toplumculuk, halkçılık, parlâmenter sosyalizm, devrimcilik ve nihayet, bu düzen değişmelidir eylemciliğe (dt) / bağlayarak dağ çarpmasına uğrattım. (GE/ s. 367)

.. ilerencilik, Atatürkçülük, özgürlük, bağımsızlık, toplumculuk, halkçılık, parlâmenter sosyalizm, devrimcilik ve nihayet, bu düzen değişmelidir (bln) / eylemciliğe (dt) / bağlayarak (y): zarf-fül grubu

Onu aralarına alarak içeriye çektiler. (GE/ s. 367)

onu (bln) / aralarına (dt) / alarak (y): zarf-fül grubu

Eliyle o iri ve sedef beji elmayı göstererek cıvıldıyor. (GE/ s. 372)

eliyle (zt) / o iri ve sedef beji elmayı (bln) / göstererek (y): zarf-fül grubu

Pencereye bir adım daha yaklaşarak dışarıya bakmaya başlamıştı. (GE/ s. 374)

pencereye (dt) / bir adım daha (zt) / yaklaşarak (y): zarf-fül grubu

Giriş kapısındaki yarma içeri girmeden, eşikte, araladığı kapıdan başını uzatarak; -“O geldi” diyor.. (GE/ s. 376)

araladığı kapıdan (dt) / başını (bln) / uzatarak (y): zarf-fül grubu

Midesi büsbütün kabarıyor ve, inanılmaz bir çabayla, seke seke, / öğüre öğüre verandaya atıyor kendisini; korkuluğa abanarak kusuyor. (GE/ s. 380)

korkuluğa (dt) / abanarak (y): zarf-fül grubu

Ve, odadaki şeye de, sofada, kapının yanında yatana da bakmamayı başararak, dişleri -şimdilik sadece- inlememek için kenetli, sol bacağını kâh tutarak, kâh sürükleye sürükleye bağdan çıkıyor. (GE/ s. 381)

sofada, kapının yanında yatana da bakmamayı (bln) / başararak (y): zarf-fül grubu

-“Çok” diyor Delikanlı, dudaklarını dişleyerek. (GE/ s. 381)

dudaklarını (bln) / dişleyerek.(y): zarf-fül grubu

Dişlerini sıkarak tekrarladı İhtiyar'ın cümlesini. (GE/ s. 382)

dişlerini (bln) / sıkarak (y): zarf-fül grubu

İmam efendi onun için.. ve gençliği için paylaşılmış ve klâsik anlamda erdemler sıralayarak.. karakteri için güzel sözler, acıklı sözler söylemişti.. onu Güliz diye anarak. (GE/ s. 384)

onun için.. ve gençliği için paylaşılmış ve klâsik anlamda erdemler (bsn) / sıralayarak (y): zarf-fül grubu

onu (bln) / Güliz diye (zt) / anarak (y): zarf-fül grubu

4. 1. 5. 4. -cAsInA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Delikanlı, sırtında koca bir denk taşircasına, yavaş yavaş doğruldu (...)
(GE/ s. 29)

sırtında (dt) / koca bir denk (bsn) / taşircasına (y): zarf-fül grubu

O zaman da karşıdakilerin kimi günah çıkarır, kimi de suç ortaklarıyla konuşurcasına konuşur da konuşur. (GE/ s. 49)

suç ortaklarıyla (zt) / konuşurcasına (y): zarf-fül

Sümüklerini çekiyor, yalıyor; fincan gibi gözlerini şaşkın, korkmuş.. yardım istercesine.. asıl kalleşçesi.. anlaşılın istercesine başına toplananların yüzünde gezdiriyordu. (GE/ s. 82)

yardım (bsn) / istercesine (y): zarf-fül grubu

anlaşılın (bsn) / istercesine (y): zarf-fül grubu

Öylece baktı Güliz'e; "bize vız gelir İhtiyar" dercesine. (GE/ s. 235)

bize vız gelir İhtiyar" (bsn) / dercesine (y): zarf-fül grubu

Doçent ona döndüğü zaman da bir çizgisi bile değişmedi; hep böyle baktı Delikanlı'ya; "İhtiyar'dan başkası vız gelir" dercesine. (GE/ s. 261)

"İhtiyar'dan başkası vız gelir" (bsn) / dercesine (y): zarf-fül grubu

Ayaküstü.. iki adımda İhtiyar'ın yanına varırken.. şimşek çakarcasına, pat diye içine düşen bir sezikle, Güliz'den kopmanın İhtiyar'dan kurtuluşla eşanlam taşıdığını kabul ediverdi. (GE/ s. 261-262)

şimşek (ö) / çakarcasına (y): zarf-fül grubu

*Bunu görünce daha da gerginleşti ve daha bir öfkeyle.. **öfke boğuyormuşcasına..** kısık kısık tekrarladı (...)* (GE/ s. 291)

öfke (ö) / boğuyormuşcasına (y): zarf-fül grubu

4. 1. 5. 5. -DIKÇA/ -DUKÇA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*İhtiyar işte bu çeteci ve hergelelere katlanamıyor; **onları düşündükçe** çileden çıkıyor, kuduruyordu.* (GE/ s. 39)

onları (bln) / düşündükçe (y): zarf-fül grubu

***Bunları yaptıkça da** -İhtiyar'ın tanımlamasıyla- ahlâksızlıkları ölçüsünde kasıldılar, gerdan kırar, yukarıdan bakar oldular.* (GE/ s. 60)

bunları (bln) / yaptıkça (y): zarf-fül grubu

*İhtiyar **onları hatırlayıp andıkça**, sanki gene o günlerde ve onların karşısında imiş de işler tıklarında yürüyormuş gibi: - “İyi, iyi.. böylesi güzel. Ben de, inkılâbçı olmadığım için boynumu bükerek, tövbe istiğfar içinde susarım” demiştir.* (GE/ s. 60)

İhtiyar (ö) / onları (bln) / hatırlayıp (zt) / andıkça (y): zarf-fül grubu

***Onunla oldukça**, onu benimsediği ölçüde kuruntudan kurtulamayacağına inandı.* (GE/ s. 202)

onunla (zt) / oldukça (y): zarf-fül grubu

*Gene hiçbirisi anlayamadı ki, **minnet ve teşekkür duyguları arttıkça**, / **kendilerini bu yardımla güçlenmiş saydıkça** / ben ciğerlerine nüfuz etmekteyim.. ve onları bölmekte, birbirlerine düşürmekteyim (...)* (GE/ s. 248)

minnet ve teşekkür duyguları (ö) / arttıkça (y): zarf-fül grubu

kendilerini (bln) / bu yardımla güçlenmiş (zt) / saydıkça (y): zarf-fül grubu

Gece anladı ki, nasıl Güliz'le kendisini İhtiyar engelliyorsa, İhtiyar'ın rahatlığı da kendileri, ayrı ayrı veya bir arada buldukça bütünleşemeyecekti. (GE/ s. 257)

ayrı ayrı veya bir arada (zt) / buldukça (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, şimdi, o anlattıkça, bunların bütünleştiğini, ortaya bir tablo bütünlüğünün çıktığını görüyordu. (GE/ s. 259)

o (ö) / anlattıkça (y): zarf-fül grubu

İhtiyar'ın bütün olay ve durumları kendi irâdesine bağlayışını komik bulmaya, tatlı bir parodi saymaya, onu bir karamizah ve hiciv dehası sayıp sevimli bulmaya çabalıyor; ama örnekleri ve ayrıntıları dinledikçe, içindeki ikizin, korkuyla şaşkınlığın, birbirlerini daha da kışkırtmalarına engel olamıyordu. (GE/ s. 272)

örnekleri ve ayrıntıları (bln) / dinledikçe (y): zarf-fül grubu

Kararın gerekleri belirdikçe istek paniğe meylediyordu; güçsüzleşiyor, sünepeleşiyor, ezilip büzülüyordu. (GE/ s. 311)

kararın gerekleri (ö) / belirdikçe (y): zarf-fül grubu

Delikanlı dinledikleri zaman hoşuna giden, hatta pek eğlenceli bulduğu ve sık sık; “ne parodi” veya; “amma da dalga geçiyor ha” dediği sözleri - hapis-hânesinde- hatırladıkça ürperiyor, duyduğu hırsı bastırdıkça da öfkeden kuduruyor, deli danalar gibi soluyordu. (GE/ s. 352)

dinledikleri zaman hoşuna giden, hatta pek eğlenceli bulduğu ve sık sık; “ne parodi” veya; “amma da dalga geçiyor ha” dediği sözleri (bln) / - hapis-hânesinde- (cdö) / hatırladıkça (y): zarf-fül grubu

duyduğu hırsı (bln) / bastırdıkça (y): zarf-fül grubu

4. 1. 5. 6. -ken Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Yok.. iş işden geçmiş, kendi ayağıyla düşmüştür; çünkü, daha ayrılmak derken Güliz' i hatırlayıvermiştir ve onu İhtiyar' ın hatırladığı da bellidir (...)
(GE/ s. 8)

daha (zt) / ayrılmak (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

Evet; **onu dinlerken** ya deli diyecek, yahut da korkudan irkilecektiniz.
(GE/ s. 11)

onu (bln) / dinlerken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, bu yasağı, **onun deli danalar gibi dört dönerek bulduğu borç para ile alınmış Birinci paketinden ilk sigarayı yakarken** koymuştu (...) (GE/ s. 17)

onun deli danalar gibi dört dönerek bulduğu borç para ile alınmış Birinci paketinden (dt) / ilk sigarayı (bln) / yakarken (y): zarf-fül grubu

Doğru; **her şeyi düşünmeliyim derken**, önce senin ölü olarak yakalanabileceğini hesaplıyordum. (GE/ s. 21)

her şeyi düşünmeliyim (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

Kapıyı çekip çıkarken İhtiyar' ın; “Budala, budala.. eşşşşşek” diye homurdandığını duydu. (GE/ s. 31)

kapıyı (bln) / çekip çıkarken (y): zarf-fül grubu

Ben varken hüznün ve yenilmişlik olmayacak; hüznün ve yenilmişlik gelince de ben olmayacağım. (GE/ s. 33)

ben (ö) / varken (y): zarf-fül grubu

Birinci Dünya Savaşı yaklaşırken, İhtiyar çiçeği burnunda bir Darülfünun -üniversite- mezunu idi. (GE/ s. 34)

Birinci Dünya Savaşı (ö) / yaklaşırken (y): zarf-fül grubu

Asıl önemlisi; rüştiye, idâdi, darülfünun; bütün öğrenciliği boyunca, imparatorluğun dört bucağından gelen bunca sınıf arkadaşı bir tek kalleşliğini ve öğrenciler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallara, geleneklere, göreneklere aykırı bir tek davranışını görmemiş; **Şehzâdeler değer ve itibarında iken**, en hoşnutsuzlarla bir olmuştur. (GE/ s. 34)

Şehzâdeler değer ve itibarında (dt) / iken (y): zarf-fül grubu

Suikastı kotarmaya çalışırken öyle ateşli bir kışkırtmacı kesilmişti ki, bırakırsa, yâni razı olsa çevresinde Namık Kemal' i bastırabilirdi. (GE/ s. 35-36)

suikastı (bln) / kotarmaya çalışırken (y): zarf-fül grubu

Bir seferinde.. gene bir sofraya sohbetinde.. baş başa kaldıkları bir akşam, kadehindeki son yudumu içeceği dakikayı, önündeki mandalina dilimlerini didikleyle didikleyle beklerken.. onda hiçbir zaman görülmeyen ve görülmeyecek olan bir hüznle gülümsemiş ve, gözleri hep kıllı, kalın, boğum boğum parmaklarında, Delikanlı' ya, bilinmez kaçınıcı defa sorduğu bu “neden” için şöyle demişti (...) (GE/ s. 37)

kadehindeki son yudumu içeceği dakikayı, (bln) / önündeki mandalina dilimlerini (bln) / didikleyle didikleyle (zt) / beklerken (y): zarf-fül grubu

İntihar açtı; çünkü olay, yola çıkan İhtiyar başta olmak üzere, evde kimse yokken olmuştu; kadıncağz gencecik yaşta kıymıştı canına.. bebeğine de! (GE/ s. 42)

evde (dt) / kimse (ö) / yokken (y): zarf-fül grubu

Ortalık birbirine girmiş, Türkiye' de kızılca kıyamet kopmuş iken.. herkes birbirine kuşku ile bakar ve kuşkulandığını sanırken kimsenin üzerinde durmadığı birkaç ünlü kişiden birisi de, kesinlikle o idi. (GE/ s. 48)

ortalık (ö) / birbirine girmiş (iken) (y): zarf-fül grubu

Ortalık birbirine girmiş, Türkiye' de kızılca kıyamet kopmuş iken.. herkes birbirine kuşku ile bakar ve kuşkulandığını sanırken kimsenin üzerinde durmadığı birkaç ünlü kişiden birisi de, kesinlikle o idi. (GE/ s. 48)

Türkiye' de (dt) / kızılca kıyamet kopmuş iken (y): zarf-fül grubu

Kendisine gelince, şampiyonluğa oynamaktadır o: Şah-Mat' a giderken piyonlar, hatta sırası gelecek atlar, filler, kaleler ve.. elbette.. vezir harcanacaktır. (GE/ s. 50)

Şah-Mat' a (dt) / giderken (y): zarf-fül grubu

Bütün bunlar olup biterken, İhtiyar hep “kendisini bilime ve öğrencilerine adanmış genç ve parlak müderris” olarak kaldı. (GE/ s. 51-52)

bütün bunlar (ö) / olup biterken (y): zarf-fiil grubu

Budala sahibi kodesi boylarken, gazete el değiştiriyor, seçilmiş ve görevlendirilmiş bir ekip tarafından satın alınıyordu. (GE/ s. 56)

budala sahibi (ö) / kodesi boylarken (y): zarf-fiil grubu

Ortada bir laboratuvar yokken, fizikte, kimyada, biyolojide, tıpta hiçbir bilimsel buluş yapamadıkları için müderrisler ve bölümler suçlanmakta, böylece de islahat, yâni reform “millet, memleket ve devrim adına vaz geçilemez, hatta daha fazla geciktirilemez, karşı durulamaz ve durulmaması gereken tek şartın ta kendisi” haline getirilmektedir. (GE/ s. 58)

Ortada (dt) / bir laboratuvar (ö) / yokken (y): zarf-fiil grubu

Fakat bu dönem çok sürmemiş ve **sonuç yüzde yüz kesinleşmek üzere iken** kapanıvermiştir; çünkü Nazizm’in büyük lodosu İstanbul Üniversitesi’nin kıyularına bir yığın hakikî ve birinci sınıf bilim adamı atıvermiştir. (GE/ s. 61)

sonuç (ö) / yüzde yüz (zt) / kesinleşmek üzere iken (y): zarf-fiil grubu

İdamdan kurtulup da -kendisinin değil- karısının sinirlerini dinlendirmek için yerleştikleri Göztepe’de, kayınpederinin koruluklar ve meyve bahçeleri ardında kaybolan köşkünde, enfes bir ilkbahar sabahında, **genç ve hâmile karısı ondan avutucu sözler beklerken** düşünüyordu o (...) (GE/ s. 66)

genç ve hâmile karısı (ö) / ondan (dt) / avutucu sözler (bsn) / beklerken (y): zarf-fiil grubu

Ve, **daha avurtları dolu iken**, Türkiye demeye başlamıştır. (GE/ s. 69-70)

daha (zt) / avurtları (ö) / dolu iken (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar’ı pek düşündürmüştü bu: Kız, **adı için Güliz derken**, acaba, kendi yerine gerçek Güliz’i görüp hınç mı çıkarıyordu, yoksa, kafasının ve gönlünün derinliklerinde bir Güliz özlemi mi vardı? (GE/ s. 82)

adı için (zt) / Güliz (bsn) / derken (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, onda bir başka şeye de mim koymuştu: Adının her soruluşunda kız, özel bir çabuklukla “Güliz” diyor ve bunu söylerken derin bir haz duyuyordu. (GE/ s. 85)

bunu (bln) / söylerken (y): zarf-fül grubu

Kız “Güliz” derken hıncını çıkarıyordu. (GE/ s. 85)

kız (ö) / “Güliz” (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

Bütün bunlar olup biterken, “kıyamet alâmetleri” ile dolup taşan gazetelerde küçücük bir haber çıkmıştı. (GE/ s. 89)

bütün bunlar (ö) / olup biterken (y): zarf-fül grubu

Sonunda da tutamadı kendini ve üçünü, beşini derken bütün adamlarını seferber etti; akıl almayacak kadar incelen sesiyle; “bulun onu bana, sersemler” diye tepindi. (GE/ s. 97-98)

üçünü, (bsn) / beşini (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

Bu arada yaşlıları, yanı başındaki masalarda, öğle ve akşam üzerleri, briç veya okjin veya prafa partilerinin son ellerini oynarken, yemeklerini Üniversite Lokantası’nda mı, yoksa Hafız’da veya Pandeli’de mi yiyeceklerini tartışıyorlar, sotelerin, ızgaraların, fırınların, kebabların isimlerini sayarlardı. (GE/ s. 98)

yaşlıları, (ö) / yanı başındaki masalarda, (dt) / öğle ve akşam üzerleri, (zt) /briç veya okjin veya prafa partilerinin son ellerini (bln) / oynarken (y): zarf-fül grubu

Kaslarındaki gerginlik yalnız onunla konuşurken gevşeyebiliyordu. (GE/ s. 99)

yalnız (zt) / onunla (zt) / konuşurken (y): zarf-fül grubu

Ancak bu çayları içerken saplantısından sıyrılabilir ve kulakları ile gözleri bağımsızlaşabiliyordu. (GE/ s. 99)

ancak (zt) / bu çayları (bln) / içerken (y): zarf-fül grubu

Çakılı çubuğa doğru yürürken, upuzun bir “Ooooo” ardından geliyor.
(GE/ s. 104)

çakılı çubuğa doğru (zt) / yürürken (y): zarf-fül grubu

Raşit, Bayezid dolaylarındaki külüstür öğrenci lokantalarından birisini beklerken, kendisini -hepsi en âlasından ve en iyi hazırlanmış- kılıç şiş, enginar, karides, balık yumurtası, kaz ciğeri, kalkan ciğeri, mantar ızgarası ve çeşitli salatalar karşısında buldu. (GE/ s. 104)

Bayezid dolaylarındaki külüstür öğrenci lokantalarından birisini (bln) / beklerken (y): zarf-fül grubu

Kötü aydınlatılmış ara sokaklarda, zavallı pansiyonuna giderken: “Ah para” diye diş gıcırdatıyor. (GE/ s. 110)

zavallı pansiyonuna (dt) / giderken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, burada, dalgın dalgın; “Şiir denemeleri” diye mırıldanırken, Felsefeci devam ediyordu. (GE/ s. 115)

İhtiyar, (ö) / burada, (dt) / dalgın dalgın; (zt) / “Şiir denemeleri” diye (zt) / mırıldanırken (y): zarf-fül grubu

O gün biz başlarken o bitirmiş gidiyordu. (GE/ s. 124)

biz (ö) / başlarken (y): zarf-fül grubu

Raşit, işte o zaman, Lokanta’dan başka bir yerde olmak istemezdi ve İhtiyar, saat sekiz buçukta “hadi sen keyfine bak” diye doğrulurken, Lokanta başta her yeri sönük, soluk ve anlamsız bulmaya başlardı. (GE/ s. 131)

İhtiyar, (ö) / saat sekiz buçukta (zt) / “hadi sen keyfine bak” diye (zt) / doğrulurken (y): zarf-fül grubu

Kız -adını biliyordu artık; Güliz- saçma üzerine, aklını bir hayli karıştıran paradoksal konuşmasını yaparken, caddede, Taksim Gezisi’nden Liman’a ve Boğaz’ın ağzına bakan sokağa doğru yürüyorlardı. (GE/ s. 139)

kız (ö) / -adını biliyordu artık; Güliz- (cdö) / saçma üzerine, (zt) / aklını bir hayli karıştıran paradoksal konuşmasını yaparken (y): zarf-fül grubu

Hatta, Raşit, o, can kurtaran ve itfaiye arabalarını örnek getirirken, polis arabalarını hatırladığı için utanmıştı bile. (GE/ s. 140)

o, (ö) / can kurtaran ve itfaiye arabalarını (bln) / örnek getirirken (y): zarf-fül grubu

Hemen ardından.. kız önde yürürken, Raşit kendisini, ofsayt düdüğü yemiş gibi de hissediyordu. (GE/ s. 141)

kız (ö) / önde (dt) / yürürken (y): zarf-fül grubu

Görevi verirken, İhtiyar, hiçbir çizgisine ihanet etmeden, Delikanlı'nın portresini çizmişti. (GE/ s. 149)

görevi (bln) / verirken (y): zarf-fül grubu

Lastikler asfaltı çığlık çığlığa yırtarken.. dişlerini göstermeden; -“Siz de keyifli.. pek” dedi. (GE/ s. 151)

lastikler (ö) / asfaltı (bln) / çığlık çığlığa (zt) / yırtarken (y): zarf-fül grubu

O gün, Güliz'le dolu, Güliz'e giderken, birden bire, İhtiyar'ı ve İhtiyar'ın bir sözünü hatırlayıverdi. (GE/ s. 157)

Güliz'e (dt) / giderken (y): zarf-fül grubu

Gözlerini güneş denizine aralarken mırıldandı. (GE/ s. 160)

gözlerini (bln) / güneş denizine (dt) / aralarken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, bir “Kırkıncı Oda” merakıyla birlikte hep onunla birlikte kaldı.. Güliz'le yemeklerini yerken bile. (GE/ s. 161)

Güliz'le (zt) / yemeklerini yerken (y): zarf-fül grubu

Bunu, kulübe gelirken arabada da sormuştu. (GE/ s. 162)

kulübe (dt) / gelirken (y): zarf-fül grubu

Delikanlı'nın karşısında da, ötekilerde olduğu gibi, rahat ve güçlü kalabildiğine inanırken kendisini kandırmaktan başka bir şey yapmazmış meğer. (GE/ s. 169)

rahat ve güçlü kalabildiğine (dt) / inanırken (y): zarf-fül grubu

Florya'da, Kulüb'ün bahçesinde, Delikanlı bir an önce çekip gitmek için hırçınlaşır, kabalaşırken, Güliz bunu ona anlatmak için nasıl da çırpınmıştı. (GE/ s. 170)

Delikanlı (ö) / bir an önce (zt) / çekip gitmek için (zt) / hırçınlaşır(ken) (y) / kabalaşırken (y): zarf-fül grubu

Üçüncü numarayı çevirirken tuttu bileğini. (GE/ s. 176)

üçüncü numarayı (bln) / çevirirken (y): zarf-fül grubu

Delikanlı neyi gördüğünü, hatta konunun ne olduğunu bulmaya çalışırken, İhtiyar önce kocaman sarkaçlı duvar saatına, sonra da yelek cebinden çıkardığı kendisinininkine baktı ve yeniden öfkelendi. (GE/ s. 190)

Delikanlı (ö) / neyi gördüğünü, hatta konunun ne olduğunu (bln) / bulmaya çalışırken (y): zarf-fül grubu

Kız bardağı, geniş pencere boyunca uzanan masaya koyarken, iki dakikalık gecikme için özür diliyordu. (GE/ s. 190)

bardağı, (bln) / geniş pencere boyunca uzanan masaya (dt) / koyarken (y): zarf-fül grubu

Kız giderken, İhtiyar, ihlamura dokundurduğu dudaklarını "pıppıppı"lıyordu. (GE/ s. 191)

kız (ö) / giderken (y): zarf-fül grubu

"Bakın" dedi ve önce izmariti attı onun içine, sonra da cebinden Bafra paketini çıkardı; avucunda ezdi, onu da bardağa tıktırırken ekledi. (GE/ s. 192)

onu da (bln) / bardağa (dt) / tıktırırken (y): zarf-fül grubu

Daha önceleri değil, ama işte buralarda.. felsefeci ince ve bilimsel yorumlarıyla mest olmuş anlatırken, İhtiyar'ın öyle bir dinleyişi vardı ki, başlangıçta övüldüğünü, beğenildiğini sanmak gafletine... bunca denemesine rağmen.. düşen öğretmen zavallı bir güvensizliğe, hatta düpedüz paniğe doğru kayıyordu. (GE/ s. 116)

daha önceleri değil, ama işte buralarda.. felsefeci ince ve bilimsel yorumlarıyla mest olmuş (olarak) (zt) / anlatırken (y): zarf-fül grubu

Deminden beri.. etrafa gülücükler saçarken, / herkese kadeh kaldırırken ne düşündüğümü sanıyorsun? (GE/ s. 203)

etrafa (dt) / gülücükler (bsn) / saçarken (y): zarf-fül grubu

herkese (dt) / kadeh kaldırırken (y): zarf-fül grubu

Kadehiyle oynarken düşündü. (GE/ s. 205)

kadehiyle (zt) / oynarken (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, “O güvenir bana” derken öyleydi. (GE/ s. 209)

“O güvenir bana” (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

Sonra, takma dişler, sanki o minicik parça kocaman bir mandalınanın bütünüymiş gibi uzun uzun çiğnerken sürdürüyor. (GE/ s. 217)

uzun uzun (zt) / çiğnerken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, “sersem” derken kadehini yeniden dolduruyor.. gülerek. (GE/ s. 220)

“sersem” (bsn) / derken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar kuruşları tungırdatırken, Delikanlı'ya “Keyfine bak sen” diyor ve yalpalaya yalpalaya yürüyor.. arkasına doğru el sallıyor; sanki salon tıklım tıklım dolu, herkes onu uğurluyor; öyle bir el sallayış.. herkese. (GE/ s. 223)

kuruşları (bln) / tungırdatırken (y): zarf-fül grubu

Hukukçu, bu konuşmayı anlatırken; “Kabul ediverdi enayi” demişti. (GE/ s. 225)

bu konuşmayı (bln) / anlatırken (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, ancak, Gazino'nun önünde park için manevra yaparken konuştu. (GE/ s. 230)

Gazino'nun önünde (dt) / park için (zt) / manevra yaparken (y): zarf-fül grubu

Gözlerinde, artık, çok güvenilen bir dosttu o; çünkü, ortada zerre kadar koku yokken, baskın haberleri getiriyor, paçalarını kurtarmalarını sağlıyordu. (GE/ s. 226)

ortada (dt) / zerre kadar koku (ö) / yokken (y): zarf-fül grubu

Nitekim, Doçent'in hayranlığı gözlerinde ışıltular ve gülücükler saçarken, tam bir yaşlı hurdaya çıkarılmış beyin münasebetsizliğiyle, konuşmanın arasına giriverdi. (GE/ s. 231)

Doçent'in hayranlığı (ö) / gözlerinde (dt) / ışıltular ve gülücükler (bsn) / saçarken (y): zarf-fül grubu

Güliz donuklaşırken Doçent atıldı. (GE/ s. 232)

Güliz (ö) / donuklaşırken (y): zarf-fül grubu

Siz başlarken ben bitirdim; çünkü daha fazlasına gücüm yetmez. (GE/ s. 233)

siz (ö) / başlarken (y): zarf-fül grubu

Nitekim, İhtiyar daha ayağını hışımla zile uzatırken, salon kapısının gıcırdadığı duyuluyor ve kız odaya giriyor. (GE/ s. 247)

İhtiyar (ö) / daha (zt) / ayağını (bln) / hışımla (zt) / zile (dt) / uzatırken (y): zarf-fül grubu

Ama, Lenin'in döneklileri iktidar hırsıyla ve Devlet,'i ele geçirmek, Devleti sürdürmek hırsıyla olurken, Troçki.. nerdeyse eşsiz diyebileceğim bir soylulukla, döneklik ve kalleşliklerini Devleti çürütmek için yapıyor ve böyle yapılmasını istiyordu. (GE/ s. 251)

Lenin'in döneklileri (ö) / iktidar hırsıyla ve Devlet,'i ele geçirmek, Devleti sürdürmek hırsıyla (zt) / olurken (y): zarf-fül grubu

Bahçeyi görmediği kesindi ve dünyadan koptuğu sanılırdı; ama, Delikanlı salona geçerken, onun kulağına kadar gelen bir mırıldanışla ekledi: - "Bulabilirsen." (GE/ s. 254)

Delikanlı (ö) / salona (dt) / geçerken (y): zarf-fül grubu

Ayaküstü.. iki adımda İhtiyar'ın yanına varırken.. şimşek çakarcasına, pat diye içine düşen bir sezişle, Güliz'den kopmanın İhtiyar'dan kurtuluşla eşanlam taşıdığını kabul ediverdi. (GE/ s. 261-262)

iki adımda (zt) / İhtiyar'ın yanına (dt) / varırken (y): zarf-fül grubu

Oturup da peçetesini açarken gülümsüyordu. (GE/ s. 262)

Oturup da (zt) / peçetesini (bln) /açarken (y): zarf-fül grubu

Hızını kaybetmemek, fazla ara vermemek hırsıyla imiş gibi, ıhlamurundan çabucak bir yudum içiyor ve daha yutarken devam ediyor (...) (GE/ s. 266)

daha (zt) / yutarken (y): zarf-fül grubu

Anlattıklarıyla tazeleniyordu; anlattıklarıyla zamandaşlaşıyordu: 1940'ları anlatırken 1940'lardaki İhtiyar geri geliyor gibiydi ve bu daha eski zamanların olayları için de böyle oluyordu. (GE/ s. 272)

1940'ları (bln) / anlatırken (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, o konuşurken kapıya doğru yürüyordu. (GE/ s. 278)

o (ö) / konuşurken (y): zarf-fül grubu

Güliz'in telefonu, o çekmecelerdeki ufak tefeğini toplarken geldi. (GE/ s. 279)

o (ö) / çekmecelerdeki ufak tefeğini (bln) / toplarken (y): zarf-fül grubu

Daha yarım saat önce buraya gelirken, daha önce söylediklerimin çok daha güzelleri vardır gönlümde.. ama.. Sıdika'yı değil, Güliz'i buluverdim karşımda. (GE/ s. 285)

daha (zt) / yarım saat önce (zt) / buraya (dt) / gelirken (y): zarf-fül grubu

Buna inanmak üzere iken kız tekrarladı. (GE/ s. 287)

buna (dt) / inanmak üzere iken (y): zarf-fül grubu

-“Kızma” diye fısıldarken büsbütün zıvanadan çıkiverdi. (GE/ s. 290)

-“Kızma” diye (zt) / fısıldarken (y): zarf-fül grubu

Dolmuş hizasından geçerken mavi Doç, telâşla manevra yapıyordu. (GE/ s. 292)

dolmuş hizasından (i) / geçerken (y): zarf-fül grubu

Gazino'ya bakarken, "mutluyum" diyebilecek kadar sakindi. (GE/ s. 294)

Gazino'ya (dt) / bakarken (y): zarf-fül grubu

Bütün bunları yaparken, tirenine rahatça yetişebilecek kadar vakti olan birisi gibi yürüyordu. (GE/ s. 294)

bütün bunları (bln) / yaparken (y): zarf-fül grubu

Temposu Gazino'dan uzaklaşırken de aynıydı. (GE/ s. 295)

Gazino'dan (dt) / uzaklaşırken (y): zarf-fül grubu

Deniz tarafında, karşı kaldırıma geçmek için trafiği kollarken kulağına bir ses geldi. (GE/ s. 295)

deniz tarafında (dt) / karşı kaldırıma geçmek için (zt) / trafiği (bln) / kollarken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar olup bitenleri ve ne yapması gerektiğini anlatırken, kızın ellerine, ayaklarına, yüzüne, gözlerine, hiçbir titreşimi kaçırmamak hırsıyla bir canavar gibi bakıyordu. (GE/ s. 299)

olup bitenleri ve ne yapması gerektiğini (bln) / anlatırken (y): zarf-fül grubu

*İnsan beyni ne tuhaf çalışıyordu; böyle anlarda ortaya çıkan acayip bir bağımsızlığı vardı: işte, **Delikanlı bambaşka konularda eşelenirken** kafası asıl konuyu hükme bağlayıp çıkmış bile. (GE/ s. 310)*

Delikanlı (ö) / bambaşka konularda (dt) / eşelenirken (y): zarf-fül grubu

*O da ancak, işte burada, yörüngesinden çıkmış bir füze gibi; sınırsız boşlukta bilinmeze gidiş gibi, aynı arabalı vapurda, **iki kıyı arasında gidip gelirken** oluyordu. (GE/ s. 316)*

iki kıyı arasında (dt) / gidip gelirken (y): zarf-fül grubu

Kapıyı tekrar çekerken ne yorumlar, ne yorumlar yapılmıştı! (GE/ s. 318)

kapıyı (bln) / tekrar (zt) / çekerken (y): zarf-fiil grubu

Kendisi de tam girecekken yedi öldürücü kurşunu. (GE/ s. 320)

tam (zt) / girecekken (y): zarf-fiil grubu

Daha birinci düdük başlarken; -“Alo” dedi Güliz. (GE/ s. 320)

daha (zt) / birinci düdük (ö) / başlarken (y): zarf-fiil grubu

Bunu söylerken nasıl sırtmıştı İhtiyar! (GE/ s. 323)

bunu (bln) / söylerken (y): zarf-fiil grubu

Kapı, eli daha zile giderken açılmıştı. (GE/ s. 329)

eli (ö) / daha (zt) / zile (dt) / giderken (y): zarf-fiil grubu

Kız, havayı anlamak için bakarken de ekledi: -“Dayı mısın sen?” (GE/ s. 330)

havayı anlamak için (zt) / bakarken (y): zarf-fiil grubu

Kadehleri doldururken konuşuyordu. (GE/ s. 333)

kadehleri (bln) / doldururken (y): zarf-fiil grubu

Kimleri gördüm onun önünde el pençe divan durup ezilirken.. kimleri.. ne saygıdeğer bilim adamlarını, ne politikacıları, ne sanatçıları! (GE/ s. 334)

onun önünde (dt) / el pençe divan durup ezilirken (y): zarf-fiil grubu

Delikanlı dediğini yaparken, Siyah Orfe'den bir şeyler mırıldandı; ama hemen vaz geçmecesine. (GE/ s. 336)

Delikanlı (ö) / dediğini yaparken (y): zarf-fiil grubu

Ben bulutlarda uçarken, şehzâdemin, onun elindeki kuklaların en bayağısı olduğunu öğrendim. (GE/ s. 337)

ben (ö) / bulutlarda (dt) / uçarken (y): zarf-fiil grubu

Kız, sosisi, salamı, mantarı, kaşar peynirini karıştırarak yaptığı omleti, Delikanlı'yı şaşkırtan -ve hayran bırakan- bir iştiha ile yerken anlatıyordu. (GE/ s. 344)

sosisi, salamı, mantarı, kaşar peynirini karıştırarak yaptığı omleti (bln) / Delikanlı'yı şaşkırtan bir iştiha ile (zt) / yerken (y): zarf-fül grubu

Ve, Sıdıka, sabah ezanında, o daha uyurken gitti. (GE/ s. 345)

o (ö) / daha (zt) / uyurken (y): zarf-fül grubu

Bitkinleşir, bir bir dökülürken esef ve pişmanlık duyar mı acaba? (GE/ s. 347)

bir bir (zt) / dökülürken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar'ı örümcek ağında çırpınırken gördü. (GE/ s. 354)

örümcek ağında (dt) / çırpınırken (y): zarf-fül grubu

İhtiyar'ın acayip ve iğrenç bir yırtıcının pençesini andıran ellerini ona doğru uzanırken, / onun nârin ve zarif boynunu çemberlerken gördü. (GE/ s. 354-355)

ona doğru (zt) / uzanırken (y): zarf-fül grubu

onun nârin ve zarif boynunu (bln) / çemberlerken (y): zarf-fül grubu

Düşünmek bir yana, daha orta okulda iken, yâni genç kızlığı filizlenirken, yâni romantizmin öğrenilen bir şey değil de, duygulardan, sinirlerden buram buram tütmeye başladığı çağda bile, mehtaptan, güneşin doğuş ve batışından, kırlardan, bayırlardan söz eden kızlara tutulur, deli olurdu. (GE/ s. 359)

daha (zt) / ortaokulda (dt) / iken (y): zarf-fül grubu

İskeleye çıkarken, koluna biraz sertçe çarpan bir adama Karaköy'den getirdiği öfke ve tiksinti ile düpedüz bağırdı. (GE/ s. 361)

iskeleye (dt) / çıkarken (y): zarf-fül grubu

Elinde ıvır zıvır mektuplarla merdivenleri inerken, teyze çayları oturma odasına götürüyordu. (GE/ s. 363)

elinde ıvır zıvır mektuplarla (zt) /merdivenleri (bln) / inerken (y): zarf-fül grubu

İkinci çayı bitirirken de; - “Dur telefon edeyim, geliyorum diye” deyiverdi. (GE/ s. 363)

ikinci çayı (bln) / bitirirken (y): zarf-fül grubu

Kabataş’a inerken, bağarmamak için dişlerini sıkıyor ve boyuna tekrarlıyordu: “Sıdika için değil.. kendim için değil.. ikimiz için de değil.” (GE/ s. 365)

Kabataş’a (dt) / inerken (y): zarf-fül grubu

Sonra, gövdesi tabancaya tam siper, eğiliyor ve sol eliyle asmanın yapraklarını aralarken sağ eliyle de tabancayı cebine indiriyor. (GE/ s. 370)

sol eliyle (zt) / asmanın yapraklarını (bln) / aralarken (y): zarf-fül grubu

O dilsizin yanına dönerken çam yarması da evden çıkıyor. (GE/ s. 370)

o dilsizin yanına (dt) / dönerken (y): zarf-fül grubu

İçeri girerken, kendisini mutfak kapısında bekleyen aşçı kadına; “Hadi bana bir ihlamur kaynatıveriniz” diyecekti.. sanki bin yılda aklına gelivermiş gibi. (GE/ s. 372)

içeri (zt) / girerken (y): zarf-fül grubu

Sıdika kapıya koşarken bir silâh sesi daha geliyor. (GE/ s. 376)

Sıdika (ö) / kapıya (dt) / koşarken (y): zarf-fül grubu

Daha beşinci basamakta iken de tabanca sesini işitti. (GE/ s. 378)

daha (zt) / beşinci basamakta iken (y): zarf-fül grubu

Ve, karşısındaki tortop beden yeniden yay gibi gerilirken görüyor. (GE/ s. 379)

karşısındaki tortop beden (ö) / yeniden (zt) / yay gibi (zt) / gerilirken (y): zarf-fül grubu

Daha önce yapması gerekeni yapabilmek için deli bir hırsa kapılırken, sağ dizinin üstüne çömeliveriyor. (GE/ s. 380)

daha önce yapması gerekeni yapabilmek için (zt) / deli bir hırsa (dt) / kapılırken (y): zarf-fiil grubu

İmam efendi; “Merhumeyi nasıl tanırdınız?” ve “Hakkınızı helâl ediyor musunuz?” diye sorarken Delikanlı'nın boğazı düğümleniyor, gözleri yanıyordu. (GE/ s. 384)

İmam efendi; (ö) / “Merhumeyi nasıl tanırdınız?” ve “Hakkınızı helâl ediyor musunuz?” diye (zt) / sorarken (y): zarf-fiil grubu

Tabutlar, peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla giderken, o topallaya topallaya, otobüs durağına doğru yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için. (GE/ s. 384)

aşırı bir hızla (zt) / giderken (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 7. -mAcAsInA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Delikanlı gene esnedi.. hem de bu sefer uzun uzun ve gerinerek.. ona bakmadan.. kısık gözlerle, duvardaki boy aynasından izlemecesine (...) (GE/ s. 7)

duvardaki boy aynasından (dt) / izlemecesine (y): zarf-fiil grubu

Sirasını savdıktan sonra gelip Raşit'in yanına, kollarını bütün genişliğiyle açıp bankın arkalığına, onun sırtından da geçirmecesine -yâni pek küstahça-attıyor. (GE/ s. 103)

onun sırtından da (dt) / geçirmecesine (y): zarf-fiil grubu

Nasıl bir koyu, kopkoyu hüznü estirmişti.. Lokanta'nın dünyadan kopmuşluğunu, Delikanlı'nın içini ürperterek sezdirmeceğine! (GE/ s. 315-316)

Lokanta'nın dünyadan kopmuşluğunu (bln) / Delikanlı'nın içini ürperterek (zt) / sezdirmeceğine (y): zarf-fiil grubu

Delikanlı dediğini yaparken, Siyah Orfe'den bir şeyler mırıldandı; ama hemen vaz geçmeceğine. (GE/ s. 336)

hemen (zt) / vaz geçmeceğine (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 8. -mAdAn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümeçleri

Zorlama bir esneyiş.. yapmacık olduğu belli bir ilgisizlik; başını kaldırmadan mırıldandı (...) (GE/ s. 8)

başını (bln) / kaldırmadan (y): zarf-fiil grubu

Delikanlı gene esnedi.. hem de bu sefer uzun uzun ve gerinerek.. ona bakmadan.. kısık gözlerle, duvardaki boy aynasından izlemecesine (...) (GE/ s. 7)

ona (dt) / bakmadan (y): zarf-fiil grubu

Ama, Delikanlı, cevap beklemeden, makineli tüfek gibi devam etti. (GE/ s. 21)

cevap (bsn) / beklemeden (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar da, hemen her seferinde, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle; “Adaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine” diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. kartal dalar gibi. (GE/ s. 37)

daha (zt) / bitirmeden (y): zarf-fiil grubu

Ve onları düşünmeden yapamıyordu. (GE/ s. 39)

onları (bln) / düşünmeden (y): zarf-fiil grubu

Onu, yolculuğu hafta demeden, telgrafla geri çağırdılar: Karısı ölmüştü.. (GE/ s. 41)

yolculuğu (ö) / hafta (bsn) / demeden (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, yaşı otuz demeden, aldığı “şeyh” terbiyesi ve şeyhliğinin sınırsız serveti ile, bu “bir milyar sekiz yüz elli milyon üç yüz seksen yedi bin dokuz yüz yetmiş bir sersem” in peşine düştü; onları -kendi çarpıcı benzetmesi ile- şöhretin, servetin, itibarın, iktidarın labirentlerine çekti: Basında, politikada, ticarete, sanatta, edebiyatta! (GE/ s. 45)

yaşı (ö) / otuz (zt) / demeden (y): zarf-fiil grubu

Üzerine bir damla çamur bulaştırmadan, adamları aracılığı ile bu işi pek güzel ve tereyağından kıl çeker gibi başardı. (GE/ s. 48)

üzerine (dt) / bir damla çamur (bln) / bulaştırmadan (y): zarf-fül grubu

*Daha okul sıralarında oluşturmaya başladığı ilkelerini de ancak birer uygulama konusu; nefes almak, beslenmek gibi yaşama kuralı yaparak savaşını, **hiç ara vermeden** sürdürdü. (GE/ s. 66)*

hiç (zt) / ara vermeden (y): zarf-fül grubu

*İhtiyar, “Devleti Devlet eliyle yıpratma hareketi” için, kendi söyleyişi ile “Serbest Fırka gümbürtüsü ile dil ve tarih cümbüşleri”nden, **en ufak fire vermeden** yararlandı. (GE s. 69)*

en ufak (zt) / fire vermeden (y): zarf-fül grubu

*İstediği bilgileri **hafta geçmeden** getirdiler ona. (GE/ s. 80)*

hafta (ö) / geçmeden (y): zarf-fül grubu

*Nitekim, kendisine yapılan bu teklifi İhtiyar’ı -kelimenin tam anlamıyla- hayran bırakan bir donuklukla, bir, iki saniye içerisinde ölçtü, biçti ve kabul ettiğini belli etti.. **bir tek söz söylemeden!** (GE/ s. 83)*

bir tek söz (bsn) / söylemeden (y): zarf-fül grubu

*Güliz, **yaş daha onsekiz demeden**, bütün güzel sanatların ve politik öğretilerin kavramlarını, klişelerini biliyor ve meselâ, “Vivaldi.. konçertonun babası” diyordu. (GE/ s. 86)*

yaş (ö) / daha (zt) / onsekiz (bsn) / demeden (y): zarf-fül grubu

*Güliz’e sığınmıştı İhtiyar.. **zerre kadar sevmeden**, bir sempati kırıntısı bile beslemeden.. bir araba delisinin Lombirjina’yı ve silâh düşkününü birisinin M5’i değerlendirişi gibi! (GE/ s. 89)*

zerre kadar (zt) / sevmeden (y): zarf-fül grubu

*Güliz’e sığınmıştı İhtiyar.. **zerre kadar sevmeden**, **bir sempati kırıntısı bile beslemeden**.. bir araba delisinin Lombirjina’yı ve silâh düşkününü birisinin M5’i değerlendirişi gibi! (GE/ s. 89)*

bir sempati kırıntısı bile (bsn) / beslemeden (y): zarf-fül grubu

Kısacası, Teyzem oğlu Mim Topbaş, yalnız kendisine mahsus tatlılığı ve gönül dolgunluğu ile, **o hasta gururu pirelendirmeden kurtarmıştı Raşit**'i. (GE/ s. 101)

o hasta gururu (bln) / pirelendirmeden (y): yüklem

O kadar ki, **daha şiirin ne olduğunu, şiirin nerelerden geçip şimdi nerelerde bulunduğunu bile bilmediğini, örnekler bile tanımadığını; şairler şöyle dursun, dergilerle ve edebiyat sohbetleriyle bile ilgilenmediğini hesaba katmadan işe koyuldu.** (GE/ s. 116-117)

daha (zt) / şiirin ne olduğunu, (bln) / şiirin nerelerden geçip şimdi nerelerde bulunduğunu bile bilmediğini, (bln) / örnekler bile tanımadığını; (bln) / şairler şöyle dursun, (cdö) / dergilerle ve edebiyat sohbetleriyle bile ilgilenmediğini (bln) /hesaba katmadan (y): zarf-fül grubu

Bütün bunları **on beş dakika geçmeden** öğrenmiş bulunuyordu. (GE/ s. 123)

on beş dakika (ö) / geçmeden (y): zarf-fül grubu

Ve, **başını çevirmeden** seslendi. (GE/ s. 129), (GE/ s. 223)

başını (bln) / çevirmeden (y): zarf-fül grubu

Galeri hikâyesini de, "O Belde" sahnesini de, kelime sektirmeden ve dalga geçmeye veya övünmeye kalkışmadan, "üstün bir objektiflik"le, kısacası, kendine has üstünlükle, **Delikanlı'nın mimiklerini, ses tonlarını bile atlamadan "rapor"ladı.** (GE/ s. 148-149)

Delikanlı'nın mimiklerini, (bln) / ses tonlarını bile (bln) / atlamadan (y): zarf-fül grubu

Görevi verirken, İhtiyar, **hiçbir çizgisine ihanet etmeden**, Delikanlı'nın portresini çizmişti. (GE/ s. 149)

hiçbir çizgisine (dt) / ihanet etmeden (y): zarf-fül grubu

Lastikler asfaltı **çığlık çığlığa yırtarken.. dişlerini göstermeden;** -"Siz de keyifli.. pek" dedi. (GE/ s. 151)

dişlerini (bln) / göstermeden (y): zarf-fül grubu

Ama daha kadeh bitmeden de gene sandal balıkçılarını hatırladım. (GE/ s. 163)

daha (zt) / kadeh (ö) / bitmeden (y): zarf-fül grubu

Ne oluyor demeye kalmadan, elinde Güliz'in dudaklarını duyuyordu. (GE/ s. 174)

ne oluyor (bsn) / demeye kalmadan (y): zarf-fül grubu

Başarıp başaramadığına pek bakmadan rahatlar gibi oldu. (GE/ s. 177)

başarıp başaramadığına (dt) /pek (zt) / bakmadan (y): zarf-fül grubu

Kanlıca sırtlarındaki köşke gidişlerinden sonra, hafta bile geçmeden, Delikanlı ile o, birbirlerinin sohbetinden hoşlanan iki ahbab olup çıkmışlardı. (GE/ s. 179)

hafta bile (ö) / geçmeden (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, sigara dudaklarında, kibrit yanıyor, baktı.. bir şey anlamadan. (GE/ s. 180)

bir şey (bsn) / anlamadan (y): zarf-fül grubu

Yo, yo.. sevme meselesi değil.. onu karıştırmadan söyledim. (GE/ s. 186)

onu (bln) / karıştırmadan (y): zarf-fül grubu

Ve, az ötesindeki sandalda kızartılan kofanaların -bir vakitler ağzını sulandıran- çene kemiklerini kenetleyen kokularından ve cızırtularından başka bir şey duymadan, işitmeden sancılı muhasebesine kapandı. (GE/ s. 158)

az ötesindeki sandalda kızartılan kofanaların / -bir vakitler ağzını sulandıran- (cdö) / çene kemiklerini kenetleyen kokularından ve cızırtularından başka bir şey (bsn) / duymadan (y) / işitmeden (y): zarf-fül grubu

Aradan beş saniye bile geçmeden soldaki ara kapıdan, giyim kuşamıyla bir genel müdüre veya maliye müfettişine benzeyen orta yaşlı ve dinç birisi girdi. (GE/ s. 158)

aradan (dt)/ beş saniye bile (ö) / geçmeden (y): zarf-fiil grubu

Hole bakmasına bile zaman bırakmadan kapıyı çekti. (GE/ s. 198)

hole bakmasına bile (dt) / zaman bırakmadan (y): zarf-fiil grubu

Acı çektiğine inanırdı.. hem de “rol”ü düşünmeden. (GE/ s. 203)

rol”ü (bln) / düşünmeden (y): zarf-fiil grubu

Katlanamayacağını, kaçış yolu aradığını aklına getirmeden karara doğru yöneliyordu; “Bir karar vermeli.. hem de en kısa zamanda” diye geçirdi aklından. (GE/ s. 205)

katlanamayacağını, (bln) / kaçış yolu aradığını (bln) / aklına getirmeden (y): zarf-fiil grubu

Çıkarken, arkasına dönmeden; -“Yandaki odada yatarsın.. kalmak istiyorsan. Banyo koridorun öteki ucunda. İyi geceler” dedi. (GE/ s. 212)

arkasına (dt) / dönmeden (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, arada bir ona bakıyor, her bakışında da bıyık altından -pis pis-gülüyordu.. mırıldanıp durduğu çocuk şarkısını kesmeden. (GE/ s. 213)

mırıldanıp durduğu çocuk şarkısını (bln) / kesmeden (y): zarf-fiil grubu

Adam bakarada araba parasına, ev parasına tek başına banko diyor, çoğu zaman kaybediyor, kaybedince de keyfini zerre kadar yitirmeden ödüyordu. (GE/ s. 225)

keyfini (bln) / zerre kadar (zt) / yitirmeden (y): zarf-fiil grubu

Adam onları şaşırttı; çünkü bir an bile düşünmeden “tamam” dedi. (GE/ s. 225)

bir an bile (zt) / düşünmeden (y): zarf-fiil grubu

Haklıydı elbette; çünkü aynı adam bir değil, birkaç bâdireden bu ortaklık sayesinde, zırnık zarara uğramadan paçayı kurtardı. (GE/ s. 226)

zırnık (zt) / zarara uğramadan (y): zarf-fiil grubu

Saniye sekmediğini bildiği halde, dönüp arkasındaki duvar saatine bakmadan yapamıyor. (GE/ s. 228)

dönüp (zt) / arkasındaki duvar saatine (dt) / bakmadan (y): zarf-fül grubu

Ve, Eminönü, Köprü, Karaköy, Tophâne, Yıldız, Beşiktaş, Ortaköy.. koca yolu bir kelime konuşmadan geçtiler. (GE/ s. 229)

bir kelime (bsn) / konuşmadan (y): zarf-fül grubu

Kız daha oturmadan, Delikanlı'ya; -“Beni telefona götürür müsün?” diyor. (GE/ s. 229)

daha (zt) / oturmadan (y): zarf-fül grubu

Kendi kendime sormadan yapamadım: Ne biçim şeydir bu? (GE/ s. 241)

kendi kendime (zt) / sormadan (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, daha o kaybolmadan zile basmıştı. (GE/ s. 278)

daha (zt) / o (ö) / kaybolmadan (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, alayı pek becermeden sordu. (GE/ s. 289)

alayı (bln) / pek (zt) / becermeden (y): zarf-fül grubu

Duramadı, kalktı, pencerenin önüne gitti; kıza bakmadan konuştu. (GE/ s. 300-301)

kıza (dt) / bakmadan (y): zarf-fül grubu

Çünkü Güliz, “Sarı Çiyan” oyununun sonuna gık demeden katlanmıştı: Soyulu ve mükemmel bir iş adamı gibi. (GE/ s. 302)

gık (i) / demeden (y): zarf-fül grubu

Gün batmadan gel. (GE/ s. 321)

gün (ö) / batmadan (y): zarf-fül grubu

Ve, ona çirkin kıvranırlar vermeden geliverecektir. (GE/ s. 342)

ona (dt) / çirkin kıvranırlar (bsn) / vermeden (y): zarf-fül grubu

*Bana mutlu insanı anlat deseler, **hiç duraklamadan** şöyle derdim: Gençlik çağını pişmanlık duymadan hatırlayan insan mutludur. (GE/ s. 346)*

hiç (zt) / duraklamadan (y): zarf-fül grubu

*Ama çok geçmemiş, bir tabla, **yıl demeden** de koskoca bir camekân edinmişti. (GE/ s. 355)*

yıl (bsn) / demeden (y): zarf-fül grubu

*Nitekim, içeri girer girmez, surf bunu öğrenmek için gelmiş gibi, **merhaba demeden** sordu. (GE/ s. 362)*

merhaba (bsn) / demeden (y): zarf-fül grubu

*Ve, **başka bir şey söylemeden çıktı**, odasına gitti. (GE/ s. 373)*

başka bir şey (bln) / söylemeden (y): zarf-fül grubu

***Giriş kapısındaki yarma içeri girmeden**, eşikte, araladığı kapıdan başını uzatarak; -“O geldi” diyor.. (GE/ s. 376)*

giriş kapısındaki yarma (ö) / içeri (zt) / girmeden (y): zarf-fül grubu

***Tabancasını bırakmadan**, elleriyle sol dizini kavriyor. (GE/ s. 380)*

tabancasını (bln) / bırakmadan (y): zarf-fül grubu

4. 1. 5. 9. -mAKsIZIn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*İhtiyar, onun pek güzel anladığı sözü, **sesini de, bakışını da zerre kadar değiştirmeksizin** tekrarladı (...) (GE/ s. 26)*

sesini de, bakışını da (bln) / zerre kadar (zt) / değiştirmeksizin (y): zarf-fiil

*Genç kadın bunu **iffetinden, hatta onurundan zerre kadar yitirmeksizin**, sadece iki ailenin ağırlığını iyi kullanarak başarmıştı. (GE/ s. 40-41)*

iffetinden, hatta onurundan (dt) / zerre kadar (zt) / yitirmeksizin (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 10. -IncA/ -UncA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Sıdika deyince de daha bir tadlanır, neşelenirdi sevişmeleri. (GE/ s. 14)

Sıdika (bsn) / deyince (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, dediğini yapınca da okudu (...) (GE/ s. 16)

dediğini (bln) / yapınca (y): zarf-fiil grubu

Bir direnişle karşılaşınca.. bir; ben çavdar ekmeğine razı olduktan sonra Keyhüsrev' in bilmem nesi Dârâ' nın bilmem nesinde diyenle karşılaşınca hanım nineler gibi mızızlaşmaktan başka bir şey gelmiyor elinden. (GE/ s. 28)

bir direnişle (zt) / karşılaşınca (y): zarf-fiil grubu

Beklediği karşı saldırı gelmeyince, Delikanlı büsbütün yayıldı (...) (GE/ s. 28)

beklediği karşı saldırı (ö) / gelmeyince (y): zarf-fiil grubu

Ben varken hüznün ve yenilmişlik olmayacak; hüznün ve yenilmişlik gelince de ben olmayacağım. (GE/ s. 33)

hüznün ve yenilmişlik (ö) / gelince (y): zarf-fiil grubu

Kavgaya yönelen fikir ve inanç iddiaları, şöyle bir kazınca altından bunlar çıkıyordu. (GE/ s. 36)

şöyle bir (zt) / kazınca (y): zarf-fiil grubu

Bunu bir gün karısının bacanağına gülümsediğini görüverince anlamıştı (...) (GE/ s. 40)

bir gün (zt) / karısının bacanağına gülümsediğini (bln) / görüverince (y): zarf-fiil grubu

Aynı şaşkınlığı Delikanlı da belirtince şöyle demişti (...) (GE/ s. 49)

aynı şaşkınlığı (bln) / Delikanlı da (ö) / belirtince (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, söz bu olaya gelince: “Tabî müttetikler mi? Püyh.. istemediğin kadar ve öğürtecek kadar! Ve her alanda!..” derdi. (GE/ s. 54)

söz (ö) / bu olaya (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

İhtiyar, sadece bu gerekçe için bile “en büyük işim” der ve reform söz konusu olunca da şöyle konuşur (...) (GE/ s. 57)

reform (ö) / söz konusu olunca (y): zarf-fül grubu

Hem de öylesine ve o kadar ki, işler iyice rayına oturduktan sonra, görevden bağışlanmasını isteyince; “kimdi bu adam?” diye alın kırıştıran kodamanlar bile çıktı. (GE/ s. 59)

görevden bağışlanmasını (bln) / isteyince (y): zarf-fül grubu

O akşam, eve dönünce üşenmedi, toz bağlamış edebiyat kitaplarını alt üst etti; sonunda buldu ve okudu hikâyenin o bölümünü (...) (GE/ s. 79)

eve (dt) / dönünce (y): zarf-fül grubu

Bütün bunlar kendisine anlatılınca kızın kılı bile kıpırdamadı (...) (GE/ s. 83)

bütün bunlar (ö) / kendisine (dt) / anlatılınca (y): zarf-fül grubu

Şöyle bir silkinince de ortaya, yüzü her zaman güleç ve tertemiz, bir piyade üsteğmeni çıktı. (GE/ s. 100)

şöyle bir (zt) / silkinince (y): zarf-fül grubu

Teyzem oğlu Mim Topbaş, Raşit'in gömleğine bakıyor, sorularını yeniliyor, gözleri pabuçlarına takılınca gene yeniliyordu. (GE/ s. 100)

gözleri (ö) / pabuçlarına (dt) / takılınca (y): zarf-fül grubu

Beklediklerini görünce de açıkladı. (GE/ s. 106)

beklediklerini (bln) / görünce (y): zarf-fül grubu

Bir gün, nöbet arkadaşına, fazla üsteleyince; “bedava dostluklar gelmez bana” demiş, sonra da ısırır gibi güler eklemiştir: “son münzeviyim ben.” (GE/ s. 119)

fazla (zt) / üsteleyince (y): zarf-fül grubu

Müdür de onu -tabiatıyla- arkalayınca, “bizimki”ne “defolmak”tan başka yol kalmadı. (GE/ s. 121)

Müdür de (ö) / onu (bln) / -tabiatıyla- (cdö) / arkalayınca (y): zarf-fül grubu

Raşit oraya, “Musahhah aranyor” başlıklı bir küçük ilanı okuyunca baş vurmıştu. (GE/ s. 123)

“Musahhah aranyor” başlıklı bir küçük ilanı (bsn) / okuyunca (y): zarf-fül grubu

Küfürsüz konuştuğu yok ve söz patronla, idare müdürlüğü yapan “kayınçoâa gelince sövüp saymalar daha orijinalleşiyor, ağdalanıyor. (GE/ s. 123)

söz (ö) / patronla, idare müdürlüğü yapan “kayınço”ya (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

Yanına gelince ekledi. (GE/ s. 124)

yanına (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

Profesör gelince zaten ayağa kalkmıştı. (GE/ s. 130)

profesör (ö) / gelince (y): zarf-fül grubu

- “Sen beni pımpirik bir moruk görüyorsun, değil mi?” diye sorup da, o kocaman elinin iri ve kalın parmaklarını göstererek: “Bu parmaklarda yığınla insanın.. bu ülkenin ipi var” deyince gülüverdi. (GE/ s. 133)

- “Sen beni pımpirik bir moruk görüyorsun, değil mi?” diye sorup da, o kocaman elinin iri ve kalın parmaklarını göstererek: (zt) / “Bu parmaklarda yığınla insanın.. bu ülkenin ipi var” (bsn) / deyince (y): zarf-fül grubu

Sadece, sıra dalga geçtiği tablonun yorumuna gelince: -“Ne güzel” dedi gülerek. (GE/ s. 139)

sıra (ö) / dalga geçtiği tablonun yorumuna (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

Ama sıra bir örneğin değerlendirilmesine gelince iş epey karışıyor. (GE/ s. 139)

sıra (ö) / bir örneğin değerlendirilmesine (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

-“Çok kolay.. ben sana on günde öğretirim; çünkü ben beş günde öğrendim” deyince de, daha çok bu tatlı şaka yüzünden, ders almaya razı olmuştu. (GE/ s. 155)

-“Çok kolay.. ben sana on günde öğretirim; çünkü ben beş günde öğrendim” (bsn) /deyince (y): zarf-fül grubu

Şef garson şarabı övünce heveslendim ve bu hevesle içtim. (GE/ s. 155)

şef garson (ö) / şarabı (bln) / övünce (y): zarf-fül grubu

Bunu hatırlayınca: “Onun asla öğrenemeyeceği şeyleri bir ben yapabilir, ona bir ben kazık atabilirim” diye atlayıp geçmek istedi konunun üstünden. (GE/ s. 167)

bunu (bln) / hatırlayınca (y): zarf-fül grubu

Güliz görününce salondakiler onu bağıra çağıra ve alkışlarla karşıladı. (GE/ s. 199-200)

Güliz (ö) / görününce (y): zarf-fül grubu

Ve, sadece bir masada havanın değişik olduğunu da, Güliz oraya gidince, gördü. (GE/ s. 204)

Güliz (ö) / oraya (dt) / gidince (y): zarf-fül grubu

Düşündüm ki, sen, gece bitince, hemen ayrılır, kararlaştıracığımız bir yerde beklersin. (GE/ s. 205)

gece (ö) / bitince (y): zarf-fül grubu

Hâlini öğrenince alaya alacak seni, aşağılayacak, yerin dibine batıracak; sonra da ocak'lardan birisine def edecek. (GE/ s. 210)

hâlini (bln) / öğrenince (y): zarf-fül grubu

*Delikanlı da, **bunu görünce**, canı sıkkın ve üzgün görünmeye çalışarak üsteledi. (GE/ s. 214), (GE/ s. 286), (GE/ s. 291)*

bunu (bln) / görünce (y): zarf-fül grubu

*Delikanlı, dakikalarca Marks'ı ve Marksizm'i övmüş; **kendisini belli bir alaycılıkla dinleyen İhtiyar “demek öyle?” deyince de bu cevabı vermişti. (GE/ s. 216)***

kendisini belli bir alaycılıkla dinleyen İhtiyar (ö) / “demek öyle?” (bsn) / deyince (y): zarf-fül grubu

*Delikanlı **bunu sezinleyince** sormuştur. (GE/ s. 219)*

bunu (bln) / sezinleyince (y): zarf-fül grubu

*Delikanlı, **bu hatırlayış da eklenince**, tedirgin duyarlığında, gezegenler arasında ağını örmüş devler devi bir örümcek canlandırıyor. (GE/ s. 219)*

bu hatırlayış da (ö) / eklenince (y): zarf-fül grubu

*İhtiyar, **bu açılışın hikâyesini dinleyince**, “Ahh, ne hikâye.. bulunmayı ne kadar isterdim” demişti. (GE/ s. 225)*

bu açılışın hikâyesini (bln) / dinleyince (y): zarf-fül grubu

İhtiyar durumu haftalık raporlardan öğrenince adam hapı yuttu; çünkü, “araştırın” emri verilmiş, böylece de bir uyuşturucu madde kaçakçısı olduğu anlaşılmıştı. (GE/ s. 225)

İhtiyar (ö) / durumu (bln) / haftalık raporlardan (dt) / öğrenince (y): zarf-fül grubu

*Dayı **bu noktaya ulaşınca**, onlara, kadınıyla isterik, erkeğiyle züppe ve snop sosyete ve üniversite kesimlerinde uyuşturucu maddelerden yararlanmak düşüncesini verdi. (GE/ s. 227)*

Dayı (ö) / bu noktaya (dt) / ulaşınca (y): zarf-fül grubu

***Bunu başaramayınca da** kendisi çileden çıkıyor, küplere biniyordu; değer yargılarına, değerlere, değerli insanlara ve erdemlere, şaşılacak paradokslarla daha bir saldırıyordu. (GE/ s. 240)*

bunu (bln) / başaramayınca (y): zarf-fül grubu

Başarıya ulaşınca hiçbir şeyin değişmediği görülecekti. (GE/ s. 245)

başarıya (dt) / ulaşınca (y): zarf-fül grubu

(...) İhtiyar'ın açıklamaları bu hatırlayışları ile birleşince, Delikanlı'nın beynine, idrakine bir kor gibi düşüyordu. (GE/ s. 258)

İhtiyar'ın açıklamaları (ö) / bu hatırlayışları ile (zt) / birleşince (y): zarf-fül grubu

Sizi görünce, rahatsız etmeyelim dedi beyefendi.. sanki bir siz varsınız, bu kadar insan yok. (GE/ s. 261)

sizi (bln) / görünce (y): zarf-fül grubu

Ve gözü, hırlamaya hazırlanan köpeğine takılınca bağırdı. (GE/ s. 268)

gözü (ö) / hırlamaya hazırlanan köpeğine (dt) / takılınca (y): zarf-fül grubu

Yalnız tedhiş deyince aklıma, şu ünlü, Paris sularını zehirleme girişimi geliverdi. (GE/ s. 281)

tedhiş (bsn) / deyince (y): zarf-fül grubu

Kâh karşı kıyılara, kâh, gökyüzüne ve arada bir de Güliz'e bakmak için başını kaldırıyor, gözlerini yeniden saata çevirince, yelkovanın bu fırsatlardan kalleşçe yararlanarak , hile yapmış gibi, iki, üç dakika birden ilerlemiş olduğunu görüyordu. (GE/ s. 284-285)

gözlerini (bln) / yeniden (zt) / saata (dt) / çevirince (y): zarf-fül grubu

Bir gün İhtiyar, arada bir yaptığı gibi, onun romantizmi ile.. daha doğrusu, romantizm saydığı aşırı ve mantıklı olmaktan çok duygusal ilgilenişleri ile alay edince, İhtiyar'inkinden de alaycı bir ses tonuyla: "Bütün eylemciler, yeteneksiz, rate, kavruk, romantiklerdir" demişti. (GE/ s. 285)

onun romantizmi ile.. (zt) / daha doğrusu (cdö), romantizm saydığı aşırı ve mantıklı olmaktan çok duygusal ilgilenişleri ile (zt) / alay edince (y): zarf-fül grubu

Ve dönemeçler başlayınca da; -“İlerde lütfen” dedi. (GE/ s. 292)

dönemeçler (ö) / başlayınca (y): zarf-fül grubu

Adam türküsüne başlayınca tıpkı bu çift gibi sinmişti ve adam sürdürüyordu türküsünü. (GE/ s. 315)

adam (ö) / türküsüne (dt) / başlayınca (y): zarf-fül grubu

Birinci düdük sesi bitince kapattı. (GE/ s. 320)

birinci düdük sesi (ö) / bitince (y): zarf-fül grubu

Sonra.. Delikanlı'nın kolları -ve dudakları- gevşeyince, sıyrıldı; iki adım açıldı. (GE/ s. 329)

Delikanlı'nın kolları (ö) / -ve dudakları- (cdö) / gevşeyince (y): zarf-fül grubu

Ben koyunca ya çok oluyor, ya da az. (GE/ s. 334)

ben (ö) / koyunca (y): zarf-fül grubu

Önce direnen Güliz, onun ne istediğini anlayınca gülümseyerek razı oldu. (GE/ s. 338)

onun ne istediğini (bln) / anlayınca (y): zarf-fül grubu

Geriye dönüp de kadına bakınca onun da aynı durumda olduğunu, onun da bir çıkış yolu bulmak için çırpındığını görür. (GE/ s. 343)

geriye dönüp de (zt) / kadına (dt) / bakınca (y): zarf-fül grubu

Ama, sıra, Tanrı'nın bütün kurallarına eşit olarak bağışladığı en değerli mirasa, gençliğe gelince, hemen hemen herkes har vurup harman savurur, deli bir mirasyedi kesilir. (GE/ s. 346)

sıra (ö) / Tanrı'nın bütün kurallarına eşit olarak bağışladığı en değerli mirasa (dt) / gençliğe (cdö) / gelince (y): zarf-fül grubu

Kovan'ın kraliçesi bütün bir mevsim bütün bir kovan tarafından beslenir, bakılır ve o mûcize vakit gelince de, bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güçle gökyüzüne doğru dikilir. (GE/ s. 347)

o mûcize vakit (ö) / gelince (y): zarf-fül grubu

Kadın, Sıdika'nın her rastlayışında, hikâyenin burasına gelince, "pis mendebur"la yetinmez, hırsını o kadarla alamaz ve, "ne olacak, kominis işte..partiye bilem girmiş.. evlâttan eyalden ona ne" diyor, öyle adamları "tutup bacağından cart diye ayırmayan hükümet"e de ağzına ne gelirse verip veriştiriyordu. (GE/ s. 356)

hikâyenin burasına (dt) / gelince (y): zarf-fül grubu

Ama -acı acı gülümsedi- söz konusu kaçmak olunca, bunların hiç birisi yok demekti. (GE/ s. 360)

kaçmak (ö) / söz konusu olunca (y): zarf-fül grubu

Ama odaya girince hareketleri hızlandı. (GE/ s. 362)

odaya (dt) / girince (y): zarf-fül grubu

Gerçi, numarayı çeviren, paraleldeki görevliye, kararlaştırdıkları ziller çalincaya kadar; "Bağlanmadı galiba" demişti ama, Delikanlı telefonu açınca da, adamın ona, nereden arandığını söylemesini engelleyememişti. (GE/ s. 364)

Delikanlı (ö) / telefonu (bln) / açınca (y):zarf-fül grubu

Gözleri çabuk kamaştı, beynindeki saplantıya bu da eklenince, tam anlamıyla hipnoza girdi. (GE/ s. 365)

beynindeki saplantıya (dt) / bu da (ö) / eklenince (y): zarf-fül grubu

İyice yaklaşınca -bu yüz- çirkin gülüşüyle, kendisini, kendilerini ve her şeyi yutacak -kapkara bir mağra gibi- ağızdan ibaret kalıyordu. (GE/ s. 356)

iyice (zt) / yaklaşınca (y): zarf-fül grubu

Kadın musluğu açınca, bir hamlede paketi çıkardı. (GE/ s. 373)

kadın (ö) / musluğu (bln) / açınca (y): zarf-fül grubu

Sıdika onun dehşete kapıldığını görünce, kendi aklına da gelen ihtimalin doğruluğuna inanıyor. (GE/ s. 377)

onun dehşete kapıldığını (bln) / görünce (y): zarf-fül grubu

4. 1. 5. 11. -Ip/ -Up Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bunların çoğunu İblisçe oyunlarla, acımasız pençelerle kapıp “adamları” arasına kattı; deli oyununun piyonları yaptı. (GE/ s. 45)

İblisçe oyunlar ile, (zt) / acımasız pençeler ile (zt) / kapıp (y): zarf-fiil grubu

Alaylar aşağılamanın en ezicisi oluyor; eser hırsızlığı ispatlanıp kişilik ipe çekiliyordu. (GE/ s. 46)

eser hırsızlığı (ö) / ispatlanıp (y): zarf-fiil grubu

Cümbüş, o zaman kendiliğinden başlıyor ve alev kendi kendini besleyip azdırıyordu. (GE/ s. 47)

kendi kendini (bln) / besleyip (y): zarf-fiil grubu

Onlar, her gittikleri yerde, halkın sevdiği, saydığı, benimsediği yöneticileri ve ileri gelenleri belirleyip rapor ediyorlardı. (GE/ s. 67)

halkın sevdiği, saydığı, benimsediği yöneticileri ve ileri gelenleri (bln) / belirleyip (y): zarf-fiil grubu

Bu arada, Devlete ve bu kavrama bağlı olanlara daha haşin, daha haksız davranılıyordu, bunun için de komplolar düzenleniyor, tuzaklar kuruluyor, yöre halkının aslını pek güzel anlayacağı iftiralar düzenlenip çamurlar atılıyordu. (GE/ s. 67)

yöre halkının aslını pek güzel anlayacağı iftiralar (ö) / düzenlenip (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar'ı pek düşündürmüştü bu: Kız, adı için Güliz derken, acaba, kendi yerine gerçek Güliz'i görüp hınç mı çıkarıyordu, yoksa, kafasının ve gönlünün derinliklerinde bir Güliz özlemi mi vardı? (GE/ s. 82)

kendi yerine (zt) / gerçek Güliz'i (bln) / görüp (y): zarf-fiil grubu

Sırasını savdıktan sonra gelip Raşit'in yanına, / kollarını bütün genişliğiyle açıp bankın arkalığına, onun sırtından da geçirmecesine -yâni pek küstahça- atıyor. (GE/ s. 103)

sirasını savdıktan sonra (zt) / Raşit'in yanına (dt) / gelip (y): zarf-fül grubu

kollarını (bln) / bütün genişliğiyle (zt) / açıp (y): zarf-fül grubu

Ertesi sabahtan başlayıp harıl harıl iş aramaya koyuldu. (GE/ s. 115)

ertesi sabahtan (zt) / başlayıp (y): zarf-fül grubu

Nitekim "bizimki" de, Sokrat'a taş çıkartan bir vakarla, pılısını pırtısını toplayıp baldıran tasını kafaya dikti; yâni doğuştan âşinası sefaletle doğru defolup gitti. (GE/ s. 121)

pılısını pırtısını (bln) / toplayıp (y): zarf-fül grubu

Gerçi İhtiyar, çoğu kere, o masasına yaklaştığı zaman, kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış gibi bakıyor ve aynı eliyle, sinek kovarmış gibi selâmlayıp bir başka masaya selâmetliyordu; ama; "Ha, sen misin? Geç otur" dedikleri de az olmuyordu. (GE/ s. 131)

kocaman elini (bln) / gözüne (dt) / siper edip (y): zarf-fül grubu

sinek kovarmış gibi (zt) / selâmlayıp (y): zarf-fül grubu

Bir seferinde, bir bahar günü, bir vapur gezisinde yeni arkadaşları İhtiyar'ın vapurda olduğunu görüp pek şaşırdılar ve onu aralarına davet ettiler. (GE/ s. 133)

İhtiyar'ın vapurda olduğunu (bln) / görüp (y): zarf-fül grubu

"Pöhh" diye boşaltıp "hıhhh" diye yenileyebilirdi ciğerlerindeki - içindeki- havayı! (GE/ s. 159)

"Pöhh" diye (zt) / boşaltıp (y):zarf-fül grubu

Az sonra o kocaman elini, bir dağlı veya bir korsan gibi, gözüne siperlik yapıp kendilerine doğru bakacak. (GE/ s. 177)

o kocaman elini (bln) / bir dağlı veya bir korsan gibi (zt) / gözüne (dt) / siperlik yapıp (y): zarf-fül grubu

Güliz dans boyunca güldü, konuştu ve -Delikanlı'nın fakültede dengesini, ağırbaşlılığını, her şeyden çok, ciddî ve verimli çalışmalarını iyi bildiği- doçenti de güldürüp konuştu. (GE/ s. 204)

doçenti de (bln) / güldürüp (y): zarf-fiil grubu

Başını çevirip eğitimsel beyefendilere baktı ve onların kafa çekip sigara tüttürüp jestleştiklerini, büsbütün aydinsallaştıklarını gördü. (GE/ s. 270)

başını (bln) / çevirip (y): zarf-fiil grubu

Bu yoruma göre, İhtiyar “Mangal tahtası” demişti de, onlar “bayram haftası” dediye getirip havalanmışlardı. (GE/ s. 312)

“bayram haftası” dediye (dt) / getirip (y): zarf-fiil grubu

Önce bel hizasındaki bir salkımdan iki koruk kopartıp ağzına atıyor; bu arada dönüp gene sırtıyor. (GE/ s. 370)

bel hizasındaki bir salkımdan (dt) / iki koruk (bsn) / kopartıp (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 12. -sA Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Sindirmeye yetmese bile, İhtiyar' a gereken sözü bulduracak zamanı kazandırıyor. (GE/ s. 7)

sindirmeye (dt) / yetmese (y): zarf-fiil grubu

Bugün bile öğrencilerine veya onu şuradan, buradan, özellikle de Lokanta' dan tanıyanlara, şu romanda okuyacaklarınızdan yüzde birini söyleyecek olsanız, hiç kuşkunuz olmasın, en azından, palavracı sayılır, alaya alınırsınız. (GE/ s. 10)

Bugün bile (zt) / öğrencilerine veya onu şuradan, buradan, özellikle de Lokanta' dan tanıyanlara, (dt) şu romanda okuyacaklarınızdan yüzde birini (bln) / söyleyecek olsanız (y): zarf-fiil grubu

Gerçi onun hikâyesinde ağırlığı aşk tutuyordu; ama bu üslubu ve bakış açısı yüzünden arka plana kaymış olsa da, öyle bir portre ve öyle olaylar belirliyordu ki, sık sık irkildiklerimiz, ürperdiklerimiz oldu. (GE/ s. 11)

bu üslûbu ve bakış açısı yüzünden (zt) / arka plana kaymış olsa (y): zarf-fül grubu

Hele bunu kendisi sağlamışsa, keyiften dört köşe olurdu namussuz. (GE/ s. 13)

bunu (bln) / kendisi (ö) / sağlamışsa (y): zarf-fül grubu

Sen o kadar romantik olmasaydın, seni ökseye düşürmek için çok daha incelikler gösterebilirdim. (GE/ s. 15)

sen (ö) / o kadar (zt) / romantik olmasaydın (y): zarf-fül grubu

Benim için artık sen ne isen o da odur. (GE/ s. 19)

sen (ö) / ne isen (y): zarf-fül grubu

Bir aksilik olursa, bize yetecek zamanın sonunda ellerine boş bir kart geçecek. (GE/ s. 21)

bir aksilik (ö) / olursa (y): zarf-fül grubu

Şimdi ölümü göze alıyorsam mizâcım mı değişti yâni? (GE/ s. 22)

şimdi (zt) / ölümü göze alıyorsam (y): zarf-fül grubu

Dokuz Tanrı bir araya gelip dokuz nesil deneseler kallesin senin gibisini gönderemezler dünyaya. (GE/ s. 22)

dokuz tanrı bir araya gelip (zt) / dokuz nesil (zt) / deneseler (y): zarf-fül grubu

Gene sinirlendirmeyeceğini bilsem, sebebini de söyledim bunun. (GE/ s. 23)

gene sinirlendirmeyeceğini (bln) / bilsem (y): zarf-fül grubu

Bundan kurtulsan, bir başkasında geberip gideceksin. (GE/ s. 24)

bundan (dt) / kurtulsan (y): zarf-fül grubu

Bunu bir başarır, / bu arada bir de aradığı kelimeyi bulursa sesi incecik çıkacaktır. (GE/ s. 28)

bunu (bln) / bir (zt) / başarır(sa) (y): zarf-fül grubu

bu arada (zt) / aradığı kelimeyi (bln) / bulursa (y): zarf-fül grubu

Beni iyi dinledinse kurtulabilirsin. (GE/ s. 31)

beni (bln) / iyi (zt) / dinledinse (y): zarf-fül

Polisten, askerden kurtulsan bile adamlarım öldürecektir seni (GE/ s. 31)

polisten, (dt) / askerden (dt) / kurtulsan (y): zarf-fül grubu

Sevgiyle, benimseyişle beraberlik arayışlarıyla ilgili -insana has- ne kadar eğilim, ne kadar içgüdü varsa -başta hoşlanış, hoşnud olma- hepsini de Delikanlı' da ve Delikanlı olduğu için duymuş.. duyabilmişti (...) (GE/ s. 32)

sevgiyle, benimseyişle beraberlik arayışlarıyla ilgili / -insana has- (cdö) / ne kadar eğilim, (ö) / ne kadar içgüdü (ö) / varsa (y): zarf-fül grubu

Sayıları az olsa da, onu sevmeyenler, çekemeyenler çıkmamış değildir; ama öylelerini de çevresinde kimse sevmemiş, tutmamıştır. (GE/ s. 34)

sayıları (ö) / az (zt) / olsa (y): zarf-fül grubu

Fırsat yoksa bulurdu, icad ederdi... (GE/ s. 39)

fırsat (ö) / yoksa (y): zarf-fül grubu

Ben beceremezsem de, geberip gittiğim zaman bütün servetimi onun kurulmasına bırakacağım. (GE/ s. 44)

ben (ö) / beceremezsem (y): zarf-fül grubu

Hükümetin ve tek partinin halka ters düşen, sevimsiz gelen ne kadar kodamanı varsa kendilerine yorulan acayip, ama gerçekten de dâhice bulunmuş niteliklerle göklere karılıyordu. (GE/ s. 56)

hükümetin ve tek partinin halka ters düşen, sevimsiz gelen ne kadar kodamanı (ö) / varsa (y): zarf-fül grubu

Ben geberip gitsem de etkileri en azından iki nesil ödenemez. (GE/ s. 57)

ben (ö) / geberip gitsem (y) zarf-fül grubu

Kim en şapşal ve en et kafalı ise o seçiliyor, doçentlikleri de onların arasından en "sersem"leri kazanıyordu. (GE/ s. 61)

kim (ö) / en şapşal ve en et kafalı ise (y): zarf-fül grubu

Güney Doğu'daki geniş bir yöre babasını nasıl dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş bir takvâ adamı sayıyorsa; / bu zanna karşılık, babası nasıl yöredeki kudretini koruyup sağlamlaştırıp genişletmekten başka bir şey için yaşamıyorsa, İhtiyar da artık böyle tanınışını pekiştirmek, alttan alta ve kimsenin kuşkusunu uyandırmadan ama en sevilen, en beğenilen, yâni en kuvvetli olmak için çalıştı (...) (GE/ s. 63)

Güney Doğu'daki geniş bir yöre (ö) / babasını (bln) / nasıl (zt) / dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş bir takvâ adamı (zt) / sayıyorsa (y): zarf-fül grubu

bu zanna karşılık, (zt) / babası (ö) / nasıl (zt) / yöredeki kudretini koruyup sağlamlaştırıp genişletmekten başka bir şey için (zt) / yaşamıyorsa (y): zarf-fül grubu

Güney Doğu'daki yüzlerce köy ve kasabadan bir teki babası ve şeyhlik düzeni için ne ise, babası ve o düzen de Paytaht için ancak o idi; belki de o bile değildi. (GE/ s. 63)

Güney Doğu'daki yüzlerce köy ve kasabadan bir teki (ö) / babası ve şeyhlik düzeni için (zt) / ne ise (y): zarf-fül grubu

Ve, Paytaht babasının ve şeyhlik düzeninin -bir çocuğu pohpohlar gibisirtını okşuyor, yüzüne gülüyorsa, babası ve o düzen Paytahta yaltaklanıyordu, yaltaklanmak zorunda idi. (GE/ s. 63)

Paytaht (ö) / babasının ve şeyhlik düzeninin sırtını (bln) / -bir çocuğu pohpohlar gibi- (cdö) / okşuyor(sa) (y): zarf-fül grubu

Paytaht ona bir bağışlıyor, / bir lütfediyorsa, o Paytahta on bir ödüyordu, ödemek zorunda idi. (GE/ s. 63)

Paytaht (ö) / ona (dt) / bir (zt) / bağışlıyor(sa) (y): zarf-fül grubu

(Paytaht) (ö) / (ona) (dt) / (bir) (zt) / lütfediyorsa (y): zarf-fül grubu

“Üç başlı canavar” serüveninden sonra bir yanlış adım daha atsa idi, gerçekten, öldürürdü kendisini. (GE/ s. 65)

“Üç başlı canavar” serüveninden sonra (zt) / bir yanlış adım daha atsa (y): zarf-fül grubu

İhtiyar’ın üslûbu ile anlatılacak olursa 1945 yılı Türkiye’ye büyük birikimlerle girdi ve top gibi patladı; çünkü, üçüncü ve gerçek muhalefet dönemini getiriyordu (...) (GE/ s. 69)

İhtiyar’ın üslûbu ile (zt) / anlatılacak olursa (y): zarf-fül grubu

Artık, Devlet denilen Ankakuşunun sömürücüleri ve kendileri onun, yâni Devletin temsilcisi diye yutturabilen gangsterler, kendi hallerine bırakılırlarsa -İhtiyar kolları sıvamakta gecikirse- nesillerin gık demeden katlanacakları oyunu ve yutturmacası ile, kalp üstünlükler ve kalp üstünler, düzmece büyüklükler ve düzmece büyükler sürüp gidecektir. (GE/ s. 70)

Devlet denilen Ankakuşunun sömürücüleri ve kendileri onun, yâni Devletin temsilcisi diye yutturabilen gangsterler (ö) / kendi hallerine bırakılırlarsa (y): zarf-fül grubu

Köşkün bir, bir buçuk kilometre karelik çevresinde, gece, gündüz sinek uçsa denetçilerinin haberi oluyor, buna karşılık da, başta İhtiyar’inkiler, köşke gelip gidişlerinden kimsenin haberi olmuyordu. (GE/ s. 74)

köşkün bir bir buçuk kilometre karelik çevresinde (dt) / gece gündüz (zt) / sinek (ö) / uçsa (y): zarf-fül grubu

Belki daha büyüktü, ama öyle kavruktu ki, yüzünün donukluğu ve gözlerindeki keder farkedilmese beş yaş bile zor yakıştırılırdı. (GE/ s. 77)

yüzünün donukluğu ve gözlerindeki keder (ö) / farkedilmese (y): zarf-fül grubu

Birazcık baksa kendisine, eni konu güzel, çekici, sağlıklı olacak. (GE/ s. 81)

birazcık (zt) / kendisine (dt) / baksa (y): zarf-fül grubu

Bir daha dövmeye kalkışırsan sokarım. (GE/ s. 81)

bir daha (zt) / dövmeye kalkışırsan (y): zarf-fül grubu

Kavgacılığında da, çamur atmalarında da durulacak noktayı ve girişim zamanını ayarlayabilseydi, değil mahalleyi, yedi düveli birbirine katardı. (GE/ s. 83)

kavgacılığında da, çamur atmalarında da durulacak noktayı ve girişim zamanını (bln) / ayarlayabilseydi (y): zarf-füil grubu

Öylesine ki, kız onu, artık aşkına, uğrunda olmayacak şeyleri yapsa da inandıramazdı. (GE/ s. 84)

uğrunda olmayacak şeyleri (bln) / yapsa (y): zarf-füil grubu

Ve, İhtiyar, keyifle anladı ki, birisi kendisini -yâni İhtiyar'ı- ne kadar sevmiyor, / ne kadar umursamıyorsa; / kendisi de -yani İhtiyar da- birisine ne kadar tepeden bakabilecek durumda ise kız da ona o kadar yaklaşıyordu. (GE/ s. 84-85)

birisi (ö) / kendisini (bln) / -yâni İhtiyar'ı- (cdö) / ne kadar (zt) / sevmiyor(sa) (y): zarf-füil grubu

(ne kadar) (zt) / umursamıyorsa (y): zarf-füil grubu

kendisi de (ö) / -yani İhtiyar da- (cdö) / birisine (dt) / ne kadar (zt) / tepeden bakacak durumda ise (y): zarf-füil grubu

Ötekilerle nasılsa, Leyla'larla da yığınla öğrenci, öğretim görevlisi veya iş ve politika adamı düşürmüştü ağına: Kimi şantaja mahkûm, kimi de duygularına veya eteklerine! (GE/ s. 85)

ötekilerle (zt) / nasılsa (y): zarf-füil grubu

İnsanlar ancak böyle yapılırsa alternatifsiz bırakılabilirdi. (GE/ s. 90)

ancak (zt) / böyle (zt) / yapılırsa (y): zarf-füil grubu

Çok aşırı bir merak çıkarsa, daha başka ne bulabilecekti bu yıkıntıda? (GE/ s. 92)

çok aşırı bir merak (ö) / çıkarsa (y): zarf-füil grubu

-“Sayın profesörüm; öğrenmek, ya da bilmek zorunda kalırsak, bir sakıncası olur mu?” (GE/ s. 96)

öğrenmek ya da bilmek (bsn) / zorunda kalırsak (y): zarf-fül grubu

Pek seyrek ve pek özel durumlarda da olsa, “benim bir beklediğim mi var? (GE/ s. 96)

pek seyrek ve pek özel durumlarda da (zt) / olsa (y): zarf-fül grubu

*O günlerde ise kendisini acımasız, kalles ve.. ve namussuz bir sürgün kurbanı saymaya başlamıştı: **dünyada akla gelebilecek ne kadar haksızlık varsa, hepsi de sırf onu bulsun diye icad edilmişti.** (GE/ s. 99)*

dünyada (dt) / akla gelebilecek ne kadar haksızlık (ö) / varsa (y): zarf-fül grubu

Ve, direnen, karşı çıkan veya karşılık bulabilen çıkarsa, dövmeye, boğazlamaya kalkışabilirdi. (GE/ s. 102)

direne, karşı çıkan veya karşılık bulabilen (ö) / çıkarsa (y): zarf-fül grubu

Ne zaman gelsem burada görürüm. (GE/ s. 106)

ne zaman (zt) / gelsem (y): zarf-fül grubu

Kaypak ve kaçak bir dille de olsa, kendisini o diye satıyordu. (GE/ s. 112)

kaypak ve kaçak bir dille de (zt) / olsa (y): zarf-fül grubu

*Mezelerini, yemeklerini.. **benim nasılsa**, öyle.. istediği gibi, yarım porsiyon, çeyrek porsiyon.. istediği gibi veriniz. (GE/ s. 129)*

benim (mezelerim, yemeklerim) (ö) / nasılsa (y): zarf-fül grubu

Felsefeciye kalırsa, tam bir mutluluktan bu. (GE/ s. 114)

Felsefeciye (bln) / kalırsa (y): zarf-fül grubu

*Birtakım rastlantılarla okuduğu -meselâ Zerdüş Böyle Dedi, meselâ İnsanlığın Hali veya Harb ve Sulh gibi- **üç beş kitap bir yana bırakılırsa, edebiyatla ilgisi öğrenimle sınırlı kalırdı.** (GE/ s. 116)*

birtakım rastlantılarla okuduğu üç beş kitap (ö) / -meselâ Zerdüşt Böyle Dedi, meselâ İnsanlığın Hali veya Harb ve Sulh gibi- (cdö) / bir yana (dt) / bırakılırsa (y): zarf-fül grubu

Not defterine yazdığı gibi, iki pantolonu olsaydı, hep ütülü pantolonla dolaşacaktı. (GE/ s. 120), (GE/ s. 226)

not defterine yazdığı gibi (zt) / iki pantolonu (ö) / olsaydı (y): zarf-fül grubu

Okulda işler iyi gitmiyorsa, onlar gerektiği gibi olmadıkları ve davranmadıkları içindi bu! (GE/ s. 121)

okulda (dt) / işler (ö) / iyi gitmiyorsa (y): zarf-fül grubu

Gerçekten öyle bile olsa vız gelirsin bana. (GE/ s. 133)

gerçekten (zt) / öyle bile olsa (y): zarf-fül grubu

Hilton'a bile öyle giderim canım isterse. (GE/ s. 141), (GE/ s. 159)

canım (ö) / isterse (y): zarf-fül grubu

Ne ise.. ben, "spleen" kelimesini daha önce öğrenmiş olsaydım, tam değerlendiremezdim. (GE/ s. 145-146)

be (ö) / "spleen" kelimesini (bln) / daha önce (zt) / öğrenmiş olsaydım (y): zarf-fül grubu

İhtiyacınız varsa söyleyiniz bana; avans verdirtebilirim, Raşit Bey. (GE/ s. 157)

ihtiyacınız (ö) / varsa (y): zarf-fül grubu

Çekip gitmekte direnirse de def olup gitsin. (GE/ s. 166)

çekip gitmekte (dt) / direnirse (y): zarf-fül grubu

İçinde, daha sonraları; yâni dosya kapanırken veya kapandıktan sonra, bir şeyler kıvıldaacak gibi olsa Güliz onu hor görerek sıyrılıp çıkabilirdi. (GE/ s. 168)

içinde (dt) / daha sonralar yâni dosya kapanırken veya kapandıktan sonra (zt) / bir şeyler (ö) / kımıldayacak gibi olsa (y): zarf-fül grubu

Ama, yayınevının bu gasbtan önceki yayınları ile sonrakileri, özellikle de şu dergi hazırlıkları şöyle bir düşünülecek olursa oyunda dolayısıyla da - Amcanız beyefendinin diyordu, Delikanlı- İhtiyar'ın işten daha çok önemseyerek burnunu soktuğu bir şeylerin olduğunu ve birtakım dolaplar çevirdiğini anlamak için fazla zeki olmak gerekmezdi. (GE/ s. 171)

yayınevının bu gasbtan önceki yayınları ile sonrakileri, (bln) / özellikle de şu dergi hazırlıkları (cdö) / şöyle bir (zt) / düşünülecek olursa (y): zarf-fül grubu

Raşit.. beni seviyorsan beni mutlu et.. mutlu etmek zorundasın. (GE/ s. 173-174)

beni (bln) / seviyorsan (y): zarf-fül grubu

Ama bir anlarsa benim sana gerçekten vurulduğumu, tutulduğumu ve gerçekten seviştığimizi, her şey bitti bil. (GE/ s. 175)

benim sana gerçekten vurulduğumu, tutulduğumu ve gerçekten seviştığimizi (bln) / bir (zt) / anlarsa (y): zarf-fül grubu

Bir şey anladıysam arap olayım. (GE/ s. 181)

bir şey (bsn) / anladıysam (y): zarf-fül grubu

O dediğin ihtimal senin için söz konusu olsaydı, çoktan cebe indirmiştin bu çerçöpü. (GE/ s. 182)

o dediğin ihtimal (ö) / senin için (zt) / söz konusu olsaydı (y): zarf-fül grubu

Bir kere daha sefil olmak istemiyorsa, o istediğim yazı dizisini bitirene kadar uğramasın bitirim yerlerine. (GE/ s. 189)

bir kere daha (zt) sefil olmak istemiyorsa (y): zarf-fül grubu

Ama sonuç hep aynı idi, bütün sürtüşme, çatışma ve gerilimlerinde her zaman olduğu gibi, akıl, mantık, hesap, kitap, hiçbir şey kalmıyor, mizah

bastırıyor, böylece de içinden nasıl gelirse öyle davranıyor, öyle konuşuyordu.
(GE/ s. 192)

nasıl (zt) / içinden gelirse (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar gülmeseydi, Güliz, acaba gene gülümser miydi? (GE/ s. 196)

İhtiyar (ö) / gülmeseydi (y): zarf-fiil grubu

İçindeki o uru temizleyemeyeceksen viz gelirsin bana. (GE/ s. 198)

içindeki o uru (bln) / temizleyemeyeceksen (y): zarf-fiil grubu

Ama işe yaramayacağına inanırsa hapı yutarsın. (GE/ s. 198)

işe yaramayacağına (dt) / inanırsa (y): zarf-fiil grubu

Öteki masaların en küçüğü altı kişi için hazırlanmıştı ve gazinonun müşterisi bütün gece, bunların ne kadarı dolu ise o kadarla kaldı. (GE/ s. 200)

bunların ne kadarı (ö) /dolu ise (y): zarf-fiil grubu

Düşüncelerime, yargılarıma, anlayışıma, taban tabana zıt olsa da, içtenliğe inanırım.. ve karşımdakini de inandırdığımı görürüm; korkayım mı, yoksa övüneyim mi, bilemem. (GE/ s. 202-203)

düşüncelerime, (dt) / yargılarıma, (dt) / anlayışıma, (dt) / taban tabana zıt olsa (y): zarf-fiil grubu

Ben buradan seninle çıkarsam, mutlaka izlenecektik. (GE/ s. 205)

ben (ö) / buradan (dt) /seninle (zt) / çıkarsam (y): zarf-fiil grubu

Bir hakem seçsek oyunu ona verir. (GE/ s. 205)

bir hakem (bsn) / seçsek (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar senin Gazino'daki hâlini görseydi işin bitikti. (GE/ s. 210)

İhtiyar (ö) / senin Gazino'daki hâlini (bln) / görseydi (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar'ın "o gece"ye dair bildiği ne ise, onu kastettiğini anlatmak istiyordu. (GE/ s. 215)

İhtiyar'ın "o gece"ye dair bildiği (ö) / ne ise (y): zarf-fiil grubu

*Ve ünvanlar ve itibarlar ve nüfuz yağmaları.. senin anlayacağın, **insan** denilen diksürüngenlerin gözlerini döndüren ne varsa, her şey bu oyun sâyesinde var olur ve sürer. (GE/ s. 217)*

insan denilen diksürüngenlerin gözlerini döndüren ne (ö) / varsa (y): zarf-fül grubu

*Dünya Güliz'le dolmuştur; dünya Güliz'den ibarettir; **Güliz olmazsa dünya yoktur!** (GE/ s. 228)*

Güliz (ö) / olmazsa (y): zarf-fül grubu

*(...) bir şeyi yıkmak her şeyi yıkmaktan her zaman çok daha kolaydır; **o tek şey istediğin kadar çetin, / her şey de tek tek, istemediğin kadar püften olsa da!..** (GE/ s. 240)*

o tek şey (ö) / istediğin kadar çetin, (zt) / (olsa) (y): zarf-fül grubu

her şey de (ö) / tek tek, (zt) / istemediğin kadar püften (zt) / olsa (y): zarf-fül grubu

*Ama.. bir iş **ne kadar zorsa o kadar sarar beni.** (GE/ s. 243)*

ne kadar (zt) / zorsa (y): zarf-fül grubu

*-“A! Onu düşünmek zorundayım.. **ben göndermesem** bir yıl bekler.. istemem.. çiftleşme mevsimi dışında her şey için ve her zaman.” (GE/ s. 247)*

ben (ö) / göndermesem (y): zarf-fül grubu

*Meselâ, **Lenin döneke** Troçki iki misli dönekti. (GE/ s. 251)*

Lenin (ö) / döneke (y): zarf-fül grubu

***Coşkunluğu nasıl bir patlama olduysa, hüzne kayışı da o kadar âni bir düşüştü.** (GE/ s. 252)*

coşkunluğu (ö) / nasıl bir patlama olduysa (y): zarf-fül grubu

*Çünkü.. **ne kadar üzülsem** yeridir.. ben işimi rezil ve sefil şekilde kolaylaştıran bir ortam buldum. (GE/ s. 252)*

ne kadar (zt) / üzülsem (y): zarf-fül grubu

Gece anladı ki, nasıl Güliz'le kendisini İhtiyar engelliyorsa, İhtiyar'ın rahatlığı da kendileri, ayrı ayrı veya bir arada bulundukça bütünleşemeyecekti. (GE/ s. 257)

nasıl (zt) / Güliz'le kendisini (bln) / İhtiyar (ö) / engelliyorsa (y): zarf-fiil grubu

Kendini ne kadar zorlasa da, artık onun bir kuruntu olduğunu, hatta olabileceğini gösterecek hiçbir yorum bulamıyordu. (GE/ s. 259)

kendini (bln) / ne kadar (zt) / zorlasa (y): zarf-fiil grubu

Sigara ve rakı, nasıl toplumu güçlendirecek maddî güçleri çarçur ettiyse, sloganlara ve kavramlara özentide gene toplumun, yâni düzenin sağladığı ve sağlayabileceği imkânları çürüttü.. eşekler eliyle ve benim dürtülerimle. (GE/ s. 273)

nasıl (zt) / toplumu güçlendirecek maddî güçleri (bln) / çarçur ettiyse (y): zarf-fiil grubu

Biraz düşünebilirsen anlarsın halk dediğiniz beyinsizler gürhununun, biraz biti kanlanınca, aydınsal lükslere nasıl özeneceğini ve özendiğini. (GE/ s. 273)

biraz (zt) / düşünebilirsen (y): zarf-fiil grubu

Bunu sigara ve rakı ne kadar ispatlıyorsa, gecekondü sürülerinin oylarını solcu ve devrimci sloganlara boca edişi de aynı kesinlikle ispatlar. (GE/ s. 273)

bunu (bln) / sigara ve rakı (ö) / ne kadar (zt) / ispatlıyorsa (y): zarf-fiil grubu

Zavallı beynin bir parçacık işlese kendi durumunu görür ve benim üslubumu taklide yeltenmekle ne kadar mendeburlaştığını anlardın. (GE/ s. 277)

zavallı beynin (ö) / bir parçacık (zt) / işlese (y): zarf-fiil grubu

Ve, İhtiyar, elbette haklıydı: Güliz'le -yâni Sıdıka ile- ilişkileri böyle olmasaydı.. / Sıdıka'yı tanımasaydı, / Sıdıka'yı göstermeseydi Güliz, elbette, bu noktaya, bu bunalıma düşmeyecekti. (GE/ s. 279)

Güliz'le ilişkileri (ö) / -yâni Sıdıka ile- (cdö) / böyle olmasaydı (y): zarf-fiil grubu

Sıdika'yı (bln) / tanımasaydı (y): zarf-fül grubu

Sıdika'yı (bln) / göstermeseydi (y): zarf-fül grubu

Bedeli düşünseydim ben ben olmazdım. (GE/ s. 283)

bedeli (bln) / düşünseydim (y): zarf-fül grubu

Ama değişmiş işte: Bir dokunan olsa, pıtır pıtır yaş döküverecekler. (GE/ s. 286)

bir dokunan (ö) / olsa (y): zarf-fül grubu

Kalleşlik kalkıverse apışıp kalır, yaşamanın neye yaradığını bilemezsiniz. (GE/ s. 290)

kalleşlik (ö) / kalkıverse (y): zarf-fül grubu

Bu yüzden de, intihar denen olayı -yeniden- düşündü; ne zaman intihardan söz açılrsa, "kancıklık" dediğini, kancıklığı da küçülüş ve küçüklerin en iğrenci saydığını hatırladı. (GE/ s. 299)

ne zaman (zt) / intihardan (dt) / söz açılrsa (y): zarf-fül grubu

Bu sevgi hâlâ varsa.. yâni ciddî ise, iyi dinle. (GE/ s. 301)

bu sevgi (ö) / hâlâ (zt) / varsa (y): zarf-fül grubu

"Reşat" gelecek olursa dokunulmayacak, ama alıkonulacaktı. (GE/ s. 304)

"Reşat" (ö) / gelecek olursa (y): zarf-fül grubu

Güliz'i düşünemez, / Güliz'in yüzlerini bulamazsa ne yapacağını bilemeyecekti. (GE/ s. 304)

Güliz'i (bln) / düşünemez(se) (y): zarf-fül grubu

Güliz'in yüzlerini (bln) / bulamazsa (y): zarf-fül grubu

Kendisini ne kadar zorlasa da bunları ve dostluğu; yumuşak ve huzur veren, göğüs genişleten, ferahlatan, beyni evrene açan, tabiata açan, vurulmuş, acılı, yaralı bereli insanların gerçek durumlarıyla, gerçek özlemleri ile buluşturan duyguları bulamıyor. (GE/ s. 305)

kendisini (bln) / ne kadar (zt) / zorlasa (y): zarf-fül grubu

Ertesi gün bir hiç olabilirdi.. utanç bile olabilirdi yarın.. acuların her çeşidine boş verilse bile. (GE/ s. 312)

acuların her çeşidine (dt) / boş verilse (y): zarf-fül grubu

Çanakkale'dekilerin nasılsa, tıpkı öyle, delik deşik oluyor. (GE/ s. 317)

Çanakkale'dekilerin (durumu) (ö) / nasılsa (y): zarf-fül grubu

Bu kirazları yukarı çıkarabilseydi, / yeselerdi onlardan ne eşsiz bir zafer, ne görülmemiş bir jest olurdu! (GE/ s. 318)

bu kirazları (bln) / yukarı (zt) / çıkarabilseydi (y): zarf-fül grubu

(bu kirazları) (bln) / yeselerdi (y): zarf-fül grubu

Durum uygun değilse, Güliz ilk çalış ve kapatıştan sonra kendi alıcısını elinde tutar, üç, beş saniye kazanır, böylece de “meşgûl” işareti gelirdi. (GE/ s. 320)

durum (ö) / uygun değilse (y): zarf-fül grubu

Seni ele verecek olsaydım; o meyhanede, daha ikinci kadehini.. o, altın kadeh dediğini içmeye bırakmazlardı. (GE/ s. 333)

seni (bln) / ele verecek olsaydım (y): zarf-fül grubu

Bir parça düşünebilsen, ne kadar zırvaladığını şıp diye anlarsın. (GE/ s. 333)

bir parça (zt) / düşünebilsen (y): zarf-fül grubu

Şimdi o, ciğer yemiş kedi gibi karşısında yalanyor, takma dişlerini takırdatıyor olurdu.. pis pis sırtarak.. düşündüklerin doğru olsaydı. (GE/ s. 333)

düşündüklerin (ö) / doğru olsaydı (y): zarf-fül grubu

Aradan günler geçse bile aramayacağım seni. (GE/ s. 345)

aradan (dt) / günler (ö) / geçse (y): zarf-fül grubu

Çok, çok önemli bir şey olur da aramam gerekirse.. iyi dinle; zil üç kere çalar, kapatırım. (GE/ s. 345)

çok çok önemli bir şey olur da (zt) / aramam gerekirse (y): zarf-fül grubu

Bana mutlu insanı anlat deseler, hiç duraklamadan şöyle derdim: Gençlik çağını pişmanlık duymadan hatırlayan insan mutludur. (GE/ s. 346)

bana (dt) / mutlu insanı anlat (bsn) / deseler (y): zarf-fiil grubu

Güliz başarsa bile, onun gibi gebertemezdi.. veya, onun en değerli hakkını elinden almış olurdu! (GE/ s. 352)

Güliz (ö) / başarsa (y): zarf-fiil grubu

Bunlar korku değildi; ya da, bunlara korku denilecekse, şimdi içine düştüğü hâle ve içine düşen duyguya başka bir kelime bulunmalı idi. (GE/ s. 354)

bunlara (dt) / korku (bsn) / denilecekse (y): zarf-fiil grubu

Kadın, Sıdika'nın her rastlayışında, hikâyenin burasına gelince, "pis mendebur"la yetinmez, hırsını o kadarla alamaz ve, "ne olacak, kominis işte..partiye bilem girmiş.. evlâttan eyalden ona ne" diyor, öyle adamları "tutup bacağından cart diye ayırmayan hükümet"e de ağzına ne gelirse verip veriştiriyordu. (GE/ s. 356)

ağzına (dt) / ne (ö) / gelirse (y): zarf-fiil grubu

Bunlar olmasaydı İhtiyar olur muydu! (GE/ s. 358)

bunlar (ö) / olmasaydı (y): zarf-fiil grubu

Sıdika alay ederdi onlarla.. öfke basmamışsa eğer. (GE/ s. 359)

eğer (cdö) / öfke (ö) / basmamışsa (y): zarf-fiil grubu

Nitekim.. kırk paralık aklın varsa anlarsın.. başardım da: O kadar ki, bu kavramlara akılla, bilgiyle bağlananlar, yâni bu kavramlara bir şeyler kazandırabilecek olanlar, burunlarını tıkayarak ve öğürerek kaçıştılar. (GE/ s. 367-368)

kırk paralık aklın (ö) / varsa (y): zarf-fiil grubu

Sıdika iyi tanıyor onu: Bu damdan düşme soruyu bir başka soruyla karşılasa; mesela "kim?" diye soruverse, gerçek bir deha olan kuşkuculuk hakem ve hâkim oluverecektir. (GE/ s. 371)

*bu damdan düşme soruyu (bln) / bir başka soruyla (zt) / karşılarsa (y):
zarf-fiil grubu*

Ateşi biraz açarsanız hemen kaynar. (GE/ s. 373)

ateşi (bln) / biraz (zt) / açarsanız (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 13. -A...-A Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Öfkelendi; hem de İhtiyar'ın bunu beklediğini ve istediğini bile bile (...)
(GE/ s. 27)*

*İhtiyar'ın bunu beklediğini ve istediğini (bln) / bile bile (y): zarf-fiil
grubu*

*Birtakım hödük oğlu hödük hukukçular ile onlardan daha hödük
sosyologların ve bu iki grubun toplamı kadar hödük filozofların dediği gibi, kişilik
sahibi bir Devlet olsaydı, zavallılık dizlerini dövmekten kötürümleşirdi; çünkü
uyrukları kendisini unutmuş ve birbirlerini boğazlaya boğazlaya kuyusunu
kazmaya başlamışlardı. (GE/ s. 72-73)*

birbirlerini (bln) / boğazlaya boğazlaya (y): zarf-fiil grubu

*Çiçek, içinde o yumurta, kendi üstüne kapanmış, elma olmuş, kurdu
besleye besleye büyümüş ve renklerini edinmişti. (GE/ s. 80)*

kurdu (bln) / besleye besleye (y): zarf-fiil grubu

Çiçek onu besleye besleye elma olacak, olgunlaşacaktı. (GE/ s. 80)

onu (bln) / besleye besleye (y): zarf-fiil grubu

*Sonra da meze tabağından çatalın tek ucuyla bir peynir kırıntısı aldı ve,
sanki, koca bir lokma çiğniyormuş gibi, takma dişlerini takırdata takırdata
çiğnemeye başladı. (GE/ s. 184)*

takma dişlerini (bln) / takırdata takırdata (y): zarf-fiil grubu

*Onun bu yudumu sırf bu bekleyişi sağlamak için içtiğini; gevişlerini de
gene bu yüzden sürdürdüğünü bile bile, tutamadı kendini, sordu. (GE/ s. 184)*

onun bu yudumu surf bu bekleyişi sağlamak için içtiğini; (bln) / gevişlerini de gene bu yüzden sürdürdüğünü (bln) / bile bile (y): zarf-fül grubu

Delikanlı bu konuşmaya, “öyle eşeklikler yok” diye diye geldi ve hemen konuşmaya başladı. (GE/ s. 186)

“öyle eşeklikler yok” (bsn) / diye diye (y): zarf-fül grubu

Ama saygıyla selâm verdi; onu rahatsız etmemek için titizlenirmiş gibi, ayaklarının ucuna basa basa çıkıp gitti. (GE/ s. 216)

ayaklarının ucuna (dt) / basa basa (y): zarf-fül grubu

Kahkaha dipsiz mağrada yankılana yankılana eriyip gitmiş, ortalığı kesin bir sessizlik kaplamıştır. (GE/ s. 223)

dipsiz mağrada (dt) / yankılana yankılana (y): zarf-fül grubu

Elini alnında, ensesinde, bastıra bastıra dolaştırıyor; “T’ih.. ateşim yok” diyor ve içiyor. (GE/ s. 223)

elini (bln) / alnında (dt) / ensesinde (dt) / bastıra bastıra (y): zarf-fül grubu

Güliz’in son cümlelerinde, özellikle de, kendisi olabilmek deyiminde -onun İhtiyar’a bağımlılığını düşünerek- bıyık altından gülen Delikanlı konuyu bile bile, kalleşçe saptırmak istiyordu. (GE/ s. 232)

konuyu (bln) / bile bile (y): zarf-fül grubu

Mandalina kabuğundan tırnak ucu kadar bir parça ısırıldı; onu kocaman bir lokma imiş gibi takma dişlerini takırdata takırdata profesörle doçentten özür diledi. (GE/ s. 232-233)

kocaman bir lokma imiş gibi (zt) / takma dişlerini (bln) / takırdata takırdata (y): zarf-fül grubu

(...) korkmuyorsun.. bir fiske vursam toz olup gideceğini bile bile. (GE/ s. 255)

bir fiske vursam toz olup gideceğini (bln) / bile bile (y): zarf-fül grubu

Bin kere diş gıcırdatan, “hayır, görmeyeceğim onu”lardan sonra, Delikanlı, işte elinde İhtiyar’ın hazırladığı çanta, / cebinde de gene aynı onun düzmececi Kaya Yılmaz şebekesi, Güliz’e gidiyordu.. İhtiyar’ın sesini ve söyleyişini, içinden taklide çalışarak, o çocuk davranışını söyleye söyleye. (GE/ s. 283)

o çocuk davranışını (bln) / söyleye söyleye (y): zarf-fiil grubu

Açıklamıştı da; her zamanki gibi ve’leri sıralaya sıralaya. (GE/ s. 309)

her zamanki gibi (zt) / ve’leri (bln) / sıralaya sıralaya (y): zarf-fiil grubu

Özet olarak, “Beni canlı göremeyecek moruk” diyor ve ekliyordu dişlerini gıcırdata gıcırdata. (GE/ s. 331)

dişlerini (bln) / gıcırdata gıcırdata (y): zarf-fiil grubu

Saçlarını koklaya koklaya.. kokusunu bütün hücrelerine sindirmek ister gibi, öptü. (GE/ s. 334)

saçlarını (bln) / koklaya koklaya (y): zarf-fiil grubu

Yâni, elimi kolumu sallaya sallaya girebilirim yanına.. senin yapabileceğini ben de beceririm. (GE/ s. 344)

elim kolumu (bln) / sallaya sallaya (y): zarf-fiil grubu

İşte o zaman elini kolunu sallaya sallaya ortaya çıkar bu ölümsüz ve de evrensel gurur. (GE/ s. 350)

elini kolunu (bln) / sallaya sallaya (y): zarf-fiil grubu

Birisi, ayaklarının ucuna basa basa duvar dibinden kapıya doğru kayıyordu. (GE/ s. 378)

ayaklarının ucuna (dt) / basa basa (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 14. ...-DI -mI/ ...-DU -mU Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve bu konuda, kolay kolay umulamayacak bir başarı sağladı mı, karşısındakini çileden çıkartan o pis pis tıslayışı -gülüşü- ile; “Bir vakıf

kurmalyım ben” derdi ve eklerdi: Adını koydum bile: Sersemlikleri Koruma ve Geliştirme Vakfı! (GE/ s. 44)

bu konuda (dt) / kolay kolay umulamayacak bir başarı (bsn) / sağladı mı (y): zarf-fiil grubu

Şarap parasını buldu mu, tamam.. kovuyor. (GE/ s. 81)

şarap parasını (bln) / buldu mu (y): zarf-fiil grubu

Karşısına hakkından gelemeyeceği biri çıktı mı, basıyordu yaygarayı. (GE/ s. 82)

karşısına (dt) / hakkından gelemeyeceği biri (ö) / çıktı mı (y): zarf-fiil grubu

Delirir, çileden çıkar birisi veya bir şey övüldü mü. (GE/ s. 187)

birisi veya bir şey (ö) / övüldü mü (y): zarf-fiil grubu

Bir başlattın mı, iş artık iktidarın satılmışlığına, uşaklığına kadar varır. (GE/ s. 328)

bir (zt) / başlattın mı (y): zarf-fiil grubu

İşler -İhtiyar’ın dileğine uygun olarak- çığrından çıktı, / ip koptu mu fakülte rozetleri yetmiyordu. (GE/ s. 340)

işler (ö) / -İhtiyar’ın dileğine uygun olarak- (cdö) / çığrından çıktı (mı) (y): zarf-fiil grubu

ip (ö) /koptu mu (y): zarf-fiil grubu

Bir düzen oldu mu, onun kuvvetini gasbeden -mutlaka- olacaktı. (GE/ s. 349)

bir düzen (ö) /oldu mu (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 15. ...-Ip ...-ArAk/ ...-Up ...-ArAk Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Adam her cümlede bir parça daha eriyip çökerek okudu. (GE/ s. 46)

her cümlede (dt) / bir parça daha (zt) / eriyip çökerek (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 16. -r...-mAz Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

İhtiyar, gerçekten de, mesleğine darağacından döner dönmez sarılmıştı.
(GE/ s. 42)

darağacından (dt) / döner dönmez (y): zarf-fiil grubu

Gerçi, daha İstanbul'a ayak basar basmaz kuruntular ve zanlar dünyasında büyük çatlaklar açılmıştı (...) (GE/ s. 63)

İstanbul'a (dt) / ayak basar basmaz (y): zarf-fiil grubu

Gemi Haydarpaşa dalgakıranından çıkar çıkmaz ufaldı, ufaldı, fındık kabuğuna döndü. (GE/ s. 75)

Haydarpaşa dalgakıranından (dt) / çıkar çıkmaz (y): zarf-fiil grubu

Lokanta'ya gider gitmez hemen birilerini bulup anlatmalı. (GE/ s. 76)

Lokanta'ya (dt) / gider gitmez (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar bunu anlar anlamaz da -gene keyiften dört köşe- “vay geldi bu domuz tutulacak enayinin başına” diye ellerini uğuşturmuştu. (GE/ s. 85)

bunu (bln) / anlar anlamaz (y): zarf-fiil grubu

Raşit dizgi ve düzeltme servisine gidip gelmeye başlar başlamaz öğrenmiş ti bu hikâyeyi. (GE/ s. 156)

dizgi ve düzeltme servisine gidip gelmeye (dt) / başlar başlamaz (y): zarf-fiil grubu

Bir gün, bir arkadaşıyla, günlerce hayalini kurduktan sonra, elimize para geçer geçmez kıyıya koşturmuştuk.. bir şişe Marmara Şarabı ile. (GE/ s. 163)

elimize (dt) /para (ö) / geçer geçmez (y): zarf-fiil grubu

Ve iki adım uzaklaşır uzaklaşmaz da fısıldıyor. (GE/ s. 236)

iki adım (zt) / uzaklaşır uzaklaşmaz (y): zarf-fiil grubu

Güliz'in yüzü de, o sırtını döner dönmez Sıdika'laştı. (GE/ s. 261)

o (ö) / sırtını (bln) / döner dönmez (y): zarf-fiil grubu

Adam -dudaklarında tatlı, mahzun ve ürkek bir gülümseyiş- hafif alkol -ya da ümitsizlik- yalpalamaları ile, türkü biter bitmez bırakıp gitmişti. (GE/ s. 316)

türkü (ö) / biter bitmez (y): zarf-fiil grubu

Nitekim, içeri girer girmez, surf bunu öğrenmek için gelmiş gibi, merhaba demeden sordu. (GE/ s. 362)

içeri (zt) / girer girmez (y): zarf-fiil grubu

Kapıdan çıkar çıkmaz da sıçradı ve tabancasının kabzasını olanca gücüyle herifin ense köküne indirdi. (GE/ s. 378)

kapıdan (dt) / çıkar çıkmaz (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 17. -...sA -...sIn/ -...sA -...sUn Zarf-Fiil Ekiyle Oluşturulmuş Zarf Tümlerleri

Bu kalıpla ilgili kitap, makale, tez vb. kaynaklar taranmış ancak yeterli bilgi elde edilememiştir. Bu yüzden Prof. Dr. Leylâ Karahan' a sosyal medya yoluyla ulaşılmıştır. Karahan, “-...sA -...sIn/ -...sA -...sUn” yapısının bir zarf-fiil kalıbı olduğunu belirtmiştir. (Prof. Dr. Leylâ Karahan, kişisel görüşme, 19 Kasım 2021).

Bu tür yapıların, biçim olarak cümle gibi görünmesine karşın tam anlamıyla bir yargı bildirmedikleri ve yüklemi şart bakımından tamamladıkları düşünüldüğünde zarf-fiil grubu oluşturabilecekleri kanaatine varılmıştır.

Aradan uzun yıllar geçecek, aynı soru daha birçok kafayı kurcalayacak, ama İhtiyar' ın işleri ne kadar büyürse büyüsün, / çevresi ne kadar genişlerse genişlesin, adamları ne kadar çoğalırca çoğalsın, hep cevapsız kalacaktır. (GE/ s. 37)

İhtiyar' ın işleri (ö) / ne kadar (zt) / büyürse büyüsün (y): zarf-fiil grubu

çevresi (ö) / ne kadar (zt) / genişlerse genişlesin (y): zarf-fiil grubu

adamları (ö) / ne kadar (zt) / çoğalırca çoğalsın (y): zarf-fiil grubu

Ve zerre kadar korkmamaktadır; çünkü, o, aynı konuda, konu ne kadar çetrefil, ne kadar karmaşık olursa olsun, ancak bir kere yanılabilmesine inanmıştır. (GE/ s. 43)

konu (ö) / ne kadar çetrefil, (zt) / ne kadar karmaşık (zt) / olursa olsun (y)

Ama bunlar ne kadar büyük olursa olsun iddialarının yanında güdük kalmaktadır. (GE/ s. 221)

ne kadar büyük (zt) / olursa olsun (y): zarf-fiil grubu

Bununla beraber, elde ettiğim sonuçlar ne kadar büyük ve ne kadar inanılmaz sayılırsa sayılsın, gönül rahatlığı ile dürüstçe övünebileceğim şeyler değildir. (GE/ s. 252)

ne kadar büyük ve ne kadar inanılmaz (zt) / sayılırsa sayılsın (y): zarf-fiil grubu

Yarın hangi mendebur olursa olsun, benim felsefeme ve felsefem kadar önemli olan mesleğime göre bunların hiçbirisi beş para etmez; çünkü yüz seksen milyon mujikten ve uydu ülkelerden sağlanan haracı, yâni kâr kompleksini -evet, değişik oranlarla da olsa- parti ve örgüt çapında dağıtmak, hatta dişli ortak grupçuklarına hesap vermek zorundadırlar. (GE/ s. 268)

hangi mendebur (ö) / olursa olsun (y): zarf-fiil grubu

Nereye giderse gitsin kurtulamaz elimden. (GE/ s. 363)

nereye (dt) / giderse gitsin (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 18. Zarf-Fiil Eki Almadığı Halde Zarf-Fiil İşleviyle Kullanılan Zarf-Fiil Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

-mİş/ -mUş sıfat-fiil eki, cümlede zarf-fiil işleviyle kullanılabilir. Bu durumda sıfat-fiil eki, -ArAk veya -Ip/ Up zarf-fiil ekinin anlamını verir.

Yüzü koyun yattığı yatakta sırtüstü dönüverdi; gözleri avizede mihlanmış, mırıldandı. (GE/ s. 169)

gözleri (bln) / avizede (dt) / mihlanmış (olarak, mihlanıp) (y): zarf-fiil grubu

Yataktan kalkmış, aynanın önündeki tabureye, ama sırtı aynaya dönük, oturmuş, mırıldanıyordu. (GE/ s. 171)

yataktan (dt) / kalkmış (olarak, kalkıp) (y): zarf-fiil grubu

İhtiyar, Lokanta'da, her zamanki masasında, tek başına, masadan epeyce geriye çektiği iskemlesine yaslanmış.. "bu masa mı? İlgim yok ki benim onunla" der gibidir. (GE/ s. 177)

Lokanta'da (dt) / her zamanki masasında (dt) tek başına (zt) masadan epeyce geriye çektiği iskemlesine (dt) / yaslanmış (olarak, yaslanıp) (y): zarf-fül grubu

Bir çek defteri çıkarmış gerçekten de yazıyordu. (GE/ s. 181)

bir çek defteri (bsn) / çıkarmış (olarak, çıkarıp) (y): zarf-fül grubu

Delikanlı birinde çatal, ötekinde bıçak, elleri Mersin Füme'nin üstünde donup kalmış, bekliyordu. (GE/ s. 184)

elleri (ö) / Mersin Füme'nin üstünde (dt) / donup kalmış (olarak, donup kalıp) / (y): zarf-fül grubu

İki adım daha.. dazlak kafalı, kalın gözlüklü, sıska bir adam, bir koltuğa oturmuş, elindeki kâğıtta, yazılı olanları okuyor. (GE/ s. 189)

dazlak kafalı, kalın gözlüklü, sıska bir adam (ö) / bir koltuğa (dt) / oturmuş (olarak, oturup) (y): zarf-fül grubu

İhtiyar ona dönmüş sırtıyordu. (GE/ s. 195)

ona (dt) / dönmüş (olarak, dönüp) (y): zarf-fül grubu

Kadehini kaldırmış gülüyor ve bir bir herkese bakıyordu. (GE/ s. 201)

kadehini (bln) / kaldırmış (olarak, kaldırıp) (y): zarf-fül grubu

Kadehini almış ona uzatıyordu. (GE/ s. 202)

kadehini almış (olarak, alıp) (y): zarf-fül grubu

Delikanlı, koltuğa iyice gömülmüş, / bacakları uzanmış, yumuk gözkapaklarında temmuz güneşi, düşünüyor. (GE/ s. 238)

koltuğa (dt) / iyice (zt) / gömülmüş (olarak, gömülüp) (y): zarf-fül grubu

bacakları (ö) / uzanmış (olarak, uzanıp) (y): zarf-fül grubu

Güliz yanına oturmuş, onun mağra dönemi korkusunun terleriyle ıslanan saçlarını okşuyordu.. bir anne gibi! (GE/ s. 332)

Güliz yanına (dt) / oturmuş (olarak, oturup): (y): zarf-fiil grubu

Başımı çevirmiş denize bakıyordum. (GE/ s. 338)

başımı (bln) / çevirmiş (olarak, çevirip) (y): zarf-fiil grubu

4. 1. 5. 19. Zarf-Fiil Grubundan Kalıplaşmış Sözlere Oluşan Zarf Tümlerleri

Kendimi bildim bileli Kadıköy'den Köprü'ye, Köprü'den Kadıköy'e taşınır dururum; lodosun böylesini görmedim! (GE/ s. 76)

kendimi bildim bileli: zarf-fiil grubundan kalıplaşmış söz

Raşit, çok geçmeden onun Eski Yunanca, Arapça ve Farsça dahil, altı dil bildiğini ve Bâb- Âli'nin dokunulmazlarından birisi olduğunu da öğrendi. (GE/ s. 124), (GE/ s. 136), (GE/ s. 204), (GE/ s. 225), (GE/ s. 227)

çok geçmeden: zarf-fiil grubundan kalıplaşmış söz

Nereden çıktığını anlayamadığı garson, yanında komisiyle bir koşu geliyor. (GE/ s. 223), (GE/ s. 365)

bir koşu: zarf-fiil grubundan kalıplaşmış söz

4. 1. 6. TEKRAR GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 6. 1. Ögeleri Aynı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Ama sonra sonra, anlattıklarının, verdiği yer ve insan isimleri ile zamanların ilgilendiğimiz olaylarla uyduğunu, üstelik gazeteci arkadaşlarımızın bilgileri ile çelişmediğini gördük. (GE/ s. 11), (GE/ s. 224), (GE/ s. 337)

sonra (i) / sonra (i): tekrar grubu

Ve Delikanlı, imparatorluk sözünün palavra olmadığını artık yavaş yavaş anlıyordu.. görüyordu. (GE/ s. 17), (GE/ s. 29), (GE/ s. 104)

yavaş (i) / yavaş (i): tekrar grubu

Delikanlı gülümsedi.. buruk buruk. (GE/ s. 18), (GE/ s. 145)

buruk (i) / buruk (i): tekrar grubu

İhtiyar dalgın dalgın mırıldandı (...) (GE/ s. 24), (GE/ s. 334)

dalgın (i) / dalgın (i): tekrar grubu

Dertli dertli konuştu. (GE/ s. 24)

dertli (i) / dertli (i): tekrar grubu

Derin derin göğüs geçirdi. (GE/ s. 26)

derin (i) / derin (i): tekrar grubu

(...) Delikanlı, oturduğu koltukta bacaklarını iyice yaydıktan sonra ve çok kesin, çok da yalın bir gerçeği, akli ermeyene anlatmaya çabalamış gibi, ciddî ciddî konuştu. (GE/ s. 27-28), (GE/ s. 179), (GE/ s. 253), (GE/ s. 360)

ciddî (i) / ciddî (i): tekrar grubu

Ve, İhtiyar, pek enfes bir yemekten yeni kalkmış gibi, diliyle dişlerini, dudaklarını yaladı.. uzun uzun. (GE/ s. 29)

uzun (i) / uzun (i): tekrar grubu

Zaman zaman birinci plandaki adamları ve ona sokulabilen birkaç “yenilmemiş” yâni İhtiyar’ ın yenemediği -meselâ Raşit, yâni Delikanlı-soracaklardır ona: Neden? (GE/ s. 37)

zaman (i) / zaman (i): tekrar grubu

Çünkü, Delikanlı için aldandığını ve hayatında ilk defa, onun yüzünden yanlış hüküm verdiğini artık, açık açık söylemeye başlamıştı (...) (GE/ s. 37)

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

Artık ufak tefek işlerini ve isteklerini karısına değil ona yaptırıyordu; hem de inadına inadına, kocası yanlarında iken ve kendi karısı da varken. (GE/ s. 40)

inadına (i) / inadına (i): tekrar grubu

Etki biyolojikti de: Artık, sık sık, kendisini tutamaz oluyor, bir baş dönmesi ile sallanıyor, devriliverecekmiş gibi, tutunacak bir yer, bir şey arıyordu. . (GE/ s. 41), (GE/ s. 85)

sık (i) / sık (i): tekrar grubu

Gerçekten de, ulaştığı hiçbir nokta bir geliştirme bir tamamlama olmamıştır; **büyülte büyülte, / genişlete genişlete** yürümüştür (...) (GE/ s. 43)

büyülte (i) / büyülte (i): tekrar grubu

genişlete (i) / genişlete (i): tekrar grubu

Ve dünyanın en lezzetli meyvesini yemiş gibi, **yalana yalana** tekrarladı: Sersemlikleri Koruma ve Yayma ve Geliştirme Vakfı! (GE/ s. 44)

yalana (i) / yalana (i): tekrar grubu

Bütün bunlar doğrudan doğruya yapılmadı ama... sıklaştırdığı buluşmalarında, **yedire yedire..** sanki düşünce onunmuş gibi oldu. (GE/ s. 46)

yedire (i) / yedire (i): tekrar grubu

Kuruların yanında yaşlar da **cayır cayır** yanmakta, en sağlam iyiniyetler, en titiz dürüstlükler ve en temiz Devlet endişeleri de kurban gitmektedir. (GE/ s. 55)

cayır (i) / cayır (i): tekrar grubu

Bu da **hemen hemen**, ilkindeki gibi olmuştu. (GE/ s. 79), (GE/ s. 359)

hemen (i) / hemen (i): tekrar grubu

Çünkü, elinde büyücek bir para, **zırl zırl** ağlıyor; “Şeker al dedi, bana.. sonra da, nah bu herif” diyordu. (GE/ s. 82)

zırl (i) / zırl (i): tekrar grubu

Raşit de **efendi efendi** söylüyor (...) (GE/ s. 96), (GE/ s. 125)

efendi (i) / efendi (i): tekrar grubu

(...) **Yalpalaya yalpayaya..** dudaklarında, şirin mi şirin bir gülümseyiş, geliyor. (GE/ s. 107), (GE/ s. 109)

yalpalaya (i) / yalpalaya (i): tekrar grubu

Bol bol yararlanmalı bundan. (GE/ s. 109), (GE/ s. 281), (GE/ s. 368)

bol (i) / bol (i): tekrar grubu

İhtiyar da, onun bir türlü anlayamadığı, hatta anlamsız bulduğu bir titizlikle bütün belgeleri tek tek okudu. (GE/ s. 111), (GE/ s. 185), (GE/ s. 248), (GE/ s. 278)

tek (i) / tek (i): tekrar grubu

Ertesi sabahtan başlayıp harıl harıl iş aramaya koyuldu. (GE/ s. 115)

harıl (i) / harıl (i): tekrar grubu

Felsefeci, burada, İhtiyar'ın az önce bağısladığı övgüyü, büsbütün hak etmek, hiç değilse sürdürmek ümidiyle, çapkın çapkın sustu; bekletti, sonra ekledi. (GE/ s. 117), (GE/ s. 363)

çapkın (i) / çapkın (i): tekrar grubu

Mırıldana mırıldana okudu. (GE/ s. 118)

mırıldana (i) / mırıldana (i): tekrar grubu

(...) düşüncelerini, duygularını, yargı denemelerini söke söke alıyordu. (GE/ s. 131), (GE/ s. 343)

söke (i) / söke (i): tekrar grubu

Ufaktan ufaktan kâğıt karaborsacılığı ve aracılığı yapıyor. (GE/ s. 135)

ufaktan (i) / ufaktan (i): tekrar grubu

-“Bekle sen biraz” diyor ve merdivenleri, bir koşu, ikişer ikişer atlıyor ve çok geçmeden de dönüyor. (GE/ s. 136)

ikişer (i) / ikişer (i): tekrar grubu

Bunu düşündüm.. acı acı. (GE/ s. 150), (GE/ s. 289), (GE/ s. 319), (GE/ s. 338), (GE/ s. 355)

acı (i) / acı (i): tekrar grubu

Arabaların arkasında, elindeki tepsi çaylarla, kahvelerle, ayranlarla dolu garsona seslenmişti.. azarlar gibi.. öfkeli öfkeli. (GE/ s. 167), (GE/ s. 330)

öfkeli (i) / öfkeli (i): tekrar grubu

Saçlarını **hafif hafif**, / **koklaya koklaya** öptü. (GE/ s. 174)

hafif (i) / hafif (i): tekrar grubu

koklaya (i) / koklaya (i): tekrar grubu

Raşit -bir an- donuklaştı ve **uzun uzun** baktı ona. (GE/ s. 175)

uzun (i) / uzun (i): tekrar grubu

Söyle düşündüğünü.. **açık açık**.. olduğu gibi. (GE/ s. 175)

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

Ama ben.. işte **açık açık** söylüyorum. (GE/ s. 175)

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

Sarsıla sarsıla ağlıyordu. (GE/ s. 176)

sarsıla (i) / sarsıla (i): tekrar grubu

O kocaman, o kıllı, o kabar kabar el sallanıyor ve, İhtiyar, **yalpalaya yalpalaya** çıkıp gidiyor. (GE/ s. 178)

yalpalaya (i) / yalpalaya (i): tekrar grubu

Yutkuna yutkuna, zor belâ: -“O ne biçim içiş öyle” diyor. (GE/ s. 178)

yutkuna (i) / yutkuna (i): tekrar grubu

Elini, gözlerine siper etti, yarıdan çoğu boş masalara tek tek baktı, kocaman elini, ortaya salladı; **yalpalaya yalpalaya** yürüyüp gitti. (GE/ s. 185)

yalpalaya (i) / yalpalaya (i): tekrar grubu

Ve Delikanlı, bunun her zaman ve her yerde böyle olduğunu **sık sık** unutuyor, “ne hikmetse” hep kızı en çok arzuladığı zamanlara “denk” geldiğini sanıyordu. (GE/ s. 185)

sık (i) / sık (i): tekrar grubu

O yerleri bilmez görünmesini **tekrar tekrar** istemişti kız. (GE/ s. 187)

tekrar (i) / tekrar (i): tekrar grubu

Sözleşmeden söz ediyorsunuz: **Açık açık**, kendinizden işitmeliyim. (GE/ s. 194)

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

Kadehini kaldırmış gülüyor ve **bir bir** herkese bakıyordu. (GE/ s. 201)

bir (i) / bir (i): tekrar grubu

Ben **sık sık** korkarım kendimden. (GE/ s. 202)

sık (i) / sık (i): tekrar grubu

Ve, sonra, **korka korka**, korkusunu da inandırarak fısıldadı. (GE/ s. 204)

korka (i) / korka (i): tekrar grubu

Bağıra bağıra söylüyordu bunları ve gülüyordu. (GE/ s. 206)

bağıra (i) / bağıra (i): tekrar grubu

O günden sonra **sık sık** oluyordu böyle konuşmalar. (GE/ s. 216)

sık (i) / sık (i): tekrar grubu

O zaman İhtiyar, **ciddî ciddî**; “Haa, bak o başka” demiştir. (GE/ s. 219)

ciddî (i) / ciddî (i): tekrar grubu

İhtiyar kuruşları tıngırdatırken, Delikanlı'ya “Keyfine bak sen” diyor ve **yalpalaya yalpalaya** yürüyor.. arkasına doğru el sallıyor; sanki salon tıklım tıklım dolu, herkes onu uğurluyor; öyle bir el sallayış.. herkese. (GE/ s. 223)

yalpalaya (i) / yalpalaya (i): tekrar grubu

İhtiyar, önce “Gençlik Kolları”, sonra da “Basın Seksiyonu” aracılığıyla, öğrenci tartışmalarında ve -sırası gelince- fıkra köşelerinde **açık açık**, “Devrimciye silâh da lâzımdır” sloganını işletti. (GE/ s. 226)

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

Eh.. **yavaş yavaş** toparlanayım ben. (GE/ s. 232)

yavaş (i) / yavaş (i): tekrar grubu

*Güzel mi güzel eller kristal kadehi **ağır ağır** yuvguluyordu.. hamurlaştırmak, ondan -tıpkı anlattığı gibi- yüzyıllarca öteye bir başka “baş figürü” bırakmak istermiş gibi. (GE/ s. 234), (GE/ s. 311), (GE/ s. 314), (GE/ s. 370)*

ağır (i) / ağır (i): tekrar grubu

*Ama Delikanlı **yavaş yavaş** suyun yüzüne çıkmaktadır. (GE/ s. 235)*

yavaş (i) / yavaş (i): tekrar grubu

*Hadi şimdi; sütünü iç, **uslu uslu** uyu. (GE/ s. 237)*

uslu (i) / uslu (i): tekrar grubu

*İhtiyar, ona, artık, **açık açık** söylüyordu. (GE/ s. 239)*

açık (i) / açık (i): tekrar grubu

*Sırtını Delikanlı 'ya dönüyor, **uzun uzun** bahçeye dalıyor. (GE/ s. 245)*

uzun (i) / uzun (i): tekrar grubu

*Bu sırada Vâris -İhtiyar kadar keyiflenmiş olarak- **koşa koşa** geldi; Delikanlı'nın yanından hızla geçti ve efendisinin çirkin elini yaladıktan sonra kendisini küt diye halya bırakıverdi. (GE/ s. 248)*

koşa (i) / koşa (i): tekrar grubu

*Ama.. sanırım.. **yavaş yavaş** anlamaya başladın gerçekten aptal olduğunu. (GE/ s. 249)*

yavaş (i) / yavaş (i): tekrar grubu

*Bir karidesin kuyruğundan kopardığı minicik bir parçayı **uzun uzun** çiğnedi. (GE/ s. 255-256)*

uzun (i) / uzun (i): tekrar grubu

*Masal canavarının pençesi kadehle oynuyordu.. **kararsız kararsız**. (GE/ s. 257)*

kararsız (i) / kararsız (i): tekrar grubu

***Zaman zaman** açıkça tersledi onu. (GE/ s. 262)*

zaman (i) / zaman (i): tekrar grubu

Hepsi de kuzu kuzu melerler ve ben de onların elverişlilerini yeni yeni ortaklara götürür, ödüllendiririm. (GE/ s. 266)

kuzu (i) / kuzu (i): tekrar grubu

Güttüğünü söylediği milyonlar sanki karşısında, bahçenin ötesinde, ta uzaklara kadar dizi dizi sıralanmışlar da onlara söylüyordu. (GE/ s. 269)

dizi (i) / dizi (i): tekrar grubu

Tekrar tekrar okudu. (GE/ s. 282)

tekrar (i) / tekrar (i): tekrar grubu

Ama değişmiş işte: Bir dokunan olsa, pıtır pıtır yaş döküverecekler. (GE/ s. 286)

pıtır (i) / pıtır (i): tekrar grubu

Bunu görünce daha da gerginleşti ve daha bir öfkeyle.. öfke boğuyormuşcasına.. kısıp kısıp tekrarlardı (...) (GE/ s. 291)

kısıp (i) / kısıp (i): tekrar grubu

Ve “karar”a yöneldi; basamak basamak. (GE/ s. 298)

basamak (i) / basamak (i): tekrar grubu

Delikanlı gözlerini uğuşturuyordu.. bastıra bastıra.. beyninden İhtiyar’ı defedip Güliz’i bulabilmek için. (GE/ s. 304)

bastıra (i) / bastıra (i): tekrar grubu

Kurşunlar gerçi vızır vızır yağıyordu; ama kediye bir şey olacağı yoktu, belliydi bu. (GE/ s. 319)

vızır (i) / vızır (i): tekrar grubu

Kötü kötü güldü. (GE/ s. 333)

kötü (i) / kötü (i): tekrar grubu

Fakat gençliğimin bütün çakışları gönlümde, hâlâ, pırıl pırıl duruyor.
(GE/ s. 347)

pırıl (i) / pırıl (i): tekrar grubu

Cıvıl cıvıl konuşuyor. (GE/ s. 375)

cıvıl (i) / cıvıl (i): tekrar grubu

Midesi büsbütün kabarıyor ve, inanılmaz bir çabayla, seke seke, / öğüre öğüre verandaya atıyor kendisini; korkuluğa abanarak kusuyor. (GE/ s. 380)

seke (i) / seke (i): tekrar grubu

öğüre (i) / öğüre (i): tekrar grubu

Tabutlar, peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla giderken, o topallaya topallaya, otobüs durağına doğru yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için. (GE/ s. 384)

topallaya (i) / topallaya (i): tekrar grubu

4. 1. 6. 2. Ögeleri Eş veya Yakın Anlamlı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Olmasa, koskoca memlekette olup bitenler, dönüp dolaşıp sende düğümlenmezdi. (GE/ s. 23), (GE/ s. 140), (GE/ s. 169)

dönüp (i) / dolaşıp (i): tekrar grubu

Kızlı erkekli küçük bir grup, konuşa gülüşe geldi. (GE/ s. 103)

konuşa (i) / gülüşe (i): tekrar grubu

O zamana kadar şürle miirle pek ilgilenilmemişti. (GE/ s. 116)

şürle (i) / miirle (i): tekrar grubu

Onların yüzünden yiyecek içecek taşıtları doğru dürüst gidip gelemiyor.
(GE/ s. 140)

doğru (i) / dürüst (i): tekrar grubu

Güliz -İhtiyar'ın söyleyişi ile- duyduğu ateşli aşkın zorlamalarına dayanamayacak, Delikanlı'yı *yalvar yakar*, "Amca" ile barıştıracaktı. (GE/ s. 173)

yalvar (i) / yakar (i): tekrar grubu

Yutkuna yutkuna, *zor belâ*: -"O ne biçim içiş öyle" diyor. (GE/ s. 178)

zor (i) /belâ (i): tekrar grubu

Ezilip büzülmeden, umursamadan; "Kibritim kalmamış" der gibi, açıkça söyledi. (GE/ s. 140)

ezilip (i) / büzülmeden (i): zarf-fiil grubu

Memleket ve millet sevgileri, *eninde sonunda*, isteseler de istemeseler de kavgaya bulaştıracaktır onları.. ve daima, her dönemde bulaştırmıştır da. (GE/ s. 274), (GE/ s. 326)

eninde (i) / sonunda (i): tekrar grubu

Güliz diye birisi vardı.. *hayal meyal* hatırlıyorum. (GE/ s. 343)

hayal (i) / meyal (i): tekrar grubu

4. 1. 6. 3. Ögeleri Zıt Anlamlı Olan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Oysa, *bak, küçük parmağını bile oynatmadan, iyi kötü* kazanmaya başladın. (GE/ s. 160)

iyi (i) / kötü (i): tekrar grubu

4. 1. 6. 4. Sıfat Tamlamalarıyla Oluşan Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Üç aşağı, beş yukarı, iş arkadaşı da aynı durumda.. ki çekip gidemiyor. (GE/ s. 135), (GE/ s. 308)

üç aşağı (i) / beş yukarı (i): tekrar grubu

4. 1. 6. 5. -r... -mAz Zarf-Fiil Ekli Tekrar Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Gerçekten de, birdenbire ve nasıl olduğunu anlayamadan, **görür görmez** öyle sanmıştı. (GE/ s. 285)*

görür (i) / görmez (i): tekrar grubu

***Görünür görünmez** zararsız hâle getirilecekti. (GE/ s. 310)*

görünür (i) / görünmez (i): tekrar grubu

4. 1. 7. EDAT GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 7. 1. İsim Ögesi Tek Kelimededen Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 7. 1. 1. “Adıma/Adına” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*O değnek gibi çocuğun elinden **benim adıma** imza aldı. (GE/ s. 152)*

benim (i) / adıma (çe): edat grubu

*Meğer İblis, üç, beş saniyecik olsun boş durmaz, **onun adına**, onun için çalışırmış (...)* (GE/ s. 33)

onun (i) / adına (çe): edat grubu

*Aksine Gazi Paşa’ya bağlı idiler ve **Devlet adına** bel bağlıyorlardı ona. (GE/ s. 51)*

Devlet (i) / adına (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 2. “Bakıma” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*(...) kimimize ihanet, kimimize de idealizm gibi görünen, aslında ise İhtiyar’ ın uygulama rotasına yerleştirmeyi becerdiği felsefesinin küçümsenemeyecek çapta bir başarısından başka bir şey olmayan anarşi, **bir bakıma da** bu Vakfın eseridir. (GE/ s. 11), (GE/ s. 120), (GE/ s. 248), (GE/ s. 265)*

bir (i) / bakıma (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 3. “Beri” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Mutluluk bu idi Delikanlı için.. **aylardan beri**. (GE/ s. 31)*

aylardan (i) / beri (çe): edat grubu

“Deha -mutlak sıfır gibi- mutlak bencilliktir” derdi.. **öteden beri.** (GE/ s. 32), (GE/ s. 249)

öteden (i) / beri (çe): edat grubu

Deminden beri.. etrafa gülücükler saçarken, herkese kadeh kaldırırken ne düşündüğümü sanıyorsun? (GE/ s. 203)

deminden (i) / beri (çe): edat grubu

Ve, ben yıllardan beri bu vebâlin kurbanları arasında yaşıyorum. (GE/ s. 346-347)

yıllardan (i) / beri (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 4. “Birden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

İkisi birden el çantasına baktılar. (GE/ s. 26), (GE/ s. 339)

ikisi (i) / birden (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 5. “Boyunca” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Yol boyunca da sadece söylenmesi gerekenleri söyledi. (GE/ s. 198), (GE/ s. 363)

yol (i) / boyunca (çe): edat grubu

Güliz dans boyunca güldü, konuştu ve -Delikanlı'nın fakültede dengesini, ağırbaşlılığını, her şeyden çok, ciddî ve verimli çalışmalarını iyi bildiği- doçenti de güldürüp konuşturdu. (GE/ s. 204)

dans (i) / boyunca (çe): edat grubu

Yemek boyunca da, duygusuz bakışlarıyla, asıl bir, iki kelimelik cevaplarıyla artık İhtiyar'ı umursamadığını, başta, o, hiçbir şeye metelik vemediğini, hatta ondan tiksindiğini, ona düşman olduğunu pek güzel anlattı. (GE/ s. 262)

yemek (i) / boyunca (çe): edat grubu

Dönüş boyunca da Lokanta'daki şansını düşündü. (GE/ s. 310)

dönüş (i) / boyunca (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 6. “Diye” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Bir fidan.. fidanların en değerlisi, pat diye kuruyuvermişti. (GE/ s. 33), (GE/ s. 109), (GE/ s. 237), (GE/ s. 284)

pat (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, onlara, bir toplantıda “Övreka” diye sevinç nâraları attırdı (...) (GE/ s. 57)

“Övreka” (i) / diye (çe): edat grubu

*Deha eseri olan kalleşlik de burada oynanmaktadır; çünkü, birbirlerine hiç benzemeyen veya pek az benzeyen kuruluşlar; Sorbon’lar, Kembriç’ler, Oksford’lar, Kolombiya’lar, Haydelberg’ler, Upsala’lar, her birinde pekâlâ bulunabilecek aksaklıklar atılarak, en iyi yönleriyle bir bütün yapılmakta, **model diye** sunulmaktadır. (GE/ s. 58)*

model (i) / diye (çe): edat grubu

*(...) İlk ağızda Polonya’yı, Macaristan’ı, Romanya’yı, Çekoslavakya’yı, Bulgaristan’ı, Finlandiya’yı, Litonya’yı, Lituvanya, Etonya ve Estonya’yı, kısacası, eli nereye uzandıysa orayı, **luuup diye** yutuvermektedir. (GE/ s. 69)*

luuup (i) / diye (çe): edat grubu

*(...) Bir büyük propaganda ve güç cephesi, gün gelecek, işine gelmeyen bütün anlayış, tutum ve inançları **faşist diye** damgalayacak, böylece de kendisi başta, her şey saçmalaşacaktı. (GE/ s. 71)*

faşist (i) / diye (çe): edat grubu

*Kaypak ve kaçak bir dille de olsa, kendisini **o diye** satıyordu. (GE/ s. 112)*

o (i) / diye (çe): edat grubu

*“Pöhh” diye boşaltıp “**hıhhh**” diye yenileyebilirdi ciğerlerindeki - içindeki- havayı! (GE/ s. 159)*

“hıhhh” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, **çat diye** kapattı telefonu, Delikanlı da başladı kıvranmaya. (GE/ s. 197)

çat (i) / diye (çe): edat grubu

Profesör'ün İhtiyar'ı da, İhtiyar'ın ilişkilerini de azbuçuk bildiği, böylece ortaya çıkıyor; çünkü adam, "**beyefendi**" diye başlıyor. (GE/ s. 236)

İhtiyar'ın ayak ucunda yayılmış, karnı inip kalkan, gözleri yumuk, kocaman Afgan Tazısı'nı görüyor ve "**Kitmir**" diye mırıldanıyor, sonra da altı arkadaşını arıyor (...) (GE/ s. 241)

"Kitmir" (i) / diye (çe): edat grubu

O mariz canlılığı ile, **fırt diye** Delikanlı'nın önüne geliveriyor; eğiliyor ve kokusuyla onu yeniden sindiriyor. (GE/ s. 246)

fırt (i) / diye (çe): edat grubu

- "**Ama**" diye sürdürdü (...) (GE/ s. 247)

- "**Ama**" (i) / diye (çe): edat grubu

Bu sırada Vâris -İhtiyar kadar keyiflenmiş olarak- koşa koşa geldi; Delikanlı'nın yanından hızla geçti ve efendisinin çirkin elini yaladıktan sonra kendisini **küt diye** haliya bırakıverdi. (GE/ s. 248)

küt (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, gözleri ihlamur hazzıyla yumuk yumuk ve bunları sanki yeni söylemiş, sanki arada o gerilim olmamış gibi; - "**Aslında**" diye başlayıverdi (...) (GE/ s. 265)

- "**Aslında**" (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, aynı anda o kocaman elini, **şap diye**, alnına vurmuştu. (GE/ s. 275)

şap (i) / diye (çe): edat grubu

- "**Pöh**" diye güldü; "Güliz değilmiş! (GE/ s. 277)

- "**Pöh**" (i) / diye (çe): edat grubu

-“İyi ya” diye kapattı telefonu.. Güliz’in ne halde ve hangi hâletlerde olabileceğini düşünmeye yanaşmadan. (GE/ s. 280)

-“İyi ya” (i) / diye (çe): edat grubu

Sıdika’yı ver dedim; ‘Güliz’ diye sayıkladı. (GE/ s. 289)

Güliz (i) / diye (çe): edat grubu

Hâlâ bir kararı yoktu ve hâlâ istek kendisini **karar diye** tanımlıyordu. (GE/ s. 318)

karar (i) / diye (çe): edat grubu

Bir parça düşünebilseydin, ne kadar zıvaladığını **şıp diye** anlarsın. (GE/ s. 333)

şıp (i) / diye (çe): edat grubu

“Canım benim” diye fısıldadı. (GE/ s. 335)

“Canım benim” (i) / diye (çe): edat grubu

Yâni, boş gezenin baş kalfasıymış adamı.. onu kendisi adam etmiş, “**erim**” diye başında taşımış. (GE/ s. 356)

“erim” (i) / diye (çe): edat grubu

Karşıdan gelen araçlar önce küçücük bir karaltı gibi beliriyor, sonra da keskin güneş altında, sarı beyaz çakışlarla büyüyor ve yandan **vın diye** geçip gidiyorlardı. (GE/ s. 365)

vın (i) / diye (çe): edat grubu

Bir aşama uyduruğudur çıkardım ortaya ve bütün devrimci kesime.. en alttakini istediğim zaman çekebileceğim.. üst üste dizdiğim küpleri **aşama diye** yutturdum; küplerimin üstünde yükseklere çıkarıyorum onları. (GE/ s. 367)

aşama (i) / diye (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 7. “Doğru” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Arkadaşı kolunu tuttu. Ama gerekmezmiş; çünkü aynı anda -olmayacak şey- kız **ona doğru** bir adım attı ve başladı konuşmaya.. tam bir öğretmen gibi.* (GE/ s. 138), (GE/ s. 181), (GE/ s. 193), (GE/ s. 201), (GE/ s. 242), (GE/ s. 374), (GE/ s. 379)

ona (i) / doğru (çe): edat grubu

*Çınarlar, duvarlar, insanlar, sollanan arabalar **geriye doğru** devriliyor ve susuyorlardı.* (GE/ s. 138)

geriye (i) / doğru (çe): edat grubu

*Bundan sonra atacakları her adım **dönülemez’e doğru** götürecekti onları.* (GE/ s. 176)

dönülemez’e (i) / doğru (çe): edat grubu

*Az sonra o kocaman elini, bir dağlı veya bir korsan gibi, gözüne siperlik yapıp **kendilerine doğru** bakacak.* (GE/ s. 177)

kendilerine (i) / doğru (çe): edat grubu

*Ve, işte, **onlara doğru** gelmektedir.. “en tatlı gülücükleri” ile.* (GE/ s. 177)

onlara (i) / doğru (çe): edat grubu

*Gerçekten de, söylenen yer ve saatte, Filinta onu, kapıda yaşlı bir adama ve iki kurt köpeğine teslim ederek, **Beykoz’a doğru** gazladı.* (GE/ s. 188)

Beykoz’a (i) / doğru (çe): edat grubu

*Katlanamayacağını, kaçış yolu aradığını aklına getirmeden **karara doğru** yöneliyordu; “Bir karar vermeli.. hem de en kısa zamanda” diye geçirdi aklından.* (GE/ s. 205)

karara (i) / doğru (çe): edat grubu

*-“Ooo” diyor ve başını çevirmeden **arkaya doğru** sesleniyor: “Baksana buraya.”* (GE/ s. 223)

arkaya (i) / doğru (çe): edat grubu

İhtiyar kuruluşları tıngırdattırken, Delikanlı'ya "Keyfine bak sen" diyor ve yalpalaya yalpalaya yürüyor.. arkasına doğru el sallıyor; sanki salon tıklım tıklım dolu, herkes onu uğurluyor; öyle bir el sallayış.. herkese. (GE/ s. 223)

arkasına (i) / doğru (çe): edat grubu

Delikanlı'ya doğru, krallar kralının vakarıyla döndü. (GE/ s. 269)

Delikanlı'ya (i) / doğru (çe): edat grubu

Delikanlı, o konuşurken kapıya doğru yürüyordu. (GE/ s. 278), (GE/ s. 378)

kapıya (i) / doğru (çe): edat grubu

Başını, bu sefer, Gazino'ya doğru kaldırdı. (GE/ s. 296)

Gazino'ya (i) / doğru (çe): edat grubu

Elini tepsiye doğru uzatmıştı. (GE/ s. 335)

tepsiye (i) / doğru (çe): edat grubu

Kovan'ın kraliçesi bütün bir mevsim bütün bir kovan tarafından beslenir, bakılır ve o mucize vakit gelince de, bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güçle gökyüzüne doğru dikilir. (GE/ s. 347)

gökyüzüne (i) / doğru (çe): edat grubu

Kalktı, çarşıya doğru yollandı. (GE/ s. 362)

çarşıya (i) / doğru (çe): edat grubu

Öyleye doğru gideceğim, görmeye.. onu. (GE/ s. 363)

öyleye (i) / doğru (çe): edat grubu

Sonra, aynı adam eve doğru koştu. (GE/ s. 369)

eve (i) / doğru (çe): edat grubu

Yanında duran ve gözlerini üstünden ayırmayan dilsiz dostça gülümsüyor ve eliyle "bir dakika" diye işaret ettikten sonra kütüğe doğru ağır ağır yürüyor. (GE/ s. 370)

kütüğe (i) / doğru (çe): edat grubu

Bardağı kapar gibi aldı ve pencereye doğru kaldırdı. (GE/ s. 373)

pencereye (i) / doğru (çe): edat grubu

İhtiyar'ın eli göğsüne doğru gidiyor (...) (GE/ s. 377)

göğsüne (i) / doğru (çe): edat grubu

Tabutlar, peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla giderken, o topallaya topallaya, otobüs durağına doğru yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için. (GE/ s. 384)

mezarlığa (i) / doğru (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 8. “Gibi” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Öyle bakmayın bana.. yiyiverecekmiş gibi: Korkuyorum. (GE/ s. 7)

yiyiverecekmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar, dikkatin büzdüğü, çizgi çizgi yaptığı dudaklarla, gülermiş gibi fısıldadı. (GE/ s. 16)

gülermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Yay gibi geriliverdi Delikanlı (...) (GE/ s. 19), (GE/ s. 264)

yay (i) /gibi (çe): edat grubu

Tirit gibi titriyordu şuran. (GE/ s. 22)

tirit (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar, bu sefer hoş görmedi; gene dalar gibi oldu ve pencerenin önündeki sesini gene buldu; gene düşünür gibi konuştu (...) (GE/ s. 27)

düşünür (i) / gibi (çe): edat grubu

Şimdi Delikanlı' ya sövermiş gibi, tükürüverecekmiş gibi bakıyordu. (GE/ s. 27)

sövermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Şimdi Delikanlı'ya sövermiş gibi, tükürüverecekmiş gibi bakıyordu. (GE/ s. 27)

tükürüverecekmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Ama çabuk toparlandı; hem de korkuyla: İhtiyar ona tükürecek gibi bakmıştı. (GE/ s. 32)

tükürecek (i) / gibi (çe): edat grubu

Gözleri, birden, cam gibi parlayıverdi. (GE/ s. 33)

cam (i) / gibi (çe): edat grubu

Öyle ya; itibarı müderrislerden üstündü.. karısını canı gibi seviyordu.. karısı da ona tam bir kadın gibi bağlıydı; dünya bir yana, erkeği bir yana! (GE/ s. 36)

canı (i) / gibi (çe): edat grubu

Etki biyolojikti de: Artık, sık sık, kendisini tutamaz oluyor, bir baş dönmesi ile sallantıyor, devriliverecekmiş gibi, tutunacak bir yer, bir şey arıyordu. . (GE/ s. 41)

devriliverecekmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Öte yandan, adamlarını tarikatlar gibi örgütüyor ve çalıştırıyordu. (GE/ s. 67), (GE/ s. 352)

tarikatlar (i) / gibi (çe): edat grubu

Söver gibi mırıldandı (...) (GE/ s. 78)

söver (i) / gibi (çe): edat grubu

Bütün kalbimle inanyordum: Nurtopu gibi doğacaktı -masaldaki tayın ve oğulun yerine- mutluluğumuz.. ve yırtıcı ormanların eskiliğinde kalan umudumuz. (GE/ s. 79)

Nurtopu (i) / gibi (çe): edat grubu

Profesör'ün "nasıl, nasıl"ının bir soru olmadığını bal gibi bilmektedir; ama sözünü, gene de ve, bu sefer düpedüz sövmek için, tekrarlıyor (...) (GE/ s. 97)

bal (i) / gibi (çe): edat grubu

Kendini deli gibi zorlar, bu tartışmaları işitmek istemezdi. (GE/ s. 98)

deli (i) / gibi (çe): edat grubu

Mezelerini, yemeklerini.. benim nasılsa, öyle.. istediği gibi, yarım porsiyon, çeyrek porsiyon.. istediği gibi veriniz. (GE/ s. 129), (GE/ s. 129)

istediği (i) / gibi (çe): edat grubu

Bu yüzden içine kapalılığı da olduğu gibi duruyordu. (GE/ s. 102)

olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Delikanlı, bir süre ve hiç kuşkusuz o kadının yardımıyla beyler gibi yaşadı. (GE/ s. 113-114)

beyler (i) / gibi (çe): edat grubu

Acayip bir pençeyi andıran, uzun uzun parmaklı, kıllı ve damarları kabar kabar, üzeri de kahverengi beneklerle kaplı eliyle kâğıdı ondan kapar gibi aldı. (GE/ s. 118)

kapar (i) / gibi (çe): edat grubu

Artık yutar gibi okuyor. (GE/ s. 119)

yutar (i) / gibi (çe): edat grubu

O da, Raşit gibi meteliğe kurşun atıyor. (GE/ s. 135)

Raşit (i) / gibi (çe): edat grubu

Önüne gelen tabakları silip süpürüyor.. dövüşür gibi. (GE/ s. 136)

dövüşür (i) / gibi (çe): edat grubu

Can atıyordu Raşit. Ama, galeride ona Bakırcılar'daki kebağının et kokularını ve tatlı tepsilerini hatırlatan parasızlık ateş gibi düşüverdi içine. (GE/ s. 140)

ateş (i) / gibi (çe): edat grubu

Sövecek gibi bakıyordu. (GE/ s. 142)

sövecek (i) / gibi (çe): edat grubu

“Beni çok aşar, **düşünceleriniz gibi..**” (GE/ s. 143)

düşünceleriniz (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, artık, çene kemikleri de, burun delikleri de **eskisi gibi** yardımcı olmuyorlardı ona. (GE/ s. 159)

eskisi (i) / gibi (çe): edat grubu

“Yalnız adam gururu” her ne kadar evcilleşmiş görünüyor ve evcilleşmeye yetenekli davranıyorsa da, aynı “yalnız adam”ın kuşkuculuk ve güvensizliği hep tetikte, hep emre hazır, **olduğu gibi** duruyordu; tehlikeyi görmek, tehlikeden başka bir şey görmemek ve sadece tehlike görmek için! (GE/ s. 159), (GE/ s. 175)

olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Bu düşüncenizi sakın patron duymasın; bu kitabı basacağı için **çocuklar gibi** seviniyor o. (GE/ s. 160)

çocuklar (i) / gibi (çe): edat grubu

Arabaların arkasında, elindeki tepsi çaylarla, kahvelerle, ayranlarla dolu garsona seslenmişti.. **azarlar gibi..** öfkeli öfkeli. (GE/ s. 167)

azarlar (i) / gibi (çe): edat grubu

Sonunda örümcek, bu tarih öncesi yaratık İhtiyar’ın ta kendisi olup çıkıyor; **örümcek gibi** manevralar yapıyor. (GE/ s. 219)

örümcek (i) / gibi (çe): edat grubu

(...) buna karşılık **İhtiyar gibi** gülüyor. (GE/ s. 219), (GE/ s. 219)

İhtiyar (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar gibi gülüşü, tıslayışlarla taklit ediyor; bu gülüş, tıpkı İhtiyar gibi, yaşama ve mutlu olma şanslarıyla imkânlarını yutmak istiyor; bütün erdemleri ve değer yargularını, üstünlükleri, seçkinlikleri küçümsüyor, **kusmuk gibi** püskürtüyor. (GE/ s. 219)

kusmuk (i) / gibi (çe): edat grubu

*Kendilerini **oldukları gibi** tanıttılar ve ortaklık teklif ettiler. (GE/ s. 225)*

oldukları (i) / gibi (çe): edat grubu

*Fırlar **gibi** kalkıyor. (GE/ s. 228)*

fırlar (i) / gibi (çe): edat grubu

*Köpek **anlamış gibi**, can atıyor gitmeye. (GE/ s. 247)*

anlamış (i) / gibi (çe): edat grubu

*Sizi kimse **istediğiniz gibi** övemez. (GE/ s. 253)*

istediğiniz (i) / gibi (çe): edat grubu

*Eşşek **gibi** dinleyeceksin. (GE/ s. 264)*

eşşek (i) / gibi (çe): edat grubu

*Tıpkı **deminki gibi** bakıyordu kıza.. zırnık değişim kaçırmamak hırsıyla.
(GE/ s. 301)*

deminki (i) / gibi (çe): edat grubu

*Tabî Müttefikler'im gönüllü birlikler gibi çarpışmalıdır; **aslanlar gibi**.
(GE/ s. 327)*

aslanlar (i) / gibi (çe): edat grubu

*(...) **senin gibi** tıknadım ben. (GE/ s. 344)*

senin (i) / gibi (çe): edat grubu

*Güliz başarsa bile, **onun gibi** gebertemezdi.. veya, onun en değerli hakkını elinden almış olurdu! (GE/ s. 352)*

onun (i) / gibi (çe): edat grubu

*Yüzü ve sesi de **bakışları gibi** tiksinti saçıyordu. (GE/ s. 361)*

bakışları (i) / gibi (çe): edat grubu

*Bardağı **kapar gibi** aldı ve pencereye doğru kaldırdı. (GE/ s. 373)*

kapar (i) / gibi (çe): edat grubu

O, artık, Elma Çiçeği'dir: İhtiyar'a tıpkı o ilk karşılaşmalarındaki gibi bakıyor.. vapurdaki gibi. (GE/ s. 375)

vapurdaki (i) / gibi (çe): edat grubu

Koltuktan sarkan sağ el.. kızı öldüren tabancayı hâlâ mengene gibi sıkıyordu. (GE/ s. 379)

menene (i) / gibi (çe): edat grubu

Onlar da, kendisi gibi korkuyorlar mıydı, yoksa ferahlamışlar mıydı? (GE/ s. 382)

kendisi (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 9. “Göre” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ötekine gelince.. yâni dâhiyane namussuzluğa; sana göre öyle. (GE/ s. 15), (GE/ s. 243)

sana (i) / göre (çe): edat grubu

İhtiyar' a göre Delikanlı Güliz' e sıırsıklam âşıkı. (GE/ s. 20), (GE/ s. 50), (GE/ s. 84), (GE/ s. 84)

İhtiyar' a (i) / göre (çe): edat grubu

Ona göre de kalktı, yürüdü, Delikanlı' nın karşısına geldi, elini omuzuna koydu (...) (GE/ s. 26), (GE/ s. 55), (GE/ s. 102), (GE/ s. 241), (GE/ s. 260)

ona (i) / göre (çe): edat grubu

Onlara göre, kocanın can kuşu karısının yatağından âzad edilmişti. (GE/ s. 41)

Onlara (i) / göre (çe): edat grubu

Söylediklerine göre, eski patron Bâb- Âlînin en iyi kitapçılarından birisiydi ve akıl almaz olaylar sonunda iflas etmişti. (GE/ s. 155)

söylediklerine (i) / göre (çe): edat grubu

İşittiğime göre araba kullanmayı öğrenmişsin. (GE/ s. 195)

ışittiğime (s) / göre (i): sıfat tamlaması

Bana göre herşey ortada idi. (GE/ s. 233)

bana (i) / göre (çe): edat grubu

Kadın da buna göre davranacaktı. (GE/ s. 372-373)

buna (i) / göre (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 10. “Halde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

İhtiyar, bu anlayışla fena halde sarsıldı; allak bullak oldu (..) (GE/ s. 63)

fena (i) / halde (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 11. “İçin” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Ve böyle çatışmalarda zaman, İhtiyar için iki yönlü çalışır (...) (GE/ s. 7), (GE/ s. 54), (GE/ s. 55), (GE/ s. 170)

İhtiyar (i) / için (çe): edat grubu

Onlar bugün için nasıl bir değer ve önem taşırlar? (GE/ s. 10)

bugün (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı, toparlanmak için bakmıştı; bahçede bahar höykürüyordu (...) (GE/ s. 13)

toparlanmak (i) / için (çe): edat grubu

Bu maçlarda Delikanlı zarif döğüşürdü, göze hoş gelen oyunlar yapardı.. seyirci için döğüşürdü. (GE/ s. 15)

seyirci (i) / için (çe): edat grubu

Senin için hazırlıyorum. (GE/ s. 16), (GE/ s. 193)

senin (i) / için (çe): edat grubu

Yanında ve evinde, her zaman en pahalı -ve elbette kaçak- sigaralar bulunacak, en değerli çakmakları olacak, ama Delikanlı bunları kendisi için hiçbir zaman kullanamayacaktı! (GE/ s. 17)

kendisi (i) / için (çe): edat grubu

Benim için.. artık.. bir ikinci yoktur. (GE/ s. 19), (GE/ s. 19), (GE/ s. 24), (GE/ s. 274), (GE/ s. 331), (GE/ s. 368)

benim (i) / için (çe): edat grubu

Bunun için de, yâni, yaşamaya eş değerde tuttuğu onurunu korumak ve kurtarmak için de önemli birisi olduğunu, her şeyden önce kendisine ispatlaması, kendisini buna inandırması gerekti. (GE/ s. 19-20), (GE/ s. 336)

bunun (i) / için (çe): edat grubu

Aşkları için, “İhtiyar’ a attığımız kazık” diye şakalaşırlardı. (GE/ s. 20)

Aşkları (i) / için (çe): edat grubu

Bunun için de beğendim seni. (GE/ s. 30), (GE/ s. 45-46), (GE/ s. 67), (GE/ s. 190), (GE/ s. 208), (GE/ s. 217), (GE/ s. 224), (GE/ s. 251), (GE/ s. 251), (GE/ s. 253), (GE/ s. 266), (GE/ s. 284), (GE/ s. 317), (GE/ s. 331), (GE/ s. 336), (GE/ s. 336), (GE/ s. 336)

bunun (i) / için (çe): edat grubu

Mutluluk bu idi Delikanlı için.. aylardan beri. (GE/ s. 31), (GE/ s. 365), (GE/ s. 380)

Delikanlı (i) / için (çe): edat grubu

Bunlar için, bir İsa öncesi filozofun ölüm hakkında söylediği sözü ilke edinmişti (...) (GE/ s. 33)

bunlar (i) / için (çe): edat grubu

Meğer İblis, üç, beş saniyecik olsun boş durmaz, onun adına, onun için çalışmış (...) (GE/ s. 33), (GE/ s. 44), (GE/ s. 89), (GE/ s. 138), (GE/ s. 157), (GE/ s. 166-167), (GE/ s. 275), (GE/ s. 307)

onun (i) / için (çe): edat grubu

İhtiyar, ona, önemli bir konu buldu ve işlemesi için de mükemmel bir plan sundu. (GE/ s. 46)

işlemesi (i) / için (çe): edat grubu

Onlar için hem bir avuntu, hem de mahkûmiyettir bu. (GE/ s. 59)

onlar (i) / için (çe): edat grubu

Güney Doğu'daki yüzlerce köy ve kasabadan bir teki babası ve şeyhlik düzeni için ne ise, babası ve o düzen de **Paytaht için** ancak o idi; belki de o bile değildi. (GE/ s. 63)

Paytaht (i) / için (çe): edat grubu

Savaş için -özellikle de kendi savaşı için- ilkeleri silâh kadar, hatta silâhtan da önemli sayıyordu. (GE/ s. 65)

savaş (i) / için (çe): edat grubu

Dün Ali'yi övmek için onursuzluk rekorları kıran bir başyazar bakıyorsunuz bugün ona sövüp sayıyor ve Veli'yi aynı hayasızlıkla övüyor, durum **Veli için de** aynen sahneleniyordu. (GE/ s. 73)

Veli (i) / için (çe): edat grubu

Daha bir değişen, büsbütün vahşileşen donukluğunun ardından patlayan bu gösterilere dayanmak, **erkekler için** gerçekten zordu. (GE/ s. 86)

erkekler (i) / için (çe): edat grubu

Hatta, tam tersine, çeneleri **böyleleri için** daha bir kenetlendi. (GE/ s. 99)

böyleleri (i) / için (çe): edat grubu

Ziyafet için Bayezid'deki öğrenci lokantalarının en gözdesi seçildi. (GE/ s. 112)

ziyafet (i) / için (çe): edat grubu

Sadece **sizin için** -söyledikleriniz için değil; her zaman- gazete ve dergi eleştirilerinde de öyle gelir bana. (GE/ s. 139), (GE/ s. 255)

sizin (i) / için (çe): edat grubu

*Delikanlı, **kazanç için**: “Ben arpa ekmeğine razı olduktan sonra, Keyhüsrev’in bilmem nesi Darâ’nın bilmem neresinde imiş, bana ne?” diyordu. (GE/ s. 148)*

kazanç (i) / için (çe): edat grubu

***Güliz için de** böyle olmalıydı bu; çünkü Güliz, aylarca önce “O Belde”yi okuyan Güliz’in o an çekilmiş resmi gibiydi: Raşit ona doğru eğilerek, kısık bir sesle okudu. (GE/ s. 163), (GE/ s. 178)*

Güliz (i) / için (çe): edat grubu

*Bu adam sadece **mahvetmek için** yaşıyor ve mahvetmeyi biliyordu. (GE/ s. 173)*

mahvetmek (i) / için (çe): edat grubu

*Delikanlı, başka hiçbir yeri değil, burayı istemişti **buluşmak için**. (GE/ s. 174)*

buluşmak (i) / için: edat grubu

***Ekleme için de** epey çaba harcadı. (GE/ s. 176)*

eklemek (i) / için (çe): edat grubu

*Gene de konuşacaktı, **konuşmak için** can atıyordu. (GE/ s. 184), (GE/ s. 285)*

konuşmak (i) / için (çe): edat grubu

*Hımm.. **felsefeniz için** bir şey diyemem elbette. (GE/ s. 193)*

felsefeniz (i) / için (çe): edat grubu

***Bildiği için de**, bunlardan bir genci kullanarak iz sürdürttü; kurduğu kapana kadar. (GE/ s. 226)*

bildiği (i) / için (çe): edat grubu

*Delikanlı **öfkesi için** bunu sebep göstermek zorunda kaldı; çünkü onun kederini, bir anlık bakışında, görmüştü. (GE/ s. 229)*

öfkesi (i) / için (ç): edat grubu

*Aydınların ve münevverlerin ve entellektüellerin züppeliklerini, lüks özentilerini ve fantezilerini **mesleğim için** kullandım. (GE/ s. 273)*

mesleğim (i) / için (çe): edat grubu

*Sana nasıl anlatılır, bilmiyorum ki.. bir şeyler yaptım **kurtuluşumuz için**.. yarı yarıya da başardım. (GE/ s. 289)*

kurtuluşumuz (i) / için (çe): edat grubu

*Güliz aşkta ve **aşkı için**, o genel tarihe geçen kadınlardan hangisi gibi davranırdı? (GE/ s. 302)*

aşkı (i) / için (çe): edat grubu

*Öfkelendi de.. **önleyemediği için**. (GE/ s. 320)*

önleyemediği (i) / için (çe): edat grubu

*Kız **kurtulmak** -ve dudaklarını kurtarmak- **çin** çırpınıyordu. (GE/ s. 329)*

kurtulmak (i) / için (çe): edat grubu

*Kabataş'a inerken, **bağırmanın için** dişlerini sıkıyor ve boyuna tekrarlıyordu: "Sıdika için değil.. kendim için değil.. ikimiz için de değil." (GE/ s. 365)*

bağırmanın (i) / için (çe): edat grubu

*Veya idam hükmü gibi bir şey olmalıydı ölü: **tifturûnîler için**. (GE/ s. 383)*

tifturûnîler (i) / için (çe): edat grubu

*İmam efendi onun için.. ve gençliği için paylaşılmış ve klâsik anlamda erdemler sıralayarak.. **karakteri için** güzel sözler, acıklı sözler söylemişti.. onu Güliz diye anarak. (GE/ s. 384)*

karakteri (i) / için (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 12. "İle", "-İA", "-(y)İA" Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Zaten onları, **ayrıntılarını ile** bilemeyiz de. (GE/ s. 10)*

ayrıntılarını (i) / ile (çe): edat grubu

Gerçi, biz İhtiyar' ı tanımış, onunla Lokanta' da sayısız akşamlar geçirmiştik. (GE/ s. 10), (GE/ s. 86), (GE/ s. 136), (GE/ s. 138), (GE/ s. 160), (GE/ s. 204), (GE/ s. 272), (GE/ s. 363)

onun (i) / ile (çe): edat grubu

Biz, artık, Delikanlı' ya deli diyemerdik; çünkü, az önce söylediğimiz gibi, edindiğimiz bütün bilgiler anlattıklarını destekliyor, söyledikleri ile uyuyordu. (GE/ s. 11)

söyledikleri (i) / ile (çe): edat grubu

Onlarla yaşamıştı o. (GE/ s. 12), (GE/ s. 359)

onlar (i) / ile (çe): edat grubu

Başıyla çantayı gösteriyordu. (GE/ s. 14), (GE/ s. 209)

başı (i) / ile (çe): edat grubu

Bundan sana, hemen yarın kartonlarla göndereceğim. (GE/ s. 17), (GE/ s. 181)

kartonlar (i) / ile (çe): edat grubu

Ama daha önce, Güliz' le buluşacaktı.. önemine yakışacak biçimde hesaplaşmak için. (GE/ s. 21), (GE/ s. 228)

Güliz (i) / ile (çe): edat grubu

Takma dişlerini diliyle şıkırdattı (...) (GE/ s. 21), (GE/ s. 29)

dili (i) / ile (çe): edat grubu

Bulmuşsun bir yığın budala.. bir yığın da, kuyruğu kapana sıkışmış veya yakasını sana kaptırmış namussuz tilki; şantajla, baskıyla, kemik parçalarıyla ve palavralarla kullanıyor.. kullanmakla da kalmıyor, üstelik, dehanı ilan ettiriyorsun. (GE/ s. 28)

kullanmak (i) / ile (çe) edat grubu

Keyifle seyretti bunu Delikanlı.. keyfini belli etmemeye çalışarak. (GE/ s. 28), (GE/ s. 84-85), (GE/ s. 96), (GE/ s. 248), (GE/ s. 264), (GE/ s. 363)

keyif (i) / ile (çe): edat grubu

Hadi eyvallah.. hoşça kal, sürünle. (GE/ s. 31)

sürün (i) / ile (çe): edat grubu

Ama çabuk toparlandı; hem de korkuyla: İhtiyar ona tükürecek gibi bakmıştı. (GE/ s. 32)

korku (i) / ile (çe): edat grubu

Varlığını da, yeteneklerini de arkadaşları ile paylaşmıştır. (GE/ s. 34)

arkadaşları (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, o Fransa işi hürriyetin -özgürlüğün- âşıklarından değildi: Namık Kemallerle, Tevfik Fikretlerle dalga geçer; Osmanlı toplum ve insanların yapısı ile, kültür birikimi ile ilgisini, ilişkisini bulamadığı -gümrük kaçağı sloganları, alaya bile almaz da, tiksinti ile küçümserdi. (GE/ s. 35)

tiksinti (i) / ile (çe): edat grubu

Bunlarla çileden çıkıyor, kuduruyordu. (GE/ s. 38), (GE/ s. 306)

bunlar (i) / ile (çe): edat grubu

Bu sapık gurur, arkadaşlarını, öğretmenlerini.. daha sonraları da ticaret, bilim, edebiyat, sanat ünlülerini başarıyla küçümseyebiliyordu. (GE/ s. 38)

başarı (i) / ile (çe): edat grubu

Onu, yolculuğu hafta demeden, telgrafla geri çağırdılar: Karısı ölmüştü.. (GE/ s. 41)

telgraf (i) / ile (çe): edat grubu

Bununla mı övüneceğim ben? (GE/ s. 48), (GE/ s. 112), (GE/ s. 368)

bunun (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim öyle de olmaktadır; çünkü, İhtiyar'ın söyleyişi ile "budalalıklar, sersemlikler, aptallıklar, bilgisizlikler ve namussuzluklar ve oburluklar, çabucak özenti konusu olur, hızla bulaşır, bütün modalardan çabuk yayılır." (GE/ s. 54), (GE/ s. 125), (GE/ s. 219), (GE/ s. 248), (GE/ s. 304)

hız (i) / ile (çe): edat grubu

*Gazete kahvelere, köy odalarına, resmî dairelere **zorla** sokulmaktadır.* (GE/ s. 57), (GE/ s. 188)

zor (i) / ile (çe): edat grubu

*Hep fikir sordu, **fikirlerle** ilgilendi; fikirleri uygulayan tek kişi oldu.* (GE/ s. 63)

fikirler (i) / ile (çe): edat grubu

*Üstelik, öyle bir Gülsüm'dür ki bu gelen, ötekinin, yâni Almanya'nın, birlek zoruyla ve kendisini ortaya koyarak yapmak istediğini, **şirretlikle**, / **üçkâğıtçılıkla**, , / **yutturmacalarla** elde etmeye kalkışmaktadır ve pek acelecidir (...)* (GE/ s. 57)

şirretlik (i) / ile (çe): edat grubu

üçkâğıtçılık (i) / ile (çe): edat grubu

yutturmacalar (i) / ile (çe): edat grubu

***Sömürgeleşmekle de yetinmemekte**, girdiği yerlerdeki fabrikaları ülkesine taşımakta, birinci sınıf bilim ve teknik adamlarını da alıp götürmektedir.* (GE/ s. 70)

sömürgeleşmek (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, bunlara “profesyonel yağcılarım benim” diyordu **sevgiyle**.* (GE/ s. 73)

sevgi (i) / ile (çe): edat grubu

*Ama o **kimseyle** ilişki sürdürmüyor.. sürdürüyor.* (GE/ s. 81)

kimse (i) / ile (çe): edat grubu

*Bununla beraber, İhtiyar **sinsi** gözetleme ve araştırma raporlarından, **zamanla**, Güliz'in yakınlık gösterdiği, hatta konuşup güldüğü kimselerin de olduğunu öğrendi.* (GE/ s. 84), (GE/ s. 259)

zaman (i) / ile (çe): edat grubu

Ötekilerle nasılsa, **Leyla'larla da** yığınla öğrenci, öğretim görevlisi veya iş ve politika adamı düşürmüştü ağına: Kimi şantaja mahkûm, kimi de duygularına veya eteklerine! (GE/ s. 85)

Leyla'lar (i) / ile (çe): edat grubu

Türkiye'de durum o hâle gelmişti ki, şartlar ve çıkarlar gerektiriyor diye, Moskof **Amerika'lı ile**, Alman **Fransız ile** barışır ve dost olabilir, herhangi bir konuda anlaşmaya varılabılırdi ama, “aziz ve kutsal topraklarımızın üzerinde” hiçbir şart ve hiçbir ülke veya Devlet çıkarı muhalefet ile iktidarı -parti temsilcileri ile birlikte “halk”larını da- bir araya getiremez, barış şöyle dursun, anlaşmaya razı edemezdi. (GE/ s. 90)

Amerika'lı (i) / ile (çe): edat grubu

Fransız (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, birkaç yıl sonra, bu sahneyi hatırladıkları zaman, sadece **gülmekle** yetinmiş, ama çok şey düşünmüştü. (GE/ s. 96)

gülmek (i) / ile (çe): edat grubu

Sırayla deniyorlardı. (GE/ s. 103)

sıra (i) / ile (çe): edat grubu

Arkadaşları bile karıştırmıştır; Raşit'i **Reşit'le**. (GE/ s. 108)

Reşit (i) / ile (çe): edat grubu

Birtakım rastlantılarla okuduğu -meselâ Zerdüşt Böyle Dedi, meselâ İnsanlığın Hali veya Harb ve Sulh gibi- üç beş kitap bir yana bırakılırsa, edebiyatla ilgisi **öğrenimle** sınırlı kalırdı. (GE/ s. 116)

öğrenim (i) / ile (çe): edat grubu

Herkes **Raşit'le** ilgileniyordu. (GE/ s. 125)

Raşit (i) / ile (çe): edat grubu

Tartışma denemelerini **cesaretle** kabul etti. (GE/ s. 126)

cesaret (i) / ile (çe): edat grubu

Korkuyu yediremiyor, onu giderilmez bir antipati ile, nefretle maskelemeye gidiyordu. (GE/ s. 133)

nefret (i) / ile (çe): edat grubu

Telefonla pastahaneyi buldu, özür dileyen bir not yazdırdı ve doğru görev yerine gitti. (GE/ s. 149)

telefon (i) / ile (çe): edat grubu

Kasıtlı.. görmek için değil; bir klakson yüzünden.. dikiz aynasına bakıvermişti. (GE/ s. 152)

kasıt (i) / ile (çe): edat grubu

Raşit ısrarla yazıya bakıyor; sökmeye çalışıyor. (GE/ s. 154)

ısrar (i) / ile (çe): edat grubu

Devlerle savaşmalıydı. (GE/ s. 156)

devler (i) / ile (çe): edat grubu

Oooo.. benim lâcivert, pembelerimle ne güzel uyuytu! (GE/ s. 159)

pembelerim (i) / ile (çe): edat grubu

Kofanaları ve denizi sesleriyle, / renkleriyle, / görüntüleriyle arkada bıraktı. (GE/ s. 161)

sesleri (i) / ile (çe): edat grubu

renkleri (i) / ile (çe): edat grubu

görüntüleri (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz telâşla döndü. (GE/ s. 164), (GE/ s. 292)

telâş (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz -İhtiyar'ın söyleyişi ile- duyduğu ateşli aşkın zorlamalarına dayanamayacak, Delikanlı'yı yalvar yakar, "Amca" ile barıştıracaktı. (GE/ s. 173)

Amca (i) / ile (çe): edat grubu

Ve hüznle, / umutsuzlukla eklemiştir. (GE/ s. 186)

hüzn (i) / ile (çe): edat grubu

umutsuzluk (i) / ile (çe): edat grubu

Sigara ile küçük bir irade denemesi yapmak istiyordu. (GE/ s. 186)

sigara (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz, başını esefle salladı. (GE/ s. 186)

esef (i) / ile (çe): edat grubu

Yanındaki genç, eliyle gösterdi ve “girin” dedi. (GE/ s. 189)

eli (i) / ile (çe): edat grubu

Tam o anda İhtiyar hışımla döndü; Raşit'i görmüştü. (GE/ s. 189), (GE/ s. 372), (GE/ s. 376)

hışım (i) / ile (çe): edat grubu

Kelimelerle düşünürüz. (GE/ s. 190)

kelimeler (i) / ile (çe): edat grubu

Bunun için de, daha sonraki Çanakkale'lerde sadece notayla katıldı. (GE/ s. 208)

nota (i) / ile (çe): edat grubu

Ama saygıyla selâm verdi; onu rahatsız etmemek için titizlenirmiş gibi, ayaklarının ucuna basa basa çıkıp gitti. (GE/ s. 216)

saygı (i) / ile (çe): edat grubu

Burada Nobel'i övgüyle anmalıyım. (GE/ s. 217)

övgü (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar gibi gülüşü, tıslayışlarla taklit ediyor; bu gülüş, tıpkı İhtiyar gibi, yaşama ve mutlu olma şanslarıyla imkânlarını yutmak istiyor; bütün erdemleri ve değer yargılarını, üstünlükleri, seçkinlikleri küçümsüyor, kasmuk gibi püskürtüyor. (GE/ s. 219)

tıslayışlar (i) / ile (çe): edat grubu

“Primitif olan.. hayata eşit olan işte bu seçim” diye düşündü.. ***gururla***, büyüyerek, herkesten ve her şeyden üstünleşerek. (GE/ s. 235), (GE/ s. 303)

gurur (i) / ile (çe): edat grubu

Bir vapur düdüğü -gene- yamaçlarda yankılanıyor ve Delikanlı'yı uyandırıyor, ***dünya ile*** buluşturuyor. (GE/ s. 241), (GE/ s. 320)

dünya (i) / ile (çe): edat grubu

O mariz canlılığı ile, fırt diye Delikanlı'nın önüne geliveriyor; eğiliyor ve ***kokusuyla*** onu yeniden sindiriyor. (GE/ s. 246)

kokusu (i) / ile (çe): edat grubu

Şiirle uğraşacağım. (GE/ s. 265)

şiir (i) / ile (çe): edat grubu

Anlattıklarıyla tazeleniyordu; ***anlattıklarıyla*** zamandaşlaşıyordu: 1940'ları anlatırken 1940'lardaki İhtiyar geri geliyor gibiydi ve bu daha eski zamanların olayları için de böyle oluyordu. (GE/ s. 272)

anlattıkları (i) / ile (çe): edat grubu

Bütün mesele, yayınevini beklerken olaya bulaştırmamaktı; İhtiyar ve çevresi böyle şeyleri ***titizlikle*** kolluyordu. (GE/ s. 279)

titizlik (i) / ile (çe): edat grubu

Ama ***görüntüsü ile*** yetinemedi; kelimeleri yardıma çağırdı. (GE/ s. 291)

görüntüsü (i) / ile (çe): edat grubu

Bir şeyler yapar ***esintilerle*** ve daha çok bir şeyler yaptırılır; o da bunları karar sanır. (GE/ s. 293)

esintiler (i) / ile (çe): edat grubu

Öfkeyle soludu; yeniden hatırlamıştı: Güliz? Acaba? (GE/ s. 303)

öfke (i) / ile (çe): edat grubu

*Onu -bulurlarsa- **güzellikle** getireceklerdi. (GE/ s. 304)*

güzellik (i) / ile (çe): edat grubu

*Hayatı **ne ile** değişmişti, ve niçin? (GE/ s. 312)*

ne (i) / ile (çe): edat grubu

*Kabza kavrar gibi kavradığı kadehini masasına usul usul dokundurarak tempo tutuyordu **vakarla**, türküsüne. (GE/ s. 315)*

vakar (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, **Çanakkale'lerle** dalga geçiliyor; asıl sömürü şimdi, yâni çağımızda ekonomik ve teknolojik güçlerle sürdürülüyor diye. (GE/ s. 324)*

Çanakkale'ler (i) / ile (çe): edat grubu

*Bütün günü **müzikle**, / **kitapla**, / **çiçeklerle**, / **kuşlarla** geçer. (GE/ s. 342)*

müzik (i) / ile (çe): edat grubu

kitap (i) / ile (çe): edat grubu

çiçek (i) / ile (çe): edat grubu

kuşlar (i) / ile (çe): edat grubu

***Sarsıntıyla** kendine geldi. (GE/ s. 361)*

sarsıntı (i) / ile (çe): edat grubu

*Kuzguncuk'a **taksi ile** gitti. (GE/ s. 362)*

taksi (i) / ile (çe): edat grubu

*27 Mayıs, gerçi bana çok değerli zamanlar kaybettirdi; ama enayiler bana, ömrümde bulamadığım kadar elverişli bir ortam vererek borçlarını **fazlasıyla** ödediler. (GE/ s. 367)*

fazlası (i) / ile (çe): edat grubu

*Böylece de, Marksist alanı **oportünistlerle**, **çıkarıcılarla**, züppeler ve snoplarla doldurdum; kuşattım. (GE/ s. 368)*

oportünistler (i) / ile (çe): edat grubu

çıkarcılar (i) / ile (çe): edat grubu

Ötekilere vur, çamur at, **paradokslarla**, / **demagojilerle** palyaço elbisesi giydir; berikileri alla, pulla, körükle, besle, semirt. (GE/ s. 369)

paradokslar (i) / ile (çe): edat grubu

demagojiler (i) / ile (çe): edat grubu

Hırsla bakıyor, ama taraça ve pencerelerin yerine, güneş altında yeşillerinde, güneş ışıkları ile gümüş parıltılar çakan cevizleri görüyordu. (GE/ s. 369)

hırs (i) / ile (çe): edat grubu

Evdeki sessizlik içindeki gerilimi ve tedirginliği **korku ile** değiştirdi. (GE/ s. 370)

korku (i) / ile (çe): edat grubu

Artık Elma Çiçeği değildir o; **kinle** bakıyor, dudaklarını emiyor. (GE/ s. 376)

kin (i) / ile (çe): edat grubu

Tabancasını bırakmadan, **elleriyle** sol dizini kavriyor. (GE/ s. 380)

elleri (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı, iyod ve yaprak kokularıyla yüklü havayı ciğerlerine -her şeye rağmen- **hazla** dolduruyor. (GE/ s. 380)

haz (i) / ile (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 13. “Kadar” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Sinirlenince İhtiyar’ın sesi büsbütün incilir.. **şaşılacak kadar**. (GE/ s. 7)

şaşılacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Yok a efendim.. **o kadar** olur mu? (GE/ s. 23), (GE/ s. 32), (GE/ s. 46), (GE/ s. 84-85), (GE/ s. 165), (GE/ s. 166), (GE/ s. 299)

o (i) / kadar (çe): edat grubu

Ve öfke, her zaman olduğu gibi sesini şaşırtacak kadar incelltti (...) (GE/ s. 27), (GE/ s. 219)

şaşırtacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Ve zerre kadar korkmamaktadır; çünkü, o, aynı konuda, konu ne kadar çetrefil, ne kadar karmaşık olursa olsun, ancak bir kere yanılabilceğine inanmıştır. (GE/ s. 43), (GE/ s. 102), (GE/ s. 110)

zerre (i) / kadar (çe): edat grubu

Ne kadar tadlanmıştı oyun. (GE/ s. 150), (GE/ s. 151), (GE/ s. 203)

ne (i) / kadar (çe): edat grubu

Bugünlük bu kadar yetişir. (GE/ s. 151), (GE/ s. 244), (GE/ s. 244), (GE/ s. 379)

bu (i) / kadar (çe): edat grubu

Hadi yola sen çıkar arabayı.. Büyükdere'ye kadar kullanırsın. (GE/ s. 155)

Büyükdere'ye (i) / kadar (çe): edat grubu

Sakın açıklamayın kararınızı. Aksine, övün övebileceğiniz kadar. (GE/ s. 160)

övebileceğiniz (i) / kadar (çe): edat grubu

Yalnızlığının ve inançsızlığının tek dayanağı gibi dört elle sarıldığı adama, şimdiye kadar bu açıdan hiç bakmamıştı. (GE/ s. 185), (GE/ s. 302)

şimdiye (i) / kadar (çe): edat grubu

(...) gerisi kendiliğinden gelir ve aynı madalya için adaylar Edirne'den Kars'a kadar kuyruğa girer. (GE/ s. 266)

Edirne'den Kars'a (i) / kadar (çe): edat grubu

Güttüğünü söylediği milyonlar sanki karşısında, bahçenin ötesinde, ta uzaklara kadar dizi dizi sıralanmışlar da onlara söylüyordu. (GE/ s. 269)

beline (i) / kadar (çe): edat grubu

*Biliyorum domuzu.. **senin kadar.*** (GE/ s. 331)

senin (i) / kadar (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 14. “Karşı” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Ama bakışları **onlara karşı da** yumuşamadı, tatlılaşmadı.* (GE/ s. 99)

onlara (i) / karşı (çe): edat grubu

*Afgan Tazısı, Vâris, yay gibi geriliverdi; **Delikanlı’ya karşı.*** (GE/ s. 264)

Delikanlı’ya (i) / karşı (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 15. “Karşılık” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*İhtiyar da, **buna karşılık**, keyiften dört köşe, dalgasını geçiyordu: “Başka ne olsun? Cübbelerini giydiren bilgileri, çalışmalarını değil ya! İnkılâb.”* (GE/ s. 60), (GE/ s. 96), (GE/ s. 219), (GE/ s. 224)

buna (i) / karşılık (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 16. “Ölçüsünde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Bunları yaptıkça da -İhtiyar’ın tanımlamasıyla- **ahlâksızlıkları ölçüsünde** kasıldılar, gerdan kırar, yukarıdan bakar oldular.* (GE/ s. 60)

ahlâksızlıkları (i) / ölçüsünde (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 17. “Öte” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*O bir şey değil.. yâni, Güliz’e **umursamazlıktan öte**, pek “kibar”, pek “kardeşâne” davranıyor.* (GE/ s. 87)

umursamazlıktan (i) / öte (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 18. “Rağmen” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

***Buna rağmen**, sınavları göze alacak kadar çalışabildi.* (GE/ s. 95), (GE/ s. 168)

buna (i) / rağmen (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 19. “Sırada” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Sen de tam **bu sırada** verdin kararını. (GE/ s. 26), (GE/ s. 202), (GE/ s. 248)*

bu (i) / sırada (çe): edat grubu

Tam o sırada da telefon çalmaya başladı. (GE/ s. 355)

o (i) / sırada (çe): edat grubu

Tam omuzlayacağı sırada kapı açıldı (...). (GE/ s. 378)

omuzlayacağı (i) / sırada (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 20. “Şekilde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Baştan çıkarır ve bana ham madde üretir, işimi **rezil şekilde** kolaylaştırır. (GE/ s. 213)*

rezil (i) / şekilde (çe): edat grubu

*Ama, çok, çok kolaylaştırdılar benim işimi.. **ığrenç şekilde** kolaylaştırdılar. (GE/ s. 253)*

ığrenç (i) / şekilde (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 21. “Üzerine” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Gerçi yola, “sersemlikler” dediği insan zaafalarını kavrayarak, hatta kavradığı için çıkmış ve yöntemini **bunlar üzerine** kurmuştu; ama Vakıf sözcüğü, İhtiyar’ın çok daha sonraları bulduğu bir toplum ve insan taşlaması idi. (GE/ s. 47)*

bunlar (i) / üzerine (çe): edat grubu

*İşte **bunun üzerine** göz göze geldiler ve İhtiyar, onun böcek kabuğu rengindeki gözlerine sinmiş kederi gördü. (GE/ s. 78), (GE/ s. 125)*

bunun (i) / üzerine (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 22. “Yerde” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*İhtiyar’ın serveti akıl erdirilmeyecek kadar büyüktü ve bu servet **durduk yerde**, kendiliğinden büyümekte idi. (GE/ s. 224)*

durduk (i) / yerde (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 23. “Yerine” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Artık onun gözünde Devlet yoktu; **onun yerine**, hak etmedikleri, hak edemeyecekleri bir fantom kuvveti “âdinin bayağısı üçkâğıtçılık ve yutturmacalarla” ele geçiren “çeteciler ve hergeleler” vardı. (GE/ s. 39), (GE/ s. 299)*

onun (i) / yerine (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 24. “Yüzden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Delikanlı, **bu yüzden** istedi Sırat Köprüsü’ nün üstünde sınav vermeyi. (GE/ s. 20-21), (GE/ s. 45), (GE/ s. 61), (GE/ s. 72), (GE/ s. 90), (GE/ s. 102), (GE/ s. 164), (GE/ s. 199), (GE/ s. 222), (GE/ s. 251), (GE/ s. 259), (GE/ s. 262), (GE/ s. 280), (GE/ s. 299), (GE/ s. 357-358)*

bu (i) / yüzden (çe): edat grubu

4. 1. 7. 1. 25. “Yüzünden” Edatıyla Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Ortalık ancak **onun yüzünden** kızışabilir. (GE/ s. 54)*

onun (i) / yüzünden (çe): edat grubu

*Nitekim, onun Delikanlı ile ilgilenişi ve Delikanlı’ya -şaşılacak şey- katlanışı, ve inanılmayacak şey- SEVGİ besleyişi de yüzde yüz **işi yüzünden** olmuştur. (GE/ s. 93)*

işi (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Onların yüzünden yiyecek içecek taşıtları doğru dürüst gidip gelemiyor. (GE/ s. 140)

onların (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Aldanışı yüzünden sinirlendi de. (GE/ s. 182)

aldanışı (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Önce tepesi atmış, sonra, aczi yüzünden, somurtmuştu. (GE/ s. 230)

aczi (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Olsa olsa, anarşi yüzünden Gülsüm'ler gidecekti.. yeni Gülsüm'lerin gelmesi için. (GE/ s. 383)

anarşi (i) / yüzünden (çe): edat grubu

4. 1. 7. 2. İsim Ögesi Belirtili İsim Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Böylece de, İhtiyar'ın kendisi gibi İhtiyar'ın Köşkü de bilinmezliğini koruyup gitti. (GE/ s. 10)

İhtiyar'ın kendisi (i) / gibi (çe): edat grubu

Yoksa müthiş puan verecekti.. aralarındaki sonu gelmez boksun bu devresi için. (GE/ s. 15)

alarındaki sonu gelmez boksun bu devresi (i) / için (çe): edat grubu

İhtiyar onun bir yerlerine incecik bir fırça ile bir sıvı sürüyordu.. bir çinici ustasının dikkatiyle. (GE/ s. 16)

bir çinici ustasının dikkati (i) / ile (çe): edat grubu

Onun söyleyişi ile, sadece, "zaaf noktalarının dağlanması için" di. (GE/ s. 17)

onun söyleyişi (i) / ile (çe): edat grubu

Evet.. ta başından anlamıştım.. ve adamlarımın karşı çıkmalarına rağmen seni seçmiştim. (GE/ s. 27)

adamların karşı çıkmalarına (i) / rağmen (çe): edat grubu

Neden sonra, elinin tersiyle köse çenesini sıvazladı ve bağıştta bulunur gibi sordu (...) (GE/ s. 29), (GE/ s. 57), (GE/ s. 79), (GE/ s. 214)

elinin tersi (i) / ile (çe): edat grubu

Çoktandır -gerçekten de- temizletmeyi ve onun kendisini temizleyebileceğini düşündüğü halde, **Delikanlı' nın bu gidişi ile** üzgündü, derinden hüzenlenmişti; “yenilmek” denilen ve onu çileden çıkartan, kudurtan, olmayacak girişimlere iten şeyi bile düşünemeyecek kadar üzüliyordu (...) (GE/ s. 33)

Delikanlı' nın bu gidişi (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim öyle de olmaktadır; çünkü, **İhtiyar'ın söyleyişi ile** “budalalıklar, sersemlikler, aptallıklar, bilgisizlikler ve namussuzluklar ve oburluklar, çabucak özentisi konusu olur, hızla bulaşır, bütün modalardan çabuk yayılır.” (GE/ s. 54)

İhtiyar'ın söyleyişi (i) / ile (çe): edat grubu

Çoğu dünyanın bütün üniversitelerinde bulunan veya bulunabilecek aksaklıkların, yetersizliklerin ve geri kalmışlıkların sergilenişi ile başlamaktadır (...) (GE/ s. 57-58)

dünyanın bütün üniversitelerinde bulunan veya bulunabilecek aksaklıkların, yetersizliklerin ve geri kalmışlıkların sergilenişi (i) ile (çe): edat grubu

Sahneye çıkmak küçüldü onun anlayışına göre. (GE/ s. 59)

onun anlayışına (i) / göre (çe): edat grubu

Onlar, özgürlük, insan sevgisi, insan hakları, halk sevgisi gibi kavramları, ne olacağını hiç bilemeyecekleri, hatta bilmek istemedikleri bir sonuç için, surf **bu içgüdünün zoruyla** benimsiyorlardı. (GE/ s. 62)

bu içgüdünün zoru (i) / ile (çe): edat grubu

Savaş **totaliter düzenin**, genel ve kaypak söyleyişi ile de faşizmin, **bozguna uğraması ve kahrolması ile** bitmiştir. (GE/ s. 69)

totaliter düzenin bozguna uğraması ve kahrolması (i) / ile (çe): edat grubu

Artık, Devlet denilen Ankakuşunun sömürücüleri ve kendileri onun, yâni Devletin temsilcisi diye yutturabilen gangsterler, kendi hallerine bırakılırlarsa

-İhtiyar kolları sıvamakta gecikirse- **nesillerin gık demeden katlanacakları oyunu ve yutturmacası ile, kalp üstünlükler ve kalp üstünler, düzmece büyüklükler ve düzmece büyükler sürüp gidecektir.** (GE/ s. 70)

nesillerin gık demeden katlanacakları oyunu ve yutturmacası (i) / ile (çe): edat grubu

Birtakım hödük oğlu hödük hukukçular ile onlardan daha hödük sosyologların ve bu iki grubun toplamı kadar hödük filozofların dediği gibi, kişilik sahibi bir Devlet olsaydı, zavalıcık dizlerini dövmekten kötürümleşirdi; çünkü uyrukları kendisini unutmuş ve birbirlerini boğazlaya boğazlaya kuyusunu kazmaya başlamışlardı. (GE/ s. 72-73)

birtakım hödük oğlu hödük hukukçular ile onlardan daha hödük sosyologların ve bu iki grubun toplamı kadar hödük filozofların dediği (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve kendisine has küfürlerin üslûbu ile düşünmüştü: “Aman ne yürek paralayıcı şey!” (GE/ s. 77)

kendisine has küfürlerin üslûbu (i) / ile (çe): edat grubu

Bu kitapların yardımıyla, kısa bir süre sonra, içinde erdem adına ne kalmışsa veya kalabilecekse, hepsinin de köküne kibrit suyu döküldü ve İhtiyar’ın bayağılığına bayıldığı o yaygın deyişle, tam bir “Melek yüzlü, mâsum görünümlü şeytan” olup çıktı. (GE/ s. 87)

bu kitapların yardımı (i) / ile (çe): edat grubu

“Diksürüngenler” artık, nesilden nesile daha azgınlaşan bir kin ve düşmanlıkla birbirlerinin gırtlığına sarılacak, üstelik kendilerine boyuna yeni düşmanlar türetilip üreteceklerdi.. tâ, mağra devrinin insanı gibi, tam o kadar yalnız ve tek kalana kadar! (GE/ s. 91)

mağra devrinin insanı (i) / gibi (çe): edat grubu

Yemeklerin, mezelerin ve hizmetin şaşurtıcı güzelliğine karşı, koca salonda, kendileri dahil on yedi kişi vardı. (GE/ s. 106)

yemeklerin, mezelerin ve hizmetin şaşırtıcı güzelliğine (i) / karşı (çe): edat grubu

Çünkü, birden bire, İhtiyar'ın bakışı ve yüzü ile, omuzlarını silkip geçemeyeceği kadar tedirginleşmişti. (GE/ s. 106)

İhtiyar'ın bakışı ve yüzü (i) / ile (çe): edat grubu

Masa da içkilerin, mezelerin en alâları ile donatıldı. (GE/ s. 112)

içkilerin, mezelerin en alâları (i) /ile (çe): edat grubu

Delikanlı, bir süre ve hiç kuşkusuz o kadının yardımıyla beyler gibi yaşadı. (GE/ s. 113-114)

o kadının yardımı (i) / ile (çe): edat grubu

Şimdi onun gözleri yumulmuştu Boğaz baharının büyüğü ile. (GE/ s. 134)

Boğaz baharının büyüğü (i) / ile (çe): edat grubu

Romantiklerin o genç kızları gibi sevebilirim. (GE/ s. 151)

romantiklerin o genç kızları (i) / gibi (çe): edat grubu

Güliz'i düşünüyor, havadan gelen bu piyango benzeri işin mutluluğuyla gözü hiçbir şey görmüyordu. (GE/ s. 156)

havadan gelen bu piyango benzeri işin mutluluğu (i) / ile (çe): edat grubu

Aşk, ilk ergenlik günlerinden beri içinde idi.. var oluşunun ekseni gibi. (GE/ s. 156)

var oluşunun ekseni (i) / gibi (çe): edat grubu

Öyle bir şey söylenilmemişti; ama ona düzeltme servisinin şefi gibi davranılıyor, ayrıca basılması düşünülen veya teklif edilen kitapların bazıları için oyu soruluyordu. (GE/ s. 157)

düzeltilme servisinin şefi (i) / gibi (çe): edat grubu

Öyle bir şey söylenilmemişti; ama ona düzeltme servisinin şefi gibi davranılıyor, ayrıca basılması düşünülen veya teklif edilen kitapların bazıları için oyu soruluyordu. (GE/ s. 157)

ayrıca basılması düşünülen veya teklif edilen kitapların bazıları (i) / için (çe): edat grubu

Zaten avanslar onun emri ile verildi. (GE/ s. 160)

onun emri (i) / ile (çe): edat grubu

Profesör -sefilleşen masada- halkı ve primitif'i sürdürmek istiyor ve Delikanlı'nın dişlerini gösterip hırlaması ile karşılaşılıyor. (GE/ s. 236)

Delikanlı'nın dişlerini gösterip hırlaması (i) / ile (çe): eda grubu

Sokağın bu en usta sekreteri ile dün tanışmış, sabahleyin de ikinci dersi almıştı. (GE/ s. 161)

sokağın bu en usta sekreteri (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar'ın benzetmesinden bu yana ilk defa hatırlıyordu bunu. (GE/ s. 169)

İhtiyar'ın benzetmesinden (i) / bu yana (çe): edat grubu

Sahnenin başlangıcından bu yana uzun dakikalar geçmiş gibi geliyordu. (GE/ s. 182)

sahnenin başlangıcından (i) / bu yana (çe): edat grubu

Sonra da meze tabağından çatalın tek ucuyla bir peynir kırıntısı aldı ve, sanki, koca bir lokma çiğniyormuş gibi, takma dişlerini takırdada takırdada çiğnemeye başladı. (GE/ s. 184)

çatalın tek ucu (i) / ile (çe): edat grubu

Bununla beraber, Delikanlı'nın kafası, önlenemez bir saplantı ile, artık hep o açığa göre, İhtiyar'ın yorumuna göre çalışıyordu. (GE/ s. 187)

İhtiyar'ın yorumuna (i) / göre (çe): edat grubu

Delikanlı'nın gülüşü ile şaşalamış gibi oldu. (GE/ s. 215)

Delikanlı'nın gülüşü (i) / ile (çe): edat grubu

Öğle yemeklerinde Perşembe Pazarı'nın, Eminönü'nün, Bâb-ı Âli'nin ve Bankalar Caddesi'nin ip cambazları ile kuyrukta bekler. (GE/ s. 220)

Perşembe Pazarı'nın, Eminönü'nün, Bâb-ı Âli'nin ve Bankalar Caddesi'nin ip cambazları (i) / ile (çe): edat grubu

Ama aynî hırsın bir benzeri ile dikeyor kafasına; bir damla bile bırakmamak istermiş gibi içiyor. (GE/ s. 228)

aynî hırsın bir benzeri (i) / ile (çe): edat grubu

Ama sürdüremedi düşünmeyi; Güliz, profesörün bir karşı çıkışı yüzünden "İlkel Sanat" ve Primitif için konuşuyordu. (GE/ s. 231)

profesörün bir karşı çıkışı (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Öteki elinin tersiyle de, sinek kovar gibi, kıza "git" diyor. (GE/ s. 247)

öteki elinin tersi (i) / ile (çe): edat grubu

Ve dünyanın en beyhûde, en işe yaramaz bilgisi de oldu daima; çünkü o zaman -daima- iş işden geçmiş oluyordu.. tıpkı bilmeyerek zehir içen birisinin zehir içtiğini anlayışı gibi!.. (GE/ s. 255)

bilmeyerek zehir içen birisinin zehir içtiğini anlayışı (i) / gibi (çe): edat grubu

Bakıyor; İhtiyar'ın sulu süt mavisi halkalarla çevrilmiş koyu kahverengi çipil gözleriyle karşılaşıyor ve etrafına bakınıyor. (GE/ s. 256)

İhtiyar'ın sulu süt mavisi halkalarla çevrilmiş koyu kahverengi çipil gözleri (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı'ya doğru, krallar kralının vakarıyla döndü. (GE/ s. 269)

krallar kralının vakarı (i) / ile (çe): edat grubu

Anlattıklarıyla tazeleniyordu; anlattıklarıyla zamandaşlaşıyordu: 1940'ları anlatırken 1940'lardaki İhtiyar geri geliyor gibiydi ve bu daha eski zamanların olayları için de böyle oluyordu. (GE/ s. 272)

daha eski zamanların olayları (i) / için (çe): edat grubu

Hatırlama gücü, şu dinledikleri ile hummalı bir canlılık kazanıyor, sanki **İhtiyar'ın deli tutkusuyla bileşik** olup çıkıyordu; özdeşleşiyordu onunla. (GE/ s. 272)

İhtiyar'ın deli tutkusu (i) / ile (çe): edat grubu

Ben, kayınağaçları, ıhlamurlar, atkestaneleri, incirler, kirezler, çamlar, çınarlar, fıstık ağaçları arasında kaybolmuş şu köşkümü **Kremlin'in veya Beyaz Saray'ın veya Pekin'deki Siya Fun'un çete reisleri ile** değişmem. (GE/ s. 273)

Kremlin'in veya Beyaz Saray'ın veya Pekin'deki Siya Fun'un çete reisleri (i) / ile (çe): edat grubu

Zena kocasını öldüren adamın yatağına -olduğundan da güzelleşmeye çalışarak ve- **dişiliğinin bütün hünerleri ile** girmişti. (GE/ s. 302)

dişiliğinin bütün hünerleri (i) / ile (çe): edat grubu

Kim onun karısını sevdiği kadar sevebilirdi bir kadını? (GE/ s. 303)

onun karısını sevdiği (i) / kadar (çe): edat grubu

Beyninin bütün gücüyle, kararının gerekçesini düzenlemeye çalışıyordu. (GE/ s. 307)

beyninin bütün gücü (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz geldi gözünün önüne.. aynı halde; **o giden kız çocuğunun korkusuyla.** (GE/ s. 313)

o giden kız çocuğunun korkusu (i) / ile (çe): edat grubu

Ama şaşkınlık, ancak **onun sandığı kapı eşikten geri aşmasına kadar** sürdü. (GE/ s. 318)

onun sandığı kapı eşikten geri aşmasına (i) / kadar (çe): edat grubu

Diksürüngenlerin susmaması için, bir hokkalık bilimsel ve kültürel ve sosyal mürekkep yalaması gerekir ve yeter. (GE/ s. 350)

diksürüngenlerin susmaması (i) / için (çe): edat grubu

Anladı ve öfkelerini körüklemeye çalıştı; korkunun hortlamaması için. (GE/ s. 354)

korkunun hortlamaması (i) / için (çe): edat grubu

Bir defasında o grubun yüzüne karşı, hem de elâlemin içinde; Çağdışı ispinoz kuşları” demişti. (GE/ s. 359-360)

o grubun yüzüne (i) / karşı (çe): edat grubu

Arada bir -bir an oluyor- bu karınca orduları gibi dönüp duran yığınlardan birkaç tanıdık yüz -kamera zum yapmış gibi- ziyan olmuşluğun, boşa gitmişliğin çizgileri ile beliriveriyordu. (GE/ s. 366)

ziyan olmuşluğun, gitmişliğin çizgileri (i) / ile (boşa çe): edat grubu

Şoför yardımcısının sesiyle kendisine geldi. (GE/ s. 369)

şoför yardımcısının sesi (i) / ile (çe): edat grubu

Olsa olsa, anarşi yüzünden Gülsüm’ler gidecekti.. yeni Gülsüm’lerin gelmesi için. (GE/ s. 383)

yeni Gülsüm’lerin gelmesi (i) / için (çe): edat grubu

4. 1. 7. 3. İsim Ögesi Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ama söylediğine, bu kelimeyi söylediğine aynı anda pişman oluyor ve, kurtarabilirim umuduyla, çabucak açıklıyor (...) (GE/ s. 8)

kurtarabilirim umudu (i) / ile (çe): edat grubu

Yok.. iş işden geçmiş, kendi ayağıyla düşmüştür; çünkü, daha ayrılmak derken Güliz’ i hatırlayıvermiştir ve onu İhtiyar’ ın hatırladığı da bellidir (...) (GE/ s. 8)

kendi ayağı (i) / ile (çe): edat grubu

Elindeki tabancayı, tetiğine basmak hırsıyla yeni çekivermiş gibiydi. (GE/ s. 13)

tetiğine basmak hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

Kaç şiir denemişimdir kuyu başları için, kaç. (GE/ s. 18)

kuyu başları (i) / için (çe): edat grubu

Bu söz -bu ilke- gene kendi söyleyişi ile “heykelleşme”sinin, “mizaç keskinleşmesi ve arınması”nın başlangıcı olmuştu (...) (GE/ s. 40), (GE/ s. 41)

kendi söyleyişi (i) / ile (çe): edat grubu

*Bu deyim de kendisinin buluşu idi ve hiçbir emek harcamadan, herhangi bir ilgi veya ilişki kurmadan, **kendi amacı için** kendi paralı askerlerinden, kendi ağır hizmet mahkûmlarından bile aşırı bir hız ve şevk ile -tek tek, ya da örgüt örgüt- çalışanları anlatırdı. (GE/ s. 47)*

kendi amacı (i) / için (çe): edat grubu

*Üzerine bir damla çamur bulaştırmadan, **adamları aracılığı ile** bu işi pek güzel ve tereyağından kıl çeker gibi başardı. (GE/ s. 48)*

adamları aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

***İzmir Suikastçıları için de** böyleydi bu: Tanış oldukları, onun yanında nasıl da rahat konuşurlardı, akıl ermez. (GE/ s. 49)*

İzmir Suikastçıları (i) / için (çe): edat grubu

*İhtiyar, suikast girişimini savunmasız duruma düşürecek belgeleri, **adamlarından olan bir emniyet görevlisi eliyle** en üst görevliye ilettili. (GE/ s. 50)*

adamlarından olan bir emniyet görevlisi eli (i) ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, “**Devleti Devlet eliyle yıpratma hareketi**” için, kendi söyleyişi ile “Serbest Fırka gümbürtüsü ile dil ve tarih cümbüşleri”nden, en ufak fire vermeden yararlandı. (GE/ s. 69)*

Devleti Devlet eliyle yıpratma hareketi (i) / için (çe): edat grubu

***Yazarları, çizerleri, politikacıları ve bilim adamları aracılığıyla** “bu aziz ve kutsal topraklar üzerinde ne kadar mendebur yaşıyorsa, hepsini de partizanlıkları, antipatileri ve sempatileri peşinde ikiye bölmüş, birbirlerinin yüzüne bakamaz, uzlaşamaz, değil barışa, hatta kısa süreli ateşkese yanaşmaz hâle” getirmişti. (GE/ s. 72)*

yazarları, çizerleri, politikacıları ve bilim adamları aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz adıyla burun buruna geliyor. (GE/ s. 82)

Güliz adı (i) / ile (çe): edat grubu

O kadar ki, bir gün, genel tarihe bölüm başkanlığı düşürür gibi, kendi hayatı için “Güliz Dönemi” dedi. (GE/ s. 85)

kendi hayatı (i) / için (çe): edat grubu

Karaköy’de, sekiz vapuru için sözleştiler. (GE/ s. 101)

sekiz vapuru (i) / için (çe): edat grubu

Felsefeci, burada, İhtiyar’ın az önce bağışladığı övgüyü, büsbütün hak etmek, hiç değilse sürdürmek ümidiyle, çapkın çapkın sustu; bekletti, sonra ekledi. (GE/ s. 117)

İhtiyar’ın az önce bağışladığı övgüyü, büsbütün hak etmek, hiç değilse sürdürmek ümidi (i) / ile (çe): edat grubu

Konferans üslûbu ile, dalga geçiyordu. (GE/ s. 120)

konferans üslûbu (i) / ile (çe): edat grubu

İşi kaçırmak korkusu ile ne bunu söyledi, ne de alacağı ücreti ve çalışma koşullarını sordu. (GE/ s. 123)

iş kaçırmak korkusu (i) / ile (çe): edat grubu

İşi sabah ezanıyla başlıyor, saat onbire doğru bitiyordu. (GE/ s. 123)

sabah ezanı (i) / ile (çe): edat grubu

-“Keyfinize bakın siz” diye kalkıp gittikten sonra da aynı tatlılıkla gece yarısına kadar sürdü. (GE/ s. 125)

gece yarısına (i) / kadar (çe): edat grubu

O da, bu gazetede bu tashih işinine, boğaz tokluğu karşılığı, cankurtaran simidi gibi sarılmış. (GE/ s. 135)

cankurtaran simidi (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, Raşit, tabî onun için konuşuyor, aslında onunla dalga geçiyor.. üstelik, bunu belli etmek isteğiyle. (GE/ s. 138)

bunu belli etmek isteği (i) / ile (çe): edat grubu

Raşit, aynı anda utancını da duyuyverdiği bir hevesle, hayranlık itışıyle, bu üstünlüğe ayak uydurmak istedi. (GE/ s. 146)

hayranlık itışı (i) / ile (çe): edat grubu

Ötekilerin karşısında daha bir rahatlaşır, daha bir güçlenir ve bütün kozlarını -bir profesyonel gibi- içgüdü rahatlığıyla kullanırdı. (GE/ s. 168)

içgüdü rahatlığı (i) / ile (çe): edat grubu

Yaktığı ikinci kibritin alevi parmaklarına yaklaşıyordu; korunma içgüdüleriyle, silkeleyip söndürdü. (GE/ s. 181)

korunma içgüdü (i) / ile (çe): edat grubu

Toparlanmak çabasıyla: -“Mesleğinizi hâlâ söylemediniz” dedi. (GE/ s. 193)

toparlanmak çabası (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz de Raşit'e, yemek seçimi için yardımcı oldu. (GE/ s. 193)

yemek seçimi (i) / için (çe): edat grubu

Güliz'e karşı davranışı da nezaket kuralları dışında yorumlanamazdı. (GE/ s. 204)

nezaket kuralları (i) / dışında (çe): edat grubu

İhtiyar gibi gülüşü, tıslayışlarla taklit ediyor; bu gülüş, tıpkı İhtiyar gibi, yaşama ve mutlu olma şanslarıyla imkânlarını yutmak istiyor; bütün erdemleri ve değer yargılarını, üstünlükleri, seçkinlikleri küçümsüyor, kasmuk gibi püskürtüyor. (GE/ s. 219)

yaşama ve mutlu olma şansları (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, Delikanlı bu karabasandan uyanmak isteğiyle, tam bir çurpınıştır bu, silkiniyor. (GE/ s. 219)

bu karabasandan uyanmak isteği (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, önce “Gençlik Kolları”, sonra da “Basın Seksiyonu” aracılığıyla, öğrenci tartışmalarında ve -sırası gelince- fıkra köşelerinde açık açık, “Devrimciye silâh da lâzımdır” sloganını işletti. (GE/ s. 226)

önce “Gençlik Kolları”, sonra da “Basın Seksiyonu” aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

(...) meselâ harf -alfabe- devrimi için, Yunanistan’dan başlayarak, başta Rusya olmak üzere, Slav ülkelerini, Japonya’yı, Çin’i, İsrail’le ele alıyor, özellikle de Lenin ve Mao’nun üzerinde durarak soruyordu. (GE/ s. 240)

harf devrimi (i) / için (çe): edat grubu

Ve aynı şeyi öteki devrimler ve ilkeler için de yapıyor, kılık kıyafet devriminden geçerek işi “bıyık devrimi”ne kadar vardıırıyordu. (GE/ s. 240)

“bıyık devrimi”ne (i) / kadar (çe): edat grubu

*Öyle ya, ezilmişleri, yâni halkı ve işçi sınıfını kurtaracaktınız; **sömürü düzeniyle** savaşıyordunuz.. hakça bir düzen kurmak için! (GE/ s. 244)*

sömürü düzeni (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, o tifturûnilerin gasb edilmiş kaba kuvvetle ve el zekâsının ökseleriyle yaptıklarının alâsını tek başıma yapıyorum ben.. yaptım ben.. **kendi dehamla** kurdum dev çarkımı ve Devlet gasbı gibi pestenkerani bir amaç için değil, Kâinatın Amacı’nı gerçekleştirmek için, devleti devlet eliyle toz etmek için kurdum ben. (GE/ s. 268)*

kendi deham (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve efendimiz köylü’nün cepleri **para tomarları ile** dolmuştu. (GE/ s. 270)*

para tomarları (i) / ile (çe): edat grubu

*Bütün bunlar, sanki az önce değil de, yüzyıllar önce olmuştu ve Delikanlı, işte, **Sıdika’yı** son bir kere vedalaşmak için, **bulurum ümidiyle**.. sonra, bu ümidin yanı başındaki hesaplaşmak hırsıyla Güliz’e gidiyordu. (GE/ s. 284)*

Sıdika’yı bulurum ümidi (i) / ile (çe): edat grubu

*Az sarsılmamıştı **bunu anlamak hırsıyla.** (GE/ s. 290)*

bunu anlamak hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

***Kendi kendisiyle inatlaşmıştı; bunu da beceremedi; çünkü patlama, o Gazino 'ya baktıktan iki saniye sonra oldu.** (GE/ s. 296)*

kendi kendisi (i) / ile (çe): edat grubu

***Günün son ışıkları karşı sırtları ve İhtiyar'ın köşkünü perdeleyen ağaçları altın sularıyla yıkıyordu.** (GE/ s. 297)*

altın suları (i) / ile (çe): edat grubu

***İhtiyar olup bitenleri ve ne yapması gerektiğini anlatırken, kızın ellerine, ayaklarına, yüzüne, gözlerine, hiçbir titreşimi kaçırmamak hırsıyla bir canavar gibi bakıyordu.** (GE/ s. 299)*

hiçbir titreşimi kaçırmamak hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

***Aklı sıra, Güliz'i.. herkesten iyi tanıdığı şeytan'ı elma şekeri ile uyutacaktı.** (GE/ s. 300)*

elma şekeri (i) / ile (çe): edat grubu

***Tıpkı deminki gibi bakıyordu kıza.. zırnık değişim kaçırmamak hırsıyla.** (GE/ s. 301)*

zırnık değişim kaçırmamak hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

***Kendi eliyle sökecek tırnaklarını.* (GE/ s. 330)**

kendi eli (i) / ile (çe): edat grubu

***Konuşma görgü kurallarına göre başlar.** (GE/ s. 343)*

görgü kurallarına (i) / göre (çe): edat grubu

***İhtiyar onlara, robotlaştırdığı "malzeme"sine, sayısız ve sınırsız imkânları aracılığı ile.. yayınevleri, gazeteleri, dergileri ile; konuşmacıları, tiyatroları, sinemaları ve bilginleri aracılığı ile, ha bire gerekçeler yağıdırıyor, savunmalar ve saldırı klişeleri koşturuyordu.** (GE/ s. 351)*

sayısız ve sınırsız imkânları aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

konuşmacıları, tiyatroları, sinemaları ve bilginleri aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

*Dervişlerim vardı; yurdun dört bucağına yayılıyor, başkentte ve büyük şehirlerde olup bitenleri, bütün ayrıntıları ve kandırıcı belgeleri ile, dilediğim amaçlar için, / uygun gördüğüm yorumlarla kulaklara, **kulaklar aracılığı ile de** dudaklara devrediyordu. (GE/ s. 352)*

kulaklar aracılığı (i) / ile (çe): edat grubu

*İlk ışıklar ölümsüz İstanbul'u, uygarlık tarihinin bu gururunu; çınarları, atkestanelerini, suları, granitleri, kurşunları, mermerleri **altın suyuyla** yıkıyordu. (GE/ s. 358)*

altın suyu (i) / ile (çe): edat grubu

*(...) Buhara halısı **güve yenikleri**yle mahvolur. (GE/ s. 368)*

güve yenikleri (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, bardağı, hep öyle ışığa tutmuş, seyrediyor **İblis gülüşüyle**.. içmiyor. (GE/ s. 375)*

İblis gülüşü (i) / ile (çe): edat grubu

*Tabutlar, peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla giderken, o topallaya topallaya, **otobüs durağına doğru** yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için. (GE/ s. 384)*

otobüs durağına (i) / doğru (çe): edat grubu

4. 1. 7. 4. İsim Ögesi Sıfat Tamlamasından Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Sanki dünyada elindeki tabancadan başka hiçbir şey yok, ve sanki **o zamana kadar** hiç tabanca görmemiş; öyle inceliyor. (GE/ s. 8), (GE/ s. 116)*

o zamana (i) / kadar (çe): edat grubu

*Delikanlı gene esnedi.. hem de bu sefer uzun uzun ve gerinerek.. ona bakmadan.. **kısıık gözlerle**, duvardaki boy aynasından izlemecesine (...) (GE/ s. 8)*

kısıık gözler (i) / ile (çe): edat grubu

Bu taklidle küçümser, bu taklidle küçültür, bu taklidle söverdi (...) (GE/ s. 9)

bu taklid (i) / ile (çe): edat grubu

Çengelköy ile Kanlıca arasındaki kıyı yolunun peşpeşe gelen dönemeçlerinden birisinde, yamaçta açılmış elli iki basamaklı bir taş merdivenle çıkılırdı. (GE/ s. 9)

yamaçta açılmış elli iki basamaklı bir taş merdiven (i) / ile (çe): edat grubu

O zaman da aynı sözü, aynı öfkeyle Delikanlı söyledi (...) (GE/ s. 13)

aynı öfke (i) / ile (çe): edat grubu

(...) Aynayı dolduruvermişti kız.. çocuksu gülüşü ile! (GE/ s. 14)

çocuksu gülüşü (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar onun bir yerlerine incecik bir fırça ile bir sıvı sürüyordu.. bir çinici ustasının dikkatiyle. (GE/ s. 16)

incecik bir fırça (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, dikkatin büzdüğü, çizgi çizgi yaptığı dudaklarla, gülermiş gibi fısıldadı. (GE/ s. 16)

dikkatin büzdüğü, çizgi çizgi yaptığı dudaklar (i) / ile (çe): edat grubu

Ve.. maçın devre arasında olduklarını belli etmeye çalışan bir yakınlıkla sordu (...) (GE/ s. 16)

maçın devre arasında oldukları belli etmeye çalışan bir yakınlık (i) / ile (çe): edat grubu

Aşkları için, “İhtiyar’ a attığımız kazık” diye şakalaşırlardı. (GE/ s. 20)

“İhtiyar’ a attığımız kazık” (i) / diye (çe): edat grubu

Ama, Delikanlı, cevap beklemeden, makineli tüfek gibi devam etti. (GE/ s. 21)

makineli tüfek (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve bütün gücüyle yüklendi (...) (GE/ s. 22), (GE/ s. 90), (GE/ s. 329)

bütün gücü (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, onu şaşırta bir gücenmişlikle: - “Yoo, o kadar değil” deyiverdi.
(GE/ s. 23)

onu şaşırta bir gücenmişlik (i) / ile (çe): edat grubu

Seni ben, ilk aylardan beri benim devamım olarak düşündüm. (GE/ s. 24)

ilk aylardan (i) / beri (çe): edat grubu

Ve bambaşka bir tonla tekrarladı (...) (GE/ s. 24)

bambaşka bir ton (i) / ile (çe): edat grubu

İnsanları, ben bırakamayacakları şeylere göre değerlendirir ve kullanırım. (GE/ s. 25)

bırakamayacakları şeylere (i) / göre (çe): edat grubu

Koku, ses, renk cümbüşü.. bahçe.. en tatlı ısı.. bendi açılmış bir büvet gürlüğü ile geniş odaya baskın verdi. (GE/ s. 25)

bendi açılmış bir büvet gürlüğü (i) / ile (çe): edat grubu

Sen kafamda hep o ilk sahneye göre kaldın. (GE/ s. 27)

o ilk sahneye (i) / göre (çe): edat grubu

Bu donukluğa uygun bir sesle cevapladı (...) (GE/ s. 29)

bu donukluğa uygun bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

Sonra, Delikanlı' ya gücünü kazandıran bir telâşla yelek cebinden saatını çıkardı ve düpedüz yalvardı (...) (GE/ s. 30)

Delikanlı' ya gücünü kazandıran bir telâş (i) / ile (çe): edat grubu

Daha da belirginleşen neşesiyle kalleşti, acımasızdı (...) (GE/ s. 30)

daha da belirginleşen neşesi (i) / ile (çe): edat grubu

Bütün planları gibi bu da aksamamalı, hele hele kesinlikle geri tepmemeliydi: Delikanlı son ana kadar denetim altında tutulacaktı. (GE/ s. 33)

bütün planları (i) / gibi (çe): edat grubu

*Bütün planları gibi bu da aksamamalı, hele hele kesinlikle geri tepmemeliydi: Delikanlı **son ana kadar** denetim altında tutulacaktı. (GE/ s. 33)*

son ana (i) / kadar (çe): edat grubu

*Asıl önemlisi; rüştüye, idâdi, darülfünun; **bütün öğrenciliği boyunca**, imparatorluğun dört bucağından gelen bunca sınıf arkadaşı bir tek kalleşliğini ve öğrenciler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallara, geleneklere, göreneklere aykırı bir tek davranışını görmemiş; Şehzâdeler değer ve itibarında iken, **en hoşnutsuzlarla bir olmuştur.** (GE/ s. 34)*

bütün öğrenciliği (i) / boyunca (çe): edat grubu

en hoşnutsuzlar (i) / ile (çe): edat grubu

***O** sözüyle **de**, soyları hâlâ yaşayan “devrimci tıbbiyeliler” in aforozuna uğradı. (GE/ s. 35)*

o sözü (i) / ile (çe): edat grubu

*Oysa, insanlar bu tür işlere, her zaman ya “vatan, halk, özgürlük, millet” diye, ya da bu sebeplerin biri veya birkaçı yüzünden, **bu sebeplerden doğan hınçlar, nefretler, kinler, aşağılık kompleksleri ile** giriyorlardı. (GE/ s. 36)*

bu sebeplerden doğan hınçlar, nefretler, kinler, aşağılık kompleksleri (i) / ile (çe): edat grubu

*Bir seferinde; “Yerin dibine batsın vatan! Vatanmış! Aptal.. hâlâ kavrayamadınız yapacağınız işin büyüklüğünü” diye bağırıyordu, **kızınca şaşılacak kadar incelen ve daha o yaşlarda bile cadaloz karıları andıran sesiyle.** (GE/ s. 36)*

kızınca şaşılacak kadar incelen ve daha o yaşlarda bile cadaloz karıları andıran sesi (i) / ile (çe): edat grubu

*Öyle ya; itibarı müderrislerden üstündü.. karısını canı gibi seviyordu.. karısı da ona **tam bir kadın gibi** bağlıydı; dünya bir yana, erkeği bir yana! (GE/ s. 36)*

tam bir kadın (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar da, hemen her seferinde, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle; “Adaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine” diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. kartal dalar gibi. (GE/ s. 37)

o değişmez tiklerinden birisi (i) / ile (çe): edat grubu

Bir seferinde.. gene bir sofraya sohbetinde.. baş başa kaldıkları bir akşam, kadehindeki son yudumu içeceği dakikayı, önündeki mandalina dilimlerini didikleyle didikleyle beklerken.. onda hiçbir zaman görülmeyen ve görülmeyecek olan bir hüznle gülümsemiş ve, gözleri hep kıllı, kalın, boğum boğum parmaklarında, Delikanlı’ ya, bilinmez kaçınıcı defa sorduğu bu “neden” için şöyle demişti (...) (GE/ s. 37)

onda hiçbir zaman görülmeyen ve görülmeyecek olan bir hüzn (i) / ile (çe): edat grubu

bilinmez kaçınıcı defa sorduğu bu “neden” (i) / için (çe): edat grubu

Bambaşka bir anlamda buruklaşan gülümseyişi ile eklemişti (...) (GE/ s. 37)

bambaşka bir anlamda buruklaşan gülümseyişi (i) / ile (çe): edat grubu

Bütün “en”ler için de böyleydi bu. (GE/ s. 38)

bütün “en”ler (i) / için (çe): edat grubu

Etki biyolojikti de: Artık, sık sık, kendisini tutamaz oluyor, bir baş dönmesi ile sallantıyor, devriliverecekmiş gibi, tutunacak bir yer, bir şey arıyordu. . (GE/ s. 41)

bir baş dönmesi (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, o ilkesini artık böyle tamamlıyor ve artık karısını kişiliği için, yaşama hakkı için, uçurmaya kalkıştığı “üç başlı canavar” ile bir tutuyordu. (GE/ s. 41)

kışılığı için, yaşama hakkı için, uçurmaya kalkıştığı “üç başlı canavar” (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, acayip şekilde içlendiği ve herkesden köşe bucak kaçarak Lokanta'ya sığındığı akşamlardan birinde, **Delikanlı' nın içini soğuk soğuk ürperten bir tıslayışla** aynen şöyle demiştir: “Ne kadar da şanssızmış yavrucak! İlk aldığı hap benim hazırladığım olmuş. Oysa, beş on gün daha yaşayabilirdi pekâlâ. Geride daha on güllaç vardı. Hâlâ saklarım onları”.* (GE/ s. 42)

Delikanlı' nın içini soğuk soğuk ürperten bir tıslayış (i) / ile (çe): edat grubu

*Aynı akşam, İhtiyar, **aynı korkunç tıslayışlarla** eklemişti: Ne kadar ağladım.. nasıl yandım.. bilemezsin.* (GE/ s. 42)

aynı korkunç tıslayışlar (i) / ile (çe): edat grubu

*Bu bir açıklama idi; bir ikinci defa tekrarlanmayacak olan bir itiraftı: İhtiyar, kendisini, **Şekspir' ini bekleyen bir başka Othello gibi** görüvermişti: Sayılamayacak kadar Desdemona'sı vardı onun.. başta Devlet olmak üzere.* (GE/ s. 42)

Şekspir' ini bekleyen bir başka Othello (i) / gibi (çe): edat grubu

*Üç başlı canavara karşı giriştiği o sonuç vermeyen ve -kendi deyişi ile- yüzkarası olaydan sonra, **uzun yıllar boyunca** İhtiyar' ın öyle işler'le herhangi bir ilgisi bulunduğunu kimse söyleyemez.* (GE/ s. 42)

uzun yıllar (i) / boyunca (çe): edat grubu

***Bulduğu yeni teknik ile de** övünürdü: “Benim işimin amatörlük dönemi yoktur” diyerek.* (GE/ s. 43)

bulduğu yeni teknik (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, **bu yorumla**, daha gençlik yıllarında, türlü alanların meselâ politikanın, basının, ticaretin, edebiyat ve sanatın, üne para' ya sandalyaya aşerenlerini tanımaya koyuldu.* (GE/ s. 43), (GE/ s. 383)

bu yorum (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve bu konuda, kolay kolay umulamayacak bir başarı sağladı mı, **karşısındakini çileden çıkartan o pis pis tıslayış -gülüşü- ile;** “Bir vakıf*

kurmalyım ben” derdi ve eklerdi: Adını koydum bile: Sersemlikleri Koruma ve Geliştirme Vakfı! (GE/ s. 44)

karşısındakini çileden çıkartan o pis pis tıslayış (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, çok sevdiği “ve” ile sürdürürdü: “Terazinin bir kefesinde kuvvet ve yetenek ve imkânlar, öteki kefesinde de istekler ve tutkular! İnsanlara hükmedenler ve hükmetmiş olanlar ve hükmedebilecek olanlar bu dengesizlikten yararlanır ve bu dengesizliği körükler ve kıskırtır. (GE/ s. 44)

çok sevdiği “ve” (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve oyun sökmüştü; İhtiyar -her övgü için nasılsa öyle- vahşileşmiş, **yırtıcı gülüşüyle**: “Dur sana onun hikâyesini anlatayım” demiş, anlatmıştı (...) (GE/ s. 45)*

yırtıcı gülüşü (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, İhtiyar bu acımasız taşlamasını **bir başka deyimle** tamamlamış, büsbütün sertleştirmişti: Tabî Müttefikler! (GE/ s. 47)*

bir başka deyim (i) / ile (çe): edat grubu

*Çünkü çoğu zaman.. evet ve maalesef çoğu zaman, ben **mendebur bir menacer gibi** iş gördüm ve ortaya, meselâ; yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıktı? benzeri bir münazara konusu atmaktan başka bir şey yapamadım. (GE/ s. 47)*

mendebur bir menacer (i) / gibi (çe): edat grubu

*Bu deyim de kendisinin buluşu idi ve hiçbir emek harcamadan, herhangi bir ilgi veya ilişki kurmadan, kendi amacı için **kendi paralı askerlerinden, kendi ağır hizmet mahkûmlarından bile aşırı bir hız ve şevk ile** -tek tek, ya da örgüt örgüt- çalışanları anlatırdı. (GE/ s. 47)*

kendi paralı askerlerinden, kendi ağır hizmet mahkûmlarından bile aşırı bir hız ve şevk (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, İhtiyar, **bütün ömrü boyunca** bu malzemedен, Devleti çökertmek için yararlandı. (GE/ s. 48)*

bütün ömrü (i) / boyunca (çe): edat grubu

O işten sonra herkes onu, kendisini bilime ve bir de büyük paralar sağlayan yatırımlara bağlamış birisi diye bildi. (GE/ s. 42)

kendisini bilime ve bir de büyük paralar sağlayan yatırımlara bağlamış birisi (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, kendisine karşı beslenen bu güven için şöyle derdi: Dünyanın en budala yarattığı bir anarşiste güvenen anarşisttir!.. (GE/ s. 49-50)

kendisine karşı beslenen bu güven (i) / için (çe): edat grubu

O tipik kahkaha taklidi, yâni o ürpertici, acımasız tıslayışlarıyla, bu konuda şöyle demiştir (...) (GE/ s. 50)

o tipik kahkaha taklidi (i) / (ile) / (çe): edat grubu

Bununla da kalmamakta, aksi de aynı ustalıkla, / aynı içten görünüşle yapılmaktadır; yâni büyük zararlara, kötü çıkarlara yol açan ve açabilecek olan girişimler, namussuzluklar, hatta saçmalar da “gazetemizin ve muhalefetin vatanseverliğini ve dürüstlüğünü ve halka bağlılığını ispatlayan örnekler ve deliller olarak” övülüp desteklenmektedir. (GE/ s. 53)

aynı ustalık (i) / ile (çe): edat grubu

aynı içten gülüş (i) / ile (çe): edat grubu

Gerçekten de, İktidar halktaki tiksintiler ve kinler yüzünden yükselen tansiyona karşı, tek savunma yolu olarak şiddeti göstermektedir. (GE/ s. 54)

halktaki tiksintiler ve kinler yüzünden yükselen tansiyona (i) / karşı (çe): edat grubu

Böylece ve bu yüzden, şiddet olanca hızı ile başlamıştır. (GE/ s. 54)

olanca hızı (i) / ile (çe): edat grubu

Budala sahibi kodesi boylarken, gazete el değiştiriyor, seçilmiş ve görevlendirilmiş bir ekip tarafından satın alınıyordu. (GE/ s. 56)

seçilmiş ve görevlendirilmiş bir ekip (i) / tarafından (çe): edat grubu

*Hükümetin ve tek partinin halka ters düşen, sevimsiz gelen ne kadar kodamanı varsa **kendilerine yorulan acayip, ama gerçekten de dâhice bulunmuş niteliklerle** göklere karlıyordu. (GE/ s. 56)*

kendilerine yorulan acayip, ama gerçekten de dâhice bulunmuş nitelikler (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, sadece **bu gerekçe için bile** “en büyük işim” der ve reform söz konusu olunca da şöyle konuşur (...) (GE/ s. 57)*

bu gerekçe (i) / için (çe): edat grubu

*Deha eseri olan kalleşlik de burada oynanmaktadır; çünkü, birbirlerine hiç benzemeyen veya pek az benzeyen kuruluşlar; Sorbon’lar, Kembriç’ler, Okksford’lar, Kolombiya’lar, Haydelberg’ler, Upsala’lar, her birinde pekâlâ bulunabilecek aksaklıklar atılarak, **en iyi yönleriyle** bir bütün yapılmakta, model diye sunulmaktadır. (GE/ s. 58)*

en iyi yönleri (i) / ile (çe): edat grubu

*Raya oturuş da işte bu idi; çünkü artık türedi veya yerden bitme “profesör” yanına kendisinden daha yeteneksizini alacak, böylece de kürsü’lerin çürüyüşü, **gittikçe artan bir hızla**, önlenemezleşecekti. (GE/ s. 59)*

gittikçe artan bir hız (i) / ile (çe): edat grubu

*Devrimin çiçeği burnunda profesörleri, **soylu bir heyecanla** devrimcilik yarışı yapıyorlardı. (GE/ s. 60)*

soylu bir heyecan (i) / ile (çe): edat grubu

***Kendilerine bol keseden sağlanan imkânlarla** -bu şair ve edibler- eserler verdiler; devrim destanları yazdılar, yarım-yamalak bildikleri yabancı dilleriyle şiirler, hikâyeler, denemeler -özellikle de çağdaş deyimler, kavramlar ve sloganlar yürüttüler. (GE/ s. 60)*

kendilerine bol keseden sağlanan imkânlar (i) / ile (çe): edat grubu

*Kendilerine bol keseden sağlanan imkânlarla -bu şair ve edibler- eserler verdiler; devrim destanları yazdılar, **yarım-yamalak bildikleri yabancı dilleriyle***

şiiirler, hikâyeler, denemeler -özellikle de çağdaş deyimler, kavramlar ve sloganlar yürüttüler. (GE/ s. 60)

yarım-yamalak bildikleri yabancı dilleri (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar bu türedilerde ve onların gidişatında eserinin başarısını ve gelişmesini -kimsenin tadmadığı ve hiçbir ölümlünün tadamayacağı- **derin bir hazla** görüyordu. (GE/ s. 60-61)

derin bir haz (i) / ile (çe): edat grubu

Böylece de, bu hakikî bilim adamları Türkiye’de -bir çapta da olsa- bir nesil yetiştirmiş, yâni İhtiyar bir nesil kaybetmiştir; altın çağına gölge düşmüştür, işi **uzun bir süre için** baltalanmıştır. (GE/ s. 61)

uzun bir süre (i) / için (çe): edat grubu

Gerektiğı kadar pişmiş ve yetişmiş değildi; **üstün nitelikler taşıyan akranları gibi**, o da beğenilen, övülen birisi olmak, beğenilip övülmek için de bir şeyler yapmak, kendisini göstermek hevesindeydi. (GE/ s. 62)

üstün nitelikler taşıyan akranları (i) / gibi (çe): edat grubu

Onlar, özgürlük, insan sevgisi, insan hakları, halk sevgisi gibi kavramları, **ne olacağını hiç bilemeyecekleri, hatta bilmek istemedikleri bir sonuç için**, sırf bu içgüdünün zoruyla benimsiyorlardı. (GE/ s. 62)

ne olacağını hiç bilemeyecekleri, hatta bilmek istemedikleri bir sonuç (i) için (çe): edat grubu

İhtiyar, **bu kavrayışla**, çabucak toparlandı; davranışlarına çeki-düzen verdi; iyiliklerine iyilik, özverilerine özveri, dürüstlüklerine dürüstlük ve mertliklerine mertlik maskesini güzelce giydirdi; kısa zamanda -tıpkı babası gibi- çevresinde kendisini düşünmeyen, alçakgönüllü dertlerle dertlenen, varlığını yokluklarla paylaşan birisi olarak tanındı. (GE/ s. 62-63)

bu kavrayış (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, **bu anlayışla** fena halde sarsıldı; allak bullak oldu (..) (GE/ s. 63), (GE/ s. 337)

bu anlayış (i) / ile (çe): edat grubu

Daha sonraları, yâni daha öğrenip daha akıllanınca, paytahtın kudretini de kulp takılamayacak bir kesinlikle gördü. (GE/ s. 64)

kulp takılamayacak bir kesinlik (i) / ile (çe): edat grubu

*Her şey yorum işidir; elinden geliyorsa, **bir tek şey için** bin yorum bul ve yaydır. (GE/ s. 65), (GE/ s. 168)*

bir tek şey (i) / için (çe): edat grubu

Zamanla, geliştirip “mesleğim” demeye başladığı bu felsefe için, “suikast” araçlarından bir araçtı; hedef, asla değildi ve olamazdı: “Bırak, onu budalalar hedef sansın” dedi. (GE/ s. 66)

zamanla, geliştirip “mesleğim” demeye başladığı bu felsefe (i) / için (çe): edat grubu

*İş **küçücük bir ekiple** başlamış, ama kısa sürede akıl almayacak kadar büyüyüp genişlemişti. (GE/ s. 67)*

küçücük bir ekip (i) / ile (çe): edat grubu

*O zaman da İhtiyar, başkentteki adamlarını harekete geçiriyor ve öyle insanlara baskı yaptırıyor, yöneticiler ise görevlerinden alınarak, **bir çeşit sürgünle**, berbat yerlere ve etkisiz görevlere gönderiliyordu. (GE/ s. 67)*

bir çeşit sürgün (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, **bütün bu işler için**, / görülmemiş ve eşine rastlanamaz bir gurur keyfiyle “benim deham” diyordu. (GE/ s. 68)*

bütün bu işler (i) / için (çe): edat grubu

görülmemiş ve eşine rastlanamaz bir gurur keyfi (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar’ın üslûbu ile anlatılacak olursa 1945 yılı Türkiye’ye **büyük birikimlerle** girdi ve top gibi patladı; çünkü, üçüncü ve gerçek muhalefet dönemini getiriyordu (...) (GE/ s. 69)*

büyük birikimler (i) / ile (çe): edat grubu

*Bu yedek kuvvet bir yana, İhtiyar, **bu iki cepheli savaşı için**, basındaki, üniversitelerdeki ve profesyonel politikalarındaki bütün adamlarını seferber etti.* (GE/ s. 71)

bu iki cepheli savaşı (i) / için (çe): edat grubu

*Öfke ve kin psikozlaşıyor, **bu psikozla** Türkiye sar'a nöbetleri geçiriyordu.* (GE/ s. 71)

bu psikoz (s) / ile (çe): edat grubu

*Dün Ali'yi övmek için onursuzluk rekorları kıran bir başyazar bakıyorsunuz bugün ona sövüp sayıyor ve Veli'yi **aynı hayasızlıkla** övüyor, durum Veli için de aynen sahneleniyordu.* (GE/ s. 73)

aynı hayasızlık (i) / ile (çe): edat grubu

*(...) Kuşkular, **sağır ve dilsiz bir uşakla** önlenmişti.* (GE/ s. 74)

sağır ve dilsiz bir uşak (i) / ile (çe): edat grubu

*Köşkte, aşırı merakları etkisiz bırakan, iyi eğitilmiş köpekler de vardı; sınıra yaklaşanlar ancak **yaşlı bir bahçıvanla** onları görebiliyor, ama uzaklaşmalarına bu köpekler yetiyordu.* (GE/ s. 74)

yaşlı bir bahçıvan (i) / ile (çe): edat grubu

*Oysa Köşkün telefonu çoktan kapatılmıştır ve idareye bağlı, başka isimlere kayıtlı telefonlarını da ancak **beylik vatandaşı konuşmaları için** kullanmaktadır.* (GE/ s. 75)

beylik vatandaşı konuşmaları (i) / için (çe): edat grubu

*Ve **olanca domuzluğu ile** ekliyor (...)* (GE/ s. 76)

olanca domuzluğu (i) / ile (çe): edat grubu

*Lirayı **tek kuruşa kadar** düşürdü; kıl kadar değişme olmadı.* (GE/ s. 79)

tek kuruşa (i) / kadar (çe): edat grubu

*Ve **dimdik yürüyüşü ile** çıkıp gitti.* (GE/ s. 79)

dimdik yürüyüşü (i) / ile (çe): edat grubu

Bütün kalbimle inanıyordum: Nurtopu gibi doğacaktı -masaldaki tayın ve oğulun yerine- mutluluğumuz.. ve yırtıcı ormanların eskiliğinde kalan umudumuz. (GE/ s. 79)

bütün kalbim (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim, kendisine yapılan bu teklifi İhtiyar'ı -kelimenin tam anlamıyla- hayran bırakan bir donuklukla, bir, iki saniye içerisinde ölçtü, biçti ve kabul ettiğini belli etti.. bir tek söz söylemeden! (GE/ s. 83)

hayran bırakan bir donukluk (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim, kendisine yapılan bu teklifi İhtiyar'ı -kelimenin tam anlamıyla- hayran bırakan bir donuklukla, **bir, iki saniye içerisinde** ölçtü, biçti ve kabul ettiğini belli etti.. bir tek söz söylemeden! (GE/ s. 83)

bir, iki saniye (i) / içerisinde (çe): edat grubu

Dahası da var: İhtiyar'a; "Ooo.. ateş bacayı sarmış" dedirten olay geçtikten ve Güliz'i ondan çekip aldıktan -veya aldığına inandıktan- sonra bile Delikanlı, bu bilemeyeiş, anlamayış için **yüzde ellilik, tam o kadarlık, yâni insanı deli edecek dozda bir kuşkuyla** kıvranıp durmakta idi. (GE/ s. 84)

yüzde ellilik, tam o kadarlık, yâni insanı deli edecek dozda bir kuşku (i) / ile (çe): edat grubu

Sempati ve antipati denilen şeyler sanki yoktu **bu kız için.** (GE/ s. 84)

bu kız (i) / için (çe): edat grubu

İhtiyar, onda bir başka şeye de mim koymuştu: Adının her soruluşunda kız, **özel bir çabuklukla** "Güliz" diyor ve bunu söylerken derin bir haz duyuyordu. (GE/ s. 85)

özel bir çabukluk (i) / ile (çe): edat grubu

Ve Güliz **her yönüyle** denetim altında idi. (GE/ s. 86)

her yönü (i) / ile (çe): edat grubu

Bu kitapların yardımıyla, kısa bir süre sonra, içinde erdem adına ne kalmışsa veya kalabilecekse, hepsinin de köküne kibrit suyu döküldü ve **İhtiyar'ın**

bayağılığına bayıldığı o yaygın deyişle, tam bir “Melek yüzlü, mâsum görünümlü şeytan” olup çıktı. (GE/ s. 87)

İhtiyar’ın bayağılığına bayıldığı o yaygın deyiş (i) / ile (çe): edat grubu

Ama Güliz, bu keşfinden sonra -şaşılacak şey- İhtiyar’a eskisinden daha donuk davranmamış, İhtiyar’a düşman kesilmemiş, tam tersine, kendisinden ne beklediğini -gene şaşırtıcı- açıklık ve kesinlikle kavramış, verilmeye başlayan ufak tefek “görev”leri **tam bir içtenlikle** benimsemişti. (GE/ s. 88)

tam bir içtenlik (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar onu, bu “hazin aşk mâcerası”ndan ve -sırça bir kavanoz gibi- “kalb kırılışı”ndan sonra, **servet denilebilecek bir para ile**, açıkça hissettirerek, bir avunup unutmama, bir yaraları sarıp sarmalama gezisine, Paris’ten, Kopenhag’dan, Stokholm ve Oslo’ya kadar yedi büyük başkenti içine alan bir geziye göndermişti. (GE/ s. 88)

servet denilebilecek bir para (i) / ile (çe): edat grubu

Üstelik iki tarafında dürüst ve uyanık olduğu, **ayni kesinlikle** ortaya çıkmıştı. (GE/ s. 88), (GE/ s. 273), (GE/ s. 383)

ayni kesinlik (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, “**Kutsal enerji**” için, “kutsal savaşın hakkı olan enerji” için kadını erkeğin, erkeği kadının asalağı saymaktadır.. asalakların en oburu, en acımasız hemde. (GE/ s. 89)

“Kutsal enerji” (i) / için (çe): edat grubu

Ve, “Kutsal enerji” için, “kutsal savaşın hakkı olan enerji” için kadını erkeğin, erkeği kadının asalağı saymaktadır.. asalakların en oburu, en acımasız hemde. (GE/ s. 89)

“kutsal savaşın hakkı olan enerji” (i) / için (çe): edat grubu

Ama İhtiyar, her zaman ileriye düşünmüştür; bu yüzden de **bu durum ile** yetinemezdi: Düzenin bir yönünü, yâni iktidar kanadını yozlaştırmakla kalmadı, muhalefetin temellerine de çürütücü tohumlar ve sürfeler yerleştirmeye koyuldu. (GE/ s. 90)

bu durum (i) / ile (çe): edat grubu

“Diksürüngenler” artık, **nesilden nesile daha azgınlaşan bir kin ve düşmanlıkla** birbirlerinin gırtlığına sarılacak, üstelik kendilerine boyuna yeni düşmanlar türetilip üreteceklerdi.. tâ, mağra devrinin insanı gibi, tam o kadar yalnız ve tek kalana kadar! (GE/ s. 91)

nesilden nesile daha azgınlaşan bir kin ve düşmanlık (i) / ile (çe): edat grubu

Ayda bir, en çok da iki defa, ta gençliğinden beri üyesi olduğu bir kulübe gidip iki seans poker veya iki buçuk saat bezik oynar, **hepsi de kendisine benzeyen tifturûnî Halebî’lerle.** (GE/ s. 93)

hepsi de kendisine benzeyen tifturûnî Halebî’ler (i) / ile (çe): edat grubu

Buna karşılık bütün sınıf.. yâni yüzlerce sersem surat sırtıyor, bana yağcılık yapıyor ve ona bakıyordu: **En zeki, en dalgacı bakışlarıyla.** (GE/ s. 96)

en zeki, en dalgacı bakışları (i) / ile (çe): edat grubu

Sonunda da tutamadı kendini ve üçünü, beşini derken bütün adamlarını seferber etti; **akıl almayacak kadar incelen sesiyle;** “bulun onu bana, sersemler” diye tepindi. (GE/ s. 97-98)

akıl almayacak kadar incelen sesi (i) / ile (çe): edat grubu

Her şey **on dört saat içerisinde** oldu (...) (GE/ s. 98)

on dört saat (i) / içerisinde (çe): edat grubu

İhtiyar şeyhlik bölgesine, **son zamanlara kadar,** yılda bir kere ve üzengisini öptürmek, yılın gelirini almak için gitti. (GE/ s. 64)

son zamanlara (i) / kadar (çe): edat grubu

Kızlar ona bir başka bakıyor, bir başka gülüyor ve söylediklerini **bir başka edâ ile** söylüyor. (GE/ s. 96)

bir başka edâ (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, neşeli, kendisinden memnun, **canlı soluyuşlar arasında** soruyor. (GE/ s. 103)

canlı soluyuşlar (i) / arasında (çe): edat grubu

*Maalesef'i -kendisine pek yakıştırdığı bir dürüstlikle- en güzel kıza, **bir an için**, bakarak söylemişti. (GE/ s. 106), (GE/ s. 194), (GE/ s. 296), (GE/ s. 237)*

bir an (i) / için (çe): edat grubu

*Kızların en çirkini, **onu büsbütün çirkinleştiren içten bir gülüşle**; -“Daldınız birden” dedi. (GE/ s. 107)*

onu büsbütün çirkinleştiren içten bir gülüş (i) / ile (çe): edat grubu

*Raşit **utangaç bir gülümseyişle** başını eğdi. (GE/ s. 108)*

utangaç bir gülümseyiş (i) / ile (çe): edat grubu

***Yörüngesinden çıkmış bir uydu gibi**, bir uzay sonsuzluğunda alevden elipsler çiziyor. (GE/ s. 110)*

yörüngesinden çıkmış bir uydu (i) / gibi (çe): edat grubu

*Raşit, **beyin donduran bu kinle** -evet- Filinta delikanlının nasıl bir ellilik, yüzlük, beş yüzlük tomarı çıkardığını, ne müthiş bir hesap ödediğini ve -asıl önemlisi- garsona bıraktığı bahşişle kaç gün karın doyurabileceğini düşünmüyor, otomobilini düşünmüyor, kızların giyimlerini, süslerini düşünmüyor. (GE/ s. 110)*

beyin donduran bu kin (i) / ile (çe): edat grubu

*Raporu da o hazırlamıştı; **oldukça kabarık bir dosya ile** İhtiyar'a geldi. (GE/ s. 111)*

oldukça kabarık bir dosya (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar çok şaşırılmış gibiydi, upuzun bir “Yaaa?” çekti ve **bir çocuk merakıyla** sordu. (GE/ s. 111)*

bir çocuk merakı (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar da, **onun bir türlü anlayamadığı, hatta anlamsız bulduğu bir titizlikle** bütün belgeleri tek tek okudu. (GE/ s. 111)*

onun bir türlü anlayamadığı, hatta anlamsız bulduğu bir titizlik (i) / ile (çe): edat grubu

Her yönü ile ortaya çıkmış karakter. (GE/ s. 111)

her yönü (i) / ile (çe): edat grubu

Bir hiç için olmayacak şeyleri göze alıyor, akla ziyan şeyler yapıyordu. (GE/ s. 111)

bir hiç (i) / için (çe): edat grubu

*Delikanlı dört yıl kadar önce -ki o zaman yirmisinde, yirmi üçünde idi- **bir kadınla tanışmıştı.** (GE/ s. 111)*

bir kadın (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, bir gün -o zamana kadar - durumundaki değişikliği, dalgacı bir “Allah versin”le geçiştiren, kendisine göre, hakkı olan açıklamayı alamayan garson Delibozuk Bekir kahvesini getirmedi, **boşları toplamakla görevli çırakla** yolladı. (GE/ s. 114)*

boşları toplamakla görevli çırak (i) / ile (çe): edat grubu

*Delikanlı, **küçücük bir çevreye bile uymakta zorluk çeken karakter yapısına rağmen** -Felsefeci böyle diyordu- işini sevmiş, kendisini de hem yöneticilere, hem de öğrencilere sevdirmişti. (GE/ s. 115)*

küçücük bir çevreye bile uymakta zorluk çeken karakter yapısına (i) / rağmen (çe): edat grubu

*Ama İhtiyar, **kendine vergi taklitlerinden birisiyle** onu yeniden şevklendirdi. (GE/ s. 116)*

kendine vergi taklitlerinden birisi (i) / ile (çe): edat grubu

*Acayip bir pençeyi andıran, uzun uzun parmaklı, kılı ve damarları **kabar kabar, üzeri de kahverengi beneklerle kaplı eliyle kâğıdı ondan kapar** gibi aldı. (GE/ s. 118)*

acayip bir pençeyi andıran, uzun uzun parmaklı, kılı ve damarları kabar kabar, üzeri de kahverengi beneklerle kaplı eli (i) / ile (çe): edat grubu

*Not defterine yazdığı gibi, iki pantalonu olsaydı, hep **ütülü pantolonla** dolaşacaktı. (GE/ s. 120)*

ütülü pantolon (i) / ile (çe): edat grubu

(...) otuzdan çok öğretmen yardımcısı bulunan okulda öğretmen yardımcısı denince kendisine saldırılacağını, hatta saldırıldığını sanan.. sanan değil, inanan “bizimki” **boru gibi çıkan bir sesle;** -“Olmaz elbette” dedi ve neden olmayacağını -makinelî tüfek hızıyla- sıralamaya koyuldu. (GE/ s. 121)

boru gibi çıkan bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim “bizimki” de, **Sokrat’a taş çıkartan bir vakarla,** pılısını pırtısını toplayıp baldıran tasını kafaya dikti; yâni doğuştan âşinası sefalete doğru defolup gitti. (GE/ s. 121)

Sokrat’a taş çıkartan bir vakar (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim “bizimki” de, **Sokrat’a taş çıkartan bir vakarla,** pılısını pırtısını toplayıp baldıran tasını kafaya dikti; yâni **doğuştan âşinası sefalete doğru** defolup gitti. (GE/ s. 121)

doğuştan âşinası sefalete (i) / doğru (çe): edat grubu

İhtiyar bu soruya **şaşılacak -ve ürperten- bir soğukkanlılıkla** cevap verdi. (GE/ s. 122)

şaşılacak bir soğukkanlılık (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, **karşısındakini ezen, sivrisineğe döndüren küçümseyişi ile,** bir bebeğe “baba” demesini öğretmeye çalışır gibi ekledi. (GE/ s. 122)

karşısındakini ezen, sivrisineğe döndüren küçümseyişi (i) / ile (çe): edat grubu

Raşit bu soruları, **geçen karşılaşmadan kalan hayranlık ve saygıyla / uygun bir üslûbla** efendi efendi cevaplandırdı. (GE/ s. 125)

geçen karşılaşmadan kalan hayranlık ve saygı (i) / ile (çe): edat grubu

uygun bir üslûb (i) / ile (çe): edat grubu

-“Keyfinize bakın siz” diye kalkıp gittikten sonra da **aynî tatlılıkla** gece yarısına kadar sürdü. (GE/ s. 125)

aynî tatlılık (i) / ile (çe): edat grubu

*Patron -tam anlamıyla- etekleyip gittikten sonra da, **iyi bir iş kotarmış bir bezirgan gibi**, ellerini uğuşturarak -“Oldu işte” dedi Raşit’e. (GE/ s. 129)*

iyi bir iş kotarmış bir bezirgan (i) /gibi (çe): edat grubu

***Bu uğurlama sırasında** garson da servis tabağını ötedeki masalardan birisine taşıyordu. (GE/ s. 130)*

bu uğurlama (i) / sırasında (çe): edat grubu

*Bu duygularını sadece **alaycı, küçümseyen veya küçültmek isteyen jestler, mimikler ve kelimeciklerle** -ama anlaşılın isteyerek ve anlaşılmaması imkânsız bir şekilde- belli etmeye can atıyorlardı. (GE/ s. 131-132)*

alaycı, küçümseyen veya küçültmek isteyen jestler, mimikler ve kelimecikler (i) / ile (çe): edat grubu

*Raşit Lokanta için o akşam yapılan anlaşmadan **tam anlamıyla** yararlanmaya başladı. (GE/ s. 131), (GE/ s. 163), (GE/ s. 365)*

tam anlamı (i) / ile (çe): edat grubu

*Gerçi İhtiyar, çoğu kere, o masasına yaklaştığı zaman, kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış gibi bakıyor ve **ayni eliyle**, sinek kovarmış gibi selâmlayıp bir başka masaya selâmetliyordu; ama; “Ha, sen misin? Geç otur” dedikleri de az olmuyordu. (GE/ s. 131)*

ayni eli (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, Raşit’in istekleri ve bekleşleri aksine, konuşmuyor, hiçbir konuda yargılarını veya yorumlarını açıklamıyor, bundan ustaca kaçıyor, onu **büsbütün çileden çıkartan daha büyük bir ustalıkla da** hep konuşturuyor, düşüncelerini, duygularını, yargı denemelerini söke söke alıyordu. (GE/ s. 131)*

büsbütün çileden çıkartan daha büyük bir ustalık (i) / ile (çe): edat grubu

*Bu öfkeler daima **ayni kararla** sonuçlanırdı. (GE/ s. 132)*

ayni karar (i) / ile (çe): edat grubu

Ne var ki, dokuz ayrı konuda doksan dokuz tartışmayı sürdürebilirdi o, işte bu beş on sesle; çünkü her birinde doksan dokuz ton bulabiliyordu. (GE/ s. 132)

bu beş on ses (i) / ile (çe): edat grubu

Raşit, bir akşam, en önem verdiği, bu yüzden de karptırıp gittiği bir konuda, bir raslantı ile, birden bire uyanıverdi. (GE/ s. 132)

bir raslantı (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, Raşit o büyü içerisinde, belki de o büyü yüzünden düşünebiliyordu da. (GE/ s. 145)

o büyü (i) / içerisinde (çe): edat grubu

Her zamanki gibi de, elini -sanki bütün salona.. ve bütün dünyaya-sallayıp gitmişti. (GE/ s. 132), (GE/ s. 184)

her zamanki (i) / gibi (çe): edat grubu

Korkuyu yediremiyor, onu giderilmez bir antipati ile, nefretle maskelemeye gidiyordu. (GE/ s. 133)

giderilmez bir antipati (i) / ile (çe): edat grubu

Metelik vermeyen, kalkıp gitmeye bile gerek duymayan bir umursamazlıkla sigarasını tütürüyor, denizi seyrediyordu. (GE/ s. 133)

metelik vermeyen, kalkıp gitmeye bile gerek duymayan bir umursamazlık (i) / ile (çe): edat grubu

Sımsıkı ve şaşırtıcı bir güçle: -“Bana bak” dedi. (GE/ s. 133)

sımsıkı ve şaşırtıcı bir güç (i) / ile (çe): edat grubu

“Bir dakika” diye dışarı fırladı, beş on dakika sonra da, elinde eski püskü bir iki buçuk liralıkla döndü. (GE/ s. 135)

“Bir dakika” (i) / diye (çe): edat grubu

Ama Raşit, son resmî ilanın son satırını da gözden geçirdikleri andan beri -Fettah ne kelime, en lüksleri dahil, bütün lokantalar ve, hele hele, Lokanta ne demek?- Dünyanın tümüne lanet okuyup durmaktadır. (GE/ s. 136)

**son resmî ilanının son satırını da gözden geçirdikleri andan (i) / beri (çe):
edat grubu**

Arkadaşı kolunu tuttu. Ama gerekmezmiş; çünkü aynı anda -olmayacak şey- kız ona doğru bir adım attı ve başladı konuşmaya.. tam bir öğretmen gibi. (GE/ s. 138)

tam bir öğretmen (i) / gibi (çe): edat grubu

Kız acıyan, ama benimsediği, hiç değilse hoşgördüğü bir öğrencisine acıyan bir öğretmen gülümseyişi ile; -“Öyle mi diyorsunuz?” diye sordu ve, “Gelin” dedi. (GE/ s. 139)

**acıyan, ama benimsediği, hiç değilse hoşgördüğü bir öğrencisine acıyan
bir öğretmen gülümseyişi (i) / ile (çe): edat grubu**

Kız -adını biliyordu artık; Güliz- saçma üzerine, aklını bir hayli karıştıran paradoksal konuşmasını yaparken, caddede, Taksim Gezisi’nden Liman’a ve Boğaz’ın ağzına bakan sokağa doğru yürüyorlardı. (GE/ s. 139)

**Taksim Gezisi’nden Liman’a ve Boğaz’ın ağzına bakan sokağa (i) /
doğru (çe): edat grubu**

Raşit, ne demek istediğini çok güzel ve açıklar sandığı ters bir gülümseyişle; -“Çok pahalı bu çay” dedi. (GE/ s. 143)

**ne demek istediğini çok güzel ve açıklar sandığı ters bir gülümseyiş (i) /
ile (çe): edat grubu**

Ve, neden şiirin iki yerini değişik bir sesle okudu? (GE/ s. 145)

değişik bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

-“Melâl dedi, belli belirsiz bir iç çekişle de buruk buruk gülümsedi. (GE/ s. 145)

belli belirsiz bir iç çekiş (i) / ile (çe): edat grubu

Raşit, aynı anda utancını da duyurduğu bir hevesle, hayranlık itişiyile, bu üstünlüğe ayak uydurmak istedi. (GE/ s. 146)

aynı anda utancını da duyurduğu bir heves (i) / ile (çe): edat grubu

*İlk defa karşılaşıyor **bir yenilmezle.** (GE/ s. 147)*

bir yenilmez (i) / ile (çe): edat grubu

*Galeri hikâyesini de, “O Belde” sahnesini de, kelime sektirmeden ve dalga geçmeye veya övünmeye kalkışmadan, “**üstün bir objektiflik**”le, kısacası, **kendine has üstünlükle**, Delikanlı’nın mimiklerini, ses tonlarını bile atlamadan “rapor”ladı. (GE/ s. 148-149)*

üstün bir objektiflik (i) / ile (çe): edat grubu

kendine has üstünlük (i) / ile (çe): edat grubu

*Aşk, **ilk ergenlik günlerinden beri** içinde idi.. var oluşunun eksenini gibi. (GE/ s. 156)*

ilk ergenlik günlerinden (i) / beri (çe): edat grubu

*Bu yüzden de İhtiyar’ın o çarpıcı aşığılamasına **aynı üslûbla** karşı çıkmış, horozlanıvermişti. (GE/ s. 156)*

aynı üslûb (i) / ile (çe): edat grubu

*Acaba.. **birtakım düşünceler, inançlar gibi..** Güliz’ler de insanın kendi değersizliğini.. beş para etmezliğini sezisinden mi doğuyor? (GE/ s. 158)*

birtakım düşünceler, inançlar (i) / gibi (çe): edat grubu

*Bir bakıma bütün o **şık ve zarif hanımlar gibi** giyiniyorsun; ama hiçbirisinde, seninkilerin benzeri yok. (GE/ s. 162-163)*

o şık ve zarif hanımlar (i) / gibi (çe): edat grubu

*Şef garson şarabı övünce heveslendim ve **bu hevesle** içtim. (GE/ s. 155)*

bu heves (i) / ile (çe): edat grubu

*Bir gün, **bir arkadaşım**la, günlerce hayalini kurduktan sonra, elimize para geçer geçmez kıyıya koşturmuştuk.. bir şişe Marmara Şarabı ile. (GE/ s. 163)*

bir arkadaşım (i) / ile (çe): edat grubu

*Bir gün, bir arkadaşım*la, günlerce hayalini kurduktan sonra, elimize para geçer geçmez kıyıya koşturmuştuk.. **bir şişe Marmara Şarabı ile.** (GE/ s. 163)

bir şişe Marmara Şarabı (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz için de böyle olmalıydı bu; çünkü Güliz, aylarca önce “O Belde”yi okuyan Güliz’in o an çekilmiş resmi gibiydi: Raşit ona doğru eğilerek, **kısık bir sesle** okudu. (GE/ s. 163)

kısık bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

Güliz, İhtiyar’a her şeyi, her zaman olduğu gibi, **bütün ayrıntuları ile** anlattı. (GE/ s. 165), (GE/ s. 258)

bütün ayrıntuları (i) / ile (çe): edat grubu

Dergideki iş için ısrar etmesinler. (GE/ s. 166)

dergideki iş (i) / için (çe): edat grubu

Gözünde aşk o kadar iğrençleşmişti ki, genç erkeklerden tiksintisi ve, paralel olarak, soğukluğu **geçen yıla kadar** sürdü. (GE/ s. 166)

geçen yıla (i) / kadar (ç): edat grubu

Kısacası, **bir yıldan beri** aşk, onun için susayınca içmek, acıkınca yemek, gece uyumak gibi bir şey, bir “gereksinme” idi. (GE/ s. 166)

bir yıldan (i) / beri (çe): edat grubu

O kadar ki, İhtiyar, **uzun süreden beri** -bu yanını anladıktan sonra yâni- önemli her başarısında ona, “Tekirim benim” demeye başlamıştı. (GE/ s. 168-169)

uzun süreden (i) / beri (çe): edat grubu

İşte **bu gerçekler için** soruyordu daha çok: Nasıl oluyor bu iş diye. (GE/ s. 15)

bu gerçekler (i) / için (çe): edat grubu

Bu üçübirlik çağrışımıyla titredi.. korktu. (GE/ s. 170)

bu üçübirlik çağrışımı (i) / ile (çe): edat grubu

İşte **bu sözle** Delikanlı, gene, beraberliklerinden hırçınlaşan, kabalaşacak kadar bu beraberliği istemeyen Delikanlı olmuş, kendisini bulmuştu. (GE/ s. 171)

bu söz (i) / ile (çe): edat grubu

Karşılarna, birdenbire çıkıverdi deniz.. yüzyıl önce -Güliz O Belde'yi okurken- çekilmiş resim gibi. (GE/ s. 174)

yüzyıl önce çekilmiş resim (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, işte, onlara doğru gelmektedir.. “en tatlı gülücükleri” ile. (GE/ s. 177)

en tatlı gülücükleri (i) / ile (çe): edat grubu

O da, bir seferinde, ilk akşam gelen doçent gibi; “Bakalım gene neler yememişsiniz” dedi. (GE/ s. 180)

ilk akşam gelen doçent (i) / gibi (çe): edat grubu

Türkiye'nin dağ gibi iki ekonomik ve sosyal meseleleri dururken dehasını tarih gibi, dil gibi tifturûnî uzmanların işi olan pımpirik konulara, o dehalara has tutku ile bağlanmasını ancak iki ihtimâlden birisi ile açıklayabilirim; çünkü ancak öyle açıklanabilir. (GE/ s. 184)

iki ihtimâlden birisi (i) / ile (çe): edat grubu

Bununla beraber, Delikanlı'nın kafası, önlenemez bir saplantı ile, artık hep o açığa göre, İhtiyar'ın yorumuna göre çalışıyordu. (GE/ s. 187)

önlenemez bir saplantı (i) / ile (çe): edat grubu

o açığa (i) / göre (çe): edat grubu

Kız bardağı, geniş pencere boyunca uzanan masaya koyarken, iki dakikalık gecikme için özür diliyordu. (GE/ s. 190)

iki dakikalık gecikme (i) / için (çe): edat grubu

Pervasız bir gülüşle bardağı da aldı. (GE/ s. 192)

pervasız bir gülüş (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı da, bu neşe yüzünden onu büsbütün çirkin buluyordu. (GE/ s. 192)

bu neşe (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Bu kuşkuyla da büsbütün gerginleşti. (GE/ s. 193)

bu kuşku (i) / ile (çe): edat grubu

Dünya, her şeyi sempatileri ve antipatileri ile berbat eden diksürüngenlerle dolu. (GE/ s. 193-194)

her şeyi sempatileri ve antipatileri ile berbat eden diksürüngenler (i) / ile (çe): edat grubu

Ama yüksek sesle söyleyeyim bir kere de. (GE/ s. 195)

yüksek ses (i) / ile (çe): edat grubu

Bu zanla da rahatladı. (GE/ s. 196)

bu zan (i) / ile (çe): edat grubu

Kız, karşıdan gelen “merhaba”nın kasıtlı soğukluğunu da farketmemiş olmalıydı; aynı sıcaklıkla devam etti. (GE/ s. 197)

aynı sıcaklık (i) / ile (çe): edat grubu

Beş dakika kadar gittiler. (GE/ s. 198)

beş dakika (i) / kadar (çe): edat grubu

Salonun sol köşesi ceviz bir büfe ile değirmileşmişti. (GE/ s. 199)

ceviz bir büfe (i) / ile (çe): edat grubu

Öteki masaların en küçüğü altı kişi için hazırlanmıştı ve gazinonun müşterisi bütün gece, bunların ne kadarı dolu ise o kadarla kaldı. (GE/ s. 200)

altı kişi (i) / için (çe): edat grubu

Güliz o zaman baktı ona.. böcekkabuğu gibi pırıl pırıl pırıldayan gözleriyle. (GE/ s. 198)

böcekkabuğu gibi pırıl pırıl pırıldayan gözleri (i) / ile (çe): edat grubu

Elini bir yerlere doğru uzattı. (GE/ s. 201)

bir yerlere (i) / doğru (çe): edat grubu

Dans faslı, uzun, upuzun ve alıp götürten Fidayda ile kapanmıştı. (GE/ s. 206)

uzun, upuzun ve alıp götüren Fidayda (i) / ile (çe): edat grubu

Kız da, tanışmadan sonra hep onunla konuştu, **belli bir ilgiyle.. / en candan gülümseyişleriyle.** (GE/ s. 204)

belli bir ilgi (i) / ile (çe): edat grubu

en candan gülümseyişleri (i) / ile (çe): edat grubu

Doçent, **çevik adımlarla** gitti, kadehi getirdi. (GE/ s. 204)

çevik adımlar (i) / ile (çe): edat grubu

O zaman da sen, beni, evime bırakacak ve **filmlerdeki centilmenler gibi,** iyi geceler ve renkli rüyalar dileyerek basıp gidecektin. (GE/ s. 205)

filmlerdeki centilmenler (i) / gibi (çe): edat grubu

Güliz -ama deminki değil- **çocuksu bir neşeye** eğilmiş; -“Ooo.. konuşulmaz burada” diyordu. (GE/ s. 206)

çocuksu bir neşe (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, **sessizliği koyulaştır**an uzunca aralarla birbirini kovaladı Pir Sultan Abdal'lar. (GE/ s. 207)

sessizliği koyulaştıran uzunca aralar (i) / ile (çe): edat grubu

Bir alışkanlıkla ağzına atacak bir şeyler arandı. (GE/ s. 211)

bir alışkanlık (i) / ile (çe): edat grubu

Kız, **yumuşak ve zarif bir çabuklukla** bacaklarını topladı; kanepeden kaydı. (GE/ s. 212)

yumuşak ve zarif bir çabukluk (i) / ile (çe): edat grubu

Üç **tıslayışla** gülüşü taklit etti ve önce duvar saatına, sonra da yelek cebinden çıkardığı -altın köstekli- kendisinininkine baktı; elindeki işi bıraktı, Delikanlı'nın sol gerisindeki hasır iskelmeleme oturdu. (GE/ s. 213)

üç tıslayış (i) / ile (çe): edat grubu

Ama, İhtiyar onu, **o çirkin ve çirkinliği ölçüsünde horlayışı belli tıslayışı ile** durdurdu. (GE/ s. 214)

o çirkin ve çirkinliği ölçüsünde horlayışı belli tıslayışı (i) / ile (çe): edat grubu

*Artık içinde korkuya benzer bir şeyler vardı ve aynada **Güliz'in boşluğunu iyice rahatsız eden bir tedirginlikle** duyuyordu.* (GE/ s. 214)

Güliz'in boşluğunu iyice rahatsız eden bir tedirginlik (i) / ile (çe): edat grubu

*Kalktı, **ona göre bir yürüyüşle** gitti, az önce bıraktığı işini aldı.* (GE/ s. 214)

ona göre bir yürüyüş (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar **akıl almaz bir hızla** konuşuyordu.* (GE/ s. 216)

akıl almaz bir hız (i) / ile (çe): edat grubu

***Bu amelelik için** hayatınızı koyarsınız ortaya.* (GE/ s. 216)

bu amelelik (i) / için (çe): edat grubu

*Ben bile çeşitli dallarda ödülleri koyuyor ve bundan **ayni amaç için**, yâni asıl başarılıları, işime gelenlerin karşısında küçük düşürmek, gölgede bırakmak için yararlanıyorum.* (GE/ s. 217)

ayni amaç (i) / için (çe): edat grubu

*Mitolojideki kötülük tanrısına çalışan bir acayip yaratığın pençesini andıran kılı eli, **umulmaz bir hızla** tabağına dağılıyor, bir mandalina dilimini kapıyor ve onun ucundan kopardığı minicik bir parçayı ağzına atıyor.* (GE/ s. 217)

umulmaz bir hız (i) / ile (çe): edat grubu

*Yaşamaları gerekir.. sürmesi ve geliştirilmesi gerekir.. **bütün endüstriler gibi!*** (GE/ s. 217)

bütün endüstriler (i) / gibi (çe): edat grubu

*Başkentler **bu oyun sayesinde** kurulur ve yaşar.* (GE/ s. 217), (GE/ s. 217)

bu oyun (i) / sayesinde (çe): edat grubu

Anlayacaksın bir gün.. **bütün aptallığına rağmen.** (GE/ s. 218)

bütün aptallığına (i) / rağmen (çe): edat grubu

-“Yazık” diyor İhtiyar **gerçek bir yakınmayla.** (GE/ s. 220)

gerçek bir yakınma (i) / ile (çe): edat grubu

Upuzun ve daracık koridordan geçip de ceviz kapıdan içeriye giren insan, dünyanın her yerinde **“işte birinci sınıf bir lokanta”** dedirten bir görüntüyle karşılaşır. (GE/ s. 220)

“işte birinci sınıf bir lokanta” dedirten bir görüntü (i) / ile (çe): edat grubu

Bakıyor; **İhtiyar’ın süt mavisi halkalarla çevrilmiş koyu kahverengi gözleriyle** karşılaşılıyor. (GE/ s. 222)

İhtiyar’ın süt mavisi halkalarla çevrilmiş koyu kahverengi gözleri (i) / ile (çe): edat grubu

Son bir çabayla, yaşamakta olduğu gerçeğin boyutlarıyla birleşmek istiyor. (GE/ s. 223)

son bir çaba (i) / ile (çe): edat grubu

Haklıydı elbette; çünkü aynı adam bir değil, birkaç bâdireden **bu ortaklık sâyesinde,** zırnık zarara uğramadan paçayı kurtardı. (GE/ s. 226)

bu ortaklık (i) / sâyesinde (çe): edat grubu

Çok geçmeden de isteği oldu; bu işle görevlendirdiklerinden birkaçı **sol gruplar tarafından** benimsendi: Gedik açılmıştı. (GE/ s. 226)

sol gruplar (i) / tarafından (çe): edat grubu

Bildiği için de, bunlardan bir genci kullanarak iz sürdürttü; **kurduğu kapana kadar.** (GE/ s. 226)

kurduğu kapana (i) / kadar (çe): edat grubu

Dayı artık **ilk plandaki solcularla,** yâni perde arkasının elebaşları ile konuşup tartışabiliyordu. (GE/ s. 227)

ilk plandaki solcular (i) / ile (çe): edat grubu

Nitekim, Doçent'in hayranlığı gözlerinde ışıltılar ve gülücükler saçarken, **tam bir yaşlı hurdaya çıkarılmış beyin münasebetsizliğiyle**, konuşmanın arasına giriverdi. (GE/ s. 231)

tam bir yaşlı hurdaya çıkarılmış beyin münasebetsizliği (i) / ile (çe): edat grubu

Doçent burada, **hiç beklenmedik bir soruyla** giriverdi. (GE/ s. 231)

hiç beklenmedik bir soru (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, Lokanta'da nasılsa öyle, elini -herkese, bütün Gazino'ya.. dünyaya- şöyle bir sallayıp yürüyünce, elbette **bu düşünceleri yüzünden**, doğru dürüst bir "güle, güle" veya "iyi geceler" bile diyemediler. (GE/ s. 233)

bu düşünceleri (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Kız, sonra, onları **ağır bir şal gibi** dalgalandırdı havada. (GE/ s. 237)

ağır bir şal (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve aynı şeyi **öteki devrimler ve ilkeler için de** yapıyor, kılık kıyafet devriminden geçerek işi "bıyık devrimi"ne kadar vardıyordu. (GE/ s. 240)

öteki devrimler ve ilkeler (i) / için (çe): edat grubu

Bunu başaramayınca da kendisi çileden çıkıyor, küplere biniyordu; değer yargılarına, değerlere, değerli insanlara ve erdemlere, **şaşılacak paradokslarla** daha bir saldıyordu. (GE/ s. 240)

şaşılacak paradokslar (i) / ile (çe): edat grubu

Bu bölümdeki, gerçek boylarında yapılmış heykellerin, bana Hendel'in müziğini.. besteledikleri, ama ancak onun besteleyebilecekleri ile birlikte duyuran erişilmez ölçülerinden yayılan.. güller, leylaklar, hanımelleri, karanfiller bahçesi gibi.. huzur ve sükûnla büyüledim. (GE/ s. 233)

bu bölümdeki, gerçek boylarında yapılmış heykellerin, bana Hendel'in müziğini.. besteledikleri, ama ancak onun besteleyebilecekleri ile birlikte

duyuran erişilmez ölçülerinden yayılan.. güller, leylaklar, hanımelleri, karanfiller bahçesi (i) / gibi (çe): edat grubu

Başlattığım ve tiksindirici bir kolaylıkla yaygınlaştırdığım savaşı önce belli bir yönetici kadroya karşıdır sandınız. (GE/ s. 244)

belli bir yönetici kadroya (i) / karşı (çe): edat grubu

Marks kafasını ancak bir noktaya kadar çalıştırabilmişti; milyarlarca diksürüngen arasındaki yeri ancak bir noktaya kadar önemli ve değerli idi. (GE/ s. 244)

bir noktaya (i) / kadar (çe): edat grubu

Marks toptancının tekiydi.. kapitalist yaratılmışlığın dikalâsıydı ve büyük vurgun için çalışıyordu. (GE/ s. 245)

büyük vurgun (i) / için (çe): edat grubu

O mariz canlılığı ile, fırt diye Delikanlı'nın önüne geliveriyor; eğiliyor ve kokusuyla onu yeniden sindiriyor. (GE/ s. 246)

o mariz canlılığı (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı, beklenmedik bir esinti ile kalktı, bir koşu salona geçti ve kızın ardından seslendi. (GE/ s. 247)

beklenmedik bir esinti (i) / ile (çe): edat grubu

Bu iki sebep dolayısı ile, nitekim, onlarla sıkı işbirliklerine girdim, bir çeşit ortaklık kurdum. (GE/ s. 248)

bu iki sebep (i) / dolayısı ile (çe): edat grubu

Gerçi Lenin, onun kongrelerde, konferanslarda, gazetelerde, dergilerde ileri sürdüğü fikirleri, benzeri görülmemiş kancık demagojisi ile çürütmüş, yâni itibar kazanmasını önlemiştir; ama bu fikirlerin hepsini de uygulamıştır. (GE/ s. 249)

benzeri görülmemiş kancık demagojisi (i) / ile (çe): edat grubu

Şimdi Delikanlı'ya, hiç de yapmacık olmayan, başka konu ve durumlardaki gibi taklit -veya rol- gösterisi olmayan, saf bir tiksinti ile bakıyordu: öfkenin çok ötesinde bir duygu ile. (GE/ s. 250)

hiç de yapmacık olmayan, başka konu ve durumlardaki gibi taklit -veya rol- gösterisi olmayan, saf bir tiksinti (i) / ile (çe): edat grubu

öfkenin çok ötesinde bir duygu (i) / ile (çe): edat grubu

Troçki ise, öyle dönemlerde bu kozlarla, yâni şarlatanlıkla, kurnazlıkla, safsata ile, demagoji ile, meyvelerini Lenin'in ve Leninistlerin yediği akıl almaz başarılar sağlamıştır. (GE/ s. 250)

bu kozlar (i) / ile (çe): edat grubu

*Ama, Lenin'in döneklilikleri iktidar hırsıyla ve Devlet,'i ele geçirmek, Devleti sürdürmek hırsıyla olurken, Troçki.. **nerdeyse eşsiz diyebileceğim bir soylulukla**, döneklilik ve kallesliklerini Devleti çürütmek için yapıyor ve böyle yapılmasını istiyordu. (GE/ s. 251)*

nerdeyse eşsiz diyebileceğim bir soyluluk (i) / ile (çe): edat grubu

*Karıştırma ama **sizin o Sürekli Devrim denen kıyırık yutturmacılığıyla**. (GE/ s. 252)*

sizin o Sürekli Devrim denen kıyırık yutturmacılığı (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, **gülüşü taklit eden üç tıslayışla**; -“Devam, devam” dedi. (GE/ s. 253)*

gülüşü taklit eden üç tıslayış (i) / ile (çe): edat grubu

*Bahçeyi görmediği kesindi ve dünyadan koptuğu sanılırdı; ama, Delikanlı salona geçerken, **onun kulağına kadar gelen bir mırıldanışla** ekledi: - “Bulabilirsen.” (GE/ s. 254)*

onun kulağına kadar gelen bir mırıldanış (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar'ın neden söz ettiğini anlayamıyor, konu da zorlama, ama iyi oynanmış neşesi gibi uçup gitmiştir. (GE/ s. 257)

zorlama, ama iyi oynanmış neşesi (i) /gibi (çe): edat grubu

Bana mecburî izin verdiğiniz günden beri arıyorum onu. (GE/ s. 258)

bana mecburî izin verdiğiniz günden (i) / beri (çe): edat grubu

(...) İhtiyar'ın açıklamaları bu hatırlayışları ile birleşince, Delikanlı'nın beynine, idrakine **bir kor gibi** düşüyordu. (GE/ s. 258)

bir kor (i) / gibi (çe): edat grubu

Bu işkence günleri ve geceleri boyunca, Delikanlı, farkına bile varmadan, Güliz'in kendisinden koptuğuna ve beslediği dişi kekliklerden birisi olduğuna inanmaya başladı. (GE/ s. 259)

Bu işkence günleri ve geceleri (i) / boyunca (çe): edat grubu

Başlangıçta Güliz'in de kendisi gibi İhtiyar'a oyun oynadığını ve oynamak zorunda bulunduğunu biliyor, bu yüzden de aşkının ve bağlılığının tadı **oyundaki başarı ölçüsünde** artıyordu. (GE/ s. 259)

oyundaki başarı (i) / ölçüsünde (çe): edat grubu

-“Oturalım” dedi ve bir iki saliselik ara verdikten sonra; söver gibi söylediği kelimeyi -bu sefer iyi becerilmiş- **tatlı bir şakacılıkla** tamamladı. (GE/ s. 261)

tatlı bir şakacılık (i) / ile (çe): edat grubu

Ve -asıl akıl almaz şey- her istediği durumda mükemmelen başardığı gibi, **Delikanlı'nın da, doçentin de söylemek istediklerini söyletmeyen, sahneyi kesip atan bir tavırla;** -“İyi akşamlar.. keyfinize bakın” diyerek yürüdü. (GE/ s. 261)

Delikanlı'nın da, doçentin de söylemek istediklerini söyletmeyen, sahneyi kesip atan bir tavır (i) / ile (çe): edat grubu

Ayaküstü.. iki adımda İhtiyar'ın yanına varırken.. şimşek çakarçasına, **pat diye içine düşen bir sezışle,** Güliz'den kopmanın İhtiyar'dan kurtuluşla eşanlam taşıdığını kabul ediverdi. (GE/ s. 261-262)

pat diye içine düşen bir sezış (i) / ile (çe): edat grubu

Yemek boyunca da, duygusuz bakışlarıyla, asıl bir, iki kelimelik cevaplarıyla artık İhtiyar'ı umursamadığını, başta, o, hiçbir şeye metelik vemediğini, hatta ondan tiksindiğini, ona düşman olduğunu pek güzel anlattı. (GE/ s. 262)

duygusuz bakışları (i) / ile (çe): edat grubu

bir, iki kelimelik cevapları (i) / ile (çe): edat grubu

Artık aynadakileri dışardan görüyor, seyrediyordu.. dışardan.. peşin yargılardan, zamlardan kurtulmuş olarak; bağımsız ve hür bir kafayla! (GE/ s. 263)

bağımsız ve hür bir kafa (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, bu sefer kendisini de.. aynı coşkuyla, / aynı afyon coşkusuyla görüyordu.. ötekiler gibi savaşmak, bayrakların peşine.. madalyalar için.. düşmek için! (GE/ s. 263)

aynı coşku (i) / ile (çe): edat grubu

aynı afyon coşkusu (i) / ile (çe): edat grubu

Konuyu açtığı zaman bu kelimeyi belli bir aşağılama kastı ile söylemişti.. söver gibi.. ve, İhtiyar'ın bir "hayat kiralayıcısı" olduğunu, yüzüne vururcasına! (GE/ s. 265)

belli bir aşağılama kastı (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar, tabanca'ya yanaşmayacağını bal gibi gösteren bir sırtışla sormuştu. (GE/ s. 265)

tabanca'ya yanaşmayacağını bal gibi gösteren bir sırtış (i) / ile (çe): edat grubu

(...) gerisi kendiliğinden gelir ve aynı madalya için adaylar Edirne'den Kars'a kadar kuyruğa girer. (GE/ s. 266)

aynı madalya (i) / için (çe): edat grubu

Onlar, o söylediklerim parti kuruyor, Devlet gasbediyor ve Devlet gücünü kullanarak insanlarını boğaz tokluğuna çalıştırıyorlar; sonra da kârı.. vurgunu, yukarıdan aşağıya doğru azalan yüzdelerle paylaşıyorlar. (GE/ s. 267)

yukarıdan aşağıya doğru azalan yüzdeler (i) / ile (çe): edat grubu

Görünüştündeki bu kesin değişikliğe karşı, konuyu bırakmadı. (GE/ s. 269)

görüştündeki bu kesin değişikliğe (i) / karşı (çe): edat grubu

Öteki tifturûnîlerin yapıyoruz sandıklarını yaparım.. yapıyorum ve kesin sonuca kadar yapacağım. (GE/ s. 269)

kesin sonuca (i) / kadar (çe): edat grubu

Benimdir onlar; nah şu takma dişlerim gibi benimdir onlar ve mendilim, çoraplarım gibi benimdir onlar: Benim için, benim ana hedefim için ve ben istediğim için ve birbirlerini yemek, birbirlerini.. sonuç olarak da Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak için vardılar; çürütmek ve yok etmek hırslarını aziz ve kutsal vatan sathına bulaştırmak için.. kesin zaferimi gerçekleştirmek için vardılar. (GE/ s. 269)

şu takma dişlerim (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve şaşırtıcı bir örnekle palavra veya deli dengesizliği zannını dehşete yakın bir korkuya çeviriyor. (GE/ s. 270)

şaşırtıcı bir örnek (i) / ile (çe): edat grubu

Hatırlama gücü, şu dinledikleri ile hummalı bir canlılık kazanıyor, sanki İhtiyar'ın deli tutkusuyla bileşik kap olup çıkıyordu; özdeşleşiyordu onunla. (GE/ s. 272)

şu dinledikleri (i) / ile (çe): edat grubu

O azamet ki, ben onu ve onun meyvelerini birtakım tifturûnî kurumlarla ve kuruluşlarla, yâni adıma, güya iş gören ve hükümranlığımı yürüten ve gerçekte ise çalan çırpan, nüfuzumu kötüye kullanan birtakım üçkâğıtçılarla ve asalaklarla paylaşmamışım. (GE/ s. 273)

birtakım tifturûnî kurumlarla ve kuruluşlar (i) / ile (çe): edat grubu

Bu hatırlayışla, Delikanlı, yakalamak üzere olduğu öfke ve başkaldırma şansını kaybedebileceğini, İhtiyar'ın sözünü ettiği karamsarlık içinde eriyip gideceğini sezindi. (GE/ s. 275), (GE/ s. 294), (GE/ s. 332)

bu hatırlayış (i) / ile (çe): edat grubu

-“Ah” diyordu **kızgın bir eseflenişle** İhtiyar. (GE/ s. 275)

kızgın bir esefleniş (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, **ona eşit bir canlılıkla** fırlayıp kalktı. (GE/ s. 276)

ona eşit bir canlılık (i) / ile (çe): edat grubu

Bu sözler üzerine önce durdu, sonra yönünü değiştirdi; boy aynasının yanındaki dolaba gitti. (GE/ s. 278)

bu sözler (i) / üzerine (çe): edat grubu

Delikanlı dönüp ona bakmadı; **ölçülü adımlarla** salona geçti. (GE/ s. 278)

ölçülü adımlar (i) / ile (çe): edat grubu

Belli bir alayla sordu: -“Sizinle?” (GE/ s. 279)

belli bir alay (i) / ile (çe): edat grubu

*Maksadım kavgayı kızıştırmaktı; ama şu lanet olası halk, **benim bile kestiremediğim bir iştahla** yuttu, oltayı. (GE/ s. 281)*

benim bile kestiremediğim bir iştah (i) / ile (çe): edat grubu

*Ve, İhtiyar'ın son sözlerine de **ayni aşâğılama ile** karşılık vermişti. (GE/ s. 284)*

ayni aşâğılama (i) / ile (çe): edat grubu

*Bütün bunlar, sanki az önce değil de, yüzyıllar önce olmuştu ve Delikanlı, işte, Sıdika'yı son bir kere vedalaşmak için, bulurum ümidiyle.. sonra, **bu ümidin yanı başındaki hesaplaşmak hırsıyla** Güliz'e gidiyordu. (GE/ s. 284)*

bu ümidin yanı başındaki hesaplaşmak hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

Bir gün İhtiyar, arada bir yaptığı gibi, onun romantizmi ile.. daha doğrusu, romantizm saydığı aşırı ve mantıklı olmaktan çok duygusal ilgilenişleri

ile alay edince, **İhtiyar'inkinden de alaycı bir ses tonuyla:** “Bütün eylemciler, yeteneksiz, rate, kavruk, romantiklerdir” demişti. (GE/ s. 285)

İhtiyar'inkinden de alaycı bir ses tonu (i) / ile (çe): edat grubu

Pırıl pırıl ve kavrulmuş buğdayları andıran kumral saçlar bile, **o yemeni yüzünden** artık Güliz'in. (GE/ s. 286)

o yemeni (i) / yüzünden (çe): edat grubu

Belli bir sesle mırıldandı: “Yorulan yorulsun; ben yorulmazam/Derviş makamından ben ayrılmazam/...../Kalsın benim davam, divâna kalsın.” (GE/ s. 287)

belli bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

Sustu ama.. **buruk bir gülümseyişle..** kızın da, Gazino'dan sonra nefisleşen geceyi hatırlamasını isteyerek. (GE/ s. 288)

buruk bir gülümseyiş (i) / ile (çe): edat grubu

Bu düşünceyle, bu sefer sahiden ve içten ama, gülümsedi. (GE/ s. 288)

bu düşünce (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı'nın soluğu kesildi; **vahşi bir zevkle** bekliyordu. (GE/ s. 290)

vahşi bir zevk (i) / ile (çe): edat grubu

Sonra dikleşti.. **bir zafer anıtı gibi.** (GE/ s. 291)

bir zafer anıtı (i) / gibi (çe): edat grubu

Bunu görünce daha da gerginleşti ve **daha bir öfkeyle..** öfke boğuyormuşçasına.. kısıp kısıp tekrarladı (...) (GE/ s. 291)

daha bir öfke (i) / ile (çe): edat grubu

Kız, **yüreğini paralayan bir telâşla** çantasını açtı, paralarını avuçladı, uzattı ona. (GE/ s. 291)

yüreğini paralayan bir telâş (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, bu büyük virajı **o üç saniye içinde** almıştı. (GE/ s. 292)

o üç saniye (i) / içinde (çe): edat grubu

*Ama, ne olursa olsun, bunun da doksan dokuz basamağı -mutlaka- vardı ve o bu basamakları tıpkı **bir uyur-gezer gibi** farkına varmadan çıkmıştı.. varmıştı oraya. (GE/ s. 293)*

bir uyur-gezer (i) / gibi (çe): edat grubu

*Birden bire, **ağızındaki yapışkan bir acılıkla** uyanıverdi. (GE/ s. 293)*

ağızındaki yapışkan bir acılık (i) / ile (çe): edat grubu

*Bütün bunları yaparken, **tirenine rahatça yetişebilecek kadar vakti olan birisi gibi** yürüyordu. (GE/ s. 294)*

tirenine rahatça yetişebilecek kadar vakti olan birisi (i) /gibi (çe): edat grubu

*Her şey **o üç saniye içinde** olup bitmişti. (GE/ s. 297)*

o üç saniye (i) / içinde (çe): edat grubu

*Az önce aldırıldığı -anarşik olaylara özel bir önem veren- gazete, manşetinde, **iri ve kara harflerle** “DÜN İSTANBUL’DA (ayni anda) İKİ PATLAMA OLDU” diyordu. (GE/ s. 298)*

iri ve kara harfler (i) / ile (çe): edat grubu

*(...) düşecekse, düştiyise, yerden **bir avuç toprakla** kalkmalıydı. (GE/ s. 298)*

bir avuç toprak (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar olup bitenleri ve ne yapması gerektiğini anlatırken, kızın ellerine, ayaklarına, yüzüne, gözlerine, hiçbir titreşimi kaçırmamak hırsıyla **bir canavar gibi** bakıyordu. (GE/ s. 299)*

bir canavar (i) / gibi (çe): edat grubu

***Büyük bir dikkat ve merakla,** okuduğu kitapları hatırlamaya çalıştı. (GE/ s. 302)*

büyük bir dikkat ve merak (i) / ile (çe): edat grubu

Çünkü Güliz, “Sarı Çiyan” oyununun sonuna gık demeden katlanmıştı:
Soylu ve mükemmel bir iş adamı gibi. (GE/ s. 302)

soylu ve mükemmel bir iş adamı (i) / gibi (çe): edat grubu

Bu çabası, **adamın dikkat ve tedbirleri gevşeyip de ona öd fırsatı vereceği dakikaya kadar sürmüştü.** (GE/ s. 302)

adamın dikkat ve tedbirleri gevşeyip de ona öd fırsatı vereceği dakikaya (i) / kadar (çe): edat grubu

Beynini tırmalayıp duran bu ihtimalle, bir an geldi ki, kuduruverdi; Sıdika’ya parmak ısırtacak küfürler savurdu aşka. (GE/ s. 303)

beynini tırmalayıp duran bu ihtimal (i) / ile (çe): edat grubu

Son bir umutla, işe en yakından, gene dün’den koyuldu. (GE/ s. 304)

son bir umut (i) / ile (çe): edat grubu

Bu anlayışla, binlerce defa çoğaldığını, binlerce Delikanlı olduğunu sanıyor. (GE/ s. 305)

bu anlayış (i) / ile (çe): edat grubu

Robotlaştırıyordu o, eline -pençesine, ağına- düşenleri.. İblis işi demagojik sloganları ve yorumları ile. (GE/ s. 306)

İblis işi demagojik sloganları ve yorumları (i) / ile (çe): edat grubu

Tekniker, hiçbir etki oluşmayan bir seçimle Marksist Leninist Öğreti’yi esaslı şekilde öğrenmek, propagandanın ona gerçekten var zannettirdiği gizli kızı ordu’ya katılmak, ideal için değil, bir ideal için çarpışmak, madalyalar almak istiyordu. (GE/ s. 307)

hiçbir etki oluşmayan bir seçim (i) / ile (çe): edat grubu

Kısacası, genç tekniker her şeyiyle onlarındı. (GE/ s. 307)

her şeyi (i) / ile (çe): edat grubu

Gene karşılıklı saygılarla vestiyerden paltolar, pardesüler, şemsiyeler, şapkalar alınacak ve sokağa, daha başka insanların arasına çıkılacaktı. (GE/ s. 308)

karşılıklı saygılar (i) / ile (çe): edat grubu

Nasıl da dalga geçiyordu bu “soydan kalma günahlar” yutturmacası ile! (GE/ s. 309)

bu “soydan kalma günahlar” yutturmacası (i) / ile (çe): edat grubu

Ve bütün kompleksler gibi, yaratıcılığının, üstünleştiriciliğinin yüklerinden kurtulmaya kalkışmana yetti. (GE/ s. 310)

bütün kompleksler (i) /gibi (çe): edat grubu

Her neyse, İhtiyar, mihtiyar, Güliz, müliz de silinip gidecekti; hüüzün.. hüüzün bile değil kopkoyu bir umutsuzluk, büyüdüğü kasabanın dağlarından bahar sabahları inen körduman gibi, ağır ağır bastırıyordu. (GE/ s. 311)

büyüdüğü kasabanın dağlarından bahar sabahları inen körduman (i) / gibi (çe): edat grubu

Zıvanadan çıkmış bir gruptu.. on beş kişi kadar vardılar. (GE/ s. 312)

on beş kişi (i) / kadar (çe): edat grubu

Bu yoruma göre, İhtiyar “Mangal tahtası” demişti de, onlar “bayram haftası” dediye getirip havalanmışlardı. (GE/ s. 312)

bu yoruma (i) / göre (çe): edat grubu

O enfes, o harikulâde sesler yüzünden -ve, elbette, alkolün de yardımıyla- türküler.. şah türküler, türkülerin şahları, onları yaratan zamanlardan, ortamlardan, şartlardan ve, asıl önemlisi, onları yaratan yüreklerden çekilip alınıyor, özentilere, kurutulara, gerçeikle değiştirilen, gerçeğin yerine İblisçe konulan yalanlarla, kamçılışıyordu. (GE/ s. 312-313)

o enfes, o harikulâde sesler (i) / yüzünden (çe): edat grubu

gerçeikle değiştirilen, gerçeğin yerine İblisçe konulan yalanlar (i) / ile (çe): edat grubu

*Güliz, o zaman, yâni, böyle bir şey olsaydı.. **bu kız çocuğu gibi**, elinden çekip götürür müydü kendisini? (GE/ s. 314)*

bu kız çocuğu (i) / gibi (çe): edat grubu

*Adam türküsüne başlayınca tıpkı **bu çift gibi** sinmişti ve adam sürdürüyordu türküsünü. (GE/ s. 315)*

bu çift (i) / gibi (çe): edat grubu

*Adam -dudaklarında tatlı, mahzun ve ürkek bir gülümseyiş- **hafif alkol** -ya da ümitsizlik- **yalpalamaları ile**, türkü biter bitmez, bırakıp gitmişti. (GE/ s. 316)*

hafif alkol yalpalamaları (i) / ile (çe): edat grubu

*O da ancak, işte burada, **yörüngesinden çıkmış bir füze gibi**; sınırsız boşlukta bilinmeze gidiş gibi, aynı arabalı vapurda, iki kıyı arasında gidip gelirken oluyordu. (GE/ s. 316)*

yörüngesinden çıkmış bir füze (i) / gibi (çe): edat grubu

*Ve **bu olay için** ne yorumlar, ne yorumlar yapılmıştı! (GE/ s. 318)*

bu olay (i) / için (çe): edat grubu

***Haliç yönündeki meyhanelerden en lüksüne**, bir kulüp havasındakine **doğru** yollanmıştı bile. (GE/ s. 319)*

Haliç yönündeki meyhanelerden en lüksüne (i) / doğru (çe): edat grubu

*Sesteki can atış, **ayni şimşek çakışıyla** İhtiyar'ı -kuşkuyu- da getirmişti. (GE/ s. 320)*

ayni şimşek çakışı (i) / ile (çe): edat grubu

*Delikanlı, bu tereddütü, işte şimdi de, **ilk dinleyişlerindeki kadar kuvvetle** duyuyordu. (GE/ s. 322)*

ilk dinleyişlerindeki kadar kuvvet (i) / ile (çe): edat grubu

*Tabî Müttefikler'im **gönüllü birlikler gibi** çarpışmalıdır; aslanlar gibi. (GE/ s. 327)*

gönüllü birlikler (i) / gibi (çe): edat grubu

*Güliz yanına oturmuş, onun mağra dönemi korkusunun terleriyle ıslanan saçlarını okşuyordu.. **bir anne gibi!** (GE/ s. 332)*

bir anne (i) / gibi (çe): edat grubu

*Şimdi o, **ciğer yemiş kedi gibi** karşısında yalanıyor, takma dişlerini takırdatıyor olurdu.. pis pis sırtarak.. **düşündüklerin doğru olsaydı.** (GE/ s. 333)*

ciğer yemiş kedi (i) / gibi (çe): edat grubu

*Yâni bunun böyle olduğunu bana İhtiyar'ın kendisi, **kendine has düzenlemelerle** anlattı.. anlamamı sağladı. (GE/ s. 337)*

kendine has düzenlemeler (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar'ın kendisi, **bu anlatışı ile** sebep oldu kadınlığının tozlarından, küllerinden çirkeflerinden silkinip kurtulmasına, arınmasına.. ve bana dünyanın en değerli tek şey olduğunu.. kadınlığının.. sezdirmeye. (GE/ s. 339)*

bu anlatışı (i) / ile (çe): edat grubu

*(...) dönülmez noktaya geldiklerini **tam bir kesinlikle** kavradılar. (GE/ s. 339)*

tam bir kesinlik (i) / ile (çe): edat grubu

*(...) kaplumbağa temposuna bile yenikti zaman.. **kışkırtılmış, baştan çıkartılmış sabırsızlık yüzünden!** (GE/ s. 339)*

kışkırtılmış, baştan çıkartılmış sabırsızlık (i) / yüzünden (çe): edat grubu

*Ne var ki, derinlerde.. İhtiyar'ın bile inemeyeceği, hatta varlığını bile düşünemeyeceği bir yerlerde, **o klâsik ve töresel anlamlar için** barınaklar, sığınaklar varmış. (GE/ s. 341)*

o klâsik ve töresel anlamlar (i) / için (çe): edat grubu

***Bu düşünce ile de** daha çok korktu. (GE/ s. 342)*

bu düşünce (i) / ile (çe): edat grubu

***Kapalı perdeye karşı** mırıldanmıştı. (GE/ s. 343)*

kapalı perdeye (i) / karşı (çe): edat grubu

Birden bire, küçük ve hızlı adımlarla, dans eder gibi.. tam öyle, mutfağa geçti. (GE/ s. 343)

küçük ve hızlı adımlar (i) / ile (çe): edat grubu

Kovan'ın kraliçesi bütün bir mevsim bütün bir kovan tarafından beslenir, bakılır ve o mucize vakit gelince de, bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güçle gökyüzüne doğru dikilir. (GE/ s. 347)

bütün bir kovan (i) / tarafından (çe): edat grubu

Kovan'ın kraliçesi bütün bir mevsim bütün bir kovan tarafından beslenir, bakılır ve o mucize vakit gelince de, bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güçle gökyüzüne doğru dikilir. (GE/ s. 347)

bütün bir mevsim boyunca biriktirdiği güç (i) / ile (çe): edat grubu

Dervişlerim vardı; yurdun dört bucağına yayılıyor, başkentte ve büyük şehirlerde olup bitenleri, bütün ayrıntıları ve kandırıcı belgeleri ile, dilediğim amaçlar için, / uygun gördüğüm yorumlarla kulaklara, kulaklar aracılığı ile de dudaklara devrediyordu. (GE/ s. 352)

dilediğim amaçlar (i) / için (çe): edat grubu

uygun gördüğüm yorumlar (i) / ile (çe): edat grubu

Gazetelerimden çok iş gördüm bu yolla. (GE/ s. 352)

bu yol (i) / ile (çe): edat grubu

Az önce gibi hatırlıyordu Delikanlı. (GE/ s. 353)

az önce (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, fırlayıp yollara düşmek hırsını, bu sefer, önlenemeyecek kadar kuvvetle duydu. (GE/ s. 355)

önlenemeyecek kadar kuvvet (i) / ile (çe): edat grubu

Öteki satıcılar gibi bağırmasdı; bir kenara siner, beklerdi. (GE/ s. 355)

öteki satıcılar (i) / gibi (çe): edat grubu

“Pis” veya “namussuz” kocası, sokak aralarında, **üç tekerlekli işporta arabasıyla** meyve ve sebze satarmış. (GE/ s. 356)

üç tekerlekli işporta arabası (i) / ile (çe): edat grubu

İşportayı ona, **babasından kalan parayla** kendisi düzüvermiş. (GE/ s. 356)

babasından kalan para (i) / ile (çe): edat grubu

Ama, namussuz pis, biti kanlanınca, başından büyük işlere girişmiş; **neyin nesi oldukları bilinmeyen, kimi kravatlı, kimi hurpâni heriflerle** düşer kalkar olmuş; alevîlik, sünnîlik boşboğazlıklarına başlamış. (GE/ s. 356)

neyin nesi oldukları bilinmeyen, kimi kravatlı, kimi hurpâni herifler (i) / ile (çe): edat grubu

Kadın, Sıdika'nın her rastlayışında, hikâyenin burasına gelince, “**pis mendebur**”la yetinmez, hırsını o kadarla alamaz ve, “ne olacak, kominis işte..partiye bilem girmiş.. evlâttan eyalden ona ne” diyor, öyle adamları “tutup bacağından cart diye ayırmayan hükümet”e de ağzına ne gelirse verip veriştiriyordu. (GE/ s. 356)

“pis mendebur” (i) / ile (çe): edat grubu

Bu bencillikle savaşıyordu o; bu bencilliği kendi bataklığında mahvetmek için çalışıyordu. (GE/ s. 358)

bu bencillik (i) / ile (çe): edat grubu

O saniyeye kadar ne yapacağını bilmiyordu; bildi. (GE/ s. 361)

o saniyeye (i) / kadar (çe): edat grubu

İskeleye çıkarken, koluna biraz sertçe çarpan bir adama **Karaköy'den getirdiği öfke ve tiksinti ile** düpedüz bağırdı. (GE/ s. 361)

Karaköy'den getirdiği öfke ve tiksinti (i) / ile (çe): edat grubu

Adam; -“Özür dilerim” dedi, **telaş ve dikkatsizliğine uygun bir yarım bakışla**. (GE/ s. 361)

telaş ve dikkatsizliğine uygun bir yarım bakış (i) / ile (çe): edat grubu

Sıdika'nın içi, bir başka, ama gene yabancı olduğu bir duyguyla burkuldu. (GE/ s. 361)

yabancı olduğu bir duygu (i) / ile (çe): edat grubu

İskelenin sağ tarafındaki parka doğru yürüdü. (GE/ s. 361)

iskelenin sağ tarafındaki parka (i) / doğru (çe): edat grubu

Çok şımartılmış bir torun gibi söylüyordu. (GE/ s. 363)

çok şımartılmış bir torun (i) / gibi (çe): edat grubu

Bu güven ve güçle ilk hatasını yaptı; kendisini İhtiyar'ın, on kilometre kadar batıda, deniz kıyısındaki konak yavrusu bağ evine götürecek taksiyi tutmadan önce, benzinciden Delikanlı'ya telefon etti. (GE/ s. 364)

bu güven ve güç (i) / ile (çe): edat grubu

Onlarda da İhtiyar'ı gördü; İhtiyar'ın sesi kulaklarında yankılandı.. o şirret, o çileden çıkaran, o hiç bir değer ve erdem tanımayan alaycılığı ile! (GE/ s. 365)

o şirret, o çileden çıkaran, o hiç bir değer ve erdem tanımayan alaycılığı (i) / ile (çe): edat grubu

Karşıdan gelen araçlar önce küçücük bir karaltı gibi beliriyor, sonra da keskin güneş altında, sarı beyaz çakışlarla büyüyor ve yandan vın diye geçip gidiyorlardı. (GE/ s. 365)

küçücük bir karaltı (i) / gibi (çe): edat grubu

sarı beyaz çakışlar (i) / ile (çe): edat grubu

Bu yüz, kendisine.. kendilerine.. her şey, bütün şeylere doğru / bir ışık hızıyla yaklaşıyor, yaklaştıkça da, bütün ölçüleri aşan.. hiç bir ölçüye sığmayan bir şekilde büyüyordu. (GE/ s. 365)

bütün şeylere (i) / doğru (çe): edat grubu

bir ışık hızı (i) / ile (çe): edat grubu

İyice yaklaşınca -bu yüz- çirkin gülüşüyle, kendisini, kendilerini ve her şeyi yutacak -kapkara bir mağra gibi- ağızdan ibaret kalıyordu. (GE/ s. 356)

çirkin gülüşü (i) / ile (çe): edat grubu

Dinlerken ustaca bir parodi veya karamizah saydığı sözler, artık kafasında iyice belirginleşen Türkiye tablosu ile uyuşmakta, korkunç gerçeğin ta kendisi olup çıkmaktadır. (GE/ s. 366-367)

kafasında iyice belirginleşen Türkiye tablosu (i) / ile (çe): edat grubu

*Zaten hazır olan ve tarafımdan, eğitim aracılığı ile tarihin en koyu bağınazlığı hâline gelen.. artık önemi de kalmayan, o nanemolla Atatürkçülüğü geç, ben, onun gölgesinde ve onunla eşanlamda yutturduğum ilericiliği ve devrimciliği ve saydığım öteki kavramları enayi halk çoğunluğuna da **bir Hind kumaşı gibi** sattım.. bütün kavramlara erozyona uğramış kafaları da özendirdim. (GE/ s. 367)*

bir Hind kumaşı (i) / gibi (çe): edat grubu

Arka kapıya kadar yürüdü. (GE/ s. 369)

arka kapıya (i) / kadar (çe): edat grubu

Adamlarından biri, usta ellerle, çabucak, üstünü başını aradı. (GE/ s. 369)

usta eller (i) / ile (çe): edat grubu

Delikanlı, sağır ve dilsiz olduğunu bildiği öteki ile kalmıştı; işaretle izin istedikten sonra bir sigara yaktı. (GE/ s. 369)

sağır ve dilsiz olduğunu bildiği öteki (i) / ile (çe): edat grubu

*Sonra, gövdesi tabancaya tam siper, eğiliyor ve sol eliyle asmanın yapraklarını aralarken **sağ eliyle de** tabancayı cebine indiriyor. (GE/ s. 370)*

sağ eli (i) / ile (çe): edat grubu

Elmaları incelemesini aynı ciddiyet ve önemseyişle sürdürüyor. (GE/ s. 372)

aynı ciddiyet ve önemseyiş (i) / ile (çe): edat grubu

Kendisini ilgilendiren saatlar için dakika şaşmazdı. (GE/ s. 372)

kendisini ilgilendiren saatlar (i) / için (çe): edat grubu

Aşçı kadın mutfak kapısının önünde.. yüzde yüz içinden geldiği kolayca anlaşılabilir bir saygı ve sevgi ile, elpençe divan duruyordu (...) (GE/ s. 373)

yüzde yüz içinden geldiği kolayca anlaşılabilir bir saygı ve sevgi (i) / ile (çe): edat grubu

İhtiyar -onu değil, ıhlamuru- hazzın büsbütün çirkinleştirdiği bir gülümseyişle karşıladı. (GE/ s. 373)

hazzın büsbütün çirkinleştirdiği bir gülümseyiş (i) / ile (çe): edat grubu

Gülümseyerek döndü.. nefis bir Güliz gülümseyişi ile. (GE/ s. 374)

nefis bir Güliz gülümseyişi (i) / ile (çe): edat grubu

Elindeki ıhlamur bardağını hâlâ ona doğru, ışık yağdıran pencereye doğru tutuyordu. (GE/ s. 374)

ışık yağdıran pencereye (i) / doğru (çe): edat grubu

Sıdika da Güliz'leşiyor; ona has bir zarafet ve çeviklikle, geçip İhtiyar'ın yanına oturuyor. (GE/ s. 375)

ona has bir zarafet ve çeviklik (i) / ile (çe): edat grubu

O, artık, Elma Çiçeği'dir: İhtiyar'a tıpkı o ilk karşılaşmalarındaki gibi bakıyor.. vapurdaki gibi. (GE/ s. 375)

o ilk karşılaşmalarındaki (i) / gibi (çe): edat grubu

“Ah, budala.. sersem” ve kendisini tutamıyor, düşüncesini, çırpınan bir sesle tamamlıyor. (GE/ s. 376)

çırpınan bir ses (i) / ile (çe): edat grubu

Ne yapabilirmişim güzel prenses hazretleri için? (GE/ s. 376)

güzel prenses hazretleri (i) / için (çe): edat grubu

Biraz aşağı, küçük dilini gösterecek kadar açılan ağıza doğru kayd. (GE/ s. 377)

küçük dilini gösterecek kadar açılan ağıza (i) / doğru (çe): edat grubu

*Kapıdan çıkar çıkmaz da sıçradı ve tabancasının kabzasını **olanca gücüyle** herifin ense köküne indirdi. (GE/ s. 378)*

olanca gücü (i) / ile (çe): edat grubu

*Tetikteki **parmak gibi**, ayaklar da sağır.. söz dinlemiyor. (GE/ s. 379)*

tetikteki parmak (i) / gibi (çe): edat grubu

*Midesi büsbütün kabarıyor ve, **inanılmaz bir çabayla**, seke seke, öğüre öğüre verandaya atıyor kendisini; korkuluğa abanarak kusuyor. (GE/ s. 380)*

inanılmaz bir çaba (i) / ile (çe): edat grubu

*Kızartmaya yüz tutan elmalarla tüylerle kaplı, henüz küçümencik ayvalar aynı dalda yetişmiş gibidirler ve bütün dallar **deniz yönünden gelen nefis bir meltemle** sallanmaktadır. (GE/ s. 380)*

deniz yönünden gelen nefis bir meltem (i) / ile (çe): edat grubu

*“**Bir servet**” diye düşündü. (GE/ s. 382)*

“Bir servet” (i) / diye (çe): edat grubu

***Bu soruyla**, yüzlere daha bir hırsla bakmaya başladı. (GE/ s. 382)*

bu soru (i) / ile (çe): edat grubu

daha bir hırs (i) / ile (çe): edat grubu

***Aynı diş gıcirtısı ile**, görebildiğince, ağırbaşlı ve saygın insanlara -hakiki sersem'lere- baktı. (GE/ s. 383)*

aynı diş gıcirtısı (i) / ile (çe): edat grubu

*Delikanlı, bu noktada, birden bire, kendiliğinden, İhtiyar'ın son dudak kıpırdatmalarını hatırladı ve **şaşırtıcı bir kesinlikle** çözdü onu. (GE/ s. 383)*

şaşırtıcı bir kesinlik (i) / ile (çe): edat grubu

4. 1. 7. 5. İsim Ögesi İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

4. 1. 7. 5. 1. İsim Ögesi -mA İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Bunu anlayabilmem için de koskoca bir yılın geçmesi gerekti. (GE/ s. 19)

Bunu anlayabilmem (i) / için (çe): edat grubu

O kadarla da kalmadı, İhtiyar; arkadaş değiller mi, ilgisini, tezin yazılışına da yardımcı olacak kadar koyulaştırdı; öğütlerden, yön vermelerden, bazı bölümleri yazmaya kadar vardı. (GE/ s. 46)

öğütlerden, yön vermelerden, bazı bölümleri yazmaya (i) / kadar (çe): edat grubu

Çok törpülenmiş olmasına rağmen, mariz gururu silinip gitmiş değildi. (GE/ s. 102)

çok törpülenmiş olmasına (i) / rağmen (çe): edat grubu

4. 1. 7. 5. 2. İsim Ögesi -mAk İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

Sen o kadar romantik olmasaydın, seni ökseye düşürmek için çok daha incelikler gösterebilirdim. (GE/ s. 15)

seni ökseye düşürmek (i) / için (çe): edat grubu

Her devre başlı başına bir maçı: Birbirlerine, daha çok da kendi kendilerine sinir, kavrayış, saldırıyı kavrama ve saniye geçirmeden karşı yumruğu sallama üstünlüğünü ispatlamak için! (GE/ s. 15)

birbirlerine sinir, kavrayış, saldırıyı kavrama ve saniye geçirmeden karşı yumruğu sallama üstünlüğünü ispatlamak (i) / için (çe): edat grubu

Bu çakmağı kendi sigaranı yakmak için hiç yakmayacaksın. (GE/ s. 17)

kendi sigaranı yakmak (i) / için (çe): edat grubu

Buluşmayı, İhtiyar' la her şeyi planladıktan, dakikaları bile ayarladıktan sonra, kendisi istemişti.. içindekileri kusmak için.. kıza. (GE/ s. 20)

kıza içindekileri kusmak (i) / için (çe): edat grubu

Bir şeyler, gözle görülür, elle tutulur bir şeyler yapması, önemini ispatlaması gerekti.. yaşamaya katlanabilmek için. (GE/ s. 20)

yaşamaya katlanabilmek (i) / için (çe): edat grubu

Ama daha önce, Güliz' le buluşacaktı.. önemine yakışacak biçimde hesaplaşmak için. (GE/ s. 21)

önemine yakışacak biçimde hesaplaşmak (i) / için (çe): edat grubu

Aynada bakışmakla yetinemedi, döndü (...) (GE/ s. 24)

aynada bakışmak (i) / ile (çe): edat grubu

Birbirimizden bir an önce kurtulmalıydık biz.. gururlarımızı koruyabilmek için. (GE/ s. 25)

gururlarımızı koruyabilmek (i) / için (çe): edat grubu

Bir leşi görmemek için başını çevirmişti sanki. (GE/ s. 29)

bir leşi görmemek (i) / için (çe): edat grubu

İşletsene kafanı.. bu mantığını geçerli ve tam saymak için, senin beni temizlemen ihtimâlini de hesaba katmak gerekir. (GE/ s. 30)

bu mantığını geçerli ve tam saymak (i) / için (çe): edat grubu

Oraya, ilk defa Güliz' le buluşmak için gitmiştim. (GE/ s. 31)

Güliz' le buluşmak (i) / için (çe): edat grubu

Her şeyin sonu gelmiş, işim yok da başlangıcı anlatmak için çene yoracağım, ha? (GE/ s. 37)

başlangıcı anlatmak (i) / için (çe): edat grubu

Adamcağız bu duygusunda hani pek de haksız sayılmazdı; zira İhtiyar, aralarındaki değer ve yetenek uçurumunu yalnız ona değil, etrafa düşündürmek için de hiçbir fırsatı kaçırmazdı. (GE/ s. 39)

aralarındaki değer ve yetenek uçurumunu yalnız ona değil, etrafa düşündürmek (i) / için (çe): edat grubu

Kendisini hiç sevmeyenler bile, İhtiyar' ı avundurmak için yarışıyorlardı: Çöküp -ardından sevgili karıcığının- gider diye korkuyorlardı.. arslan gibi delikanlı. (GE/ s. 42)

İhtiyar' ı avundurmak (i) / için (çe): edat grubu

Ve, İhtiyar, bütün ömrü boyunca bu malzemedен, Devleti çökertmek için yararlandı. (GE/ s. 48)

devleti çökertmek (i) / için (çe): edat grubu

“Muhalefet nedir? ve ne değildir? ve niçindir? ve ne içindir? ve amacı nedir? ve yanlış amaç seçip de hapı yutmamak için konu nasıl sınırladırılmalıdır? (GE/ s. 55)

yanlış amaç seçip de hapı yutmamak (i) / için (çe): edat grubu

Öteki taraf ise -Darülfünun Emîni (Rektör) başta- ünvanlarını ve nüfuzlarını kaçırmamak için çırpınmaktadır. (GE/ s. 57)

ünvanlarını ve nüfuzlarını kaçırmamak (i) / için (çe): edat grubu

Ellerinde araç ve gereç bulunmayan, hatta doğru dürüst kitaplıkları olmayan bölümlerin müderrisleri, konularındaki çağdaş gelişmelere ve başarılarına ayak uyduramamakla suçlanmakta, Batıdaki meslektaşları gibi eserler verememiş ve veremez kimseler olarak tanıtılmaktadır. (GE/ s. 58)

konularındaki çağdaş gelişmelere ve başarılarına ayak uyduramamak (i) ile (çe): edat grubu

İhtiyar şeyhlik bölgesine, son zamanlara kadar, yılda bir kere ve üzengisini öptürmek, yılın gelirini almak için gitti. (GE/ s. 64)

üzengisini öptürmek (i) / (için) (çe): edat grubu

yılın gelirini almak (i) / için (çe): edat grubu

Onları yurdun dört bucağına salıyor, ülkede olup bitenleri bütün ayrıntıları ile ve düzmece, ama akla yatkın belgelerle kulaklara aktarmak için kullanıyordu (...) (GE/ s. 67)

ülkede olup bitenleri bütün ayrıntıları ile ve düzmece, ama akla yatkın belgelerle kulaklara aktarmak (i) / için (çe): edat grubu

Tam aksine, saçmaya saçma tepki uyandırmak için kullanacaktı onu. (GE/ s. 71)

saçmaya saçma tepki uyandırmak (i) / için (çe): edat grubu

Doğru'yu, yararlı'yı hak'kı ve hakikat'ı çürütmek için onlara sersem savunucular bul! (GE/ s. 71)

doğru'yu, yararlı'yı hak'kı ve hakikat'ı çürütmek (i) / için (çe): edat grubu

Bu kederi oluşturabilmek için bitmez tükenmez yıllar gerekirdi. (GE/ s. 77)

bu kederi oluşturabilmek (i) / için (çe): edat grubu

Onunla birlikte gelişecek, hatta, doğrudan doğruya kurdu geliştirmek için varolacaktı. (GE/ s. 80)

doğrudan doğruya kurdu geliştirmek (i) / için (çe): edat grubu

Öyleleri ile ve oğlanlarla hırlaşmak için sebep arardı. (GE/ s. 82)

öyleleri ile ve oğlanlarla hırlaşmak (i) / için (çe): edat grubu

*Ama İhtiyar, her zaman ileriye düşünmüştür; bu yüzden de bu durum ile yetinemezdi: **Düzenin bir yönünü, yâni iktidar kanadını yozlaştırmakla kalmadı, muhalefetin temellerine de çürütücü tohumlar ve sürfeler yerleştirmeye koyuldu.*** (GE/ s. 90)

düzenin bir yönünü, yâni iktidar kanadını yozlaştırmak (i) / ile (çe): edat grubu

*O da, bütün gücünü **bunu yapmak için** seferber etti; bu yan ilkesini soldaki, sağdaki, bir parçacık bile olsa, iktidarlaşma, yâni bir düzen şansı bulunan bütün muhalefet grupları için uygulamaya koydu.* (GE/ s. 90)

bunu yapmak (i) / için (çe): edat grubu

*Ve, İhtiyar, yarattığı bu SAÇMA'nın, yâni bu kaosun, bu kördöğüşünün haşmetini kimsenin kavrayamayacağına inanıyor, öte yandan da, **onu önleyecek bir neslin yetişmesini de önlemek için** gerekeni yapıyordu; yâni, "adı millî" eğitim mekanizmasını da dinamitliyordu; hem de aynı ilkenin bir başka çeşitlenmesi ile: Eğitimi eğitim eliyle yıkmak! (GE/ s. 91)*

onu önleyecek bir neslin yetişmesini de önlemek (i) / için (çe): edat grubu

*Gerçekten de İhtiyar, **bu portreden başka bir şey olmadığını, kendisini tanıyan ve tanıyabilecek olan herkese kabul ettirmek için** bütün objektiflere hep bu pozu vermişti (...)* (GE/ s. 93)

bu portreden başka bir şey olmadığını, kendisini tanıyan ve tanıyabilecek olan herkese kabul ettirmek (i) / için (çe): edat grubu

*Dahası, haftada en azından bir iki kere Bayezid'e iniyor, başka bir yerde değil, ama mutlaka Emir Mahir'de, yâni bir vakitler gecelediği öğrenci kahvesinin bitişiğindeki bu lüks lokantada öğle yemeği yiyor, sonra da, dışlerinin arasında kürdan, **kahvesini içmek için**, dünyaya çok yukarlardan bakarak, o kahveye geçiyordu. (GE/ s. 114)*

kahvesini içmek (i) / için (çe): edat grubu

*Eve, yâni kadının apartmanına gitmiş, döküntülerin atıldığı küçük ve penceresiz odadan tahta bavulunu alarak, **bir daha dönmek üzere** ayrılmıştı. (GE/ s. 114)*

bir daha dönmek (i) / üzere (çe): edat grubu

*Delikanlı, gerçekten de, **devrimleri de, Atatürk ilkelerini de incelemek için** özel bir çaba göstermemişti. (GE/ s. 120)*

devrimleri de, Atatürk ilkelerini de incelemek (i) / için (çe): edat grubu

*Güliz arabayı -hiç de sıkışık olmayan- **ana caddeye çıkarmak için**, sırf dikkat kesilmiş gibiydi. (GE/ s. 151)*

arabayı ana caddeye çıkarmak (i) / için (çe): edat grubu

*Florya'da, Kulüb'ün bahçesinde, Delikanlı bir an önce çekip gitmek için hırçınlaşır, kabalaşırken, Güliz **bunu ona anlatmak için** nasıl da çırpınmıştı.* (GE/ s. 170)

bunu ona anlatmak (i) / için (çe): edat grubu

Onu değil kendisini inandırmak için söylemişti bunu. (GE/ s. 177)

onu değil kendisini inandırmak (i) / için (çe): edat grubu

*Bu çakmağı **kendi sigaranı yakmak için** hiç kullanmayacaksın.* (GE/ s. 181)

kendi sigaranı yakmak (i) / için (çe): edat grubu

*Aslında Raşit, **örnek vermek için** beğendiği bir kaç isim arıyordu.* (GE/ s. 187)

örnek vermek (i) / için (çe): edat grubu

*O zamana kadar sadece dizgi yanlışlarını düzeltmek için okuduğu kitapları, artık, **bir takım isimleri ve -hepsinde işlenen bir öğretiyi- Marksizm'i anlamak için** okuyordu.* (GE/ s. 187)

bir takım isimleri ve Marksizm'i anlamak (i) / için (çe): edat grubu

*Delikanlı başını, bir parça, öte yana çevirdi: **Onu aynadan görmek için.*** (GE/ s. 214)

onu aynadan görmek (i) için (çe): edat grubu

*Haydi yallah **bir başka tifturûnîyi büyük adamlaştırmak için** kollarınızı sıvarsınız.* (GE/ s. 216)

bir başka tifturûnîyi büyük adamlaştırmak (i) / için (çe): edat grubu

***Bu iğrenç oyuna son vermek için** bambaşka bir sözlüğün dehası.. zavallı beyinlerin hayâl bile edemediği bir güç, bir üstünlük gerekir.* (GE/ s. 217)

bu iğrenç oyuna son vermek (i) / için (çe): edat grubu

*Amma da yaptınız.. siz de **hiçbir şeyi anlayamamakla** görevlendirildiniz galiba.* (GE/ s. 236)

hiçbir şeyi anlayamamak (i) / ile (çe): edat grubu

(...) meselâ harf -alfabe- devrimi için, Yunanistan'dan başlayarak, **başta Rusya olmak üzere**, Slav ülkelerini, Japonya'yı, Çin'i, İsrail'le ele alıyor, özellikle de Lenin ve Mao'nun üzerinde durarak soruyordu. (GE/ s. 240)

başta Rusya olmak (i) / üzere (çe): edat grubu

Ben ki **bu amacı gerçekleştirmek için** yaratılmışım, seni zamanlarıma ortak ediyorum da, sen hâlâ seni çekip aldığım eski otlaklarını sayıklıyorsun. (GE/ s. 242)

bu amacı gerçekleştirmek (i) / için (çe): edat grubu

Öyle ya, ezilmişleri, yâni halkı ve işçi sınıfını kurtaracaktınız; sömürü düzeniyle savaşıyordunuz.. **hakça bir düzen kurmak için!** (GE/ s. 244)

hakça bir düzen kurmak (i) / için (çe): edat grubu

Ve bu yorumları, **döküntü insanları uyutan klâsik oluşumu çökertmek için** kullanabilmiştir. (GE/ s. 245)

döküntü insanları uyutan klâsik oluşumu çökertmek (i) / için (çe): edat grubu

Aşağılayışının tadını iyice çıkarmak için -belli- sustu, ara verdi; yalandı. (GE/ s. 249)

aşağılayışının tadını iyice çıkarmak (i) / için (çe): edat grubu

Ama, Lenin'in döneklikleri iktidar hırsıyla ve Devlet,'i ele geçirmek, Devleti sürdürmek hırsıyla olurken, Troçki.. nerdeyse eşsiz diyebileceğim bir soylulukla, döneklik ve kalleşliklerini **Devleti çürütmek için** yapıyor ve böyle yapılmasını istiyordu. (GE/ s. 251)

Devleti çürütmek (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı, **şoktan kurtulmak için** silkinmeyi, dalga geçmeyi denedi. (GE/ s. 253)

şoktan kurtulmak (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı bunları İhtiyar'dan önce de biliyordu ve katılmak için.. herhangi birisine, / içindeki boşluğu gidermek hırsıyla evet, herhangi birisine katılmak için can atıyordu. (GE/ s. 259)

herhangi birisine katılmak (i) / için (çe): edat grubu

içindeki boşluğu gidermek hırsı (i) / ile (çe): edat grubu

Aklımın almadığı biçimde önem verdiği bir konuyu konuşmak için gelmiştik buraya. (GE/ s. 261)

aklımın almadığı biçimde önem verdiği bir konuyu konuşmak (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı onun gerçekten üzüldüğüne, çok, çok üzüldüğüne inanmamak için direniyordu. (GE/ s. 266)

onun gerçekten üzüldüğüne, çok, çok üzüldüğüne inanmamak (i) / için (çe): edat grubu

Ve, o tifturûnîlerin gasb edilmiş kaba kuvvetle ve el zekâsının ökseleriyle yaptıklarının alâsını tek başıma yapıyorum ben.. yaptım ben.. kendi dehamla kurdum dev çarkımı ve Devlet gasbı gibi pestenkerani bir amaç için değil, Kâinatın Amacı'nı gerçekleştirmek için, devleti devlet eliyle toz etmek için kurdum ben. (GE/ s. 268)

devleti devlet eliyle toz etmek (i) / için (ç): edat grubu

Benimdir onlar; nah şu takma dişlerim gibi benimdir onlar ve mendilim, çoraplarım gibi benimdir onlar: Benim için, benim ana hedefim için ve ben istediğim için ve birbirlerini yemek, Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak için vardılar; çürütmek ve yok etmek hırslarını aziz ve kutsal vatan sathına bulaştırmak için.. / kesin zaferimi gerçekleştirmek için vardılar. (GE/ s. 269)

Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak (i) / için (çe): edat grubu

çürütmek ve yok etmek hırslarını aziz ve kutsal vatan sathına bulaştırmak (i) / için (çe): edat grubu

kesin zaferimi gerçekleştirmek (i) / için (çe): edat grubu

Ve konuşsun istiyordu.. sanki mümkünmüş gibi, kesin bir yargıya varmak için! (GE/ s. 272-273)

kesin bir yargıya varmak (i) / için (çe): edat grubu

(...) hepsinden de aynı ölçüde yararlanabilirim ben, toplum dediğiniz saçmayı yozlaştırmak ve soysuzlaştırmak için. (GE/ s. 273)

toplum dediğiniz saçmayı yozlaştırmak ve soysuzlaştırmak (i) / için (çe): edat grubu

Korku böylece, daha yanılmazlaşmakta, isyana ve öfkeye sığınmak için çırpınmaktadır. (GE/ s. 274)

isyana ve öfkeye sığınmak (i) / için (çe): edat grubu

Ama onun ne olduğunu anlamak için yola çıkıncaya kadar bekledi. (GE/ s. 282)

onun ne olduğunu anlamak (i) / için (çe): edat grubu

Her tekrarlayışında “hayır, göremeyeceğim onu” diyor ve bunu demek için gene tekrarlıyordu mektubu (GE/ s. 282)

bunu demek (i) / için (çe): edat grubu

Bütün bunlar, sanki az önce değil de, yüzyıllar önce olmuştu ve Delikanlı, işte, Sıdika’yı son bir kere vedalaşmak için, bulurum ümidiyle.. sonra, bu ümidin yanı başındaki hesaplaşmak hırsıyla Güliz’e gidiyordu. (GE/ s. 284)

son bir kere vedalaşmak (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı gözlerini uğuşturuyordu.. bastıra bastıra.. beyninden İhtiyar’ı defedip Güliz’i bulabilmek için. (GE/ s. 304)

beyninden İhtiyar’ı defedip Güliz’i bulabilmek (i) / için (çe): edat grubu

Daha da pekiştirmek için, kendi hikâyesini eşeledi. (GE/ s. 308)

daha da pekiştirmek (i) / için (çe): edat grubu

Ama değerini anlamak için, kelime'den ne kastedildiğini anlamak gerek.
(GE/ s. 325)

değerini anlamak (i) / için (çe): edat grubu

Belki de seni, ben, ona karşı çıkmak için sevdim. (GE/ s. 334)

ona karşı çıkmak (i) / için (çe): edat grubu

Ve bunu anlamak için, Arap tarihini de, Şekspir'i, Rasin'i, Korney'i ve Eski Yunan yazarlarını okur gibi okumuş olmak gerekir. (GE/ s. 353)

bunu anlamak (i) / için (çe): edat grubu

Bu bencillikle savaşıyordu o; bu bencilliği kendi bataklığında mahvetmek için çalışıyordu. (GE/ s. 358)

bu bencilliği kendi bataklığında mahvetmek (i) / için (çe): edat grubu

Merdivenlerde koşmamak için kendisini zor tuttu. (GE/ s. 362)

merdivenlerde koşmamak (i) / için (çe): edat grubu

Bir kahve pişirmek için mutfağa girdi. (GE/ s. 364)

bir kahve pişirmek (i) / için (çe): edat grubu

Ses de, bakışlar da buz gibidir; adamın yüzünde hiçbir anlam yok.. tam bir robottur o: Ancak yapması isteneni yapmak için vardır (...) (GE/ s. 370)

yapması isteneni yapmak (i) / için (çe): edat grubu

Daha doğrusu, saata sadece yanılmadığını anlamak için bakardı. (GE/ s. 372)

yanılmadığını anlamak (i) / için (çe): edat grubu

Kaza olduğuna büsbütün inandırmak için elbette, İhtiyar'la "yeğen"i birlikte kaldırıldılar. (GE/ s. 381)

kaza olduğuna büsbütün inandırmak (i) / için (çe): edat grubu

Tabutlar, peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla giderken, o topallaya topallaya, otobüs durağına doğru yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için. (GE/ s. 384)

4. 1. 7. 5. 3. İsim Ögesi -İş/ -Uş İsim-Fiil Eki Almış İsim-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Aksine, deha, bizim gibi tifturûni Halebilerin bir nane sandığı, önemsemediği konuları çöp sepetine atışıyla belirlenir. (GE/ s. 238-239)

bizim gibi tifturûni Halebilerin bir nane sandığı, önemsemediği konuları çöp sepetine atışı (i) ile (çe): edat grubu

O da ancak, işte burada, yörüngesinden çıkmış bir füze gibi; sınırsız boşlukta bilinmeze gidiş gibi, aynı arabalı vapurda, iki kıyı arasında gidip gelirken oluyordu. (GE/ s. 316)

sınırsız boşlukta bilinmeze gidiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Artık.. o parmağı yüzüklü adama rastlayışından beri de özellikle.. her şey İhtiyar'ı reddediyor, ona ters düşüyordu; onunla badaşamıyordu hayat. (GE/ s. 363)

o parmağı yüzüklü adama rastlayışından (i) / beri (çe): edat grubu

4. 1. 7. 6. İsim Ögesi Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 7. 6. 1. İsim Ögesi -AcAk Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Çoktandır -gerçekten de- temizletmeyi ve onun kendisini temizleyebileceğini düşündüğü halde, Delikanlı' nın bu gidişi ile üzgündü, derinden hüznlenmişti; “yenilmek” denilen ve onu çileden çıkartan, kudurtan, olmayacak girişimlere iten şeyi bile düşünemeyecek kadar üzülüyordu (...) (GE/ s. 33)

“yenilmek” denilen ve onu çileden çıkartan, kudurtan, olmayacak girişimlere iten şeyi bile düşünemeyecek (i) / kadar (çe): edat grubu

O kadarla da kalmadı, İhtiyar; arkadaş değıller mi, ilgisini, tezin yazılışına da yardımcı olacak kadar koyulaştırdı; öğütlerden, yön vermelerden, bazı bölümleri yazmaya kadar vardı. (GE/ s. 46)

tezin yazılışına da yardımcı olacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Bütün rekorları kıran ve (hep İhtiyar'ın üslûbu) çağımıza da hani pek yakışan bu barbarlık ve budalalık İhtiyar'a dehasıyla ve bunca emek, bunca zaman harcayarak hâle yola koyduğu işleri için, fena kayıplar verdirtti; **onu küplere bindirtecek kadar** geriletti; çünkü en büyük kozlarından birisini, yâni komünizmi işlemez ve işe yaramaz duruma düşürdü (...) (GE/ s. 70)

onu küplere bindirtecek (i) / kadar (çe): edat grubu

Hemen anlaşılacağı gibi, halktan tiksiniyordu (...) (GE/ s. 73)

hemen anlaşılacağı (i) / gibi (çe): edat grubu

Buna rağmen, sınavları göze alacak kadar çalışabildi. (GE/ s. 95)

sınavları göze alacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Sesi zaten ince, ama sık sık yaptığı alaycı nüktelerle insanı sinirlendirecek kadar inceliyor. (GE/ s. 95)

sık sık yaptığı alaycı nüktelerle insanı sinirlendirecek (i) / kadar (çe): edat grubu

Filinta delikanlı kahkaha taklidi yapacak kadar keyifleniyor. (GE/ s. 104)

kahkaha taklidi yapacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Çünkü, birden bire, İhtiyar'ın bakışı ve yüzü ile, omuzlarını silkip geçemeyeceği kadar tedirginleşmişti. (GE/ s. 106)

omuzlarını silkip geçemeyeceği (i) / kadar (çe): edat grubu

Tedirginlik gittikçe koyulaşıyordu.. adımlarını -Güliz'e doğru yürüyüşünü- tutuklaştıracak kadar. (GE/ s. 158)

adımlarını tutuklaştıracak (i) / kadar (çe): edat grubu

Bu düşüncenizi sakın patron duymasın; bu kitabı basacağı için çocuklar gibi seviniyor o. (GE/ s. 160)

bu kitabı basacağı (i) / için (çe): edat grubu

Bu çarkı ben hasre kadar işleyecek şekilde kurdum. (GE/ s. 221)

hasre kadar işleyecek (i) / şekilde (çe): edat grubu

Demek o kadar korkuyordu.. ölümüne sığınacak kadar! (GE/ s. 299)

ölümüne sığınacak (i) / kadar (çe): edat grubu

Bunu söyleyemeyecek kadar emin olmalıydınız. (GE/ s. 301)

bunu söyleyemeyecek (i) kadar (çe): edat grubu

Başını çevirdi ve çocuğa, “öcü var” diyerek, öcüyü anlayacak gibi baktı.
(GE/ s. 333)

öcüyü anlayacak (i) / gibi (çe): edat grubu

Zira bu mürekkepten yalayanların.. yıkadığım beyinleri, bir başka yem seçecek kadar olsun çalışamaz. (GE/ s. 368)

bir başka yem seçecek (i) / kadar (çe): edat grubu

4. 1. 7. 6. 2. İsim Ögesi -An Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Adamlarından hiçbir dalavereye adı karışmamış, yâni dosyaları açıklanmamış olanları da, vurgunculuklarından sapıklıklarına kadar adı ayyuka çıkmış olanlar gibi ikiye ayrıldı (...) (GE/ s. 71)

vurgunculuklarından sapıklıklarına kadar adı ayyuka çıkmış olanlar (i) / gibi (çe): edat grubu

Nitekim, kendisine hiç de aykırı gelmeyen birkaç raslantıda da bu duyguları açığa vuran şekilde davrandı. (GE/ s. 133)

bu duyguları açığa vuran (i) / şekilde (çe): edat grubu

Zaman da kendisine ihanet edenle hesap kesiverir. (GE/ s. 193)

kendisine ihanet eden (i) / ile (çe): edat grubu

Keyifleri yerinde ise, veya kendilerine aşırı derecede güvendikleri bir dönemde iseler, dalga geçerlerdi kendilerine görevlerini, sorumluluklarını, hatta düpedüz geleceklerini ve -pek kişisel, yâni pek sefil buldukları- kendi hayatlarını hatırlatanlarla. (GE/ s. 323-324)

kendilerine görevlerini, sorumluluklarını, hatta düpedüz geleceklerini ve kendi hayatlarını hatırlatanlar (i) / ile (çe): edat grubu

Bu kuru üslûb onu tanıyanlar için daha bir etkili oluyordu. (GE/ s. 382)

onu tanıyanlar (i) / için (çe): edat grubu

4. 1. 7. 6. 3. İsim Ögesi -Ar/ -(I)r/ -(U)r/ -r Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Delikanlı, artık elindeki tabancaya **Güliz’ in resmine bakar gibi** bakmaktadır (...)* (GE/ s. 9)

Güliz’ in resmine bakar (i) / gibi (çe): edat grubu

*İhtiyar onu **bir acayip yarattığı inceler gibi** dinlemişti. (GE/ s. 18)*

bir acayip yarattığı inceler (i) / gibi (çe): edat grubu

*Sen işte böyle bir sersemlik yaptın.. **ses duvarını aşar gibi.** (GE/ s. 19)*

ses duvarını aşar (i) / gibi (çe): edat grubu

*Neden sonra, elinin tersiyle köse çenesini sıvazladı ve **bağışta bulunur gibi** sordu (...)* (GE/ s. 29)

bağışta bulunur (i) / gibi (çe): edat grubu

*Uzattı çantayı.. **en değerli şeyini -istemedi- verir gibi.** (GE/ s. 31)*

en değerli şeyini verir (i) / gibi (çe): edat grubu

*İhtiyar da, hemen her seferinde, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle; “Adaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine” diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. **kartal dalar gibi.** (GE/ s. 37)*

kartal dalar (i) / gibi (çe): edat grubu

*İhtiyar, sersemlik sözcüğüyle neyi anlatmak istediğini de, **bir kesin ilkeyi, hatta bir fizik veya matematik kanununu ezbere söyler gibi,** şöyle açıkladı: “Yeteneklerini ve imkânlarını ve güçlerini aşan isteklere ve, özellikle, tutkulara kapılmak sersemliktir.” (GE/ s. 44)*

bir kesin ilkeyi, hatta bir fizik veya matematik kanununu ezbere söyler (i) / gibi (çe): edat grubu

O kadar ki, bir gün, genel tarihe bölüm başkanlığı düşürür gibi, kendi hayatı için “Güliz Dönemi” dedi. (GE/ s. 85)

genel tarihe bölüm başkanlığı düşürür (i) / gibi (çe): edat grubu

Raşit -o saç tıraşı.. o bıyıklar.. o mintan ve o iğreti kıravat ve- yüzünü iyiden iyiye şapşallaştırıyor, “ayıp bir şey mi yaptım?” der gibi, yarı şaşkın, yarı utangaç bir bakışla cici yaşlılarını tek tek süzüyor. (GE/ s. 96-97)

“ayıp bir şey mi yaptım?” der (i) / gibi (çe): edat grubu

(...) eski yapmacık güleçliğini takındı ve damdan düşer gibi; -“Keyfinize bakın, keyfinize bakın” diye -o kocaman, o kallı ve kabar kabar- elini sallayarak, yalpalaya yalpalaya çekip gitti. (GE/ s. 109)

damdan düşer (i) / gibi (çe): edat grubu

Oturduğu kocaman koltukta büsbütün ufak tefek görünen dazlak kafalı öğretmen, kendi kendisine orada olduğunu ve var olduğunu ispatlamak ister gibi öksürdü, koltuğun sağından sol yanına kaydı, kalın camlı gözlüğünü düzeltti ve kestirip attı. (GE/ s. 111)

kendi kendisine orada olduğunu ve var olduğunu ispatlamak ister (i) / gibi (çe): edat grubu

Felsefeci de ona, “daha ne olsun?” der gibi baktı. (GE/ s. 113)

daha ne olsun?” der (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, karşısındakini ezen, sivrisineğe döndüren küçümseyişi ile, bir bebeğe “baba” demesini öğretmeye çalışır gibi ekledi. (GE/ s. 122)

bir bebeğe “baba” demesini öğretmeye çalışır (i) / gibi (çe): edat grubu

Ezilip büzülmeden, umursamadan; “Kibritim kalmamış” der gibi, açıkça söyledi. (GE/ s. 140)

“Kibritim kalmamış” der (i) / gibi (çe): edat grubu

Delikanlı, ikide bir, deniz feneri çakar gibi, Güliz’i hatırlıyor ve akıllı davranmak, sözlerine dikkat etmek istiyordu. (GE/ s. 192)

deniz feneri çakar (i) / gibi (çe): edat grubu

Cevap bekler gibi sustu. (GE/ s. 193)

cevap bekler (i) / gibi (çe): edat grubu

Sonra birden söver gibi tam, ekledi. (GE/ s. 229)

tam söver (i) /gibi (çe) edat grubu

Ceket yakasını -uzak yakın, herkesin, özellikle de İhtiyar'la, tâ oradan Güliz'ini gördüğü- tozları ve külleri atmak ister gibi üç beş kere fiskeledi. (GE/ s. 262)

tozları ve külleri atmak ister (i) / gibi (çe): edat grubu

O ilk Gazino gecesini hatırlıyordu.. aynaya dışardan ilk defa bakar gibi. (GE/ s. 263)

aynaya dışardan ilk defa bakar (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar, az önce, 'dile benden ne dilersem' der gibi sordu. (GE/ s. 289)

'dile benden ne dilersem' der (i) / gibi (çe): edat grubu

Yalnız.. işte şimdi.. dudakları kıpırdamaya başladı; sözcüklerde bulunmayan veya unuttuğu birtakım kelimeleri çıkarmaya çabalar gibi. (GE/ s. 291)

sözcüklerde bulunmayan veya unuttuğu birtakım kelimeleri çıkarmaya çabalar (i) /gibi (çe): edat grubu

Bunların çoğuna tanık olmuştu o: Kılı kıpırdamadan, bir tiyatro oyunu, bir film seyrediyor gibi! (GE/ s. 308)

bir tiyatro oyunu, bir film seyrediyor (i) / gibi (çe): edat grubu

Saçlarını koklaya koklaya.. kokusunu bütün hücrelerine sindirmek ister gibi, öptü. (GE/ s. 334)

kokusunu bütün hücrelerine sindirmek ister (i) / gibi (çe): edat grubu

Okudum O Belde'yi.. oynadığım oyunun bir değişik sahnelenişini düşünür gibi. (GE/ s. 339)

oynadığım oyunun bir değişik sahnelenişini düşünür (i) / gibi (çe): edat grubu

(...) *armut toplar gibi topla artık sabırsızlıkları, kahramanlık aşermelerini!*
(GE/ s. 341)

armut toplar (i) / gibi (çe): edat grubu

Birden bire, küçük ve hızlı adımlarla, dans eder gibi.. tam öyle, mutfağa geçti. (GE/ s. 343)

dans eder (i) / gibi (çe): edat grubu

Bıraktı onu yere.. bir bebeği yatırır gibi. (GE/ s. 378)

bir bebeği yatırır (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 7. 6. 4. İsim Ögesi -DIk/ -DUk Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve, şimdi ötekiler, yâni ana, baba, kardeşler olmadığına.. / Güliz bile olmadığına göre, Delikanlı o en saçma rüyadan uyanmadığını, ama uyanmak hırsına kapıldığını, tek gerçeğini, yâni karşısındaki bu adamı kavramak gerektiğini düşündü. (GE/ s. 12)

ötekiler, yâni ana, baba, kardeşler olmadığına (i) / (göre) (çe): edat grubu

Güliz bile olmadığına (i) / göre (çe): edat grubu

Delikanlı.. İhtiyar'ın neden öfkelenildiğini anladığı için, yâni ölüm yolculuğuna çıkmak üzere olduğunu kavradığı için.. elbette.. duygusallaşmıştı.
(GE/ s. 17)

İhtiyar'ın neden öfkelenildiğini anladığı (i) / için (çe): edat grubu

Ve beni temizlemeyi göze alacak yürekliliği bulamadığın için, intiharı seçtin. (GE/ s. 26)

beni temizlemeyi göze alacak yürekliliği bulamadığın (i) / için (çe): edat grubu

Ve öfke, her zaman olduğu gibi sesini şaşırtacak kadar incelltti (...) (GE/ s. 27), (GE/ s. 149), (GE/ s. 165), (GE/ s. 192)

her zaman olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Çoktandır -gerçekten de- temizletmeyi ve onun kendisini temizleyebileceğini düşündüğü halde, Delikanlı' nın bu gidişi ile üzgündü, derinden hüüzlenmişti; “yenilmek” denilen ve onu çileden çıkartan, kudurtan, olmayacak girişimlere iten şeyi bile düşünemeyecek kadar üzüliüyordu (...) (GE/ s. 33)

çoktandır temizletmeyi ve onun kendisini temizleyebileceğini düşündüğü (i) / halde (çe): edat grubu

Üstelik adamlarını sürüp perişan ettikleri halde onun durumuna hiç dokunmadılar. (GE/ s. 40)

adamlarını sürüp perişan ettikleri (i) / halde (çe): edat grubu

Ortada bir laboratuvar yokken, fizikte, kimyada, biyolojide, tıpta hiçbir bilimsel buluş yapamadıkları için müderrisler ve bölümler suçlanmakta, böylece de islahat, yâni reform “millet, memleket ve devrim adına vaz geçilemez, hatta daha fazla geciktirilemez, karşı durulamaz ve durulmaması gereken tek şartın ta kendisi” haline getirilmektedir. (GE/ s. 58)

fizikte, kimyada, biyolojide, tıpta hiçbir bilimsel buluş yapamadıkları (i) / için (çe): edat grubu

Kız yirmi beşliğı çektiği gibi uzaklaşmış ve bıraktığı kartları toplamaya koyulmuştu. (GE/ s. 78)

yirmi beşliğı çektiği (i) / gibi (çe): edat grubu

Güliz' i keşfettiği için daha o günlerde övünmeye başlamıştı. (GE/ s. 85)

Güliz'i keşfettiği (i) / için (çe): edat grubu

Bu vakitler -İsa'nın doğumundan iki yüz seksen yedi buçuk yıl önce- bir “iş”e bulaşmış, ama elleri fena halde yandığı için, köşe bucak, sinmiş. (GE/ s. 92)

elleri fena halde yandığı (i) / için (çe): edat grubu

Çünkü.. ona göre, herkesin her şeyi vardı; ama, **her şeye herkesten çok lââyık olduğu halde onun hiçbir şeyi yoktu.** (GE/ s. 102)

her şeye herkesten çok lââyık olduğu (i) / halde (çe): edat grubu

Raşıit onları da **İhtiyar'ı olduğu gibi**, tâ canevinde buluyor. (GE/ s. 110)

İhtiyar'ı olduğu (i) gibi (çe): edat grubu

Bütün övüşlerinde olduğu gibi, alay mı ediyordu, yoksa gerçekten beğenmiş miydi? (GE/ s. 111)

bütün övüşlerinde olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve, **hiçbir masrafı olmadığı için**, ikinci pantolon almanın hesaplarını yapmaya başlamıştı.. ki olay patlayıverdi. (GE/ s. 120)

hiçbir masrafı olmadığı (i) / için (çe): edat grubu

Hedefi bulduğu için rahatlamış, konuşmasına kaptırmıştı kendisini. (GE/ s. 120)

hedefi bulduğu (i) / için (çe): edat grubu

Masadaki doçent, hemen ertesi günü; “E anlat bakalım” diyen İhtiyar'a, **onun kendisinden ne beklediğini bildiği için**, şöyle diyecekti. (GE/ s. 126)

onun kendisinden ne beklediğini bildiği (i) / için (çe): edat grubu

Bu iş olduğuna göre, sizin için bir şeyler yapabiliriz. (GE/ s. 129)

bu iş olduğuna (i) / göre (çe): edat grubu

Hatta, Raşıit, o, can kurtaran ve itfaiye arabalarını örnek getirirken, **polis arabalarını hatırladığı için** utanmıştı bile. (GE/ s. 140)

polis arabalarını hatırladığı (i) / için (çe): edat grubu

Şiiri Hâşim, sanki onun için, **onu böyle denize bakarken gördüğü için** yazmıştı. (GE/ s. 144)

onu böyle denize bakarken gördüğü (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı'yı defterden silip atamadığı için iyiden iyiye tedirginleşmeye başlamıştı. (GE/ s. 147)

Delikanlı'yı defterden silip atamadığı (i) / için (çe): edat grubu

Ve, bu tenezzüle zorlandığı için öfkelenmekte haklı buluyordu. (GE/ s. 147)

bu tenezzüle zorlandığı (i) / için (çe): edat grubu

Aklından bile geçirmediği halde, müessese müdürü söylemişti. (GE/ s. 157)

aklından bile geçirmediği (i) / halde (çe): edat grubu

Bu nefis yemekten sonra hatırlattığım için özür dilerim. (GE/ s. 160)

bu nefis yemekten sonra hatırlattığım (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı, şaka şansı kalmadığı için, / çok istediği halde; “Sen de bu imparatorluğun propaganda servisini mi yönetiyorsun?” diyemedi. (GE/ s. 186)

şaka şansı kalmadığı (i) / için (çe): edat grubu

çok istediği (i) / halde (çe): edat grubu

Kesin olarak kararlaştırdıkları için, kızı, verdiği iki telefon numarasının dışında, hiçbir yerde aramadı. (GE/ s. 187)

kesin olarak kararlaştırdıkları (i) / için (çe): edat grubu

Ben, sen olduğun için, / sen öyle gülümsediğin için güzel dedim. (GE/ s. 200)

sen olduğun (i) / için (çe): edat grubu

sen öyle gülümsediğin (i) / için (çe): edat grubu

*Merak da değişti; kapıyı -Sırat Köprüsü'nü düşünmeden- **Güliz'e ancak bu odadan geçerek ulaşılabilceğine inandığı için** açtı o. (GE/ s. 212)*

Güliz'e ancak bu odadan geçerek ulaşılabilceğine inandığı (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı, tedirgin ve ürkek bakışlarını bu sınırsızlıkta dolaştırıyor ve gerçeğin ancak kıyısını köşesini öğrenebildiği halde, “bu salona bütün Türkiye sığar” diye düşünüyor. (GE/ s. 221)

gerçeğin ancak kiyısını köşesini öğrenebildiği (i) / halde (çe): edat grubu

Taşlar o istediği için kırmakta, gene o istediği için ve onun isteğine, onun hesaplarına göre kırılmaktadır. (GE/ s. 222)

o istediği (i) / için (çe): edat grubu

Saniye sekmediğini bildiği halde, dönüp arkasındaki duvar saatine bakmadan yapamıyor. (GE/ s. 228)

saniye sekmediğini bildiği (i) / halde (çe): edat grubu

Erkenden gittiğim için beni bağışlayın. (GE/ s. 233)

erkenden gittiğim (i) / için (çe): edat grubu

Bunu da başaracağım; anlatacağım sana.. anlayacaksın.. ben anlattığım için anlayacaksın. (GE/ s. 243)

ben anlattığım (i) / için (çe): edat grubu

Pöh böyle bir malzemeye yaptıklarım nasıl övünebilirim? (GE/ s. 252)

böyle bir malzemeye yaptıklarım (i) / ile (çe): edat grubu

Üzerinde özel bir çabayla, hatta herhangi bir istekle durmadığı halde, büyük, Türkiye çapında büyük ve korkunç tabloyu, artık, gözlerinin önünde canlandırabiliyordu. (GE/ s. 256)

özel bir çabayla, hatta herhangi bir istekle üzerinde durmadığı (i) / halde (i): edat grubu

Söyleyecek; “İçmeyin isterseniz.. dokunur” diyecek.. tıpkı o akşam söylediği gibi. (GE/ s. 257)

o akşam söylediği (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve -asıl akıl almaz şey- her istediği durumda mükemmelen başardığı gibi, Delikanlı'nın da, doçentin de söylemek istediklerini söyletmeyen, sahneyi kesip atan bir tavırla; -“İyi akşamlar.. keyfinize bakın” diyerek yürüdü. (GE/ s. 261)

her istediği durumda mükemmelen başardığı (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve ben, bu başarıya, büyük bir çapta, insan denilen mendebur yaratığın sana anlatmaya çalıştığım o temâyüz ve teferrüt etme içgüdüsünden yararlanmasını bildiğim için ulaşabilmişimdir. (GE/ s. 269)

insan denilen mendebur yaratığın sana anlatmaya çalıştığım o temâyüz ve teferrüt etme içgüdüsünden yararlanmasını bildiğim (i) / için (çe): edat grubu

Anlıyordu elbette: İhtiyar, kendisine, hoşuna giden yorumu yalana çıkardığı için kızıyor, köpeğine gelince, ona, saldırı sırasını bilmediği için daha çok kızılıyordu. (GE/ s. 276)

hoşuna giden yorumu yalana çıkardığı (i) / için (çe): edat grubu

saldırı sırasını bilmediği (i) / için (çe): edat grubu

Hiçbir şey düşünmemişti.. kızdan parayı alırken olduğu gibi. (GE/ s. 292)

kızdan parayı alırken olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Sinirlendi, iyiden iyiye tedirginleşti.. bilemediği, kesin bir yargıya varamadığı bütün konularda olduğu gibi! (GE/ s. 302)

bilemediği, kesin bir yargıya varamadığı bütün konularda olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

Artık bu sloganlar ve paradokslar olduğu için yaşanıyor, ancak bunlarla yaşanabiliyordu. (GE/ s. 306)

bu sloganlar ve paradokslar olduğu (i) / için (çe): edat grubu

O sevimli, o cana yakın, o civelek “kızılıklar oldu mu” ağır basılıyordu ki, Lokanta'nın dip köşesi, salonun çizdiği L'nin dış altı ağır ağır aydınlanır gibi oldu; tıpkı tiyatrolarda perde açılırken olduğu gibi. (GE/ s. 314)

tiyatrolarda perde açılırken olduğu (i) / gibi (çe): edat grubu

-“Öldürecek misin onu?” diye soruyor ve bunun olamazlığını -düşünmeye de gerek duymadan- kabullendiği için, soruyu düzeltiyordu. (GE/ s. 331)

bunun olamazlığını kabullendiği (i) / için (çe): edat grubu

Şimdi Delikanlı onun saçlarını okşuyordu.. mutlu ve mahzun; kızın söylediği şehzâde olmadığı için.. olamayacağına inandığı için mahzun.. (GE/ s. 335)

kızın söylediği şehzâde olmadığı (i) / için (çe): edat grubu

“Bu işi ben” dedi, ama dilinin ucuna kadar geldiği halde, beceremeyeceğim diyemedi ve, “ben bir hale yola koyarım” diye tamamladı. (GE/ s. 344)

dilinin ucuna kadar geldiği (i) / halde (çe): edat grubu

Buzdolabının üstündeki paraları avuçladığı gibi pantolonun cebine tıktırdı. (GE/ s. 365)

buzdolabının üstündeki paraları avuçladığı (i) / gibi (çe): edat grubu

Düşünsene, “meselâ Raşit” diyecek; ama kapı vurulduğu için susuyor: İhtihar da hışımla bağırıyor. (GE/ s. 376)

kapı vurulduğu (i) / için (çe): edat grubu

4. 1. 7. 6. 5. İsim Ögesi -mİş/ -mUş Sıfat-Fiil Eki Almış Sıfat-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve dünyanın en lezzetli meyvesini yermiş gibi, yalana yalana tekrarladı: Sersemlikleri Koruma ve Yayma ve Geliştirme Vakfı! (GE/ s. 44)

dünyanın en lezzetli meyvesini yermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Kendisinden de o kadar uzaklaşmış gibi, ekledi. (GE/ s. 165)

kendisinden de o kadar uzaklaşmış (i) / gibi (çe): edat grubu

Sövüyordu Delikanlı’ya.. hem de Gazhane günlerinin Sıdka’sını içinde buluvorecekmiş gibi! (GE/ s. 167)

Gazhane günlerinin Sıdka’sını içinde buluvorecekmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

-“Aklımda” dedi.. lâdes’i önlemiş gibi. (GE/ s. 196)

lâdes’i önlemiş (i) / gibi (çe): edat grubu

İhtiyar keyifliydi; gözlerinin içi gülüyordu; dünyanın en lezzetli meyvesini yemiş gibi de yalanıyordu. (GE/ s. 216)

dünyanın en lezzetli meyvesini yemiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Güzel mi güzel eller kristal kadehi ağır ağır yuvguluyordu.. hamurlaştırmak, ondan -tıpkı anlattığı gibi- yüzyıllarca öteye bir başka “baş figürü” bırakmak istermiş gibi. (GE/ s. 234)

hamurlaştırmak, ondan yüzyıllarca öteye bir başka “baş figürü” bırakmak istermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Nitekim, içeri girer girmez, sırf bunu öğrenmek için gelmiş gibi, merhaba demeden sordu. (GE/ s. 362)

sırf bunu öğrenmek için gelmiş (i) / gibi (çe) edat grubu

İçeri girerken, kendisini mutfak kapısında bekleyen aşçı kadına; “Hadi bana bir ıhlamur kaynatıveriniz” diyecekti.. sanki bin yılda aklına gelivermiş gibi. (GE/ s. 372)

bin yılda aklına gelivermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Pencereye dönük, baş, zemberek atmış gibi, ona doğru döndü. (GE/ s. 379)

baş, zemberek atmış (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 7. 7. İsim Ögesi Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 7. 7. 1. İsim Ögesi -DIktAn/ -DUktAn Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ben arpa ekmeğine razı olduktan sonra Keyhüsrev'in bilmem nesi Darâ'nın bilmem nesindeymiş, bana ne? (GE/ s. 158)

ben arpa ekmeğine razı olduktan (i) / sonra (çe): edat grubu

O, ya da bu; analık, babalık, genel olarak da, eğitim, edinilen gerçekleri gençliğe aktaramadıktan sonra neye yarar? (GE/ s. 346)

edinilen gerçekleri gençliğe aktaramadıktan (i) / sonra (çe): edat grubu

4. 1. 7. 7. 2. İsim Ögesi -IncA/ -UncA Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

-“Böyle şeyleri hiç düşünemiyorum” dedirtinceye kadar baktı. (GE/ s. 247)

-“Böyle şeyleri hiç düşünemiyorum” dedirtinceye (i) / kadar (çe): edat grubu

Biz kesin bir çıkış yolu buluncaya kadar, ne olursun, onun gözündeki yerini korumaya çalış. (GE/ s. 254-255)

biz kesin bir çıkış yolu buluncaya (i) / kadar (çe): edat grubu

Ama onun ne olduğunu anlamak için yola çıkıncaya kadar bekledi. (GE/ s. 282)

yola çıkıncaya (i) / kadar (çe): edat grubu

Sen gelinceye kadar hiç korkmadım ondan.. hiçbir zaman korkmadım. (GE/ s. 321)

sen gelinceye (i) / kadar (çe): edat grubu

Gerçi, numarayı çeviren, paraleldeki görevliye, kararlaştırdıkları ziller çalıncaya kadar; “Bağlanmadı galiba” demişti ama, Delikanlı telefonu açınca da, adamın ona, nereden arandığını söylemesini engelleyememişti. (GE/ s. 364)

kararlaştırdıkları ziller çalıncaya (i) / kadar (çe): edat grubu

4. 1. 7. 7. 3. İsim Ögesi -sA Zarf-Fiil Eki Almış Zarf-Fiil Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, iri eli köpeğin başında; -“Akıllıca incelenirse” diye başladı (...) (GE/ s. 250)

-“Akıllıca incelenirse” (i) / diye (çe): edat grubu

4. 1. 7. 8. İsim Ögesi Ünlem Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kötü aydınlatılmış ara sokaklarda, zavallı pansiyonuna giderken: “Ah para” diye diş gıcırdatıyor. (GE/ s. 110)

“Ah para” (i) / diye (çe): edat grubu

4. 1. 7. 9. İsim Ögesi Birleşik Fiilden Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*İş küçücük bir ekiyle başlamış, ama kısa sürede **akıl almayacak kadar** büyüyüp genişlemişti. (GE/ s. 67)*

akıl almayacak (akıl alma-) (i) / kadar (çe): edat grubu

*Çünkü **benim öcümü almak için** yaratılmıştı o.. bunun için yaşıyordu. (GE/ s. 336)*

benim öcümü almak (öç al-) (i) / için (çe): edat grubu

4. 1. 7. 10. İsim Ögesi Birleşik İsim Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*İhtiyar, o Fransa işi hürriyetin -özgürlüğün- âşıklarından değildi: **Namık Kemallerle, / Tevfik Fikretlerle** dalga geçer; Osmanlı toplum ve insanların yapısı ile, kültür birikimi ile ilgisini, ilişkisini bulamadığı -gümrük kaçağı sloganları, alaya bile almaz da, tiksinti ile küçümserdi. (GE/ s. 35)*

Namık Kemaller (i) / ile (çe): edat grubu

Tevfik Fikretler (i) / ile (çe): edat grubu

4. 1. 7. 11. İsim Ögesi Tekrar Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*İki damla yaş gözlerinden, **pıt pıt diye** düşüverdi. (GE/ s. 174)*

pıt pıt (i) / diye (i): edat grubu

4. 1. 7. 12. İsim Ögesi Edat Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Ayrılmak elbette kolay değildir **senin gibiler için**. (GE/ s. 13)*

senin gibiler (i) / için (çe): edat grubu

***O kadarla da** kalmadı. (GE/ s. 15), (GE/ s. 46), (GE/ s. 104), (GE/ s. 356)*

o kadar (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, bu sözün ilkini **çakmağın çakışıyla birlikte** söylemişti. (GE/ s. 18)*

çakmağın çakışı ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

*Ama, **Meşrutiyet’ le birlikte** karşısına, bütün ülke hayatı üzerinde -ve kendi hayatı üzerinde- etki iddia eden; ülke yaşayışına ve -ülke de, ülkedeki bütün insanlar da vız gelir- kendi yaşayışına, düşüncelerine, değer yargılarına burnunu sokan bir kuvvet çıkmıştı: Politika.. ve politika adamları! (GE/ s. 38)*

Meşrutiyet ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

*Sonra da bu adamını, oldukça sersem -yâni hırsları, yeteneklerini ve imkânlarını aşan- bir gazete sahibine gönderdi.. **bir yığın para ve “dehşetli bir yazar” ile birlikte.** (GE/ s. 53)*

bir yığın para ve “dehşetli bir yazar” ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

***Şiddetle birlikte de,** her zaman ve her yerde olduğu gibi, yürek paralayıcı, isyan ettirici -aslında, şiddete baş vuranların da, evet, onların da istemediği - haksızlıklar başlamıştır (...)* (GE/ s. 54-55)

şiddet ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

*Gerçekten de **İhtiyar’ın ateş komutuyla birlikte,** basından ve miting meydanlarından bütün Türkiye’yi öyle bir kirli çamaşır kokusu kapladı ki, burunlar başka hiçbir kokuyu alamaz oldu (...)* (GE/ s. 72)

İhtiyar’ın ateş komutu ile (i) / birlikte (çe)

*Kader, doğumundan az sonra, **OLMAK şansı ile birlikte** başlamıştı. (GE/ s. 80)*

OLMAK şansı ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

***Onunla birlikte** gelişecek, hatta, doğrudan doğruya kurdu geliştirmek için varolacaktı. (GE/ s. 80), (GE/ s. 110), (GE/ s. 196)*

onun ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

***Bu kadarla** kalmadı; iki kadehi de yeniden doldurdu ve, gene “öyle içilmez, böyle içilir” diye onları da hakladı. (GE/ s. 113)*

bu kadar (i) / ile (çe): edat grubu

*İhtiyar, **bir “Kırkıncı Oda” merakıyla birlikte** hep onunla birlikte kaldı.. Güliz’le yemeklerini yerken bile. (GE/ s. 161)*

bir “Kırkinci Oda” merakı ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

Patlamak üzere olan Delikanlı da, bu “ooo” ile birlikte, elinde olmadan duvar saatına baktı: Sekiz yirmi dört! (GE/ s. 184)

bu “ooo” ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

“Bizim için” diye düzeltti ve bardağını yarıladi, sonra da, gene, fısıldadı. (GE/ s. 201)

“Bizim için” (i) / diye (çe): edat grubu

Herkesle beraber onlar da dansa kalktı. (GE/ s. 204)

herkes ile (i) / beraber (çe): edat grubu

O da ötekilerle birlikte kadehini, bir yumruk gibi kaldırdı. (GE/ s. 207-208)

ötekiler ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

Kalkıyorlar.. masaya, daha doğrusu Delikanlı’ya doçentin bıraktığı, yarım ağız “müsâdenizle” kelimesiyle birlikte. (GE/ s. 235)

masaya, daha doğrusu Delikanlı’ya doçentin bıraktığı, yarım ağız “müsâdenizle” kelimesi ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

Afgan tazısı da onunla beraber yer değiştirmişti. (GE/ s. 250)

onun ile (i) / beraber (çe): edat grubu

Gazino’daki patlama sesiyle birlikte, bir an için, İhtiyar’ın da şişe kırıkları ve tahta parçaları ile birlikte Boğaz’a uçtuğunu.. asıl onu uçurduğunu sanmış.. hatta, görür gibi olmuştu. (GE/ s. 297)

Gazino’daki patlama sesi ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

Bu istekle birlikte, İhtiyar, ona yokmuş ve hiç olmamış gibi geldi. (GE/ s. 298)

bu istek ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

Katılmışlardı ona, bu bölümle birlikte. (GE/ s. 316)

bu bölüm ile (i) / birlikte (çe): edat grubu

4. 1. 7. 13. İsim Ögesi Bağlama Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, yaşı otuz demeden, aldığı “şeyh” terbiyesi ve şeyhliğinin sınırsız serveti ile, bu “bir milyar sekiz yüz elli milyon üç yüz seksen yedi bin dokuz yüz yetmiş bir sersem” in peşine düştü; onları -kendi çarpıcı benzetmesi ile- şöhretin, servetin, itibarın, iktidarın labirentlerine çekti: Basında, politikada, ticarete, sanatta, edebiyatta! (GE/ s. 45)

aldığı “şeyh” terbiyesi ve şeyhliğinin sınırsız serveti (i) / ile (çe): edat grubu

Uzunca bir ara verdikten, yâni adamcağızı iyice erittikten sonra da ekledi: “Cevabımı bekliyor.” (GE/ s. 46)

uzunca bir ara verdikten, yâni adamcağızı iyice erittikten (i) / sonra (çe): edat grubu

Bazı yazılarda iktidar çevrelerinin saçmalıkları, haksızlıkları, gaddarlıkları, beceriksizlikleri ters açılardan övülüyor, göklere çıkarılıyor; hatta “niçin daha çok değil?” veya “niçin daha önceleri yapılmadı?” diye eleştiriliyordu. (GE/ s. 56)

“niçin daha çok değil?” veya “niçin daha önceleri yapılmadı?” (i) / diye: edat grubu

(...) eğitimleri, paradoksları, aforizmaları ve ateistliği ile, ciddiye alınmayan, hatta şaklabanlıkla hoşsohbetlik arasında sallanan bir ün sağlamış, zekâsı hin oğlu hin, kumar ve sefahat düşkünü bir felsefe öğretmeninin denetiminde, sekiz sosyolog, hukukçu, iktisatçı ve edebiyatçı tarafından yapılır. (GE/ s. 75)

sekiz sosyolog, hukukçu, iktisatçı ve edebiyatçı (i) / tarafından (çe): edat grubu

İhtiyar, Köşkten bütün İstanbul ve başkent ile, emniyet müdüründen, validen, başbakandan daha rahat, daha çabuk, daha kolay konuşabilmektedir. (GE/ s. 75)

bütün İstanbul ve başkent (i) / ile (çe): edat grubu

*Ama Güliz, bu keşfinden sonra -şaşılacak şey- İhtiyar'a eskisinden daha donuk davranmamış, İhtiyar'a düşman kesilmemiş, tam tersine, kendisinden ne beklediğini -gene şaşırtıcı- **açıklık ve kesinlikle** kavramış, verilmeye başlayan ufak tefek "görev"leri tam bir içtenlikle benimsemişti. (GE/ s. 88)*

açıklık ve kesinlik (i) / ile (çe): edat grubu

*Güliz'e sığınmıştı İhtiyar.. zerre kadar sevmeden, bir sempati kırıntısı bile beslemeden.. **bir araba delisinin Lombirjina'yı ve silâh düşkünü birisinin M5'i değerlendirışı gibi!** (GE/ s. 89)*

bir araba delisinin Lombirjina'yı ve silâh düşkünü birisinin M5'i değerlendirışı (i) / gibi (çe): edat grubu

*O da, bütün gücünü bunu yapmak için seferber etti; bu yan ilkesini soldaki, sağdaki, bir parçacık bile olsa, **iktidarlaşma, yâni bir düzen şansı bulunan bütün muhalefet grupları için** uygulamaya koydu. (GE/ s. 90)*

iktidarlaşma, yâni bir düzen şansı bulunan bütün muhalefet grupları (i) / için (çe): edat grubu

*Gününü **iki poğaçaya veya simitle**, akşamlarını da bir tas işkembe veya tavuksuyu çorbasıyla geçiriyordu. (GE/ s. 98)*

iki poğaçaya veya simit (i) / ile (çe): edat grubu

*Gününü iki poğaçaya veya simitle, akşamlarını da **bir tas işkembe veya tavuksuyu çorbasıyla** geçiriyordu. (GE/ s. 98)*

bir tas işkembe veya tavuksuyu çorbası (i) / ile (çe): edat grubu

*Kısacası, Teyzem oğlu Mim Topbaş, **yalnız kendisine mahsus tatlılığı ve gönül dolgunluğu ile**, o hasta gururu pirelendirmeden kurtarmıştı Raşit'i. (GE/ s. 101)*

yalnız kendisine mahsus tatlılığı ve gönül dolgunluğu (i) / ile (çe): edat grubu

Daha önceleri değil, ama işte buralarda.. felsefeci ince ve bilimsel yorumlarıyla mest olmuş anlatırken, İhtiyar'ın öyle bir dinleyişi vardı ki, başlangıçta övüldüğünü, beğenildiğini sanmak gafletine... bunca denemesine

rağmen.. düşen öğretmen zavallı bir güvensizliğe, hatta düpedüz paniğe doğru kayıyordu. (GE/ s. 116)

zavallı bir güvensizliğe, hatta düpedüz paniğe (i) / doğru (çe): edat grubu

Arada bir, arkadaşının kulağına eğiliyor, önemli jestler ve ağırbaşlı fısıltularla “fikir beyan” ediyor. (GE/ s. 137)

önemli jestler ve ağırbaşlı fısıltular (i) / ile (çe): edat grubu

İkinci çaylarını içiyorlardı; dünyanın en güzel ırmağına ve yamaçlarına karşı.. Dünyanın en yaşlı çınarının altında.. en eski türküleri dinleyerek. (GE/ s. 154)

dünyanın en güzel ırmağına ve yamaçlarına (i) / karşı (çe): edat grubu

Bir tek kız arkadaşı olmadığı, olmayacağı ve olması için bir şeyler yaşamadığı ve yapabilecek durumda bulunmadığı halde hep inanmıştı buna. (GE/ s. 156)

bir tek kız arkadaşı olmadığı, olmayacağı ve olması için bir şeyler yaşamadığı ve yapabilecek durumda bulunmadığı (i) / halde (çe): edat grubu

Herkesin bırakamayacağı bir şey vardır ve ben insanları bırakamadıkları şeye veya şeylere göre değerlendiririm. (GE/ s. 191)

bırakamadıkları şeye veya şeylere (i) / göre (çe): edat grubu

Delikanlı, bir başkası kendisi için konuşmuş veya o bir başkası için konuşmuş gibi: -“Anlaştık” dedi. (GE/ s. 194)

bir başkası kendisi için konuşmuş veya o bir başkası için konuşmuş (i) / gibi (çe): edat grubu

Delikanlı, bu jest ve bu gülümseyiş sayesinde düşünebildi İhtiyar'ın domuzluğunu. (GE/ s. 231)

bu jest ve bu gülümseyiş (i) / sayesinde (çe): edat grubu

Bu bölümdeki, gerçek boylarında yapılmış heykellerin, bana Hendel'in müziğini.. besteledikleri, ama ancak onun besteleyebilecekleri ile birlikte

duyuran erişilmez ölçülerinden yayılan.. güller, leylaklar, hanımelleri, karanfiller bahçesi gibi.. **huzur ve sükûnla** büyülendim. (GE/ s. 233)

huzur ve sükûn (i) / ile (çe): edat grubu

Sonra onun, beylik katır damgalar gibi, sömürücülükle, çıkarıcılıkla ve ezicilikle damgaladığım demokrasi düzenine çevrilişine, yâni buna çevirişime **mendebur bir kendini beğenmişlik ve büyüklük kuruntusuyla** arka çıktınız. (GE/ s. 244)

mendebur bir kendini beğenmişlik ve büyüklük kuruntusu (i) / ile (çe): edat grubu

Troçki, **diksürüngenleri, varabilecekleri en yüksek doruğa ulaştırmak, yâni onları Devlet zilletinden, Devlet aşağılamasından kurtarmak için** dönecti.. bu yüzden kalleşti. (GE/ s. 251)

diksürüngenleri, varabilecekleri en yüksek doruğa ulaştırmak, yâni onları Devlet zilletinden, Devlet aşağılamasından kurtarmak (i) / için (çe): edat grubu

Ben insanı **bırakabildikleri ve bırakamadıkları ile** değerlendiririm. (GE/ s. 254)

bırakabildikleri ve bırakamadıkları (i) / ile (çe): edat grubu

-“**Ya bir tabanca, ya da emekliliğim**” diye başlamıştı. (GE/ s. 265)

-“**Ya bir tabanca, ya da emekliliğim**” (i) / diye (çe): edat grubu

Yarın hangi mendebur olursa olsun, **benim felsefeme ve felsefem kadar önemli olan mesleğime göre** bunların hiçbirisi beş para etmez; çünkü yüz seksen milyon mujikten ve uydu ülkelerden sağlanan haracı, yâni kâr kompleksini -evet, değişik oranlarla da olsa- parti ve örgüt çapında dağıtmak, hatta dişli ortak grupçuklarına hesap vermek zorundadırlar. (GE/ s. 268)

benim felsefeme ve felsefem kadar önemli olan mesleğime (i) /göre (çe): edat grubu

Bir kelime veya bir kelime değişikliği ile yeminli birlikleri paramparça etmişimdir ben. (GE/ s. 270)

bir kelime veya bir kelime değişikliği (i) / ile (çe): edat grubu

- "Deham **Sipahi Ocağı sigarası ve Kulüp Rakısı ile sloganların eşitliğini keşfetti; büyük gücüm de sloganların yozlaşmasını sağladı, yâni onların birer kuvvet olmasını engelledi.** (GE/ s. 273)

Sipahi Ocağı sigarası ve Kulüp Rakısı (i) / ile (çe): edat grubu

Hızlı hızlı ve yiğitçe bir donuklukla konuştu. (GE/ s. 287)

hızlı hızlı ve yiğitçe bir donukluk (i) / ile (çe): edat grubu

Bu arada, ikinci polis ekibinin gittiği yönden gelen mavi Doç'a da arabalardan bir araba gibi baktı; **yola inen düzmece teğmenle öteki iki kişiyle ilgilenmedi bile.** (GE/ s. 297)

yola inen düzmece teğmen ile öteki iki kişi (i) / ile (çe): edat grubu

Hikâye ve direktifler boyunca -tıpkı vapurlarda yardım dilenirken; kartları dağıtıp toplarken olduğu gibi- Güliz'in kılı kıpırdamadı. (GE/ s. 299)

hikâye ve direktifler (i) / boyunca (çe): edat grubu

Sloganlar atılıyordu, **sömürüye son veya tam bağımsızlık, diye.** (GE/ s. 324)

sömürüye son veya tam bağımsızlık (i) / diye (çe): edat grubu

O, insanlara hak ettikleri gibi.. yâni gerektiği gibi davrandığı için büyüktü. (GE/ s. 336)

insanlara hak ettikleri gibi.. yâni gerektiği gibi davrandığı (i) / için (çe): edat grubu

İhtiyar'ın o akıl almaz örgütü, onların bir bölüğüne Leninci yorumları, bir bölüğüne Maocuları, kalanların kimine de Troçkist veya Goşistleri okuttururdu.. **yazarlarını tamamlamak, hatta aşmak için.** (GE/ s. 349)

yazarlarını tamamlamak hatta aşmak (i) / için (çe): edat grubu

Dervişlerim vardı; yurdun dört bucağına yayılıyor, başkentte ve büyük şehirlerde olup bitenleri, **bütün ayrıntıları ve kandırıcı belgeleri ile, dilediğim**

amaçlar için, uygun gördüğüm yorumlarla kulaklara, kulaklar aracılığı ile de dudaklara devrediyordu. (GE/ s. 352)

bütün ayrıntıları ve kandırıcı belgeleri (i) / ile (çe): edat grubu

Böylece de, Marksist alanı oportünistlerle, çıkarıcılarla, züppeler ve snoplarla doldurdum; kuşattım. (GE/ s. 368)

züppeler ve snoplar (i) / ile (çe): edat grubu

Hırsıyla bakıyor, ama taraça ve pencerelerin yerine, güneş altında yeşillerinde, güneş ışıkları ile gümüş parıltılar çakan cevizleri görüyordu. (GE/ s. 369)

taraça ve pencerelerin (i) / yerine (çe): edat grubu

4. 1. 7. 14. İsim Ögesi Kısaltma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 7. 14. 1. İsim Ögesi Yönelme Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kız da “haklıdır”ı onun meydan okuyuşuna tam bir karşılık gibi söylemişti. (GE/ s. 209)

onun meydan okuyuşuna / tam bir karşılık (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 7. 14. 2. İsim Ögesi Bulunma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ama ZAFER karnında aynı habis urla doğmuştur; çünkü yenenlerin arasında Rusya da vardır. (GE/ s. 69)

karnında / aynı habis ur (i) / ile (çe): edat grubu

“Bir dakika” diye dışarı fırladı, beş on dakika sonra da, elinde eski püskü bir iki buçuk liralıkla döndü. (GE/ s. 135)

elinde / eski püskü bir iki buçuk liralık (i) / ile (çe): edat grubu

Nereden çıktığını anlayamadığı garson, yanında komisiyle bir koşu geliyor. (GE/ s. 223)

yanında / komisi (i) / ile (çe): edat grubu

Az sonra da elinde bir tepsi ile döndü. (GE/ s. 333)

elinde/ bir tepsi (i) / ile (çe): edat grubu

4. 1. 7. 14. 3. İsim Ögesi Uzaklaşma Grubundan Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bu arada, ikinci polis ekibinin gittiği yönden gelen mavi Doç'a da arabalardan bir araba gibi baktı; yola inen düzmece teğmenle öteki iki kişiyle ilgilenmedi bile. (GE/ s. 297)

arabalardan bir araba (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve İhtiyar' ın bu ilk işi de, ondan sonrakiler gibi, rastlantıyla veya kandırarak olmuyordu: Düzenleyici kendisi idi. (GE/ s. 35)

ondan sonrakiler (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 7. 15. Yapısında Birden Fazla İsim Ögesi Bulunan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Hani milyonlarca yıldır, milyon kere milyon mendebur, soyum kurumasin, adım yaşasın diye evlenir; oğlum olsun diye çiftleşir ya? (GE/ s. 24)

soyum kurumasin, (i) / adım yaşasın (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, İhtiyar, bir buçuk yıl süren aşklarını bilemediği, öğrenemediği gibi, biraz sonra Sıdika' yla buluşacağını.. nerede buluşacağını da bilemeyecekti! (GE/ s. 31)

bir buçuk yıl süren aşklarını bilemediği, (i) / öğrenemediği (i) / gibi (çe): edat grubu

Güney Doğu'daki geniş bir yöre babasını nasıl dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş bir takvâ adamı sayıyorsa; bu zanna karşılık, babası nasıl yöredeki kudretini koruyup sağlamlaştırıp genişletmekten başka bir şey için yaşamıyorsa, İhtiyar da artık böyle tanınışını pekiştirmek, alttan alta ve kimsenin kuşkusunu uyandırmadan ama en sevilen, en beğenilen, yâni en kuvvetli olmak için çalıştı (...) (GE/ s. 63)

böyle tanınışını pekiştirmek (i) / alttan alta ve kimsenin kuşkusunu uyandırmadan ama en sevilen, en beğenilen, yâni en kuvvetli olmak (i) / için (ç): edat grubu

İhtiyar şeyhlik bölgesine, son zamanlara kadar, yılda bir kere ve üzengisini öptürmek, yılın gelirini almak için gitti. (GE/ s. 64)

üzengisini öptürmek , (i) / yılın gelirini almak (i) / için (ç): edat grubu

Verilen paraları da, kâğıtları nasılsa öyle, odasında tek başına ortalığı toplar, kendi eşyasını alır gibi alıyordu: Gözlerinde hep aynı keder! (GE/ s. 78)

tek başına ortalığı toplar (i) / kendi eşyasını alır (i) / gibi (ç): edat grubu

Okullarında idi öğretmenler, yöneticiler, veliler, herkes onu -bu pislik, edepsizlik, ahlâksızlık batağında- temizlik, terbiye, ahlâk putu diye kafalarına kakıp duruyorlardı. (GE/ s. 81-82)

temizlik, (i) / terbiye, (i) / ahlâk putu (i) / diye (ç): edat grubu

Dahası da var: İhtiyar'a; "Ooo.. ateş bacayı sarmış" dedirten olay geçtikten ve Güliz'i ondan çekip aldıktan -veya aldığına inandıktan- sonra bile Delikanlı, bu bilemeyiş, anlamayış için yüzde ellilik, tam o kadarlık, yâni insanı deli edecek dozda bir kuşkuyla kıvranıp durmakta idi. (GE/ s. 84)

bu bilemeyiş, (i) / anlamayış (i) / için (ç): edat grubu

Yok kızım Sıdika.. et, met, gereksinme, mereksinme diye.. hele hele, İhtiyar'a kazık mazık diye küllemeye kalkışma; yoksa başın gerçekten belâya girer. (TGEB/ s. 167)

et, met, (i) / gereksinme, mereksinme (i) / diye (ç): edat grubu

Sanki Delikanlı'nın düşüncelerine cevap veriyor, kuruntularını haklı çıkarmak, pekiştirmek için konuşuyordu. (GE/ s. 202)

kuruntularını haklı çıkarmak, (i) / pekiştirmek (i) / için (ç): edat grubu

Hatta böyle sürprizlere kendisi ayak veriyor, İhtiyar'ı konuşturuyor, coşturuyor, dalgasını geçmek, onu öfkelenmek için. (GE/ s. 241)

dalgasını geçmek, (i) / onu öfkelenmek (i)/ için (çe): edat grubu

Bir solucan bile ölmek.. öldürmemek için olmayacak naneler yer, akıl almaz kurnazlıklar bulur; direnir, çırpınır. (GE/ s. 243)

ölmek (i) / öldürmemek (i) / için (çe): edat grubu

Ve onlar da ölmek, yok olmamak için didiniyor, çırpınıyor, akıl almaz naneler yiyor, kurnazlıklar buluyor. (GE/ s. 243)

ölmek, (i) / yok olmamak (i) / için (çe): edat grubu

Bu kâinat, kendi içerisinde, Akdeniz kıyılarındaki sayısız ve sayılamaz kum zerreciklerinden bir teki kadar bile bulunmayan yedi milyar diksürüngen yesin, içsin, yediklerini içtiklerini çıkarın, çiftleşsin, uyusun, sırtsın, zırlasın diye yaratılmamıştır.. olmamıştır. (GE/ s. 242-243)

Akdeniz kıyılarındaki sayısız ve sayılamaz kum zerreciklerinden bir teki kadar bile bulunmayan yedi milyar diksürüngen yesin, (i) / içsin, (i) / yediklerini içtiklerini çıkarın, (i) / çiftleşsin, (i) / uyusun, (i) / sırtsın, (i) / zırlasın (i) / diye (çe): edat grubu

Tabancalarına sarılmak, kurşunları mideme boşaltmak için çıldırıyorlardı. (GE/ s. 256)

tabancalarına sarılmak, (i) / kurşunları mideme boşaltmak (i) / için (çe): edat grubu

Delikanlı, her şeyden çok ve dayanılmaz bir güçle o yalan dudakları öpmek, onları unutulmaz içtenliklerine, Sıdika'larına kavuşturmak.. onunla başbaşa kaldıkları, kimi romantik, içli ve mahzun, kimi çılgın aşk zamanlarını yeniden yaşamak için dayanılmaz bir sabırsızlık duyuyor, can atıyordu. (GE/ s. 260)

o yalan dudakları öpmek, (i) / onları unutulmaz içtenliklerine, Sıdika'larına kavuşturmak, (i) / onunla başbaşa kaldıkları, kimi romantik, içli ve mahzun, kimi çılgın aşk zamanlarını yeniden yaşamak (i) / için (çe): edat grubu

Ve, bu sefer kendisini de.. aynı coşkuyla, aynı afyon coşkusuyla görüyordu.. ötekiler gibi savaşmak, bayrakların peşine.. madalyalar için.. düşmek için! (GE/ s. 263)

ötekiler gibi savaşmak, (i) / bayrakların peşine madalyalar için düşmek (i) / için (çe): edat grubu

İhtiyar, gözleri ıhlamur hazzıyla yumuk yumuk ve bunları sanki yeni söylemiş, sanki arada o gerilim olmamış gibi; -“Aslında” diye başlayıverdi (...) (GE/ s. 265)

gözleri ıhlamur hazzıyla yumuk yumuk ve bunları sanki yeni söylemiş, (i) / sanki arada o gerilim olmamış (i) / gibi (çe): edat grubu

Benimdir onlar; nah şu takma dişlerim gibi benimdir onlar ve mendilim, çoraplarım gibi benimdir onlar: Benim için, benim ana hedefim için ve ben istediğim için ve birbirlerini yemek, Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak için vardılar; çürütmek ve yok etmek hırslarını aziz ve kutsal vatan sathına bulaştırmak için.. kesin zaferimi gerçekleştirmek için vardılar. (GE/ s. 269)

mendilim, (i) / çoraplarım (i) / gibi (çe): edat grubu

Oysa konuşmak için Güliz'e.. artık Sıdika'ya değil, Sıdika'yı düşünemiyordu artık.. Güliz'e dünya kadar söz söylemek, dünyanın en uzun muhasebesini yapmak, en çetin bilançosunu kapatmak için istemişti buraya gelmeyi. (GE/ s. 285)

Güliz'e dünya kadar söz söylemek, (i) / dünyanın en uzun muhasebesini yapmak, (i) /en çetin bilançosunu kapatmak (i) / için (çe): edat grubu

Nitekim kızın -o güzel- dudakları gerildi; bağırmak, sövmek ister gibi. (GE/ s. 290)

bağırmak, (i) / sövmek ister (i) / gibi (çe): edat grubu

Gücü yetmedi ama Güliz'in; zarif boynu büküldü, o dudaklar buruk bir gülümseyişe teslim oldu.. bütün haklarından vaz geçmiş, gözü dönmüş ne kadar haksızlık varsa hepsine de razı olmuş gibi. (GE/ s. 290-291)

bütün haklarından vaz geçmiş, (i) / gözü dönmüş ne kadar haksızlık varsa hepsine de razı olmuş (i) /gibi (çe): edat grubu

Güliz'i, Güliz'in herhangi bir yüzünü canlandırmak için bütün gücünü harcıyordu. (GE/ s. 304)

Güliz'i, (i) / Güliz'in herhangi bir yüzünü canlandırmak (i) / için (çe): edat grubu

Bir başlattın mı, iş artık iktidarın satılmışlığına, uşaklığına kadar varır. (GE/ s. 328)

iktidarın satılmışlığına, (i) / uşaklığına (i) / kadar (çe): edat grubu

İhtiyar onlara, robotlaştırdığı “malzeme”sine, sayısız ve sınırsız imkânları aracılığı ile.. yayınevleri, gazeteleri, dergileri ile; konuşmacıları, tiyatroları, sinemaları ve bilginleri aracılığı ile, ha bire gerekçeler yağdırıyor, savunmalar ve saldırı klişeleri koşturuyordu. (GE/ s. 351)

yayınevleri, (i) / gazeteleri, (i) / dergileri (i) / ile (çe): edat grubu

Ve, sabırsızlanıyordu.. İhtiyar'ın karşısına çıkmak, korkuyu, öyle veya böyle sona erdirmek için. (GE/ s. 354)

İhtiyar'ın karşısına çıkmak, (i) / korkuyu, öyle veya böyle sona erdirmek (i) / için (çe): edat grubu

Aslında ise ben, enayi halk çoğunluğunu, o kavramları -bulaştıkları her yerde ve konuda olduğu gibi- evet, o kavramları da yozlaştırsınlar, kokuştursunlar diye öyle yapıyordum. (GE/ s. 367)

o kavramları da yozlaştırsınlar, (i) / kokuştursunlar (i) /diye (çe): edat grubu

4. 1. 7. 16. İsim Ögesi Cümleden Oluşan Edat Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

“Saat iki” , “saat on üç otuz” ifadeleri belli bir vaziyeti karşılar ve gönderici ile alıcı arasındaki iletişimi kurar. Bundan dolayı bu iki örnek de cümle olarak ele alınmalıdır (Balyemez, 2008, s. 88). İncelenen romandaki cümlelerde “saat on bire kadar” (GE/ s. 100) ve “saat on bire doğru” (GE/ s. 123) şeklinde

edat grubu yapılarına rastlanmıştır. Bu edat gruplarında isim ögesi olan “*saat on bir*” yapısı, belli bir duygu veya düşünceyi yargı bildirerek anlattığı için bu çalışmada “*cümle*” olarak kabul edilmiştir. Bu cümlelerin ögeleri incelendiğinde ise *saat* özne, *on bir* yüklemidir.

Caner Kerimoğlu, “Ayşe beğeniyor diye bunu almıştım.” (Kerimoğlu, 2016, s. 242) cümlesindeki “**Ayşe beğeniyor**” tarzındaki yapıların isim görevinde kullanıldığını, tam bir yargı bildirmediğini ve dolayısıyla “*cümle*” olarak adlandırılmaması gerektiğini ifade ederek böyle yapıların “*cümle öbeği*” (Kerimoğlu, 2016, s. 244) olarak adlandırılması önerisinde bulunsa da bu görüş, literatürde hâlihazırda yaygınlaşmamıştır. Buna göre bu tezde incelenen benzer edat gruplarının isim ögesi “*cümle*” olarak kabul edilmiştir.

Sen de zaten hakaret olsun diye söyledin, değil mi? (GE/ s. 15)

hakaret olsun (i) / diye (çe): edat grubu

Hani milyonlarca yıldır, milyon kere milyon mendebur, soyum kurumasın, adım yaşasın diye evlenir; oğlum olsun diye çiftleşir ya? (GE/ s. 24)

oğlum olsun (i) / diye (çe): edat grubu

Bir keresinde İhtiyar’ ın kendisi söylemişti; bu sesi önleyemiyorum diye. (GE/ s. 25)

bu sesi önleyemiyorum (i) / diye (çe): edat grubu

Gebereceğim diye kuduruyorsun; korkunun öcünü alacak yer arıyorsun. (GE/ s. 29)

gebereceğim (i) / diye (çe): edat grubu

Peki söylüyeyim: Yoksa, temizlenmem, yâni gebermem senin istediğin, senin düzenlediğin gibi olmayacak diye mi kuduruyorsun? (GE/ s. 30)

temizlenmem, yâni gebermem senin istediğin, senin düzenlediğin gibi olmayacak (i) / diye (çe): edat grubu

“Bitti” diye mırıldandı. (GE/ s. 32) (GE/ s. 33)

bitti (i) diye (çe): edat grubu

Delikanlı' dan sonra.. ona karşı duyduğu sevgiyi saklayamaz, görmezlikten gelemez olduktan sonra da: “Bencilliğimi arıttı, damıttı o benim: Onunla doruktayım ben” diye düşünür olmuştı. (GE/ s. 32)

“Bencilliğimi arıttı, damıttı o benim: Onunla doruktayım ben” (i) diye (çe): edat grubu

Bir seferinde; “Yerin dibine batsın vatan! Vatanmış! Aptal.. hâlâ kavrayamadınız yapacağınız işin büyüklüğünü” diye bağırmişti, kızınca şaşılacak kadar incelen ve daha o yaşlarda bile cadaloz karıları andıran sesiyle. (GE/ s. 36)

“Yerin dibine batsın vatan! Vatanmış! Aptal.. hâlâ kavrayamadınız yapacağınız işin büyüklüğünü” (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar da, hemen her seferinde, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle; “Adaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine” diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. kartal dalar gibi. (GE/ s. 37)

“Adaaaam sende.. işin mi yok Keyfine bak, keyfine” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, arada bir, bakardı ki, adamcağızı küçülten, küçük düşürmek isteyen numarası anlaşılmıyor, gürültüye gidecek; o zaman, diller döker, özür diler; “sakın yanlış anlaşılmasın, kötü bir maksatla söylemedim ben” diye konuyu tazeler, anlaşılmasını sağlardı. (GE/ s. 39)

“sakın yanlış anlaşılmasın, kötü bir maksatla söylemedim ben” (i) / diye (çe): edat grubu

*Kendisini hiç sevmeyenler bile, İhtiyar' ı avundurmak için yarışıyorlardı: **Çöküp** -ardından sevgili karıcığının- **gider diye** korkuyorlardı.. **arlan gibi delikanlı.** (GE/ s. 42)*

arlan gibi delikanlı çöküp gider (i) / diye (çe): edat grubu

Sordu işte bana; “Ne dersin, basayım mı?” diye. (GE/ s. 46)

“Ne dersin, basayım mı?” (i) / diye (çe): edat grubu

Bu işe; devşirmeler’i düşünerek: “Osmanlı yapmış, ben niçin yapmayayım?” diye girmişti.. yaptı. (GE/ s. 52)

“Osmanlı yapmış, ben niçin yapmayayım?” (i) / diye (çe): edat grubu

O, bu perdeyi “En verimli muhalefet yağcılıktır” diye adlandırır (...) (GE/ s. 55)

“En verimli muhalefet yağcılıktır” (i) / diye (çe): edat grubu

*İhtiyar bunu öğrendiği zaman kudurdu, çileden çıktı, küplere bindi, **niçin önleyemediler, nasıl önleyemezler diye** adamlarına ateşler püskürdü; onlardan ikisini derhal unufak etti: Sahne’de ne işi vardı onun? (GE/ s. 59)*

niçin önleyemediler, nasıl önleyemezler (i) / diye (çe): edat grubu

*İhtiyar onları hatırlayıp andıkça, **sanki gene o günlerde ve onların karşısında imiş de işler tıklarında yürüyormuş gibi**: - “İyi, iyi.. böylesi güzel. Ben de, inkılâbçı olmadığım için boynumu büker, tövbe istiğfar içinde susarım” demiştir. (GE/ s. 60)*

sanki gene o günlerde ve onların karşısında imiş de işler tıklarında yürüyormuş (i) / gibi (çe): edat grubu

*Ve bu gidişleri **babasının mezarını ziyaret içinmiş gibi** gösterdi. (GE/ s. 64)*

babasının mezarını ziyaret içinmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

*İşte şimdi de, bakanlığa kadar çıkardığı bir adamın yüzünü, aklından geçirdiği cümlelere uygun biçimde canlandırmaya hazırlanıyordu.. ki.. oturduğu lüks mevkinin kapısı, **geminin yana yatışındanmış gibi**, açılıverdi (...) (GE/ s. 76)*

geminin yana yatışındanmış (i) / gibi (çe): edat grubu

*İhtiyar, bu kederi yakaladığı zaman; **“Bak mendebura.. benden yaşlı” diye düşünmüştü**: Bu kederi oluşturabilmek için bitmez tükenmez yıllar gerekirdi. (GE/ s. 77)*

“Bak mendebura.. benden yaşlı” (i) / diye (çe): edat grubu

“Hadi bakiyim” diye tersledi, kartı elinin tersiyle itti, yere düşürdü; ama kız, gözleri ve yüz çizgileri ile, hep aynı kaldı. (GE/ s. 79)

“Hadi bakiyim” (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, burada; “Eh, ben de gençliğe bunun için önem vermiyorum muym?” diye tıslamıştı. (GE/ s. 80)

“Eh, ben de gençliğe bunun için önem vermiyorum muym?” (i) / diye (çe): edat grubu

“Güzellikten bin kat önemlisi, erkek denilen budalaları deli divâne eden mizacın tohumları geliyor onda. Ergenliğin bu mizacı bozmasına izin vermeyeceğim” diye kararlaştırmıştı. (GE/ s. 85)

“Güzellikten bin kat önemlisi, erkek denilen budalaları deli divâne eden mizacın tohumları geliyor onda. Ergenliğin bu mizacı bozmasına izin vermeyeceğim” (i) / diye (çe): edat grubu

(...) “Güliz Benden nefret ediyor. Eh, ne yapalım” diye düşünür ve keyiften dört köşe olurdu.. sık sık. (GE/ s. 85)

“Güliz Benden nefret ediyor. Eh, ne yapalım” (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar bunu anlar anlamaz da -gene keyiften dört köşe- “vay geldi bu domuza tutulacak enayinin başına” diye ellerini uğuşturmuştu. (GE/ s. 85)

“vay geldi bu domuza tutulacak enayinin başına” (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar, artık “Güliz, benim bütün ömrümde zerresine leke düşürmediğim, zırnık tâviz vermediğim bağımsızlığımın yeni bir garantisi oldu” diye düşünmektedir. (GE/ s. 88)

“Güliz, benim bütün ömrümde zerresine leke düşürmediğim, zırnık tâviz vermediğim bağımsızlığımın yeni bir garantisi oldu” (i) / diye (çe): edat grubu

Türkiye’de durum o hâle gelmişti ki, şartlar ve çıkarlar gerektiriyor diye, Moskof Amerika’lı ile, Alman Fransız ile barışır ve dost olabilir, herhangi bir konuda anlaşmaya varılabılırdi ama, “aziz ve kutsal topraklarımızın üzerinde” hiçbir şart ve hiçbir ülke veya Devlet çıkarı muhalefet ile iktidarı -parti

temsilcileri ile birlikte “halk”larını da- bir araya getiremez, barış şöyle dursun, anlaşmaya razı edemezdi. (GE/ s. 90)

şartlar ve çıkarlar gerektiriyor (i) / diye (çe): edat grubu

“Yaşasın demokrasi” diye keyiften dört köşe oluyor, çünkü “Bu muhteşem.. ve görkemli sonuç.. ve neticeyi ben, totaliter düzenlerin herhangi birisinde, meselâ ve örneğin Nazizm’de veya allıklı Nazizm’de bu kadar kolayca alabilir miydim?” diyordu. (GE/ s. 91)

“Yaşasın demokrasi” (i) / diye (çe): edat grubu

Sonunda da tutamadı kendini ve üçünü, beşini derken bütün adamlarını seferber etti; akıl almayacak kadar incelen sesiyle; “bulun onu bana, sersemeler” diye tepindi. (GE/ s. 97-98)

“bulun onu bana, sersemeler” (i) / diye (çe): edat grubu

O günlerde ise kendisini acımasız, kalles ve.. ve namussuz bir sürgün kurbanı saymaya başlamıştı: dünyada akla gelebilecek ne kadar haksızlık varsa, hepsi de sırf onu bulsun diye icad edilmişti. (GE/ s. 99)

onu bulsun (i) / diye (çe): edat grubu

Bu sözler gece saat on bire kadar, belki, seksen defa tekrarlandı. (GE/ s. 100)

saat on bire (i) / kadar (çe): edat grubu

Bu kadarla kalmadı; iki kadehi de yeniden doldurdu ve, gene “öyle içilmez, böyle içilir” diye onları da hakladı. (GE/ s. 113)

“öyle içilmez, böyle içilir” (i) / diye (çe): edat grubu

-“Okuyun onları bana” diye atıldı. (GE/ s. 117)

-“Okuyun onları bana” (i) / diye (çe): edat grubu

Bana gelince, eğitimcilerin başı olsaydım, ben, önce üstün yetenekli çocukları seçer, sonra da onlara örnekleri mörnekleri, gergileri mergileri yasaklardım.. yozlaşmasınlar diye. (GE/ s. 118)

yozaşmasınlar (i) / diye (çe): edat grubu

İşi sabah ezanıyla başlıyor, saat on bire doğru bitiyordu. (GE/ s. 123)

saat on bire (i) / doğru (çe): edat grubu

Kaçıracaksın diye korktum. (GE/ s. 124)

kaçıracaksın (i) / diye (çe): edat grubu

Bu fırsatı kaçırmamak içinmiş gibi, İhtiyar soruverdi. (GE/ s. 128)

bu fırsatı kaçırmamak içinmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Gerçi İhtiyar, çoğu kere, o masasına yaklaştığı zaman, kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış gibi bakıyor ve aynı eliyle, sinek kovarmış gibi selâmlayıp bir başka masaya selâmetliyordu; ama; “Ha, sen misin? Geç otur” dedikleri de az olmuyordu. (GE/ s. 131)

kocaman elini gözüne siper edip, uzakları görmeye çalışmış (i) / gibi (çe): edat grubu

Kız acıyan, ama benimsediği, hiç değilse hoşgördüğü bir öğrencisine acıyan bir öğretmen gülümseyişi ile; -“Öyle mi diyorsunuz?” diye sordu ve, “Gelin” dedi. (GE/ s. 139)

-“Öyle mi diyorsunuz?” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, o okusun diye yazmıştı. (GE/ s. 144)

o okusun (i) / diye (çe): edat grubu

Önce “Savaşçı”, sonra da “Sevgi”.. İhtiyar vermişti bunları.. avını iyice tanısın diye. (GE/ s. 152)

avını iyice tanısın (i) / diye (çe): edat grubu

Bunu hatırlayınca: “Onun asla öğrenemeyeceği şeyleri bir ben yapabilir, ona bir ben kazık atabilirim” diye atlayıp geçmek istedi konunun üstünden. (GE/ s. 167)

“Onun asla öğrenemeyeceği şeyleri bir ben yapabilir, ona bir ben kazık atabilirim” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve Delikanlı'yı; "Manyak mıyım neyim ben lan" diye burguya geçirebilirdi. (GE/ s. 167)

"Manyak mıyım neyim ben lan" (i) / diye (çe): edat grubu

Hepsi de can atmıştı kendilerine gülümsesin diye. (GE/ s. 168)

kendilerine gülümsesin (i) / diye (çe): edat grubu

Kediyi şaşılacak kadar güzel taklit ediyor ve kendisini daha da aşağılayabilsin diye daha da güzelleştirmeye çabalıyordu. (GE/ s. 169)

kendisini daha da aşağılayabilsin (i) / diye (çe): edat grubu

İşte bu gerçekler için soruyordu daha çok: Nasıl oluyor bu iş diye. (GE/ s. 15)

Nasıl oluyor bu iş (i) / diye (çe): edat grubu

Sanki, istenmeyene.. korkuluya mahkûmiyetini daha çok perçinleyen bir şeymiş gibi; / "Beni gerçekten seviyor o.. o da beni seviyor" diye mırıldandı. (GE/ s. 171)

korkuluya mahkûmiyetini daha çok perçinleyen bir şeymiş (i) / gibi (çe): edat grubu

"Beni gerçekten seviyor o.. o da beni seviyor" (i) / diye (çe): edat grubu

Ama, artık, haftada en az iki üç akşam Lokanta'da Delikanlı'yı; selâmlamak için masasına geldiği zaman, o kıllı ve boğum boğum elini gözüne siperlik yaparak; "Ooo.. sen misin? Böyle buyurmaz mısın?" diye masasına oturtuyordu. (GE/ s. 180)

"Ooo.. sen misin? Böyle buyurmaz mısın?" (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar ona cevap verecekmiş gibi eğildi, ama bambaşka şeyler söylemeye başladı. (GE/ s. 182)

ona cevap verecekmiş (i) /gibi (çe): edat grubu

Sonra da meze tabağından çatalın tek ucuyla bir peynir kırıntısı aldı ve, sanki, koca bir lokma çiğniyormuş gibi, takma dişlerini takırdada takırdada çiğnemeye başladı. (GE/ s. 184)

koca bir lokma çiğniyormuş (i) /gibi (çe): edat grubu

“Bu konuya devam ederiz bir gün” dedi ve son damlaları da içtikten sonra; **“keyfine bak sen” diye kalktı.** (GE/ s. 185)

“keyfine bak sen” (i) / diye (çe): edat grubu

Zaten, **nelerle uğraştığımı görüp de bana acıyasın diye rica ettim seni.** (GE/ s. 189)

nelerle uğraştığımı görüp de bana acıyasın (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı heyecanlandı; **“Güliz bu” diye düşündü.** (GE/ s. 190)

“Güliz bu” (i) /diye (çe): edat grubu

Bir an için, **İhtiyar her şeyi anlayacak diye korktu.** (GE/ s. 194)

İhtiyar her şeyi anlayacak (i) / diye (çe): edat grubu

Öfkeli görünen o değilmiş gibi güldü İhtiyar. (GE/ s. 195)

Öfkeli görünen o değilmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Hep böyle oluyor diye düşündü. (GE/ s. 201)

hep böyle oluyor (i) / diye (çe): edat grubu

-**“Bensiz mi?” diye sordu Güliz.** (GE/ s. 202)

-**“Bensiz mi?” (i) / diye (çe): edat grubu**

Hiçbir zaman, hiçbir konuda, hiçbir durumda rol yapmayı düşünmedim; işe **rol yapayım diye** başlamadım. (GE/ s. 202)

rol yapayım (i) / diye (çe): edat grubu

Kâh kendimden tiksindiririm, kâh, **“sahneye çıkmalıymışsın sen, kızım Sıdika” diye neşelenirim.** (GE/ s. 203)

“sahneye çıkmalıymışsın sen, kızım Sıdika” (i) / diye (çe): edat grubu

Sadece.. iyi dinle beni.. gecenin bitiminde, dağılırken, **seninle, kimseyi kuşkulandırmadan, kimsenin ruhu duymadan buluşmak için nasıl bir oyun düzenleyebilirim diye beynimi muncıklayıp duruyorum.** (GE/ s. 203)

seninle, kimseyi kuşkulandırmadan, kimsenin ruhu duymadan buluşmak için nasıl bir oyun düzenleyebilirim (i) / diye (çe): edat grubu

Başbaşa kaldıkları zaman bunu söylemeye hazırlanıyordu ki, o: -“Hiç de başarılı değilim” diye başladı. (GE/ s. 204)

-“Hiç de başarılı değilim” (i) / diye (çe): edat grubu

Ben de, dönen dolapların -şimdilik- hiçbirisini bilmeyen bu adamcağızdan orada ayrılıp sana gelirim.. diye düşünmüştüm işte. (GE/ s. 205)

dönen dolapların hiçbirisini bilmeyen bu adamcağızdan orada ayrılıp sana gelirim (i) /diye (çe): edat grubu

Katlanamayacağını, kaçış yolu aradığını aklına getirmeden karara doğru yöneliyordu; “Bir karar vermeli.. hem de en kısa zamanda” diye geçirdi aklından. (GE/ s. 205)

“Bir karar vermeli.. hem de en kısa zamanda” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, hep bir ağızdan başlayıverdiler oynarken: “Helvacı, helva; şeker lokumdur helva” diye. (GE/ s. 206)

“Helvacı, helva; şeker lokumdur helva” (i) / diye (çe): edat grubu

“Arkadaşının mı?” diye sordu. (GE/ s. 208)

“Arkadaşının mı?” (i) / diye (çe): edat grubu

Aynada gözgöze idiler.. düelloya başlayacaklarmış gibi. (GE/ s. 209)

düelloya başlayacaklarmış (i) / gibi (çe): edat grubu

Delikanlı, en iyisi bu olacak diye düşündü ve gülerek; -“Merhaba Güliz” dedi. (GE/ s. 214)

en iyisi bu olacak (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı, önce, anlamazlıktan gelelim diye düşündü. (GE/ s. 216)

anlamazlıktan gelelim (i) / diye (çe): edat grubu

Ama saygıyla selâm verdi; onu rahatsız etmemek için titizlenirmiş gibi, ayaklarının ucuna basa basa çıkıp gitti. (GE/ s. 216)

onu rahatsız etmemek için titizlenirmiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Sonra, takma dişler, sanki o minicik parça kocaman bir mandalınanın bütünüyümüş gibi uzun uzun çiğnerken sürdürüyor. (GE/ s. 217)

o minicik parça kocaman bir mandalınanın bütünüyümüş (i) / gibi (çe): edat grubu

Delikanlı, tedirgin ve ürkek bakışlarını bu sınırsızlıkta dolaştırıyor ve gerçeğin ancak kıyısını köşesini öğrenebildiği halde, “bu salona bütün Türkiye sığar” diye düşünüyor. (GE/ s. 221)

“bu salona bütün Türkiye sığar” (i) / diye (çe): edat grubu

Ama aynı hırsın bir benzeri ile dikeyor kafasına; bir damla bile bırakmamak istermiş gibi içiyor. (GE/ s. 228)

bir damla bile bırakmamak istermiş (i) / gibi (çe): edat grubu

“Ne kadar da geç oldu” diye düşünüyor. (GE/ s. 228)

“Ne kadar da geç oldu” (i) / diye (çe): edat grubu

Kaç kere söyledim sana, aklına esince gelmeye kalkışmayacaksın diye! (GE/ s. 229)

aklına esince gelmeye kalkışmayacaksın (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı boyuna “nerdeydin” diye soruyordu. (GE/ s. 229)

“nerdeydin” (i) / diye (çe): edat grubu

Her konuda ve her şey için böyledir bu diye düşünüyordu. (GE/ s. 231)

her konuda ve her şey için böyledir bu (i) / diye (çe): edat grubu

“Primitif olan.. hayata eşit olan işte bu seçim” diye düşündü.. gururla, büyüyerek, herkesten ve her şeyden üstünleşerek. (GE/ s. 235)

“Primitif olan.. hayata eşit olan işte bu seçim” (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı, “en iyisi masadaki oyun” diye dış gıcırdatıyor ve bu oyuna dönüyor. (GE/ s. 236)

“en iyisi masadaki oyun” (i) / diye (çe): edat grubu

Kaç kere söyledim sana, o çetenin bütün elebaşları da aynı şeyin şeyidir diye. (GE/ s. 249)

o çetenin bütün elebaşları da aynı şeyin şeyidir (i) / diye (çe): edat grubu

“Ama siz de hiç yardımcı olmuyorsunuz ki” diye sızlandı. (GE/ s. 250)

“Ama siz de hiç yardımcı olmuyorsunuz ki” (i) / diye (çe): edat grubu

Hızını kaybetmemek, fazla ara vermemek hırsıyla imiş gibi, ıhlamurundan çabucak bir yudum içiyor ve daha yutarken devam ediyor (...) (GE/ s. 266)

hızını kaybetmemek, fazla ara vermemek hırsıyla imiş (i) / gibi (çe): edat grubu

Ve konuşsun istiyordu.. sanki mümkünmüş gibi, kesin bir yargıya varmak için! (GE/ s. 272-273)

sanki mümkünmüş (i) / gibi (çe): edat grubu

Güliz; “Kabul edeceğin şeyin ne olduğunu da, kabul edeceğini de biliyorum” diye yazıyordu. (GE/ s. 282)

“Kabul edeceğin şeyin ne olduğunu da, kabul edeceğini de biliyorum” (i) / diye (çe): edat grubu

Kız, bir hıçkırığın kelimeleri paramparça etmesini önlemek için çarpınarak: -“Kızma bana” diye tamamlayabildi. (GE/ s. 290)

-“Kızma bana” (i) / diye (çe): edat grubu

İçinden; “İnşaallah beni fark etmemişlerdir” diye geçirdi. (GE/ s. 292)

“İnşaallah beni fark etmemişlerdir” (i) / diye (çe): edat grubu

İhtiyar’ın sözünü şimdi böyle hatırlıyordu; hem de doğrusu bu, diye. (GE/ s. 294)

doğrusu bu (i) / diye (çe): edat grubu

“Seviyor.. hâlâ.. ve daha çok” diye düşündü. (GE/ s. 301)

“Seviyor.. hâlâ.. ve daha çok” (i) / diye (çe): edat grubu

Ve, Çanakkale'lerle dalga geçiliyor; asıl sömürü şimdi, yâni çağımızda ekonomik ve teknolojik güçlerle sürdürülüyor diye. (GE/ s. 324)

asıl sömürü şimdi, yâni çağımızda ekonomik ve teknolojik güçlerle sürdürülüyor (i) / diye (çe): edat grubu

-“Öldürecek misin onu?” diye soruyor ve bunun olamazlığını -düşünmeye de gerek duymadan- kabullendiği için, soruyu düzeltiyordu. (GE/ s. 331)

-“Öldürecek misin onu?” (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı, bu hatırlayıyla; “İhtiyar ikiz değil, üçüz değil, beşiz bulmuş” diye düşünmüştü. (GE/ s. 332)

“İhtiyar ikiz değil, üçüz değil, beşiz bulmuş” (i) / diye (çe): edat grubu

Delikanlı hâlâ gülüyordu.. hep öyle; inanılmazla yatırılmak istenmiyormuş gibi. (GE/ s. 333)

inanılmazla yatırılmak istenmiyormuş (i) / gibi (çe): edat grubu

(...) sen seversin diye getirdim onu. (GE/ s. 337)

sen seversin (i) / diye (çe): edat grubu

“Bu işi ben” dedi, ama dilinin ucuna kadar geldiği halde, beceremeyeceğim diyemedi ve, “ben bir hale yola koyarım” diye tamamladı. (GE/ s. 344)

“ben bir hale yola koyarım” (i) / diye (çe): edat grubu

“Hava iyice serin” diye yordu ürpertisini. (GE/ s. 358)

“Hava iyice serin” (i) / diye (çe): edat grubu

O zaman, onların kim olduklarını, hangi olayda ve nasıl öldüklerini hatırlıyordu.. bir şimşek aydınlığında belirip de yeniden karanlığa gömülmüşler gibi. (GE/ s. 366)

bir şimşek aydınlığında belirip de yeniden karanlığa gömülmüşler (i) / gibi (çe): edat grubu

4. 1. 8. BAĞLAMA GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 8. 1. Bağlama Edatı Tek Kelimeden Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 8. 1. 1. “Ama” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Gene içti ve daha da yavaş bir sesle, ama Delikanlı’yı bir hamlede yanına koşturan bir açıklıkla ekledi. (GE/ s. 211)

daha da yavaş bir ses ile, (i) / ama (be) / Delikanlı’yı bir hamlede yanına koşturan bir açıklık ile (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 1. 2. “Değil” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kasıtlı.. görmek için değil; bir klakson yüzünden.. dikiz aynasına bakıvermişti. (GE/ s. 152)

görmek için (i) / değil (be) / bir klakson yüzünden (i): bağlama grubu

Ve, o tifturünilerin gasb edilmiş kaba kuvvetle ve el zekâsının ökseleriyle yaptıklarının alâsını tek başıma yapıyorum ben.. yaptım ben.. kendi dehamla kurdum dev çarkımı ve Devlet gasbı gibi pestenkerani bir amaç için değil, Kâinatın Amacı’ni gerçekleştirmek için, devleti devlet eliyle toz etmek için kurdum ben. (GE/ s. 268)

Devlet gasbı gibi pestenkerani bir amaç için (i) / değil (be) / Kâinatın Amacı’ni gerçekleştirmek için (i): bağlama grubu

Heves ettiğinden değil, bu merak yüzünden almıştı eline. (GE/ s. 346)

heves ettiğinden (i) / değil (be) / bu merak yüzünden (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 1. 3. “Hatta” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Gerçi yola, “sersemlikler” dediği insan zaaflarını kavrayarak, hatta kavradığı için çıkmış ve yöntemini bunlar üzerine kurmuştu; ama Vakıf sözcüğü, İhtiyar’ in çok daha sonraları bulduğu bir toplum ve insan taşlaması idi. (GE/ s. 46)

“sersemlikler” dediği insan zaafalarını kavrayarak, (i) / hatta (be) / kavradığı için (i): bağlama grubu

Evet; hiçbir özel çaba harcamadan, hatta herhangi bir istek duymadan anlamıştı bunu Delikanlı. (GE/ s. 256)

hiçbir özel çaba harcamadan (i) / hatta (be) / herhangi bir istek duymadan (i): bağlama grubu

Ve, korkuyla, hatta dehşete benzeyen acayip bir kasılmayla bir başka şeyi daha hatırlıyor. (GE/ s. 297)

korku ile (i) / hatta (be) / dehşete benzeyen acayip bir kasılma ile (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 1. 4. “Ve” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Delikanlı gene esnedi.. hem de bu sefer uzun uzun ve gerinerek.. ona bakmadan.. kısık gözlerle, duvardaki boy aynasından izlemecesine (...) (GE/ s. 7)

uzun uzun (i) / ve (be) / gerinerek (i): bağlama grubu

Bitmiş ve Delikanlı boşluğa düşmüştü.. onuru zedelenmiş ve aşağılanmış olarak. (GE/ s. 20)

onuru zedelenmiş (olarak) (i) / ve (be) / aşağılanmış olarak (i): bağlama grubu

Böylece ve bu yüzden, onun verdiği Güliz de, onun hazırladığı aşk da gerçeğin dışına düşüyordu. (GE/ s. 12), (GE/ s. 54)

böylece (i) / ve (be) / bu yüzden (i): bağlama grubu

İşine dönerken de, dünyanın en ağır aşağılamasını yaptığını bile bile ve yapmak için ekledi (...) (GE/ s. 14)

dünyanın en ağır aşağılamasını yaptığını bile bile (i) / ve (be) / yapmak için (i): bağlama grubu

Söz verir ve sözünü tutarsan bu elli bin lira kaç para eder.. Ben sana bir imparatorluk vereceğim: At o sigarayı. (GE/ s. 17)

söz verir(sen) (i) / ve (be) / sözünü tutarsan (i): bağlama edatı

Delikanlı bir aleve, bir de yakamadığı sigaraya baktı ve sonunda Dupon' u kapattı, sigarayı paketine yerleştirdi, ikisini de cebine koydu.. kuzu kuzu.. her şeyin artık bittiğini bile bile.. ve başkaldırmanın mârifet olmaktan çıktığı bu anda. (GE/ s. 18)

kuzu kuzu.. (i) / her şeyin artık bittiğini bile bile (i) / ve (be) / başkaldırmanın mârifet olmaktan çıktığı bu anda (i): bağlama grubu

İnadına, ona uygun bir gülümseyişle ve ters ters bakışından ayrı bir tad duyarak sürdürdü konuşmasını (...) (GE/ s. 18)

ona uygun bir gülümseyişle (i) / ve (be) / ters ters bakışından ayrı bir tad duyarak (i): bağlama grubu

Yumuşacık ve içten, sürdürdü konuşmasını. (GE/ s. 23)

Yumuşacık (i) / ve (be) / içten (i): bağlama grubu

(...) Delikanlı, oturduğu koltukta bacaklarını iyice yaydıktan sonra çok kesin, çok da yalın bir gerçeği, akli ermeyene anlatmaya çabalarmış gibi, ciddî ciddî konuştu. (GE/ s. 27-28)

oturduğu koltukta bacaklarını iyice yaydıktan sonra (i) / ve (be) / çok kesin, çok da yalın bir gerçeği, akli ermeyene anlatmaya çabalarmış gibi (i): bağlama grubu

Bulmuşsun bir yığın budala.. bir yığın da, kuyruğu kapana sıkışmış veya yakasını sana kaptırmış namussuz tilki; şantajla, baskıyla, kemik parçalarıyla ve palavralarla kullanıyor.. kullanmakla da kalmıyor, üstelik, dehanı ilan ettiriyorsun. (GE/ s. 28)

şantajla, (i) / baskıyla, (i) / kemik parçalarıyla (i) / ve (be) / palavralarla (i): bağlama grubu

Sevgiyle, benimseyişle beraberlik arayışlarıyla ilgili -insana has- ne kadar eğilim, ne kadar içgüdü varsa -başta hoşlanış, hoşnud olma- hepsini de Delikanlı'da ve Delikanlı olduğu için duymuş.. duyabilmişti (...) (GE/ s. 32)

Delikanlı'da (i) / ve (be) / Delikanlı olduğu için (i): bağlama grubu

Artık ufak tefek işlerini ve isteklerini karısına değil ona yaptırıyordu; hem de inadına inadına, kocası yanlarında iken ve kendi karısı da varken. (GE/ s. 40)

kocası yanlarında iken (i) / ve (be) / kendi karısı da varken (i): bağlama grubu

Ortalık birbirine girmiş, Türkiye’ de kızılca kıyamet kopmuş iken.. herkes birbirine kuşku ile bakar ve kuşkulanıldığını sanırken kimsenin üzerinde durmadığı birkaç ünlü kişiden birisi de, kesinlikle o idi. (GE/ s. 48)

herkes birbirine kuşku ile bakar(ken) (i) / ve (be) kuşkulanıldığını sanırken (i): bağlama grubu

Üzerine bir damla çamur bulaştırmadan, adamları aracılığı ile bu işi pek güzel ve tereyağından kıl çeker gibi başardı. (GE/ s. 48)

pek güzel (i) / ve (be) / tereyağından kıl çeker gibi (i): bağlama grubu

Nitekim, konunun her açılışında, üç değil, yedi başlı canavara saldıracakmış gibi kıvılcımlanan gözlerle ve, her aşırı öfkelenişinde olduğu gibi şaşılacak kadar incelen sesiyle; “Henüz görmedi dünya beni değiştirecek olayı” demiştir. (GE/ s. 50)

üç değil, yedi başlı canavara saldıracakmış gibi kıvılcımlanan gözlerle (i) ve, (be) / her aşırı öfkelenişinde olduğu gibi şaşılacak kadar incelen sesiyle; (i): bağlama edatı

Pöhh.. bir tepeciğin alınması için verilmiş bir hücum emri nerede ve ne zaman ihanet sayılmıştır, ha? (GE/ s. 50)

nerede (i) / ve (be) / ne zaman (i): bağlama edatı

Başyazarlığını artık, İhtiyar’ın mebus yaptırdığı ve gene İhtiyar’ın bir çok vurgun olayına karıştırıp rezaletlerini ayyuka çıkarttığı bir adam yapıyor ve hakkıyla, yâni tam İhtiyar’ın istediği gibi yapıyordu (...) (GE/ s. 54)

hakkıyla, (i) / yâni (be) / tam İhtiyar’ın istediği gibi (i): bağlama grubu

Tam aksine, mesleğim ve felsefem için en üstün verimi, her dönemde ve bugüne kadar hep lâiklik ilkesinden sağlamışımdır. (GE/ s. 68)

her dönemde (i) / ve (be) / bugüne kadar (i): bağlama grubu

Ayrıca demokratik budalalar, Rusya'daki yüz milyonlarca insanın yokluklarına, yoksulluklarına, açıklıklarına, çıplaklıklarına, geri kalmışlıklarına ve bu halde bırakılışlarına acıyorlardı.. **sebepe aramadan ve acımların değilse bile, yardımlarının neye yarayıp neye yaramayacağını anlayamadan!** (GE/ s. 69)

sebepe aramadan (i) / ve (be) / acımların değilse bile, yardımlarının neye yarayıp neye yaramayacağını anlayamadan (i): bağlama grubu

Bütün rekorları kıran ve (hep İhtiyar'ın üslubu) çağımıza da hani pek yakışan bu barbarlık ve budalalık İhtiyar'a **dehasıyla ve bunca emek, bunca zaman harçayarak hâle yola koyduğu işleri için, fena kayıplar verdirtti; onu küplere bindirecek kadar geriletti; çünkü en büyük kozlarından birisini, yâni komünizmi işlemez ve işe yaramaz duruma düşürdü (...)** (GE/ s. 70)

dehasıyla (i) / ve (be) / bunca emek, bunca zaman harçayarak hâle yola koyduğu işleri için (i): bağlama grubu

Mendebur diksürüngenler -yâni insanlar- bu yüzden **küçük büyük, önemli, önemsiz, her çatışma ve tartışmada derhal kaba kuvveti hatırlıyordu.** (GE/ s. 72)

küçük büyük, önemli, önemsiz, her çatışma (i) / ve (be) / tartışma (i): bağlama grubu

İhtiyar, 1960'ın -bildiği halde, ne yapıp ettiyse de önleyemediği -27 Mayıs'ına işte **bu durumda ve "Güliz Dönemi"nin başlangıcında girdi.** (GE/ s. 75)

bu durumda (i) / ve (be) / "Güliz Dönemi"nin başlangıcında (i): bağlama grubu

Kız, elinde bir deste basılı karton, geliyor; dudaklarından **gözlerine kadar donmuş bir yüzle ve dimdik bir yürüyüşle salonu dolaşıyor, elindeki kartlardan birer tane, neresi rast gelirse oraya; masalara, kanepelere, dizlere, ellere -atar gibi- bırakıyordu.** (GE/ s. 77)

gözlerine kadar donmuş bir yüzle (i) / ve (be) / dimdik bir yürüyüşle (i): bağlama grubu

Onlar, İhtiyar'ın emriyle ve onun istediği konularda -karşılıklı olarak- ha bire çam üstüne çam deviriyor, pot üstüne pot kırıyorlardı. (GE/ s. 90)

İhtiyar'ın emriyle (i) / ve (be) / onun istediği konularda (i): bağlama grubu

Sırf ilk derstir diye ve işinden atılmayı göze alarak, açılış günü fakülteye gitti (...) (GE/ s. 95)

ilk derstir diye (i) / ve (be) / işinden atılmayı göze alarak (i): bağlama grubu

-“Yo, yo.. kat'iyyen ve kesinlikle sakıncası da, mahzuru da yoktur. (GE/ s. 97)

kat'iyyen (i) / ve (be) / kesinlikle (i): bağlama grubu

O da bu fırsatı kaçırmıyor, yanına iki kişi daha alarak ve “büyük arkadaş” rolünde, “dost gecesi”ne geliyor. (GE/ s. 112)

yanına iki kişi daha alarak (i) / ve (be) / “büyük arkadaş” rolünde (i): bağlama grubu

Delikanlı, bir süre ve hiç kuşkusuz o kadının yardımıyla beyler gibi yaşadı. (GE/ s. 113-114)

bir süre (i) / ve (be) / hiç kuşkusuz (i): bağlama grubu

Delibozuk -belki- küçümser, hatta tiksindir gibi ve belli etmemeye çalışarak yapmıştı bu işi. (GE/ s. 114)

küçümser, hatta tiksindir gibi (i) / ve (be) / belli etmemeye çalışarak (i): bağlama grubu

Kan beynine sıçradı; kafası bungunlaştı ve -hep elinde olmadan, farkına bile varmadan- gözlerini (yiyiverecekmiş gibi.. ateşler saçarak: çok sonra Güliz'in anlatımıdır bu) açarak dik dik ve ısrarla baktı kıza. (GE/ s. 138)

dik dik (i) / ve (be) ısrar ile (i): bağlama grubu

Güliz de tıpkı onun gibi ve “Kibrit bende var” dercesine; -“Bende var” dedi. (GE/ s. 141)

tıpkı onun gibi (i) / ve (be) / “Kibrit bende var” dercesine (i): bağlama grubu

Galeri hikâyesini de, “O Belde” sahnesini de, kelime sektirmeden ve dalga geçmeye veya övünmeye kalkışmadan, “üstün bir objektiflik”le, kısacası, kendine has üstünlükle, Delikanlı’nın mimiklerini, ses tonlarını bile atlamadan “rapor”ladı. (GE/ s. 148-149)

kelime sektirmeden (i) / ve (be) / dalga geçmeye veya övünmeye kalkışmadan (i): bağlama grubu

“Yalnız adam gururu” her ne kadar evcilleşmiş görünüyor ve evcilleşmeye yetenekli davranıyorsa da, aynı “yalnız adam”ın kuşkuculuk ve güvensizliği hep tetikte, hep emre hazır, olduğu gibi duruyordu; tehlikeyi görmek, tehlikeden başka bir şey görmemek ve sadece tehlike görmek için! (GE/ s. 159)

“Yalnız adam gururu” her ne kadar evcilleşmiş görünüyor(sa) (i) / ve (be) / evcilleşmeye yetenekli davranıyorsa (i): bağlama grubu

tehlikeyi görmek (i) / tehlikeden başka bir şey görmemek (i) / ve (be) / sadece tehlike görmek için (i): bağlama grubu

Delikanlı donuk donuk ve uzun uzun baktı ona. (GE/ s. 174)

donuk donuk (i) / ve (be) uzun uzun (i): bağlama grubu

Ve, Delikanlı kendisini zor tutmaktadır; “kim şu adam? onu tanıyorum galiba” dememek için.. ve oturduğu masada Filinta Delikanlı ile çok güzel ve çok çirkin kızların değil, yalnız Güliz’in bulunduğuna inanmak için. (GE/ s. 177)

kim şu adam? onu tanıyorum galiba” dememek için (i) / ve (be) / oturduğu masada Filinta Delikanlı ile çok güzel ve çok çirkin kızların değil, yalnız Güliz’in bulunduğuna inanmak için (i): bağlama grubu

Güliz görününce salondakiler onu bağıra çağıra ve alkışlarla karşıladı. (GE/ s. 199-200)

bağıra çağıra (i) / ve (be) / alkışlar ile (i): bağlama grubu

Güliz, tatlılığı Delikanlı'yı çileden çıkararak bir ağırbaşlı hoşnut kalmışlık taklidiyle ve sesini kalınlaştırarak; -“İyi” dedi. (GE/ s. 201)

tatlılığı Delikanlı'yı çileden çıkararak bir ağırbaşlı hoşnut kalmışlık taklidiyle (i) / ve (be) / sesini kalınlaştırarak (i): bağlama grubu

Delikanlı, kız sustuktan epey sonra, kalktı, dudaklarını kemire kemire ve yavaş yavaş yürüdü, sehpadaki ikinci kadehi aldı; içti. (GE/ s. 211)

dudaklarını kemire kemire (i) / ve (be) / yavaş yavaş (i): bağlama grubu

Öpmek istiyordu.. aşkla, tutkuyla.. ve minnetle. (GE/ s. 211)

aşk ile, (i) / tutku ile (i) ve (be) / minnet ile (i): bağlama grubu

Delikanlı, içi burkularak ve utanarak hatırladı, tam bir konsomatris atlatması diye düşündüğünü. (GE/ s. 212)

İç burkularak (i) / ve (be) / utanarak (i): bağlama grubu

Bu istekle ve bu isteğe göre kımlıdadı bile.. doğrulur gibi oldu. (GE/ s. 214)

bu istek ile (i) / ve (be) / bu isteğe göre (i): bağlama grubu

Taşlar o istediği için kırmakta, gene o istediği için ve onun isteğine, onun hesaplarına göre kırılmaktadır. (GE/ s. 222)

o istediği için (i) / ve (be) / onun isteğine, onun hesaplarına göre (i): bağlama grubu

Güliz, en sonunda başarmıştır ona gerçeği.. aslında, bu acayip yaratığı anlatabilmeyi.. Gazino'dan bir sonraki gece.. öfkelerle, hırçlılıklarla, didişmelerle.. ve gözyaşları ile Güliz, anlaşılmaz.. akıl dışını anlatmayı başarmıştır. (GE/ s. 238)

öfkeler ile, (i) / hırçlılıklar ile, (i) / didişmeler ile.. (i) / ve (be) / gözyaşları ile (i): bağlama grubu

Aslında Delikanlı, devrimlerin ve ilkelerin büyüsunü çoktan ve, elbette İhtiyar'ın yüzünden kaybetmişti. (GE/ s. 240)

çoktan (i) ve (be) / İhtiyar'ın yüzünden (i): bağlama grubu

Hep öyle ve anlaşılmanın hüznüyle, yeniden koyuluyor konuşmaya.
(GE/ s. 245)

hep öyle (i) / ve (be) / anlaşılmanın hüznü ile (i): bağlama grubu

-“A! Onu düşünmek zorundayım.. ben göndermesem bir yıl bekler.. istemem.. çiftleşme mevsimi dışında her şey için ve her zaman.” (GE/ s. 247)

çiftleşme mevsimi dışında her şey için (i) / ve (be) / her zaman (i): bağlama grubu

Anlaşılmanın büyüklerin hüznüyle ve çarpıcı bir hayıflanışla göğüs geçiriyordu şimdi. (GE/ s. 250)

anlaşılmanın büyüklerin hüznü ile (i) / ve (be) / çarpıcı bir hayıflanış ile (i): bağlama grubu

Delikanlı, her şeyden çok ve dayanılmaz bir güçle o yalan dudakları öpmek, onları unutulmaz içtenliklerine, Sıdika'larına kavuşturmak.. onunla başbaşa kaldıkları, kimi romantik, içli ve mahzun, kimi çılgın aşk zamanlarını yeniden yaşamak için dayanılmaz bir sabırsızlık duyuyor, can atıyordu. (GE/ s. 260)

her şeyden çok (i) / ve (be) / dayanılmaz bir güç ile (i): edat grubu

Konuyu açtığı zaman bu kelimeyi belli bir aşağılama kastı ile söylemişti.. söver gibi.. ve, İhtiyar'ın bir “hayat kiralayıcısı” olduğunu, yüzüne vururcasına! (GE/ s. 265)

söver gibi (i) ve (be) / İhtiyar'ın bir “hayat kiralayıcısı” olduğunu yüzüne vururcasına (i): bağlama grubu

Rusya'da, Çin'de, Küba'da, İspanya'da ve bir zamanlar İtalya'da, Almanya'da.. sonra, uydularda çok geniş kadro ve ortakla, çetelerin yaptığını ben, yarım asırdır Türkiye'nizde tek başıma denebilecek kadar küçük bir ekiple ve sadakaya benzeyen çok küçük paylarla yapmak istiyorum. (GE/ s. 267)

tek başıma denebilecek kadar küçük bir ekip ile (i) / ve (be) / sadakaya benzeyen çok küçük paylar ile (i): bağlama grubu

Onlar bu kârları parti ve doktrin çapında örgütlenerek ve sadece kaba kuvvete dayanarak ve kendilerinin malı olmayan zekâ ve zekâların yutturmacalarından yararlanarak sağlamışlardır. (GE/ s. 267-268)

parti ve doktrin çapında örgütlenerek (i) / ve (be) / sadece kaba kuvvete dayanarak (i) / ve (be) / kendilerinin malı olmayan zekâ ve zekâların yutturmacalarından yararlanarak (i): bağlama grubu

*Benimdir onlar; nah şu takma dişlerim gibi benimdir onlar ve mendilim, çoraplarım gibi benimdir onlar: **Benim için, benim ana hedefim için ve ben istediğim için ve birbirlerini yemek, Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak için** vardılar; çürütmek ve yok etmek hırslarını aziz ve kutsal vatan sathına bulaştırmak için.. kesin zaferimi gerçekleştirmek için vardılar. (GE/ s. 269)*

benim için, benim ana hedefim için (i) / ve (be) / ben istediğim için (i) / ve (be) / birbirlerini yemek, Devlet denen yutturmacayı çamura, çifkefe, katrana bulamak için (i): bağlama grubu

*Sigara ve rakı, nasıl toplumu güçlendirecek maddî güçleri çarçur ettiyse, sloganlara ve kavramlara özentisi de gene toplumun, yâni düzenin sağladığı ve sağlayabileceği imkânları çürüttü.. **eşekler eliyle ve benim dürtülerimle.** (GE/ s. 273)*

eşekler eli ile (i) / ve (be) / benim dürtülerim ile (i): bağlama grubu

*Hiçbir çıkar gözetmeyen, sırf hakikat uğruna, sırf ülke ve toplum yararına cihâda kalkan zavallılar **her zaman ve her konuda** aynı grafiği çizmişlerdir (...)* (GE/ s. 275)

her zaman (i) / ve (be) / her konuda (i): bağlama grubu

***Bu hatırlayışıyla ve tam bir yaşama hırsıyla, karşılık vermek için silâhına sarılırcasına, hem de Güliz'e lâyük bir rol başarısıyla gülüverdi.** (GE/ s. 276)*

bu hatırlayışı ile (i) / ve (be) / tam bir yaşama hırsı ile (i): bağlama grubu

*Ağlamak diye bir şey olduğunu, çünkü hüznün, elemi, kederin olduğunu ve bunların insan için en değerli duygular olduğunu -sanki yüzyıllarca sonra- **ilk kez ve hayâl meyal hatırlıyordu.** (GE/ s. 283)*

ilk kez (i) / ve (be) / hayâl meyal (i): bağlama grubu

Kısık ve vahşî bir gülümseyiş dudaklarında, dimdik durmuş, İhtiyar'a da öylece bakmıştı.. gözlerini bir kerecik seyrederek.. ve duyduğu zevki anlatmak isteyerek. (GE/ s. 284)

gözlerini bir kerecik seyrederek (i) / ve (be) / duyduğu zevki anlatmak isteyerek (i): bağlama grubu

Kâh karşı kıyılara, kâh, gökyüzüne ve arada bir de Güliz'e bakmak için başını kaldırıyor, gözlerini yeniden saata çevirince, yelkovanın bu fırsatlardan kalleşçe yararlanarak , hile yapmış gibi, iki, üç dakika birden ilerlemiş olduğunu görüyordu. (GE/ s. 284-285)

kâh karşı kıyılara, kâh, gökyüzüne (i) / ve (be) / arada bir de Güliz'e bakmak için (i): bağlama grubu

Şimdi yeniden ve daha dikkatle baktı ve sebebi yakaladı. (GE/ s. 285)

yeniden (i) / ve (be) / daha dikkat ile (i): bağlama grubu

-“Anladım, efendim” dedi “yapacağım” diye eklemeye gerek duymadan ve duyurmadan. (GE/ s. 300)

“yapacağım” diye eklemeye gerek duymadan (i) / ve (be) / duyurmadan (i): bağlama grubu

Kız da aynı anda ve eşikte, gene dönerek sordu: -“Sevmekten söz edip durdunuz; nedir o acaba? (GE/ s. 301-302)

aynı anda (i) / ve (be) / eşikte (i): bağlama grubu

Pençesine alıyor, mıncıklıyor, eti kemiğinden, çekirdeği içinden ayırır gibi, duygularından, klâsik erdemlerden, ilgi ve ilişkilerin köklü anlamlarından, hatta içgüdülerden, doğumla gelen eğilimlerden ayırıyor, beş on sloganla ve bir o kadar da hin oğlu hin paradoksla bırakıyordu. (GE/ s. 306)

beş on slogan ile (i) / ve (be) / bir o kadar da hin oğlu hin paradoks ile (i): bağlama grubu

Seni onurun yüzünden ve onurundan yüceltmek istedim ben. (GE/ s. 310)

onurun yüzünden (i) / ve (be) / onurundan (i): bağlama grubu

Demek, annaler babalar da varmış kavganın hesabında.. her kavganın hesabında.. **kaal ü belâdan beri, ve haşre dek!** (GE/ s. 316)

kaal ü belâdan beri (i) / ve (be) / haşre dek (i): bağlama grubu

Bu konudaki bir yorumu, **elinde olmadan ve önlenemez, karşı durulamaz bir baskı olarak, bütün varlığında duyuyordu.** (GE/ s. 324)

elinde olmadan (i) / ve (be) / önlenemez, karşı durulamaz bir baskı olarak (i): bağlama grubu

Şimdi Delikanlı onun saçlarını okşuyordu.. **mutlu ve mahzun; kızın söylediği şehzâde olmadığı için.. olamayacağına inandığı için mahzun..** (GE/ s. 335)

mutlu (i) / ve (be) / mahzun (i): bağlama grubu

Bunun için her istediğini **seve seve ve bütün yeteneklerimi -seninle sevişirken nasılsa- şevkle, şevhetle, tutkuyla kullanarak.. kendimi bütün benliğimle vererek.. iş yapıyordum.** (GE/ s. 336)

seve seve (i) / ve (be) / bütün yeteneklerimi şevk ile, şevhet ile, tutku ile kullanarak (i): bağlama grubu

Aşk için yaşadığım, bayrakların aşk için açılmasını.. seviyorum diye, ve, sevmeye lâıyk olmalı, hak kazanmalıyım diye bayrakların açılmasını istediğim günleri nasıl unuturum? (GE/ s. 347)

aşk için yaşadığım, bayrakların aşk için açılmasını.. seviyorum diye (i) / ve (be) / sevmeye lâıyk olmalı, hak kazanmalıyım diye (i): bağlama grubu

Yazıklar olsun, yazıklar ki, bir daha genç olamayacaklar ve gençlikleri olgunluk, yaşlılık çağlarını kurtaramayacak; **ezik ve silik** göçüp gidecekler. (GE/ s. 348)

ezik (i) / ve (be) / silik (i): bağlama grubu

Eli silâhlı bir komünist üzerinize gelir ve siz de kendinizi korumaya kalkışırsanız, size faşist der. (GE/ s. 351)

eli silâhlı bir komünist üzerinize gelir(se) (i) / ve (be) / siz de kendinizi korumaya kalkışırsanız (i): bağlama grubu

Sıdika, zehire ve zehirlenmelere dair ne biliyorsa hepsini de İhtiyar'dan ve İhtiyar istediği için öğrenmişti. (GE/ s. 361)

İhtiyar'dan (i) / ve (be) / İhtiyar istediği için (i): bağlama grubu

*Nitekim.. kırk paralık aklın varsa anlarsın.. başardım da: O kadar ki, bu kavramlara akılla, bilgiyle bağlananlar, yâni bu kavramlara bir şeyler kazandırabilecek olanlar, **burunlarını tıkayarak ve öğürerek** kaçıştılar. (GE/ s. 367-368)*

burunlarını tıkayarak (i) / ve (be) / öğürerek (i): bağlama grubu

*Ceviz, incir, badem, kiraz ve elma ağaçlarının ardında; asma kütükleri - kırbaçla düzene konulmuşlar gibi- **yanyana ve arka arkaya**, iki, üç yüz metre uzayıp gitmektedir. (GE/ s. 380)*

yanyana (i) / ve (be) / arka arkaya (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 1. 5. “Veya” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümlerleri

*Ayrılarak.. veya.. **temizleyerek** kurtulmalıydık birbirimizden. (GE/ s. 26)*

ayrılarak (i) / veya (be) / temizleyerek (i): bağlama grubu

*Sen de çok düşündün durdun.. son aylarda; **ayrılarak, kaçıp giderek.. veya beni temizleyerek.** (GE/ s. 26)*

ayrılarak, kaçıp giderek (i) / veya (be) / beni temizleyerek (i): bağlama grubu

*Ve İhtiyar'ın bu ilk işi de, ondan sonrakiler gibi, **rastlantıyla veya kandırarak** olmuyordu: Düzenleyici kendisi idi. (GE/ s. 35)*

rastlantı ile (i) / veya (be) / kandırarak (i): bağlama grubu

*Bu kitapların yardımıyla, kısa bir süre sonra, **içinde erdem adına ne kalmışsa veya kalabilecekse**, hepsinin de köküne kibrit suyu döküldü ve İhtiyar'ın bayağılığına bayıldığı o yaygın deyişle, tam bir “Melek yüzlü, mâsum görünüşlü şeytan” olup çikti. (GE/ s. 87)*

içinde erdem adına ne kalmışsa (i) / veya (be) / kalabilecekse (i): bağlama grubu

Bu şey için.. yâni bu tablo için söyledikleriniz buradaki bütün şeyler veya bütün benzerleri için de aynen söylenebilir ve söylendikleri zaman da güzelliklerinden hiçbir şey eksilmez.. hiçbir şey değişmez.. yâni.. söylenmemişse eşit olurlar. (GE/ s. 139)

buradaki bütün şeyler (i) / veya (be) / bütün benzerleri için (i): bağlama grubu

Ama öyle veya böyle, bağımsızlığına kavuşacaktı. (GE/ s. 175)

öyle (i) / veya (be) / böyle (i): bağlama grubu

Ammaa, bir şey yapmışsan veya yapıyorsan zamandan korkma; çünkü senin içindir ve o artık senin için vardır. (GE/ s. 193)

bir şey yapmışsan (i) / veya (be) / yapıyorsan (i): bağlama grubu

Keyifleri yerinde ise, veya kendilerine aşırı derecede güvendikleri bir dönemde iseler, dalga geçerlerdi kendilerine görevlerini, sorumluluklarını, hatta düpedüz geleceklerini ve -pek kişisel, yâni pek sefil buldukları- kendi hayatlarını hatırlatanlarla. (GE/ s. 323-324)

keyifleri yerinde ise (i) / veya (i) / kendilerine aşırı derecede güvendikleri bir dönemde iseler (i): bağlama grubu

Üstün değerde bir hedefi ve amacı kavrayabilen bir insan, onu gerçekleştirinceye kadar veya bu amacı ve hedefi gerçekleştiremeyeceği belli oluncaya kadar yaşamalıydı. (GE/ s. 383)

onu gerçekleştirinceye kadar (i) / veya (be) / bu amacı ve hedefi gerçekleştiremeyeceği belli oluncaya kadar (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. Bağlama Edatı İki Kelimededen Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 8. 2. 1. “...DA ...DA” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Mavzerle de, tabancayla da boşa sıklmaz. (GE/ s. 34)

mavzer ile (i) / de (be) / tabanca ile (i) / da (be): bağlama grubu

Mutluluk bu olmalıydı ve -Güliz haklıydı- elde etmek için de, korumak için de her şeye katlanmaya, her şeyi göze almaya değerdi. (GE/ s. 174)

elde etmek için (i) / de (be) / korumak için (i) / de (be): bağlama grubu

Ama, İhtiyar evet dese de, hayır dese de kararını değiştirecek değildi. (GE/ s. 265)

evet dese (i) /de (be) / hayır dese (i) / de (be): bağlama grubu

Memleket ve millet sevgileri, eninde sonunda, isteseler de istemeseler de kavgaya bulaştıracaktır onları.. ve daima, her dönemde bulaştırmıştır da. (GE/ s. 274)

isteseler (i) / de (be) / istemeseler (i) / de (be): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. 2. “Değil De” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bütün bunlar, sanki az önce değil de, yüzyıllar önce olmuştu ve Delikanlı, işte, Sıdika'yı son bir kere vedalaşmak için, bulurum ümidiyle.. sonra, bu ümidin yanı başındaki hesaplaşmak hırsıyla Güliz'e gidiyordu. (GE/ s. 284)

az önce (i) / değil de (be) / yüzyıllar önce (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. 3. “Hem De” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bu hatırlayışıyla ve tam bir yaşama hırsıyla, karşılık vermek için silâhına sarılırcasına, hem de Güliz'e lâayık bir rol başarısıyla gülüverdi. (GE/ s. 276)

karşılık vermek için silâhına sarılırcasına (i) / hem de (be) / Güliz'e lâayık bir rol başarısı ile (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. 4. “Kâh Kâh” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve, odadaki şeye de, sofada, kapının yanında yatana da bakmamayı başararak, dişleri -şimdilik sadece- inlememek için kenetli, sol bacağını kâh tutarak, kâh sürükleye sürükleye bağdan çıkıyor. (GE/ s. 381)

sol bacağını (i) / kâh (be) / tutarak (i) / kâh (be) / sürükleye sürükleye (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. 5. “Ya Da” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

O adam, konuşmanın bir yerinde de alay ede ede, ya da söver gibi, iki mısra okumuştur. (GE/ s. 320)

alay ede ede (i) / ya da (be) / söver gibi (i): bağlama grubu

Duyduğu korku, İhtiyar var oldukça, ya da kendisi yok olup gitmedikçe sürecekti. (GE/ s. 354)

İhtiyar var oldukça (i) / ya da (be) / kendisi yok olup gitmedikçe (i): bağlama grubu

4. 1. 8. 2. 6. “Ya... Ya Da...” Bağlama Edatıyla Oluşan Bağlama Grubu

Oysa, insanlar bu tür işlere, her zaman ya “vatan, halk, özgürlük, millet” diye, ya da bu sebeplerin biri veya birkaçı yüzünden, bu sebeplerden doğan hınçlar, nefretler, kinler, aşağılık kompleksleri ile girişiyorlardı. (GE/ s. 36)

ya (be) / vatan, halk, özgürlük, millet diye (i) / ya da (be) / bu sebeplerin biri veya birkaçı yüzünden (i): bağlama grubu

4. 1. 9. BİRLEŞİK FİİL YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

Çalışmanın bu bölümünde yer alan cümlelerde zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarının *zarf-fiil grubu* mu *birleşik fiil* mi oldukları konusunda tereddüte düşülmüştür. Daha sonra şu sebeplerden dolayı söz konusu yapıların *birleşik fiil* oldukları sonucuna varılmıştır:

- Herhangi bir fiilimsi grubunda, asıl öge olan ve yüklem olarak kabul edilen bir fiilimsinin ve bu fiilimsiye bağlı ögenin veya ögelerin (özne, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümlecisi) bulunması gerekmektedir. Örneğin, *İhtiyar gideli* (GE/ s. 282) yapısında bir zarf-fiil (gideli) ve bu zarf-fiile bağlı bir öge (İhtiyar) bulunmaktadır. Bu kelime grubunun tahlili şu şekildedir: *İhtiyar (ö) / gideli (y): zarf-fiil grubu*. Dolayısıyla zarf-fiili tamamlayan başka öge varsa bu yapı, zarf-fiil grubudur. Birleşik fiilin zarf-fiil eki almasıyla oluşan yapılarda ise eğer zarf-fiil eki alan birleşik fiil, ögelerden herhangi biriyle tamamlanmazsa bu durumda zarf-fiil

grubu oluşmaz. Örneğin: *Umut kesince düşmem üstüne.* (GE/ s. 200) cümlesinde “umut kes-” yapısı birleşik fiil yapısındadır. -IncA zarf-fiil ekini almıştır. Bu birleşik fiili tamamlayan özne, nesne vb. başka hiçbir öge yoktur. Keza “birleşik fiil” de diğer kelime grupları gibi söz diziminde tek bir kelimeymiş gibi kabul edilmektedir. O hâlde “*Umut kesince*”, zarf-fiil eki almış bir “birleşik fiil” yapısındadır ve şöyle tahlil edilmelidir: *umut (i) / kes- (f): birleşik fiil*

- Bu çalışmada esas kaynak olarak kullanılan “*Türkçede Söz Dizimi*” (Karahan, 2020) eserindeki tahlillerden de yola çıkılarak fiilimsi eki almış ve başka öğelerle (özne, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci) tamamlanmamış *birleşik fiil* yapısının *fiilimsi grubu* değil *birleşik fiil* olduğu hususu örneklenebilir. Karahan, “*sahipsiz olan memleketin batması*” (2020: 128), “*Mimarî Sinan gibi bir dâhi, kemal yaşında olmasaydı*” (2020: 144) ve “*devamlı olarak*” (2020: 158) kelime gruplarını şöyle tahlil etmiştir:

Kelime Grubu: *sahipsiz olan memleketin batması*

sahipsiz olan memleketin (ty) / batması (tn): belirtili isim tamlaması

sahipsiz olan (s) / memleket (i) : sıfat tamlaması

sahipsiz (i) / ol- (yf) : birleşik fiil

Kelime Grubu: *mimarî Sinan gibi bir dâhi, kemal yaşında olmasaydı*

mimarî Sinan gibi bir dâhi (ö) / kemal yaşında olmasaydı (y): zarf-fiil grubu

kemal yaşında (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Kelime Grubu : *devamlı olarak*

devamlı (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Bu sebeplerden ötürü çalışmamızda “*umut kesince*”, “*sahipsiz olan*” ve “*kemal yaşında olmasaydı*”, “*devamlı olarak*” tarzındaki yapılarla oluşan zarf tümleçleri “*birleşik fiil*” olarak ele alınmıştır. Birleşik fiilin zarf tümleci görevinde kullanılmasını sağlayan zarf-fiil ekinin de altı çizilerek meseleye dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. 4. 1. 9. başlığına ait alt başlıklardaki örnek sıralaması, zarf-fiil ekleri dikkate alınarak yapılmıştır. Yani aynı zarf-fiil ekine sahip birleşik fiilden oluşan zarf tümleci içeren cümleler, art arda getirilmiştir.

4. 1. 9. 1. “Bir Hareketi Karşıllayan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

4. 1. 9. 1. 1. “Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

4. 1. 9. 1. 1. 1. Et- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

*Topladığım ve yönünü ayarladığım büyük gücü ancak böyle birisi **ziyan etmeden** kullanabilir.* (GE/ s. 249)

ziyan (i) / et- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 1. 1. 2. Ol- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

*Kırk beş dakika sonra.. **son olarak**.. buluşacaklardı... ilk buluştukları yerde.* (GE/ s. 20), (GE/ s. 31)

son (i) / ol- (yf): birleşik fiil

*Seni ben, ilk aylardan beri **benim devamım olarak** düşündüm.* (GE/ s. 24)

benim devamım (i) / ol- (yf): birleşik fiil

*Bütün yaratılış ve yapı üstünlüklerine **ek olarak**, herhangi bir doyumsuzluğu bilinemiyordu.* (GE/ s. 36)

bütün yaratılış ve yapı üstünlüklerine ek (i) / ol- (yf): birleşik fiil

*Bu soru, İhtiyar’ ı yakından tanıyan yedi, sekiz “büyük adamı”nın kafasını **sürekli olarak** tedirgin etmiş, ama hep cevapsız kalmıştır.* (GE/ s. 37)

sürekli (i) / ol- (yf): birleşik fiil

“Sen, ben, biz.. ve çınarlar, ardiçlar, sidikleşmeler ve kurbağalar ve bülbüller ve kediler ve sinekler.. herkes ve bütün canlılar **kendileri olarak** büyürler ve kendileri olarak gelişirler. (GE/ s. 43)

kendileri (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Bütün bunlar olup biterken, İhtiyar hep “**kendisini bilime ve öğrencilerine adanmış genç ve parlak müderris**” **olarak** kaldı. (GE/ s. 51-52)

“**kendisini bilime ve öğrencilerine adanmış genç ve parlak müderris**” (i) / **ol- (yf): birleşik fiil**

Bununla da kalmamakta, aksi de aynı ustalıkla, aynı içten görünüşle yapılmaktadır; yâni büyük zararlara, kötü çıkarlara yol açan ve açabilecek olan girişimler, namussuzluklar, hatta saçmalar da “**gazetemizin ve muhalefetin vatanseverliğini ve dürüstlüğünü ve halka bağlılığını ispatlayan örnekler ve deliller olarak**” övülüp desteklenmektedir. (GE/ s. 53)

“**gazetemizin ve muhalefetin vatanseverliğini ve dürüstlüğünü ve halka bağlılığını ispatlayan örnekler ve deliller (i) / ol- (yf): birleşik fiil**

Gerçekten de, İktidar halktaki tiksintiler ve kinler yüzünden yükselen tansiyona karşı, **tek savunma yolu olarak** şiddeti göstermektedir. (GE/ s. 54)

tek savunma yolu (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Ellerinde araç ve gereç bulunmayan, hatta doğru dürüst kitaplıkları olmayan bölümlerin müderrisleri, konularındaki çağdaş gelişmelere ve başarılarla ayak uyduramamakla suçlanmakta, **Batıdaki meslektaşları gibi eserler verememiş ve veremez kimseler olarak** tanıtılmaktadır. (GE/ s. 58)

Batıdaki meslektaşları gibi eserler verememiş ve veremez kimseler (i) / ol- (yf): birleşik fiil

İhtiyar, bu kavrayışla, çabucak toparlandı; davranışlarına çeki-düzen verdi; iyiliklerine iyilik, özverilerine özveri, dürüstlüklerine dürüstlük ve mertliklerine mertlik maskesini güzelce giydirdi; kısa zamanda -tıpkı babası gibi- çevresinde **kendisini düşünmeyen, alçakgönüllü dertlerle dertlenen, varlığını yokluklarla paylaşan birisi olarak** tanındı. (GE/ s. 62-63)

kendisini düşünmeyen, alçakgönüllü dertlerle dertlenen, varlığını yokluklarla paylaşan birisi (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Gerçekten de, İhtiyar, bunalımdan kendi şeyhlik düzenine de aynı kini edinmiş olarak çıktı (...) (GE/ s. 64)

kendi şeyhlik düzenine de aynı kini edinmiş (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Şantajdan alabildiğine yararlanıyor, ama hep “bilinmeyen” olarak kalıyordu. (GE/ s. 67)

bilinmeyen” (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Dünya propaganda endüstrisinin, çağlar boyunca eşi görülmemiş ve görülmeyecek bir canavar ve dehşetengiz bir umacı kabul ettirdiği faşizmin tek alternatifi olarak -mendebur insanlara- artık sadece demokrasi kalıyordu; çünkü komünizm striptiz yapıyor, ortaya bir başka ucube çıkıyordu (...) (GE/ s. 70)

dünya propaganda endüstrisinin, çağlar boyunca eşi görülmemiş ve görülmeyecek bir canavar ve dehşetengiz bir umacı kabul ettirdiği faşizmin tek alternatifi (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Evet; “bu aziz ve kutsal topraklar üzerinde”, değil birleşme, değil barış, selâm sabah bile bilmeyen ikilikler çıkmıştı ve bu ikilikler “karyokinetik” olarak çoğalıp gidecekti; çünkü işi rayına oturtmuştu. (GE/ s. 91)

“karyokinetik” (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Bu da, örgütün tarihine, birkaç başarısızlıktan birisi olarak geçti. (GE/ s. 98)

birkaç başarısızlıktan birisi (i) / ol- (yf): birleşik fiil

“Allah var”, felsefeci bunu kesin olarak söyleyemezdi. (GE/ s. 112), (GE/ s. 231), (GE/ s. 257)

kesin (i) / ol- (yf): birleşik fiil

RESMÎ İLANLARDAKİ düzeltmeleri son olarak bir kere de sayfa kalıpları alınmadan önce, dizgi, tertip odasında gözden geçirdiler. (GE/ s. 135)

son (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Onlarda insanın.. belki insanı aşip da tüm canlılığın korkularını, umutlarını, sevgilerini, nefretlerini, **yalın olarak** görüyorum. (GE/ s. 231)

yalın (i) / ol- (yf): birleşik fiil

İhtiyar'dan kurtulmanın imkânsızlığını **tek gerçek olarak** düşündü.. gördü. (GE/ s. 299)

tek gerçek (i) / ol- (yf): birleşik fiil

İhtiyar'ı **iyileştirilemez bir akıl hastalığı olarak** gördü. (GE/ s. 299)

iyileştirilemez bir akıl hastalığı (i) / ol- (yf): birleşik fiil

(...) buna karşı da, onun kendisine bunlar aracılığı ile -er, geç, şurada veya cehennem dibinde, ama kesin olarak ulaşacağını, **değişmez ve değiştirilemez bir gerçek olarak** kabullendi. (GE/ s. 299)

değişmez ve değiştirilemez bir gerçek (i) / ol- (yf): birleşik fiil

İhtiyar'ı -sonunda o da- **bir sembol olarak** düşündü. (GE/ s. 358)

bir sembol (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Ayaklar, **birbirlerine sarılmış olarak** dümdüz uzanmıştı ve biraz daha, hiç değilse, bir santim daha uzayabilmek için imkânsızı zorluyordu. (GE/ s. 379)

birbirlerine sarılmış (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Lâf aramızda; daha açıkçası, **anlar gibi oldukca** bu mendeburluklar biraz daha öğürtü veriyor bana. (GE/ s. 232)

anlar gibi (i) / ol- (yf): birleşik fiil

İhtiyar, **elinde olmadan** dönmek istemiş, ama kendisini tutabilmişti. (GE/ s. 21), (GE/ s. 133), (GE/ s. 184), (GE/ s. 193) (GE/ s. 320)

elinde (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Birtakım hödük oğlu hödük hukukçular ile onlardan daha hödük sosyologların ve bu iki grubun toplamı kadar hödük filozofların dediği gibi, **kişilik sahibi bir Devlet olsaydı**, zavalıcık dizlerini dövmekten kötürümleşirdi; çünkü

uyrukları kendisini unutmuş ve birbirlerini boğazlaya boğazlaya kuyusunu kazmaya başlamışlardı. (GE/ s. 72-73)

kişilik sahibi bir Devlet (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Bana gelince, **eğitimcilerin başı olsaydım**, ben, önce üstün yetenekli çocukları seçer, sonra da onlara örnekleri mörnekleri, gergileri mergileri yasaklardım.. yozlaşmasınlar diye. (GE/ s. 118)

eğitimcilerin başı (i) / ol- (yf): birleşik fiil

Söz konusu olursa bunu aynen söyle kendisine. (GE/ s. 210)

söz konusu (i) / ol- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 1. 1. 3. Yap- İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Daha okul sıralarında oluşturmaya başladığı ilkelerini de **ancak birer uygulama konusu; nefes almak, beslenmek gibi yaşama kuralı yaparak** savaşını, hiç ara vermeden sürdürdü. (GE/ s. 66)

ancak birer uygulama konusu (i) / nefes almak, beslenmek gibi yaşama kuralı (i) / yap- (yf): birleşik fiil

Delikanlı **denileni yaparken** de ekledi (...) (GE/ s. 21)

denileni (i) / yap- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 1. 2. “Diğer (Asıl) Fiillerle Kurulan Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Birtakım **hödük oğlu hödük** hukukçular ile onlardan daha **hödük** sosyologların ve bu iki grubun toplamı kadar **hödük** filozofların dediği gibi, kişilik sahibi bir Devlet olsaydı, zavallıcık **dizlerini dövmekten** kötürümleşirdi; çünkü uyrukları kendisini unutmuş ve birbirlerini boğazlaya boğazlaya kuyusunu kazmaya başlamışlardı. (GE/ s. 72-73)

dizlerini (i) / döv- (f): birleşik fiil

Bir şeyler söylemek zorunda kalırsak bir sakıncası var mı, efendim? (GE/ s. 108)

bir şeyler söylemek (i) / zorunda kal- (f): birleşik fiil

Oysa, bak, **küçük parmağını bile oynatmadan**, iyi kötü kazanmaya başladın. (GE/ s. 160)

küçük parmağını bile (i) / oynat- (f): birleşik fiil (parmağını bile oynatma-)

Tokadı yiyince dank etti, değil mi? (GE/ s. 169)

tokadı (i) / yi-/ye- (f): birleşik fiil

Ayağa kalkarak karşılıyorlar onu. (GE/ s. 177), (GE/ s. 204)

ayağa (i) / kalk (f): birleşik fiil

Ve bu aldanişın cezasını, **ötekiyle ölçülmeyecek kadar ciddi bir tekme daha yiyerek** ödedi. (GE/ s. 276)

ötekiyle ölçülmeyecek kadar ciddi bir tekme daha (i) / ye- (f): birleşik fiil

Şimdi o, ciğer yemiş kedi gibi karşısında yalıyor, takma dişlerini takırdatıyor olurdu.. **pis pis sırtarak**.. düşündüklerin doğru olsaydı. (GE/ s. 333)

pis pis (i) / sırt- (f): birleşik fiil

Umut kesince düşmem üstüne. (GE/ s. 200)

umut (i) / kes- (f): birleşik fiil

Ama, namussuz pis, **biti kanlanınca**, başından büyük işlere girişmiş; neyin nesi oldukları bilinmeyen, kimi kravatlı, kimi hırpâni heriflerle düşer kalkar olmuş; alevîlik, sünnilik boşboğazlıklarına başlamış. (GE/ s. 356)

biti (i) / kanlan- (f): birleşik fiil

Gerçi **sokağa çıkarken**, ayaküstü bir şeyler araştırmıştı; ama şimdi gene yemek, daha fazlası, sıcak bir şeyler içmek istiyordu. (GE/ s. 362)

sokağa (i) / çık- (f): birleşik fiil

Bu deyim de kendisinin buluşu idi ve **hiçbir emek harcamadan**, / herhangi bir ilgi veya ilişki kurmadan, kendi amacı için kendi paralı askerlerinden, kendi ağır hizmet mahkûmlarından bile aşırı bir hız ve şevk ile -tek tek, ya da örgüt örgüt- çalışanları anlatırdı. (GE/ s. 47)

hiçbir emek (i) / harcama- (f): birleşik fiil

herhangi bir ilgi veya ilişki (i) / kur- (f): birleşik fiil

Ancak onunla görebiliyor, işitebiliyor, duyabiliyordu insanları.. hayatı..
üzerinde durmadan, durmaya yanaşmadan. (GE/ s. 137), (GE/ s. 280)

üzerinde (i) / dur- (f): birleşik fiil

Bunları **gıkı çıkmadan** dinledi.. dinlemek zorunda kaldı. (GE/ s. 139)

gıkı (i) / çık- (f): birleşik fiil

Sonunda **farkına bile varmadan**, bir başka “put” peşine düştü. (GE/ s. 187), (GE/ s. 224), (GE/ s. 259), (GE/ s. 293)

farkına bile (i) / var- (f): birleşik fiil

Gasbettikleri Devlet gücünün propagandadaki kullanılışını, **ruhları bile duymadan** ben yönettim. (GE/ s. 367)

ruhları bile (i) / duyma- (f): birleşik fiil

“Reşit değil”.. Kaya Yılmaz’ı hatırlamadı, ama **ara vermeden** söyledi:
“Raşit”. (GE/ s. 301)

ara (i) / verme- (f): birleşik fiil

Bunların çoğuna tanık olmuştu o: **Kılı kıpırdamadan**, bir tiyatro oyunu, bir film seyrederek gibi! (GE/ s. 308)

kılı (i) / kıpırdama- (f): birleşik fiil

Ama **yer yerinden oynasa** bir tekini bile içmeyeceksin. (GE/ s. 17), (GE/ s. 49), (GE/ s. 181)

yer (i) / yerinden (i) oyna- (f): birleşik fiil

Ve, Paytaht babasının ve şeyhlik düzeninin -bir çocuğu pohpohlar gibi-sırtını okşuyor, **yüzüne gülüyorsa**, babası ve o düzen Paytahta yaltaklanıyordu, yaltaklanmak zorunda idi. (GE/ s. 63)

yüzüne (i) / gül- (f): birleşik fiil

4. 1. 9. 2. “Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiil”in Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

4. 1. 9. 2. 1. “Tezlik Fiili” İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Suikastı kotarmaya çalışırken öyle ateşli bir kışkırtmacı kesilmişti ki, bırakıverse, yâni razı olsa çevresinde Namık Kemal’ i bastırabilirdi. (GE/ s. 35-36)

bırak- (f) / ı (zfe) / ver- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 2. 2. “-mAsInA çalış-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Vahşi bir gülümseyiş yanıp söniyordu dudaklarında, gözlerinde, İhtiyar’ ın da bunu anlamasına çalışarak. (GE/ s. 31)

İhtiyar’ ın da bunu anlamasına (i) / çalış- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 2. 3. “-mAyA çalış-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Delikanlı da, bunu görünce, canı sıkkın ve üzgün görünmeye çalışarak üsteledi. (GE/ s. 214)

canı sıkkın ve üzgün görünmeye (i) / çalış- (yf): birleşik fiil

4. 1. 9. 2. 4. “-mAyA yanaş-” Kalıbı İle Kurulan Birleşik Fiilin Zarf-Fiil Eki Almasıyla Oluşan Zarf Tümleçleri

Ancak onunla görebiliyor, işitebiliyor, duyabiliyordu insanları.. hayatı.. üzerinde durmadan, durmaya yanaşmadan. (GE/ s. 137)

(üzerinde) durmaya (i) / yanaş- (yf): birleşik fiil

-“İyi ya” diye kapattı telefonu.. Güliz’in ne halde ve hangi hâletlerde olabileceğini düşünmeye yanaşmadan. (GE/ s. 280)

Güliz’in ne halde ve hangi hâletlerde olabileceğini düşünmeye (i) / yanaş- (yf): birleşik fiil

4. 1. 10. KISALTMA GRUBU YAPISINDAKİ ZARF TÜMLEÇLERİ

4. 1. 10. 1. Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 1. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

“Yalnız adam gururu” her ne kadar evcilleşmiş görünüyor ve evcilleşmeye yetenekli davranıyorsa da, aynı “yalnız adam”ın kuşkuculuk ve güvensizliği hep tetikte, hep **emre hazır**, olduğu gibi duruyordu; tehlikeyi görmek, tehlikeden başka bir şey görmemek ve sadece tehlike görmek için! (GE/ s. 159)

emre (i) / hazır (i): yönelme grubu

Pencereye dönük, baş, zemberek atmış gibi, ona doğru döndü. (GE/ s. 379)

pencereye (i) / dönük (i): yönelme grubu

4. 1. 10. 1. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

En verimli muhalefet yağcılıktır bölümü, gerçekten de şahâne oynanmış ve bu sözlere uygun oynanmıştır (...) (GE/ s. 56)

bu sözlere (i) / uygun (i): yönelme grubu

Sesi bütün bunlara uygun çıkıyor. (GE/ s. 375)

bütün bunlara (i) / uygun (i): yönelme grubu

4. 1. 10. 1. 3. Tamlayanı Birden Fazla Olan Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, onları semtlerinin spor kulüplerine, hayır ve kültür derneklerine üye yazdırttı. (GE/ s. 52)

semtlerinin spor kulüplerine, (i) / hayır ve kültür derneklerine (i) / üye (i): yönelme grubu

4. 1. 10. 1. 4. Tamlayanı İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Yönelme Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Başarmıştı: İhtiyar’ın sağ yanağı arka arkaya üç defa seyirdi. (GE/ s. 214)

arka arkaya (i) / üç defa (i): yönelme grubu

4. 1. 10. 2. Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 2. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Yani milyonda bir de mi yok kurtulma şansım? (GE/ s. 23)

milyonda (i) / bir (i): bulunma grubu

Ve, arada bir, bakardı ki, adamcağızı küçülten, küçük düşürmek isteyen numarası anlaşılmıyor, gürültüye gidecek; o zaman, diller döker, özür diler; “sakın yanlış anlaşılmasın, kötü bir maksatla söylemedim ben” diye konuyu tazeler, anlaşılmasını sağlardı. (GE/ s. 39), (GE/ s. 99), (GE/ s. 104), (GE/ s. 124), (GE/ s. 137), (GE/ s. 147)

arada (i) / bir (i): bulunma grubu

Kısacası, anlaşma yüzde yüz kesinleşmişti ve ondan iki taraf da memnundu. (GE/ s. 88), (GE/ s. 93)

yüzde (i) / yüz (i): bulunma grubu

Ayda bir, en çok da iki defa, ta gençliğinden beri üyesi olduğu bir kulübe gidip iki seans poker veya iki buçuk saat bezik oynar, hepsi de kendisine benzeyen tifturûnî Halebî'lerle. (GE/ s. 93)

ayda (i) / bir (i): bulunma grubu

Delikanlı, birinde çatal, / ötekinde bıçak, elleri Mersin Füme'nin üstünde donup kalmış, bekliyordu. (GE/ s. 184)

birinde (i) / çatal (i): bulunma grubu

ötekinde (i) / bıçak (i): bulunma grubu

Kuşkuyu önleyemiyordu ve Güliz'e güvenememek onu sinirlendiriyor, ikide bir, olmayacak şeyleri yapmaya kıskırtıyordu. (GE/ s. 184), (GE/ s. 192)

ikide (i) / bir (i): bulunma grubu

Kız, nitekim, çok geçmeden kalktı, elinde kadehi, masaları dolaşmaya başladı. (GE/ s. 204)

elinde (i) / kadehi (i): bulunma grubu

Çukur seramiği gördü, ama almadı; elinde kadeh, geçip yerine oturdu. (GE/ s. 211)

elinde (i) / kadeh (i): bulunma grubu

Arada bir, arkadaşının kulağına eğiliyor, önemli jestler ve ağırbaşlı fısıltularla “fikir beyan” ediyor. (GE/ s. 137), (GE/ s. 213), (GE/ s. 284-285), (GE/ s. 366)

arada (i) / bir (i): bulunma grubu

Elinde ıhlamuru, hasır iskemlesini Delikanlı'nın karşısına çekti, oturdu. (GE/ s. 264)

elinde (i) / ıhlamuru (i): bulunma grubu

Birkaç saniye sonra, merdiven altındaki adam, elinde tabanca, giriş kapısına koşuyordu. (GE/ s. 377)

elinde (i) / tabanca (i): bulunma grubu

4. 1. 10. 2. 2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dahası, haftada en azından bir iki kere Bayezid'e iniyor, başka bir yerde değil, ama mutlaka Emir Mahir'de, yâni bir vakitler gecelediği öğrenci kahvesinin bitişiğindeki bu lüks lokantada öğle yemeği yiyor, sonra da, dışlerinin arasında kürdan, kahvesini içmek için, dünyaya çok yukarlardan bakarak, o kahveye geçiyordu. (GE/ s. 114)

dışlerinin arasında (i) / kürdan (i): bulunma grubu

4. 1. 10. 2. 3. Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar şeyhlik bölgesine, son zamanlara kadar, yılda bir kere ve üzengisini öptürmek, yılın gelirini almak için gitti. (GE/ s. 64)

yılda (i) / bir kere (i): bulunma grubu

Adam, **haftada bir iki defa** üç kilometre ötedeki küçük çarşıya gidiyor, köşkün kıt kanaat geçindiğine inandıracak zavallı alışverişler yapıyordu. (GE/ s. 74)

haftada (i) / bir iki defa (i): bulunma grubu

Bunların hemen hemen hepsi de fakültelerde, yüksek okullarda okuyan gençlerdi ve **haftada bir gün** nöbet tutarlardı. (GE/ s. 74)

haftada (i) / bir gün (i): bulunma grubu

Kız, **elinde bir deste basılı karton**, geliyor; dudaklarından gözlerine kadar donmuş bir yüzle ve dimdik bir yürüyüşle salonu dolaşiyor, elindeki kartlardan birer tane, neresi rast gelirse oraya; masalara, kanepelere, dizlere, ellere -atar gibi- bırakıyordu. (GE/ s. 77)

elinde (i) / bir deste basılı karton (i): bulunma grubu

Çiçek, **içinde o yumurta**, kendi üstüne kapanmış, elma olmuş, kurdu besleye besleye büyümüş ve renklerini edinmişti. (GE/ s. 80)

içinde (i) / o yumurta (i) : bulunma grubu

Raşit de saat sekize yirmi kala, **elinde pembe beje boyalı tahta bavulu**, iskelede oldu. (GE/ s. 101)

elinde (i) / pembe beje boyalı tahta bavulu (i): bulunma grubu

(...) Yalpalaya yalpayaya.. **dudaklarında şirin mi şirin bir gülümseyiş**, geliyor. (GE/ s. 107)

dudaklarında (i) / şirin mi şirin bir gülümseyiş (i): bulunma grubu

Dahası, **haftada en azından bir iki kere** Bayezid'e iniyor, başka bir yerde değil, ama mutlaka Emir Mahir'de, yâni bir vakitler gecelediği öğrenci kahvesinin bitişiğindeki bu lüks lokantada öğle yemeği yiyor, sonra da, dişlerinin arasında kürdan, kahvesini içmek için, dünyaya çok yukarlardan bakarak, o kahveye geçiyordu. (GE/ s. 114)

haftada (i) / en azından bir iki kere (i): bulunma grubu

Onlarla, pek sık olmasa da, **haftada bir iki kere** karşılaşıyor, konuşuyordu. (GE/ s. 124)

haftada (i) / bir iki kere (i): bulunma grubu

Ama, artık, **haftada en az iki üç akşam** Lokanta'da Delikanlı'yı; selâmlamak için masasına geldiği zaman, o kıllı ve boğum boğum elini gözüne siperlik yaparak; "Ooo.. sen misin? Böyle buyurmaz mısın? diye masasına oturtuyordu. (GE/ s. 180)

haftada (i) / en az iki üç akşam (i): bulunma grubu

Bin kere diş gıcırdatan, "hayır, görmeyeceğim onu"lardan sonra, Delikanlı, işte **elinde İhtiyar'ın hazırladığı çanta, / cebinde de gene aynı onun düzmeceyi Kaya Yılmaz şebekesi, Güliz'e gidiyordu.. İhtiyar'ın sesini ve söyleyişini, içinden taklide çalışarak, o çocuk davranışını söyleye söyleye.** (GE/ s. 283)

elinde (i) / İhtiyar'ın hazırladığı çanta (i): bulunma grubu

cebinde de (i) / gene aynı onun düzmeceyi Kaya Yılmaz şebekesi (i): bulunma grubu

Tabutlar, **peşlerinde sürüyle lüks araba, mezarlığa doğru, aşırı bir hızla, giderken, o topallaya topallaya, otobüs durağına doğru yürüyordu.. Taşlık'taki gazinoda oturmak için.** (GE/ s. 384)

peşlerinde (i) / sürüyle lüks araba (i): bulunma grubu

4. 1. 10. 2. 4. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dayı'nın altında boncuk boncuk terler, bütün bunları hatırlamıştır. (GE/ s. 228)

Dayı'nın altında (i) / boncuk boncuk terler (i): bulunma grubu

4. 1. 10. 2. 5. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Bulunma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Delikanlı, **koltuğa iyice gömülmüş, bacakları uzanmış, yumuk gözkapaklarında temmuz güneşi, düşünüyor.** (GE/ s. 238)

yumuk gözkapaklarında (i) / temmuz güneşi (i): bulunma grubu

4. 1. 10. 3. Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 3. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Neden sonra öğrenmişti bunu. (GE/ s. 14), (GE/ s. 28), (GE/ s. 29), (GE/ s. 132), (GE/ s. 176), (GE/ s. 196), (GE/ s. 200), (GE/ s. 228)

neden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Zafer için değil, zaferden sonra ölüm; tepelendikten sonra! (GE/ s. 31)

tepelendikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Delikanlı' dan sonra.. ona karşı duyduğu sevgiyi saklayamaz, görmezlikten gelemez olduktan sonra da: "Bencilliğimi arıttı, damıttı o benim: Onunla doruktayım ben" diye düşünür olmuştı. (GE/ s. 32)

Delikanlı' dan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar da, hemen her seferinde, sorunlarla alay edecek, belki bir ikisinde, kemküm bir şeyler söyleyecektir; ama bu söylediklerini, karşısındakinden önce kendisi saçma bulacak ve daha bitirmeden, o değişmez tiklerinden birisiyle; "Aaaaaam sende.. işin mi yok? Keyfine bak, keyfine" diye kadehine veya portakalına pençe salacaktır.. kartal dalar gibi. (GE/ s. 37)

karşısındakinden (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Beride, darağacının gölgesinde geçirdiği günler karısını kendisinden çok sarsmıştı. (GE/ s. 41)

kendisinden (i) / çok (i): uzaklaşma grubu

Ben... ooo, ama hakettiğimden fazla övünmemeliyim ben. (GE/ s. 47)

hakettiğimden (i) / fazla (i): uzaklaşma grubu

Ve, neşeli, kendisinden memnun, canlı soluyuşlar arasında soruyor. (GE/ s. 103)

kendisinden (i) / memnun (i): uzaklaşma grubu

İçtikten sonra; -"Alın burdan bir şeyler" dedi. (GE/ s. 129)

İçtikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

RESMÎ İLANLARDAKİ düzeltmeleri son olarak bir kere de sayfa kalıpları alınmadan önce, dizgi, tertip odasında gözden geçirdiler. (GE/ s. 135)

sayfa kalıpları alınmadan (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Büyükdere'den sonra, içeriye doğru açılan vâdiye saptıkları zaman yer değiştirdiler; direksiyona Raşit geçti. (GE/ s. 155)

Büyükdere'den (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ondan sonra her şeyi öğrenirsin.. kimsenin bilmediklerini.. ve bilemeyeceklerini. (GE/ s. 193)

ondan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Kız da, tanışmadan sonra hep onunla konuştu, belli bir ilgiyle.. en candan gülümseyişleriyle. (GE/ s. 204)

tanışmadan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama ondan önce, elinde ıhlamur bardağıyla giren Güliz'i gördü. (GE/ s. 214)

ondan (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Senden önce de pek çok enayi anladı bunu ve tadını çıkarmaya da yeltendiler. (GE/ s. 255)

senden (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Delikanlı bunları İhtiyar'dan önce de biliyordu ve katılmak için.. herhangi birisine, içindeki boşluğu gidermek hırsıyla evet, herhangi birisine katılmak için can atıyordu. (GE/ s. 259)

İhtiyar'dan (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Salı günü, yarından sonra yâni saat dokuzda gel. (GE/ s. 282)

yarından (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Oynamadan önce iyi düşün ve taşın! (GE/ s. 283), (GE/ s. 297), (GE/ s. 298)

oynamadan (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Ancak **bundan sonra** gülümsedi Delikanlı'ya. (GE/ s. 189), (GE/ s. 265), (GE/ s. 293)

bundan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Güliz **ondan** çok korkuyordu; çünkü İhtiyar'ı **ondan iyi** tanıyordu. (GE/ s. 342)

ondan (i) / iyi (i): uzaklaşma grubu

Ve, **alaydan çok** öfke vardı. (GE/ s. 359)

alaydan (i) / çok (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Güliz' e gelince, Güliz kendisine verdiği görevi -her görevinde olduğu gibi- **İhtiyar' ın istediğinden de güzel** yapmış ve sahneden çekilmişti. (GE/ s. 20)

İhtiyar' ın istediğinden (i) / güzel (i): uzaklaşma grubu

Buna karşılık Köşk, **bir büyük iş yeri ile lüks bir apartmanın toplamından çok** elektrik harcamaktadır. (GE/ s. 75)

bir büyük iş yeri ile lüks bir apartmanın toplamından (i) / çok (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 3. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

“Zehirler” kelimesinden sonra işitmez olmuştu. (GE/ s. 374)

“Zehirler” kelimesinden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 4. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Bunun için de, yâni, yaşamaya eş değerde tuttuğu onurunu korumak ve kurtarmak için de önemli birisi olduğunu, **her şeyden önce** kendisine ispatlaması, kendisini buna inandırması gerekti. (GE/ s. 19-20)

her şeyden (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Halbuki ne korkunç bir kudretim olduğunu ve bunu nasıl gaddarca kullandığımı, ön plandaki adamlarımdan bile iyi biliyorsun sen. (GE/ s. 22)

ön plandaki adamlarımdan bile (i) / iyi (i): uzaklaşma grubu

Üç başlı canavara karşı giriştiği o sonuç vermeyen ve -kendi deyişi ile yüzkarası olaydan sonra, uzun yıllar boyunca İhtiyar'ın öyle işler'le herhangi bir ilgisi bulunduğunu kimse söyleyemez. (GE/ s. 42)

üç başlı canavara karşı giriştiği o sonuç vermeyen ve -kendi deyişi ile yüzkarası olaydan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

O işten sonra herkes onu, kendisini bilime ve bir de büyük paralar sağlayan yatırımlara bağlamış birisi diye bildi. (GE/ s. 42)

o işten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar o ilk işinden sonra, kendisini öğrencilerine ve bilime adanmış “genç bir müderris”in alçakgönüllü, dünyadan kopmuş -kalbi de yaralı- yaşayışını sürdürüyor, gerçekten ise, mesleğinin ilk büyük atılımını kotarıyordu (...) (GE/ s. 48)

o ilk işinden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Nitekim öyle de olmaktadır; çünkü, İhtiyar'ın söyleyişi ile “budalalıklar, sersemlikler, aptallıklar, bilgisizlikler ve namussuzluklar ve oburluklar, çabucak özentisi konusu olur, hızla bulaşır, bütün modalardan çabuk yayılır.” (GE/ s. 54)

bütün modalardan (i) / çabuk (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar'ın düzenlediği bir oyunla kapatılan muhalif partiden sonra başyazarlığını yaptığı gazete de kilit vurulmak üzere idi. (GE/ s. 56)

İhtiyar'ın düzenlediği bir oyunla kapatılan muhalif partiden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama İhtiyar gene “İyi ya, ben de sana Elma Çiçeği derim” demişti; çünkü, bir liradan sonra da, böcek kabuğu rengindeki gözlerde aynı kederi görmüştü. (GE/ s. 79)

bir liradan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama Güliz, **bu keşfinden sonra** -şaşılacak şey- İhtiyar'a eskisinden daha donuk davranmamış, İhtiyar'a düşman kesilmemiş, tam tersine, kendisinden ne beklediğini -gene şaşırtıcı- açıklık ve kesinlikle kavramış, verilmeye başlayan ufak tefek "görev"leri **tam bir içtenlikle benimsemişti**. (GE/ s. 88)

bu keşfinden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Tiksinmektedir aşktan.. **patalojik bir şekilde tiksindiği solucanlardan da çok!** (GE/ s. 89)

patalojik bir şekilde tiksindiği solucanlardan da (i) / çok (i): uzaklaşma grubu

Uzun tereddütlerden sonra, çaresiz, durumu ona açıyor. (GE/ s. 112)

uzun tereddütlerden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Anlık bir öpüşten sonra da, bu acayip şakayı tutturma çabasına girişti. (GE/ s. 175)

anlık bir öpüşten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Güliz için de böyle olmalıydı bu; çünkü, **o andan sonra** "oyun"dan söz etmediler; birbirlerine "oyun"u hatırlatacak hiçbir şey yapmadılar. (GE/ s. 178)

o andan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Kızı, **ikinci danstan sonra**, masaya o getiriyordu. (GE/ s. 204)

ikinci danstan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

O günden sonra sık sık oluyordu böyle konuşmalar. (GE/ s. 216)

o günden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Delikanlı **bu anlayıştan sonra** artık bir tek şeyi, İhtiyar'ın bir sözünü düşünmektedir. (GE/ s. 238)

bu anlayıştan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Gazino'daki o ilk geceden sonra senaryonun aslı artık elinde idi Delikanlı'nın. (GE/ s. 241)

Gazino'daki o ilk geceden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ve, hemen **ertesi sabahtan sonra** yepyeni bir dönem başladı; yeni bir dönem veya apayrı bir oyun. (GE/ s. 258)

ertesi sabahtan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar'ın yanak kaslarını elektrik verilmiş gibi titreten bir aradan sonra ekledi: -“..ve metelik etmez buldum.” (GE/ s. 277)

İhtiyar'ın yanak kaslarını elektrik verilmiş gibi titreten bir aradan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bin kere diş gıcırdatan, “hayır, görmeyeceğim onu”lardan sonra, Delikanlı, işte elinde İhtiyar'ın hazırladığı çanta, cebinde de gene aynı onun düzmececi Kaya Yılmaz şebekesi, Güliz'e gidiyordu.. İhtiyar'ın sesini ve söyleyişini, içinden taklide çalışarak o çocuk davranışını söyleye söyleye. (GE/ s. 283)

bin kere diş gıcırdatan, “hayır, görmeyeceğim onu”lardan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Oysa doksan dokuz basamaktan sonra varılır bir karara.. ne bilsin budala. (GE/ s. 293)

doksan dokuz basamaktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Her biten türküden sonra, nasılsa, naralar atılmıştı, kadehler kaldırılmıştı; mezelere saldırmışlardı. (GE/ s. 314)

her biten türküden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Durum uygun değilse, Güliz ilk çalış ve kapatıştan sonra kendi alıcısını elinde tutar, üç, beş saniye kazanır, böylece de “meşgûl” işareti gelirdi. (GE/ s. 320)

ilk çalış ve kapatıştan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama kırk dakikadan fazla gecikme. (GE/ s. 321)

kırk dakikadan (i) / fazla (i): uzaklaşma grubu

Hikâyesine de epey aradan sonra döndü. (GE/ s. 336)

epey aradan (i) /sonra (i): uzaklaşma grubu

İnsanları o insanlardan, / toplumu o çevreden ayrı düşünemiyordum.. kinsiz, tiksintisiz düşünemiyordum.. düşünülmez sanıyordum. (GE/ s. 336)

o insanlardan (i) / (ayrı) (i): uzaklaşma grubu

o çevreden (i) / ayrı (i): uzaklaşma grubu

(...) en büyük hayranlığımı da.. inanır mısın, bana.. yâni en kişisel yanıma.. kızlığıma yaptığı kalleşlikten sonra.. yâni, o oğlanın.. sarı çiyanın.. ona has bir kalleşlik olduğunu öğrenince duydum. (GE/ s. 336-337)

bana yaptığı kalleşlikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 5. Tamlayanı İsim-Fiil Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kanlıca sırtlarındaki köşke gidişlerinden sonra, hafta bile geçmeden, Delikanlı ile o, birbirlerinin sohbetinden hoşlanan iki ahbab olup çıkmışlardı. (GE/ s. 179)

Kanlıca sırtlarındaki köşke gidişlerinden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 6. Tamlayanı Zarf-Fiil Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Diliyle dişlerinin dışını yaladıktan sonra büsbütün üstüne gitti (...) (GE/ s. 9)

diliyle dişlerinin arasını yaladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Millî Güvenlik görevlileri bunu, basın terminolojisinde Anarşik Olaylar diye geçen devrim denemelerinden birincisi, yığınla yargılama, tutuklama ve, sonunda da Genel Af ile kapandıktan sonra anlayabildiler. (GE/ s. 10)

basın terminolojisinde Anarşik Olaylar diye geçen devrim denemelerinden birincisi, yığınla yargılama, tutuklama ve, sonunda da Genel Af ile kapandıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ve bu adı mırıldanarak tekrarladıktan sonra sordu (...) (GE/ s. 16)

bu adı mırıldanarak tekrarladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bir sigara yakmak üzere olduğunu da, ancak, İhtiyar; “at o sigarayı” dedikten sonra fark etti. (GE/ s. 17)

İhtiyar; “at o sigarayı” dedikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Yeteri kadar.. yâni Delikanlı toparlanıncaya kadar bekledikten sonra: “- Yok ama anlatılacak bir şey, değil mi?” dedi ve tısladı. (GE/ s. 27)

yeteri kadar.. yâni Delikanlı toparlanıncaya kadar bekledikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Tükürük hokkası arar gibi sağına soluna bakındıktan sonra ekledi (...)
(GE/ s. 29)*

tükürük hokkası arar gibi sağına soluna bakındıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Hikâyeyi bitirdikten sonra, İhtiyar; “İşte senin övdüğün adam” demişti.
(GE/ s. 46-47)*

hikâyeyi bitirdikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Hem de öylesine ve o kadar ki, işler iyice rayına oturduktan sonra, görevden başışlanmasını isteyince; “kimdi bu adam?” diye alın kırıştıran kodamanlar bile çıktı. (GE/ s. 59)

işler iyice rayına oturduktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*“Karısını öldürmeye mecbur kalıp da kişiliğini bir ilâh teklğine ve bağımsızlığına kavuşturduktan sonra” derhal işe girişti (...)
(GE/ s. 66)*

karısını öldürmeye mecbur kalıp da kişiliğini bir ilâh teklğine ve bağımsızlığına kavuşturduktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*İlişkileri geliştikten, özellikle de, alttan alta onurunu tedirgin etmeye başladıktan sonra çok düşünmüştür bunu (...)
(GE/ s. 97)*

İlişkileri geliştikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Saatine baktıktan sonra da ekledi. (GE/ s. 106)

saatine baktıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

-“Öyle içilmez, böyle içilir” dedikten sonra diyledi. (GE/ s. 113)

-“Öyle içilmez, böyle içilir” dedikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

“Benimle dalga geçiyorlar.. hocalığımla yâni. Bu da benim pek hoşuma gidiyor. Çünkü asıl yüzlerini görüyorum. Sen? Senin anlatacak pek bir şeyin yoktur ama, değil mi.. benimle ilgili..” diye ekledikten sonra sormaya başladı: Ne yapıyor, ne ediyordu Raşit? (GE/ s. 125)

“Benimle dalga geçiyorlar.. hocalığımla yâni. Bu da benim pek hoşuma gidiyor. Çünkü asıl yüzlerini görüyorum. Sen? Senin anlatacak pek bir şeyin yoktur ama, değil mi.. benimle ilgili..” diye ekledikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

-“Keyfinize bakın siz” diye kalkıp gittikten sonra da aynı tatlılıkla gece yarısına kadar sürdü. (GE/ s. 125)

-“Keyfinize bakın siz” diye kalkıp gittikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Patron -tam anlamıyla- etekleyip gittikten sonra da, iyi bir iş kotarmış bir bezirgan gibi, ellerini uğuşturarak -“Oldu işte” dedi Raşit’e. (GE/ s. 129)

patron etekleyip gittikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Şimdi, İhtiyar’a raporunu verdikten sonra Araba vapurunda, spor Şevrole’sinde düşünüyordu. (GE/ s. 149)

İhtiyar’a raporunu verdikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bir gün, bir arkadaşıyla, günlerce hayalini kurduktan sonra, elimize para geçer geçmez kıyıya koşturmuştuk.. bir şişe Marmara Şarabı ile. (GE/ s. 163)

günlerce hayalini kurduktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Güliz söyleneni yaptıktan sonra izin istedi. (GE/ s. 166)

söyleneni yaptıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bir yıl önce -yarı görev gereği, yarı merak veya, belki de, itiraf edemediği bir tahrik- İhtiyar’ın bir türlü yola getiremediği deli-fişek bir yaşlı roman yazarı ile topu topu beş kere yattıktan sonra; “etin büyük sorunu” demeye başlamıştı. (GE/ s. 160)

İhtiyar'ın bir türlü yola getiremediği deli-fişek bir yaşlı roman yazarı ile topu topu beş kere yattıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bütün bunları Güliz'e anlattıktan sonra, Delikanlı için içinden bir türlü çıkamayacağını belli eden bir nükte yaptı. (GE/ s. 179)

bütün bunları Güliz'e anlattıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

"Bu konuya devam ederiz bir gün" dedi ve son damlaları da içtikten sonra; "keyfine bak sen" diye kalktı. (GE/ s. 185)

son damlaları da içtikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Saatın, incecik sesine karışan sesleri o sustuktan sonra devam etti. (GE/ s. 190)

o sustuktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Raşit oldukça geç toparlanabildi ve ancak, ilk kadehler kaldırıldıktan sonra görmeye başladı. (GE/ s. 200)

ilk kadehler kaldırıldıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Öteki kadehler kalktıktan sonra içti ve; -"Ohh" dedi, "iyi ki dünyaya geldik." (GE/ s. 202)

öteki kadehler kalktıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama -sık sık- öyle zamanlar, durumlar ve konular oldu ki, onlar geçip gittikten sonra bana, benim yerime bir başkası konuşmuş, davranmış gibi gelir. (GE/ s. 202-203)

onlar geçip gittikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bir yudum içtikten sonra, mırıldandı. (GE/ s. 211)

bir yudum içtikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Delikanlı rahat bir nefes alıyor; çünkü İhtiyar kalkmış, iskemlesini yerine bıraktıktan sonra pencereye gitmiştir; şimdi o bir başka gezegenden bütün dünyaya karşı konuşmakta gibidir. (GE/ s. 244)

iskemlesini yerine bıraktıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Bu sırada Vâris -İhtiyar kadar keyiflenmiş olarak- koşa koşa geldi; Delikanlı'nın yanından hızla geçti ve efendisinin çirkin elini yaladıktan sonra kendisini küt diye halya bırakıverdi. (GE/ s. 248)

efendisinin çirkin elini yaladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ve, İhtiyar, ödüllere, arkalamalar, övmeler ve reklâmlarla büyük adam türetme endüstrisi için düşündüklerini tekrarladıktan sonra, kendi konusuna dönüyor. (GE/ s. 251)

ödüllere, arkalamalar, övmeler ve reklâmlarla büyük adam türetme endüstrisi için düşündüklerini tekrarladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

-“Oturalım” dedi ve bir iki saliselik ara verdikten sonra; söver gibi söylediği kelimeyi -bu sefer iyi becerilmiş- tatlı bir şakacılıkla tamamladı. (GE/ s. 261)

bir iki saliselik ara verdikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Delikanlı'daki şaşkınlığın tadını iyice çıkardıktan sonra yeniden başladı. (GE/ s. 270)

Delikanlı'daki şaşkınlığın tadını iyice çıkardıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Güliz gittikten sonra, İhtiyar, kırk yıldır bırakmadığı hasır iskemlesine, bahçeye karşı, oturdu. (GE/ s. 302)

Güliz gittikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ve vatan, onun için de “Memedin anası” olduktan sonra ateş hattına süürdüler. (GE/ s. 307)

vatan, onun için de “Memedin anası” olduktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

İçinden beşe kadar saydıktan sonra tekrar çevirdi. (GE/ s. 320)

içinden beşe kadar saydıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Ve tam adresi aldıktan sonra kapattı. (GE/ s. 321)

tam adresi aldıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Delikanlı, denileni yaptıktan sonra -yanına değil, gene dizlerinin dibine-
oturdu. (GE/ s. 337)*

denileni yaptıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*İnsanın tutunabileceği bütün dallar kuruduktan, çatır çatır kırıldıktan
sonra İhtiyar'ın işi kolaydır artık (...) (GE/ s. 341)*

***insanın tutunabileceği bütün dallar kuruduktan (i) / (sonra) (i):
uzaklaşma grubu***

***(insanın tutunabileceği dallar) çatır çatır kırıldıktan (i) / sonra (i):
uzaklaşma grubu***

Telefon kapandıktan sonra düşündü. (GE/ s. 364)

telefon kapandıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Delikanlı, sağır ve dilsiz olduğunu bildiği öteki ile kalmıştı; işaretle izin
istedikten sonra bir sigara yaktı. (GE/ s. 369)*

işaretle izin istedikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Yanında duran ve gözlerini üstünden ayırmayan dilsiz dostça gülümsüyor
ve eliyle “bir dakika” diye işaret ettikten sonra kütüğe doğru ağır ağır yürüyor.
(GE/ s. 370)*

eliyle “bir dakika” diye işaret ettikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*-“Lenin? büyük adam? püfff” diye pufladıktan sonra gene Troçki'ye
döndü. (GE/ s. 251)*

püfff” diye pufladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Ama gerçek kafalarına, ancak, felç başladıktan sonra dank ediyordu,
mendeburların.. parmaklarını bile kıpırdatamıyorlardı. (GE/ s. 256)*

felç başladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

*Bu kelimedede, İhtiyar susuvermiş ve bezginlik veya acıma benzeri
mimiklerle kendisini uzun uzun süzdükten sonra sormuştu. (GE/ s. 346)*

bezginlik veya acıma benzeri mimiklerle kendisini uzun uzun süzdükten
(i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Yüz, yüz elli metre kadar gittikten sonra yol kıyısına çöküyor; kendisini alacak bir arabanın geçmesini bekliyor. (GE/ s. 381)

yüz, yüz elli metre kadar gittikten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Konuya dönmeden önce küçük bir şaka yapalım ve İhtiyar ‘ın Köşkü’ nü görmek isteyeceklere bildirelim (...) (GE/ s. 11)

konuya dönmeden (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

Bu güven ve güçle ilk hatasını yaptı; kendisini İhtiyar’ın, on kilometre kadar batıda, deniz kıyısındaki konak yavrusu bağ evine götürecek taksiyi tutmadan önce, benzinciden Delikanlı’ya telefon etti. (GE/ s. 364)

İhtiyar’ın, on kilometre kadar batıda, deniz kıyısındaki konak yavrusu bağ evine kendisini götürecek taksiyi tutmadan (i) / önce (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 7. Tamlayıcı Bağlama Grubundan Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dahası da var: İhtiyar’a; “Ooo.. ateş bacayı sarmış” dedirten olay geçtikten ve Güliz’i ondan çekip aldıktan -veya aldığına inandıktan- sonra bile Delikanlı, bu bilemeyeiş, anlamayış için yüzde ellilik, tam o kadarlı, yâni insanı deli edecek dozda bir kuşkuyla kıvranıp durmakta idi. (GE/ s. 84)

İhtiyar’a; “Ooo.. ateş bacayı sarmış” dedirten olay geçtikten ve Güliz’i ondan çekip aldıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar onu, bu “hazin aşk mâcerası”ndan ve -sırça bir kavanoz gibi- “kalb kırılışı”ndan sonra, servet denilebilecek bir para ile, açıkça hissettirerek, bir avunup unutma, bir yaraları sarıp sarmalama gezisine, Paris’ten, Kopenhag’dan, Stokholm ve Oslo’ya kadar yedi büyük başkenti içine alan bir geziye göndermişti. (GE/ s. 88)

bu “hazin aşk mâcerası”ndan ve “kalb kırılışı”ndan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Salonu bambaşka bir havaya geçiren asıl sessizlik, solukların normale dönüşünden ve tokuşan kadehlerin çınçınlarından sonra geldi. (GE/ s. 206)

solukların normale dönüşünden ve tokuşan kadehlerin çınçınlarından (i) /sonra (i): uzaklaşma grubu

O kendisini, polislerden de devrimcilerden de iyi koruyordu; kimsenin de ona nişan aldığı, ya da alacağı yoktu. (GE/ s. 319)

polislerden de devrimcilerden de (i) / iyi (i): uzaklaşma grubu

Uzun okşamalar ve yumuşacık öpüşlerden sonra da; “-Seni burada hapsediyorum” dedi. (GE/ s. 336)

uzun okşamalar ve yumuşacık öpüşlerden (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

Evden epey uzaklaştıktan ve iki köşe döndükten sonra bir taksi çevirdi. (GE/ s. 364)

evden epey uzaklaştıktan ve iki köşe döndükten (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 8. Tamlayanı Birleşik Fiilden Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve hep iş işden geçtikten, yâni gece bittikten sonra anlıyordu bunu. (GE/ s. 132)

iş işden geçtikten (i) (iş işten geç-) / sonra (i): edat grubu

4. 1. 10. 3. 9. Tamlanamı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Günlerden bir gün, çiçeği burnunda müderrisi, -odacı çağırır gibi- çağırdı ve üç, beş sayfalık bir yazı uzattı; “Oku” dedi. (GE/ s. 46)

günlerden (i) / bir gün (i): uzaklaşma grubu

İhtiyar da, buna karşılık, keyiften dört köşe, dalgasını geçiyordu: “Başka ne olsun? Cübbelerini giydiren bilgileri, çalışmalarını değil ya! İnkılâb.” (GE/ s. 60)

keyiften (i) / dört köşe (i): uzaklaşma grubu

Kader, doğumundan az sonra, OLMAK şansı ile birlikte başlamıştı. (GE/ s. 80)

doğumundan (i) / az sonra (i): uzaklaşma grubu

Ama Güliz, bu keşfinden sonra -şaşılacak şey- İhtiyar'a eskisinden daha donuk davranmamış, İhtiyar'a düşman kesilmemiş, tam tersine, kendisinden ne beklediğini -gene şaşırtıcı- açıklık ve kesinlikle kavramış, verilmeye başlayan ufak tefek "görev"leri tam bir içtenlikle benimsemişti. (GE/ s. 88)

eskisinden (i) / daha donuk (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 10. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Lokanta sahnesinden çok önce, daha Raşit'in haberini aldığı gün İhtiyar emretti. (GE/ s. 110)

Lokanta sahnesinden (i) / çok önce (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 11. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve, gözlerinin önünde oynanan -aslını hiçbir zaman kavrayamadığı- bu oyun bacanağını çileden çıkardı ve adamcağızı, hiç de öyle bir yaratılıştaki olmadığı halde, kendisinin de içinde bulunduğu suikast girişiminden bir gün önce jurnale sürükledi; İhtiyar ile adamları da suçüstü yakalandılar: Darağacının ilmiği boyunlarında idi. (GE/ s. 40)

kendisinin de içinde bulunduğu suikast girişiminden (i) / bir gün önce (i): uzaklaşma grubu

Eğitim ve öğretimini en iyi ve en sağlam şekilde yapan nesil, milletinin bayrağını bir sonraki kendi soyunun nesline, öteki milletlerdeki yarışmacılardan daha önce teslim edecek, o neslin yarışa daha önde başlamasını sağlayacaktır. (GE/ s. 324)

öteki milletlerdeki yarışmacılardan (i) / daha önce (i): uzaklaşma grubu

Ve, Delikanlı, o geceden -çok değil- üç gün sonra, kendisini İhtiyar'ın Kırkinci Oda'sında buldu. (GE/ s. 212)

o geceden (i) / üç gün sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 12. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Edat Grubu Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve bu cümle, Delikanlı'yı beklediği sözden çok daha kuvvetle allakbullak ediyor. (GE/ s. 257)

beklediği sözden (i) / çok daha kuvvet ile (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 13. Tamlayanı Zarf-Fiil Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Delikanlı, kız sustuktan epey sonra, kalktı, dudaklarını kemire kemire ve yavaş yavaş yürüdü, sehpadaki ikinci kadehi aldı; içti. (GE/ s. 211)

kız sustuktan (i) / epey sonra (i): uzaklaşma grubu

Kendi kendisiyle inatlaşmıştı; bunu da beceremedi; çünkü patlama, o Gazino'ya baktıktan iki saniye sonra oldu. (GE/ s. 296)

o Gazino'ya baktıktan (i) / iki saniye sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 14. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Buluşmayı, İhtiyar' la her şeyi planladıktan, dakikaları bile ayarladıktan sonra, kendisi istemişti.. içindekileri kusmak için.. kıza. (GE/ s. 20)

her şeyi planladıktan, (i) / dakikaları bile ayarladıktan (i) / sonra (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 3. 15. Yapısında Birden Fazla Tamlayan ve Tamlanan Bulunan Uzaklaşma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, Köşkten bütün İstanbul ve başkent ile, emniyet müdüründen, validen, başbakandan daha rahat, daha çabuk, daha kolay konuşabilmektedir. (GE/ s. 75)

emniyet müdüründen, (i) / validen, (i) / başbakandan (i) / daha rahat, (i) / daha çabuk, (i) / daha kolay (i): uzaklaşma grubu

4. 1. 10. 4. İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 4. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dudakları kısık, gülüyordu. (GE/ s. 215)

dudakları (i) / kısık (i): isnat grubu

4. 1. 10. 4. 2. Tamlananı Tekrar Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Sonunda -şaşılacak şey- gözleri dolu dolu -“Fakat aptallık bu sevgilim” demişti. (GE/ s. 170)

gözleri (i) / dolu dolu (i): isnat grubu

4. 1. 10. 4. 3. Tamlananı Yönelme Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, arkası ona dönük, bir dosyayı inceliyor. (GE/ s. 238)

arkası (i) / ona dönük (i): isnat grubu

4. 1. 10. 4. 4. Tamlananı Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubundan Oluşmuş İsnat Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ve, odadaki şeye de, sofada, kapının yanında yatana da bakmamayı başararak, dişleri -şimdilik sadece- inlememek için kenetli, sol bacağını kâh tutarak, kâh sürükleye sürükleye bağdan çıkıyor. (GE/ s. 381)

dişleri (i) / inlememek için kenetli (i): isnat grubu

4. 1. 10. 5. Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 5. 1. Tamlayanı Edat Grubundan Oluşmuş Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

O gün, Güliz’le dolu, Güliz’e giderken, birden bire, İhtiyar’ı ve İhtiyar’ın bir sözünü hatırlayıverdi. (GE/ s. 157)

Güliz ile (i) / dolu (i): vasıta grubu

4. 1. 10. 5. 2. Tamlayanı Edat Grubu, Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Evliliği de öyle: Nikâhı, diploma töreni ile aynı günde kıyılmıştı (...) (GE/ s. 34)

diploma töreni ile (i) / aynı gün (i): vasıta grubu

4. 1. 10. 5. 3. Tamlananı Edat Grubu, Tamlananı İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Olan Vasıta Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dostlarla omuz omuza yapılır savaş! (GE/ s. 110)

dostlar ile (i) / omuz omuza (i): vasıta grubu

4. 1. 10. 6. Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 6. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

*Delikanlı, kendisini, **birden bire**, bütün insanların gördüğü en saçma rüyadan uyanıvermiş sandı (...)* (GE/ s. 12), (GE/ s. 19), (GE/ s. 25), (GE/ s. 106), (GE/ s. 132), (GE/ s. 157), (GE/ s. 184), (GE/ s. 201), (GE/ s. 263), (GE/ s. 287), (GE/ s. 293), (GE/ s. 343), (GE/ s. 363), (GE/ s. 383)

birden (i) / bire (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

*Bütün bunlar **doğrudan doğruya** yapılmadı ama... sıklaştırdığı buluşmalarında, yedire yedire.. sanki düşünce onunmuş gibi oldu.* (GE/ s. 46), (GE/ s. 66)

doğrudan (i) / doğruya (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

*İhtiyar için çok çok önemliydi bu ve **alttan alta**, ilk ihtimâlin gerçekleşmesini istiyordu.. “hoş, olmasa da benzetirim ben” diyerek.* (GE/ s. 82)

alttan (i) / alta (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

***İyiden iyiye** tedirginleşmişti.* (GE/ s. 86), (GE/ s. 96-97) , (GE/ s. 147), (GE/ s. 175), (GE/ s. 302)

iyiden (i) / iyiye (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Hesap inceden inceye gözden geçirildi. (GE/ s. 184-185), (GE/ s. 361)

inceden (i) / inceye (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Bir seferinde de, açıktan açığa; -“Rahatsız etmeyin ben” dedi ve ekledi (...) (GE/ s. 262)

açıktan (i) / açığa (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Caminin avlusundan taşmış, dış duvara boydan boya sıralanmışlardı. (GE/ s. 382)

boydan (i) / boya (i): birinci ögesi uzaklaşma hâli, ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 7. İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 7. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimedenden Oluşmuş İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Dediklerime harfi harfine uyacaksın. (GE/ s. 31)

harfî (i) / harfine (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Kıran kırana olmalıdır bu iş. (GE/ s. 54)

kıran (i) / kırana (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

İkinci sonrasındı: Raşit Bayezid'deki öğrenci kahvelerinden birisinde, sobaya oldukça uzak bir masada tek başına oturuyordu. (GE/ s. 98), (GE/ s. 225), (GE/ s. 357)

tek (i) / başına (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Oldukça çirkin, kara kuru bir kız -nerdeyse gözlükleri fırlayacak- zıp zıp zıplıyor ve çığlık çığlığa; -“Yenilen yok, baştan!” diyor. (GE/ s. 105)

çığlık (i) / çığlığa (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Öndeki masalardan birisine, karşı karşıya oturdular. (GE/ s. 141)

karşı (i) / karşıya (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Borç kuruşu kuruşuna ödendi. (GE/ s. 185)

kuruşu (i) / kuruşuna (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

O zaman da ışıklar yarı yarıya söndürülür, kocaman bir “L” çizen salon büsbütün sınırsızlaşır. (GE/ s. 221), (GE/ s. 225), (GE/ s. 289)

yarı (i) / yarıya (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Ve, o tifturûnîlerin gasb edilmiş kaba kuvvetle ve el zekâsının ökseleriyle yaptıklarının alâsını tek başıma yapıyorum ben.. yaptım ben.. kendi dehamla kurdum dev çarkımı ve Devlet gasbı gibi pestenkerani bir amaç için değil, Kâinatın Amacı ’nı gerçekleştirmek için, devleti devlet eliyle toz etmek için kurdum ben. (GE/ s. 268)

tek (i) / başıma (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Sonunda gebertmecesine dövüldü; kaşı, gözü, burnu patlatıldı, parmakları kırıldı, yâni, İhtiyar’ın metodları kılı kılına uygulandı. (GE/ s. 217)

kılı (i) / kılına (i): ikinci ögesi yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 8. İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 8. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Raşit, parmağı havada, öğretmeninin “söyle yavrum” demesini bekliyor. (GE/ s. 96)

parmağı (i) / havada (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

Birden susuyor; dalıyor, dili dudaklarında “pıp pıp pıp”lar yapıyor. (GE/ s. 246)

dili (i) /dudaklarında (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 8. 2. Tamlayanı Sıfat Tamlamasından Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kısık ve vahşî bir gülümseyiş dudaklarında, dimdik durmuş, İhtiyar'a da öylece bakmıştı.. gözlerini bir kerecik seyrederek.. ve duyduğu zevki anlatmak isteyerek. (GE/ s. 284)

kısık ve vahşî bir gülümseyiş (i) / dudaklarında (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 8. 3. Tamlananı İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubundan Oluşmuş İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Ama bırakmadı Raşit: Sinirlenmenin ondaki tek belirtisi öfkenin elindeydi artık; parmağı, tam bir ilkokul öğrencisi, “öğretmenim” diye izin ister gibi havada, ayağa kalktı. (GE/ s. 95-96)

parmağı (i) / tam bir ilkokul öğrencisi, “öğretmenim” diye izin ister gibi havada (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 8. 4. Tamlayanı Sıfat Tamlaması, Tamlananı Belirtili İsim Tamlaması Olan İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

İhtiyar, iri eli köpeğin başında; -“Akıllıca incelenirse” diye başladı (...)
(GE/ s. 250)

iri eli (i) / köpeğin başında (i): ikinci ögesi bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grubu

4. 1. 10. 9. Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

4. 1. 10. 9. 1. Tamlayanı ve Tamlananı Tek Kelimededen Oluşmuş Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Kendi kendine söylemişti bunu İhtiyar. (GE/ s. 216)

kendi (i) / kendine (i): farklı yapılardaki kısaltma grubu

4. 1. 10. 9. 2. Yapısında Birden Fazla Tamlayan Bulunan Farklı Yapılardaki Kısaltma Grubu Yapısındaki Zarf Tümleçleri

Şimdi Delikanlı onun saçlarını okşuyordu.. mutlu ve mahzun; kızın söylediği şehzâde olmadığı için.. olamayacağına inandığı için mahzun.. (GE/ s. 335)

kızın söylediği şehzâde olmadığı için.. (i) / (kızın söylediği şehzade) olamayacağına inandığı için (i) / mahzun (i): farklı yapılardaki kısaltma grubu

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Çoğu kelime tek başına belli bir anlam barındırır ancak duygu, düşünce ve kavramlar cümle içinde bazen yalnızca bir kelime ile yeterince ifade edilemez. Bu durumda devreye kelime grupları girer. Böylece verilmek istenen mesajın tam ve doğru aktarılması sağlanır. Dolayısıyla kelime grupları söz diziminin önemli bir parçasıdır.

Bu yüksek lisans tez çalışmasında Tarık Buğra'nın 384 sayfadan oluşan *Gençliğim Eyvah* adlı romanında zarf tümlecini oluşturan kelime grupları incelenmiştir. Zarf tümleci olarak görev yaptığı tespit edilen kelime grupları önce ana başlıklara ayrılmış, daha sonra bu kelime grupları da grubu oluşturan yapı özelliğine göre alt başlıklar altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak romanda zarf tümlecini oluşturan kelime grupları belirlenmiştir. Bu kelime gruplarının zarf tümleci olarak kaçar defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonrasında bu kelime gruplarının zarf tümlecini oluşturan tüm kelime gruplarına oranı hesaplanmıştır. Zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarıyla ilgili ortaya çıkan sayısal veriler, şekil ve tablolarla somutlaştırılmıştır. Buna göre *Gençliğim Eyvah* romanında zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarıyla ilgili şu sonuçlara varılmıştır:

1. 384 sayfadan oluşan *Gençliğim Eyvah* romanında kelime grupları, Tablo 3'te görüleceği üzere zarf tümleci olarak 2.932 defa kullanılmıştır.

2. Zarf tümlecini oluşturan 10 farklı kelime grubu bulunmakla birlikte bu kelime grupları şunlardır: *isim tamlaması, sıfat tamlaması, isim-fiil grubu, sıfat-fiil grubu, zarf-fiil grubu, tekrar grubu, edat grubu, bağlama grubu, birleşik fiil ve kısaltma grubu*. Bu 10 kelime grubu "BULGULAR" bölümünde ana başlıklar olarak ele alınmış, zarf tümleci olarak görev yapan kelime grubunu oluşturan öğelere göre incelenen bu ana başlıklara bağlı 207 alt başlık ortaya çıkmıştır.

3. *Unvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu ve sayı grubu* olmak üzere 4 kelime grubunun romanda zarf tümleci olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir.

4. Tablo 3'te de görüleceği gibi zarf tümleci olarak en çok kullanılan kelime grubu, *edat grubudur*. 55 alt başlık altında incelenen *edat grubunun* roman boyunca 1.1310 defa zarf tümleci görevinde kullanıldığı görülmüştür. Zarf

tümleci görevindeki *edat grubunun* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 44,68'dir. Bu sonucun ortaya çıkmasında Tarık Buğra'nın romanda özellikle "ile" edatını sıkça zarf tümleci oluşturacak şekilde kullanması öne sürülebilir. Ayrıca bu tez çalışmasında "ile" edatının kendisinden önce gelen kelimeye bitişik yazıldığı "*bunlarla* (GE/ s. 38), *cesaretle* (GE/ s. 126) ..." gibi yapıların da edat grubu olarak değerlendirilmesi, zarf tümleci görevinde kullanılan edat gruplarının zarf tümleci görevinde kullanılan diğer kelime gruplarına göre daha fazla tanıklanmasını beraberinde getirmiştir.

5. Zarf tümleci olarak en çok kullanılan ikinci kelime grubu *zarf-fiil grubudur*. Bu kelime grubu, 19 alt başlık altında incelenmiştir ve 595 defa zarf tümleci görevini üstlenmiştir. Zarf tümleci görevindeki *zarf-fiil grubunun* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi Şekil 1 ve Tablo 4'te görüleceği üzere % 20,31'dir. Bundan yola çıkılarak zarf-fiil gruplarının zarf tümleci olarak kullanılmaya oldukça müsait olduğu görülmüştür.

6. Zarf tümleci olarak en çok kullanılan üçüncü kelime grubu *sıfat tamlamasıdır*. Sıfat tamlaması, 40 alt başlık altında incelenmiş ve bu kelime grubunun 468 defa zarf tümleci olarak kullanıldığı görülmüştür. Zarf tümleci görevindeki *sıfat tamlamasının* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 16,00'dir. Yazarın olayların zamanına ve gerçekleşme tarzına dair betimlemeler yapması, sıfat tamlamasının romanda zarf tümleci olarak çokça kullanılmasında etkili olmuştur.

7. Kısaltma grupları, romanda zarf tümleci olarak en çok kullanılan kelime gruplarından dördüncüdür. Buna göre *kısaltma grubu* yapısı 226 kez zarf tümlecini oluşturmuştur. *Kısaltma grubu*, bu görevdeki tüm kelime gruplarının % 7,72'sini oluşturmakla birlikte bu kelime grubu çalışmada 48 alt başlık altında incelenmiştir. Kısaltma gruplarında *uzaklaşma grubu* 130 defa kullanılmış olup zarf tümleci görevinde en çok kullanılan kısaltma grubu yapısıdır.

8. *Tekrar grubu*, zarf tümleci olarak kullanılma oranı açısından beşinci sıradadır. 121 defa zarf tümleci görevinde kullanılmıştır. Zarf tümleci görevindeki *tekrar grubunun* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 4,14'tür. Tekrar grupları, 5 alt başlıkta incelenmekle birlikte "öğeleri aynı olan tekrar grubu" yapısı 103 defa zarf tümleci görevinde kullanılmıştır. Öğeleri aynı

olan tekrar grubu yapısı, zarf tümlecini oluşturan tekrar gruplarının büyük çoğunluğunu oluşturmuştur.

9. Bağlama grubu, romanda zarf tümleci olarak kullanılma oranı açısından altıncı sıradadır. Bu kelime grubu, 101 kez zarf tümlecini oluşturmuştur. Zarf tümleci görevindeki *bağlama grubunun* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 3,36'dır. Bu kelime grubu yapısının oluşturduğu zarf tümleçleri, 13 alt başlık altında incelenmiştir.

10. Birleşik fiil, romanda zarf tümleci olarak kullanılma oranı açısından yedinci sıradadır. 70 defa zarf tümleci görevinde kullanılmıştır. Zarf tümleci görevindeki *birleşik fiilin* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 2,40'tır. *Birleşik fiil* yapısındaki zarf tümleçleri 11 alt başlık altında incelenmiştir. "*Bir hareketi karşılayan birleşik fiil*" yapısı 65 defa zarf tümleci görevinde kullanılmakla birlikte zarf tümlecini oluşturan *birleşik fiil* kelime grubunun büyük çoğunluğunu oluşturmuştur.

11. 38 defa zarf tümleci olarak görev yapan *isim tamlaması*, bu görev için en çok kullanılan kelime grupları arasında sekizinci sırada yer almıştır. Zarf tümleci görevindeki *isim tamlamasının* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi % 1,30'dur. 13 alt başlıkta incelenen bu kelime grubunda 21 defa *belirtili isim tamlaması*, 17 defa ise *belirtisiz isim tamlaması* yapısı zarf tümlecini oluşturmuştur.

12. Zarf tümleci olarak en az kullanılan kelime gruplarından ikisi olan *sıfat-fiil grubu* 2 defa, *isim-fiil grubu* ise 1 defa bu görevi üstlenmiştir. Zarf tümleci görevindeki *sıfat-fiil grubu* ve *isim-fiil grubunun* bu görevdeki diğer kelime gruplarına göre kullanım yüzdesi sırasıyla % 0,06 ve % 0,03'tür. Sıfat-fiil grubunun oluşturduğu zarf tümleçleri 2, isim-fiil grubunun oluşturduğu zarf tümleçleri ise 1 alt başlığa ayrılarak incelenmiştir.

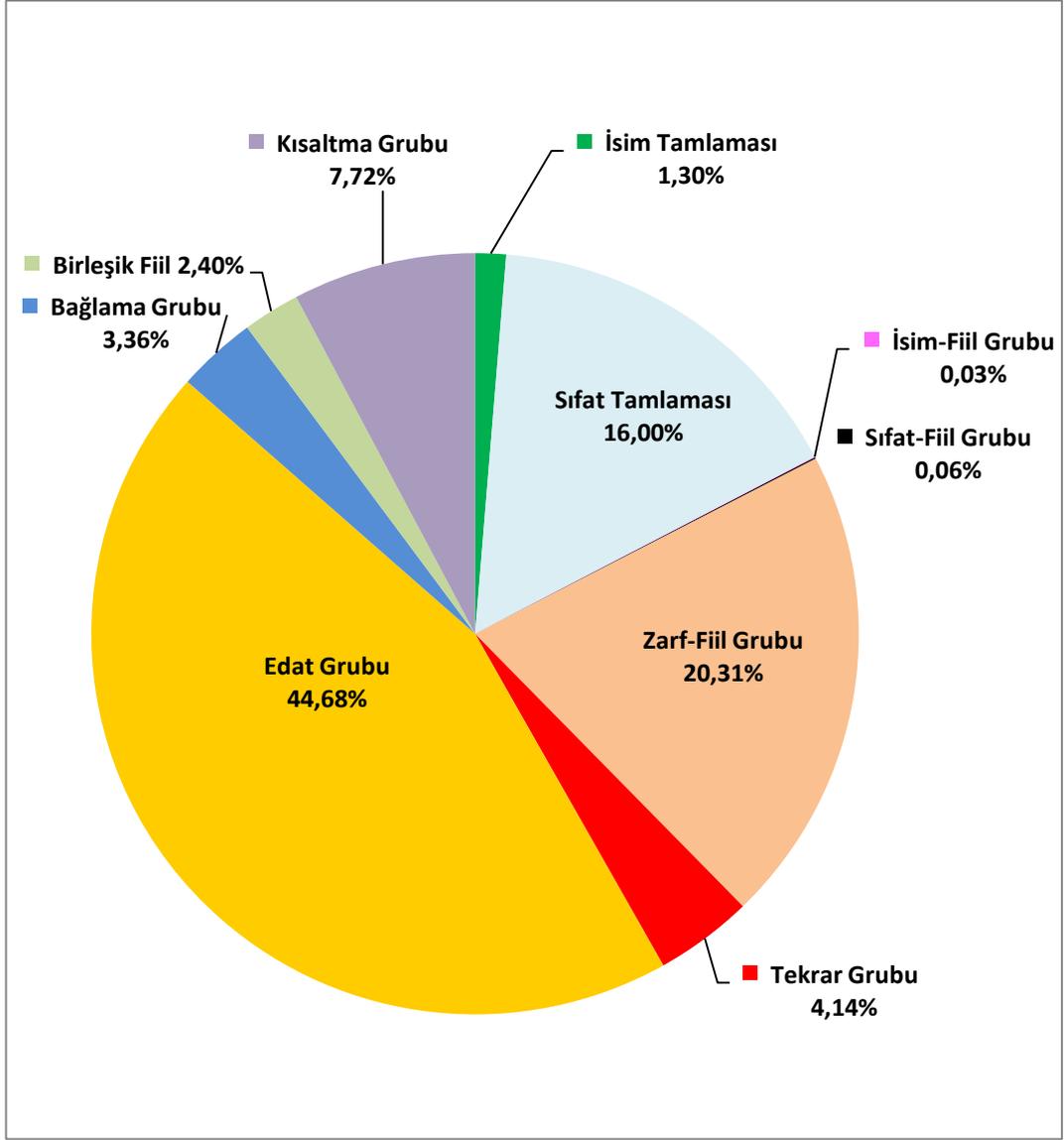
13. Zarf tümlecini oluşturan kelime gruplarından *edat grubu*, *zarf-fiil grubu* ve *sıfat tamlamasının* aynı görevdeki tüm kelime gruplarına göre kullanım oranı %80,99'dur. Zarf tümleci olarak kullanılan diğer yedi kelime grubunun tamamında ise bu oran %19,01'dir. Bu bilgilerden yola çıkılarak özellikle *edat grubu*, *zarf-fiil grubu* ve *sıfat tamlamasının* zarf tümleci ögesini oluşturmaya oldukça müsait olduğu söylenebilir.

14. *Zarf tümleci* için TDK tarafından yapılan “Yüklemi anlam açısından belirten, niteleyen kelime grubu.” (Güncel Türkçe Sözlük, 2021) tanımlaması düzenlenmesi gereken bir tanımlamadır. Zira “anlam açısından” denerek hangi anlam veya anlamların (sebepl, şart, soru vb.) kastedildiği belli değildir. Ayrıca tanımda yer alan “kelime grubu” ifadesi de yerinde bir kullanım olmamıştır çünkü zarf tümleci ögesi kelime grubundan oluşabileceği gibi tek bir kelimedenden de oluşabilir. Dolayısıyla *zarf tümleci* maddesi, TDK tarafından yeniden tanımlanmalıdır.

Söz diziminin inceleme alanına giren *kelime grupları* ve *cümlenin ögeleri*, bu alanla ilgili yapılacak çalışmalarla birlikte daha da iyi anlaşılacak; soru işaretlerinin giderilmesi konusunda daha fazla yol kat edilecektir. Böylece Türk dilinin anlam zenginliği, edebî işlevi ve ifade kabiliyeti bilimsel olarak ortaya konabilecektir.

Tablo 3. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyvah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleci Sayıları

Kelime Grupları		Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleci Sayıları	
İsim Tamlaması	Belirtili İsim Tamlaması	21	38
	Belirtisiz İsim Tamlaması	17	
Sıfat Tamlaması		468	
İsim-Fiil Grubu		1	
Sıfat-Fiil Grubu		2	
Zarf-Fiil Grubu		595	
Tekrar Grubu		121	
Edat Grubu		1.310	
Bağlama Grubu		101	
Birleşik Fiil	Bir Hareketi Karşılaman Birleşik Fiil	65	70
	Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiil	5	
Kısaltma Grupları	Yönelme Grubu	6	226
	Bulunma Grubu	38	
	Uzaklaşma Grubu	130	
	İsnat Grubu	4	
	Vasıta Grubu	2	
	Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	26	
	İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	13	
	İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	5	
	Farklı Yapıda Kısaltma Grupları	2	
Toplam		2.932	

Şekil 1. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyyah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleci Sayılarının Yüzdeleri

Tablo 4. Tarık Buğra'nın Gençliğim Eyvah Romanında Kelime Gruplarına Göre Zarf Tümleci Sayıları ve Yüzdeleri

Kelime Grupları		Zarf Tümlecini Oluşturan Kelime Grubu Sayıları		Zarf Tümlecini Oluşturan Kelime Grubu Sayılarının Yüzdeleri
İsim Tamlaması	Belirtili İsim Tamlaması	21	38	% 1,30
	Belirtisiz İsim Tamlaması	17		
Sıfat Tamlaması		468		% 16,00
İsim-Fiil Grubu		1		% 0,03
Sıfat-Fiil Grubu		2		% 0,06
Zarf-Fiil Grubu		595		% 20,31
Tekrar Grubu		121		% 4,14
Edat Grubu		1.310		% 44,68
Bağlama Grubu		101		% 3,36
Birleşik Fiil	Bir Hareketi Karşılıyan Birleşik Fiil	65	70	% 2,40
	Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiil	5		
Kısaltma Grupları	Yönelme Grubu	6	226	% 7,72
	Bulunma Grubu	38		
	Uzaklaşma Grubu	130		
	İsnat Grubu	4		
	Vasıta Grubu	2		
	Birinci Ögesi Uzaklaşma Hâli, İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	26		
	İkinci Ögesi Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	13		
	İkinci Ögesi Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları	15		
	Farklı Yapıda Kısaltma Grupları	2		
Toplam		2.932		% 100

KAYNAKÇA

- Aktan, B. (2016). *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi* (2. bs.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Ayvazoğlu, B. (2020). Tarık Buğra İçin Bir Biyografi Denemesi. A. Öz (Ed.), *Tarık Buğra Kitabı "Hatırlayıp Yeniden Bulmak"* içinde (ss. 19-28). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Balyemez, S. (2008). Türkiye Türkçesinde Dakikalı Saat İfadeleri ve Saat Grubu. *Dil Araştırmaları Dergisi*, (2), 87-92.
- Banguoğlu, T. (2019). *Türkçenin Grameri* (11. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baydar, T. (2018). Aynı Türden Birden Fazla Unsurlu / Ögeli Cümlelerin Tahlillerine Yeni Bir Bakış. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, (13), 131-145.
- Bilgegil, K. (1984). *Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Böler, T. (2019). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Buğra, T. (2020). *Gençliğim Eyvah* (26. bs.). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bulut, Y. (2014). *Tarık Buğra'nın Romancılığı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Burcu Yılmaz, E. (2005). *Tarık Buğra İnsan ve Eser*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Cuyulan, S. A. (2020). Tarık Buğra'nın Hikâyelerindeki Biyografik İzler. *Edebî Eleştiri Dergisi*, IV(1), 74-81.
- Çopur, G. (2014). *Gürsel Korat'ın Romanlarında Yapı ve İzlek*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ardahan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Delice, H. İ. (2003). Türkçe Sözdiziminde Tümleç. *Türk Dili ve Edebiyatı Makaleleri*, 3(3), 299-336.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2014). *Türk Dili El Kitabı* (7. bs.). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ediskun, H. (2017). *Yeni Türk Dil Bilgisi* (13. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ergin, M. (2012). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S. ve Yücel, A. (2021). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8 Ders Kitabı*. (A. Yücel, Ed.) Ders Kitapları Dizisi. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Fedai, Ö. (2018). Tarık Buğra'nın Üç Tefrika Romanı Üzerine. *Türk Dili*, (804), 220-231.
- Gencan, T. N. (1979). *Dilbilgisi* (4. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güleryüz, N. (2021). Roman Unsurlarında "Karakter". *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, (66), 316-321.
- Güncel Türkçe Sözlük. (2021). 16 Mayıs 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Hatiboğlu, V. (1978). *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü* (3. bs.). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları No: 276.
- Hengirmen, M. (2006). *Türkçe Temel Dil Bilgisi* (5. bs.). Ankara: Engin Yayınları.
- Karaağaç, G. (2017). *Türkçenin Söz Dizimi* (6. bs.). İstanbul: Kesit Yayınları.

- Karabay, M. ve Ergüzel, M. (2018). Tarık Buğra ve Güneş Rengi Yapraklar. M. Tekin (Ed.), *Edebiyatın Yolları Taştan -Tarık Buğra ile Söyleşiler-* içinde (ss. 253-287). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Karahan, L. (2020). *Türkçede Söz Dizimi* (27. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karataş, T. (2019). Tarık Buğra' nın Öyküleri ve Öykücülüğü. *Bilig*, (48), 119-136.
- Karpuz, H. Ö. (2006). Türkçede Kullanılan Dil Bilimi Terimleri Üzerine Bir İnceleme. F. Türkmen ve G. Gülsevin (Ed.), *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı -Bildiriler-* içinde (C. 1-5, C. 3, ss. 1283-1288). Ankara: Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü.
- Kerimoğlu, C. (2016). Sözcük Öbeği Olarak Cümle ve Bir Öbek Önerisi. *Türkiyat Mecmuası*, 26(2), 241-245.
- Kerimoğlu, C. (2019). Türkiye Türkçesinde Cümle Ögeleri ve Teori. Ş. Çağın ve S. Dumantepe (Ed.), *Edebiyat Üzerine İncelemeler Rıza Filizok' a Armağan* içinde (ss. 193-208). İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (3. bs.). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü* (6. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özkan, M. ve Sevinçli, V. (2013). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi* (5. bs.). İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Öztürk, J. (2008). *Tarık Buğra'nın Matbu Romanları Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Polat, D. (2019). *Tarık Buğra' nın Roman Kahramanlarında Değerler Çatışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Sökmen, C. (2020). Küllük'ten Babialı'ye: Edebiyatçı ve Gazeteci Tarık Buğra. A. Öz (Ed.), *Tarık Buğra Kitabı "Hatırlayıp Yeniden Bulmak"* içinde (ss. 117-126). İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- Tarık Buğra Neden Yazar Olmak İstedi. (1986).<https://www.youtube.com/watch?v=bz9jWEqWU2g>. 27 Mart 2021 tarihinde adresinden erişildi.
- Tekin, M. (2018). Tarık Buğra: Hayatı, Sanatı ve Eserleri. M. Tekin (Ed.), *Edebiyatın Yolları Taştan -Tarık Buğra ile Söyleşiler-* içinde (ss. 11-18). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Tonga, N. (2018). Tarık Buğra' yı Besleyen Edebiyat Mahfilleri. *Türk Dili*, (804), 160-168.
- Türkiye' nin Kültür Ocağı. (2020, 22 Nisan). 9 Mart 2021 tarihinde <https://m.turkiyegazetesi.com.tr/kultursanat/698468.aspx> adresinden erişildi.
- Ünal, Ü. (2017). *Türkiye Türkçesinde Özne Kavramı ve Özneyi Oluşturan Kelime Grupları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Yılmaz, O. (2019). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Kiralık Konak Romanında Kelime Grupları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu

Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.

Yücel, İ., Türkyılmaz, M. ve Sağır, S. (2021). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 11 Ders Kitabı*. Ders Kitapları Dizisi. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Yürek, H. (2018). Düşman Kazanmak Sanatı'ndan Hareketle Tarık Buğra'nın Dil, Sanat ve Edebiyat Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 22(2), 201-222.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Sabri Muratcan KANDEMİR
Doğum Yeri-Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans	Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E- Posta Adresi	
Tarih	14.04.2022